BnF Gallica

de temporum ratione, diligenter castigata atque illustrata veteribus quibusdam annotationibus, una cum scholiis... [...]

Source gallica.bnf.fr / Bibliothèque nationale de France

{BnF Gallica

Bède le Vénérable (0673?-0735). Auteur du texte. de temporum ratione, diligenter castigata atque illustrata veteribus quibusdam annotationibus, una cum scholiis... authore Johanne Noviomago. 1537.

1/ Les contenus accessibles sur le site Gallica sont pour la plupart des reproductions numériques d'oeuvres tombées dans le domaine public provenant des collections de la BnF. Leur réutilisation s'inscrit dans le cadre de la loi n°78-753 du 17 juillet 1978 :
- La réutilisation non commerciale de ces contenus ou dans le cadre d'une publication académique ou scientifique est libre et gratuite dans le respect de la législation en vigueur et notamment du maintien de la mention de source des contenus telle que précisée ci-après : « Source gallica.bnf.fr / Bibliothèque nationale de France » ou « Source gallica.bnf.fr / BnF ».
- La réutilisation commerciale de ces contenus est payante et fait l'objet d'une licence. Est entendue par réutilisation commerciale la revente de contenus sous forme de produits élaborés ou de fourniture de service ou toute autre réutilisation des contenus générant directement des revenus : publication vendue (à l'exception des ouvrages académiques ou scientifiques), une exposition, une production audiovisuelle, un service ou un produit payant, un support à vocation promotionnelle etc.

CLIQUER ICI POUR ACCÉDER AUX TARIFS ET À LA LICENCE

2/ Les contenus de Gallica sont la propriété de la BnF au sens de l'article L.2112-1 du code général de la propriété des personnes publiques.

3/ Quelques contenus sont soumis à un régime de réutilisation particulier. Il s'agit :
- des reproductions de documents protégés par un droit d'auteur appartenant à un tiers. Ces documents ne peuvent être réutilisés, sauf dans le cadre de la copie privée, sans l'autorisation préalable du titulaire des droits.
- des reproductions de documents conservés dans les bibliothèques ou autres institutions partenaires. Ceux-ci sont signalés par la mention Source gallica.BnF.fr / Bibliothèque municipale de ... (ou autre partenaire). L'utilisateur est invité à s'informer auprès de ces bibliothèques de leurs conditions de réutilisation.

4/ Gallica constitue une base de données, dont la BnF est le producteur, protégée au sens des articles L341-1 et suivants du code de la propriété intellectuelle.

5/ Les présentes conditions d'utilisation des contenus de Gallica sont régies par la loi française. En cas de réutilisation prévue dans un autre pays, il appartient à chaque utilisateur de vérifier la conformité de son projet avec le droit de ce pays.

6/ L'utilisateur s'engage à respecter les présentes conditions d'utilisation ainsi que la législation en vigueur, notamment en matière de propriété intellectuelle. En cas de non respect de ces dispositions, il est notamment passible d'une amende prévue par la loi du 17 juillet 1978.

7/ Pour obtenir un document de Gallica en haute définition, contacter
utilisation.commerciale@bnf.fr.

Source gallica.bnf.fr / Bibliothèque nationale de France

V. 257.

BEDAE PRESBYTERI

ANGLOSAXONIS, MONACHI BENEDI-

cti, viri literatiſſimi opuſcula cumplura de temporum ratione di-
ligenter caſtigata: atq; illuſtrata veteribus quibuſdam annotatio-
nibus vna cum ſcholijs in obſcuriores aliquot locos, au-
thore Iohanne Nouiomago.

**Nunc primum inuenta ac in lucem emiſſa, quo-
rum catalogum require pagina verſa.**

BIBLIOTHECA REGIA

Coloniæ excudebat IOHANNES Præl,
Anno M D XXXVII. Menſe Maio,
Impenſis Petri Quentel.

Cum gratia & priuilegio.

CATALOGVS OPVSCVLORVM QVAE HOC LIBRO continentur.

CAlendarium inscriptum Ephemeris duodecim mẽsium Romanorum, solis & lunæ cursus continens, tum stellarum in errantium ortus & occasus, cum temperatum significatione per singulos dies.

Annales canones de solaris & lunaris temporis computatione.

De natura rerum liber vnus.

De temporum ratione liber vnus.

De temporum ratione idem argumentum tractans copiosius, capitibus aliquot adiectis quæ in priore editione non erant, & historiarum vsque ad hanc ætatem productione.

De Paschæ celebratione ad Vuichredam presbyterum opusculum.

De ordinatione feriarum Paschalium iuxta veterum synodorum instituta.

Canones ad inueniendum ea quæ continentur circulo decennouenali.

Circuli decennouenales descripti à beato Ciryllo, Dionysio Romano abbate, atque Beda, & producti quoque ad annum M D C, aliisq; quibusdam adiectis nondum antea excussis, quorum omnium capita collecta sunt indice alphabetico.

ILLVSTRISSIMO

ORNATISSIMOQVE PRINCIPI

IVNIORI GVILHELMO DVCI CLIVEN-

si, Iuliacensi, Montensi, Comiti Marchiæ & Rauenspurch &c.

Iohannes Nouiomagus S. P. D.

QVoniam Guilhelme princeps iunior illustrissime, rerum consiliorumq; quæ vna cum clarissimis parentibus geris magnitudo, tuam mentem ad maiores curas & grauiores cogitationes sollicitant, non existimabam me satis ex principis dignitate facturum, si animum tuum magnis multisq; negotijs impeditum, hac προσηγορίᾳ ad leuiora studia reuocarem: hoc præsertim tempore, cum primum adolescentia egressus liberalibus disciplinis ac agendi præceptis imbutus (quibus te optimi parentes statim ab optimo præceptore formandum singulari prudentia curarunt) iam viro ac principe dignum aliquid gerere incipias, eaq; iam clarius ex vmbra veluti in lucem producere, quibus anteacta ætas præformata est. Sed etiam ea res me abiecit vt spem haberem minorem cum gratia ad te perueniendi, quod scirem (dicam enim ingenue ac libere quod verecunde sentio) difficiles esse eorum aditus ad principes, maleq; ab aulicis accipi, qui neque genere neque fama neque fortunis percelebres, nec fauore aut commendatione chari sint: quibus præsidijs tametsi omnibus sim destitutus, & te arduis quoque negocijs impeditum facile intelligam: minime tamen propter has causas arbitrabar mihi esse cessandum, sed confidentiam sumpsi scribendi, quod longe aliter te de honestis disciplinis earumq; cultoribus iudicare perspicio, quàm eos qui sine literarum cognitione & philosophorum pręceptis, ad tuendam principis dignitatem satis esse arbitrantur, generis, fortunarum, ac ditionum amplitudinem, quæ tametsi à maioribus tuis quàm cumulatissime acceperis, singulari tamẽ & diuina prouidentia optimorũq; parentum studio tibi contigit, statim à puero cum regio genere, scientiæ ac virtutis laudem copulare: qua in re, quemadmodum à Platone præclare accepisti, prima & maxima ineſt nobilitas, animi videlicet magnitudine principem agere. Hac igitur virtute & humanitate tua recreatus, fiduciam cepi non modo hæc scribendi ad te, sed & sperandi quoque tuam amplitudinem de cætero nostras aliquid esse putaturam nugas, nec eas alio animo esse laturam q̃ quo te erga bona studia ac liberales artes affectum confidimus. Huius nanque rei argumentum ac testimonium deprehendi in Cunrado Heresbachio, homine digno qui formando principis ingenio cõtingeret: cuius fidem & dexteritatem posteaquam paucis annis ante Coloniæ congressibus aliquot familiaribus perspexi, sic deinceps mihi persuasi, te non principem modo fore, dignum cui ditionum ac rerum publicarum cura & administratio committi posset, sed & nobilissimum quoque Musarum ingeniorumq; Mœcenatem. Neque enim (vt euentus docuit & docet adhuc quotidie) mihi imposuit persuasio, cum videam patris tui laudatissimi principis, tuamq; aulam optimis & doctissimis quibusque hominibus vndecunque quęsitis, tãquam publicum quoddam totius regionis oraculum celebrari: adeo vt hic Plato plane sibi satisfactum arbitrari possit, qui rectores vrbium esse philosophos oportere arbitratus est, aut earum reges philosophari: quorum vtrunque quàm pulcherrime implesti, dum ipse sapientiæ præceptis sis imbutus, atque huiusmodi delecteris consultoribus. His itaque præsidijs, tuaq; potissimum benignitate illustrissime princeps fretus, passus sum me vinci amicorum aliquot hortatu, qui hoc apud me egerunt, vt mearum lucubrationum, quas aliquando per ocium cõscribo vel effundo verius, aliquid ego tuo nomini inscriberem, tum quod hoc officij genus tibi non displicere aliquot exemplis,

cum maxima laude tua & nominis immortalitate declaraſti: tum quod meis laboribus authoritatis aliquid acceſſurum exiſtimabant per principis commendationem, ſub cuius veluti tutela emitterentur. Dum igitur ad amici cuiuſdam rogatum de natura rerum, de temporibus ac circulis decennouenalibus, & ſimilis argumenti libellos aliquot à Beda Angloſaxone conſcriptos, ad iſtum modum antea non excuſos, cenſendos accepiſſem, codicis vetuſtate primum delectatus, & eo quidem amplius, q; (vt ex inſcriptione cognoui) Heriberti fuiſſet, eius qui diuorum catalogo poſtea adſcriptus eſt: eruditionem minime vulgarem, iucundiſſimis etiam diagrammatis paſſim adiectis, iudicaui poſteritate non indignam: etiamſi ſcriptor ipſe ſimplicem quandam & prope ſupinam dicendi formam ſit ſecutus. Igitur dum prelo deſtinaretur, cœpi ſicubi deprauatum eſſet ſcribentis inſcitia, aut vetuſtate reſtituere, tum loca quædam, ſed præter inſtitutum explicatius, quàm ab eo erant breuiſſime cõgeſta, enarrare: multa etiam apponere ex mathematico pœnu, captus materiæ iucunditate, & calamo liberius currente plus laboris inter recognoſcẽdum ſubrepſit, quàm inſtitueram. Neque tamen infructuoſum aut non neceſſarium hoc fore arbitratus ſum iis, qui naturam rerum pulcherrimarum cognoſcendi deſiderio tenerent. Erãt enim multa huiuſmodi, quæ non adhibitis apodixibus grammicis, quibus hę diſciplinæ gaudent, intelligi vix poterant non bene in hoc ſtudiorum genere verſato: alia etiam ad nihil vtilia, niſi adiectione temporum & computationis vſque ad noſtræ ætatis annos producerentur, veluti de circulis decennouenalibus, quæ Beda reliquit non abſoluta, quæq; ad nos peruenerunt neque integra, neque emendata: tum poſteriores res geſtas, quas intra ætatem authoris conſcribi neceſſe erat, quiſq; ad ſe ſe vſq; requirit. Eam opam ornatiſſime princeps, quæ etſi inter legendum atq; ex ſtudij voluptate quam ceperam, verius mihi excidit quàm conſcripta eſt, tuo autem auſpicio in lucem atque in manus hominum dedi, vt ſi forte genius quem in victuro libro requirit Martialis, per nos illi ingenitus non ſit, tui tamen nominis authoritate, quæ honeſtiſſimis ſignis æternitati conſecrata eſt, atque quotidie cõſecratur, etiam ad poſteros perueniat. Tum quoq; vt communi ſtudioſorum nomine aliqua in re tuæ gratiæ gratificari poſſimus, qui quantum tibi debent, non facile dixerim. Equidem ſic exiſtimo, plurimum referre ad ſtudiorum incrementum & cõſeruationem, ſi honeſtis liberalibusq; artibus & philoſophiæ præceptis imbuti ſint principes, atq; rectores rerum publicarum. Eiſdem enim ſtudijs plerunque adici ſubditos, quibus eorum principes ſunt dediti, multa ſunt exempla. Quis enim temporibus Romuli & Alexandri non militabat? Sub Auguſto omnes pangebant carmen. Neronis ſtudium in Muſica quàm plurimos ad canendi artem inuitauit. Iuſtiniano legum latore aut rapſodo potius, imperante (etiamſi eum quidam indoctum fuiſſe veteris iuris, & quod turpius dictu foret ἀναλφάβητον putent) quiſq; de iure reſpondere didicit. Neque hoc tam falſum quàm vulgo iactatum; Qualis princeps talis populus. Quæ cũ ita ſint plurimum ſane arbitror tibi bonas literas debere, quod non ſolum amas & promoues, ſed eas quoque pulchre intelligis & colis, quorum alterum te prudentia & humanitate, alterũ eruditiſſimorũ hoim frequentia præcellere, verumq; principem agere facit, vtrunque tuæ laudis quàm plurimos admiratores amatoresq; conciliat, eos præſertim qui honeſtis diſciplinis bene conſultum volunt. Poſtremo q; non dubitaui me quoque priuatim rem gratam facturum, ſi de iis artibus ad te ſcriberem quæ cogitationes noſtras, ab humanis rebus in cælum tollunt, rerũq; cæleſtium contemplatione mentem naturæ maieſtatem admirantem, inexplebili iucunditate afficiunt, atque vt præclare à Platone ſcriptum eſt, oculos mentemq; barbarico cœno immerſos erigunt, & deterſo ſqualore ad præſtantiſſima quæq; naturæ proſpectum dirigunt. Quis enim eſt vſque adeo alienus ab humanitatis ſtudio, qui non aliquando in cælum ad pulcherrima mundi lumina ſublatis oculis, non admiretur hoc intranſmutabile dei opificium omni admiratione ſuperius? quæ cogitatiõ animos hinc etiam vltra cælos in venerationem ſummi creatoris eripit. Igitur & prophetico ſpiritu exclamat Dauid in pſalmis; Cæli enarrant gloriam dei, &

opera eius annunciat firmamentum. Emersit primum ab harum contemplatione, totus sapientiæ atque humanitatis primordium. Neque aliter Thales ille Milesius primus apud mortales sapienriæ nomine celebratus esset, nisi post negocia reipublicæ se ad rerum cælestium studium contulisset, & primus inde hominibus aliquid aperuisset, vt Callimachi versiculis hisce laudatus est.

ἠοὴ φῶ ἀμάξης ἐλέγετ᾽ σαπτὴ σάλος
τὸς ἀστρίσκους ἢ πλέασι φοίνικες

Deinde Pythagoras qui primus philosophiæ nomen assumpsit, non ob aliud hominem à deo conditum arbitratus est, quàm ad harum rerũ indaginem. Et sane quàm plurima cæco iudicio tractari necesse est, in omnibus pene dixerim professionibus, sine huius sapientiæ parte. Dij boni quàm ridicule audio quædam sæpe disputari de rebus etiam sacris ex harum artiũ ignoratione, tum si qua alia sunt quæ ad ceremonias quasdam ecclesiæ non possunt nisi huius cognitionis præsidio excuti. Neq; nõ falluntur, qui has artes optimis etiam iudicijs non singulariter prodesse existimant, cum quorum sententia, quia doctissimorũ hominum testimonijs satis confutata est, non puto esse huius instituti latius cõtendi oportere. His de causis iustis quidem, vt opinor, nisi mihi studij huius amor imponit, permotus sum optime princeps, vt dignum aliquid diuina tua mente honestissimisq; cogitationibus viderer mihi adferre, etiamsi speciem habeant vulgarem: quod si etiam gratum tibi esse cognouero, habeo alia quæ iam annis aliquot parturio in eodem genere artium superioribus addenda. Accipe igit libellos hos nostra cõmentatione vtcunque adiutos, ea mente ac animo, quem gerere soles erga bonas literas, quorum patrocinio vt felicissimo sydere natus es, ita faciat deus optimus maximus, vt quàm diutissime his vnà cũ optimis illustrissimisq; parentibus conserueris. Coloniæ postridie Idus Iulij. Anno M.D.XXXVII.

VITA BEDAE EX IOHANNE TRITHEMIO.

BEDA monachus & presbyter monasterij sanctorum Petri & Pauli apostolorũ, quod est in Anglia, ordinis sancti Benedicti, vir in diuinis scripturis studiosissimus, & valde eruditus, atq; in secularibus literis peritissimus, philosophus, astronomus, calculator & poeta insignis, græci sermonis non ignarus, ingenio præstans, eloquio non curiosus, dulcis tamen & compositus, multa scripsit volumina, in quibus acumen ingenij eius probatur. Hic cum esset septem annorum cura propinquorum datus fuit educandus Benedicto abbati, ac deinde Ceolfrido dicti monasterij Muramutha, cunctumq; ex eo tempus vitæ in eiusdem monasterij habitatione peragens, omnem meditandis scripturis operam dedit, atq; inter obseruantiam regularis disciplinæ, & quotidianam ecclesiæ curam cantandi, semper aut discere, aut docere, aut scribere dulce habuit. Nonodecimo autem ætatis suæ anno diaconatum, trigesimo presbyteratus gradum, vtrunq; per ministerium Iohannis episcopi, iubente Ceolfrido abbate suscepit, ex quo tempore accepti presbyteratus, vsque ad finem vitæ suæ subiecta opuscula composuit.

In Geneſim vſque ad Iſaac	Lib. 4.	
In Exodum	Lib. 1.	
In Leuiticum	Lib. 1.	
In Numeros	Lib. 1.	
In Deuteronomium	Lib. 1.	
In principium Regum	Lib. 3.	
In Ioſue	Lib. 1.	
In Iudicum	Lib. 1.	
In Regum. xxx. quæſtionum	Lib. 3.	Dilectiſſimo fratri Nothelino.
De ædificatione templi	Lib. 2.	Hortatur nos vas electionis.
De tabernaculo & vaſis eius	Lib. 3.	
In Paralipomenon	Lib. 2.	
In Eſdram & Neemiam	Lib. 3.	Eximius ſacræ interp.
In Tobiam	Lib. 1.	Liber ſancti patris noſtri.
In Prouerbia Salomonis	Lib. 3.	Parabolæ græce, latine.
In Eccleſiaſten	Lib. 1.	
In Cantica canticorum	Lib. 6.	Scripturus iuuante gratia.
In Iſaiam prophetam	Lib. 2.	
In Ieremiam	Lib. 2.	
In Ezechielem	Lib. 1.	
In Danielem	Lib. 1.	
In duodecim prophetas minores	Lib. 12.	
In euangelium Marci	Lib. 4.	Expoſitionem euangelij.
In euangelium Lucæ	Lib. 6.	Beatus euangeliſta Lucas
Homilias euangeliorum	Lib. 2.	Exordium noſtræ redemptio⁹
In epiſtolas Pauli	Lib. 14.	
In epiſtolas canonicas	Lib. 7.	Iacobus &c. Dixit de.
In Actus apoſtolorum	Lib. 2.	Actus vero apoſtolorum, &.
In Apocalypſim	Lib. 3.	Apocalypſis ſancti Iohannis.
De temporibus & natura rerum	Lib. 1.	De natura rerum & ratione.
Aliud minus volumen	Lib. 2.	
Scintillarum ex ſententijs patrum	Lib. 1.	Dominus dicit in euangelio.
Geſta Anglorum	Lib. 2.	Britannia Oceani inſula.
Flores beati Gregorij in Cantica.	Lib. 2.	In expoſitione cantici cantico.
Geſta diuerſorum ſanctorum	Lib. 1.	
De paſſione ſancti Felicis	Lib. 1.	
Vitam ſancti Alberti epiſcopi	Lib. 2.	
Chronica ſui cœnobij	Lib. 2.	
Martyrologium	Lib. 1.	
Hymnorum diuerſo carmine	Lib. 1.	Primo deus globum cæ.
Epigrammata heroico metro	Lib. 1.	
De locis ſanctis	Lib. 1.	
Lectiones in vetus teſtamentum	Lib. 1.	
Lectiones noui teſtamenti	Lib. 1.	
Diſtinctiones in Ieremiam	Lib. 1.	
Diſtinctiones in Iob	Lib. 1.	
De Chriſto & eccleſia	Lib. 2.	
De cantico Habacuk	Lib. 1.	
De arte metrica	Lib. 1.	Qui notitiam metrice.
De ſchematibus	Lib. 1.	Solet aliquotiens.
De orthographia	Lib. 1.	
Epiſtolarum ad diuerſos	Lib. 1.	

Alia inſuper multa edidit, quæ ad noſtræ lectionis notitiam nō peruenerūt. Huius opuſcula etiam adhuc eo viuente & ſemper nona ſcribente, tātę autoritatis erāt,

Vt ordinatione presulum Angliæ in ecclesiis publice legerentur. Cumq; in homiliarum impositione nomen ex more authoritatis venerabilis Bedæ presbyteri scriberent, aliter eum cum viueret prædicare non valentes, obtinuit vsque in hodiernum diem titulus semel à principio attributus, vt Beda venerabilis potius dicatur quàm sanctus. Viuentem enim aliter nuncupare (& si sanctus fuerit) non licebat. Sunt qui alias rationes huius tituli venerabilis fingant, alij ex inscriptione epitaphij, alij cæcum fuisse Bedam somniantes, sed errant, quoniam Beda nec cæcus fuit, nec sepulchro eius tale Epitaphium inscriptum nouimus. Et quidem nisi breuitati consulerem, deliramẽta hęc facilime confutarem. Moritur sub Leone Impe. Anno domini D. CC. XXXII. Indictione XV. ætatis suæ anno LXXII. pridie Calen. Iunij.

INDEX RE-

RVM AC VERBORVM QVAE TO-

to hoc libro, & in ſcholijs & in authore ipſo continentur, locupletiſſimus.

Ab quintus menſis Hebræorum. 39. d
Abatij 85. d
Abel 74. c
Abdias 29. a
Abiam Hieroboam priuignum ſuperauit. 76. d
Abeſſan 28. d
Abias annis IIII. 29. a
Abimelech pontifex 29. a
Abimelech fratres ſuos LXX. interfecit 8. d
Abraham 75. c
Abraham aſtrologiæ peritus 36. a
Abraam 28. d
Abeſſan de Bethleem 76. b
Abſides planetarum in quibus partibus ſignorum ſint 7. a & 7. d
Abſis planetarum duplex 7 b
Abiſſus quid ſit in Geneſi 34. d
Achas 29. a
Achiuorum menſes 41. a
Achialon 76. b & 28. d
Achazi 77. b
Adam 74. c
Adam annis CXXX. genuit Seth 28. c
Adam quando ex paradiſo pulſus 65. a
Adar duodecimus menſis Hebræorum 39. d
Adrianus Imperator 81. b & 86. a
Adrianus Hieroſolymam reparat & vocat Aeliam 81. b
Adrianus mitior erga Chriſtianos 81. b
Adulphus Imperator 91. a
Aduentus domini incognitus 94. c
Ad Calendas græcas prouerbiũ 42. c
Aegyptus deficit à Perſis 79. a
Aegyptus imbribus caret 18. d
Aegyptij Calẽdis & Nonis & Idibus carent 40. b
Aegyptiorum menſes 40. b & 41 a
Aegyptij arithmeticæ peritiſſimi 55. d
Aegyptij menſes ad ſolis curſum exigerunt 40. b
Aegyptij quomodo intercalent 27. b
Aegyptiorum mẽſes quomodo noſtris reſpondeant 48. b
Aegyptij hauſerunt multa ex Marco 66. a
Aegyptij vmbra 54. d
Aegyptiorum regnum 28. d
Aegyptij dies V. intercalant 40. b
Aegyptus artium magiſtra 44. b
Aelius pertinax Imperator 81. c & 29. c
Aequinoctium autumnale in medicinis 54. c
Aequinoctia toto orbe æqualia ſunt 54. d
Aeneas venit in Italiam 28. d
Aequinoctialis circulus 4. d
Aequinoctio verno quomodo defendẽda valetudo vſq; ad æſtatem 54. b
Aequinoctia quo tempore ex traditione veterum 93. c
Aequinoctium XI. Calendas Apriles 97. b
Aequinoctia duo 26. d
Aequidialis qui & æquinoctialis 55. b
Aer 13. b
Aer pro cælo 13. c
Aeris regiones 13. c
Aeſtas 27. a
Aetas prima mundi 28. b
Aetas ſecunda mundi 28. b
Aetas tertia mundi 28. b
Aetas mundi quarta 28. b
Aetas mundi quinta 77. d
Aetas mundi ſexta 28. c
Aetatũ mũdi myſtica cõparatio 96. a
Aetatũ mundi myſtica expoſitio 39. b
Aetatem lunæ indagare ſine ſcientia numerandi 49. c
Aeſtas calida & ſicca 60. b
Aeſtus ad lunam mutantur 52. b
Aeſtus toties ſunt quoties ſunt lunæ cõuerſiones 52. d
Aeſtus maris 18. a
Aeſtas quando incipit 60. d
Aethnæ montis incendium 23. c
Aethnæ ſimilitudo 25. c
Aether quid 3. a
Africus 14. c
Africanus temporum ſcriptor 82. a
Agatho epiſcopus Romanus 86. b
Alba condita 28. d

Albertus Imperator 91. a & 91. d
Alexandrinorum menſes 41. b
Alexander 79. a & 81. d
Alexander Capadox 81. d
Alexander magnus 29. d
Alexander Romanus Epiſcopus 81. b
Alexandrini Epiſcopi officium 66. a
Alphonſus rex Hiſpanis 87. d
Alexandria conditur 79. a
Alphragani ſententia de magnitudine ſolis 51. b
Algemonath nonus menſis Anglorum 37. d
Alpes Gottiæ ad ſedem Romanam pertinuerunt 86. d
Albimelech 76. d
Amaſias 77. a
Ambroſius 29. d & 85. c
Ambroſius de temporum mutationibus diſputatio 54. d
Ambroſius Camaldulenſis 92. a
Ambroſius de luna 52. b
Amon à ſeruis ſuis occiditur 77. c
Amon 29. a
Amos 29. a
Amphion muſicus 28. d
Amterminum 61. c
Amphiſcij 54. d
Amarias 29. d
Anatholius de celebratione Paſchæ 64. c
Anatholius ſacerdos Aegyptiacus concontra Aegyptios 97. b
Annalis ratio varie habita 62. c
Anatholij liber de celebratione Paſchæ 42. d & 60. d & 98. d
Anatholius 82. c
Anatholij liber corruptus de celebratione Paſchæ 98. b
Anaſtaſius Imperator 9. d & 87. a
Ancus Martius 77. c
Anaſtaſii hiſtoria 85. c
Anaſtaſius 84. d
Anabibaron 37. b
Angli ad fidem conuerſi 85. b
Antiſia ſigna 56. b
Anglorum menſes 43. c
Antipodes 60. b
Andreæ oſſa Conſtantinopolim vecta 85. b
Antonius commodus Imperator 81. c
Antonius pius 29. c
Antonius monachus 29. c
Antonij monachi corpus inuentum Alexandriam transfertur 85. a
Antonius Caracalla Imperator 81. d
Antichriſti perſecutio annis tres ſemis 95. b
Antiochia 79 b
Antiochus 29. a
Anttochus epiphanes 79. c
Antigono regi Hipocrates medic⁹ 53. c
Antigonus 79. b
Antheros 82. a
Anni communes 66. b
Annus Ani 61. b
Annus ciuilis 62. a
Annus planetarum 61. d
Annus vertens 62. b
Anni non vbiq; æquales 62. b
Annus iubileus 38. a
Annus eniautos cur dicatur græce 62. b
Annus cur ciuilis dicatur 27. a
Anni partitio in quatuor partes per duodecim ſigna zodiaci 24. d
Anni pars quælibet quot diebus conſtat iuxta motum ſolis in eccentro 88. a
Annus vertens apud Ciceronem 27. b
Annus biſextilis quare fit quarto quoq; anno 27. b
Annus emboliſmus 6. d
Annum vario modo gentes incipiunt 40. d
Annus quid ſit & vnde dictus 62. b
Annus apud Acarnanes 62. c
Anni partes cur non æquali numero dierum conſtēt 54. b
Annus apud Aegyptios 62. c
Annus communis 61. d
Annus ἐνιαυτὸς græce dicitur & quare 27. b & 62. b
Annorum computatio diuerſa apud diuerſos ſcriptores 87. c
Anni domini quomodo inueniri poſſint 28. a
Annus lunaris 61. d
Anni partitio 54. b
Annus ciuilis quid 27. a
Annus ſolaris 61. d
Annus apud Arcades 62. c
Anni & hominis & elementorum concordia 60. c
Anni Hebræorum ad lunæ curſum exiguntur 39. a
Annus magnus quot milibus annorum conſtet 62. a

Aoth 76. a & 28. d
Apamia 79. b
Appollinaris 81. c
Appius Claudius 79. b
Aprilis 26. b & 41. c
Aprilis vnde dictus 26. c
Aprilis cur dicat Veneris mensis 42. b
Aphricæ termini 23. d
Aparctias 14. c
Apeliotes 14. c
Apuleius de mantice 24. c
Apocalypsis de antichristo 95. b
Aqua rerum omniũ principium 17. b
Aqua aëre grauior, quanto aqua ipsa terra leuior est 36. b
Aqua est rotunda 19. c
Aquæ quæ sup cælos sunt qd sint 4. d
Aquæ glaceales quare in cælo 4. c
Aquarius 10. c
Aquarius cur præceps 45. a
Aquarum duæ species 17. b
Aquilo 14. c
Archelaus 82. c
Arcturus 60. b
Aristoteles de Euripo 18. b
Aristoteles: Anaxagorem reprehendit 3. a
Aristoteles 29. a
Aristides 81. b
Aries 10. c
Aries Phrixeus quare 44. d
Arietis quarta pars apud Philosophos 35. c
Armenij fiunt Christiani 29. d
Anulphus filius Caroli rex Germaniæ 89. a
Arcturi sydus frigidum 59. b
Arcades primi mortalium 62. c
Archelaus Herodis filius exultat 80. c
Arnobius rhetor 85. b
Aristobolus vnus LXX. interpretum de Pascha 54. a
Aristobolus 79. d
Arphaxat 71. a
Arses Othi filius 79. a
Artaxerxes Memnon 79. a
Artaxerxes 78. d & 29. a
Artaxerxes Othus 79. a
Artabanus 29. a
Articulus apud Arithmeticos 31. d
As & partes eius 33. d & 35. d
Asa 29. a
Assis & partes eius apud Bedam corruptæ 47. b
Ascij 54. d
Asareas 77. a
Asiæ termini 23. d
Assuerus à Iudæis appellatus 79. a
Athalia 77. a
Athanasius hospitio susceptus à Maximino episcopo Treuirorum 85. b
Athenodorus 82. a
Athenienſium menses 41. a
Atomum 38. b
Augustini sententia de prima die operationis 34. c
Augustinus 79. d
Augustus 41. d
Augustus olim sextilis 26. c
Augustinus Hipponensis Epus 84. b
Augustini ossa 87. b
Augustus bella gerit cũ Antonio 80. b
Aurelius Antonius 29. c
Aurelius Alexander Imperator 82. a
Auster 14. c
Aurelianus Imperator 82. c
Australis circulus 4. d
Aues cæli 95. c
Autumnus siccus & frigidus 60. b
Autumnus 27. a
Autumnus quando incipit 60. d
Auitus 84. a
Azarias 77. b
Azymorum dies 72. b
Azyma mystice 72. d

B

BAbylonia conditur 28. d
Balduinus rex Hierosolymitanus 90. a
Bachomius angelo dictãte scripsit 65. b
Beda monachus 67. b
Bedæ scriptũ de ratione temporũ 30. a
Beda Victorium confutat 68. d
Beda Vuichredæ presbytero 97. a
Beda anglus 43. c
Beda sua sumpsit ex C. Plinio 1. d
Beda versificator tolerabilis 2. b
Bedæ patria 52. d
Bedæ computatio cur annis vnde viginti minor fit 80. c
Beda Herenfridæ 101. b
Bede dubitatio de Hebræorum ordinatione menstrua 39. d
Bellum Troianum 28. d

Ber syllaba supplementum vocis 42. b
Benedictiones diei dominici 99. d
Benedictus monachus 103. c
Berengarius hæreticus resipiscit 89. c
Berengarius dejcitur 89. a
Berengarij duo regnum accipiunt 89. a
Bilis crescit æstate 53. c
Bithiniorum menses 41. a
Bissextilis quomodo inueniatur 28. a
Bisiextus quando sit 69 c
Bissextus vnde fiat 62. d
Bonifacius episcopus 84. a
Bombardarum inuentor monachus capite punitur 91. c
Boreas 14. c
Bloth monath vndecimus mẽsis Anglorum 43. d
Britanni à Claudio subiguntur 80. d
Britannorum menses 41. b
Britannicum littus æstuosum 53. b
Britannorum peregrinatio Romam vsque 87. b
Britannos iuuant Romani exterminare hostem 84. a
Britanni fortissimi à Scotis oppugnantur 84. b
Bruma vnde dicatur 59. d
Bruma 53. c
Bruma an recte solstitium 54. a
Brumalis circulus 4. d
Brutus 29. a

C

CAdmus Thebas condidit 28. d
Cæsar à cõiuratorib⁹ occidit 80. d
Cæsar dictator imperiũ arripuit 80. b
Cęsar & Gallos & Germanos capit 81. a
Cæsares 29. a
Cælum si aëriũ igne absumeretur, æthe-rium vero non 95. c
Cælum vnde dicatur 23 b
Cælum ardet 91. c
Cælum triplex 3. b
Cælum casurum nisi aduerso motu planetarum retineretur 3. d
Cælum quinq; parallelis distinctũ 4. d
Cælum cuius essentiæ sit 3. d
Cælum supremum seu empyreum quid sit 14. c
Cælum quomodo accipiendum in Genesi 34. d
Caius 29. c
Caius Caligula Imperator 80. d
Cainan 74. c
Calabra curia 42. c
Calendæ vnde dictæ 26. c
Calendæ in scripturis 42. c & 43. a
Cambysis 78. c
Cancer 10. c
Cancer cur ardens 44. d
Canones ad inueniendum omnem temporum computationem 100. a
Canones Apostolorum 42. d
Canopum Italia non videt 57. a
Canopicum ostium Nili 20. a
Canicula omnium stellarũ maxima 6. a
Canicula seirius à siccitate græce dicitur 6. a
Canicula quomodo oriatur 5. d
Canticorum locus explicatur 52. b
Carolus magnus Imperator fit 88. b
Caroli Magni historia & res gestæ ante imperium 88. a
Carolus Crassus Imperator 83. d
Carolus Bohemus Imperator 61. b
Carolus aureaꝝ bullarum author. 91 b
Carolus V. Imperator 91. b
Carolus Caluus Ludouuici filius Imper. 88. d
Carus 29. d & 82. d
Carthago à Sarracenis 86. c
Carthago conditur 29. a
Carthago 76. d
Cardo 5. d
Carmenta latinas literas repperit 28. d
Capricornus 10. c
Casleu nonus mensis Hebræorũ 39. d
Catholica planetarum 51. b
Cataphrygarum hæresis 29. c
Catabibazon 37. b
Caua terrarum plena sunt flatibus 33. c
Cereis antiquitus annos dominicæ nativitatis inscalpebant 61. b
Cecrops Athenas condidit 28. d
Chaldæorum menses 41. a
Chaldæi 28. d
Cham punici sermonis author 75. b
Chaldæi ab Arphaxa originem duxerũt 75. a
Chaldæorum astrologia 36. a
Chaos quid sit 2. a
Christus natus nocte brumali 44. c
Christus quomodo tribus diebus & tribus noctib⁹ fuerit in sepulchro 35. b
Christus cõceptus in æquinoctio verno,

natus in bruma 53. d
Christus paulo maior XXXIII. annis dū patereretur 69. b
Christus cur plenilunio passus 35. d
Cicero 79. d
Circulorum decennouenalium continuatio 48. b
Circuli decennouenalis quantitas 66. b
Circulorum decēnouenalium explicatio 48. b
Circulus decennouenalis quo loco epactas habet 69. b
Circius ventus 15. a
Creatio mundi per septem dies distributa 2. c
Cistertiensis religio cœpit 89. d
Cyclus decennouenalis sexto loco continet lunas decimasquartas 70. d
Cyclus decennouenalis vltimo loco lunam habet diei Paschalis 72. a
Cyclus Romanorum 70. a
Cyclus decennouenalis quinto loco continet cyclos lunares 70. b
Cyclus decennouenalis septimo loco habet diem dominicum Paschæ 71. c
Cyrus 78. a
Cyri imperium per Prophetas præsignificatum 78. b
Cyrillus 29. d
Cyrillus de Paschæ celebratione 97. b
Cypriorum menses 41. a
Cyprianus Carthaginensis Episcopus 82. b
Codex Iustiani editus 58. a
Classis 42. c
Claues, id est, limites Paschæ 53. d
Claudius Imperator 82. c & 80. d
Claudius 29. c
Claudius Imperator 80. d
Cleopatra 80. a
Cleopatræ filius 29. a
Clemens hic Alexandrinus fuit 15. d
Clemens 81. d
Climata IIII. quæ & plagæ dicuntur 5. b
Clima quid 5. c
Climata 5. b
Climata terræ 57. b
Clodius Albinus 81. d
Colonia Agrippina quas habeat vmbras 55. b
Computationis cognitio per digitos vtilis 32. b
Computus lunaris & solaris circuli particulos digitorum 69. d
Computus annalium Roma ad Bedam missus 42. d
Computandi modus per digitos 31. a
Commodus Theodotion 29. c
Commissuræ absidium quid sint 10. b
Cometæ vnde fiant 12. a
Cometas quur bella & interitus sequantur 15. a
Cometæ quid portendant 12. b
Cometarum quot species 13. b
Cometæ in septentrione 13. a
Cometæ quod diebus vt minimum & vt maximum sint in cælo 15. a
Computus temporis triplici ratione diuisus 32. c
Cometa 12. d
Cornelius 82. b
Conradus imperauit 90. a
Conradus postremus e progenie Caroli M. 89. a
Constantinus Tyrannus 88. a
Constantinus quàm plurima templa Romæ ædificat 85 a
Constantinus Imperator 82. d
Constantinopolis expugnatur 92. a
Constantinus filius Constantini Imperatoris 86. a
Constantinus 85. a & 29. d
Constantiense concilium 91. d
Constantinus Imperator 29. b
Constantinus Constantini superioris filius 86. a
Constantinus cū fratribus Impera. 83. b
Constantinus filius Heraclij 85. d
Constantinus 85. d
Constantij filius Imperator 83. a
Conticinium 36. d & 25. d
Centrum quid 9. c
Costur Monath quartus mensis Anglorum 43. c
Corinthorum imperium 76. c
Concurrentes 28. a
Consules Romæ regibus eiectis 78. d
Corpus Barnabæ reperitur 29. d
Crepusculum 25. d & 36. d
Creatio mundi per sex dies 2. b
Crescens Cynicus 81. c
Chrysostomus 29. d
Crucis domini pars quædam Romæ reperta 86. c
Cuthbertus 68. d

Dies intercalares 26. b
Dies vnde dicatur 35. b
Dies 25. c
Damasus 83. c
Daniel propheta nouo modo hebdomadas accepit 38. b
Darius 79. a & 78. c
Darius nothus 79. a
Dauid 76. b
Dauid annis XL. 29. a
Debbora prophetissa 76. a
Decius Imperator 82. c
Decennouenalis circulus constat ogdoade & hendecade 27. b
Dæmones corpora ex aere sumũt 15. b
Demosthenes 79. a & 29. a
Dextra & siniſtra quæ sunt in cælo 6. b
Dextrans 33. d
Dies bifariam accipitur 34. b
Dies vnde dicatur 25. c
Dies septimanæ cur feriæ appellãt 26 a
Dies quomodo diffinitur 35. b
Dies longissimus in Britannia 55. a
Dierum mutatio iuxta climata 5. b
Dierum annotatio ecclesiastica 26. a
Diei initium non eodem modo apud oẽs gentes sumitur 25. c
Dies æquinoctialis toto orbe æqualis demonstratur 26. d
Dierum nomina per integrum mensem 43. a
Dies ab occasu 34. c
Dierum etymologia germanica 38. b
Dies cur à planetis nomina acceperunt 26. b
Dies vnde 34. b
Dierum varia exordia 35. a
Diei ratio 35. a
Dies longissimus nõ vbiq; pari numero horarum constat 26. d
Dies à planetis denominantur 26. a
Dietæ prescriptæ ad permutationes temporum 55 c a
Dñi quando primum adorantur 26. a
Dionysius Romanus de celebratione Paschæ 64. d
Dionysius Romanus 85. a
Dionysius quousq; produxerit circulos Paschæ 73. d
Dionisius Alexandrinus 82. b
Dionisius abbas græce ac latine doctus 67. a
Dionysius 29. a
Diluculum 25. d
Dimidium hebdomadis 39. a
Digitus quid apud Arithmeticos 31. b
Diluculum 36. d
Diocletianus cum Maximiano Impera. 82. d
Diocletianus 67. a
Dioclecianus & Maximianus 29. d
Digitorum supputatio 31. d
Dodrantis enarratio 99. a
Dodrans 33. d
Domitianus 29. c
Dominicus dies fuit primus seculi 99. c
Dominicanorum religio 90. c
Domitianus secundo Christianos persequitur 81. a
Dominicæ passionis annos quemadmodum inquirere oporteat 67. b
Dominus quo tempore passus 99. d
Duodecim horæ diei in Euãgelio quid significent 33. a

E

Ecclypsis tempore Alexandri Magni 12. c
Edilbertus rex Anglorum 85. b
Ecclypsis solis ac lunæ 51. d
Ecclypsis cur non fiat singulis mensibus 56. c & 11. a & 51. d
Edessa
Elementa loco & natura differunt 2. b
Elementa symbola 3. c
Elementorum qualitas 60. c
Elul septimus mensis Hebræorum 39. d
Emaus nicopolis 82. a
Emboliſmi 66. b
Enoch 74. d
Enoch & Helias contra Antichristum 95. b
Enoch trecentis annis ambulauit cũ deo 74. d
Enos 74. c
Enoch 28. c
Epactarum ratio 28. a
Epactas & reliquas partes circuli decennouenalis quomodo inuenire oporteat 67. a
Epactæ quot sint singulis annis inuenire 69. b
Ephesus 76. d
Epiciclus quid sit 8. b
Episcoporum aliquot error de equino-

ctio verno 98. a
Episcporum synodus de celebratione Paschæ 97. a
Epicuri 82. a
Erasmus Roterodamus 92. b
Error in computatione lunari 64. d
Error quorundam in computatione Paschali 68. b
Erythras rex iuxta mare rubrum 18. d
Esdras 29. a
Essentiæ linea iuxta Platonem 9. c
Etesiæ 61. a
Eudoxus 85. c
Euclidis demonstratio de circulis mundi 31. d
Europæ termini 23. d
Europa non habet loca ascia nec amphiscia 55. c
Euergetes 29. a
Euripus 52. c
Euripi reciprocatio 18. a
Euronotus 14. c
Euroauster 14. c
Eurus 14. c
Eutychij hæresis de resurrectione 85. b
Eutychianus Romanus episcopus 82. c
Eusebius inuentor circulorum decennouenalium 65. d
Eusebij annorum supputatio 80. c
Ezechias 77. b
Ezedechias 29. a

F

Fabianus episcopus Romanus 29. c
Fabianus 82. b
Fabij locus de digitorum supputatione 32. a
Fauonius 14. c
Februario mensecur inuercalet 42. b
Februario mense sexto Calendas Martij intercalatur 65. c
Februarius 41. d
Feriarum initium à Sylvestro 37. d
Feria singulariter contra gammaticos 37. d
Ferdinandus rex Romanorum 92. b
Festa à vespera incipiunt 55. b
Festi dies cur à vespera initium capiant 65. a
Flauia domicilla 81. a
Florianus Imperator 82. c
Florentiæ concilium 91. d
Flumina quomodo fiant 15. c
Fœmina Romæ monstrum parit 91. a
Firmamentum 4. d
Franciscus à Sickeingen 92. b
Franciscus petrarcha 91. a
Fratres magi 78. c
Fredericus Imperator 90. c
Fredericus à pontifice Romano excommunicatur 90. b
Frederico imperium abrogatur 90. d
Fredericus Barbarossa 90. b
Fredericus Imperator 92. a
Fructus apud Matthæum vigecuplus & sexacuplus & cētuplus quid sit 32. b
Fulco rex Hierosolymitanus 90. a
Fulmina cur raro æstate aut hyeme 15. d
Fulmen citius quàm tonitruus 15. c
Fulmen cur penetret 15. c
Fulgentius 29. d

G

GAlli imperium Romanum suscipiunt 88. b
Gallinicus Imperator 25. d
Galli Romam capiunt 79. a
Gallicinium 36. d
Gallus cum Volusiano Imperator 82. b & 29. c
Gehenna 23. c
Gedeon 28. d & 76. b
Gemini 10. c
Gemini Castor & Pollux 44. d
Godfridus Imperator 87. b
Germanorum menses 41. b
Germanus episcopus 81. a
Germaniæ vmbræ 55. b
Germanicæ voces cõueniunt cum græcis 59. d
Genera fulminum iuxta Aristotelem 15. d
Gentilium stultitia 64. a
Gentiles septimanæ vsum ab Israhelitis mutuati sunt 57. c
Gigantes quomodo nati sunt 28. d
Giuli primus & duodecimus mẽsis apud Anglos 45. c
Gnomonice quid 23. b
Gordianus Imperator 82. a
Gothi superantur 82. c
Gothorum rex Totila in Italia superatur 85. a

Gothi ad fidem conuersi 85. b
Græci quomodo dies mensis notant 43. b
Greci cum Romana ecclesia conueniunt de processione spiritus sancti 90. d
Græcorum mensis 42. d
Græcorum menses 41. a
Græcia segetes inuenit 28. d
Græcorum numeri per elementa & notas 31. b
Grauida vbi sit 16. b
Gratianus 29. d
Gregorius Neocæsariensis 82. c
Gregorius pontifex 85. b
Græci Chronographi 75. a
Gordianus Imperator 29. c
Godefridus à Billion magnæ famæ primus rex Hierosolomitanus 89. d

H

HAbitatio filiorum Israel in Aegypto 75.
Hadrianus Imperator 29. c
Hebdomada 26. a
Hebdomadum ratio 38. a
Hebdomade diuiditur vniuersus mundus per ætates septem 39. b
Hebdomada prophetica 38. b
Hebdomada ex authoritate dei instituta 37. b
Hebdomadæ apud Danielem quomodo computari debent 38. c
Hebdomadæ annorum apud Hebræos 26. a
Hebræi lunares tantum menses obseruāt 66. b
Heber author diuisionis linguarū 75. b
Hebræi mensem integrum intercalant 36. d
Hebræorum captiuitas 29. a
Hebræorum seruitus 28. d
Hebræorum menses 1. a
Hebræi mensem à luna nascente 26. b
Hebræorum gens crebris malis afficitur in quinta ætate mundi 28. c
Hebræi menses obseruarunt diligenter 39. c
Hebræi 28. d
Hebraica veritas potius in temporum ratione quàm LXX. sequenda 30. a
Heliam & Enoch absumet bestia 95. b
Helias pluuiam continuit 76. d
Heldericus 85. a
Helias 29. a
Heli 76. c & 28. d
Hendecas 66. b
Henricus Imperator 86. c
Henricus Imperator fit 90. b
Henrico imperium abrogatur 89. d
Henricus IIII. 89. d
Henricus Imperator V. 91. a & 89. b
Heraclius Imperator 29. d
Heraclius Imperator 29. d & 85. c
Heraclitus 82. a
Heraclonas Imperator 85. d
Heraclionus Imperator 29. d
Herodis quatuor fratres 80. c
Herodes Agrippa ab angelo percussus 80. d
Herodorus 29. a
Hermingildus Gothorum rex martyr 85. b
Hermingildus 29. d
Herodes omnes libros Iudæorum combussit 80. b
Herodis miserabilis exitus 80. c
Herodes filios suos necat & vxorē 8. b
Herodotus historiographus 78. d
Hester 29. a
Heribrechtus 86. d
Hieronymus moritur 84. a
Hieronymus de eclypsi facta tempore passionis domini 51. d
Hieronymus in Amos prophetā 39. c
Hieronymus 29. d
Hierosolyma quando destructa 77. c
Hierosolyma iterum aufertur à Christianis 90. b
Hierusalem muri extruuntur 78. d
Hyades vnde dicuntur 5. d
Hyems quando incipit 60. d
Hyems frigida & humida 60. b
Hyems 27. a
Hilarius 83. b
Hypolitus 82. b
Hipparchi sententia de eclypsi Solis 51. d
Hypogeium 37. a
Hippocrates 53. c
Hypauga sydera 7. a
Histrus ciuitas 77. c
Hœdorum & arcturi exortus 3. d
Homo postremo à deo est creatus 2. c

Homo cur minor mundus philosophis dicatur 74. a
Homines prisci quàm diutissime vixerũt 62. a
Homeri horoscopus 56. b
Homeri sententia de sole 57. b
Honorius 29. d
Hora 25. b & 55. a
Horarum partes 55. d
Hora inæqualis 25. c
Horarum diuisio 55. c
Hora vnde 55. b
Horæ apud Homerum 25. b
Hora æquinoctialis 55. c
Horæ æstiuæ 55 c
Horologia solaria 55. c
Horoscopa vasa 55. c
Horoscopus 42. b & 56. b
Horescopij signa 97. c
Horoscopij vasa variant ex climatum varietate 54. d
Hori disputatio de anni mensium institutione 42. a
Hussitarum hæresis 91. d
Humani corporis vmbra quãta sit singulis diebus, & horis q̃libet mense 58. a

I

IAcobus frater domini lapidat 81. a
Iacob 28. d & 75. d
Iair 76. b & 28. d
Ianuarius vnde 41. d
Ianuarij Calẽdæ olim die brumali 44. d
Ianuæ cæli 5. b
Ianum veteres quo gestu digitorum finxerint 52. a
Iareth 28. d & 74. c
Iapheth apud Tigrim 75. b
Iacobus frater domini episcopus Hierosolymitanus 80. d
Iar secundus mensis Hebræorum 59. d
Idus 42. c & 26. c & 43. a
Iduare 26. d
Iepte 28. d
Iepthe Galathites 76. b
IESVS CHRISTVS nostra salus 29. a
Iesus 29. a
Iesus Christus mundum morte redemit 80. d
Iesus filius dei nascitur 80. a
Iesus filius Sirach 79. c & 59. c
Ignatius 81. b
Ignis elementalis qualis sit 13. c
Ignis quot species 3. c
Ignis qui terram sit oporturus officium 96. a
Ignes ex cælo lapsi quid significent 5. d
Imperium vacat II. annis 89. d
Imperium vacat XXVIII. annis 90. d
Imperatoris electio cũ dissentione 89. d
Imperium ad Germanos translatum 89. a
Imperatores orientales prætermissi in historia 88. b
Indi 28. d
Indictiones 68. a & 32. c
Indictio quota sit inuenire 85. d
Initium mensium in æquinoctio verno 64. c
Intempestum 36. d
Intempesta 25. d
Intercalandi origo 32. c
Intercalatiõe noua opus esse propter mutationem solstitiorum & æquinoctiorum 44. c
Intercalandi modus 32. d
Intercalatum cur sit mense Februario & sexto Calend. Martij 32. d
Intercalandi ratio varia 62. d
Intercalatum tribus locis 100. a
Iohannes Apostolus moritur 81. a
Iohannes in Pathmum relegatur 29. c
Iohannes Baptista cur cõceptus in æquinoctio autumnali 53. d
Iohannes Baptista cur natus in solstitio 53. d
Iohannes feruentis olei dolio immissus 81. a
Iohannis Baptistæ ossa dissecta religiose colliguntur 85. b
Iohannes Euangelista 81. a
Iohannes Baptista quoto Tiberij anno CHRISTVM prædicare cœperit 67. c
IOHANNES Pontifex locupletissimus 91. b
Iohannes Hus 91. d
Iohanni Pontifici dignitas Põtificalis abrogatur 89. b
Ioas 77. b & 29. a
Ioatham 77. b
Ioachim 77. d & 29. c

Ionadab 29. a
Ioram 29. a
Iohel 29. a
Ioseph 28. d
Iosias 77 c
Iosophat 29. a
Iosephus de Pascha 54. a
Iosephus de decimaqnarta luna 72. b
Iosias 76. a & 29. a
Iouinianus Imperator 85. b
Iouianus 29. d
Ioram 77. a
Ionathas Pontifex 79. d
Iosaphat 76. d
Irenæus 81. c
Iris nocturna 16. a
Iris quomodo fiat 15. d
Isaac primus circũcisus 75. d
Isac 28. d
Ismael 28. d
Iubileum instituitur à Bonifacio Pontice 91. a
Iudith 29. a
Iudæi in Hispania fidem Christi recipiũt 29. d
Iudæi in Aegyptum 79. c
Iudices à Mose vsq; ad Samuelem 28. d
Iudicij extremi duo indicia 95. b
Iudæorum regnum subuersum 81. a
Iulianus 81. c & 29. d
Iulius Cæsar 29. a
Iulius 41. d
Iulius olim quintilis 26. b
Iulianus Imperator 85. b
Iulius Africanus 82. a
Iunius 41. c
Iuno moneta 41. c
Iuppiter peregrinus 79. c
Iuppiter idem qui sol 35. b
Iuppiter 6. c
Iuppiter clarus 10. b
Iustinianus Imperator 29. d & 86. d
Iustinus philosophus 81. c
Iustinus Imperator 29. d & 85. a
Iustianus eccl'iæ restituit priuilegia 87. a
Iustianus nepos Iustini Impatoris 85. a
Iustianus minor Imperator 86. c
Iustianus minor exul 86. c

L

Labdon 76. b & 28. d
Lacedæmoniorum regnum 28. d
Lacedæmon conditur 28. d
Lactei orbis variæ opiniones apud veteres 10. d
Lacteus orbis quid sit 10.
Lagi filius 29. a
Lamech 74. d
Laodicea 79. b
Latitudo orbis 57. c
Leander Hispalensis 85. b
Ledon species æstus marini 17. c
Leo cur feruidus 44. d
Leo Constantini filius 83. a
Leo Imperator 84. c & 87. b & 29
Leonora Frederici coniunx 92. a
Leodiensium seditio 91. d
Leonides 81. d
Leo 10. c & 29
Libs 14. c
Libra 10. c
Lida sextus & septimus mensis Anglorũ 45 c
Liuius 28. d
Linea Heliaca 10. a
Lingua Latina multiplex 75. b
Literæ primum inuentæ 28. d
Literarum imperitus ad electionem Imperatoris non admittitur 91. c
Longobardi vastant Italiam 85. b
Lotharius Imperator 90. a
Lotharij filijs regnum diuiditur 83. d
Lotharius 88. d
Luciano reuelant' reliquiæ Stephani protomartyris 84. a
Lucianus presbyter 85. a
Lucæ ossa Constantinopolim vecta 82. b
Lucretius de tonitruo 15. b
Lucifer candens 10. b
Ludouuicus Arnulphi filius Imperator 89. b
Ludouuicus Ballus 88. d
Ludouuicus Lotharij filius 89. c
Ludouuicus Imperator sedis Romanæ contemptor 91. b
Ludouuicus Pius à Paschasio coronatur 88. d
Luna quota sit, in ferijs Paschalibus inuenire 98. b
Luna in Septentrione altissima est 51. a
Lunam in Arietis signo citissime cerni 65. b
Lunæ deliquio corpora reddunt ur inania 52. b

Lunæ saltus 64. b
Lunæ & solis magnitudo 51. b
Luna IIII. pũctis quotidie vel augetur vel minuitur 47. a
Lunam in quo signo sit deprehendere 11. b & 47. a
Lunæ quædam prognostica vana 50. c
Luna germana est solis 52. b
Luna 6. c
Luna & sol cur sola eclypsim patiantur 37. a
Luna in quo signo sit quolibet die inuenire 11. d
Luna cur prona vel supina vel directa videatur 50. b
Luna in partib⁹ Australibus humilis cernitur 51. a
Luna qua magnitudine à deo facta sit 99. c
Lunæ effectiones 52. b
Lunæ species in sulxionibus 16. d
Luna sublimi sole humilis & cõtra 47. a
Luna ecclesia 35. d
Luna quot horis singulis diebus luceat 49. b
Luna quota sit singulis diebus 12. b
Lunaris luminis incrementum & decrementum 12. b
Lunã quomodo inuenire oporteat 71. b
Luna quoq; quadrantem habet 64. a
Luna larga roris 52. b
Lunæ comparatur stultus 65. a
Lunæ q̃ta sit in Calendis Ianuarij 70. d
Luna cur sole aliquando superior videatur 50. d
Lunæ mutatio per schesmatismos 50. d
Lunæ cursum absque numerandi peritia inuenire 47. d
Lunæ cursum inuenire ratione arithmetica 47. b
Lunæ cursum per signiferum 44 c
Luna lumen à sole mutatuatur 50. b
Lunæ conuersio Pascha significat mystice 73. a
Lupus 84. c
Lustrationes vnde 37. d
Lustrationes gentilium 41. d
Lustratio quinto quoq; anno 68. a

M

MAcedonici regni initium 72 d
Machabæorũ gesta 79. c & 29. a
Magnitudinum æque sublimium cur aliæ alijs altiores appareant 51, c
Magorum corporum Coloniam Agrippinam aduecta 90. b
Magnus annus 61. c
Magnitudo solis 51. d
Malæus mons 55. a
Malaliel 28. c & 74. c
Malathias 78. c
Manticæ Petosiris de iuinatione vitę ac mortis 23. d
Manichæi 82. c
Magnus circulus paschæ 73. d
Malina species æstus est 17. c
Marcus euangelista 29. c
Martius 26. b
Martianus 29. c
Maria coniunx Maximilian 92. a
Maris & lunæ concordantia 17. d
Marcus euangelium scripsit 80. d
Mare cur salsum 18. b
Mariæ matris domini festum quare institutum 41. d
Macedonum menses 41. a
Martio mense cur intercalatum sit 63. b
Maius 26. b
Mare congelatum 4. d
Mars igneus 10. b
Martius 41. c
Marcus primus Epicopus Hierosolymitanus 81. c
Mare cur non crescat 18. b
Manasses 77. c
Manichæorum hæresis 29. c
Manasses 29. a
Macrinus Imperator 81. d
Marcion 82 c
Martinus Lutherus 92. b
Maris & lunæ coniunctio 52. d
Mare rubrum 18. d
M. Aurelius Imperator 81. d
Mars 6. c
Maius 41. c
Maresuan octauus mensis Hebræorum 39
Marrianus cum Valentiano Imperator 84. c
Materiam quo mense cedere oporteat 52. b
Matthæus Euangelium scripsit 80. d

Matthæus cur genealogiam ab Abrahã 28. b
Matthæus euangelista 29. c
Materies quota luna cedenda sit 52. b
Mathusalem 28. c
Matutinum tempus 36. d
Matutinum 25. d & 36. d
Mauritianus 85. b
Maximianopolis 77. c
Maximinus 29. d
Maximus 29. c
Maximilianus Imperator 92. b
Maximinus Imperator 82. a
Maximinus cum Seuero Imp. 85. a
Melancholia seu nigra Cholera 55. c
Mensis germanice à luna nomen habet 40. d
Menses vnde dicti 40. c
Mẽses peregrinorum quomodo nostris respondeant 66. b
Menses veteres non ad solis, sed ad lunæ cursum exigerunt 39. c
Mensis solaris 40. a
Mensium computatio variat 40. b
Mensis initio quidam errant 68. c
Menses vnde dicti 39. c
Mensis lunaris 40. a
Mensibus medijs plerunq; sol transit in aliud signum 44. b
Mensium varia initia 26. b
Mensis lunaris 26. b
Mensium nomine græca 42. d
Mensis nondum absoluitur dum luna signiferum permensus est 26. b
Mensis solaris lunari productior 40. a
Menses nouorũ quid significent 73. b
Menses singuli sua habent signa in signifero 45. d
Memphis 28. d
Mesopotamij ad fidem Christi conuersi 90. a
Meroë caput Aethiopiæ 55. a
Micheas 29. a
Milesius 29. a
Minutum 25. b
Minuta 33. b
Minium in mari rubro 18. c
Minuta quomodo diuiduntur 33. d
Mystica interpretatio arcæ Noe 85. a
Momenta 33. b
Monath Anglorum lingua significat mẽsem 43. c
Momentum à motu 25. b
Mona Anglorum lingua significat lunã 43. c
Moses Israel regit 28. d
Moses dux populi Israelitici 75. d
Mundus quid sit 2. d
Mundi creatio per sex dies 84. b
Mundi caput vbi 99. c
Mundus parens est temporis 1. d
Mundi maioris & minoris conuenientia 61. b
Mundus sexætatibus distinguitur 28. b
Mundus an in vere vel autumno cratus 36. b
Mundus græce ab elegantia dictus 2. d
Mundus momento factus 3. b
Mundi conflagratio iusto non nocebit 96. a
Mundus est sphæra 3. a
Mundus ab elegantia 2. d
Mundus cur cosmos græce dicatur 3. b
Mundus spatio sex dierum 2. b
Mundi partes præcipue 2. d
Mundus quinq; circulis diuiditur 4. d
Mundus vnde dicatur 3. b
Mundus ab æterno factus 2. b

N

NAbuchodonosor 29. a
Nachor 28. d & 75. c
Narcissus 81. d
Natura non est dea 33. a
Nautæ olei aspergine profunda reddunt perspicua 35. a
Neemias 29. a
Neomenia 42. c
Nero 29. c & 80. d
Nero Christianos persequitur 81. a
Nicena synodus circulum decennouenalem primum instituit 29. b
Nicenæ synodi statutum 65. b
Nicena 29. d
Nicolaus Euboicus 92. a
Nicena synodus de celebratione Paschæ 52. d
Nili inundatio 18. d
Nilus incertæ originis 18. d
Nili origo 18. d
Nisan primus mensis Hebræorum 39.
Niues 16. c
Noctis partes 36. d
Noctes cur frigidis locis & temporibus prolixiores 36. d

Noctis etymologia ex Varrone 37. a
Noctis quis sit finis 25. c
Noctis proles 25. d
Noctis vsus 36. d
Noë 28. c & 74. c
Noë quando de arca egressus 75. a
Nonæ 42. c & 26. & 34. a
Notus 14. c
Nouember 41. d
Nouorum mensis 28. b
Nouatiana hæresis 29. c
Nouorum mensis 72. d & 28. b
Nox quomodo fiat 3. c
Nox quid 25. c & 36. b
Nox vnde fiat 20. a
Nox à septentrione 34. c
Nox est vmbra terræ 37. a
Nox diei fit æqualis 59. b
Nox à nocendo 25. d & 36. b
Nox est vmbra terræ 25. d
Nubes vnde & pluuiæ 16. b
Nubes quomodo fiant 16. a
Nnma duos menses adiecit anno Romuli 42. a & 41. d
Numa Pompilius 77. a & 27. a
Numæ mensis 45. a
Numeri regulares ad deprehendendum qta sit luna in Calendis mensiũ 48. b
Numerandi modi varij 31. d
Numerandi modus per tzipheras 32. a

O

OCtauianus 29. a
Octaua in scripturis 96. c
October 41. d
Occasus heliacus 6. d
Oceani æstus ad lunæ ætatem & cursum fit 17. c
Octauianus Augustus 80. b
Occasura cæli pars quę intelligatur apud Plinium 15. b
Ochozias 9. a
Ogdoas 66. b
ὄὐρανος vnde dicatur apud græcos 3. b
Olympus vnde dictus 15. d
Olympus lunæ vicinus 15. b
Olympia primum constituta 74. b
Olympus 15. b
Olympiades 32. c
Onesicritus 55. a
Onias pontifex 79. c
Operationis diuinæ quadruplex modus 2. a
Opinio varia de creatione mundi 34. c
Opinio falsa de aduentu domini 94. c
Opinio triplex de aduẽtu domini 95. b
Orbis lacteus per transuersum signifer 44. d
Origenes 29. c
Orontis historia 32. a
Origenes 82. a
Origenes moritur 82. b
Origenis libri aduersus Celsum 85. b
Orpheus 28. d
Orion 60. b
Oretæ populi 55. a
Ortus & occasus duodecim signorũ zodiaci 24. d
Ossa Andreæ & Lucæ translata 29. d
Ostenta in signifero 35. b
Otho Imperator 89. a
Othoniel primus iudex Israel 76. a
Otho tertius 89. b
Othoniel 28. d
Otho primus 89. a
Otho secundus 89. b
Otho excommunicatur 90. c
Oreas 29. a
Oozias 29. a

P

PAlladius 84. b
Panthemus 81. d
Panthemum 81. b
Pantheum cõuersum in templum omnium sanctorum 85. c
Pandectæ Hieronymi 87. b
Paradisus vbi sit & quid sit 2. d
Paradisi fons 2. d
Paradisi flumina 2. d
Paralleli XXXVII. in terra 21. b
Parallelorum quinq; demõstratio 60. a
Paralleli segmenta mundi 57. b
Parisiis studentes ad duo milia necantur 91. d
Partes 35. b
Paschæ dies 72. b
Pascha transitum significat 28. b
Pascha eodem die redit elapso circulo decennouenali 28. b

C

Pascha quo anni tempore seruari debeat 99. d
Paschæ obseruandæ ratio 55. d
Paschalis agni mystica immolatio 70. d
Paschasimus Lilibæus Episcopus ad Leonem papam de celebratione Paschæ 65. c
Paschalium feriarum celebratio istituta per Theophilum 99. b
Paschæ celebratio ad lunæ cursum ab episcopis instituta 105. b
Pascha quibus diebus celebrari possit 102 a
Paschæ celebrandi ratio insigni miraculo cælitus ostensa 65. d
Paschæ exordium 35. d
Paschæ interpretatio typica 72. d
Pascha mysticum 50. b
Pascha cur in æquinoctio 36. a
Pascha & Azyma quid differunt 72. a
Paschæ celebrationes 67. c
Pastoris liber 81. c
Patalis portus 55. a
Paulus vinctus Romam mittitur 81. a
Paulus Aegmatæ epistola 54. b
Paulus Samosatenus 82. c
Paulus apostolus occiditur 81. a
Pelagiana hæresis 84. c
Periscia 55. c
Persarum regni finis 79. b
Pestis vnde ex Lucretio 17. a
Pestilentia & morbi vnde fiunt 16. d
Petrus apostolus 29. c
Petrus Romæ pontifex 83. a
Petrus Corbonensis 91. b
Petro ac Paulo quis primus templa erexerit 83. a
Petosiris Micepso regi salutem 24. b
Phari in ædibus sacris 51. a
Pharos videndi ratio per opticen 51. c
Phalech 75. c & 28. d
Philippus Imperator 87. a
Philippus Henrici filius 90. b
Philippus primus Christianus Imperator 82. a & 78 c
Philippus Imperator Spiræ morit 99 c
Philippo & Iacobo templa ædificant Romæ 85. a
Phierius minor 82. d
Philosophorum falsa sententia de administratione mundi 2. b
Philadelphus 29. a
Philo de pascha 54. a
Philo pater 29. a
Phocas Imperator 85. c
Phlegma augetur à bruma 55. d
Picus primus rex Latinorum 28. d
Pilatus se interimit 80. d
Pilatus 80. c
Pipinus pater Caroli Magni 88. a
Pyrrhi ficta pœnitentia 85. d
Pisces 10. c
Pythagoras 78. c
Plagæ quæ & quot sint 5. c
Planetæ cur in cælo aliquando non cernant 18. d
Planetarum motus non vniformis 16. a
Planetarum motus 6. d
Planeta quo sensu dicatur esse in signo q̃piam 8. a
Planetæ quid largiantur corporibus hominum 57. c
Planetæ quomodo alias stant, alias progrediantur 8. c
Planetæ motus per circulos eccentros 7. d
Planetarum contra mundũ motus 6. d
Planetę quantum temporis zodiacũ conficiant 57. d
Plato 79. a
Plinius secundus 81. b
Plinij locus enodatur 56. a
Plinius errorem veterum scriptorum sequitur 56. c
Plinius orator & philosophus 56. c
Plinij castigatio difficilis 56. c
Plinus 81. b
Plinij locus tractatur 56. a
Plinij lectio discutitur 52. a
Plures lunæ apparent 91. b
Pluuię quot species 16. b
Pliades 54. c
Polus 3. d
Poli latine vertices appellantur 4 b
Polycarpus 81. c
Poli duo 3. d
Poligraphia Trithemij 32. b
Pontifices succedunt regibus 79. a
Pontificis minoris officium 42. c
Pontianus 82. a
Pompeius templum Iudęorum deuastat 80. a

Pompeius occiditur 80. a
Pompeius 29. a
Priamus 28. d
Probus 29. c
Probus Imperator 82. c
Proterius Episcopus ad Leonem Papam 97. a
Proterius de celebratione paschæ 66. a
Propitiationis dies 37. d
Prima ætas mundi 73. d
Primus dies seculi an in Vere an in Autumno 35. c
Prima ætas mundi quot annis constat 28. c
Prima synodus 86. b
Praga ciuitas Bohemiæ 91. b
Prognostica tempestatis 16. c
Prognostica ex tonitru & fulminei 101 c
Pro per quitanis 65. d
Psalmus domine ne in furore tuo 39. c
Ptolomeus 79. b
Ptolomeus primus 79. b
Ptolomeus secundus 79. d
Ptolomeus III. 29. a
Ptolomeus IIII. 79. c
Ptolomeus V. 79. c
Ptolomeus VI. 29. a
Ptolomeus VII. 80. a
Ptolomei fortunæ 79. c
Ptolomeus VIII. 79. c
Ptolomeus IX. 89. a
Ptolomeus X. 79. c
Ptolomei locus de parallelis orbis terrarum 21. a
Punctus 25. b
Punctus horarum 47. a
Puncti lunares 52. d

Q

Quarta synodus 86. b
Quarta ætas 28. c & 76. c & 74. a
Quadrans 33. d
Quadrans in euangelio quid sit 34. a
Quadratus 81. b
Quadrãtis distributio per singulos menses 65. b
Quinta synodus 86. b
Quinta ætas 74. b
Quinq; circuli mundi 4. d
Quot annis Sem 28. d
Quoto die crucifixus sit Christus 74. c
Quot annis cõstat prima ætas mũdi 28. c
Quicunx 33. d
Quisq; planeta suũ habet colorem 18. b

R

REges Sicinorum 76. c
Reges Latini 76. c
Religiosum non est denoiare dies à dijs gentilium
Regionum per quæ ducuntur paralleli enumeratio 57. b
Reth Monath tertius mensis Anglorum 43. c
Regnum Achiuorum 28. d
Reinardus comes à Vuestenburch 55. d
Remus à fratre occiditur 77. b
Requies Dei septimo die 2. c
Ren 75. c
Reu 28. d
Roboam annis XVII. 29. a
Roboam 16. d
Rodolphus comes Hapsburch Imperator 90. d
Romanorum menses 41. a
Romanum impierium ad Gallos transfertur 83. a
Romanorum mensis 42. d
Romulus primus annos digessit in menses 41. c
Roma capitur 92. b
Romulus & Remus 77. b
Romani Iudæam prius inuadẽtes 80. a
Roma conditur 29. a
Romulus peritior rei militaris quàm siderum 26. c
Romulus 29. a
Romanorum mensis 26. b
Roma quando condita 77. b
Romani mensem à Calendis 26. b
Rupertus Imperator 91. c
Rusticorum eruptio 92. b

S

SAbath vndecimus mensis Hebræorum 39. d
Salomon eleganter noctẽ vmbrarum inclinationem appellat 36. c
Sabbato cur ferientur homines 2. d
Sergius exulat 86. c
Seruch 75. c
Seruius sextus Romanoꝝ rex 77. d
Sesath rex Aegypti templum Salomonis

spoliauit 28. d
Seth annorum CX. genuit Cainam 28. c
Seth 74. c
Seuerus Imperator 81. d
Seuerus 29. d
Sextans 33 d
Sextula 34. a
Sexta synodus 86. b
Sexta ætas 29. a
Sexta ætas 74. b
Sidera eadem non vbiq; cernuntnr 4 b
Sidera cur nocte cernantur 13. b
Siderum diuersa natura 5. d
Signorum Zodiaci ratio 10. c
Signa Zodiaci singula per tricenas partes diuiduntur 44. a
Signignifer diuidit ab orbe lacteo. 44 d
Signorum partibus qui dies respondeãt per totum anum 46. a
Sigismundus Imperator 91. d
Silicus 44. a
Simon Hierosolymitanus episc. 29. c
Simeon 81. b
Siuan tertius mensis Hebræorum 39. d
Siuach 29. a
Synodus Aquileiæ 86. d
Socrates 29. a
Sogdianus 79. a
Socrates 78. d & 29. a
Solstitia & æquinoctia 26. d
Sol 6. c
Sol quantus 10. d
Solis magnitudo iuxta Hyparchum 9. b
Solis & lunæ eclipses quomodo fiant 8. d
Solstitia duo 26. d
Solis & lunæ eclipses 11. a
Solstitialis circulus 4. d
Sol non omnibus gentibus eodem tempore oritur 56. d
Solstitium 53. c
Sol tempora diuidit 10. d
Sol vnde nutriatur 10. d
Solem obscurari 95. c
Sol an epiciclum habeat 8. b
Solis cursus quando finis 97. d
Sol quantum distet à luna 50. d
Solstitio hyemali quid faciendum vsque ad æquinoctium proximum 54. b
Sol omnia intuetur 37. a
Solinus de Thile 55. b
Sol 6. c
Sol cur ad septentriones & austros per-
mutetur 10. d
Somnus & mors fratres 25. d
Sæbaste 79. d
Sabbatum vnde dictum 2. d
Sabinæ raptę 77. b
Sacrificij oblata 35. d
Sagittarius 10. c
Salustius 29. a
Sale 75. a
Salomon templum ædificat in Ierusalem 76. d
Sale 28. d
Salomon 76. d
Samaritæ 28. d
Sampson 76. c & 28. d
Samuel 26. c
Sanguis augetur vere 53. c
Saraceni Constantinopolim oppugnant 87. b
Sardinapalus sese concremat 77 b
Saturnus candidus 10. b
Saxones in Britannia 29. d
Saturnus 6. c
Saul 76. c
Scaphæ apud Vitruuium 77. d
Schitarum regnum 28. d
Scyllæi canes 23. d
Scoti ad fidem Christi conuertunt 84 b
Scorpius 10. c
Scorpius cur præceps 45. a
Scrupulus 34. a
Secunda ætas 28. d
Secunda ætas generationes habet decem 24. a
Secunda ætas mundi 75. a
Secunda synodus 86. b
Sedechias 29. a
Seleucia 79. b
Seleucus 79. b
Selenitis lapidis mirabilis effectio 65. c
Selenites vbi nascitur 52. c
Selenites mire lunam imitatur 52. b
Semis 33. d
Sem 75. a
Senarij numeri mysteria 63. c
Senarius numerus quare pfectus 37. b
Senarij numeri vis & potestas 38. a
Septuaginta Interpretes 29. a
Septentrionalis circulus 47. d
Septimanæ dies quis sit in singulis Calendis 48. b
Septimo die Deus quieuit 2. c
Septimanæ ordinatio 26. a

septentriones in India tãtum XV. diebus apparent 4. b
septuaginta interpretes non ab omnibus recepti 30. b
september 41. d
septunx 35. d
seruch 28. d
sol modo tardior modo celerior esse videtur 8. a
solis cursus per Zodiacum 62. d
soles tres visi 90. b
solstitium æstiuum in medicina 34. c
sol monath secundus mensis Anglorum 41. c
solstitia & æquinoctia non sunt æqualia 54. d
sol Christus 35. d
solis ac lunæ euagatio 51. a
solis & veneris demonstratio 9. d
sol in qua parte signi sit quotidie 45. a
solomon 29. a
sonus fit delatione successiua 15. d
speusippus 79. a
sphæra cricote quinq; habet parallelos 59. d
stephani reliquiæ deportatæ 84. b
stephani protomartyris ossa 84. a
stenographia Trithemij 32. b
stellæ lumen à sole mutuantur 5. d
stellæ quomodo à nobis videntur 15. d
stoicorum opinio de ventis ab Aristotele reprehensa 15. d
subsolanus 14. c
succulę vnde sint dictæ 6. a
sidera quomodo obscurabuntur 95. c
synodus 29. d
syria Romanis additur 80. a
symmachus 84. d
symmachus pius papa 84. d
symmachus patritius occisus 85. a
synedoche in sacris frequens 40. a
symachus 29. c
synod' Romæ habita sub Martino 86. a

T

TAbulæ ad lunæ locum inueniendũ 48. a
Tabularum explicatio 49. c
Tacitus 29. c
Tacitus Imperator 82. c
Tarquinius Priscus 77. c
Tarquinius regno pellitur 78. c
Tamburlanes præfectus Tartarorum 91. c
Tartarorum eruptio 90. c
Taurus Agenoreus 44. d
Terra quam vmbram efficit 37. a
Terræ motus quomodo fiat 25. c
Terræ tres partes 25. d
Terræ situs & positio 19. b
Terra parua quædam est insula 19. b
Terra insula est in medio oceani 19. a
Terra quantũ distet à sole & luna 50. d
Terra est in medio mundi rotunda 19. d
Terra excauata maribus communes vias facit 17. c
Terræ rotunditas causa inæqualitatis dierum ac noctium 26. d
Terra instar niuis pineæ 59. d
Terræ motum sequitur inundatio maris 25. c
Terra vndiq; incolitur 59. c
Tempus facilius intelligitur quàm exprimitur 32. d
Tempus qrod primum factum sit 99. c
Tempus vnde dictum 32. d
Templum salomonis conditur 29. a
Temporis partes 25. b
Tempus vnde dictum 32. c
Terra minor est linea 11. a
Terra globus est licet non plane rotundus 19. d
Tertia ætas 76. c
Terra in medio mundi 56. d
Tertia ætas mundi annis DCCCCXL. 74. a
Tertia ætas 74. a
Terra quid sit in Genesi 34. d
Tempus 27. a
Tempus seculare quid 2. b
Templum Hierosolymitanum quot annis manserit desolatum 78. a
Templum Hierosolymitanum incẽditur 29. a
Terminalia 65. d
Terminus deus 65. d
Tertullianus 81. d
Tertia synodus 86. b
Templi ædificatio perficitur sub Dario 73. c
Thara 28. d
Thamul quartus mensis Hebræorum 39. d
Thales 29. a
Thalis Milesii opinio 17. b

Theophilus 85. d
Theophilus ad Theodosium maiorem 71. c
Theophilus 81. d
Theodosius Arcadij filius Impe. 84. b
Theophilus de pascha 74. b
Theodorus 86. a
Theodosius Imperator 87. b
Theophili liber paschalis 65. d
Theodorus 81. c
Theophilus Cæsariensis 67. b
Thesci septimus mensis Hebræorum 39. d
Theodoretus Ecclesiasticam historiam scribit 84. c
Thebeth decimus mensis Hebræorum 39. d
Theodosius 29. d
Theophili error 103. c
Theophilus 71. d
Thare 75. c
Thile longissimus dies durat aliquot mẽsibus 25. d
Thile insula 4. d
Tholus 28. d
Thomas Aquinas 90. d
Thola 76. b
Thrascias 14. c
Tiberius Constãtinus Imperator 85. b
Tiberius Imperator 86. d
Tiberius 29. a
Tiberis calamitatem facit Romæ 78. b
Tiberius Imperator 80. c
Tiberius 25. c
Timothei ossa Constantinopolim vecta 85. b
Titus 29. c
Titus Imperator 81. a
Traianus 29. c
Traianus Imperator 81. a
Trimilchi quintus mensis Anglorum 45. c
Triens 33. d
Troia capta 76. b
Trogloditæ qui & vbi 20. a
Tullus Hostilius rex 77. c
Tullus 29. a
Turcarum insigne 62. c
Turcarum crudelitas 92. a
Turcarum Imperator Solymon 92. b
Turcarum Imperator cauea inclusus circunfertur 51. d
Turris Babylonica 28. d
Typica interpretatio sex dierum 64. c

V

VAndali omnia vastant 84. d
Vandalorum validissima eruptio 84. b
Vandali pulsi ex Africa 85. a
Valens 29. d
Valentianus 29. d
Varro 29. a
Valerius Imperator 82. b
Venus 6. c
Venus quando Lucifer & quando Hesperus dicatur 38. d
Venus à veniendo dicta 42. b
Ventus quomodo fiat 13. d
Ventorũ duodecim positio in horizon- 14. a
Venti cardinales 14. d
Ver calidum & humidum 60. b
Ver 27. a
Ver quando incipit 60. d
Vergiliarum exortus 54. c
Vergiliarum occasus 54. c
Vespasianus Imperator 81. a
Vespasianus contra Iudæos 81. a
Vespasianus 29. c
Vesperum 25. d
Vesper splendens 10. b
Vesperum 26. d
Vetus hebdomadæ computatio 5. b
Victor episcopus Romanus 81. d
Victorius Clemens 64. c
Victor capuanus episcopus de celebratione Paschæ 69. a
Victor capuanus 85. a
Victorij error de celebratione Paschæ 68. c
Victoris capuani verba de Paschæ celebratione 98. a
Vidua Hetruscæ originis 42. c
Vincislao imperium abrogatur 91. c
Vincislaus Imperator 91. c
Virgilius nascitur 80. a
Virgilius in quinque Zonarum explicatione 59. b
Virgilius de duodecim signis 97. c
Virgo 10. c
Vitruuius ventos facit vigintiquatuor 15. a
Vitalianus episcopus Romanus 86. a
Vmbrarum demonstratio 55. b
Vmbra terræ 37. a

Vmbra terræ Pyramis 36. d
Vmbrarum ratio triplex 8. d
Vmbræ vbi meridiano tẽpore abſumantur 55. a
Vmbrarum varietas 23. b
Vmbræ ratio vnde variat 55 b
Vmbilici 23. a
Vmbrarum mutatio 54. d
Vncia 33. d
Vna ſabbati 73. c
Vnciarum diuiſio 33. d
Vuintir fyllith decimus menſis Anglor 43. d
Vued Monath octauus menſis Anglor 43. d
Vulgus fallitur in menſis computatione 40. a
Vulturnus 14. d
Vrbanus 82. a
Vrbanus pontifex ſex Cardinales ſimul trucidat 91. c

X

Xenocrates 79. a
Xenocrates rhetor 29. a
Xerxes 29. a
Xerxes Aegyptum capit 78. d
Xerxes exercit⁹ mirę magnitudinis 78. d

Z

Zacharias 29. a & 78. c
Zenon Imperator 84. d
Zephirus 14. c
Zeuxis pictor 78. d
Zodaici imagines ſtellatę non ſemp ſunt in eiſdem partibus ſignorum 45. b
Zodiaci ſigna ab Aegyptijs primũ anim aduerſa ſunt 45. b
Zonæ in mundo 59. a
Zonæ quot habitabiles 59. a
Zonæ quot intemperatæ 5. b
Zonis quinq; terra diſtinguitur 20. b

Pensandū summopere est, quod undecimo anno in quarto nonas Ianuarias, luna finitur IIII. *embo-*

Mensis Iannuarius habet dies xxx luna xxix epactas ♄ concurrentes ♃

KL IANVARIVS.

1		Dierum crementū fit	iĵ	A	A	A	A	A	A	A	
2	iiĵ	noñ							B	b	
3	iĵ		xi			B		B	C	c	
4	ĵ	Aquilo continue.		B	B		E		D	d	
5	noñ	Tempestas varia.	xix			C		C	E	e	
6	viĵ	i d	viĵ						F	f	
7	viĵ			C	C	D	I	D	G	g	
8	vi	Flat aust.& aquilo.	xvi						H	A	
9	v	Aust.plu.& caligo.	v			E		E	I	b	
10	iiĵ			D	D		O		K	c	
11	iĵ	Tempest.ex Septen.	xiĵ			F		F	L	d	
12	ĵ	& Sol in aquarium	ĵ						M	e	
13	idus	transit		E	E	G	V	G	N	f	
14	xix	Pluit nocte	x						O	g	
15	xviiĵ					H		H	P	A	
16	xviĵ	Vu'turn.cum plu.	xviiĵ	F	F		A		Q	b	
17	xvi		viĵ			I		I	R	c	
18	xv								S	d	
19	xiiĵ	Hyemis dimidium	xv	G	G	K	E	K	T	e	
20	xiiĵ		iiiĵ						V	f	
21	xiĵ	Africus				L		L	A.	g	
22	xi		xiĵ	H	H		I		B.	A	
23	x		i			M		M	C.	b	
24	ix	Aquilo & vult.							D.	c	
25	viiĵ	Tempestas	ix	I	I	N	O	N	E.	d	
26	viĵ								F.	e	
27	vi		xviĵ			O		O	G.	f	
28	v	Venti & niues	vi	K	K		V		H.	g	
29	iiiĵ					P		P	I.	A	
30	iiĵ	Aquilo cum imb.	xiiiĵ						K	b	
31	iĵ	Imber cum niue.	iiĵ	L	L	Q	A	Q	L	c	

Nox habet horas xvi. dies viĵ

Ianuarius dierum & noctium quantitate & vmbrarum ratione, est æqualis Decē-bri & solem habet in aquario ætate hac circa diem vndecimum

lissimi qui inscribitur secundo Nonas Decembris anno undecimo, & luna Ianuarij finitur in Februario.

IANVARIVS.

i ij iij iiij v vi vij viij ix x xi xij xiij xiiij xv xvi xvij xviij xix

ix i xxiij xv vij xxix xxi xiij v xxvij
xxi xij v xxvij xix xi iij xxv xvij
xi iij xxv xvij ix • xxiij xv vij xxix
xxiij xv vij xxix xxi xiij v xxvij xix
xiij v xxvij xix xi i xxv xvij ix •
xxv xvij ix o xxiij xv vij xxix xxi
xv vij xxix xxi xiij iij xxvij xix xi i
xxvij xix xi i xxv xvij ix o xxiij
xvij ix • xxiij xv v xxix xxi xiij iij
xxix xxi xiij iij xxvij xix xi i xxv
xix xi i xxv xvij vij • xxiij xv v
o xxiij xv v xxvij xix ix i xxv xvij vij
xxi xiij iij xxvij xix ix i xxv xvij vij •
i xxv xvij vij xxix xxi xi xxi xiij v xxix xxi xi
xxiij xv v xxvij xix ix i xxv xvij vij •
iij xxvij xix ix i xxv xv vij xxix xxi xi
v xxix xix i xxiij xiij v xxix xxi xi
xxvij xix ix i xxiij xiij iij xxv xv vij xxix xxi xi
vij o xxiij xiij v xxvij xix ix i xxv xv vij
xxix xxi xi iij xxv xv vij xxix xxi xi iij
ix i xxv xv vij • xxi xiij v xxix xix
xiij v xxix xix xi iij xxvij xvij ix
iij xxvij xvij ix i xxiij xv vij • xxi
xv vij o xxi xiij v xxix xix xi
v xxix xix xi iij xxv xvij ix i xxiij
xvij ix i xxiij xv vij o xxi xiij
vij • xxi xiij v xxvij xix xi iij xxv
xix xi iij xxv xvij ix i xxiij xv
ix i xxiij xv vij xx x xxi xiij v xxvij

SIGNVM MENSIS.

Principium Iani sancit tropicus Capricornus.

Notandum autem quod Februarij lunatio ſine biſſexto unde xxx. eſt, cum biſſexto autem xxx.

Menſis Februarius habet dies xxviij. Luna xxix. epactas' concurrentes?

KL FEBRVARIVS.

1									C	M.	d
2	iiij noñ	Aer craſſus.	xi			R				N.	e
3	iij	Fauonius incip.	xix	M	B		E		D	O.	f
4	ij	Auſter & pluuia.	viij			S				P.	g
5	noñ	Turbidus aer.							E	Q.	A
6	viij idus		xvi	N	C	T	I			R.	b
7	vij	Veris initium.	v						F	S.	c
8	vi	Fauonius.				V				T.	d
9	v	Sol in piſcibus.	xij	O	D		O		G	V.	e
10	iiij		ij			A.				.A	f
11	iij								H	.B	g
12	ij	Ventorum cõcurſus	x	P	E	B.	V			.C	A
13	idus	Tempeſtas.							I	.D	b
14	xvi ca.		xviij			C.				.E	c
15	xv		vij	Q	F		A		K	.F	d
16	xiiij	Sol clarior.				D.				.G	e
17	xiij		xv						L	.H	f
18	xij		iiij	R	G	E.	E			.I	g
19	xi								M	.K	A
20	x	Redeunt hirundines.	xij			F.				.L	b
21	ix	Ornithiæ vent.	i	S	H		I		N	.M	c
22	viij	Halcionei dies.				G.				.N	d
23	vij		ix						O	.O	e
24	vi			T	I	H.	O		A	.P	f
25	v		xvij							.Q	g
26	iiij		vi			I.			B	.R	A
27	iij			V	K		V			.S	b
28	ij	Fau. & vern. dies.	xiij						C	.T	c

Nox habet horas xiiij. dies x.

Februarius antiſios eſt Nouembri dierum & noctium, quantitate atque vmbrarũ per ſingulas horas mutatione ſolem habet in Aquario, fiuntq; dies lõgiuſculi & eſt menſis intercalaris.

computatur, siue ante siue post calendas Martias computetur. Et notandum quod xi. anno luna Ian. in cal. Februar. finitur xxx. & non est Februarij, sed Iannuarij. Februarij luna finitur in Martio. In codē uidelicet xi. anno, luna qui de-

FEBRVARIVS.

i ij iij iiij v vi vij viij ix x xi xij xiij xiiij xv xvi xvij xviij xix

xxi xiij v xxvij xix • xi iij xxv xvij
xi iij xxv xvij ix i xxiij xv vij xxix
xxiij xv vij xxix xxi xiij v xxvij xix
xiij v xxvij xix xi iij xxv xvij ix ij
xxv xvij ix ij xxiij xv vij xxix xxi
xv vij xxix xxi xiij v xxvij xix o xi iiij
xxvij xix xi iiij xxv xvij ix ij xxiij
xvij ix ij xxiij xv vij xxix xxi xiij vi
xxix xxi xiij vi xxvij xix xi iiij xxv
xix xi iiij xxv xvij ix ij xxiij xv viij
ij xxiij xv viij xxix xxi xiij vi xxvij
xxi xiij vi xxvij xix xi iiij xxv xvij x
iiij xxv xvij x ij xxiij xv viij xxix
xxiij xv viij xxix xxi xiij vi xxvij xix xij
vi xxvij xix xij iiij xxv xvij x ij
xxv xvij x ij xxiij xv viij xxix xxi xiiij
viij xxix xxi xiiij vi xxvij xix xij iiij
xxvij xix xij iiij xxv xvij x ij xxiij xvi
x ij xxiij xvi viij xxix xxi xiiij vi
xxix xxi xiiij vi xxvij xix xij iiij xxv xviij
xij iiij xxv xviij x ij xxiij xvi vij
ij xxiij xvi viij xxix xxi xiiij vi xxvij xx
xiiij vi xxvij xx xij iiij xxv xviij x ij xxiiij
vi xxvij xx xij iiij xxv xviij x ij xxiiij
xviij x ij xxiiij xvi viij xxix xxij xiiij
viij xxix xxij xiiij vi xxvij xx xij iiij xxvi

SIGNVM MENSIS.

Mense Numæ in medio solidi dat sydus aquari.

Guit in calendis Martijs xix. esse, uicesimaoctaua erit propter embolismum, qui in II. nonas De-

Mensis Martius habet dies xxxi. Luna xxx. epactas ⊖ concurrentes ;

KL MARTIVS.

ꝫ			iij	A		A			A	d			
2	vi noñ	Aquilo gelidus.			A		A	D	B	e			
3	v	Aer nimbosus.	xi			B			C	f			
4	iiij			B				E	D	g			
5	iij		xix		B	C	E		E	A			
6	ij	Nubil. cælum.	viij					F	F	b			
7	noñ	Imber.		C		D			G	c			
8	viij id.	Aues marinæ inic-	xvi		C		I	G	H	d			
9	vij	piunt apparere.	v			E			I	e			
10	vi	Sol in ariete.		D				H	K	f			
11	v	Hyems abit & ven-	xiij		D	F	O		L	g			
12	iiij	torum commut.	ij					I	M	A			
13	iij			E		G			N	b			
14	ij	Aquilo.	x		E		V	K	O	c			
15	idus					H			P	d			
16	xvij		xviij	F				L	Q	e			
17	xvi	Inconstan. vent.	vij		F	I	A		R	f			
18	xv							M	S	g			
19	xiiij	Aquilo serenus.	xv	G		K			T	A			
20	xiij		iiij		G		E	N	V	b			
21	xij					L			A.	c			
22	xi		xij	H				O	B.	d			
23	x	Pluit & tonat.	i		H	M	I		C.	e			
24	ix							A	D.	f			
25	viij		ix	I		N			E.	g			
26	vij				I		O	B	F.	A			
27	vi		xvij			O			G.	b			
28	v		vi	K				C	H.	c			
29	iiij				K	P	V		I.	d			
30	iij		xiiij					D	K.	e			
31	ij	Ventorum procellæ.	iij	L		Q			L.	f			

Nox habet horas xij. dies xij.

Martius vero respondet dierum & noctium longitudine Octobri, præterea vmbrarum ratione solem recipit in piscibus, estq; dierum incrementum velox propter directum ascensum signiferi.

cembris inseritur si bissextus non est. Si autem fuerit bissextus xxix. in calendis Martijs, & xxx. in sexto nonas eiusdem mensis, sed Februario computabitur ista luna.

MARTIVS.

i ij iij iiij v vi vij viij ix x xi xij xiij xiiij xv xvi xvij xviij xix

xx xxj xxij xxiij xxiiij xxv xxvi xxvij xxviij xxix xxx

SIGNVM MENSIS.

Procedunt duplices in Martia tempora pisces.

In isto igitur argumento anni aduertere monemus lectorem, quod in octauo & decimooctauo an-

Mensis Aprilis habet dies xxx. luna xxix. epactas concurrentes.

KL APRILIS.

1		Dies velox increm.			A		A	E	M.	g
2	iiij non	Nebulosus aer.	xi			R			N.	A
3	iij			M				F	O.	b
4	ij		xix		B	S	E		P.	c
5	non		viij					G	Q.	d
6	viij idus	Pluuiæ ex auſt.	xvi	N		T			R.	e
7	vij		v		C		I	H	S.	f
8	vi					V			T.	g
9	v	Procellæ ex auſt.	xiij	O				I	V.	A
10	iiij	Sol in Tauro.	ij		D		O		.A	b
11	iij	Frigidus vent. & plu.				A.		K	.B	c
12	ij			P					.C	d
13	idus		x		E	B.	V	L	.D	e
14	xviij cal.		xviij						.E	f
15	xvij		vij	Q		C.		M	.F	g
16	xvi	Fauonius.			F		A		.G	A
17	xv		xv			D.		N	.H	b
18	xiiij	Aphricus vesperi.	iiij	R					.I	c
19	xiij				G	E.	E	O	.K	d
20	xij		xij					A	.L	e
21	xi	Pluit.	i	S		F.			.M	f
22	x				H		I	B	.N	g
23	ix					G.			.O	A
24	viij		ix	T				C	.P	b
25	vij		xviij		I	H.	O		.Q	c
26	vi	Conuersio veris.	vi					D	.R	d
27	v			V		I.			.S	e
28	iiij		xiiij		K		V	E	.T	f
29	iij		ij			A			A	g
30	ij	Aer turbidus.		A				F	B	A

Nox habet horas x. dies xiiij.

Aprilis æqualis est lucis & tenebrarum quantitate Septembri, recipit autem solem in ariete: estq; apud Hebræos anni initium, crescunt & hic dies celeriter.

no cycli decennouenalis. luna Aprilis. in Maio finiatur propter duos emboliſmos qui faciunt lunam xxx. in pridie nonarũ Aprilium & in tertio nonarũ Aprilium. Item undecimo anno in calend. April. xxx. luna eſt, ſed Martio aſſcribatur. In octa-

APRILIS.

i	ij	iij	iiij	v	vi	vij	viij	ix	x	xi	xij	xiij	xiiij	xv	xvi	xvij	xviij	xix
x		ij		xxiiij		xvi		viij		xxx		xxij		xiiij		vi		xxviij
	xxij		xiiij		vi		xxviij		xx		xij		iiij		xxvi		xviij	
xij		iiij		xxvi		xviij		x		ij		xxiiij		xvi		viij		•
	xxiiij		xvi		viij		•		xxij		xiiij		vi		xxviij		xx	
xiiij		vi		xxviij		xx		xij		iiij		xxvi		xviij		x		ij
	xxvi		xviij		x		ij		xxiiij		xvi		viij		i		xxij	
xvi		viij		i		xxij		xiiij		vi		xxviij		xx		xij		iiij
	xxviij		xx		xij		iiij		xxvi		xviij		x		iij		xxiiij	
xviij		x		iij		xxiiij		xvi		viij		i		xxij		xiiij		vi
	i		xxij		xiiij		vi		xxviij		xx		xij		v		xxvi	
xx		xij		v		xxvi		xviij		x		iij		xxiiij		xvi		viij
	iij		xxiiij		xvi		viij		i		xxij		xiiij		vij		xxviij	
xxij		xiiij		vij		xxviij		xx		xij		v		xxvi		xviij		x
	v		xxvi		xviij		x		iij		xxiiij		xvi		ix		i	
xxiiij		xvi		ix		i		xxij		xiiij		vij		xxviij		xx		xij
	vij		xxviij		xx		xij		v		xxvi		xviij		xi		iij	
xxvi		xviij		xi		iij		xxiiij		xvi		ix		i		xxij		xiiij
	ix		i		xxij		xiiij		vij		xxviij		xx		xiij		v	
xxviij		xx		xiij		v		xxvi		xviij		xi		iij		xxiiij		xvi
	xi		iij		xxiiij		xvi		ix		i		xxij		xv		vij	
i		xxij		xv		vij		xxviij		xx		xiij		v		xxvi		xviij
	xiij		v		xxvi		xviij		xi		iij		xxiiij		xvij		ix	
iij		xxiiij		xvij		ix		i		xxij		xv		vij		xxviij		xx
	xv		vij		xxviij		xx		xiij		v		xxvi		xix		xi	
v		xxvi		xix		xi		iij		xxiiij		xvij		ix		i		xxij
	xvij		ix		i		xxij		xv		vij		xxviij		xxi		xiij	
vij		xxviij		xxi		xiij		v		xxvi		xix		xi		iij		xxiiij
	xix		xi		iij		xxiiij		xvij		ix		i		xxiij		xv	
ix		i		xxiij		xv		vij		xxviij		xxi		xiij		v		xxvi
	xxi		xiij		v		xxvi		xix		xi		iij		xxv		xvij	

SIGNVM MENSIS.

Reſpicis Apriles aries Phryxæe calendas.

uo anno luna quæ debuit XXVIII. *esse iuxta regulã in calen.* Mai XXVII. *fit propter imbo-*

Mensis Maius habet dies xxxi. luna xxx. epactas ꝛ concurrentes ꝛ.

KL MAIVS.

1		Ros largus.	xi		A	B	A		C	b
2	vi noñ			B				G.	D	c
3	v		xix			C			E	d
4	iiij	Aquila cum rore.	viij		B		E	H.	F	e
	iij			C		D			G	f
6	ij		xvi					I.	H	g
7	noñ		v		C	E	I		I	A
8	viij idus	Principium æstatis.		D				K	K	b
9	vij		xiij			F			L	c
10	vi		ij		D		O	L	M	d
11	v	Sol in geminis.		E		G			N	e
12	iiij		x					M	O	f
13	iij	Austrini flatus.			E	H	V		P	g
14	ij		xviij	F				N	Q	A
15	idus		vij			I			R	b
16	xvij	Aestas.			F		A	O	S	c
17	xvi		xv	G		K		A	T	d
18	xv		iiij						V	e
19	xiiij	Auster vesperi.	xij		G	L	E	B	A.	f
20	xiij			H					B.	g
21	xij	Aer turbidus.	i			M		C	C.	A
22	xi				H		I		D.	b
23	x		ix	I		N		D	E.	c
24	ix	Pluit.							F.	d
25	viij		xvij		I	O	O	E	G.	e
26	vij		vi	K					H.	f
27	vi	Auster.				P		F	I.	g
28	v		xiiij		K		V		K.	A
29	iiij	Tempestas austri.	iij	L		Q		G	L.	b
30	iij								M.	c
31	ij	Imb. cum tonitru.	xi		L	R	A	H	N.	d

Nox habet horas viij. dies xvi.

Maius est æqualis Augusto diebus, noctibus & vmbris. Nam quantum noctes hoc mense decedunt, tantum Augusto augentur: dies deinceps crescunt tardiuscule. Solem recipit in Tauro.

lissmum qui inseritur II. *nonas Martij. & quæ in calend. Iunij xxx. esse debuit xxix erit. Item xix. anno cycli decennouenalis quæ debuit xxix esse in cal. Mai xxviij. erit propter emboliſmum iij nonas Martij insertum.*

MAIVS.

i	ij	iij	iiij	v	vi	vij	viij	ix	x	xi	xij	xiij	xiiij	xv	xvi	xvij	xviij	xix
xi		iij		xxv		xvij		ix		i		xxiij		xv		vij		xxix
	xxiij		xv		vij		xxix		xxi		xiij		v		xxvij		xix	
xij		v		xxvij		xix		xi		iij		xxv		xvij		ix		i
	xxv		xvij		ix		i		xxiij		xv		vij		xxix		xxi	
xv		vij		xxix		xxi		xiij		v		xxvij		xix		xi		iij
	xxvij		xix		xi		iij		xxv		xvij		ix		i		xxiij	
xvij		ix		i		xxiij		xv		vij		xxix		xxi		xiij		v
	xxix		xxi		xiij		v		xxvij		xix		xi		iij		xxv	
xix		xi		iij		xxv		xvij		ix		i		xxiij		xv		vij
	i		xxiij		xv		vij		xxix		xxi		xiij		v		xxvij	
xxi		xiij		v		xxvij		xix		xi		iij		xxv		xvij		ix
	iij		xxv		xvij		ix		i		xxiij		xv		vij		xxix	
xxiij		xv		vij		xxix		xxi		xiij		v		xxvij		xix		xi
	v		xxvij		xix		xi		iij		xxv		xvij		ix		i	
xxv		xvij		ix		i		xxiij		xv		vij		xxix		xxi		xiij
	vij		xxix		xxi		xiij		v		xxvij		xix		xi		iij	
xxvij		xix		xi		iij		xxv		xvij		ix		i		xxiij		xv
	ix		i		xxiij		xv		vij		xxix		xxi		xiij		v	
xxix		xxi		xiij		v		xxvij		xix		xi		iij		xxv		xvij
	xi		iij		xxv		xvij		ix		i		xxiij		xv		vij	
i		xxiij		xv		vij		xxix		xxi		xiij		v		xxvij		xix
	xiij		v		xxvij		xix		xi		iij		xxv		xvij		ix	
iij		xxv		xvij		ix		i		xxiij		xv		vij		xxi		xxi
	xv		vij		xxix		xxi		xiij		v		xxvij		xix		xi	
v		xxvij		xix		xi		iij		xxv		xvij		ix		i		xxiij
	xvij		ix		i		xxiij		xv		vij		xxix		xxi		xiij	
vij		xxix		xxi		xiij		v		xxvij		xix		xi		iij		xxv
	xix		xi		iij		xxv		xvij		ix		i		xxiij		xv	
ix		i		xxiij		xv		vij		xxix		xxi		xiij		v		xxvij
	xxi		xiij		v		xxvij		xix		xi		iij		xxv		xvij	
xi		iij		xxv		xvij		ix		i		xxiij		xv		vij		xxix

SIGNVM MENSIS.

Maius Agenorei miratur cornua Tauri.

Intuendum est quod in octauo anno, quarto nonas Iunij luna xxx est. sed Mai esse debet. Luna ne

Mensis Iunius habet dies xxxi. Luna xxix. epactas ꝫ concurrentes e.

KL IVNIVS.

1				M						O.	e
2	iiij		xix			S			I	P.	f
3	iij	Procellæ.	viij		B		E			Q.	g
4	ij		xvi	N		T			K	R.	A
5	nonꝰ		v							S.	b
6	viij idus				C	V	I		L	T.	c
7	vij		xiij	O						V.	d
8	vi		ij			A.			M	.A	e
9	v				D		O			.B	f
10	iiij	Pluuiæ & tonitru.	x	P					N	.C	g
11	iij					B.				.D	A
12	ij	Sol in Cancro.	xviij		E		V		O	.E	b
13	idus		vij	Q		C.				.F	c
14	xvij								A	.G	d
15	xvij		xv		F	D.	A			.H	e
16	xvi	Aeris tempestas.	iiij	R					B	.I	f
17	xv					E.				.K	g
18	xiiij		xij		G		E		C	.L	A
19	xiij		i	S		F.				.M	b
20	xij								D	.N	c
21	xi		ix		H	G.	I			.O	d
22	x			T					E	.P	e
23	ix	Calorum intensio.	xvij			H.				.Q	f
24	viij		vi		I		O		F	.R	g
25	vij			V		I.				.S	A
26	vi	Dies decrescunt.	xiiij						G	.T	b
27	v	Pluit vesperi.	iij	A	K	A	V			A	c
28	iiij								H	B	d
29	iij		xi			B				C	e
30	ij	Tranquillitas.		B	L		A	I		D	f

Nox habet horas vi. dies xviij.

Iunius respondet Iulio diebus, noctibus & vmbris: dies hic vlterius non crescunt, & solem habet in geminis.

ro Iunij in Iulio finitur. Item anno xix, in calendis Iunij luna xxx. est & est Mai, luna uero Iunij finitur in calend. Iulij.

IVNIVS.

i ij iij iiij v vi vij viij ix x xi xij xiij xiiij xv xvi xvij xviij xix

xxiij xv vij xxix xxi xij v xxvij xix
xij v xxvij xix xi ij xxv xvij ix i
xxv xvij ix i xxij xv vij xxix xxi
xv vij xxix xxi xiij v xxvij xix xi iij
xxvij xix xi iij xxv xvij ix ij xxiij
xvij ix ij xxiij xv vij xxix xxi xij v
xxix xxi xij v xxvij xix xi iiij xxv
xix xi iiij xxv xvij ix ij xxiij xv vij
ij xxiij xv vij xxix xxi xiij vi xxvij
xxi xij vi xxvij xix xi iiij xxv xvij ix
iiij xxv xvij ix ij xxiij xv viij xxix
xxiij xv viij xxix xxi xij vi xxvij xix xi
vi xxvij xix xi iiij xxv xvij x ij
xxv xvij x ij xxiij xv viij xxix xxi xij
viij xxix xxi xij vi xxvij xix xij iiij
xxvij xix xij iiij xxv xvij x ij xxiij xv
x ij xxij xv viij xxix xxi xiiij vi
xxix xxi xiiij vi xxvij xix xij iiij xxv xvij
xij iiij xxv xvij x ij xxiij xvi viij
ij xxiij xvi viij xxix xxi xiij vi xxvij xix
xiij vi xxvij xix xij iiij xxv xviij x
iij xxv xviij x ij xxiij xvi viij xxix xxi
xvi viij xxix xxi xiij vi xxvij xx xij
vi xxvij xx xij iiij xxv xviij x ij xxiij
xviij x ij xxiij xvi viij xxix xxij xiiij
vij xxix xxij xiiij vi xxvij xx xij iiij xxv
xx xij iiij xxv xviij x ij xxiiij xvi
x ij xxiiij xvi viij xxix xxij xiij vi xxvij
xxij xiiij vi xxvij xx xij iiij xxvi xviij
xij iiij xxvi xviij x ij xxiiij xvi viij xxix

SIGNVM MENSIS.

Iunius æquatos cælo videt ire Laconas.

Intuendum est quod in octauo anno in calendis Iulij, luna xxx. esse debuit, sed xxix. est, & est In-

Mensis Iulius habet dies xxxi. Luna xxx. epactas ' r concurrentes a

KL IVLIVS.

1		Aquilo	xix			C			E	g	
2	vi non	Nox nubila.	viij					K	F	A	
3	v			C	B	D	E		G	b	
4	iiij	Fauonius.	xvi					L	H	c	
5	iij		v			E			I	d	
6	ij	Incipiunt prodromi.		D	C		I	M	K	e	
7	non		xiij			F			L	f	
8	viij id.		ij					N	M	g	
9	vij			E	D	G	O		N	A	
10	vi		x					O	O	b	
11	v	Imber & tonit.				H		A	P	c	
12	iiij		xviij	F	E		V		Q	d	
13	iij	Sol in Leone.	vij			I		B	R	e	
14	ij	Flatus eteſiarum.							S	f	
15	idus		xv	G	F	K	A	C	T	g	
16	xvij	Dies canicula.	iiij						V	A	
17	xvi	Aeſtatis dimidium.				L		D	A.	b	
18	xv	Calor lenitur Septēt.	xij	H	G		E		B.	c	
19	xiiij		i			M		E	C.	d	
20	xiij								D.	e	
21	xij		ix	I	H	N	I	F	E.	f	
22	xi	Eteſiæ continui.							F.	g	
23	x		xvij			O		G	G.	A	
24	ix		vi	K	I		O		H.	b	
25	viij					P		H	I.	c	
26	vij	Caligo arenoſa.	xiiij						K.	d	
27	vi		ij	L	K	Q	V	I	L.	e	
28	v	Calor vehemens.							M.	f	
29	iiij		xi			R		K	N.	g	
30	iij	Autumni fructus.		M	L		A		O.	A	
31	ij	Flant Auſt. & Afri.	xix			S		L	P.	b	

Nox habet horas viij. *dies* xvi.

Iulius vt dictum est, anaphoricos est Iunio. decedere incipiunt hoc mense dies licet lente. Solem recipit in cancro signo solstitiali.

nij. Hucusq; peruenit perturbatio tertij emboliſmi, qui in ſecundo nonas Martis inſeritur.

IVLIVS.

i ij iij iiij v vi vij viij ix x xi xij xiij xiiij xv xvi xvij xviij xix

xxiiij xvi viij xxix xxij xiiij vi xxviij xx
xiiij vi xxviij xx xij iiij xxvi xviij x ij
xxvi xviij x ij xxiiij xvi viij • xxij
xvi viij o xxij xiiij vi xxviij xx xij iiij
xxviij xx xij iiij xxvi xviij x ij xxiiij
xviij x ij xxiiij xvi viij ij xxij xiiij vi
• xxij xiiij vi xxviij xx xij iiij xxvi
xx xij iiij xxvi xviij x ij xxiiij xvi viij
ij xxiiij xvi viij • xxij xiiij vi xxviij
xxij xiiij vi xxviij xx xij iiij xxvi xviij x
iiij xxvi xviij x ij xxiiij xvi viij •
xxiiij xvi viij o xxij xiiij vi xxviij xx xij
vi xxviij xx xij iiij xxvi xviij x ij
xxvi xviij x ij xxiiij xvi viij o xxij xiiij
viij • xxij xiiij vi xxviij xx xij iiij
xxviij xx xij iiij xxvi xviij x ij xxiiij xvi
x ij xxiiij xvi viij o xxij xiiij vi
o xxij xiiij vi xxviij xx xij iiij xxvi xviij
xij iiij xxvi xviij x ij xxiiij xvi viij o
xxiiij xvi viij • xxij xiiij vi xxviij xx

SIGNVM MENSIS.

Solstitio ardentis cancri fert Iulius astrum.

Conſiderandum eſt in anno decimoſeptimo quod in ſecundo calendas Septembres, xxx. luna inue

Menſis Auguſtus habet dies xxxi. Luna xxix. epactas ꝟ concurrentes ꝟ

KL AVGVSTVS.

1		Aeſtus arentes.	viij								Q.	c
2			xvi	N	B	T	E	M			R.	d
3	iiij nonꝫ		v								S.	e
4	iij	Auſter nimboſus				V		N			T.	f
5	ij	grues apparent.	xiij	O	C		I				V.	g
6	nonꝫ		ij			A.		O			.A	A
7	viij id.	Dies caliginoſus &						A			.B	b
8	vij	æſtuoſus.	x	P	D		O				.C	c
9	vi					B.		B			.D	d
10	v	Calor ingens, autu-	xviij								.E	e
11	iiij	mnus inchoat.	vij	Q	E	C.	V	C			.F	f
12	iij										.G	g
13	ij		xv			D.		D			.H	A
14	idus	Squallentes calo. &	iiij	R	F		A				.I	b
15	xix cal.	ſol in virgine.				E.		E			.K	c
16	xviij		xij								.L	d
17	xvij		i	S	G	F.	E	F			.M	e
18	xvi										.N	f
19	xv		ix			G.		G			.O	g
20	xiij			T	H		I				.P	A
21	xiij		xvij			H.		H			.Q	b
22	xij		vi								.R	c
23	xi			V	I	I.	O	I			.S	d
24	x	Aeris ſerenitas, eteſiæ	xiij								.T	e
25	ix	deſinunt.	iij	A		A		K			A	f
26	viij	Septentrio frigidus.			K		V				B	g
27	vij		xi			B		L			C	A
28	vi			B							D	b
29	v		xix		L	C	A	M			E	c
30	iiij	Fauonius flat molli-	viij								F	d
31	iij	ter.		C		D		N			G	e
	ij			Nox habet horas x. dies xiij.									

Auguſtus reſpondet Maio ratione vmbrarum, ac dierum & noctium quantitate, ſolem recipit in leone, à cuius ſideris feruore caloris habet aridos & feruentes tum quoque caniculares.

nitur, propter VI. emboliſmum qui incipit quarto nonas Auguſti & non eſt Auguſti. Luna enim quæ eſt emboliſmus nul-

AVGVSTVS.

i ij iij iiij v vi vij viij ix x xi xij xiij xiiij xv xvi xvij xviij xix

xiiij vi xxviij xx xij iiij xxvi xviij x ij
xxvi xviij x ij xxiiij xvi viij i xxij
xvi viij i xxij xiiij vi xxviij xx xij iiij
xxviij xx xij iiij xxvi xviij x iij xxiiij
xviij x iij xxiiij xvi viij i xxij xiiij vi
i xxij xiiij vi xxviij xx xij v xxvi
xx xij v xxvi xviij x iij xxiiij xvi viij
iij xxiiij xvi viij i xxij xiiij vij xxviij
xxij xiiij vij xxviij xx xij v xxvi xviij x
v xxvi xviij x iij xxiiij xvi ix i
xxiiij xvi ix i xxij xiiij vij xxviij xx xij
vij xxviij xx xij v xxvi xviij xi iij
xxvi xviij xi iij xxiiij xvi ix i xxij xiiij
ix i xxij xiiij v xxvi xviij xx xiij v
xxviij xx xiij v xxvi xviij xi iij xxiiij xvi
xi iij xxiiij xvi ix i xxij xv vij
i xxij xv vij xxviij xx xiij v xxvi xviij
xiij v xxvi xviij xi iij xxiiij xvij ix
ij xxiiij xvij ix i xxij xv vij xxviij xx
xv vij xxviij xx xiij v xxvi xix xi
v xxvi xix xi iij xxiiij xvij ix i xxij
xvij ix i xxij xv vij xxviij xxi xiij
vij xxviij xxi xiij v xxvi xix xi iij xxiiij
xviij xi iij xxiiij xvij ix i xxiij xv
ix i xxiij xv vij xxviij xxi xiij v xxvi
xxi xiij v xxvi xix xi iij xxv xvij
xi iij xxv xvij ix i xxiij xv vij xxviij
xxiij xv vij xxviij xxi xiij v xxvij xix
xiij v xxvij xix xi iij xxv xvij ix i
xxv xvij ix i xxiij xv vij xxix xxi
xv vij xxix xxi xiij v xxvij xix xi iij

SIGNVM MENSIS.

Auguſtum menſem leo feruidus igne perurit.

ñ mensi reputabitur, sed quasi superflua est. Considerandum est quod in quinto anno quarto no-

Mensis September habet dies xxx. Luna xxx. epactas ‘ concurrentes ſ

KL SEPTEMBER.

1		Pluuiæ & tonitrua.	xvi		B		E	Q	H	f
2	iiij nonñ		v			E			I	g
3	iij			D				A	K	A
4	ij		xiij		C	F	I		L	b
5	nonñ	Ventorũ inconſtan-	ij					B	M	c
6	viij id.	tia & imbres.		E		G			N	d
7	vij	Africus veſperi,&	x		D		O	C	O	e
8	vi	pluit.				H			P	f
9	v	Fauonius & Afri.	xviij	F				D.	Q	g
10	iiij	Idem ſtatus.	vij		E	I	V		R	A
11	iij	aeris per tres dies						E.	S	b
12	ij	continuos.	xv	G		K			T	c
13	idus	Sol in libra.	iiij		F		A	F.	V	d
14	xviij	Imbres cadunt.				L			A.	e
15	xvij	Hirundines non vi-	xij	H				G.	B.	f
16	xvi	dentur.	i		G	M	E		C.	g
17	xv							H.	D.	A
18	xiiij		ix	I		N			E.	b
19	xiij				H		I	I.	F.	c
20	xij		xvij			O			G.	d
21	xi		vi	K				K	H.	e
22	x	Aer pluuioſus.			I	P	O		I.	f
23	ix	Tempeſtas maris.	xiiij					L	K.	g
24	viij		ij	L		Q			L.	A
25	vij				K		V	M	M.	b
26	vi		xi			R			N.	c
27	v			M				N	O.	d
28	iiij	Horrida tempeſtas.	xix		L	S	A		P.	e
29	iij		xviij					O	Q.	f
30	ij			N		T			R.	g

Nox habet horas xij. dies xij.

September reſpondet Aprili diebus noctibus & vmbris; dies hoc menſe celerrime decedunt & augentur tenebræ; ſolem recipit in virgine.

tus Septembris ſecundus emboliſmus incipit,& finitur in calendis Octobris.

SEPTEMBR.

i ij iij iiij v vi vij viij ix x xi xij xiij xiiij xv xvi xvij xviij xix

xxvij xix xi iij xxv xvij ix i xxiij
xvij ix i xxiij xv vij xxix xxi xiij v
xxix xxi xiij v xxvij xix xi iij xxv
xix xi iij xxv xvij ix i xxiij xv vij
i xxiij xv vij xxix xxi xiij v xxvij
xxi xiij v xxvij xix xi iij xxv xvij ix
iij xxv xvij ix i xxiij xv vij xxix
xxiij xv vij xxix xxi xiij v xxvij xix xi
v xxvij xix xi iij xxv xvij ix i
xxv xvij ix i xxiij xv vij xxix xxi xiij
vij xxix xxi xiij v xxvij xix xi iij
xxvij xix xi iij xxv xvij ix i xxiij xv
ix i xxiij xv vij xxix xxi xiij v xxvij
xxi xiij v xxvij xix xi iij xxv xvij
xi iij xxv xvij ix i xxiij xv vij xxix
xxiij xv vij xxix xxi xiij v xxvij xix
xiij v xxvij xix xi iij xxv xvij ix i
xxv xvij ix i xxiij xv vij xxix xxi
xv vij xxix xxi xiij v xxvij xix xi iij

SIGNVM MENSIS.

Sidere virgo tuo Bacchum September opimat.

Notandum quod in quinto anno in calendis Octobris xxx. inuenitur & emboliſmus luna eſt. Lu-

Menſis October habet dies xxxi. Luna xxix. epactas & concurrentes

KL OCTOBER.

1		Auſt. mane.	xvi		B		E	A	S.	A
2	vi noñ		v			V			T.	b
3	v		xiij	O				B	V.	c
4	iiij	Pluit.	ij		C	A.	I		.A	d
5	iij	Conuerſio autumni.						C	.B	e
6	ij		x	P		B.			.C	f
7	noñ				D		O	D	.D	g
8	viij id.	Aer turbatur.	xviij			C.			.E	A
9	vij		vij	Q				E	.F	b
10	vi				E	D.	V		.G	c
11	v	In mari hyems.	xv					F	.H	d
12	iiij		iiij	R		E.			.I	e
13	iij	Aeris tumultus.			F		A	G	.K	f
14	ij	Sol in Scorpio.	xij			F.			.L	g
15	idus		i	S				H	.M	A
16	xvij	Aer rorulentus.			G	G.	E		.N	b
17	xvi		ix					I	.O	c
18	xv	Triſtis dies.		T		H.			.P	d
19	xiiij	Fauonius.	xvij		H		I	K	.Q	e
20	xiij		vi			I.			.R	f
21	xij			V				L	.S	g
22	xi	Pluuius auſter.	xiiij		I	A	O		.T	A
23	x	Aquilo in mari.	iij					M	A	b
24	ix			A		B			B	c
25	viij		xi		K		V	N	C	d
26	vij					C			D	e
27	vi		xix	B				O	E	f
28	v	Aquilo frigidus &	viij		L	D	A		F	g
29	iiij	vehemens.						A	G	A
30	iij		xvi	C		E			H	b
31	ij		v		B		E	B	I	c

Nox habet horas xiiij. dies x.

October cum Martio conuenit par celeritas in decremento lucis cum ſuperiore: ſolem recipit in libra.

na uero octaua in calendas Nouembris finitur. Notandumq; quod in nouissimo decennouenalis cicli anno in septimo ca

OCTOBER.

i ij iij iiij v vi vij viij ix x xi xij xiij xiiij xv xvi xvij xviij xix

xxvij xix xi iij xxv xvij ix i xxiij
xvij i i xxiij xv vij xxix xxi xiij v
xxix xxi xiij v xxvij xix xi iij xxv
xix xi iij xxv xvij ix ij xxiij xv vij
ij xxiij xv vij xxix xxi xiij v xxvij
xxi xiij v xxvij xix xi iiij xxv xvij ix
iiij xxv xvij ix ij xxiij xv vij xxix
xxiij xv vij xxix xxi xiij vi xxvij xix xi
vi xxvij xix xi iiij xxv xvij ix ij
xxv xvij ix ij xxiij xv viij xxix xxi xiij
viij xxix xxi xiij vi xxvij xix xi iiij
xxvij xix xi iiij xxv xvij x ij xxiij xv
x ij xxiij xv viij xxix xxi xiij vi
xxviij xxi xiij vi xxvij xix xij iiij xxv xvij
xij iiij xxv xvij x ij xxiij xv viij
ij xxiij xv viij xxix xxi xiij vi xxvij xix
xiij vi xxvij xix xij iiij xxv xvij x
iij xxv xvij x ij xxiij xvi viij xxix xxi
xvi viij xxix xxi xiij vi xxvij xix xij
vi xxvij xix xij iiij xxv xviij x ij xxiij
xviij x ij xxiij xvi viij xxix xxi xiij
viij xxix xxi xiij vi xxvij xx xij iiij xxv
xx xij iiij xxv xviij x ij xxiij xvi
x ij xxiij xvi viij xxix xxij xiij vi xxvij
xxj xiij vi xxvij xx xij iiij xxv xviij
xij iiij xxv xviij x ij xxiiij xvi vi xxvij xx
xxvi xviij x ij xxiiij xvi viij xxix xxij
xvi viij xxix xxij xiiij vi xxvi xx xij iiij
xxviij xx xij iiij xxvi xviij x ij xxiiij

SIGNVM MENSIS.

Sidere virgo tuo Bacchum September opimat.

lendis Decembris luna triceſima eſſe debuit, ſed ibi prima luna inuenitur propter ſaltum

Menſis Nouember habet dies xxx. Luna xxx. epactas? concurrentes.

KL NOVEMBER.

1		Aeris conuerſio ad		D				C	K	d
2	iiij noñ	frigora & prui-	xiij			F			L	e
3	iij	nas.	ij		C		I	D	M	f
4	ij	Auſter & fauo.		E		G			N	g
5	noñ		x					E	O	A
6	viij id.	Aer nebuloſus.			D	H	O		P	b
7	vij		xviij	F				F	Q	c
8	vi	Aer moleſtus.	vij			I			R	d
9	v				E		V	G	S	e
10	iiij	Hyemis prin.	xv	G		K			T	f
11	iij		iiij					H	V	g
12	ij	Sol in ſagittario.			F	L	A		A.	A
13	idus		xij	H				I	B.	b
14	xviij		i			M			C.	c
15	xvij	Vultur Auſter &			G		E	K	D.	d
16	xvi	Boreas ſimul.	ix	I		N			E.	e
17	xv							L	F.	f
18	xiiij	Tempeſtas aeris.	xvij		H	O	I		G.	g
19	xiij		vi	K				M	H.	A
20	xij	Horrei tempeſt.				P			I.	b
21	xi		xiiij		I		O	N	K.	c
22	x	Frigidus imber.	iij	L		Q			L.	d
23	ix							O	M.	e
24	viij	Frigora incip.	xi		K	R	V		N.	f
25	vij		xix	M				A	O.	g
26	vi					S			P.	A
27	v		viij		A		A	B	Q.	b
28	iiij	Nebulæ.		N		T			R.	c
29	iij	Imber Afri.	xvi					C	S.	d
30	ij		v		B	V	E		T.	e

Nox habet horas xvi. dies viij.

Nouember Februario antiſios eſt ſeu anaphoricos dierꝫ noctium & vmbrarũ quãtitate: tardius hoc menſe dies decedũt, propter flexuoſum ſigniferi ambitum, ſolem recipit in Scorpione.

quę ibi latini colliſerant, quia xxx. uel illic dirimitur & tranſilitur, ut in primo anno luna ix. fiat in calendis Ianuarij.

NOVEMBER.

ij iij iiij v vi vij viij ix x xi xij xiij xiiij xv xvi xvij xviij xix

xviij x ij xxiiij xvi viij o xxij xiiij vi
• xxij xiiij vi xxvi
xx xij iiij xxiiij xvi viij
ij xxiiij xvi xxviij x
xxij xiiij vi xxvi xviij o
iiij xxvi xviij x xx xij
xxiiij xvi viij o ij xxiiij xvi
vi xxviij xx xij iiij xxvi
xxvi xviij x ij xxiiij xvi viij
viij • xxij xiiij vi xxviij xx
xxviij xx xij iiij xxvi xviij x
x ij xxiiij xvi viij • xxij xiiij
o xxij xiiij vi xxviij xx xij iiij
xij iiij xxvi xviij x ij xxiiij xvi
ij xxiiij xvi viij o xxij xiiij vi
xiiij vi xxviij xx xij iiij xxvi xviij x ij
xxvi xx x ij xxiiij xvi viij • xxij
xvi viij o xxij xiiij vi xxviij xx xij v
xxviij xxij xi iiij xxviij xviij x ij xxiiij

SIGNVM MENSIS.

Scorpius hybernum preceps iubet ire Nouembrem.

Notandum autem quod in decimotertio anno in calendis Decembribus luna xxx. inuenitur pro-

Mensis December habet dies xxxi. Luna xxix. epactas ; concurrentes ‘

KL DECEMBER.

1		Aeris turbatio.		O			D	V.	f
2	iiij non		xiij			A.		.A	g
3	iij	Dies nubilus.			C		I	E	.B	A
4	ij		x	P					.C	b
5	non	Plu. tota die.				B.		F	.D	c
6	viij idus		xviij		D		O		.E	d
7	vij	Africus flat.	vij	Q		C.		G	.F	e
8	vi								.G	f
9	v		xv		E	D.	V	H	.H	g
10	iiij	Cælum caliginosum	iiij	R					.I	A
11	iij	Cæcias.				E.		I	.K	b
12	ij	Sol in Capricorno.	xij		F		A		.L	c
13	idus		i	S		F.		K	.M	d
14	xix								.N	e
15	xviij		ix		G	G.	E	L	.O	f
16	xvij			T					.P	g
17	xvi		xvij			H.		M	.Q	A
18	xv	Ventorum pugna.	vi		H		I		.R	b
19	xiiij			V		I.		N	.S	c
20	xiij		xiiij						.T	d
21	xij	Auster totum diem	iij	A	I	A	O	O	A	e
22	xi	præcedente aquil.						A	B	f
23	x		xi			B			C	g
24	ix		xix	B	K		V	B	D	A
25	viij					C			E	b
26	vij		viij					C	F	c
27	vi	Dierum tardum in-	i	C	A	D	A		G	d
28	v	crementum.	xvi					D	H	e
29	iiij		v			E			I	f
30	iij			D	B		E	E	K	g
31	ij		xiij			F			L	A

Nox habet horas xviij. dies vi.

December conuenit diebus, noctibus & vmbris cum Ianuario. Finis in hoc mense decrementi dierum: solem recipit in sagittario, estq; apud Romanos mensis postremus.

pter V. emboliſmũ, qui in IIII. Nonas Nouembris incipit & non eſt Decembris. Luna autem Decembris finitur in tertio calendas Ianuarij.

DECEMBER.

i ij iij iiij v vi vij viij ix x xi xij xiij xiiij xv xvi xvij xviij xix

xviij x ij xxiiij xvi viij
i xxij xiiij vi xxviij xx xij iiij xxvi
xx xij iiij xxvi xviij x ij xxiiij xvi ix
iij xxiiij xvi ix i xxij xiiij vi xxviij
xxij xiiij vi xxviij xx xij iiij xxvi xviij xi
v xxvi xviij x iij xxiiij xvi viij i
xxiiij xvi viij i xxij xiiij vi xxviij xx xij
vij xxviij xx xij v xxvi xviij x iij
xxvi xviij x iij xxiiij xvi viij i xxij xv
ix i xxij xiiij vij xxviij xx xij v
xxviij xx xij v xxvi xviij x iij xxiiij xvij
xi iij xxiiij xvi ix i xxij xiiij vij
i xxij xiiij vij xxviij xx xij v xxvi xix
xij v xxvi xviij xi iij xxiiij xvi ix
iij xxiiij xvi ix i xxij xiiij vij xxvi xxi
xv vij xxviij xx xij v xxvi xviij xi
v xxvi xviij xi iij xxiiij xvi ix i xxij
xvij viij i xxiiij xv vij xxvi xix xi iij
vij xxviij xx xij v xxvi xviij xi iij xxv
xviij xi iij xxiiij xvij ix i xxij xv
ix i xxij xv vij xxviij xx xij v xxvij
xxi xij v xxvi xix xi iij xxiiij xvij
xi iij xxiiij xvij ix xxvij xv vij xxix
xij v xxvi xix xi iij xxiiij xvi ij
xxv xvij ix i xxiij xv vij xxvij xxi
xv vij xxviij xxi xij v xxvi xix xi iiij
xxvij xix xi iij xxv xvij ix i xxiij
xvij ix i xxiij xv vij xxviij xxi xij vi
xxviij xxi xij v xxviij xix xi iij xxv
xix xi iij xxv xvij ix i xxij xv viij

SIGNVM MENSIS.

Terminat arcitenens medio ſua ſigna Decembri.

SEPTEM FERIARVM INDAGATIO.

Cicl.So. S4.Do.F2. F3.F4.F5.F6.									F.1. F.2. F.3. F.4. F.5. F.6.F.7. Anni.									
i	e	f	g	A	b	c	d		A	g	b	A	c	b	d	c	e	d	f	e	g	f	i	B
ij	d	e	f	g	A	b	c		f	g	A	b	c	d	e	ij								
iij	c	d	e	f	g	A	b		e	f	g	A	b	c	d	iij								
iiij	b	c	d	e	f	g	A		d	e	f	g	A	b	c	iiij								
v	g	A	b	c	d	e	f	B	c	b	d	c	e	d	f	e	g	f	A	g	b	A	v	B
vi	f	g	A	b	c	d	e		A	b	c	d	e	f	g	vi								
vij	e	f	g	A	b	c	d		g	A	b	c	d	e	f	vij								
viij	d	e	f	g	A	b	c		f	g	A	b	c	d	e	viij								
ix	b	c	d	e	f	g	A	B	e	d	f	e	g	f	A	g	b	A	c	b	d	c	ix	B
x	A	b	c	d	e	f	g		c	d	e	f	g	A	b	x								
xi	g	A	b	c	d	e	f		b	c	d	e	f	g	A	xi								
xij	f	g	A	b	c	d	e		A	b	c	d	e	f	g	xij								
xiij	d	e	f	g	A	b	c	B	g	f	A	g	b	A	c	b	d	c	d	e	f	e	xiij	B
xiiij	c	d	e	f	g	A	b		e	f	g	A	b	c	d	xiiij								
xv	b	c	d	e	f	g	A		d	e	f	g	A	b	c	xv								
xvi	A	b	c	d	e	e	g		c	d	e	f	g	A	b	xvi								
xvij	f	g	A	b	c	d	e	B	b	A	c	b	d	c	e	d	f	e	g	f	A	g	xvij	B
xviij	e	f	g	A	b	c	d		g	A	b	c	d	e	f	xviij								
xix	d	e	f	g	A	b	c		f	g	A	b	c	d	e	xix								
xx	c	d	e	f	g	A	b		e	f	g	A	b	c	d	xx								
xxi	A	b	c	d	e	f	g	B	d	c	d	e	f	e	g	f	A	g	b	A	c	b	xxi	B
xxij	g	A	b	c	d	e	f		b	c	d	e	f	g	A	xxij								
xxiij	f	g	A	b	c	d	e		A	b	c	d	e	f	g	xxiij								
xxiiij	e	f	g	A	b	c	d		g	A	b	c	d	e	f	xxiiij								
xxv	c	d	e	f	g	A	b	B	f	e	g	f	A	g	b	A	c	b	d	c	e	d	xxv	B
xxvi	b	c	d	e	f	g	A		d	e	f	g	A	b	c	xxvi								
xxvij	A	b	c	d	e	f	g		c	d	e	f	g	A	b	xxvij								
xxviij	g	A	b	c	d	e	f		b	c	d	e	f	g	A	xxviij								

Sabbato.	A	g	f	e	d	c	b
Dominica.	b	A	g	f	e	d	c
Fe.secũda.	c	b	A	g	f	e	d
Fe.tertia.	d	c	b	A	g	f	e
Fe.quarta.	e	d	c	b	A	g	f
Fe.quinta.	f	e	d	c	b	A	g
Fe.sexta.	g	f	e	d	c	b	A

AD feriam cuiusque diei inueniendam, hæc est facta figura. Constat autẽ xvij lineis secundum numerum annorum cicli solaris, per quem cõcurrentes ire notissimum est. Habet vero septem tantum literas, quia totidem constat esse ferias. Cum igitur feriam cuiuslibet diei inuenire volueris fvide in annali quam literã ipsa habet dies annotatam retro iuxta se, & rediens ad hanc figuram, inuento cicli solaris anno ex numero retro scripto. In ipsa linea reperta diei litera, rursum respiciens inuenies feriam quam quæris asscriptam.

¶ *Literæ huius laterculi qui nocatur ratio septizodij, eo quod per septem annorum circulum in semet reuoluntur. Qui sunt secundo ordine a. b. a. usque g. in singulis mensibus positæ, pertinẽt ad rationem bisexti & ad rationem feriarum, qui per octodecim annos reuoluunt.*

SCriptum hoc pertinet ad præcedentem faciem: ubi, quod illa ſchemata plus ſpatij requirebãt in typico opere, quàm in ſcripto, citra incommoditateẽ poni non potuit, quod & in alijs quo que facere nos neceſſe fuit. Voluimus enim, quantum id fieri potuit, nihil omittere rerum, quas in exemplari repperimus dignas editione: habebat enim inſignis uetuſtatis inſignia monumẽta, quæ etſi nullo alio modo placent, ob id tamen placent quod uetuſta ſunt, id eſt, inter recentia uetuſta.

SEquens vero minor paginula, biſſextilibus tantum annis eſt neceſſaria: à calendis Ianuarijs vſq; in diem biſſexti. Harum autem figurarum alphabeta in annali eandem habent literam vltimo die anni, id eſt, pridie calendarum Ianuariarum quam & primo, id eſt, calend. Iauua. A. ſcilicet. Quarto igitur anno qui eſt biſſextilis hanc minorem figuram ingreſſurus, quære primum in illa maiori feriam pridie calen. Ianu. qui eſt vltimus dies anni præcedentis quam ſupra A. ſcriptã repperiri certiſſimum eſt. Sequenti autem die, qui eſt ſequentis anni primus, veniens ad iſtam, quære eandem A. in eadem feria. Sed illa linea dimiſſa, ſume A. ſequentis lineæ eidẽ ſubpoſitum, & retro reſpiciens, inuenies feriam calen. Ianua. Sicq; per totum illum menſem & per Feb. vſq; ad diem biſſexti per eandem lineolam non intranſuerſum ſicut in illa maiori. ſed in longũ ſicut vides ferias adnotatas, more ſolito ſingulorum dierum inuenies ferias. Dies autem vi. calen. Marti. quibus computatur biſſextũ facit, ſemel tantum in annali eſt deſcriptus, & habet f. literam. Illam igitur feriam qua primum vi. calen. Mart. legitur, in hac minori conſuete repperies contra f. Sequenti autem die, cum iterum vi. calend. Marti. propter biſſextum dicis, redi ad illam maiorem figuram, & illa linea quam ingreſſurus es, quam hinc cyclus ſolis, illinc notatus deſignat. biſſextus. quære eandem f. & rurſum reſpiciẽs, inuenies iterum feriam illius diei. Et ſic deinceps toto illo anno per eandem lineam incedes, & ſequentibus tribus annis per tres ſequentes lineas, donec quarto ordine quo dictum eſt, hãc rurſum repetas.

¶ *Hoc ſcriptum interpretationem continet figuræ ſtatim ſequentis uerſa pagina.*

IN hac figura duos lunæ circuitus, id eſt, LIX. dies terna tenent alphabeta. Quorum primum diſcernẽdi cauſa nudis vtriſque literis, alterum ante, tertium retro notatis determinandum prouidit antiquitas. Vbi nullum eſt ſpatium, ſed vnaquęq; luna ſuam habet literam aſſcriptam. Vide ergo in annali quam volueris diem, quã habeat in ſecunda retro linea literã, & luna nudã ſiue ante ſiue retro appunctã, & recurrẽs ad hanc paginã decennouenalis cycli anno ex titulo frontis inuento. In ipſa linea, eandem & ſimilem quære literam, & reſpiciens retro numerum quem cõtra videris, ipſa eſt ætas lunæ quam quæris. De anteriore numero, eadem eſt quæ in ſuperioribus emboliſmorum ratio.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	
ix	A	.i	i	.r	.f	f	.o	.c	c	.l	v.	.t	.h	h	.q	.e	e	.n	.b	viij
x	b	.k	k	f	.g	g	.p	.d	d	.m	.A	A	.i	i	.r	.f	f	.o	.c	ix
xi	c	.l	l	t	.h	h	.q	.e	e	.n	.b	b	.k	k	.f	.g	g	.p	.d	x
xij	d	.m	m	A	.i	i	.r	.f	f	.o	.c	c	.l	l	.t	.h	h	.q	.e	xi
xiij	e	.n	n	b	.k	k	.f	.g	g	.p	.d	d	.m	m	A	.i	i	.r	.f	xij
xiiij	f	.o	o	c	.l	l	.t	.h	h	.q	.e	e	.n	n	b	.k	k	.f	.g	xiij
xv	g	.p	p	d	.m	m	A	.i	i	.r	.f	f	.o	o	c	.l	l	.t	.h	xiiij
xvi	h	.q	q	e	.n	n	b	.k	k	.f	.g	g	.p	p	d	.m	m	A	.i	xv
xvij	i	.r	r	f	.o	o	c	.l	l	.t	.h	h	.q	q	e	.n	n	b	.k	xvi
xviij	k	.f	f	g	.p	p	d	.m	m	A	.i	i	.r	r	f	.o	o	c	.l	xvij
xix	l	.t	t	h	.q	q	e	.n	n	b	.k	k	.f	f	g	.p	p	d	.m	xviij
xx	m	A	v	i	.r	r	f	.o	o	c	.l	l	.t	t	h	.q	q	e	.n	xix
xxi	n	b	A.	k	.f	f	g	.p	p	d	.m	m	A	v	i	.r	r	f	.o	xx
xxij	o	c	b	l	.t	t	h	.q	q	e	.n	n	b	A.	k	.f	f	g	.p	xxi
xxiij	p	d	c	m	A	v	i	.r	r	f	.o	o	c	b.	l	.t	t	h	.q	xxij
xxiiij	q	e	d	n	b	A.	k	.f	f	g	.p	p	d	c.	m	A	v	i	.r	xxiij
xxv	r	f	e	o	c	b.	l	.t	t	h	.q	q	e	d.	n	b	A.	k	.f	xxiiij
xxvi	f	g	f	p	d	c.	m	A	v	i	.r	r	f	e.	o	c	b.	l	.t	xxv
xxvij	t	h	g	q	e	d.	n	b	A.	k	.f	f	g	f.	p	d	c.	m	A	xxvi
xxviij	v	i	h	r	f	e.	o	c	b.	l	.t	t	h	g.	q	e	d.	n	b	xxvij
xxix	A.	k	i	f	g	f.	p	d	c.	m	A	v	i	h.	r	f	e.	o	c	xxviij
xxx	b.	l	k	t	h	g.	q	e	d.	n	b	A.	k	i.	f	g	f.	p	d	xxix
i	c.	m	l	v	i	h.	r	f	e.	o	c	b.	l	k.	t	h	g.	q	e	i
ij	d.	n	m	A.	k	i.	f	g	f.	p	d	c.	m	l.	v	i	h.	r	f	ij
iij	e.	o	n	b.	l	k.	t	h	g.	q	e	d.	n	m.	A.	k	i.	f	g	iij
iiij	f.	p	o	c.	m	l.	v	i	h.	r	f	e.	o	n.	b.	l	k.	t	h	iiij
v	g.	q	p	d.	n	m.	A.	k	i.	f	g	f.	p	o.	c.	m	l.	v	i	v
vi	h.	r	q	e.	o	n.	b.	l	k.	t	h	g.	q	p.	d.	n	m.	A.	k	vi
vij	i.	f	r	f.	p	o.	c.	m	l.	v	i	h.	r	q.	e.	o	n.	b.	l	vij
viij	k.	t	f	g.	q	p.	d.	n	m.	A.	k	i.	f	r.	f.	p	o.	c.	m	viij
ix	l.	v	t	h.	r	q.	e.	o	n.	b.	l	k.	t	f.	g.	q	p.	d.	n	ix
x	m.	A.	v	i.	f	r.	f.	p	o.	c.	m	l.	v	t.	h.	r	q.	e.	o	x
xi	n.	b.	.A	k.	t	f.	g.	q	p.	d.	n	m.	A.	v.	i.	f	r.	f.	p	xi
xij	o.	c.	.b	l.	v	t.	h.	r	q.	e.	o	n.	b.	.A	k.	t	f.	g.	q	xij
xiij	p.	d.	.c	m.	A.	v.	i.	f	r.	f.	p	o.	c.	.b	l.	v	t.	h.	r	xiij
xiiij	q.	e.	.d	n.	b.	.A	k.	t	f.	g.	q	p.	d.	.c	m.	A.	v.	i.	f	xiiij
xv	r.	f.	.e	o.	c.	.b	l.	v	t.	h.	r	q.	e.	.d	n.	b.	.A	k.	t	xv
xvi	f.	g.	.f	p.	d.	.c	m.	A.	v.	i.	f	r.	f.	.e	o.	c.	.b	l.	v	xvi
xvij	t.	h.	.g	q.	e.	.d	n.	b.	.A	k.	t	f.	g.	.f	p.	d.	.c	m.	A.	xvij
xviij	v.	i.	.h	r.	f.	.e	o.	c.	.b	l.	v	t.	h.	.g	q.	e.	.d	n.	b.	xviij
xix	.A	k.	.i	f.	g.	.f	p.	d.	.c	m.	A.	v.	i.	.h	r.	f.	.e	o.	c.	xix
xx	.b	l.	.k	t.	h.	.g	q.	e.	.d	n.	b.	.A	k.	.i	f.	g.	.f	p.	d.	xx
xxi	.c	m.	.l	v.	i.	.h	r.	f.	.e	o.	c.	.b	l.	.k	t.	h.	.g	q.	e.	xxi
xxij	.d	n.	.m	.A	k.	.i	f.	g.	.f	p.	d.	.c	m.	.l	v.	i.	.h	r.	f.	xxij
xxiij	.e	o.	.n	.b	l.	.k	t.	h.	.g	q.	e.	.d	n.	.m	.A	k.	.i	f.	g.	xxiij
xxiiij	.f	p.	.o	.c	m.	.l	v	i.	.h	r.	f.	.e	o.	.n	.b	l.	.k	t.	h.	xxiiij
xxv	.g	q.	.p	.d	n.	.m	.A	k.	.i	f.	g.	.f	p.	.o	.c	m.	.l	v.	i.	xxv
xxvi	.h	r.	.q	.e	o.	.n	.b	l.	.k	t.	h.	.g	q.	.p	.d	n.	.m	.A	k.	xxvi
xxvij	.i	f.	.r	.f	p.	.o	.c	m.	.l	v.	i.	.h	r.	.q	.e	o.	.n	.b	l.	xxvij
xxviij	.k	t.	.f	.g	q.	.p	.d	n.	.m	.A	k.	.i	f.	.r	.f	p.	.o	.c	m.	xxviij
xxix	.l	v.	.t	.h	r.	.q	.e	o.	.n	.b	l.	.k	t.	.f	.g	q.	.p	.d	n.	xxix
i	.m	.A	A	.i	f.	.r	.f	p.	.o	.c	m.	.l	v.	.t	.h	r.	.q	.e	o.	xxx
ij	.n	.b	b	.k	t.	.f	.g	q.	.p	.d	n.	.m	.A	A	.i	f.	.r	.f	p.	i
iij	.o	.c	c	.l	v.	t	.h	r.	.q	.e	o.	n	.b	b	.k	t.	.f	.g	q.	ij
iiij	.p	.d	d	.m	A	A	.i	f.	.r	.f	p.	.o	.c	c	.l	v.	.t	.h	r.	iij
v	.q	.e	e	.n	b	b	.k	t.	.f	.g	q.	.p	.d	d	.m	.A	A	.i	f.	iiij
vi	.r	.f	f	.o	c	c	.l	v.	.t	.h	r.	.q	.e	e	.n	.b	b	.k	t.	v
vij	.f	.g	g	.p	d	d	.m	.A	A	.i	f.	.r	.f	f	.o	.c	c	.l	v.	vi
viij	.t	.h	h	.q	e	e	.n	.b	b	.k	t.	.f	.g	g	.p	.d	d	.m	.A	vij

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	
ix	A		e		c.		g.		b				d.		h.		c			viij
x		e.		i.		d		b.		f.	A,A			e		c.		g.		ix
xi	b		f		d.		h.		c				e.		i.		d		b.	x
xij		f.		A		e		c.		g.		b		f		d.		h.		xi
xiij	c		g		e.		i.		d		b.		f.		A		e		c.	xij
xiiij		g.		b		f		d.		h.		c		g		e.		i.		xiij
xv	d		h		f.		A		e		c.		g.		b		f		d.	xiiij
xvi		h.		c		g		e.		i		d		h		f.		A		xv
xvij	e		i		g.		b		f		d.		h.		c		g		e.	xvi
xviij		i.		d		h		f.		A		e		i		g.		b		xvij
xix	f		k		h.		c		g		e.		i.		d		h		f.	xviij
xx	A		e		i		g.		b		f		k		h.		c			xix
xxi	g		l		i.		d		h		f.		A		e		i		g.	xx
xxij		b		f		k		h.		c		g		l		i.		d		xxi
xxiij	h		m		A		e		i		g.		b		f		k		h.	xxij
xxiiij		c		g		l		i.		d		h		m		A		e		xxiij
xxv	i		n		b		f		k		h.		c		g		l		i.	xxiiij
xxvi		d		h		m		A		e		i		n		b		f		xxv
xxvij	k		o		c		g		l		i.		d		h		m		A	xxvi
xxviij		e		i		n		b		f		k		o		c		g		xxvij
xxix	l		p		d		h		m		A		e		i		n		b	xxviij
xxx		f		k		o		c		g		l		p		d		h		xxix
i	m		q		e		i		n		b		f		k		o		c	i
ij		g		l		p		d		h		m		q		e		i		ij
iij	n		r		f		k		o		c		g		l		p		d	iij
iiij		h		m		q		e		i		n		r		f		k		iiij
v	o		s		g		l		p		d		h		m		q		e	v
vi		i		n		r		f		k		o		s		g		l		vi
vij	p		t		h		m		q		e		i		n		r		f	vij
viij		k		o		s		g		l		p		t		h		m		viij
ix	q		v		i		n		r		f		k		o		s		g	ix
x		l		p		t		h		m		q		v		i		n		x
xi	r		A.		k		o		s		g		l		p		t		h	xi
xij		m		q		v		i		n		r		A.		k		o		xij
xiij	s		l		p		t		h		m		q		v		i			xiij
xiiij		n	b.	r		A.		k		o		s		l		p				xiiij
xv	t		m		q		v		i		n	b.	r		A.		k			xv
xvi		o	c.	s		l		p		t		m		q						xvi
xvij	v		n	b.	r		A.		k		o	c.	s		l					xvij
xviij		p	d.	t		m		q		v		n	b.	r						xviij
xix	A.		o	c.	s		l		p		d.	t		m						xix
xx		q	e.	v		n	b.	r		A.		o	c.	s						xx
xxi			p	d.	t		m		q	e.	v			n						xxi
xxij	b.	r	f.	A.		o	c.	s				p	d.	t						xxij
xxiij		q	e.	v		n	b.	r	f.	A.		o								xxiij
xxiiij	c.	s	g.			p	d.	t				q	e.	v						xxiiij
xxv			b.	r	f.	A.		o	c.	s	g.			p						xxv
xxvi	d.	t	h.				q	e.	v			b.	r	f.	A.					xxvi
xxvij			c.	s	g.				p	d.	t	h.				q				xxvij
xxviij	e.	v	i.			b.	r	f.	A.				c.	s	g.					xxviij
xxix		d.	t	h.				q	e.	v	i.				b.	r				xxix
i	f.	A.	A			c.	s	g.					d.	t	h.					i
ij			e.	v	i.			b.	r	f.	A.	A				c.	s			ij
iij	g.		b			d.	t	h.					e.	v	i.					iij
iiij		b.		f.	A.	A			c.	s	g.		b				d.	t		iiij
v	h.		c				e.	v	i				b.		f.	A.	A			v
vi		c.		g.		b			d.	t	h.		c				e.	v		vi
vij	i.		d		b.		f.	A	A				c.		g.		b			vij
viij		d.		h.		c			e.	v	i.		d		b.		f.	A		viij

QVod hic ſtatim ſequitur, interpretatur annalem proxime antecedentem, qui ſurſum, dextra ac ſiniſtra numeros habet, ab uno ad duodetriginta ac undetriginta progredientem.

IN hac figura ſingulæ literæ binos complectuntur dies. Sunt autem omnes ſimul xxix. id eſt, primum alphabetum vſq; v, nudis vtrinq; literis. Alterum punctis ante ſignatū vſq; ad .l. & per ordinē duas explicat lunationes, id eſt, nouem dies. Sed quia ſingulis duos ſignātibus vnus remanet, bis xxix. lviij ſunt tantum. Ideo in ſecundo ſemper alphabeto, prima litera ternos explicat dies. Inuenta die quam quæris, notataq; litera quā habēt martyrologia quinta retro linea, reuerſus ad hanc paginulam, annoq; cycli decennouenalis ſupra inuento, & in eadem linea reperta litera, numerum quem retro contra ſcriptum videris, ipſa eſt luna quam quæris. De anteriore numero, ſicut & in ſuperiori & ſupra facito. Sequens paginula continet xx. literas, quæ ſingulæ nudis vtrinq; lateribus ternos dies complectuntur. Sed quoniam ter viginti ſexaginta ſunt, in duabus autem lunationibus quinquaginta nouem dies ſolummodo exiſtunt: vna litera videlicet v binos dies complectitur. Vnde fit, vt viginti literis æquentur lix. dies geminatæ lunationis. Inſpecta igiſ ſeptima linea in annali, q̄ lr̄a v binos dies complectēte clauditur, & notata litera vel ſpatio quod inſtat, redi ad ſequentem paginulam, & dennouenalis cycli qui ſit præuiſo, circumſpice numerum eidem literæ præfixum, qui profecto ætatem lunæ cuiuſq; oſtēdet: per totum anni vertentis ſpatium per lineæ decennouenalis cycli proceſſum.

¶ *Hoc uero ſcriptum quod hic ſubiectum eſt, exponit figuram tertio loco ſequentem, quæ inſcribitur* Ordo ſolaris.

HAnc figuram ſuperior exponit ſententia. Sequentem vero, talis manifeſtat ratio. A ſiniſtra legentis ad dexteram, ordinantur extranſuerſo in duabus lineis terna alphabeta illis ſimillima, quæ per lunæ circuitus abſq; vllo ſpatio lix. dies cōplectuntur, vt ſupra oſtendimus. Vnde & eaſdem in annali habet literas, ſecūda ſcilicet retro linea tantum differens, quod anni decennouenalis cycli ſunt ad ſiniſtram legentis hic diſpoſiti. Lunæ autem ætatem demōſtrans, numerus eſt in figuræ frontiſpicio præfixus. Quapropter in annali reperta cuiuslibet diei litera abſq; puncto, vel etiam quam punctus ante vel retro determinat: redi ad hanc figuram, & inuento cycli dennouenalis anno percurre geminas ex tranſuerſo lineas terna alphabeta continentes, & vbi ſimilem literam inueneris, rurſum retro ductu ætatem lunæ notabis. Ante ipſam figuram in margine cernis vij. emboliſmoq; annorum lunationēs emboliſmares, p q̄s quo calēdario debeat inchoari. Poſt hanc q̄ ſequitur figura oſtēdit in quo ſigno ſit luna. Siquidem totam annalis ſeriem ita alphabetis diſtinximus quæ in o. finiuntur, vt primus & ſecundus ordo xxvij dies: & tertius autem vno amplius complectatur, & literas nō ſingulis diebus ſed alternis appoſuimus. Quia propter hæc regularis pagina iuxta numerum dierum quibus luna zodiacum peruolat, xxvij. lineas habet in longitudine, nominibus ſignorum ante: nominibus uero menſium retro annotatis xix. quoq; lineas in latitudine, quæ decennouenalium cyclum ſupra notandum demonſtrant. Cum igitur in quo ſigno ſit luna quæris, in annali retro tertia linea, notabis quæ diei litera præpoſita ſit: quam notato anno cycli decennouenalis hic inueſtigabis, & ante ac retro incipiens quod ſignum ſignoq; debitum menſem e regione inuenies.

α β γ δ ε ς ζ η θ ι ια ιβ ιγ ιδ ιε ις ιζ ιη ιθ

i ſ Ar q p o n m 15
ij v t ſ Ar q
iij p o n m v
iiij t b ſ Ar q p o n
v v t b ſ Ar
vi q p o n
vij v c t b ſ Ar q p o
viij v c t b ſ
ix Ar q p o
x d v c t b ſ Ar q p
xi d v c t
xij b ſ Ar q p
xiij e d v c t b ſ Ar q
xiiij e d v
xv c t b ſ Ar q
xvi f e d v c t b ſ Ar
xvij f e
xviij d v c t b ſ Ar
xix g f e d v c t b ſ
xx A g f
xxi e d v c t b ſ A
xxij h g f e d v c t
xxiij b A h g
xxiiij f e d v c t b A
xxv i h g f e d v
xxvi c b A i h
xxvij g f e d v c b A
xxviij k i h g f e
xxix d c b A k i
xxx h g f e d c b
i l k i h g f
ij e d c b l k
iij i h g f e d e
iiij m l k i h g
v f e d c m l
vi k i h g f e d
vij n m l k i h
viij g f e d n m
ix l k i h g f e
x o n m l k i
xi h g f e o n
xij m l k i h g f
xiij p o n m l k
xiiij i h g f p o
xv n m l k i h g
xvi q p o n m l
xvij k i h g q p
xviij o n m l k i h
xix r q p o n m
xx l k i h r q
xxi p o n m l k i
xxij ſ r q p o n
xxiij m l k i ſ r
xxiiij q p o n m l k
xxv t ſ r q p o
xxvi n m l k t ſ
xxvij r q p o n m l
xxviij v t ſ r q p
xxix o n m l v t

ANNALES AD INVENIENDVM AETA-

INCIPIT ORDO SOLARIS CVM ANNI LITERIS A SANCTO HIERONYMO SVPERPOSITIS, AD EXPLORANDAM PER

septimanæ dies, lunæ ætatem quotidie per xix. annos.

Me legat annales qui vult cognoscere causas,
Tempora qui varia, & qui simul astra poli.

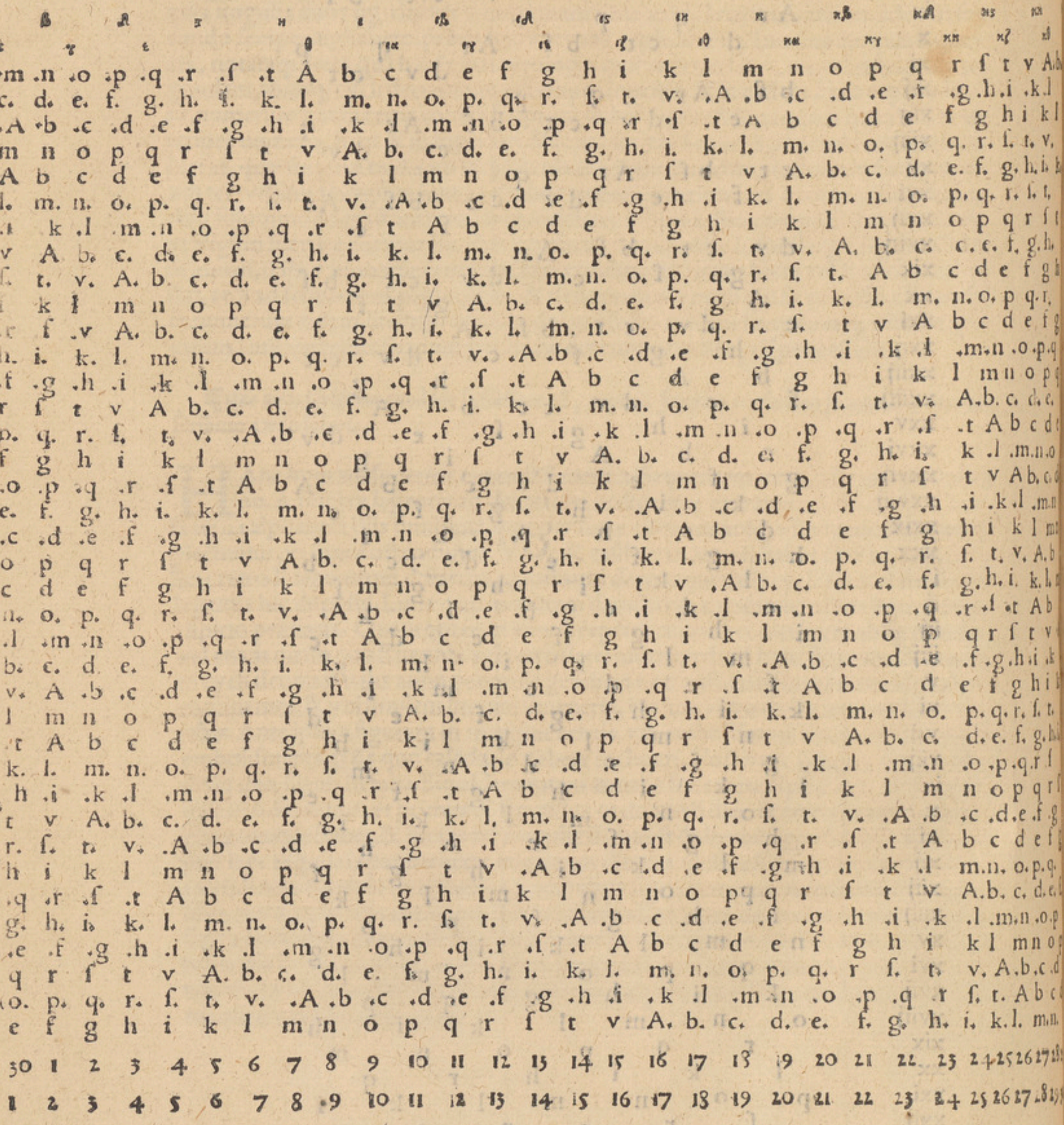

Hanc paginã supra exposuimus, quæ in crucis modũ figuratur, habetq; dextero brachio xij. signa Græca & latina scripta, quorũ tria i. cancer, scorpius & pisces occupant tria spatia, reliqua uero non nisi gemina.

CVRSVS LVNAE PER XII. SIGNA

cõ. em. cõ. cõ. cõ. em. cõ. cõ. em. em. cõ. cõ. em. em. cõ. cõ. em. cõ. cõ.

♋ ♌ ♍ ♎ ♏ ♐ ♑ ♒ ♓ ♈ ♉ ♊
A γ δ ε ζ θ ικ ιγ ιε ις ιθ

Siniſtro brachio continẽtur græcè & latinè nomina mensium, ſicut dextro ſignorum. Tres quoq; repetuntur tertio idus Iulij Nouemb. & Marti. cum aliis ſolummodo geminentur.

♈	Aries.	A n h c k e m g b	Aprilis.	ἐάντικ
♉	Taurus.	k e m g b o i d l f		
♊	T	b o i d l f A n h c	Maius.	αρτεμίσι
♊	Gemini.	l f A n h c k e m g		
♋	G	c k e m g b o i d	Iunius.	λίσι
♋	Cancer.	m g b o i d l f A n h		
♋	C	d l f A n h c k e	Iulius.	πάντμ
♋	C	n h c k e m g b o i		
♌	Leo.	e m g b o i d l f A		
♌	L	o i d l f A n h c k	Auguſt.	λᾶος
♍	Virgo.	f A n h c k e m g b		
♍	V	k e m g b o i d l	Septemb.	σκορπῖ
♎	Libra	g b o i d l f A n h c		
♎	L	l f A n h c k e m	October.	ὑπερβιρι-ταῖ
♏	Scorpius.	h c k e m g b o i d		
♏	S	m g b o i d l f A n	Nouemb.	ανθισ τηρι-ων
♏	S	i d l f A n h c k e		
♐	Sagittar.	n h c k e m g b o		
♐	S	k e m g b o i d l f A	Decemb.	ἀριλί
♑	Capricor.	o i d l f A n h c		
♑	C	l f A n h c k e m g b	Ianuarius.	ἀιγοσίνι
♒	Aquarius.	k e m g b o i d		
♒	A	m g b o i d l f A n h c	Februar.	περιταῖ
♓	Pisces.	l f A n h c k e		
♓	P	n h c k e m g b o i d	Martius.	Δίσε
♓	P	m g b o i d l f A		
♈	Aries.	o i d l f A n h c k e		

Porro pars superior ostẽdit decennouenalis cycli qui in ea descriptus est cõmunes & emboliſmos annos. Quorum alij idus cõmunes atramẽto, alij idus emboliſmi, descripti sunt minio.

c. m a v i h. r f e. o c b. l k. t h g. q e
.m. a l. .i s. .r .f p. .o .c n. .l v. .t n r. .q .e o.
g f. p d c. m a v i h. r f e. o c b. l k. t
r. .p .c o. .m .b l. .l t. .r .f q. o d .n .l .a .t .h

Inferior sane pars nihil ad alphabetũ huius paginæ pertinet, sed potius ad illud cuius semper duo ordines punctis retro a tante notantur, & tertius est uacuus. Signãtq; duæ extramento lineæ in annali lunãri & duæ cum minio XV. per totũ annũ decennouenalẽ cui subscriptæ sunt.

Quæ minio erant scripta in exemplari, ea nos hac forma (literarum) *expressimus.*

i	A	k	i	h	g	f	e	d	c	b																			
ij		A	k	i	h	g	f	e	d	c	b																			
ij			A	k	i	h	g	f	e	d	c	b																		
ij	b		A	k	i	h	g	f	e	d	c																			
v		b	A	k	i	h	g	f	e	d	c																			
vi			b	A	k	i	h	g	f	e	d	c																		
vij		c	b	A	k	i	h	g	f	e	d																			
vij			c	b	A	k	i	h	g	f	e	d																		
ix			c	b	A	k	i	h	g	f	e	d																		
x		d	c	b	A	k	i	h	g	f	e																			
xi		d	c	b	A	k	i	h	g	f	e																			
xij			d	c	b	A	k	i	h	g	f	e																		
xij			e	d	c	b	A	k	i	h	g	f	e																	
xiij			e	d	c	b	A	k	i	h	g	f																		
xv			e	d	c	b	A	k	i	h	g	f																		
xvi		f	e	d	c	b	A	k	i	h	g	f																		
xvij			f	e	d	c	b	A	k	i	h	g																		
xviij			f	e	d	c	b	A	k	i	h	g																		
xix		g	f	e	d	c	b	A	k	i	h																			
xx		g	f	e	d	c	b	A	k	i	h																			
xxi			g	f	e	d	c	b	A	k	i	h																		
xxij		h	g	f	e	d	c	b	A	k	i																			
xxij			h	g	f	e	d	c	b	A	k	i																		
xxiij			h	g	f	e	d	c	b	A	k	i																		
xxv		i	h	g	f	e	d	c	b	A	k																			
xxvi			i	h	g	f	e	d	c	b	A	k																		
xxvij			i	h	g	f	e	d	c	b	A	k																		
xxviij		k	i	h	g	f	e	d	c	b	A																			
xxix			k	i	h	g	f	e	d	c	b	A																		
xxx				k	i	h	g	f	e	d	c	b	A																	

TES LVNAE AC SEPTIMANAE DIES.

AD LECTOREM.

EXplicatio figura proximè antegreſſæ, in qua literæ ſimiles per quadrati ſpatij diagonias lineas digeſtæ ſunt, quæ res tametſi alijs aliquot rationibus edagari poſſet, & quidem facilioribus, apponere tamen libuit ut ueteris ſubtilitatis & diligentiæ in his computationibus reſeruarem monumenta.

HAecfigura denis alphabeti per ordinem conſtans literis, id eſt, ab A vſque K ſingulis literis ternos explicat dies. Vnde totam lunationem ex ordine digeſtam habet, continentẽ dies triginta. Huius autem literas, in annali ſexta, retro linea continet. Inſpecta ergo qua volueris die, literaq; illic aſſcripta vel ſpatio notato, veniens ad hanc paginam, quære lunam quæ fuit in Calend. Iannua. In numero ſuperius ſcripto, & vbi illam inueneris, inde per ſingulas lineas binos menſes computa, & peruenies ad menſem de quo quæris, litera vel ſpatio quæſitæ diei inuento quem retro videris numerum, lunarem ipſius diei noueris ætatem. Hoc autem tam in hac, quam in vocalium pagina conſidera, vt cum per ſingulas lineas binas lunationes computas, quarum prima eſt triceſima, ſequens vigeſimanona, tertia incipiente lunatione, ſtatim in ſequentem tranſeas lineam, licet necdum finito menſe ſolari.

ID quod ſequitur reſpicit ſequentem figuram quæ ſimilis eſt ſuperiori, niſi quod imum eius ſpatium à ſuperiore ſit diuerſum, quod ſtatim ſubiecto ſcripto aperitur.

SEquens pagina huic ſimilis, habet ad ſiniſtram legentis numerum, per vndecim creſcentẽ more epactarum, cuius principiũ eſt, is qui Ianuarij dicitur regularis, ad ætatem lunæ inueniendam ſingulis annis. Nam ordine cycli decennouenalis, in Calendas Iannuarias primo anno nona, ſecundo viceſima, tertio prima reperitur luna. In paginæ quoq; ſuperioribus, cyclus decennouenalis digeritur. Et quoniam ipſius paginæ ſeries eſt difficilis, idcirco eius alphabetum non digeſſi, cum reliquis in ſuperiori annali, ſed ſuum annalem illi ſuppoſui, qui habet xxviij lineas in latitudine, & xiij. in longitudine. Cum ergo lunam cuiuſlibet diei quæris, vide Calendarium, & in figura cycli decennouenalis annum. Si in annali literam inueneris, ſub linea cycli decennouenalis eandem inueſtigabis, & e regione luna manifeſtabitur tibi. Sin primum poſt literam ſpatium propter vndecim epactas, quibus creſcat præcedens numerus in figura, vndecim lineis progredere in antea, & ibi in primo ſpatio poſt ſimilem literã, inuenies econtra competentem lunæ ætatem. Sin ſecundum ſpatium fuerit in annali & in figura, ſecundo vndecim lineis progrederis antea, & ita ab anno cycli decennouenalis, linea viceſima, ſecundo ſpatio poſt ſimilem literam, inuenies e regione competentem lunæ ætatem.

ANNALES AD INVENIENDVM AETA-
ARGVMENTVM QVOTA SIT LVNA.

	α	β	γ	δ	ε	ς	ζ	η	θ	ι	ια	ιβ	ιγ	ιδ	ιε	ις	ιζ	ιη	ιθ	κ	κα	κβ	κγ	κδ	κε	κς	κζ	κη	κθ	λ
ix	A			k			i			h			g			f			e			d			c			b		
xx		A			k			i			h			g			f			e			d			c			b	
i			A			k			i			h			g			f			e			d			c			b
xij	b			A			k			i			h			g			f			e			d			c		
xxiij		b			A			k			i			h			g			f			e			d			c	
iiij			b			A			k			i			h			g			f			e			d			c
xv	c			b			A			k			i			h			g			f			e			d		
xxvi		c			b			A			k			i			h			g			f			e			d	
vij			c			b			A			k			i			h			g			f			e			d
xviij	d			c			b			A			k			i			h			g			f			e		
xxix		d			c			b			A			k			i			h			g			f			e	
x			d			c			b			A			k			i			h			g			f			e
xxi	e			d			c			b			A			k			i			h			g			f		
ij		e			d			c			b			A			k			i			h			g			f	
xiij			e			d			c			b			A			k			i			h			g			f
xxiiij	f			e			d			c			b			A			k			i			h			g		
v		f			e			d			c			b			A			k			i			h			g	
xvi			f			e			d			c			b			A			k			i			h			g
xxvij	g			f			e			d			c			b			A			k			i			h		
viij		g			f			e			d			c			b			A			k			i			h	
xix			g			f			e			d			c			b			A			k			i			h
xxx	h			g			f			e			d			c			b			A			k			i		
xi		h			g			f			e			d			c			b			A			k			i	
xxij			h			g			f			e			d			c			b			A			k			i
iij	i			h			g			f			e			d			c			b			A			k		
xiiij		i			h			g			f			e			d			c			b			A			k	
xxv			i			h			g			f			e			d			c			b			A			k
vi	k			i			h			g			f			e			d			c			b			A		
xvij		k			i			h			g			f			e			d			c			b			A	
xxviij			k			i			h			g			f			e			d			c			b			A

Emb. I.	Embo. II.	Embo. III.	Embo. IIII.	Embo. V.	Emb. VI.	Embo. VII.
iiij non Decē	iiij non Septēb.	Ogdo. ij non Martij	ij non Decēb.	iiij non Nouēb.	iiij non Aug.	Hende. iiij non Mart.

xiij	A	a	A	cal.Ia.	•	iiij	•	iiij	•	vij	•	ix	•	xij
xxvi	B	•		iiij	•	iij	v	K	iij	•	vi	t	I	viij	•	xi
xxxix	C	•		iij	I	A	ij	•	ij	k	K	v	•	vij	i	I	x
lij	D	b	B	ij	.Cal.	Feb.		a	A	cal.Mar.	•	iiij	•	vi	•	ix
lxv	E	•		noñ	•	iiij	•	vi	•	iij	v	K	v	•	viij
lxxviij	F	•		vij	m	B	iij	•	v	I	A	ij	•	iiij	k	K	vij
xci	G	c	C	vij	•		ij	b	B	iiij	.ca.	Apri.		a	A	iij	•	vi
ciiij	A	•		vi	•		noñ	•	iij	•	iiij	•	ij	•	v
cxvij	B	•		v	n	C	vij	•	ij	m	B	iij	.Cal.	Mai.	I	A	iiij
cxxx	C	d	D	iiij	•		vij	c	C	noñ	•	ij	b	B	vi	•	iij
cxliij	D	•		iij	•		vi	•	viij	•	noñ	•	v	•	ij
clvi	E	•		ij	o	D	v	•	vij	n	C	viij	•	iiij	m	B	cal.Iun.
clxix	F	e	E	idus	•		iiij	d	D	vi	•	vij	c	C	iij	•	iiij
clxxxij	G	•		xix	•		iij	•	v	•	vi	•	ij	•	iij
cxcv	A	•		xviij	p	E	ij	•	iiij	o	D	v	•	noñ	n	C	ij
ccviij	B	f	F	xvij	•		idus	e	E	iij	•	iiij	d	D	viij	•	Noñ.
ccxxi	C	•		xvi	•		xvi	•	ij	•	iij	•	vij	•	viij
ccxxxiiij	D	•		xv	q	F	xv	•	idus	p	E	ij	•	vi	o	D	vij
ccxlvij	E	g	G	xiiij	•		xiiij	f	F	xvij	•	idus	e	E	v	•	vi
cclx	F	•		xiij	•		xiij	•	xvi	•	xviij	•	iiij	•	v
cclxxiiij	G	•		xij	r	G	xij	•	xv	q	F	xvij	•	iij	p	E	iiij
cclxxxvi	A	h	H	xi	•		xi	g	G	xiij	•	xvi	f	F	ij	•	iij
ccxcix	B	•		x	•		x	•	xiij	•	xv	•	idus	•	ij
cccxij	C	•		ix	s	H	ix	•	xij	r	G	xiiij	•	xvij	q	F	idus
cccxxv	D	i	I	viij	•		viij	h	H	xi	•	xij	g	G	xvi	•	xviij
cccxxxviij	E	•		vij	•		vij	•	x	•	xij	•	xv	•	xvij
ccccli	F	•		vi	t	I	vi	•	ix	s	H	xi	•	xiiij	r	G	xvi
ccclxiiij	G	k	K	v	•		v	i	I	viij	•	x	h	H	xij	•	xv

•	ix	•	•	xij	•	•	xv	•	•	xviij	•	•
•	A			B			C			D		
•	ix	•	•	xij	•	•	xv	•	•	xviij	•	•
•	L			M			M			O		

Istud annale propter latitudinem una pagina contineri nequibat, quod igitur sequitur uersa pagina, altera est pars huius figuræ.

HVic annali sunt præpositæ septem dierum literæ, quarto repetitæ, signãte singulæ omnia Calendaria, vno ordine contra se posita, vna eademq; per totũ annum occurrere feria. Itaq; dum contra vnamquanq; literam xiij. sint Calendaria, manifestum est per totum annum quinquaginta duobus Calendarijs vnam præesse literam, & vna prouenire feria. Alphabetum quod hic pertingit vsq; K. in superiori exposuimus figura. Alterum cum duobus spatijs pertingens vsq; ad literam v. sequenti tabulæ uersificæ factæ aptatur, licet hic in duabus lineis eadem ratio sit, quę in prima & duodecima linea tabulæ sequentis. Hoc ipsum tamen digessimus in annali superius, quę duo alphabeta eo sunt communia, quod post huius v. extremum vno spatio, vtraq; alphabeta pariter inchoant.

.	xiiij	.	xvij	.	idus	.	iiij	.	viij	.	Non.	.	iij										
sH	xiij	.	xvi	rG	xix	.	iij	qF	vij	.	viij	pE	ij										
.	xij	hH	xv	.	xviij	gG	ij	.	vi	fF	vij	.	non										
.	xi	.	xiiij	.	xvij	.	idus	.	v	.	vi	.	viij										
tI	x	.	xiij	sH	xvi	.	xviij	rG	iiij	.	v	qF	vij										
.	ix	iI	xij	.	xv	hH	xvij	.	iij	gG	iiij	.	vi										
.	viij	.	xi	.	xiiij	.	xvi	.	ij	.	iij	.	v										
vK	vij	.	x	tI	xiij	.	xv	sH	idus	.	ij	rG	iiij										
.	vi	kK	ix	.	xij	iI	xiiij	.	xvij	hH	idus	.	iij										
aA	v	.	viij	.	xi	.	xiij	.	xvi	.	xviij	.	ij										
.	iiij	.	vij	vK	x	.	xij	tI	xv	.	xvij	sH	idus										
.	iij	lA	vi	.	ix	kK	xi	.	xiij	iI	xvi	.	xix										
bB	ij	.	v	aA	viij	.	x	.	xij	.	xv	.	xviij										
.Cal.Iul.		.	iiij	.	vij	.	ix	vK	xij	.	xiiij	tI	xvij										
.	vi	mB	iij	.	vi	lA	viij	.	xi	kK	xij	.	xvi										
cC	v	.	ij	bB	v	.	vij	aA	x	.	xij	.	xv										
.	iiij	.cal.	Aug.	.	iiij	.	vi	.	ix	.	xi	vK	xiij										
.	iij	nC	iiij	.	iij	mB	v	.	viij	lA	x	.	xij										
dD	ij	.	iij	cC	ij	.	iij	bB	vij	.	ix	aA	xij										
.	non	.	ij	.Cal.	Sep.	.	iij	.	vi	.	viij	.	xi										
.	viij	oD	non	.	iiij	nC	ij	.	v	mB	vij	.	x										
eE	vij	.	viij	dD	iij	.Ca.	Oct.	cC	iiij	.	vi	bB	ix										
.	vi	.	vij	.	ij	.	vi	.	iij	.	v	.	viij										
.	v	pE	vi	.	non	oD	v	.	ij	nC	iiij	.	vij										
fF	iiij	.	v	eE	viij	.	iiij	dD	cal.Nou.	.	iij	cC	vi										
.	iij	.	iiij	.	vij	.	iij	.	iiij	.	ij	.	v										
.	ij	qF	iij	.	vi	pE	ij	.	iij	oD	ca.Dec.	.	iiij										
gG	idus	.	ij	fF	v	.	non	eE	ij	.	iiij	dD	iij										

xxi E	.	.	xxiiij F	.	.	xxvij G	.	.	xxx H	.	.	iij I	.	.	vi K	.	.							
xxi P	.	.	xxiiij Q	.	.	xxvij R	.	.	i S	.	.	iiij T	.	.	vij V	.	.							

Id quod ſequitur, continet huius figuræ & antegreſſæ uſum.

SI qualis ſit luna per ſingulos dies quæris, ſcito prius qualis epacta ipſius anni: qua inuẽta, quære in hoc annali vel in ſuperiori alphabetum, cp duobus à ſe ſpatijs diſtat, pertingens vſq; ad v literã, & illius diei cuius lunam ſcire vis, litera vel ſpatio reperto, in his duabus lineis, eandem literam vel idem ſpatium inueſtigabis. Quod dum inueneris ab eo loco ſecundum numerum epactarum ipſius anni in antea ſupputabis. Qui numerus vbi finietur, ibi profecto lunæ ipſius diei ætas eſſe creditur: quoniam in hac figura puncti pro numero habentur. Siquidem primo ſcribuntur ix. deinde duo puncti qui habentur pro x. & xi. Et rurſus ſcribuntur xij. & ſequuntur duo puncti, qui habentur pro xiij. & xiiij. Idem quoque intelligitur in omnibus alijs. Hac figura bene & diligenter conſiderata. In prima & duodecima linea tabulæ ſequentis, nullo modo dubitabis quoniam eadem ratio exiſtit. Habent etiam hæ duæ lineæ hoc notabile, quia quæ luna prima incipit in literis vel ſpatijs ſuperioris lineæ, xxix finitur in inferiore, & econtra huius prima ſuperius finitur, xxx. niſi tertio anno cycli decennouenalis. Et vt de reliquis pateat, eo anno quo epacta eſt, xxiij. In calendas Auguſt. ſecundum ſpatium poſt M. eſt. Quod ſpatium repertum in inferiori linea, ab eo viceſimo tertio loco luna mõſtratur vij. quę cœpta eſt primo ſpatio poſt calend. litera prima. Eadem omnia inuerſibus inueſtiga quibus in eo ſtudio ſatisfeci, & ſagacitati non quorumlibet ſimplicium, ſed ſtudioſorum conſului, quippe minus eruditi in alijs inuenient figuris, quicquid ego pro exercendis etiam ignaris vtiliter hic digeſſi.

Calē. Calē. Calē. Calē. Calē. Calē. Calē. Calē. Calē. Calē. Calē. Calē.
Ianu. Febr. Mar. Apri. Mai. Iuni. Iuli. Aug. Sept. Octo. Nou. Decē.

A

				Bˢ noñ			Cᴬ nō.				
	Bᶠ		Bᶠ			Cᴱ		Dᶠ	Dᴱ		
Bˢ no.		Bᴬ		Cᶠ	Cᴱ		Dnoñ			Eᴱ	Eᴮ
	Cᴴ idᵖ		Cᴴ idᵖ			Dᴮ		Eᴴ idᵖ	Eᴮ		
Cᴱ		Cnoñ.		Dᴴ idᵖ	Dᴮ		Eᶻᵀ			Fᴮ	Fᴮ
	Dᴱ		Dᴱ			Eᶻ		Fᴱ	Fᴮ		
Dᴬ		Dᶻᵀ		Eᴱ	Eᴬ		Fᶠ			Gᴬ	Gᴬ
	Eᴮ		Eᴮ			Fᴬ		Gᴮ	Gᴬ		
Didus		Eᶠ		Fᴮ	Fidus		Gᴵ⁰			Hidus	Hidᵖ
	Fᴵᴱ		Fᴵᴱ			Gidus		Hᴵᴱ	Hidus		
Fᴵᶻ		Fᴵᶻ		Gᴵᶻᵀ	Gᴵᶻᵀ		Hᴵᶻᵀ			Iᴵᶻᵀ	Iᴵᴱ
	Gᴵᴱ		Gᴵᴬ			Hᴵᴱ		Iᴵᴬ	Iᴵᴱ		
Gᴵᴬ		Gᴵᴬ		Hᴵᶠ	Hᴵᶠ		Iᴵᶠ			kᴵᶠ	kᴵᴬ
	Hᴼ		Hᴵᴬ			Iᴵᴮ		kᴵᴬ	kᴵᴮ		
Hᴵᴬ		Hᴵᴬ		Iᴵ	Iᴵ		kᴵ			Lᴵ	Lᴵᴮ
	Iᶻᵀ		Iᴴ			kᴼ		Lᴴ	Lᴵ		
B Iᴴ		Iᴴ		kᶻ	kᶻ		Lᴴ			Bᶻ	Bᴼ
	kᶠ		kᴱ			Lᶻᵀ		Bᴱ	Bᶻ		
kᴱ		kᴱ		Lᴬ	Lᴱ		Bᴱ			Cᴬ	Cᶻᵀ
	ñ noñ.		Lᶠ			Bᶻ		Cᶻ	Cᴬ		
Lᴮ	Mar.	Lᴮ					Cᴮ			iiiñ no.	Dᶠ
	Emb. iii.		iiiñ noñ			iiiñ noñ		iiñ no.	iiñ no.	Decē.	
			Mar.			Augu.		Septē.	Nou.	Emb.i.	iiñ.no.
			Emb.vii.			Emb.vi.		Emb.ii.	Emb.v.		Decē.
											Emb.iiii

HOc magis Græce ꝙ Latine compoſitum, annale elementorum ſcilicet diſtinctione ſuperius deſcripſi ſuo ordine. Sed ne authoritatem Græcizātis abolerem, idipſum repetens innoteſcere decreui, quod nihil calendariorum prędictus author appoſuit, niſi quæ prefigurentur literis ad lunam inueniendam in ſequenti pagina cōſtitutis, exceptis menſium quorundam calēdis. Cumq; decem alphabeti literis conſtet ipſa ſequens pagina, quarum ſingulæ ternos dies complectūtur, hoc notādum exiſtimauimus, quod in hoc annali decima ſecundi ſemper ordinis litera duC os dies tantum habeat, ne duarum lunationum quinquagintanouem dies tranſcendat, qua circa cum poſt vnamquanq; literam duo ſpacia ſint vacantia. In ſex alphabetorum iſtorum extremitatibus ſunt ſingula. Quomodo vero hæc debeant intelligi, ſupra expoſui. Nam numeri ad ſiniſtram legētis ſibi ſunt mixti more epactarum familiari. Qui qualiter ſe terno loco ſequūt, coloribus diſtinxi, vt intermiſſis duobus ſpatijs vel vno, ſicut in annali oſtēdi, facilius luna cuiuſlibet diei poſſit inueniri.

SCHOLIA.

COloribus diſtinxi.] *Colorum differentiam difficile erat ſeruare, ideirco characterum duplici ſpecie diſtinximus, ut aliæ eſſent maiores, aliæ minores, ratiōe ſpatiorum obſeruata.*

FERIAE.		A	B	C
viij	i	L iij̄ non.mar. lvi	L iiij̄ non.mar. lv	L v non. mar. liiij̄
		P xvi ca.mai.lxviij̄	P xvij̄ ca.mai.lxviij̄	P xviij̄ ca.mai.lxvi
xvij̄	ij̄	L iij̄ non.mar.lviij̄	L iiij̄ non.mar.lvij̄	L v non.mar. lvi
		P xvi ca.mai. lxx	P xvij̄ cal.mai.lxvi	P xviij̄ c.ma.lxviij̄
xxx	iiij̄	L iij̄ non.mar.lviij̄	L iiij̄ no. mar. lviij̄	L v non. mar. lvij̄
		P xvi cal.mai. lxxi	P xvij̄ cal.mai.lxx	P xvij̄ ca.ma.lxix
xi	vi	L iiij̄ cal.mar. liiij̄	L v cal. mar. liij̄	L vi cal.mar. lix
		P v id.april. lxvi	P vi id.april. lxv	P vij̄ id.april. lxxi
xxij̄	viij̄	L iiij̄ cal.mar. lvi	L v cal.mar. lv	L vi cal.mar. liiij
		P v id.april. lxviij̄	P vi id.april. lxvij̄	P vij̄ id.april. lxvi
iij̄	ix	L iiij̄ cal.mar. lvij̄	L v cal.mar. lvi	L vi cal.mar. lv
		P v id.april. lxix	P vi id.april.lxviij̄	P vij̄ id.april.lxvij̄
xiiij̄	xi	L iiij̄ ca.mar. lix	L v cal.mar. lviij̄	L vi cal.mar. lvij̄
		P v id. april. lxxi	P vi id.april. lxx	P viij̄ id.april. lxix
xxv	xij̄	L xi cal. mar. liij̄	L v cal.mar. lix	L xiij̄ cal.mar.lviij̄
		P iiij̄ non.apri.lxv	P vi id.april. lxxi	P ij̄ cal.april. lxx
vi	xiiij̄	L xi calen.mar. lv	L xi cal.mar. liij̄	L xiij̄ cal.mar. liij̄
		P iiij̄ no.april.lxvij̄	P cal.april. lxvi	P ij̄ cal.april. lxv
xvij̄	xv	L xi cal.mar. lvi	L xij̄ cal.mart. lv	L xiij̄ cal mar. liij̄
		P iiij̄ no.apri.lxviij̄	P calen.april.lxvij̄	P ij̄ cal.april. lxvi
xxviij̄	xvij̄	L xi cal.mar. lviij̄	L xij̄ cal.mar. lvij̄	L xij̄ cal.mar. lvi
		P iiij̄ no. april. lxx	P cal.april. lxix	P ij̄ cal.april.lxviij̄
ix	xix	L iij̄ id. feb. liij̄	L iij̄ id.febr. lix	L iiij̄ id feb. lviij̄
		P vij̄ cal.april. lxv	P viij̄ cal.april.lxxi	P ix cal.april. lxx D
xx	xx	L ij̄ id.feb. liiij̄	L iij̄ id.feb. liij̄	L iiij̄ id. feb. lix
		P vij̄ cal.april.lxvi	P viij̄ cal.april.lxv	P ix cal.april. lxxi
i	xxij̄	L ij̄ id. feb.. lvi	L iij̄ id.feb. lv	L iij̄ id. feb. liiij̄
		P vij̄ ca.apri.lxviij̄	P viij̄ ca.apri.lxvij̄	P ix cal.april. lxvi
xij̄	xxiij̄	L ij̄ id.feb. lvij̄	L iij̄ id.feb. lvi	L iiij̄ id feb. lv
		P vij̄ cal.april.lxix	P viij̄ ca.april.lxviij̄	P ix cal.april.lxvij̄
xxiij̄	xxv	L iiij̄ id. mar. lviij̄	L v id. mar. lvi	L vi id.mar. lv
		P ix cal. mar. lxix	P x cal.mai. lxviij̄	P xi cal.mai. lxvij̄
iiij̄	xxvi	L iij̄ id.mar. lviij̄	L v id.mar. lvij̄	L vi id.mart. lvi
		P ix cal.mai. lxx	P x cal.mai. lxix	P xi cal.mai. lxviij̄
xv	xxviij̄	L iij̄ non. mart.liij̄	L v id.mar. lix	L vi id.mar. lviij̄
		P xvi cal.mai. lxv	P x cal.mai. lxxi	P xi cal.mai. lxx
xxvi	xxx	L iij̄ non.mar. lv	L iiij̄ non.mar.liiij̄	L v non.mar. liij̄
		P xvi cal.mai.lxvij̄	P xvij̄ cal.mai.lxvi	P xviij̄ cal.ma.lxv

PRimæ ſeptem literæ in capite huius paginę ſignant ſeptem ferias, quibus eueni unt calend. Ianua. Sed & literæ L. & P. per totam paginam ſparſæ, præ figuntur calendariis, quibus per xix. annos, dominicus vtriuſq; ſolennitatis occur rit. Nam L. initium quadrageſimæ, & P. paſcha certũ eſt ſignificare. Scribuntur præ terea è latere Romanorum epactæ, quas præcedit numerus, ab vno in xxx. naturali ſerie progrediens, nullum numerum niſi qui in epactis reperitur, admittens. Quapropter dominicum diem quadrageſimæ & paſchæ inuenturus, ſcito qua feria fuerint calen. Ianua. & quæ ſint epactæ Romanorum ipſius anni, & in fronte qui in latere huius paginæ eſt apparebũt feriæ & epactę. Si ergo cuiuslibet anni vis ſcire vbi

	D	E	F	G	
A	L vi no.mar.liij	L viij id.mar.lix	L noñ. mar. lxij	L ij no.mar.lvij	xiiij
	P id.apríl. lxv	P xij ca.mai.lxxi	P xiiij ca.mai 70	P xv cal.mai.69	
	L vi no.mar. lv	L cal.mar. liij	L ij ca.mar.lxx.	L ij no.mar. lix	vi
	P id.apríl. lxvij	P ij id.apri.lxvi	P iij id.apríl.lxv	P xv cal.mai.71	
	L vi no.mar.lvi	L cal.mar. lv	L ij cal.mar.liij	L iij ca. mar. lij	xvij
	P id.apríl. lxviij	P ij id.apri.lxvij	P ij id.apri.lxvi	P iij id.apri.lxv	
	L vij ca.ma.lvij	L cal. mar. lvij	L ij cal.mar. lvij	L iij cal.mar. lv	ix
	P ix id.apr. lxx	P ij id.apri. lxix	P iij id.apri.lxix	P iij id.apr.lxv	
	L vij ca.mar.lij	L cal.mar. lix	L ij cal.mar.lviij	L iij ca.mar.lvij	i
	P vij id.apri.lxv	P ij id.apríl.lxxi	P iij id.apríl.lxx	P iij ca.apr.lxix	
	L vij ca.mar.liij	L viij ca.mar.lij	L ij cal. mar.lix	L ij ca.mar.lviij	xij
	P viij id.ap.lxvi	P noñ.apríl.lxv	P iij id.apri.lxxi	P iij id.apri.lxx	
	L vij ca.mar.lvi	L viij ca.mar.lv	L ix ca.mar.liij	L x cal.mar. lij	iij
	P viij id.mar.63	P noñ.apr. lxvij	P ij no.apri.lxvi	P ij no.apr. lxv	
	L xiij ca.ma.57	L viij ca.ma.lvi	L ix cal.mar.lv	L x cal.mar. liij	xv
	P ij cal.apr.lxix	P no.apri.lxviij	P ij no.apr.lxvij	P ij no.apr.lxvi	
	L xiij ca.ma.59	L viij ca.mar.58	L ix ca.mar.lvij	L x cal.mar. lvi	vij
	P iij ca.apri.lxxi	P noñ apríl. lxx	P ij no.apri.lxix	P iij no.apr.lxvi	
	L xiij ca.ma.lij	L viij ca.mar.lix	L ix ca.mar.lviij	L x ca.mar.lvij	xviij
	P ij cal.apri.lxv	P noñ.apri.lxxi	P ij no. apri.lxx	P ij no.apr.lxix	
	L xiij.ca.mar.lv	L xv ca.mar.liij	L xvi ca.mar.lij	L x cal.mar. lix	x
B	P ij ca.apr.lxvij	P iij ca.apr.lxvi	P v cal.apri. lxv	P ij no apr.lxxi	
	L xiij ca.ma.57	L xv cal.mar.lvi	L xvi ca.mar.lv	L id. febr. lij	ij
	P ij ca.apri.lxix	P ij cal.mar.63	P v ca.apri.lxvij	P vi cal.apr.lxvi	
	L xiij ca.mar.58	L xv ca.ma.lvij	L xvi ca.mar.lv	L id. feb. lv	xij
	P ij cal.apr.lxx	P iij ca.apr.lxix	P v ca.mar.lxvij	P vi ca.apr.lxvij	
	L v idus.feb. lij	L xv ca.mar.lix	L xvi ca.mar. 58	L id. feb. lvij	v
	P x cal.apr. lxv	P iij cal.apri.71	P v cal.apri.lxx	P vi ca.apri.lxix	
	L v id.mar. liij	L vi id.feb. lij	L xvi ca.ma.lix	L id. febr. lviij	xvi
	P x cal.apri.lxvi	P xi ca.apri.lxv	P v ca.apri. lxxi	P vi cal.apri.lxx	
	L vij id.mar.liij	L viij id.ma.lij	L ij id.mar. lix	L iij id.mar.lviij	viij
	P xij cal.mai. 66	P xij ca.mai.lxv	P vij ca.mai.lxxi	P viij ca.mai.lxx	
	L vij id. mar. lv	L vij id.mar.54	L noñ. mar. lij	L iij id. mar. lix	xix
	P xij ca. mai. 67	P xiij cal.mai.61	P xiij ca.mai.65	P viij ca.mar.71	
	L vij id.mar.lvij	L viij id.ma.lvi	L noñ. mar. lv	L ij no.mar. liij	xi
	P xij cal.mai.69	P xij ca.mai.69	P xiij ca.mai.67	P xv ca.ma.lxvi	
	L vij id.mar.lix	L viij id.mar.58	L noñ.mar. lvij	L ij no.mar. lvi	ij
	P xij ca.mai.lxxi	P xiij ca.mai.70	P xiij.ca.mai 67	P xv cal.mai. 68	

sit dominicus dies quadrageſimæ & paſchæ, ſcito vbi ſit epacta einſdem anni e regione, quæ profecto Romanorum propria ſemper habetur, ante epactam Aegyptiorum retro ij. linea. Siquidem qui apud Romanos decennouenalis cycli eſt tertius annus apud Aegyptios habetur primus. Sicq; fit, vt ſi addas vij. cuilibet epactæ Aegyptiorum, reddatur tibi epacta Romanorum, ita tamen ſi infra xxx. ſumma numeri excreuerit. Si vltra xxx. his demptis, quid remanſerit, ſume pro epacta Romanorũ. Qua inuenta, in altero numero ſequẽti, tandẽ inueſtiga. Et vbi inueneris, per ipſam lineam vſque contra literam quæ deſignat feriam calendarum Ianua. & ibi occurrit initium quadrageſimæ & dominicus paſchæ cum ſua lunatione.

ANNO I.	II.	III.	IIII.	V
A	A	A	A	A
Q iiij cal. mar.	Q ij idus feb.	Q iij no. mar.	Q iiij cal. mar.	Q ij idus feb.
P v idus april.	P vij cal. april.	P xvi cal. mai.	P v idus april.	P vij cal. april. C
R idus mai.	R cal. mai.	R xi cal. ianu.	R idus mai.	R cal. mai.
B	B	B	B	B
Q v cal. mar.	Q xij cal. mar.	Q iiij no. mar.	Q v cal. mar.	Q ij idus feb.
P vi idus april.	P cal. april.	P xvij cal. mai.	P vi idus april.	P vij cal. april.
R ij idus mai.	R non. mai.	R xij cal. iun.	R ij idus mai.	R ij cal. mai.
C	C	C	C	C
Q vi cal. mar.	Q xiij cal. mar.	Q v no. mar.	Q vi cal. mar.	Q iiij id. april.
P vij idus april.	P ij cal. april.	P xviij cal. mai.	P vij id. april.	P ix cal. april.
R iij idus mai.	R ij no. mai.	R xiij cal. iun.	R iij idus mai.	R iij cal. mai.
D	D	D	D	D
Q vij cal. mar.	Q xiiij cal. mar.	Q vij id. mar.	Q vij cal. mar.	Q v idus feb.
P viij id. april.	P iij cal. april.	P xij cal. mai.	P viij idus april.	P x cal. april.
R iiij idus mai.	R iiij no. mai.	R vj cal. iun.	R iiij idus mai.	R iiij cal. mai.
E	E	E	E	E
Q cal. mar.	Q xv cal. mar.	Q viij id. mar.	Q viij cal. mar.	Q xv cal. mar.
P ij idus april.	P iiij cal. mar.	P xiij cal. mai.	P non. april.	P iiij cal. apri. D
R xvi cal. iun.	R iiij no. mai.	R viij cal. iun.	R v idus mai.	R iiij no. mai.
F	F	F	F	F
Q ij cal. mar.	Q xvi cal. mar.	Q no. mar.	Q ix cal mar.	Q xvi cal. mar.
P iij idus april.	P v cal. april.	P xiiij cal. mai.	P ij non. april.	P v cal. april.
R xvi cal. iun.	R v no. mai.	R ix cal. iun.	R vi idus mai.	R v no. mai.
G	G	G	G	G
Q iij cal. mar.	Q idus feb.	Q ij no. mar.	Q x cal. mar.	Q idus feb.
P iiij idus april.	P vi cal. april.	P xv cal. mai.	P iij non. april.	P vi cal. april.
R xvij cal. iun.	R vi no. mai.	R x cal. iun.	R vij idus mai.	R vi no. mai.
xxx	xi	xxij	iij	xiiij

EAdem fere ratione harum duarum paginarum quæ & superioris paginæ, qñ quidem nisi errore scribentis, nusquam in calendariorum serie discrepant. Annis etiam decennouenalis cycli prætitulantur, hæ & literis septem feriarum contexuntur, quibus epactæ Aegyptiaco more subiunguntur deorsum. Ad dexteram vero legentis, sunt xxviij. anni cycli solaris cum suis concurrentibus, quibus feria calen. Ianua. agnoscitur Qua inuenta, annoq; cycli decennouenalis hic perspecto, dominicum diem initij quadragesimæ, paschæ, rogationumq; poteris inuenire, quod designant maiusculæ Q. P. R. literæ. Nam si primo decennouenali anno calen. Ianua. prima feria fuerint, profecto initium quadragesimæ erit quarto calen. mart. pascha quinto idus april. rogationum id. mai. Vnde singulis annis arrende decennouenalem cyclum, & diem præteritarum calendarum Ianua. & sic facito, vt de primo est dictum. Vt vero noueris quem ordinē calculator tenuerit, tam in superiore sola quàm in his duabus paginis scire debes, quomodo ordinantur termini per singu

VI.	VII.	VIII.	IX.	X
A	A	A	A	A
A Q iij no. mar.	Q xi cal. mar.	Q iiij id. mar.	Q iiij cal. mar.	Q xi cal. mar.
P xvi cal. mai.	P iiij no. april.	P ix cal. mai.	P v id. april.	P iiij no. april.
R xi cal. iun.	R viij id. april.	R iiij cal. iun.	R id. mai.	R viij id. mai.
B	B	B	B	B
Q iiij no. mar.	Q xij cal. mar.	Q v id. mar.	Q. v cal. mar.	Q xij cal. april.
P xvij cal. mai.	P cal. april.	P x cal. mai.	P vi id. april.	P cal. april.
R xij cal. iun.	R no. mai.	R v cal. iun.	R ij id. mai.	R no. mai.
C	C	C	C	C
Q v no. mar.	Q xiij cal. mar.	Q vi id. mar.	Q v non. mar.	Q xiij cal. mar.
P xviij cal. mai.	P ij cal. april.	P xi cal. mai.	P xviij cal. mai.	P ij cal. april.
R xvi cal. iun.	R ij no. mai.	R vi cal. iun.	R xiij cal iun.	R ij no. mai.
D	D	D	D	D
Q vi no. mar.	Q vij cal. mar.	Q vij id. mar.	Q vi no. mar.	Q xiiij cal. mar.
P idus april.	P viij id. april.	P xij cal. mai.	P idus april.	P ij. cal. april.
R xvij cal. iun.	R iij id. mai.	R vij cal. iun.	R xiij cal. iun.	R iij no. mai.
E	E	E	E	E
B Q cal. mar.	Q viij cal. mar.	Q viij id. mar.	Q cal. mar.	Q xv cal. mar.
P ij id. april.	P no. april.	P xiij cal. mai.	P ij id. april.	P iiij cal. april.
R xv cal. iun.	R v id. mai.	R viij cal. iun.	R xv cal. iun.	R iiij no. mai.
F	F	F	F	F
Q ij cal. mar.	Q ix cal. mar.	Q ij id. mar.	Q ij cal. mar.	Q xvi cal. mar.
P iij id. april.	P ij no. april.	P vij cal. mai.	P iij id. april.	P v cal. april.
R xvi cal. iun.	R vi id. mai.	R ix cal. iun.	R xvi cal. iun.	R v no. mai.
G	G	G	G	G
Q iij cal. mar.	Q x cal. mar.	Q iij id. mar.	Q iij cal. mar.	Q x cal. mar.
P iiij id. april.	P iij no. april.	P viij cal. mai.	P iiij id. april.	P april.
R xvij cal. iun.	R vij id. mai.	R x cal. iun.	R xvij cal. iun.	R vi no. mai.
xxv	vi	xvij	xxviij	ix

los annos cycli decennouenalis, qui per ſeptem dies poſſunt variari propter rationem dominici diei quem expectant ſ. ſinguli termini, quoniam in ipſo termino nunquam incipit feſtum illud, cuius terminus eſſe proponitur. Cumq; (vt de reliquis taceam) primo anno cycli decennouenalis paſchalis terminus ſit in nonas april. non ipſo die etiam ſi dominica ſit, paſcha vllo modo erit. Si vij calendarijs ſequentibus videlicet, viij id. vij id. vi id. & cæteris. Secundo anno cycli decennouenalis eſt paſchalis terminus viij calen. april. & idcirco ſeptem ſequẽtes dies deputabuntur ipſo anno dominica paſchali, ſicut hic calculator inſtituit. De reliquis idem notabis, prius conſideratis terminis. Vt igitur dictorum fides ſit, anno domini incarnati dcccc lxxxij. fuit decennouenalis cyclus decimatertia, epacta ſecundum Aegyptios viceſimatertia, ſecundum Romanos prima calen. Ianua. fer. & idcirco in ſuperiori & in his paginis occurrit initium quadrageſimæ tertio nonas Martias, dominica paſchæ xvi calen. Mai. & in priori pagina decimaquarta luna ipſius diei.

ANNO XI.	XII.	XIII.	XIIII.	XV.
A	A	A	A	A
Q iiij no. mar.	Q iiij cal. mar.	Q iij idus feb.	Q iiij no. mar.	Q xi cal. mar.
P xvi. cal. ma.	P v idus april.	P vij cal. april.	P xvi cal. mai.	P iiij non. april.
R xi. cal. iun.	R idus mai.	R cal. mai.	R xi. cal. iun.	R viij idus mai.
B	B	B	B	B
Q v id. mar.	Q v cal. mar.	Q iij idus feb.	Q iiij no. mar.	Q v. cal. mar.
P x cal. mai.	P vi idus april.	P cal. april.	P ij cal. mai.	P vi id. april.
R v cal. iun.	R ij idus mai.	R ij cal. mai.	R xij cal. iun.	R ij idus mai.
C	C	C	C	C
Q vi idus mar.	Q vi cal. mar.	Q xiij cal. mar.	Q vi no. mar.	Q vi. cal. mar.
P xi cal. ma.	P vij idus april.	P ij cal. april.	P xviij cal. mai.	P vij. idus april.
R vi cal. iu.	R iij idus mai.	R ij no. mai.	R xiij cal iun.	R iij id. mai.
D	D	D	D	D
Q vij idus ma.	Q vij cal. mar.	Q xiiij cal. mar.	Q vi no. mar.	Q vij. cal. mar.
P xij cal. mai.	P viij idus apri.	P iij cal. apri.	P idus april.	P viij id. april.
R vij cal. iu.	R iiij idus mai.	R ij non. mai.	R xiiij cal. iun.	R iiij idus mai.
E	E	E	E	E
Q viij idus mar.	Q viij cal. mar.	Q xv cal. mai.	Q viij id. mar.	Q viij cal. mar.
P xiij cal. mai.	P non. april.	P iij cal. april.	P xiij cal. mai.	P non. april.
R ix cal. iun.	R v idus mai.	R iiij non. april.	R viij cal. iun.	R v idus mai.
F	F	F	F	F
Q no. mar.	Q ij cal. mar.	Q xvi cal. mar.	Q non. mar.	Q viiij cal. mar
P xiiij cal. mai.	P ij idus april.	P v. cal. april.	P xiij cal. mai.	P ij non. april.
R ix cal. iun.	R xvi. cal. iun.	R v no. mai.	R ix cal. iun.	R vi idus mai.
G	G	G	G	G
Q ij no. mar.	Q iij cal. mar.	Q idus. feb.	Q ij non. mar.	Q x cal. mar.
P xv cal. mai.	P iij no. april.	P vi cal. april.	P xv cal. mai	P iij non. april.
R x cal. iun.	R xvij cal. iun.	R vi. no. mai.	R x cal. iun.	R vij idus mai.
xx	i	xij	xxiij	iiij

QVoniam in primo decennouenalis cycli anno in calendis Ianuarijs luna octa ta ſemper eſſe ſolet. In ſecundo quoq; anno fit eiuſdem cycli in prædictis calendis luna vigeſima, atque in tertio prima: Nota lunas calēdarum Ianuariarum in primo ordine poſitas, ac deinde ſuis ordinibus omnes ſeptem ferias poſitas, id eſt, diem dominicam, ſecundam feriam, tertiam, quartam, quintam, ſextam, ſeptimam ſiue ſabbatum. Poſt harum quoque feriarum ordines, in nono ordine poſitas decimasquartas lunas paſchales, & tunc computa vniuſuis anni calendas Ianuarias, quota occurrit feria, quotaq; in ipſis calendis luna: & incipe ab ipſa luna tenens ipſum verſum, in quo eandem ætatem lunæ inueneris, quam in calendis Ianuarijs computaſti, quouſq; venias ad ordinem feriæ in qua eaſdem calendas inueniſti, & ibi dominica paſchæ cum ſua luna quomodo eodem anno eſſe debet. Perge quoque per eundem verſum vſque ad ordinem lunarum quartarū decimarum, quæ poſitæ ſunt in ordine nono, & ibi habes lunam quartamdecimam, in qua Hebraicum paſcha eſſe debet. Et quia decies nouies vij. fiunt. cxxxiij. toties hic ſunt dies paſchales domi-

	XVI.	XVII.	XVIII.	XVIIII.			
A	A	A	A	A	i	i	B
	Q ĩ idus feb.	Q iĩ non. mar.	Q xi. cal mar.	Q iiĩ idus mar.	ĩ	ĩ	
	P viĩ cal. april.	P xvi cal. mai.	P iiĩ non. april.	P ix cal. mai.	iĩ	iĩ	
	R cal. mai.	R xi cal. iun.	R viĩ id. mai.	R iiĩ cal. iun.	iiĩ	iiĩ	B
	B	B	B	B	v	vi	
	Q iĩ idus feb.	Q iiĩ non. mar.	Q xĩ cal. mar.	Q v id. mart.	vi	viĩ	
	P viĩ cal. april.	P xviĩ cal. mai.	P cal. april.	P x calen. mai.	viĩ	i	
	R ĩ cal. mai.	R xĩ cal. iun.	R non. mai.	R v calen. iun.	viĩ	ĩ	B
	C	C	C	C	ix	iiiĩ	
	Q iiiĩ id. febr.	Q v non. mar.	Q xiiĩ. cal. mar.	Q vi. idus mar.	x	v	
	P ix cal. april.	P xviiĩ cal. mai.	P ĩ cal. april.	P xi cal. mai.	xi	vi	
	R iiĩ cal. mai.	R xiiĩ cal. iun.	R ĩ non. mai.	R vi calen. iun.	xĩ	viĩ	B
	D	D	D	D	xiiĩ	ĩ	
	Q v idus feb.	Q vi non. mar.	Q xiiiĩ cal. mar.	Q viĩ id. mar.	xiiiĩ	iĩ	
	P x cal. april.	P idus april.	P iĩ cal. april.	P xĩ cal. mai	xv	iiĩ	
	R iiĩ cal. mai.	R xiiiĩ cal. iun.	R iĩ non. mai.	R viĩ. cal. iun.	xvi	v	B
	E	E	E	E	xviĩ	viĩ	
B	Q vi idus. feb.	Q cal. mar.	Q v cal. mar.	Q viiĩ idus mar.	xviiĩ	i	
	P xi cal. apri.	P ĩ idus april.	P non. april.	P xiiĩ cal. mar.	xix	ĩ	
	R v cal.. mai.	R xv cal. iun.	R v idus mai.	R viiĩ. cal. iun.	xx	iiĩ	B
	F	F	F	F	xxi	v	
	Q xvi cal. mar.	Q ĩ cal. mar.	Q ix cal. mar.	Q non. april.	xxĩ	vi	
	P v cal. april.	P iiĩ idus april.	P ĩ no. april.	P xiiiĩ cal. mai.	xxiiĩ	viĩ	
	R v no. mai.	R xvi cal. iun.	R vi id. mai.	R ix. calen. iun.	xxiiiĩ	i	B
	G	G	G	G	xxv	iiĩ	
	Q idus feb.	Q iiĩ cal. mar.	Q x cal. mar.	Q iiĩ id. mar.	xxvi	iiiĩ	
	P vi cal. april.	P iiiĩ idus april.	P iiĩ non. april.	P viiĩ cal. mai.	xxviĩ	v	
	R vi no. mai.	R xviĩ cal. iun.	R viĩ id. mai.	R iiĩ calen. iun.	xxviiĩ	vi	
	xv.	xxvi.	viĩ.	xviiĩ.			

nici descripti, quos si per quartam multiplicaberis partem, videlicet quater trigeni, & quater terni (id est, quater centum trigintatria) fiunt in summa quingenti triginta duo, quæ summa est anni magni. Et cum per centum triginta, & in annos diuersus sit cursus feriarum ad lunam propter rationem bissexti. Post quingentos triginta & duos ad eundem ordinem redit. Sicq; fit, vt totius anni magni, paschalium ordinum absq; errore hæc formula cõtineat veritatem, præterquam vno tamen in loco, vbi cum vno anno inueneris decimamquintam lunam in dominico die paschæ, post multos annos inuenies eam decimamsextam ibi esse debere. Id semel tantũ quæres, quoniam nullũ alium affert errorẽ. De cætero animaduerte, quod excepta quadragesimæ & rogationum dominica, in his paginis demõstratur dies dominica paschæ, sicut in superioribus eodem ordine: quippe hic & illic calendarum Ianuariarũ feriæ deseruiunt inuestigando paschæ. Martij quoq; calendæ concordant Ianuario in lunationis serie, & ideo se sequuntur in paschali ratione.

LVNA	DOMINICA	FERIA II.	FERIA III.	FERIA IIII.
ix	v id.april. lxviij	vi id.april. lxvij	vii id.april.lxvi	viij id.april. lxv
xx	vij cal.april. xv	cal.april. lxxi	ii cal.april. lxx	iij cal.april.lxix
i	xvi ca.mai.lxvij	xvij ca.mai.lxvi	xviii cal mai.lxv	xij cal.mai. lxxi
xij	v id.april. lxxi	vi id.april. lxx	vii id.apr.lxviiii	viij id.apri.lxviij
xxiij	vij ca.apri.lxviij	viij ca.apri.lxvij	ix cal.apri. lxvi	x cal.april. lxv
iiij	xvi cal.mai. lxx	xvij.ca.mai.lxix	xviij c.ma.lxviij	id.april. lxvij
xv	iiij no.apri. lxvij	cal.april. lxvi	ij cal.april. lxv	viij id.april.lxxi
xxvi	ix cal.mai. lxix	x cal.mai. lxvij	xi cal.mai. lxvij	xij cal.mai. lxvi
vij	v id.april. lxvi	vi id. april. lxv	xviij ca.ma. lxxi	id april. lxx
xviij	iiij no.april. lxx	cal.april. lxix	ij cal.april.lxviij	iij cal.april.lxvij
xxix	xvi cal.mai. lxv	x cal.mai. lxxi	xi cal.mai. lxx	xij cal.mai. lxix
x	v id.april. lxix	vi id.april.lxviij	vij id.april.lxvij	viij id.april.lxvi
xxi	vij cal.april.lxvi	viij cal.april.lxv	ij cal.april. lxxi	iij cal.april. lxx
ij	xvi ca.mai.lxviij	xvij ca.mai.lxvij	xviij ca.mai.lxvi	id.april. lxv
xiij	iiij no.april. lxv	vi id.april. lxxi	vij id.april. lxx	viij id.april.lxix
xxiiij	vij ca.apri.lxviij	viij ca.apri.lxvij	ix cal.april.lxvi	x cal.april. lxv
v	xvi cal.mai.lxxi	xvij cal.mai. lxx	xviij ca.mai.lxix	id.april. lxviij
xvi	iiij no.apri.lxviij	cal.april. lxvij	ij cal.april. lxvi	iij cal.april. lxv
xxvij	ix cal.mai. lxx	x cal.mai. lxix	xi cal.mai. lxviij	xij cal.mai. lxvij

C

D

PRimo decennouenalis cycli anno, quando nulla epacta ponitur, in calen. Mar: nona inuenitur luna, secundo xx. tertio prima, quarto duodecima. Harum calẽdarum Martiarum lunas per decẽnouenales annos collectas primo præfiximus ordine, deinde qui in septem, qui sequuntur ordinibus, feriarum rationem paschæ descripsimus. Cũ igit decimãquartã paschalis festi lunã, deniq; paschæ cum luna sua cuiusuis anni decennouenalis cycli desideras inuenire, inspecta iuna calẽdarum supradictarum consideras, eamq; sequens deuenies ad feriam, in qua præfati mensis habuisti calendas, vbi diem paschæ cum sua luna, linea tibi quam tenueris offendet: Verbi gratia, si prima feria, fuerint calendæ Martię, in prima feria quã posuimus ipsum diem paschæ, cum luna sua inuenies. Si vero secunda, in ea similiter vt in prima diximus diem & lunam paschalem reperies. Quæ inquisitio vsq; ad septimam feriam simili modo procedens, nulla vnquam falsitate notatur, quin huius argumenti ratio per cxxx annos quod est anni magni pars quarta, firma stabilitate progrediatur. Quæ cum ad finem vsque deducta fuerit, rursum in se rediens explicatur, atque explicata in se semper reuertitur. Porro hunc cyclum ita ordinauimus, vt in capite decennouenalis quem posuimus. In prima feria reddat calendas Martias concurrẽs

	FERIA V.		FERIA VI.		FERIA VII.	
A						
	ij̄ idus april.	lxxi	iij̄ id. april.	lxx	iiij̄ id. april.	lxix non. april.
	iiij̄ cal. april.	lxviij̄	v cal. april.	lxvij̄	vi cal. april.	lxvi viij̄ cal. april.
	xij̄ cal. mai.	lxx	xiij̄ cal. mai.	lxix	xv cal. mai.	lxviij̄ id. april.
	non. april.	lxvij̄	ij̄ no. april.	lxvi	iij̄ no. april.	lxv iiij̄ non. april.
	iiij̄ cal. april.	lxxi	v cal. april.	lxx	vi cal. april	lxix xi cal. april.
	ij̄ idus april.	lxvi	iij̄ id. april.	lxv	iiij̄ id. april.	lxxi iij̄ id. april.
	non. april.	lxx	ij̄ non. april.	lxix	iij̄ no. april.	lxviij̄ ij̄ cal. april.
	xij̄ cal. mai.	lxv	vij̄ cal. mai.	lxxi	vij̄ cal. mai.	lxx xiij̄ cal. mai.
	ij̄ idus april.	lxix	iij̄ id. april.	lxviij̄	iiij̄ cal. april.	lxvij̄ vij̄ id. april.
	iij̄ cal. april.	lxvi	v cal. april.	lxv	vi cal. april.	lxxi vi cal. april.
	xij̄ cal. mai.	lxviij̄	xiij̄ cal. mai.	lxvij̄	xv cal. mai.	lxvi xvij̄ cal. mai.
	non. april.	lxv	iij̄ id. april.	lxxi	iiij̄ id. april	lxx ij̄ non. april.
	iiij̄ cal. april.	lxix	v cal. april.	lxviij̄	vi cal. april.	lxvij̄ viij̄ cal. april.
	xij̄ cal. mai.	lxxi	xiij̄ cal. mai.	lxx	xv cal. mai.	lxix ij̄ id. april.
	non. april.	lxviij̄	ij̄ non. april.	lxvij̄	ij̄ no. april.	lxvi cal. april.
	xi cal. april.	lxxi	v cal. april.	lxx	vi cal. april.	lxix xij̄ cal. april.
	ij̄ id. april.	lxvij̄	iij̄ id. april.	lxvi	iiij̄ id. april.	xv v id. april.
	iiij̄ cal. april.	lxxi	v cal. april.	lxx	vi cal. april.	lxix iiij̄ cal. april.
	xij̄ cal. mai.	lxvi	xiij̄ cal. mai.	lxv	xiij̄ cal. mai.	lxxi xv cal. april.

B

tertius qui ponitur, in anno primo præparationis biſſexti. Sed quia ſolaris cyclus xxviij̄, lunaris xix peragitur annis, non ante ad eundem locum concurrens, quem diximus, quam quingentos xxxij̄ explicat annos, id eſt, hunc cyclum quater circũeat, quam ſummam vterq; circulus per alterutrum efficit multiplicatus. Sciẽdum vero quod hæc pagina nihil à ſuperiore diſcrepat, niſi quod illa lunas calendarum Ianuariarum, iſta continet Martiarum, quæ tamen vtrę̃q; eundem cõtinent modum. Hoc quoque differunt, quod quæ calendaria ſubnotantur, quintæ feriæ lunationum Ianuarij̄, occurrunt dominica die ipſo ordine ſub lunationibus Martij̄. Cumq; vtriuſque paginæ eædem ſint calendarum lunæ, feriæ, & calẽdaria paſchalis diei cum ſuis lunationibus, hoc vno differunt, quod diſſimiliter currunt. Nam vt dictum eſt, calendaria quæ ſubnotantur, quintæ feriæ Ianuarij̄, hic proueniunt domi. Martij̄, & quæ ibi ſexta feria, hic ſcribũtur in ſecunda, vt tali modo per omnia de cætero ſit cõcordia. Siquidem quartasdecimas lunas vt in ſuperiori pagina, hic nona continet linea. Ex quibus ſingulis in eodem verſu contra ſe poſita, oriuntur vij. calẽdaria, quæ ſequuntur calendarium in quolibet anno decimæquartæ lunæ debitum iuxta decretum Niceni Concilij̄ ſanctorum trecentorum decem & octo patrum.

LVNA.	DOMINICA.		FERIA II.		FERIA III.	
ix	ij̃ idus april.	lxxi	iij̃ idus april.	lxx	iij̃ idus april.	lxix
xx	iiij̃ calen.april.	lxviij̃	v calen.april.	lxvij̃	vi calen.april.	lxvi
i	xij̃ calen.maias	lxx	xiiij̃ calen.mai.	lxix	xv calen.april.	lxviij̃
xij̃	non.april.	lxvij̃	ij̃ non. april.	lxvi	iij̃ non.april.	lxv
xxiij̃	iiij̃ calen.april.	lxxi	v calen.april.	lxx	vi calen.april.	lxix
iiij̃	ij̃ idus april.	lxvi	iiij̃ idus april.	lxv	iiij̃ idus april.	lxxi
xv	non. april.	lxx	ij̃ non.april.	lxix	iij̃ non.april.	lxviij̃
xxvi	xiij̃ calen.maias.	lxv	vij̃ calen.mai.	lxxi	viij̃ calen. mai.	lxx
vij̃	ij̃ idus april.	lxix	iij̃ idus april.	lxviij̃	iiij̃ idus april.	lxvij̃
xviij̃	iiij̃ calen. april.	lxvi	v calen.april.	lxv	vi calen.april.	lxxi
xxix	xiij̃ calen.mai.	lxviij̃	xiiij̃ calen.mai.	lxvij̃	xv calen.mai.	lxvi
x	non.april.	lxv	iij̃ idus april.	lxxi	iiij̃ idus april.	lxx
xxi	iiij̃ calen.april.	lxix	v calen.april.	lxviij̃	vi calen.april.	lxvij̃
ij̃	xiij̃ calen. mai.	lxxi	xiiij̃ calen. mai.	lxx	xv calen.mai.	lxix
xiij̃	non.april.	lxviij̃	ij̃ non.april.	lxvij̃	iij̃ non.april.	lxvi
xxiiij̃	xi calen.april.	lxxi	v calen.april.	lxx	vi calen.april.	lxix
v	ij̃ idus april.	lvvij̃	iij̃ idus april.	lxvi	iiij̃ idus april.	lxv
xvi	iiij̃ calen.april.	lxxi	v calen.april	lxv	vi calen.april.	lxix
xxvij̃	xiij̃ calen.mai.	lxvi	xiiij̃ calen. mai.	lxv	viij̃ calen.mai.	lxxi

C

D

FERIA III.	FERIA V.	FERIA VI.	FERIA VII.	
A v id.april. lxviij	viip.april. lxvij	vij id.april. lxi	viij id.april. lxx	non.april.
vij cal.april. lxv	cal. april. lxxi	ij cal.april. lxx	iij cal.april. lxix	viij cal. april.
xvi ca.mai. lxvij	xviij ca.ma. lxvi	xix cal.mai. lxv	xij cal.mai. lxxi	idus april.
v id.april. lxxi	vi id april. lxx	vij id.april. lxix	viij id.ap. lxviij	iiij non. april.
vij ca.apr. lxviij	viij ca.apr. lxvij	ix cal.april. lxvi	x cal.april. lxv	xi cal. april.
xvi cal.mai. lxx	xvij ca.mai. lxix	xviij c.ma. lxviij	idus april. lxvij	iiij idus april.
iiij no.apr. lxvij	cal. april. lxvi	ij cal.april. lxv	viij id.apri. lxxi	iij cal. april.
ix cal. mai. lxix	x cal.mai. lxviij	xi cal.mai. lxvij	xij cal.mai. lxvi	xiiij cal.mai.
v id.april. lxvi	vi id.april. lxv	xviij ca.ma. lxxi	idus april. lxv	vij idus april.
B iiij no.april. lxx	cal.april. lxix	ij cal.apri. lxviij	iij cal.apri. lxvij	vi cal. april.
xvi cal.mai. lxv	x cal.mai. lxxi	xi cal.mai. lxx	xij cal.mai. lxix	xvij cal.mai.
v id.april. lxix	vi id.apri. lxviij	vij id.april. lxvij	viij id.apri. lxvi	ij non.april.
vij cal.april. lxvi	ix cal.april. lxv	ij cal.april. lxxi	iij cal. april. lxx	viij cal.april.
xvi ca.ma. lxviij	xvij ca.mai lxvij	xviij.c.ma. lxvi	idus april. lxv	ij idus april.
iiij no.april. lxv	vi no.april. lxxi	vij id.april. lxx	viij id.apri. lxix	calen. april.
vij ca.apr. lxviij	viij ca.apr. lxvij	ix cal.april. lxvi	x cal.april. lxv	xij cal.april.
xvi cal.mai. lxxi	xvij ca.mai. lxx	xviij ca.ma. lxix	idus april. lxviij	v idus april.
iiij no.apr. lxviij	cal.april. lxvij	ij cal.april. lxvi	iij cal.april. lxv	iiij cal.april.
ix cal.mai. lxx	x cal.mai. lxix	xi cal.mai. lxviij	xij cal.mai. lxvij	xv cal.april.

DE NATVRA RERVM LIBER.

CAPITA LIBRI SEQVENTIS.

A

De quadrifario dei opere. i.
De mundi formatione. ij.
Quid sit mundus. iij.
De elementis. iiij.
De firmamento. v.
De vario habitu cæli. vi.
De cælo superiore. vij.
De aquis cælestibus. viij.
De circulis mundi. ix.
De plagis mundi. x.
De stellis. xi.
De cursu planetarum. xij.
De ordine earum. xiij.
De absidibus earum. xiiij.
Quare mutent colores. xv.
De zodiaco circulo. xvi.
De duodecim signis. xvij.
De lacteo circulo. xviij.
De cursu & magnitudine solis. xix.
De natura & situ lunæ. xx.
B Argumentum de cursu lunæ. xxi.
De eclipsi solis & lunæ. xxij.
Vbi non sit,& quare. xxiij.
De cometis. xxiiij.
De aere. xxv.
De ventis. xxvi.
De ordine ventorum. xxvij.
De tonitru. xxviij.
De fulminibus. xxix.
Vbi non sint & quare. xxx.
De arcu. xxxi.
De nubibus. xxxij.
De imbribus. xxxiij.
De grandine. xxxiiij.
De niue. xxxv.
Signa tempestatū vel serenitatis. xxxvi.
De pestilentia. xxxvij.
De natura aquarum. xxxviij.
De æstu oceani. xxxix.
Cur mare non cessat. xl.
Cur sit amarum. xli.
De rubro mari. xlij.
De nilo. xliij.
Aquas terris innecti. xliiij.
Terræ positio. xlv.
Terram globo similem. xlvi.
De circulis terræ. xlvij.
Gnomica de eisdem. xlviij.
De terræ motu. xlix.
De Aethna monte. l.
De diuisione terræ. li.

ARGVMENTVM V. BEDAE IN LIBRVM SEQVENTEM comprehensum disticho.

Naturas rerum varias labentis & æui,
Perstrinxi titulis tempora lata citis.

BEDAE ANGLO-SAXONIS DE MVNDO SEV DE NATVRA RERVM LIBER VNVS.

ARGVMENTVM LIBRORVM BEDAE, quos de natura & temporibus conscripsit.

Physice in sacris literis usus.

Beda tres libellos scripsit, qui hac ratione sunt digesti. Primus est de rerum natura seu de mundo, qui præcipuas quasq; mundi partes & earum succinctam explicationem continet: estq; introductio ac physicen ad astronomiam, quam passim quantum hoc argumentum patitur, ad Theologiam accommodat & sacras literas, quæ sine mediocri cognitione rerum cælestium & physices plane cæco iudico tractantur: quemadmodum & aliæ quædam professiones, nec enim alio consilio sapientes homines adolescentes in studijs pædiæ eruditi uoluerunt, quam ut sublimioris Philosophiæ essent magis idonei auditores: suntq; hæ quæ post artes orationis studiosis præleguntur in scholis bene institutis, ad solidam eruditionem ac firmas scientias. Ex his D. Beda (quem ut uidetur passim ex eius libris nulla bonæ disciplinæ pars fugit) tantum tradidit quantum futuro Theologo est satis. Est itaque primus hic liber (ut ad institutum reuertar) de præcipuis partibus mundi, in quibus ueterũ & præcipue Plinij authoritatem sequitur: estq; hic libellus præparatio seu parascene quędam ad alterum sequentem, D

Argumentum primi libri.

Suscipit enim argumentum tractandum de temporum ratione ac diuisione, ad quam sacrarum rerum historię accomodatæ sunt, & qua ecclesia plurimum utitur ueluti de embolismis, epactis solis ac lunę, de indictionibus, de ratione annalium menstruorumq; spatiorum, & potissimum de luna decimaquarta, quę post æquinoctium uernum rotundatur, & præcipue de celebratione Paschę: quæ tametsi leuis obseruatio hodie iudicatur, olim tamen (ut ex multis celeberrimis & antiquissimis synodis, est uidere) precipui laboris fuit. Huius igitur cognitio, ut nisi ex temporũ

Mũdus parens temporis.

ratione & solis lunæq; cursus, unde tempus colligitur, haberi exacte non potest, ordine disciplinę admonitus, ante scripsit de mundo ac syderum natura. Quemadmodum enim (quòd à Philone scriptum est) Deus pater est creator & opifex mundi, sic parens temporũ uicissim est mundus, cuius motum deus exordium temporis mundani seu secularis esse iussit, hoc consilio Beda hunc libellum sequenti præposuit ut διδακτικῶς argumentum tractaret.

Secundi libri argumentum.

¶ Secundus est de temporum partitionibus quę ex motu astrorum naturaliter colligũtur, tum de arbitrarijs temporum spatijs, Postremo de sex mundi ætatibus & annotatione rerum gestarum per unamquamque, sed tantum breuissime per rerum capita.

Argumentum tertij.

¶ Tertius liber hoc ipsum argumentum tractat quod præcedens, nisi quod in hoc libro omnia diligentius fusius & copiosius traduntur. Horum omnium quędam sunt illustrata doctissimis annotationibus, in quibus quoniam magnam atq; uenerandam uetustatẽ inuenimus, non putaui esse prætermittenda: item lepidissima quædam minimeq; uulgaria schemata, quibus res ipsa oculis subijcitur. Cuius autem hoc sit siue Bedę siue alterius, isto loco non habeo dicere, censuram tamen nostrã singulis locis apponemus. Sunt omnes hi libri maiore eruditione scripti quam ut uideãtur eius esse Bedæ qui cognominatur Venerabilis, sed eius fidei inuenimus necessaria argumenta, & huiusmodi res non nisi eruditè tradi possunt.

A

DE QVADRIFARIO OPERE DEI. CAP. I.

Peratio diuina, quæ ſecula creauit & gubernat, quadriformi ratione diſtinguitur. Primo, quod hæc in verbi dei diſpenſatione non facta, ſed æterna ſunt: qui nos, Apoſtolo teſte, ante tempora ſecularia prædeſtinauit in regnum. Secundo, quod in materia informi pariter elementa mundi facta ſint, vbi qui viuit in æternum, creauit omnia ſimul. Tertio, quod eadem materies, ſecundum cauſas ſimul creatas, non iam ſimul, ſed diſtinctione ſex primorum dierum in cæleſtem, terreſtemq; creaturam formatur. Quarto, q̃d ex eiuſdem creaturæ ſeminibus, & primordialibus cauſis totius ſeculi tempus naturali curſu peragitur, vbi pater vſque nunc operatur & filius, vbi etiam coruos paſcit, & lilia veſtit deus. *Eph. 1.* *Eccle. 18.* *Pſal. 146.* *Matth. 6.*

SCHOLIA IN PRIMVM LIBRVM, authore Ioanne Nouiomago.

NAturas rerum.⌟ *Diſtichon hoc in exemplari ſcripto & ſatis ueteri uſq; ad tetraſtichon productum fuit adiectis his duobus: Beda dei famulus, tu fixa obſecro perennem. Qui legis iſta ſuper mente tuere diem. Quæ ab alio quopiam adiecti uidentur: fuit enim Beda uerſificator tolerabilis, ut planum fecit in opere quod exhametris uerſibus compoſuit de uita Gutberti.*

¶ Operatio diuina.⌟ *Orditur Beda à mundi generatione, iam enim in confeſſo eſt mundum eſſe à deo creatum, ut primo Geneſeos ſcriptum eſt: In principio creauit deus cælum & terram: Verum in theologicis diſceptationibus quæri ſolet, de temporis duratione, id eſt, quãtum temporis deus occupatus in producendo fuerit, nam ex Geneſeos principio modo momentaneum fuiſſe intelligitur, id eſt, facta eſſe omnia uno temporis momẽto, modo certatiõis, duratio dicitur fuiſſe ἑξαήμερος, ne igitur uideatur pugna eſſe in ſacris, enumerat hic Beda quatuor ſpecies operationis, quibus mundus dicitur eſſe factus. Prima quidem eſt quam deus ab æterno (ut ſic dicam) concepit. Nã theologi aiunt hæreticum eſſe ſtatuere in deo nouum aliquod faciendi conſilium, ſi enim quod optimum eſt poſterius cõcepiſſet, neſciiſſe eum id ante, aut noluiſſe ſequeretur, quorum in deum neutrum cadere poteſt, aut optima quæ ſint non uidere, aut nolle facere: itaq; à principio ſeculorum, id eſt, ab æterno creatio mundi in mente diuina fuit: de hoc conceptu loquitur Iohannes in exordio Euangelij ſui: In principio erat uerbum &c. & Apoſtolus ad Epheſios: Qui nos ante tempora prædeſtinauit in regnum. Secunda creatio qua deus (cum iamiam orbis naſciturus erat) uno momento ex nihilõ creauit materiam informem, id eſt ſyluam quandam omnium rerum, quæ poſtea per formarũ applicationem formarẽtur: hanc informem materiam, in qua adhuc nullius rei, nec arboris nec hominis ſpecies fuit, Gentiles philoſophi negabant eſſe factam, ſed fuiſſe ab æterno putabant: uocabãtq; ſyluam huiuſmodi Chaos, quod rerum omnium confuſam materiam ſignificat. De hac creatione ſic ſcriptum eſt: Qui uiuit inæternum creauit omnia ſimul, id eſt, rerum omnium materiam. Tertia creatio eſt, qua deus ex illo Chao formas & facies rerum inchoabat atq; produxit, ut cæli, terrarum, marium, arborum, animalium, quæ operatio temporalis fuit & atteſtante ſcriptura, ſex dierum. Quarta operatio, qua deus quotidie mundum cõſeruat, uiuificat & gubernat: falſa enim quorundam philoſophorum ſententia eſt, exiſtimantiũ hunc temere & nulla poteſtate dei conſeruari & regi: ex hac operatione animalia alia ex alijs naſcuntur, terra ex ſe producit arbores, ſemina in agris cõdita cum fœnore redeunt: producit igitur deus quotidie nouas eiuſdem generis res, de hac conſcriptum eſt in Pſalmo XLVI. Qui operit cælum nubibus, & parat terræ pluuiam. Qui producit in montibus fœnum, & herbam: & qui dat iumentis eſcam ſuam & pullis coruorum inuocantibus ſe. Prima igitur creatio facta eſt ab æterno, ſecunda momento, tertia ſpatio ſex dierum, quarta eſt quotidiana durans uſq; ad conſummationem ſeculi. Diſputantur hæ quæſtiones paſſim à ſacris interpretibus & à B. Auguſtino libro IX. de ciuitate dei, à Petro Lombardo II. Senten. diſtinct. XII. à D. Thoma & alijs.* *Creatio mundi ab æterno fuit in mente diuina.*

¶ Ante tempora ſecularia.⌟ *Tempus ſeculare quod ex cæli ac ſtellarum circumactu obſeruatur, aliud eſt tempus ante ſeculare, ſine ulla permutatione ſempiterna duratio, id uocant Philoſophi à ſempiternitate διαιωνα: uide Ariſtotelem de cælo, uolumine primo capite nono.*

DE MVNDI FORMATIONE. CAP. II.

C

Geneſis.1. IN ipſo quidem principio conditionis facta ſunt cælum, terra,angeli, aër,& aqua de nihilo.Die autem primo lux facta eſt,& ipſa de nihilo. Secundo, firmamentū in medio aquarum. Tertio ſpecies maris & terræ, cum eis quæ terræ radicitus inhærent. Quarto,luminaria cæli de lumine primo die facto. Quinto,natatilia & volatilia de aquis.Sexto,reliqua animalia de terra,& homo:carne quidem de terra,anima vero de nihilo creatus: qui in paradiſo,quàm dominus à principio plantauerat, conſtituitur.Septimo dominus requieuit, nō à creaturæ gubernatione,cum in ipſo viuamus,moueamur,& ſimus,ſed à nouæ ſubſtantiæ creatione.

Reqes dei ſeptimodie Actu.7.

SCHOLIA IN CAPVT II.

IN ipſo quidem.⌋ *Diſtributio creationis per ſenos dies, quam copioſiſſime explicuit Hexameron Baſilij Magni, Cuius ſupplementum ſcripſit frater eius Gregorius Nicęnus,quod inſcribitur* περὶ τῆς τῶν ἀνθρώπων γενέσεως. *Et uerſum à Dionyſio Romano,cognomento Exiguo:hoc menſibus aliquot ab hinc typis antea non excuſum in lucem emiſimus.*

¶Et homo,carne quidem de terra.⌋ *Homo natus eſt poſtremo reliquis rebus omnibus productis,cuius gratia(quod Theologi & Philoſophi gentiles ſcripſerunt) omnia cōdita ſunt:eſtq; maxime ſecūdum naturam,ut deſtinata operi ante opus parentur: eſt enim,quod Philoſophi dicūt, finis intentione primum,ſed productiōne poſtremum.*

¶Qui in paradiſo quam dominus à principio plantauerat, conſtituitur.⌋ *Natus eſt homo in agro Damaſceno,unde trāſlatus eſt in paradiſum,ait autem Beda Dominum ante hominem condidiſſe paradiſum,qui horti erant uoluptatis, deſtinati humanis rebus,ubi autem paradiſus ſit,diſputatur ā Theologis per uarias ſententias,pleriq; autem diſcedunt in illam ſententiam ut exiſtiment uniuerſum locum de paradiſo ęnigmaticōs intelligendum, nec eſſe aliud quam hunc mūdum. Quemadmodum enim gentiles appellant mūdum domicilium & templum quoddam deorum, ab inexplicabili pulchritudine ſummę uenerationis opificium: ita in ſacris intelligendum locum uoluptatis hunc mundum,cuius abſoluta elegantia qua nihil ornatius excogitari poteſt, in quo ornatu mens hominis naturę uarietatem admirans uoluptate expleri nequit.Nam fontem illum ex quo fluunt quatuor flumina,interpretantur Oceanum: unde,ut Homero etiam placuit, omnium amnium & fontium curſus uim & initium ſumunt. Nam quomodo intelligi poßit ex paradiſi fonte Nilum & Eufratem & Gangem uenire,niſi per Paradiſum intelligamus hunc mundum, fontem illum mare,quod occultis meatibus ſubterraneis, lōge lateq; infuſum omnibus fluminibus humorem ſuppeditat.Hęc quoniam obiter mihi in mentem ueniunt,ſic poſui, non ut certum in rebus extra meam profeßionem poſitis aliquid deſiniam, ſed ut alijs diſputandi eruditius ſuper hac quęſtione materia relinquatur.*

¶Septimo dominus quieuit non à creaturæ gubernatione.⌋ *Vltimi diei deſcribitur actio, quem diem Iudæi ſabbatum uocant, ut quidam à ſabe quod eorum lingua ſeptem ſonat, alij interpretantur quietem, quidam deducunt à græco* σίβειν *quod eſt ſacrificare. Ridiculi ſunt homines qui hanc uacationem ad planetarum magiſterium retulerūt,quod uidelicet propterea ſabbato iuſſi ſunt feriari,quia Saturnus qui tunc temporis eſt dominus,diem illum rebus agendis reddat ineptum,eſt enim ſydus inauſpicatum: quorum ſenientia reprehenditur docte à Pico Mirandulano in libris quos aduerſus aſtrologos ſcripſit.*

QVID SIT MVNDVS. CAP. III.

MVndus eſt vniuerſitas omnis,quæ conſtat ex cælo & terra,quatuor elementis in ſpeciem orbis abſoluti globata: Igne,quo ſydera lucent:aëre, quo cuncta viuentia ſpirant:aquis,quæ terram cingendo & penetrando communiunt: atq; ipſa terra,quæ mundi media atq; ima,librata volubili circa eam vniuerſitate pendet immobilis. Verum mundi nomine etiam cælum à perfecta abſolutaq; elegantia vocatur:Nam & apud græcos ab ornatu κόσμος appellatur.

Mūdus ab elegantia.

SCHOLIA IN CAPVT III.

A MVndus est vniuersitas &c.] Continet caput hoc mundi definitionem tum partium quæ in eo sunt, enumerationem, postremo nominis rationem. Definitio autem ex Aristotelis libro de mũdo ad Alexãdrũ assumpta uidetur, sic enim habet: κόσμος μέν ἐστι σύστημα ἐξ οὐρανοῦ καὶ γῆς hoc est: Mundus est compages ex cælo & terra. Adiecit autem quod sequitur atq; eis naturis quæ intra hæc continentur, igne uidelicet aere, & humore. Deinde illis quoq; quæ ex his per naturam sunt composita, tradunt nanq; physici omnia ex igne seu calido, spiritu, humore ac terreno coalescere, itaque quatuor illa elementa dicuntur: quemadmodum enim ex uiginti tribus elementis omnes dictiones & uoces continentur, sic hæ quatuor simplices partes omnium rerum sunt materia, ob id mundi elementa recte dicuntur.

¶ In speciem orbis absoluti globata.] Ad eundem modum Plinius capite secundo libri secundi de forma eius. Porro mundi figuram esse sphæram non argumenta modo docent, sed & hominum consensus orbem appellantium à rotũditate. Multis probationibus hoc conuincit Aristoteles libro secundo de cælo.

¶ Igne quo sydera lucent.] Multi ac prꝛclari authores crediderunt cꝛlum igneum esse, stellas ipsas sempiternos ignes, quod splendeãt, calorẽ rebus affundant, ac perpetuo motu cientur quꝛ ignium sunt affectiones naturales, quapropter Anaxagoras Glazomenius cꝛlum ꝛthera dictum uoluit ab ardendo, αἴθω ardeo est. Sed Aristoteles hanc persuasionem usq; contendit esse falsam, asserens in cꝛlo nihil esse elementare, huiusmodi enim corrumpi potest per naturam, sed habere essentiam incorruptibilem ac sempiternam, diuersam ab igneo aerio, humido & terreno, quam quintam uocat Cicero naturam, hæc ex Aristotelis sentẽtia æther dicitur à sempiterno cursu. Habet tamen
B hæc quæstio in utramque partem multos & magnos scriptores, quod nobis cursim annotasse uisum est esse satis.

¶ Verum mundi nomine etiam cælum à perfecta absolutaq; elegantia vocat.] Cælum ex Aristotelis sententia plura significat, uniuersus nanque mundus cælum dicitur, ueluti apud græcos κόσμος & οὐρανός: Sic apud Plinium capite primo: Mundus & hoc quod alio nomine cælũ appellare libuit, cuius circũflexu oĩa tegũtur, alias significat uniuersum æthera, id est, totam cõpagem rerum cælestium, à Luna uidelicet usq; ad ambitum mundi, hoc pleriq; secundum cælum uocant & secundum mundum. Primus enim est mundus seu cælum quatuor elementorum est comprehensio, qui corruptibilis est & sphæra actiuorum & passiuorum à philosophis recentioribus dictus. Tertium cælum continet res immortales ac diuinas quod à claritate diuini luminis ἐμπύριον cognominatur. Ex hac distinctione quidam interpretantur locum Apostoli de raptu in tertium cælũ. Significat præterea cælum cuiusque planetæ suum orbem, ueluti apud Ciceronem luna infimum cælorum obtinet: Postremo significat peculiariter cælũ octauum à luna quod græci ἀπλανὲς Latini firmamentum uocant, cõtinet enim stellas fixas: hoc M. Varro quod celatum sit stellatis signis scilicet, cælum dictum arbitrãtur. Verum hic Bedæ locus incõcinnitate non caret, nam mundus & cosmos ab elegantia absolutaq; pulchritudine ac ordinæ nomen habet. Cælum qdẽ ut iam dictum est, & οὐρανός ut Plato scribit quod sit superiorum terminus, id est, ὅρος ἄνω, cui & Cleomedes assentitur in Meteoris, Mundi uero nomen magno consensu ab ornatu nomen accepit, quem Aristoteles in ordine maxime situm esse existimat. Vniuersum ipsum commodius κόσμον inquit, nominaueris, id est, cõpagem rerum compositam concinnoq; ordine digestam, quam ἀκοσμίαν, id est, congeriem cõfusam ac inconditam. Alij ornatum quoque colligunt ex figura & colore & astrorum collucẽtium flammis, quos Plinius oculos mundi uocat: huc enim pertinet fabula Argus, quem Iuno occidit, Iunonẽ enim physici aera intelligunt, hic dẽsatus in nubes solem ac stellas è conspectu nostro aufert, hoc est, Argo centum oculos eruit.

DE ELEMENTIS. CAPVT IIII.

ELementa sibimet sicut natura sic etiam situ differunt. Terra enim vt grauissima, & quæ ab alia natura sufferri non possit, imum in creaturis obtinet locum. A qua vero quanto leuior terra, tanto est aëre grauior: Qui si forte aquis in vase aliquo subdatur, statim ad superiora vt leuior euadit. Ignis quoq; materialiter accensus, continuo naturalem sui sedem super aëra quærit: sed ne illuc proueniat, in mol-

lem aërem, cuius circunfusione deprimitur, euanescit: Quæ tamen quadam naturæ propinquitate sibimet ita commiscentur, vt terra quidem arida & frigida, frigidæ aquæ: aqua vero frigida & humida, humido aëeri: porro aër humidus & calidus, calido igni: ignis quoq; calidus & aridus terræ societur aridæ. Vnde & ignem in terris, & in aëre nubila terrenaq; corpora videmus. C

SCHOLIA IN CAPVT IIII.

QVi si forte aquis in vase. ¶ *Gleba & quælibet terræ pars per aquam inferius cadit, quo signo constat terrã aqua esse grauiorem, grauia enim sunt quæ naturaliter deorsum cadũt.*

¶ Ignis quoq; materialiter accensus. ¶ *Ignium plura sunt genera quæ hic obiter recensebo. Primus est cæleſtis ille lucidus cuncta fouens seruans ac uiuificans. Secundus est qui lunæ statim subiectus est usque ad loca nubium non lucens quidem, est enim ueluti aer torridus qualis est in caldarijs, prunis ac flamma extinctis, qui quidem non lucet nisi materiã sortiatur in quam caloris uim exerceat, hinc incenduntur sub cęlo ignes repẽtini, quos alij uocant deciduos, alij uolantes: Tertius est quo humanum genus ad uarios usus & necessarios utitur, quartus quem summo artificio natura rebus animalibus pariter & in animatis afflauit nihil nanque caloris est expers.*

¶ Quæ tamen quadam naturæ propinquitate sibimet ita commiscent. ¶ *Elementa mundi quæ loco ac situ coniunguntur symbola sunt, id est, altera qualitate consentientia ut aqua & terra frigiditate cũ aqua aer mobilitate ac humiditate, à symbola interuallo discreta sunt, ut aqua ignis intermedio aere.*

DE FIRMAMENTO CAPVT V.

CAelum subtilis igneæq; naturæ, rotundumq;, & à centro terræ æquis spatijs vndiq; collectum. Vnde est & conuexum mediumq; quacunq; cernatur, inenarrabili celeritate quotidie circumagi sapientes mundi dixerunt, ita vt rueret, si non planetarum occursu moderetur: argumento syderum nitẽtes, quæ fixo semper cursu circunuolant, septentrionalibus breuiores gyros circa cardinem peragentibus: cuius vertices extremos, quos circa sphæra cæli volutur, Polos nuncupant, glaciali rigore tabentes. Horum vnus ad septentrionalem plagam cõsurgens Boreas: Alter deuexus in Austros, terræq; oppositus, australis vocatur: Quem interiora Austri scriptura sancta nominat. D

SCHOLIA IN CAPVT V.

INenarrabili velocitate quotidie ciraumagi. ¶ *Hoc est spatio uiginti quatuor horarum. Celeritatis ratio ex partibus cæli deprehẽdi potest, nam sol totus exoritur breui temporis mo mẽto, atqui uel tricies maior est toto terrarum ambitu, proinde ex hac collatione animaduertitur nihil sub cælo, neque uẽtos, neque auium uolatus, neq; missilium iactus tam perniciter rapi posse, ut cum illa incredibili uelocitate conferri queat. Quod autem ex Plinij authoritate, dicitur scriptores quamlibet grauissimi casurum cælum, id est, motus rationem egressurum, qui quadam successione partium perficitur, nisi aduerso cursu planetarum (qui fit à dextris partibus in sinistras) temperatur, lepide sane dictum est, magis quàm physicè.*

¶ Septentrionalibus breuiores gyros circa cardinem peragentibus. ¶ *Ex mũdi circumactu unaquæque nota in cælo circulum qui animo tantum cõcipitur, describit: mathematici enim singulos transitus punctorum singulas aiunt efficere lineas. Sphæra itaque circumacta super cardine immobili, notæ quæ sunt uicinæ utriusq; cardinis extremitati, angustiores describunt circulorum ambitus: quę uero in medio sphęrę, maximos circulos efficiũt, quod apud Euclidem demõstratur in conuersionibus sphęrę, sit namq; in subiecto schemate sphęra a. b. c. d. axis uero quem circumuertitur a. d. circumacta itaq; sphęra super linea a. d. circuli qui describuntur, à partib' signorum quo sunt uiciniores termino. a. aut d. eo continuo euadunt augustiores, maximus uero omnium is est qui describitur ex b. uersus c.*

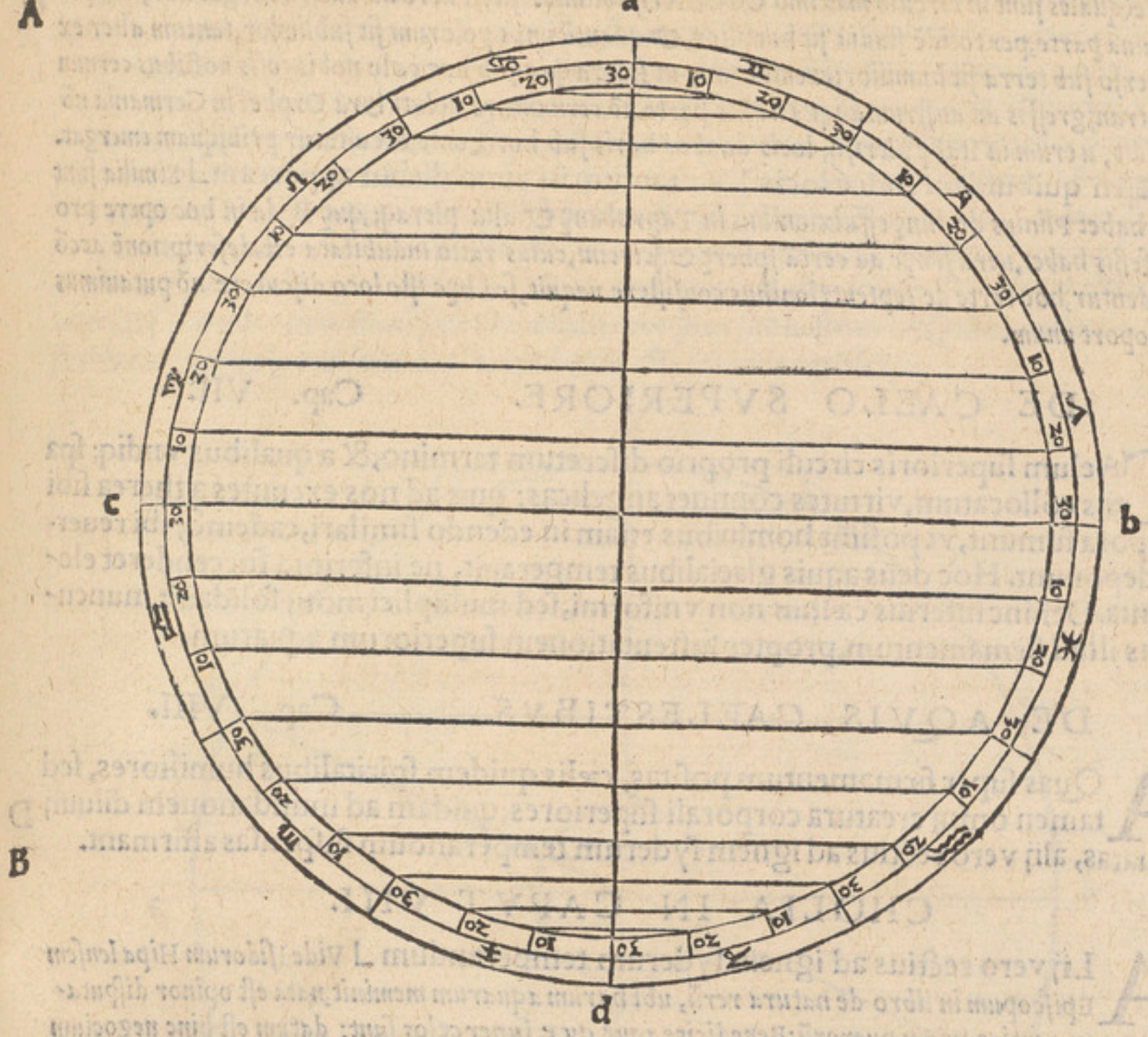

¶Cuius vertices extremos, quos circa ſphæra cæli voluitur polos nuncupant.⌋ *Extremitates axis Græci πόλους uocant, Latini uertices, ut apud Ciceronem in Arato. Alter de cardine uertex dicitur eße polus & apud Vergilium lib. primo Georg.*

Hic uertex nobis ſemper ſublimis, at illum
Sub pedibus ſtyx atra uidet manesq; profundi.

Dicuntur autem & Græce & Latine à uertendo, quod circa has extremitates cęlum uertatur, puncto ipſo manente immobili, quare aſtra uicina polis, anguſtos deſcribũt circulos: ueluti in orbe noſtro, Septentrio & Cynoſura totis noctibus ſine occaſu circa polũ anguſto ambitũ ferũtur, & ſtella ipſa uicina polo, quam polarem uocant in extremitate Cynoſuræ, breuiſſimo circumactu tota nocte in eadem parte cæli ſine ulla inclinatione cernitur.

¶Glaciali rigore tabentes⌋ *Sol per medium ſphæræ uertitur, extrema igitur, quia ad hæc nunquam accedit loca ſemper frigora occupant.*

DE VARIA ALTITVDINE CAELI. Cap. VI.

NON autem ita mundus hoc polo excelſiore ſe attollit, vt vndiq; cernantur hæc ſydera: verum eadem quibusq; proximis ſublimiora credũtur, eademq; demerſa longinquis: vtq; nunc ſublimis in deiectu poſitis videtur hic vertex, ſic in illa terræ deuexitate tranſgreſſis illa ſe attollunt, reſidentibus quæ hic excelſa fuerant, opponente ſe contra medios viſus globo terrarum, adeo vt ſeptentriones, quæ nobis à vertice pendent, in quibuſdam Indiæ locis XV. tantum in anno diebus appareant.

SCHOLIA IN caput VI.

NOn autem ita mundus⌋ *poli altitudo nõ in omnibus regionibus eadem permanet, nam ex quolibet loco uerſus ſeptentrionem digreßis ſexaginta ſtadia polus ſeptentrionalis una*

parte(quales ſunt in circulo maximo CCCLX.)ſublimior fit, ſi uero ad auſtrũ uergat hoc, idẽ polus una parte, per totidẽ ſtadia fit humilior, & quantũ unus polorum fit ſublimior, tantum alter ex aduerſo ſub terra fit humilior: euenit igitur ut ſidera quæ ſub hoc cælo nobis totis noctibus cernuntur, tranſgreſſis ad auſtrum aliqua noctis parte nõ cernanture ueluti lyra Orphei in Germania nõ occidit, uerum in Italię pleriſq; locis duabus horis ſub horizonte occultatur priuſquam emergat. C

¶In quibuſdam Indiæ locis XV. tantum in auno diebus appareant. Similia ſunt quę habet Plinius de lunę effulxionibus in Taprobanę & alia pleraq;, quę Będa in hoc opere pro confeßis habet, uerũ ſi hęc ad certã ſpherę & circini, cuius ratio indubitata eſt, deſcriptionẽ accõmodentur, hoc certe de ſeptentrionibus conſiſtere nequit, ſed hęc iſto loco diſcutere nõ putauimus eſſe oport unum.

DE CAELO SVPERIORE. Cap. VII.

CAelum ſuperioris circuli proprio diſcretum termino, & æqualibus vndiq; ſpatijs collocatum, virtutes continet angelicas: quæ ad nos exeuntes ætherea ſibi corpora ſumunt, vt poſſint hominibus etiam in edendo ſimilari, eademq; ibi reuerſæ deponunt. Hoc deus aquis glacialibus temperauit, ne inferiora ſuccenderet elementa. Dehinc inferius cælum non vniformi, ſed multiplici motu ſolidauit, nuncupans illud firmamentum, propter ſuſtentationem ſuperiorum aquarum.

DE AQVIS CAELESTIBVS. Cap. VIII.

AQuas ſuper firmamentum poſitas, cælis quidem ſpiritalibus humiliores, ſed tamen omni creatura corporali ſuperiores, quidam ad inundationem diluuij ſeruatas, alij vero rectius ad ignem ſyderum temperandum ſuſpenſas affirmant. D

CHOLIA IN CAPVT VIII.

ALij vero rectius ad ignem ſyderum temperandum. Vide Iſidorum Hiſpalenſem Epiſcopum in libro de natura rerũ, ubi harum aquarum meminit, nata eſt opinor diſputatio hęc ex cantico trium puerorũ: Benedicite aquę quæ ſuper cęlos ſunt: datum eſt hinc negocium doctis indagandi harum aquarum qualitatem.

Firmamentum.

DE CIRCVLIS MVNDI. Cap. IX.

QVinq; circulis mundus diuiditur, quorum diſtinctionibus quædam partes tẽperie ſua incoluntur, quædam immanitate frigoris aut caloris exiſtunt inhabitabiles. Primus eſt ſeptentrionalis, frigore inhabitalis cuius ſydera nobis nunquã occidunt. Secundus eſt ſolſtitialis, à parte ſigniferi excelſiſſima, nobis ad ſeptentrionalem plagam verſus temperatus, habitabilis. Tertius æquinoctialis, medio ambitu ſigniferi orbis incedens, torridus, inhabitabilis. Quartus brumalis, à parte humilima ſigniferi ad auſtrinum polum verſus, temperatus, habitabilis. Quintus auſtralis, circa verticem auſtrinum, qui terra tegitur, frigore inhabitabilis. Tres autem medij circuli inæqualitates temporum diſtinguunt, cum ſol hunc ſolſtitio, illũ æquinoctio, tertium bruma teneat. Extremi eñ ſemper ſole carent. Vnde & à Tyle inſula vnius diei nauigatione ad aquilonem mare congelatum inuenitur.

Quinq; circuli mundi

Mare congelatum.

SCOLIA IN CAPVT IX.

QVinq; circulis mundus diuiditur. Agitur hoc capite de circulis parallelis, quorum interuallis diſtinguuntur in cęlo ac terra, quinq; zonæ quarum paßim ſcriptores meminerunt. Sunt uero paralleli circuli qui mundi circumactu deſcribuntur, nam alij ſunt in cęlo non paralleli, ut horizon, meridianus, coluri quos motus cæli non efficit. Parallelorum itaq; ſeu æquidiſtantium circulorum tres ſunt, qui deſcribuntur à ſole, æquinoctialis, quem ſol deſcribit bis in anno, měſe Martio ac Decembri in primis partibus Virginis & Libræ: eſtq; hic circulus æqui diſtantiũ omniũ maximus, ducitur enim per mediũ ſphæræ, reliqui duo tropici dicũtur, Græci τροπὰς ποι

A *cant,horum unus deſcribitur die ſolſtitiali ſole exiſtente in prima parte Cancri, alter die brumali, dum ſol primam partẽ Capricorni ingreſſus eſt: hi duo ſolis limites ſunt,extra quos ad extrema mundi longius nõ progreditur: duo reliqui ſunt,quorum hic continet aſtra ſemper apparentia, ille perpetuo ſub horizonte demerſa habet,uerum hi duo poſtremi hoc à ſuperioribus differunt quod horum magnitudo non in qualibet regione eſt eadem:abeuntibus enim ad ſeptentriones continuo fiũt maiores,ut in Græcia deſcribitur à pede poſteriore urſe maioris,at in Germania à ſtella quæ in lyra maxime lucet: ſit autem in ſubiecto ſhemate a,b,c,d,ſphæra,& eius axis a,b: conuerſa igitur ſphæra ſuper axe a, b, in media ſphæra deſcribitur parallelus ex,c, uerſus d, æquinoctialis, deinde ab m,uerſus n,tropicus eſtiualis:ab k,uerſus l, tropicus alter ſcilicet Capricorni,dedeĩ a b e,uerſus f, circulus antarcticus ſydera continens nonquam ſub noſtrum conſpectum uenientia: poſtremo ex g uerſus i, continens non occumbentia aſtra circulus arcticus.*

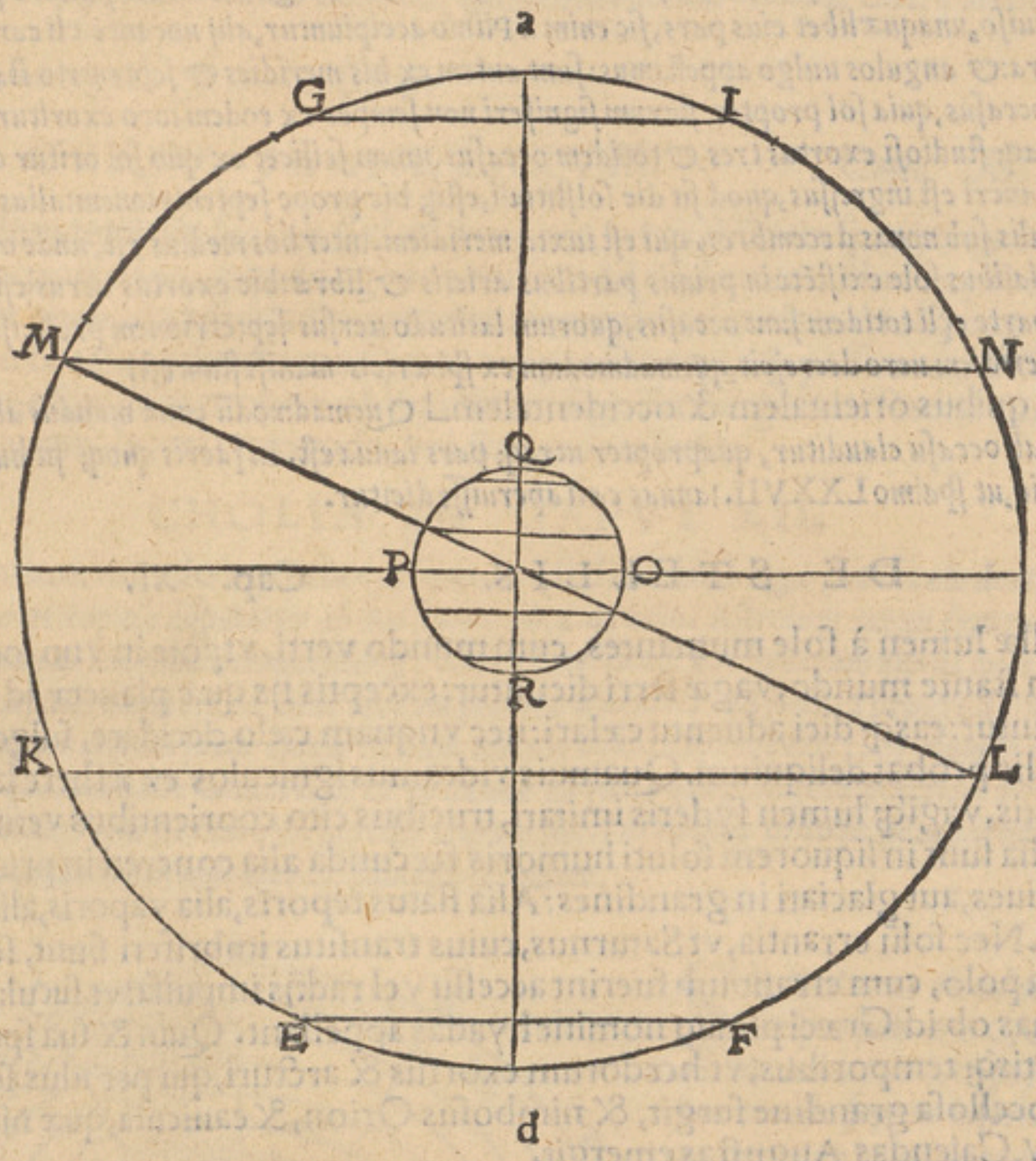

Spacium uero comprehenſum inter lineam m, k, ac rurſus inter lineam n, l, per quod tranſuerſa ducitur linea m,l, torrida zona eſt: nam huic cælo quòd in terris eſt ſubiectũ,uehementia caloris ſolis ægre habitatur. Similiter extremæ partes uidelicet g, a,i, & e, b, f, inhabitabiles ex frigore: ad has nanq; partes radij ſolis non penetrant, præter has duæ ſunt habitabiles, quarum una noſtra eſt,uidelicet g, i, m, n, reliqua antichthonum ſcilicet k, l, e, f.

DE PLAGIS MVNDI. Cap. X.

CLimata,id eſt,plagæ mũdi ſunt quatuor. Orientalis ab exortu ſolſtitiali ad brumalem: Auſtralis inde ad occaſum brumalem: Occidentalis ex hinc vſq; ad ſolſtitialem. Porro ſeptentrionalis ab occaſu ſolſtitiali vſque ad ortum eiuſdem partis contingens. Ex quibus orientalem & occidentalem ianuas cæli nominant. Hæc in medio tantum terræ poſitis habentur æqualia. Nam ſub aquilone degentibus brumalis dies breuior,& ſolſtitialis prolixor,ortum occaſumq; dilatãs,alias plagas an- *Climata.* *Ianuæ cæli.*

guſtat. Item apud auſtrales vtraq; præfata dies moderatior, ſupradictam diuerſitatem immutat, licet vbiq; ſolſtitiali exortui brumalis occaſus ex eadem linea reſpondeat. Nam & cūctis exortibus ſolis eodem modo poſt ſex ſemper menſes congruit occaſus. C

SCHOLIA IN Cap. X.

CLimata, id eſt plagæ mundi ſunt quatuor.] *Climata pro plagis improprie accipit. Climata nanque in agris ſignificat, quod quoque uerſum patet* LX. *pedes in mundo autem climata ſunt ſpatia terrarum, quæ diſtinguūt duo paralleli diſtātes dimiditatis partibus horarum: huiuſmodi ſpatijs terrarum globus eſt diuiſus ab æquinoctiali ſub quo dies lōgiſſimus non eſt maior duodecim horis, uſq; ad eum locum ubi dies ſolſtitialis continet horas æquinoctiales* XVI. *cum igitur climata diſtent horarum ſemiſſibus, fit ut climata ſint octo. Plaga autem eſt finitore per quatuor limites diuiſo, unaquælibet eius pars, ſic enim à Plinio accipiuntur, alij uocant cæli cardines. Aſtrologi centra: & angulos uulgo appellamus: ſunt autem ex his meridies & ſeptentrio ſtabiles, ortus uero & occaſus, quia ſol propter flexum ſigniferi non ſemper ex eodem loco exoritur, uariant: fecerunt itaq; ſtudioſi exortus tres & totidem occaſus, unum ſcilicet ex quo ſol oritur dum primam partem cancri eſt ingreſſus, quod fit die ſolſtitiali, eſtq; hic prope ſeptentrionem: alius unde oritur ſol brumalis ſub nonas decembres, qui eſt iuxta meridiem. Inter hos medius eſt, unde oritur diebus æquinoctialibus ſole exiſtēte in primis partibus arietis & libræ: hic exortus uerus eſt, ſimiliter in occidua parte cęli totidem ſunt occaſus, quorum latitudo uerſus ſeptētrionem proficiſcēti creſcit, uerſus meridiem uero decreſcit, quemadmodum ex ſphæricis manifeſtum eſt.*

¶Ex quibus orientalem & occidentalem.] *Quemadmodū enim mundus ab exortu aperitur, ſic ab occaſu clauditur, quapropter utraq; pars ianua eſt. In ſacris quoq; fit huiuſmodi ianuę mentio, ut ſpalmo* LXXVII. *Ianuas cæli aperuiſſe dicitur.* D

DE STELLIS. Cap. XI.

STellæ lumen à ſole mutuantes, cum mundo verti, vtpote in vno loco fixæ, & non ſtante mundo, vagæ ferri dicuntur: exceptis ijs quæ planetæ, id eſt, errantes vocantur: easq; diei aduentu cælari: nec vnquam cælo decidere, fulgor plenilunij, & ſolis probat deliquium. Quamuis videamus igniculos ex æthere lapſos portari ventis, vagiq; lumen ſyderis imitari, trucibus cito coorientibus ventis. Sydera autem alia ſunt in liquorem ſoluti humoris fœcunda alia concreti in pruinas, aut coacti in niues, aut glaciati in grandines: Alia flatus teporis, alia vaporis, alia roris, alia frigoris. Nec ſolū errantia, vt Saturnus, cuius tranſitus imbriferi fiunt, ſed & quædam fixa polo, cum errantium fuerint acceſſu vel radijs impulſa: vt ſuculæ in fronte tauri, quas ob id Græci pluuio nomine hyadas appellant. Quin & ſua ſponte quædam, ſtatisq; temporibus, vt hœdorum exortus & arcturi, qui per idus ſeptembres cum procelloſa grandine ſurgit, & nimboſus Orion, & canicula, quæ nimium feruens, XV. Calendas Auguſtas emergit.

SCOLIA IN CAPVT XI.

STellæ lumen à ſole mutuantes.] *Plinius Iunior de laudibus Solis: Hic ſuum lumen cæteris quoque ſyderibus fecerat, pręclarus, eximius, omnia intuens, omnia etiam exaudiens ut principi literarrm Homero placuiſſe in uno eo uideo.*

¶Exceptis ijs quæ planetæ, id eſt errantes vocantur.] *Errantes non dicuntur quòd quieſcentibus orbibus, in quibus ſunt, uagi diſſolutiq; uagentur ſeu quòd non ſtabiles curſus neq; ſpatia certis interuallis definianti, ſed quod inter ſe & cum illis intrantibus non paria locorum interſtitia cuſtodiant, tum quod iuxta ſigniferi inclinationem modo humiles ſint, alias ſublati ad uerticem mundi.*

¶Quamuis videamus igniculos ex æthere lapſos.] *Sub cælo ac ſupra nubes, ignes quidam ex motu repentini fiunt, quorum alij ad terram truduntur, alij in diuerſum directo motu aguntur, quos quidam uolantia ſydera appellant.*

¶Sydera autem alia ſunt in liquorem ſoluti humoris fœcunda.] *Hæc ad planetarū*

ac ſtellarum fixarum ſignificationes atq; effectiones pertinent, de quibus uide Pontanum lib. III.
A *de rebus cæleſtibus.*

¶Vt ſuculæ in fronte tauri.] *Has ſtellas imperite Romani ſuculas uocauere quaſi græce dicantur ὑάδες ἀπο τῶν ὑῶν, hoc eſt per dimitionem à ſuibus & non potius ἀπο του ὑειν, id eſt à pluendo uide Aulum Gellium in noctibus Atticis.*

¶Vt hœdorum exortus & arcturi.] *Exortum intelliges heliacum, id eſt dum à ſole recedunt. Sunt autem hœdi in humeris Heniochi. Arcturus ſeptentriones proxime ſequitur: de ſignificationibus, uide primum Georgicon.*

¶Nimboſus Orion & canicula.] *Orion tempeſtuoſum ſidus eſt occumbens & oriens, eſt enim ſtellarum magnitudine ac multitudine maximum, uide Ariſtotelem lib II. μετεώρων Canicula ſtella eſt fixarum omnium maxima in ore Canis maioris quam Græci uocant σείριον à ſiccitate, alij Canicula uolunt ſignificari Canem minorem quem Græci uocant προκύονα, Cicero uertit antecanē in Arato.*

Antecanis προκύων graio qui nomine fertur.

DE CVRSV PLANETARVM. Cap. XII.

INter cælum terrasq; ſeptem ſydera pendent, certis diſcreta ſpatijs, quæ vocãtur errantia, contrarium mundo agentia curſum, id eſt, læuum, illo ſemper in dextra præcipiti. Et quamuis aſſidua conuerſione immenſæ celeritatis attollantur ab eo, rapianturq; in occaſus, aduerſo tamẽ ire motu per ſuos quæq; paſſus aduertũtur: nũc inferius, nunc ſuperius, propter obliquitatem ſigniferi vagantia: Radijs autem ſolis
B præpedita, anomala, vel retrogada, vel ſtationaria fiunt.

CHOLIA IN CAPVT XII.

COntrarium mundo agentia curſum, id eſt, læuum.] *Quæ ſint in cælo dextræ & ſiniſtræ partes, copioſe diſputatur ab Ariſtotele lib. 2. de cælo. Aſtrologi autem dextra reijciunt ad occaſum leua ad exortum: uertunt nanq; pectus ad meridiem ubi ſtellarum motus quas illa profeſſio obſeruat, celerrimus eſt, ad hunc modum planetæ à dextris ad ſiniſtra progrediũtur qui motus eſt ſecundam naturam facile autem eſt hunc motum oculis deprehendere, primum in luna. Notetur quippe qualibet nocte luna in cælo & proximæ illi ſtella quæpiam fixa, poſtridie uero magno interuallo cæli luna eam ſtellam ante uertiſſe clarum fiet. Porro quis ordo ſit planetarum & quomodo ſigniferum ambiant, uideatur ex ſubiecto ſchemate.*

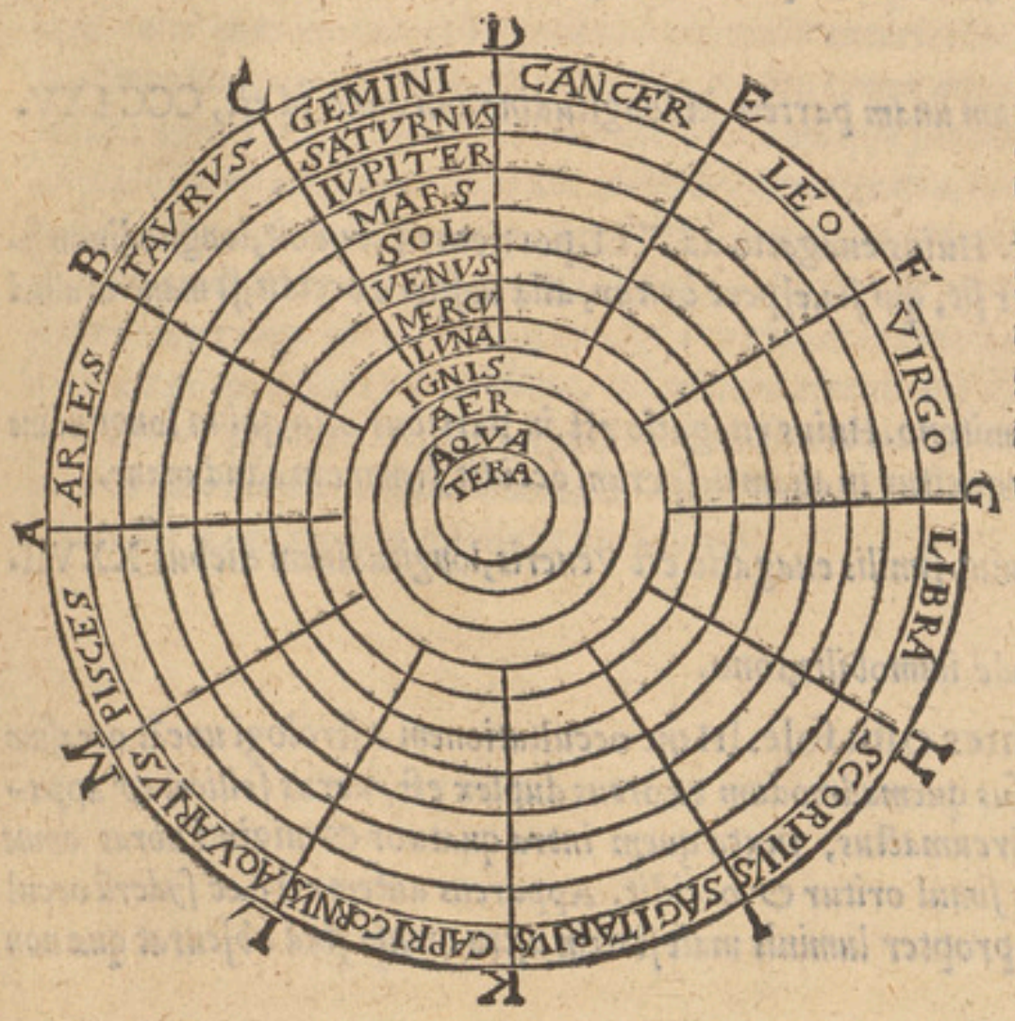

SIt Zodiacus circulus cui deſcriptæ ſunt A B C, &c. uſque ad M duodcimo loco poſitum. Sub hoc circulo ſeptem inferiora ſydera perpetuo motu, inæquali tamen ac diſpari inter ſe uoluuntur ocyore quidem ambitu quæ ſunt centro uiciniora: de quo dicetur capite ſequenti.

DE ORDINE EORVM. Cap. XIII.

C

Saturnus. SVmmum planetarum Saturni ſydus eſt, natura gelidum, XXX. annis ſignifer
Iupiter. peragens. Deinde Iouis, temperatum, annis XII. Tertium Martis, feruidum, an
Mars. nis II. Medius Sol, CCCLXV. diebus, & quadrãte. Infra Solem Venus, quæ & lucifer
Sol. & veſper, CCCLXVIII. diebus, à ſole nunquam aſſiſtens partibus ſex & quadraginta
Venus. longius. Proximum illi Mercurij ſydus, nouem diebus ociore ambitu, modo ante
Mercurius ſolis exortus, modo poſt occaſus ſplendens, nunquam ab eo XXII. partibus remo-
Luna. tior. Nouiſſima luna XXVII. diebus, & tertia diei parte ſigniferum conficiens, dein morata in coitu ſolis, biduo non comparere in cælo. Saturni ſydus & Martis cũ plurimum diebus CLXX. Iouis XXXVI. aut cum minimum LII. Mercurij XIII. aut cum plurimum XVIII. Occultantur vero meantes cum ſole in partibus nunquã amplius vndenis: interdum & à ſeptenis partibus erumpunt.

SCHOLIA IN caput XIII.

SVnt huius libri & ſequentis loca quædam uetuſtis commentarijs incerti autoris explicata, quę quia in uetuſto exemplari capitibus hiſce adſcripta fuerant, tum propter uetuſtatem exemplaris quæ ex ſe habet aliquid uenerationis, tum propter eruditionem quoq; ad uerbum, quẽadmodum ibi erant ſcripta huc tranſtuli, adſcripto titulo ueteris cõmentarij, ut noſtra ab illis eßent diuiſa. Quod igitur ſequitur, reſpicit figuram modo antegreſſam.

VETVS COMMENTARIVS.

Secundum ordinem hic diſpoſiti in figura alphabeti oriuntur XII. *ſigna zodiaci, quorum ab Ariete retrorſum ordinem ſequuntur ſol & luna, & ob hoc dicuntur ὑπολυπτικὰ. reliqui planetæ ante & retro poſſunt incedere.* D

ORDO MOTVS ET MVSICA PLANETARVM.

I. SATVRNVS. *Semitono* III. *Huius euagatio in latitudine zodiaci obtinet partes* III. *cuius longitudinem peragit annis* XXX. *Qui ſemper ueſperi occidit & mane exoritur.*

II. IVPITER. *Semitono. Huius euagatio in latitudine* V. *partes, in longitudine* XII. *annis, qui ueſperi ſemper occidit & mane exoritur.*

III. MARS. *Semitono. Huius ſimiliter* V. *partes, in lõgitudine* II. *annis, qui ueſperi ſemper occidit & mane exoritur.*

IIII. SOL. *Tono. Huius tantum unam partem, in longitudine ann anno, id eſt,* CCC LXV. *diebus & ſenis horis.*

V. VENVS. *Semitono* III. *Huius euagatio ad* XII. *portiones peruenit, longitudinem ſicut ſol conficit, licet greßibus impar ſit, qui ſi ueſpere oritur, alia ueſpera occidit, ſi mane in aliud mane occidit.*

VI. MERCVRIVS. *Semitono. Huius euagatio eſt in partibus octo, qui in longitudine ĩdem quod Venus agit, qui ſi ueſpere oritur in aliam ueſperam occidit, ſi mane in aliud mane.*

VII. LVNA. *Semitono. Huius ſimilis euagatio eſt Veneris, longitudinem diebus* XXVII. *& horis* VIII. *perficit.*

GLOBVS *terrarum deinde immobilis, tono.*

¶Occultantur vero micantes cum ſole. *Hanc occultationem Aſtrologi uocãt occaſum heliacum, id eſt ſolarem, nam occaſus quemadmodum exortus duplex eſt, uerus ſcilicet & apparens, uerus eſt quem facit mundi circumactus, iuxta quem intra quatuor & uiginti horas omne aſtrum ex non ſemper apparẽtibus ſimul oritur & occidit. Apparens autem eſt hæc ſydcrũ occultatio, qui occaſus dicitur. Sol enim propter luminis maieſtatem aſtra omnia fixa obſcurat quæ non*

quoquo uerſum quindecim partibus,id eſt gradibus remotum eſt. Planetas uero maiores,uicinio-
A *res octonis partibus,minores denis partibus radijs tegit:Dicuntur autem hæc ſydera quandiu implicata radijs ſolis non cernuntur ab Aſtrologis hypauga. Fiunt huiuſmodi exortus & occaſus ſtellarum inerrantium ſtatis temporibus:unde apud poetas & rei ruſticę ſcriptores temporum diſtinctio ab eis ſumitur,errantes propter motus uarios non faciunt certis diebus exortus & occaſus heliacos.*

DE ABSIDIBVS EORVM. Cap. XIIII.

SVnt autem ſuicuiq; planetarum circuli, quos Græci abſidas in ſtellis vocant, aliq; quàm mundo,quoniam terra à verticibus duobus,quos appellauerũt polos,centrum cæli eſt,necnon & ſigniferi obliqui inter eos ſiti. Omnia autem hæc cõſtant ratione circini ſemper indubitata. Ergo ab alio cuiq; centro abſides ſuæ exurgunt:ideoq; diuerſos habent orbes, motusq; diſſimiles. Quoniam interiores abſidas neceſſe eſt breuiores eſſe. Igitur à terræ centro abſides altiſſimæ ſunt, Saturno in ſcorpione,Ioui in Virgine,Marti in Leone,Soli in geminis, Veneri in ſagittario, Mercurio in Capricorno, medijs omnium partibus. Et e contrario ad terræ centrũ humilimæ atq; proximæ: ſic fit vt tardius moueri videantur, cum altiſſimo ambitu feruntur:non quia accelerent tardentve naturales motus, qui certi ac ſinguli ſunt illis,ſed quia deductas à ſumma abſide lineas coartari ad centrum neceſſe eſt, ſicut in rotis radios: idemq; motus alias maior, alias minor centri propinquitate ſentitur. Motum autem augeri quàm diu in vicinia ſunt terræ,cum abſcedant in altitudinem minui,lunæ maxime ſublimitatibus approbatur. De quibus ſi plenius ſcire velis, le
B ge Plinium Secundum, ex quo & iſta nos excerpſimus. *Abſides*

SCHOLIA IN Cap. XIIII.

SVnt autem ſui cuiq; planetarum circuli quos Græci abſidas in ſtellis vocant.

Supra iam teſtati ſumus unumquemq; planetarum ſuum habere orbẽ,cui infixus mundi motu ac ſui orbis,hoc eſt proprio, curſus ſuos definiat,ſut luna ſuũ habet orbẽ, cuius initiũ eſt in cõfinio mũdi elementaris & ætheris finis, ubi Mercurij ſphæra incipit. Aduertendũ autẽ eſt præcipue ad intelligendũ Plinij librum ſecundũ illius uniuſcuiuſq; planetæ ſphæram diuiſam eſſe in circulos ut nimium tres, quorum ſupremus exteriore ambitu idem centrum habet cum mundo: interiore uero excentrus eſt,infimus contra interiorem circulum habet, mundo concentrum ſuperiorem excentrum. Communis horum circulorum eſt partium inæqualitas,ut ex lato paulatim in anguſtum deſinant. Inter quas medius orbis ſecũdum circulum exteriorem & interiorem non habet idem centrũ quod mundus,omnino enim eſt eccentrus trãſitu tamen æquali. Hic orbis in omnibus planetarum ſphæris aſtrum medio loco infixum habet,qui dum ipſe ſuo motu circumagitur euenit, ut planeta aliquãdo à terris ſit altior alias aũt uicinior. Verbi gratia, luna eſt ſingulis mẽſibus ſemel in infima parte ſui cœli,deinde in media: poſtremo in ſumma,quæ res etiã uiſui manifeſta eſt: alias nãq; maior alias minor apparet integra,proinde ut eſt in altiore aut humiliore loco orbis ſui. Dicit aũt abſis ſupremi ſuperioris circuli curuatura, qua craßities in tenuitatẽ deſinit,ſumma abſis : nam ſemper à terra hæc curuatura eſt altißima, infimi uero circuli anguſtior pars abſis ima: terris enim hæc pars ſemper proxima eſt:abſis ſignificat huiuſmodi circuli curuaturã enim recentiores peregrina uoce augem uocant abſidẽ ſummã, & augis oppoſitum imam,quod ut aſtrologiæ imperitis manifeſtum fieret, gramicam apodixin hic ſubieci.

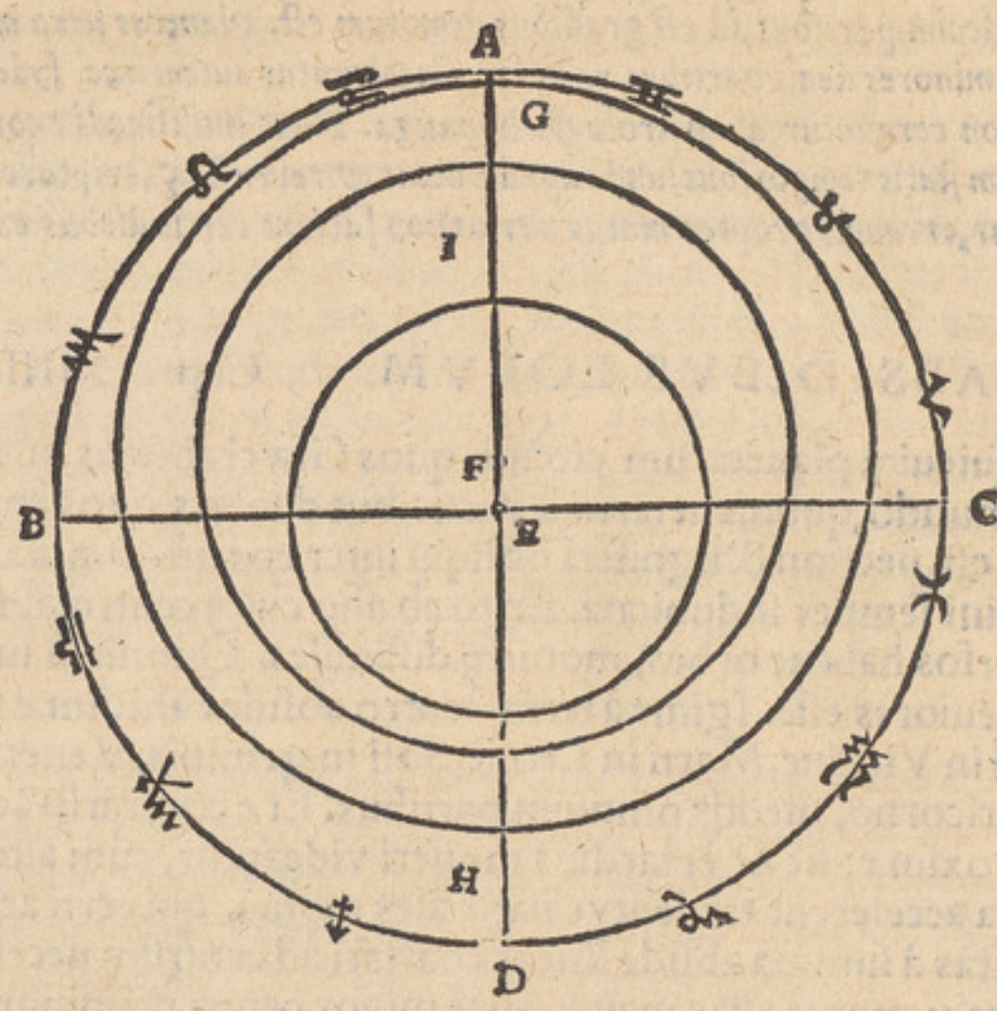

C

SIt cuiuſlibet planetæ ceu ſolis, ſphæra a b c d e ſecta in partes tres, quarum ſuprema g h exteriore ambitu, ſcilicet a b c d idem centrum habet cum mundo e, interior autem g h aliud centrũ à terra remotum ſcilicet f Infima uero pars i interius centrũ habet e, quod eſt mundi centrũ, exterius aũt centrũ f: at medius circulus G, orbitæ quidem in circuitu æqualis, iuxta exteriorem & interiorem circulum centrum habet f. Ex his tribus medius ſtellam ſibi fixam tranſuehit iuxta ſignorum ordinem, qui eſt ab ariete per ſigna ſequentia. Progrediẽte itaq; hoc circulo ex à uerſus b neceße eſt ſtellam huic orbi infixam ſcilicet g, dum uicina fit a ſigno, a terris eße altiorẽ: uicinior autem, dum percurſo ſpatio a b, inde peruenit ad h.

D

¶ Aliſq; quam mundo ⌋ Ex pliniana lectione hunc locum reſtituimus, unde fere ad uerbũ caput hoc deſumptum eſt, ſed liberariorũ incuria in multis locis deprauatũ. Senſus autẽ huius periodi eſt iſte: eſſe peculiares circulos planetarũ quorum ſuprema & ima non æquis interuallis diſtent à terra & à polis mundi, quorum terra quidem eſt centrũ, ſed nõ horũ circulorũ eccentrorũ. Ergo his uerbis continetur definitio circulorũ, quos aſtrologi deferentes uocant, quod ut clarius intelligatur: Reſpice denuo ſchema ſuperius deſcriptum, in quo poli quidem ſunt, quos Plinius uertices uocat, unus a, alter b, & centrũ e terra, quod cæli & ſigniferi eſt centrum, id eſt octaui orbis & omnium inferiorum ſphærarũ circulus uero eccentrus g, aliud habet centrum uidelicet f & alios polos. Nam poli erunt, extremitates lineæ, quæ ducta per centrum f, eccentrum diuidet in quatuor æquales partes cum linea, a, d, quemadmodum linea c b exteriorem ambitum cũ linea a d, quoq; diuiditur in IIII. partes, ueluti ſuprapoſitum ſchema declarat.

¶ Omnia autem hæc conſtant ratione circini ſemper indubitata ⌋ Reiectio diſputationis prolixioris, in demonſtrationes lineares, neq; enim hæc uerbis explicari poſſunt, quæ circini delineationibus, quarum ratio certa eſt & euidens, oculis ſpectanda ſubijciuntur: ueluti in geometria principia quæ dicuntur lemmata, ſæpe ante deſcriptionem ambigua apud huius diſciplinæ imperitos, adhibita deſcriptione per lineas, omnem dubitationem deponunt.

¶ Ergo ab alio cuiq; centro abſides ſuæ exurgunt ⌋ Planetarum abſides neq; omnes fiunt ſub eiſdem partibus ſignorum, neq; ſub eiſdem perpetuo manet: ut ſolis, ætate Plinij in medijs partibus geminorum, noſtra ætate in ſecunda parte cancri, nam ex orbibus illis eccentricis craßitiei inęqualis, ſecundum ſignorum ordinem ſuo motu incedunt ex a uerſus b uſq; ad c d: ita fit, ut ſumma abſis, quæ eſt ſub tenuitate illa orbis ſupremi, non ſit perpetuo ſub eijſdem partibus ſigniferi, quæ res demonſtrationibus erit manifeſta. Inuenimus enim in hunc locũ, ueterem cõmentarium cum multis deſcriptionibus qui ſane uetuſti cuiuſdam uidetur eſſe ſcriptoris, neſcio etiam num alicuius græci, etenim græcis elementis res agitur: nos, ne exemplari & uetuſtati fieret fraus, ad literam ut inuenimus, ſubiecimus:

VETVS COMMENTARIVS.

A SEptem ſphæræ, in quibus VII. diſcurrunt planetæ, aplani id eſt cælo, ſunt ſubiectæ, exteriore quoq; quas interius continet ambiente: longeq; & à cælo omnes & à ſe ſingulæ receßerunt. Conſtat ergo unaqueq; de uagis, quod licet in ſyderibus ſignorum zodiaci, mixta ferri uideatur, nunquã tamẽ ut alicui hærens miſcetur, ſed in illo ſigno dicitur, quod ſuper uerticẽ uagæ habetur. Alij Sphęris eccẽtris, id eſt quæ terrã intra ſe cõtineãt qdẽ, ſed nõ ut punctũ ſuũ uehi planetas aſſerunt. Alij epicyclis potius, hoc eſt à terra ſeparatis, nec imminentibus ei globis. Sit igitur ſolſtitialis eccẽtrus circulus ☉ X H K, &, habeat pũctũ ſub E, Z ambitũ inmedietate ſcilicet, ubi eſt M, hoc igitur circulo in CCCLXV. partes, & parte quarta unius portionis diuiſo: ad earundẽ partiũ exæquationem, E Z quidem ambitus xciiijs portionibus continebitur Z H xcijs. H K lxxx. & iiij. & horis iij K. E. xc. partibus & horis iij. Neceſſe eſt itaq; ut cum ſol accedit ad E. nobis ex ☉. id eſt terra, quaſi ex puncto intuentibus, ſuper A. tunc ferri uideatur, cum illa regio nõ ſolſtitialis circuli, ſed zodiaci ſit multo altioris, ſummitas, ad quam uiſus noſter non poteſt peruenire. Atque ita per E. Z. ambitum means æquabiliter, qui ambitus tribus circulis maior eſt, puluribus, ut neceſſe eſt diebus, maiorem ambitum conficiens ubi ad Z. peruenerit ad B. peruenißе uidebitur. Rurſus Z. H. peragrato ambitu A B. ad Γ. peruenißе creditur. Eodem modo dum tranſit ab H. in K. uidetur tranſire à Γ. in Δ: Similiter dum K & E. ambitum peragit à Δ. in A. tranſit alienam ſcilicet zodiaci circuli ſummitatem. Quod ſi ſolſtitialis eccentri & zodiaci circuli, duo puncta iungãtur, id eſt M ☉. deinde per hæc exeat H X. linea, quia E Z H K. medietas eſt M. æquales erunt lineę N M M X. Maior igitur eſt N M. linea, quam H ☉. Multo ergo maior N ☉. quam ☉ X. Cum ergo ſol per N feretur, ☉. id eſt terra elonginquo minor & tardior nobis uidebitur, cum uero per X. proximus terræ, maior putabitur & uelocior, quoniã illic in quinta & ſemis parte geminorum, hic in quinta ſemis parte ſagittarij creditur.

B Dies CXIIIIs.

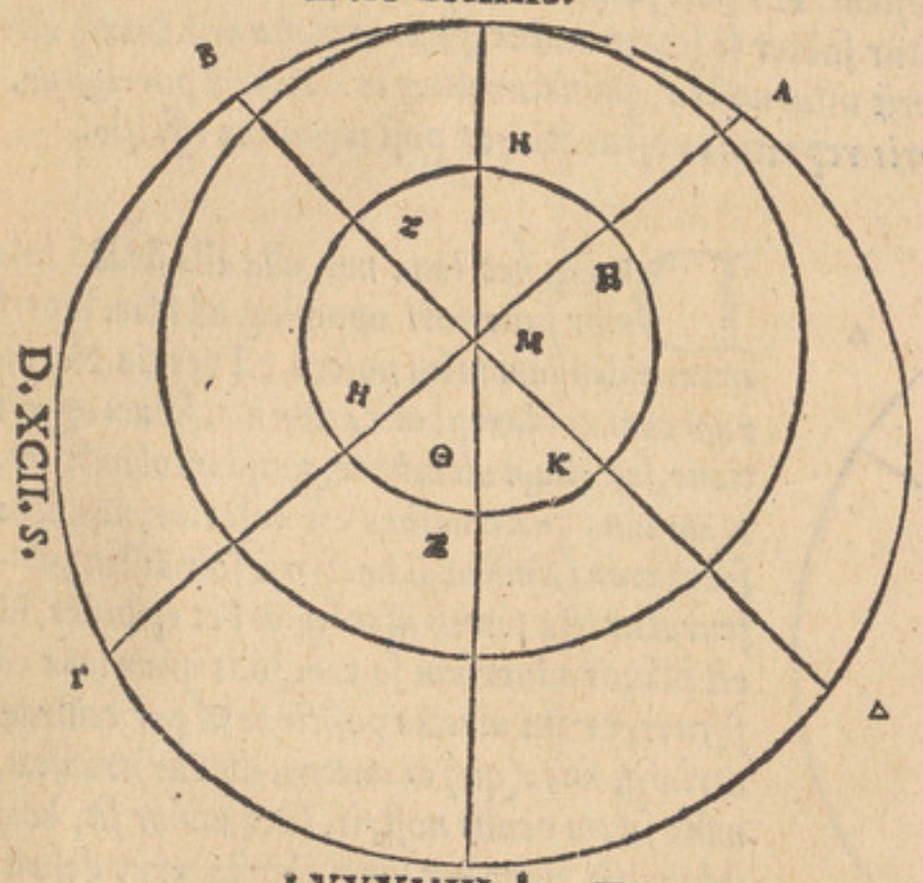

LXXXVIII. ho. III.

SI, ut quidam putant, per epicyclos globos ſol fertur, nihilominus, moderatis eũ greßibus tẽperatiſq; cõficere annuos curſus, expoſita epicyclorũ forma docebimus. Epicyclus enim dicitur globus, qui per aliquẽ circulũ fertur. Sit igitur zodiacus circulus, quem limitant A B Γ Δ. ſolſtitialis, excludẽs zodiaci circuli punctũ E Z H K. qui epicyclus intelligatur, habens proprium punctum M. & puncto quidem ☉. interuallo autẽ M. deſcribatur circulus M O N X. Epicyclus ergo rapiatur cũ mundo ab oriente in occidentẽ raptatu quotidiano: feratur tamen naturaliter contra mundi curſum, & ſol in eodem epicyclo cõſtitutus, iuxta totius mundi conuerſionem moueatur. Quapropter ſol ſuo epicyclo contrarium motum agens per deſcriptum M O N X. circulum, anni ſpatio utique ſuum conficit curſum. Nam cum epicyclus ab M. peruenerit ad O. literam, quartam mundi partẽ, obibit & tunc ſol ab E ad K. pergit. Erit ergo ſol ubi & litera O. nobis tamen à terra, id eſt ☉. ſpectantibus, directa uiſus acie uidetur eße apud notam B. Sicq; fit, ut rurſus epicyclus pergit à litera O ad N, pergat ſol à K ad H. licet uideatur eſſe ubi eſt Γ. Rurſus idem epicyclus tranſit ab N in X. & ſol ab H in Z. cũ nõ uideatur eſſe in Δ. Reſiduum demũ quadrantẽ idem epicyclus obeat a b X. in M & ſol à Z repreſentatus in E. poſt annum loco ſuo uidebitur eſſe ubi eſt A. & putabitur zodiaci circuli tranſcurriſſe ſemitam. Qua ratione palam fit etiam ſecundum epicycli motum, ea quæ uidentur nobis aliter quam reapſe fiunt, uideri. Tardior enim & minor uiſu uidetur ſol, cum uelut in geminis erit, maximus uero & incitatißimus, cum uelut in ſagittario. Eſt in ſolis circuitu ma

ximum interuallū à ☉ ad E. id est à terra ad summum limitem solstitialis epicycli, minimum uero ad eiusdem infimum limitem. C

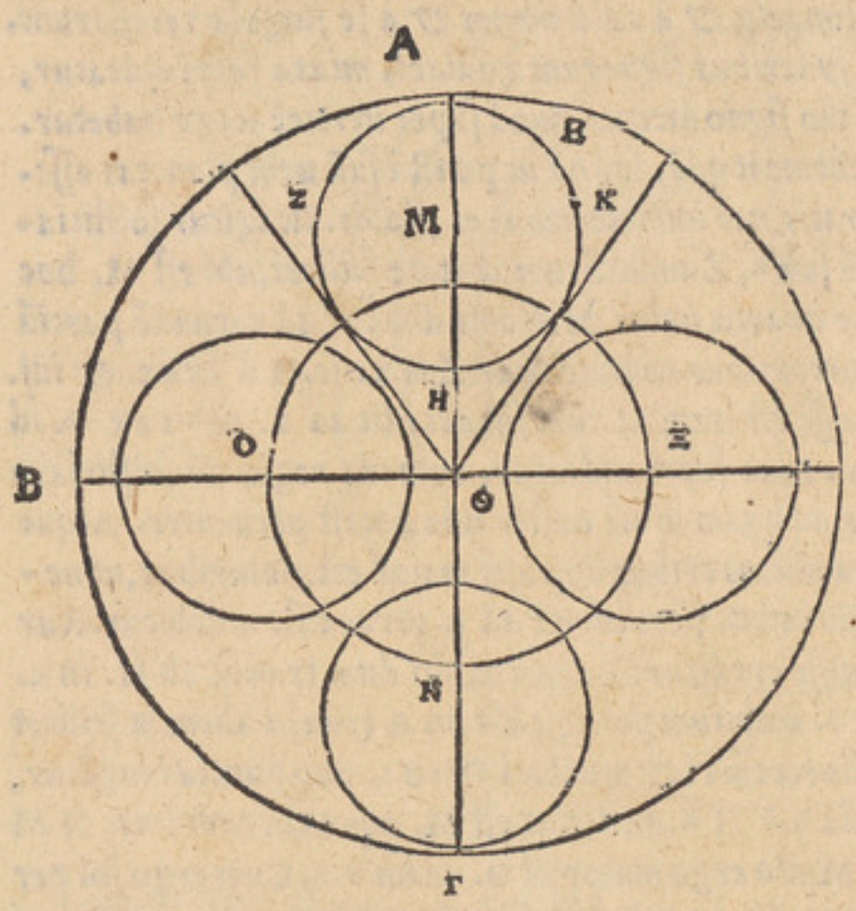

SEquitur, ut quoniã planetæ modo stãt, modo progrediuntur, modo retro gradiantur per certa zodiaci signa quæ causa sit, inuestigari. Sit zodiacus circulus A B Γ Δ. cuius punctus est ☉. epicyclus aũt erraticæ cuiuslibet stellę E Z H. cuius punctus sit. M. litera, per quã uelut axem proprium feratur, idem epicyclus cum stella in semet locata ab oriẽte in occidentem. Agantur etiã è regione ☉ obliquæ duæ lineæ stringentes utrinq; extremos ambitus epicycli ☉ H A. per quæ M. epicycli punctum, ducatur in altum linea ☉ M A. Ergo stella cum erit in Z. putabitur esse in B. & cum fuerit in H. æstimabitur esse in Δ. & cum de Z. progreditur ad E. putatur de B. progressa esse ad A. ad præcedentia scilicet signa. Cumq; enim multum spatij A Z. recedet tanquam in B. diu in eodem loco morari putatur. Sed mathematici mundum & stellas omnes uniformiter secundum naturã suã putãt circũferri Ergo stella cũ erit in H. uidebitur eße penes Δ. & cũ H E. lustrauerit ambitum Δ A. zodiaci orbis ambitum obisse credetur iuxta signorũ sequentium ordinem. Sic stationũ præceßionum & regradationem uisa patefiunt. His patefactis ad cœtus, id est concursiones erraticum ueniamus. Sphæra quæ aplanes dicitur subter se septem habet sphæras planetarũ. Cumq; aliquis eorum nobis uiciniorum, obiectus fuerit uisui nostro, qui naturaliter in directum porrigitur, ne uideatur superiorum, fit ipsius superioris repentina obscuratio, & post repentina effulsio. D

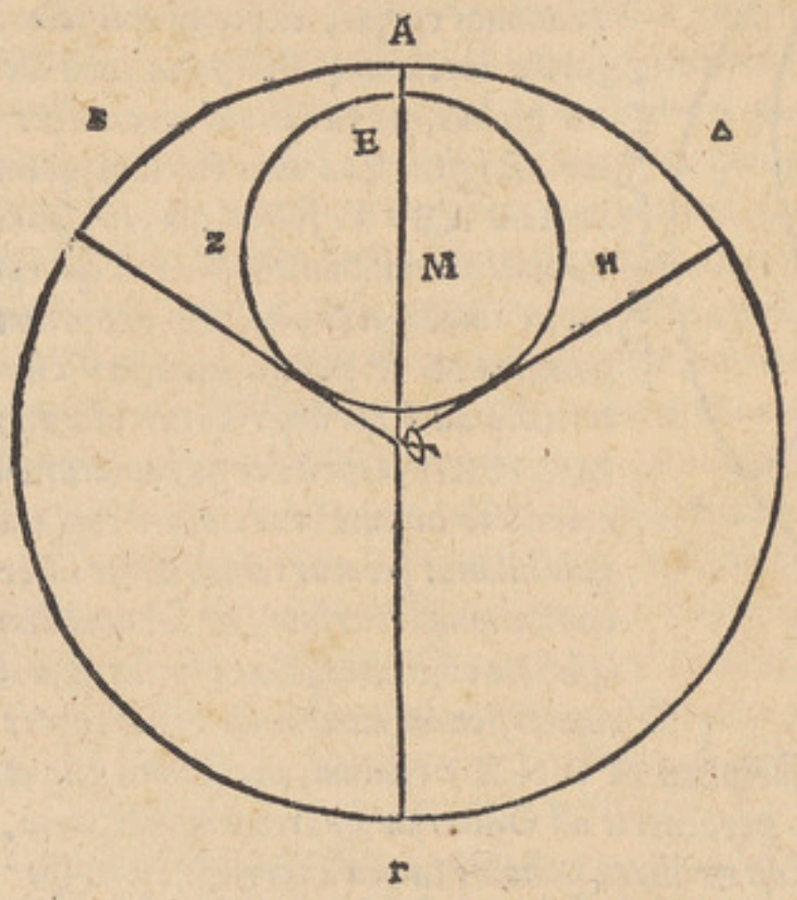

DEniq; nec luna nec ulla alia stella inferior superiori opposita, ad illam superiorem uidendam uisui nostro est peruia. Nec mirum cum quidam planetarum non solum oppositione, sed etiam uicinitate, quosdam obnubilent. Nam luna quæ omnibus est inferior, non stella sed terrena umbra diametro à sole distans, obscuratur: ita tamen utroq; orbes epipedos, id est planos aduersum se, tam solis quam lunæ cõstituas, & ita directa positione ut per centrum utriusq; linea (quę diametros dicitur) transeat, nunc solem oculis nostris, licet minor sit, luna subtrahit, nunc lux lunæ obiectu terrę deficit, quę si etiam dimidio momẽto declinet, sed à diametro in aquilonem uel austrum nunquam patitur defectum. Cur uero non fiat per totum orbem eclypsis solis uno diei momento, hinc sumitur ratio. Quia luna utpote minor, illi obiecta, si huic climati lucem eius subtrahit, alteri nequit, sicut manifestat pictura. Luna ut quibusdam placet minor est quam terra, ut quibusdam maior, ut quibusdam æqualis. Sed cum ignis lucem præbens æqualis erit corpori, ex quo emicant umbrę, ipse umbræ nascentur in modum cilindri: utpote sit lucem afferens A B. Quod uero illuminatur Γ Δ. Hæc quoq; æqualia sint & globose utraq;, perspicuum est radios unum A Γ. alterum B. Δ. indirectũ exaltatos iuxta se esse positos æquali distantia, merito quia circuli A B. diametro uisus æqualis est. Idem radij crescant in altum erit A Γ E. radius radio B Δ Z. distans æquali rigore, hoc est sine incli

A natione, & quantumcunq; creſcant, nunquã eorũ ſe cacumina contigent E. ſcilicet ac Z. Sin quod illuminat minus ut H ☉. quod illuminatur maius ut K. A. articuli Γ Δ. diametro. Manifeſtum eſt umbram orbis k A. quæ eſt k M & A N. in formam quidem effigiarij calathi, cuius ſpecies creſcet in immenſum. Nam cum ſit maior k A. diametrus H ☉. diametro profecto tamen H k M. radius quã ☉ A N. in immenſum porrecta, latiorem quo plus creſcunt effigiãt opacitatem. Sed oportet ſemper maiorem eſſe illuſtrantem globum hiſq; illuminantur. Si itaq; lucem aduehens præſtabit magnitudine, ut × O. & ſit minus quod illuſtratur, ut π P. utraq; autem globoſa in modum coni deſinens naſcitur umbra in acumen radijſq; porrectis × π. & O P. in altum & contingẽtibus ſe inuicem apud notam C. Quod fit ex eo quia π P. diametros minor eſt diametro × O. propterea q; umbræ ſpecies concordes erit.

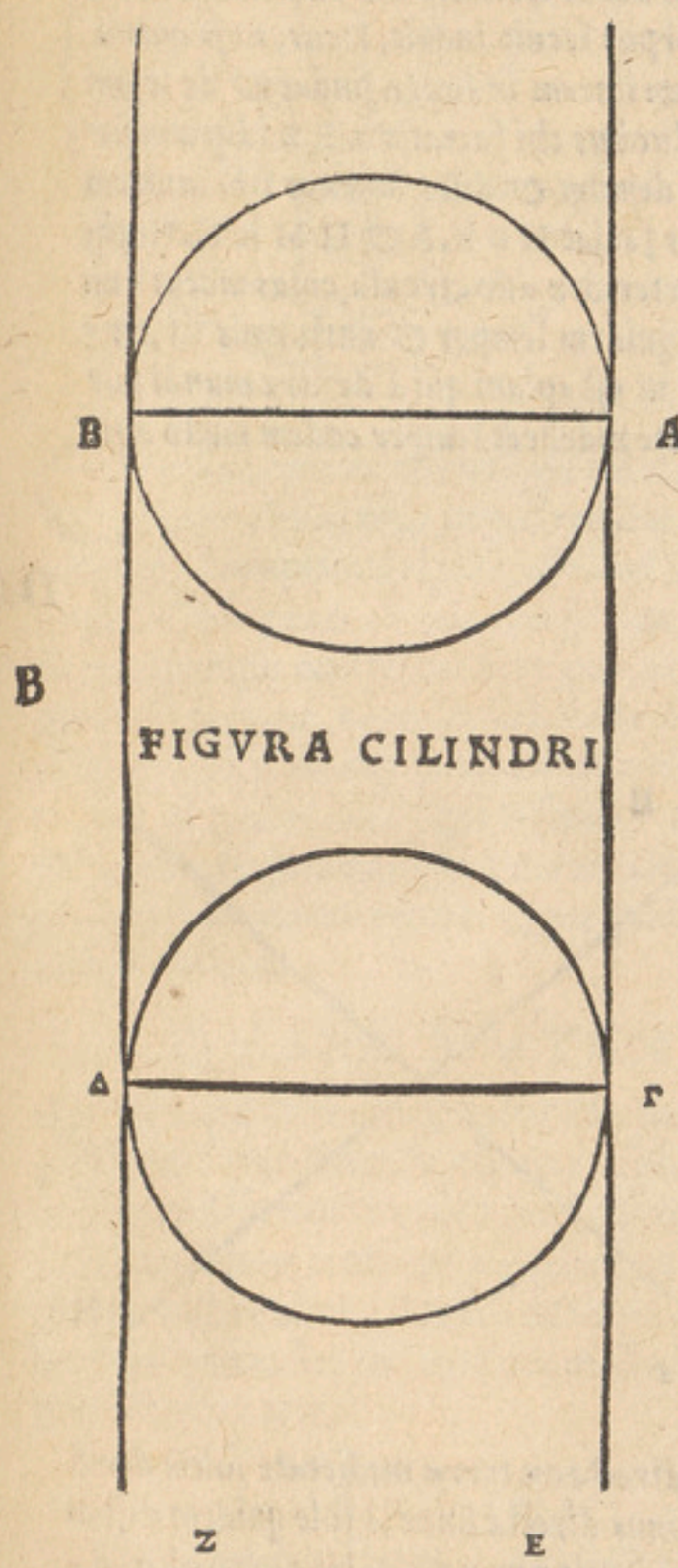

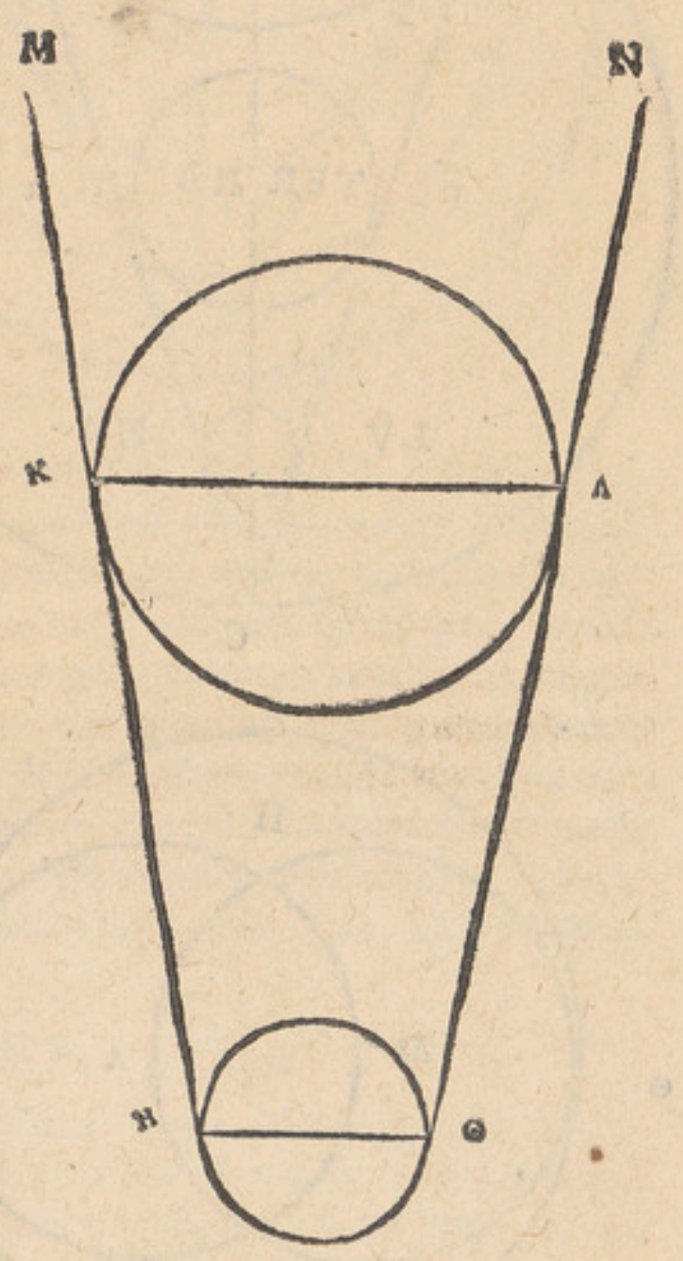

QVia igitur hyparchus docet magnitudinem ſolis in D.CCC. L XXX. partibus, potiorem eſſe quam terram: terram demum XXVII. potiorem eſſe quam lunam, multoq; ſolem altiorem quam luna ſit, apparet umbram terræ coni ſimilem effici. Quippe radijs ſolis × π. & nũc O P. anguſtant ſe iuxta diametrum terræ, π P. & dextra leuaq; omnia illuminant. Terra uero obiecta lumini ſolis circumfluente ſe lumine umbram efficit adiametri ſui latitudinem in anguſtiam proue ctam, & uſq; ad finem ultimum anguſtiarum attenuatam. Quam cum inciderit nocturna luna diametro à ſole diſtans in tenebras conditur, porro cum non per centrum ſolis & lunæ tranſit diametra linea, nullam patitur obſcuratione euadens terrenam umbram.

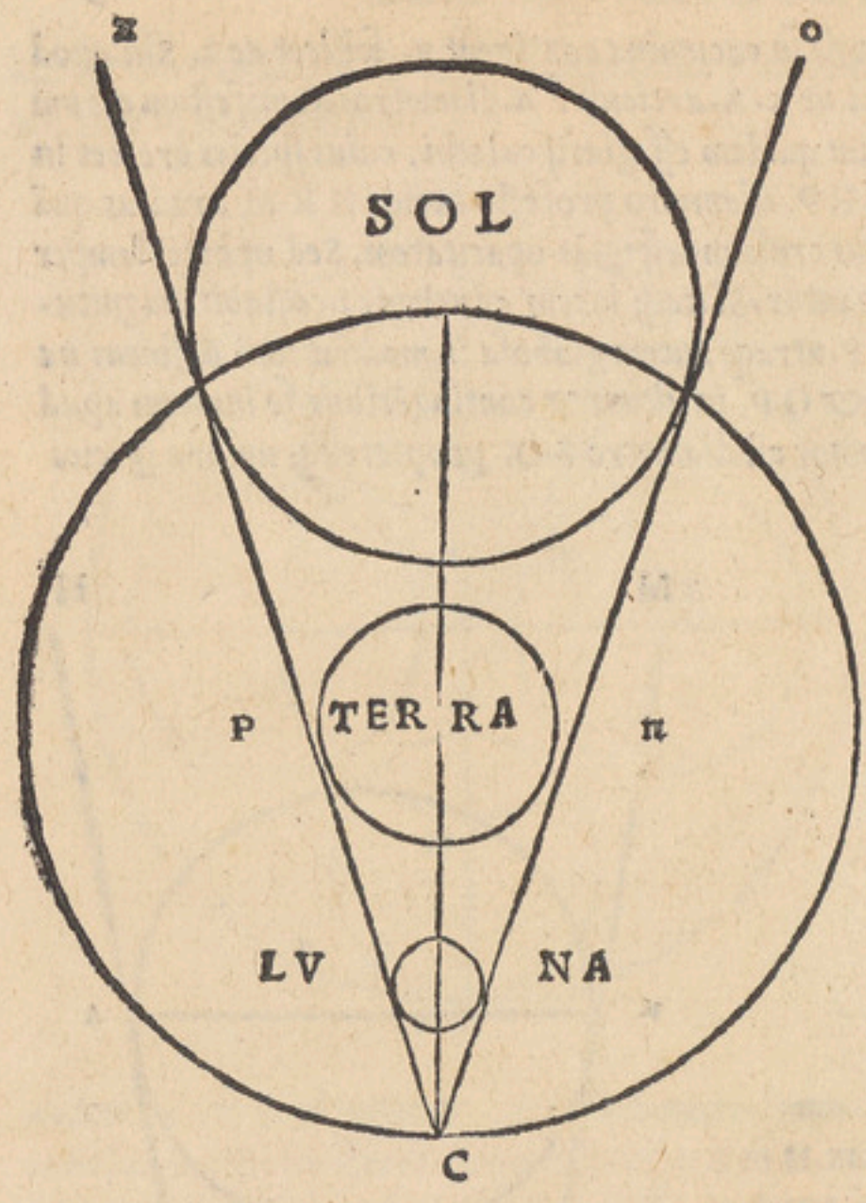

C

EST autem centrum punctus medius viꝛ culi æqualiter undiq; differens, circum ductæ lineæ ſpatijs. Cumq; in eodem circulo ab una in alteram partẽ plures lineæ in trãſuerſum poſſint duci, nulla unquam dicitur di ametrus niſi illa ſola quæ circulũ æqualiter diuidens recta, per medium centrum tranſit.

ESſentiæ geminæ partes ſunt, quam Plato uocat ſeriem. Hanc enim nõ materiã neq; corpus ſecuit inquit, Deus, ut ſi quis A B. rectam lineam in longo findat & de ſegminibus duobus chi faciat Γ Δ E Z. idipſum incuruet demum & duos innexos ſibi inuicem circulos faciat H Θ K. A & H M K N. Hosq; ipſos exteriore alio circulo, cuius motus conuerſio quidem ſemper & uniformis ſit, circũliget: ut eſt aplani qui à dextra mundi parte oriente uidelicet ſemper eodem modo agitur.

D

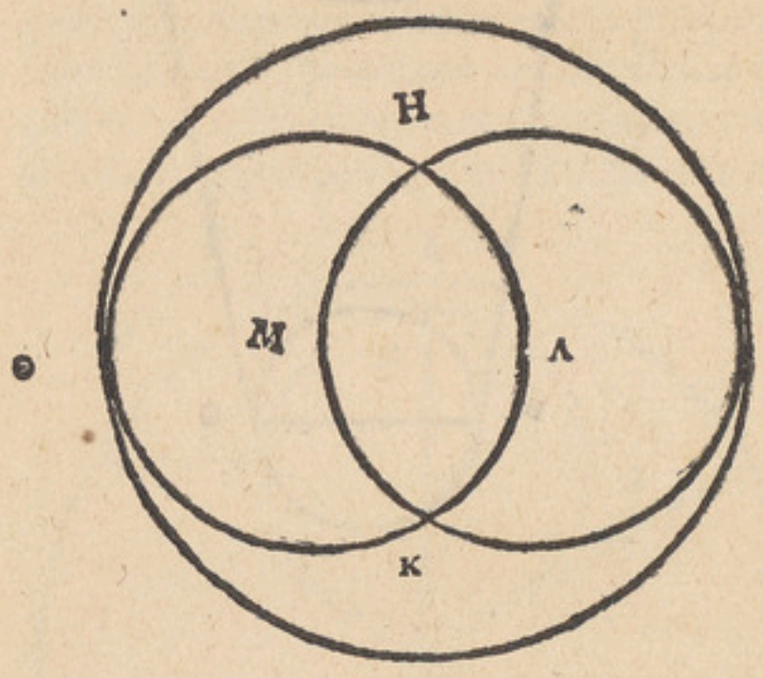

E

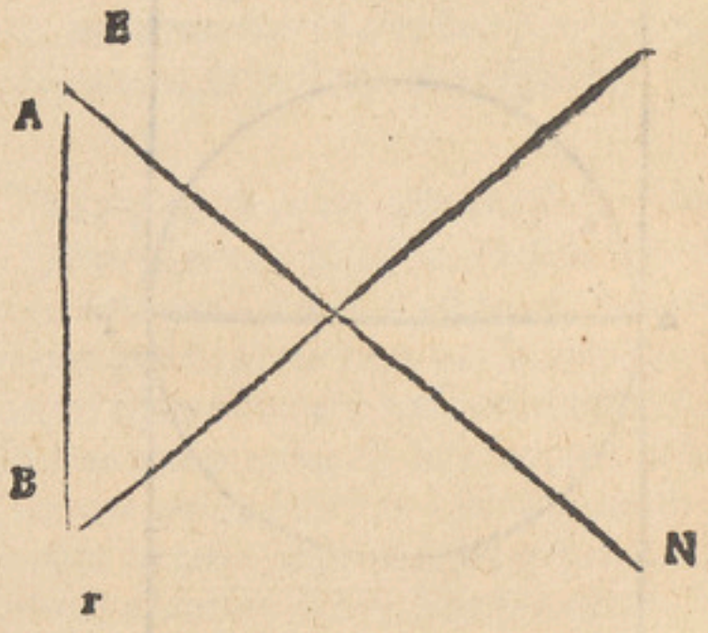

AD Solis & Veneris demonſtrationem, erit una linea directa ex terræ medietate ſolem demõſtrãs à litera x. duæ uero aliæ dextera leuaq; nihilominus directæ lineæ: à ſole quidem diſtantes L. momentis à ſe aũt inuicem C. dextera quidem à parte orientis per x & A. leua uero ab occidente per x & Γ. zodiacus quoq; circulus ſit A B Γ. quæ ſingulæ diſtant à ſe momẽtis, L. & cum ſol ſit in B, & per X B. lineam, ſit punctus ſolis in litera K. hæc, id eſt x Γ linea prius occidit & prius oritur quia ſol: illa uero alia x A. poſterius occidit & poſterius oritur. Neceſſe eſt igitur ut litera A. demõſtret heſperum poſt ſolis occaſum, Γ. uero luciferum ante ſolis ortum. At uero Plato & alij, aliquanto quam ſolis eſt, elatiorem Luciferi globum aſtruunt, qui limitatur, A E Z H. contingens, A. quidem lineam per E. literã K Γ. uero per H. Cum ergo fuerit in E. Lucifer uidebitur eſſe in A. & cum in H. putabitur eſſe in E. cum uero penes Δ. dubium non eſt proximum ſoli uideri excelſiorẽ, & cum in Z. proximum terræ humiliorem. Iam illud obſeruandum quod ſiue ad oriẽtem, ſiue ad occidentẽ Lucifer ſeceſſerit diebus fere D. LXXXIIII. ad id in quo fuerat remeare pridẽ, & HΔ E. quidem peragrat diebus CCCCXLV. ut maiorẽ ambitum, minorẽ uero depreſſioremq; reliquis diebus CXXXIII.

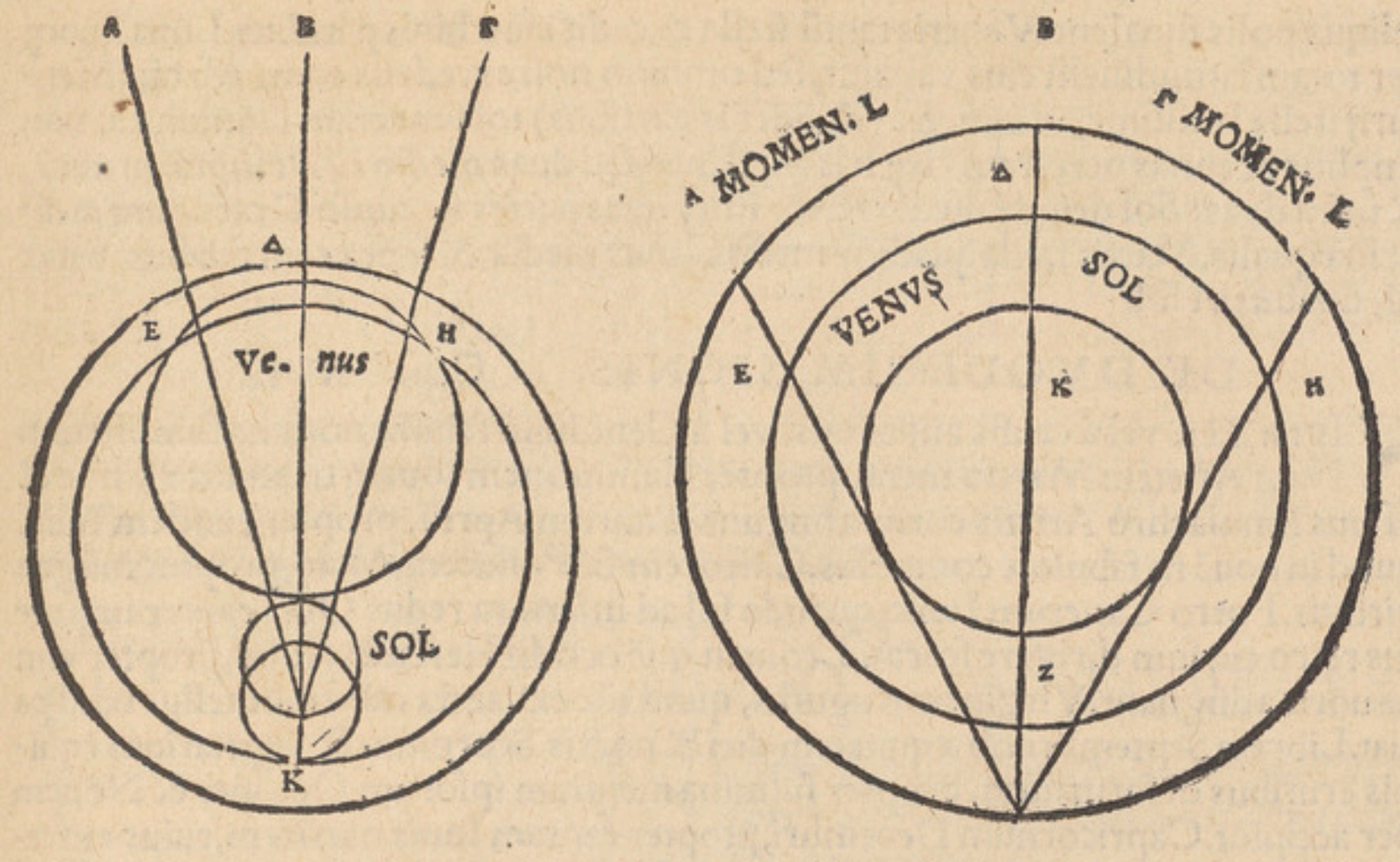

A Cvm fixo cardine circini casu uel etiam uoluntate nostra oppresso aut relaxato circino, describuntur circuli tales, ut postremitas circumductæ lineæ non solum perueniat ad exordium, sed deflectens à competenti rigore, infra uel supra circumducta linea sæpius artiores laxioresue circulos faciat, hoc genus circulorum spiram, uel acantum, uel uolumen uocamus. Igitur quia planetas sic aplanes rapit quotidiana uertigine, ut non patiatur eos in eundem locum & uelut sedem, ex qua progressi fuerant, representari. Recte dicuntur in spiram & uelut sinuosum acanti uolumen rotari, ob inconstantem atq; inæquabilem circumuectionem, ut si stella quælibet erranssit in signo Arietis, quæ ad præcedentia signa Piscem & Aquarium prouehatur. Contra si remissior erit raptatio ab Ariete ad sequentia signa Taurum, Geminos & Cancrum recedet, gyris deflectentibus ab exordio & conuenienti rigore. Quos quidem gyros Græci heliacos appellant à Sole, cuius potentiæ cædunt planetæ.

B

QVARE MVTENT COLORES. Cap. XV.

SVus quidem cuiq; color est: Saturno candidus Ioui clarus, Marti igneus, Lucifero † gaudens. Vespero † splendens, Mercurio radians, Lunę blandus, Soli cũ oritur ardẽs: postea dies. Sed colores ratio altitudinum temperat: Siquidem earum similitudinem trahunt, in quarum aëra Venere subeundo, tingitq; appropinquantes vtrolibet alieni circuli meatus. Circulus frigidior in pallorem, ardentior in ruborem, ventosus in horrorem, Sol atq; comissuræ absidum, extremæq; orbitæ atrã in obscuritatem.

SCHOLIA IN CAPVT XV.

LVcifero gaudens. ⌋ *Apud Plinium legitur candens, quomodo & hic legendum opinor.*

¶ Vespero splendens. ⌋ *Apud Plinium est, uesperi refulgens.*

¶ Postea refulgens. ⌋ *Sic quidem cum aliquo sensu legitur, apud Plinium autem: Postea radians.*

¶ In quarum aërea Venere. ⌋ *Pro aërea suspicor legendum aëra: nam cælo cuiuslibet planetæ accipitur, ut Iouis aër, & Saturni aër.*

¶ Sol atq; commissuræ absidium. ⌋ *Commissuræ sunt* κατάβασις καὶ ἀνάβασις *circuli, id est, caput & cauda draconis, in quibus fiunt Lunæ ac Solis eclypses.*

DE ZODIACO CIRCVLO. Cap. XVI.

ZOdiacus vel signifer, est circulus obliquus, XII. signis constans, per quem errantes stellæ ferũtur: Ne aliud habitatur in terris, quàm quod illi subiacet,

reliqua polis ſqualent. Veneris tantũ ſtella excedit eum binis partibus. Luna quoq; per totam latitudinem eius vagatur, ſed omnino non excedens eum. Ab hijs Mercurij ſtella laxiſſime, vt tamen e (duodenis partibus) tot ſunt enim latitudines, non amplius octonas pererret: Neq; has æqualiter, ſed duas medio ei°, vt ſupra quatuor, & infra duas: Sol deinde medio fertur inter duas partes flexuoſo Draconum meatu inæqualis. Martis ſtella quatuor medijs, Iouis media, & ſupra eam duabus: Saturni, duabus vt ſol. C

DE DVODECIM SIGNIS. Cap. XVII.

Aries. *Taurus.* *Gemini.* *Cancer.* *Leo.* *Virgo.* *Libra.* *Scorpius.* *Sagittari°* *Capricornus.* *Aquarius.* *Piſces.*

SIgna XII. vel à cauſis annalibus, vel à Gentilium fabulis nomina ſumpſerunt. Nam Arietem Martio menſi propter Hammonem Iouem tribuunt: Vnde & in eius ſimulachro Arietis cornua fingunt. Taurum Aprili, propter eundem Iouẽ, quòd in bouẽ ſit fabuloſe conuerſus. Caſtorem & Pollucem, Maio, propter inſigne virtutis. Porro Cancrum Iunio, quando ſol ad inferiora redit: Quia cancer impulſus retro curſum dirigere ſoleat. Leonem quẽ occidit Hercules, Iulio, propter vim feruoris adſignant. Virginem Auguſto, quòd tũc exhauſta caloribus tellus nihil pariat. Libram Septembri, ob æquitatem diei & noctis. Scorpium & ſagittarium equinis cruribus deformatum, propter fulmina menſium ipſorum October & Nouember accipiũt. Capricornum Decembri, ptopter capram Iouis nutricem, cuius extrema piſci ſimilia pinguntur, quod huius menſis vltima pluuialia ſint. Aquarium Ianuario: Februario piſces ob menſes imbriferos tradunt. Singulis autem ſignis XXX. partes. Terræ vero decades putantur, eo quod ſol XXX. diebus & decem ſemis horis illa percurrat. A medio menſis, id eſt, XV. Calendarum die ſemper incipiens. D

DE LACTEO CIRCVLO. Cap. XVIII.

LActeus circulus eſt figura candidior per medium cæli verticem, quem vulgo dicunt ex ſplendore ſolis in eo currẽtis ita fulgere, ſed fruſtra, cum ab illo nunquam, niſi in parte ſagittarij & geminorum tangatur, in quibus candidum circulum ſignifer cingit.

SCHOLIA IN CAPVT XVIII.

LActeus circulus eſt figura. ⌊Deſcriptio circuli quem Græci galaxiam uocant à candore lacteo. Ariſtoteles primigenia dictione uocat γαλαξ. circulus eſt uulgo etiam notus, ſolus nanq; ex his quę ſunt in ſphęra ſenſu deprehẽditur. Apud poetas uia eſt per quam dij cælum ſurſum ac deorſum ſcandunt. Recenſentur apud Ariſtotelem multę opiniones de huius circuli eſſentia, de quib° definire aliquid non eſt huius loci. tãtum ſubijciam per quæ ſydera ducatur, eſt enim hoc operæpreciũm ſcire nec iniucundum, ducitur igitur in ſphæra à ſeptentrione meridiem uerſus per medium ſigniferum, principium ducens ab ſeptentrionibus, in quo reuertitur per ſigna & ſignorum partes, quę ſequũtur per mediam Caſſiopeiam, per dextra Perſei, per ſiniſtra Erichtonij, & utrunq; eius pedes, deinde per cornua tauri, per omnes pedes geminorum per dextram Orionis, per occiput Canis, deinde per mediam nauim Argo, per imos pedes cẽtauri per aram, per Scorpionis caudam atq; arcum Sagittarij, per aquilam & telum, hinc per cygnum & Ciphei caput uſque ad Caſſiopeiam unde ſumus egreſſi.

DE CVRSV ET MAGNITVDINE SOLIS. Caput XIX.

SOlis ignem dicunt aqua nutrir i: multo'q; hunc luna ampliorem: Lunam vero terra eſſe maiorem: vnde & cunctis vnius magnitudinis apparet. Quod enim nobis quaſi cubitalis videtur, nimiæ celſitudinis diſtantia facit: alioqui maior oriẽs Indis, & maior Britannis apparet occidẽs: Qui dum natura ſit igneus, motu quoq; nimio calorem adauget. Hic curſu variante dies & menſes, tẽpora diuidit & annos; aëris temperiem accedendo vel recedendo pro temporum ratione diſpenſat: neſi ſemper in ijſdem moraretur locis, alia calor alia frigus abſumeret.

DE ECLYPSI SOLIS ET LVNAE. CAP. XXI.

A SOlem interuentu lunæ, lunam'q; terræ obiectu nobis perhibent occultari: Sed solis defectum non nisi nouissima, primave fieri luna, quod vocant coitum: Lunæ autem non nisi plena. Non posse autem totum solem adimi terris intercedente luna, si terra maior esset quàm luna. Omnibus autem annis fieri vtriusq; syderis defectus, statis diebus horisq; sub terra: Nec tamen cum superne fiant vbiq; cerni, aliquando propter nubila, sæpius globo terræ obstante conuexitatibus mundi: & lunæ defectum aliquando quinto mense à priori, solis vero septimo fieri. Eandem bis triginta diebus super terras occultari, sed ab alijs hoc cerni, quondam in quindecim diebus vtrunque sydus defeciſſe: semel iam mira ratione lunam in occasu defeciſſe, vtroq; super terras conspicuo sydere. Sed ne singulis mensibus eclypsis fieret, latitudo ligniferi lunam superius inferiusve transmittit.

SCHEMA DE ECLYPSI SOLIS.

B

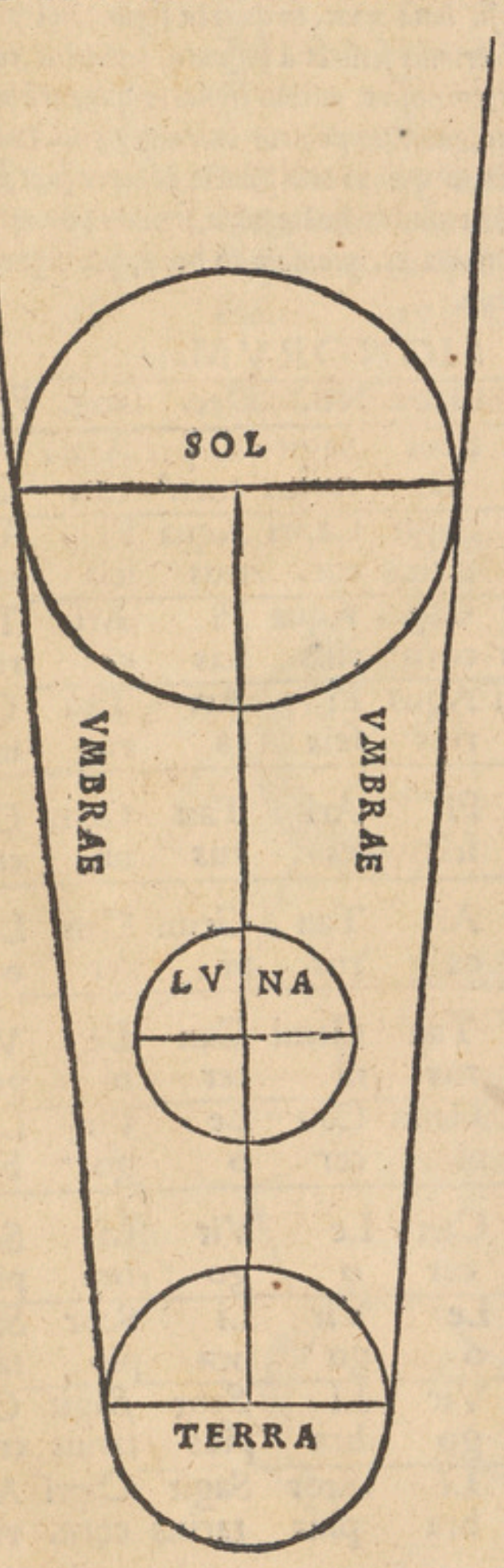

SCHOLIA IN CAPVT XXI.

SOlem interuentu lunæ. *Quæ faciunt ad exactiorem huius capitis explicationem, supra exposita sunt in ueteri commentario.*

ARGVMENTVM DE CVRSV LVNAE PER SIGNA. Caput XXII.

LVna zodiacum tredecies in duodecim suis conficit mensibus, duobus scilicet dieb⁹, & sex horis, & besse, id ē, octo vncijs vnius horæ, per singula signa decurrens. Si ergo vis scire, in quo signo luna versetur, sume lunam quā volueris computare, vtpote XII multiplica p IIII, fiunt XLVIII. Partire per nouem, nouies quiniq̄ dragies quinqes. Quinq; ergo signis ex q̄ luna nata est, exactis quæ haud dubie in eodem quo sol est sydere semper accēditur. In sexto autem signo luna duodecima commorat: Quod signum remāserit, sex horas signi sequētis noueris esse completas: si duo, duodecim: si tria, decem & octo: si quatuor, diem integrū: si octo, octies senas horas, id est, duos adiectos esse dies. Ex quibus tamen horis per terna semp signa binas subtrahere memento. Operosum est enim in singulis signis horas minutatim diuidere per vncias. Vnde in præsenti quamuis ad nonas portiones tria remāserint, non horas XVIII, sed XVI sexti signi duodecima luna complebit: Et hæc quidē luna in prima vel media parte signi cuiuslibet nata, prompta est cōputatio. Sin autem alias, quod primo signo luna accēsa vel dēpserit, vel retinuerit partes, tot sequentibus etiam detrahere vel adijcere recorderis: nouem horis in luna pro quinque diebus in sole computatis.

C

HVius paginæ IIII. *ſunt figuræ prima prætitulatur menſibus xij. & contra unumqnenq; men ſem totidem ſubnotatur ſignis.* Eſt quoq; elatere ætas uniuſcuiq; lunæ. *Ita ut contra primã & ſecundam ſint xij. lunationum exordia. Qua propter in hac diſcernuntur etates lineis que conti nẽtur de cetero ſub ſingulis ſignis.* Et quia ſemper prima luna occidente Sole, oritur. *In ſecunda fi gura que ſequitur xij ſigna exterius quaſi in zodiaco ordinantur. Cumq; per ſingulos menſes ſin gulorum teneat primordia.* Exempli gratia ab uno eorum, *id eſt ariete cœpi, & quot formas a pri ma uſq; ad xij habeat græcis nominibus ſubnotaui que deficiẽdo iterat quoniam eiſdem momentis deficit quibus creſcit. Quod deſignãt ætates lunæ ſubſignis deſcriptæ. Sicq; fit ut ſemper appareat* μονοτίδης *uerſus occidentem,* ἀνιχότομος *ſuperior uerſus ſeptentrionem* παναρκτικὸς *uerſus orientem* ἀνιχότομος *inferior uerſus meridiem.* Deniq; clxxx. *partibus, id eſt clxxx. diebus elongatur à ſole, quod demonſtrat tertia figura inferior, parte altera longior. Nam à prima paulatim xij. parti bus progreſſa clxxx. partibus decimam quintam erigione ſcilicet lunæ determinat. Talicq; mo do decimaquarta & decima tertia, & reliquæ contra ſe reliquis concordant.* Vt *tandem uiceſi manona xij. partibus à ſole diſtet ſicut & prima. Totius uero lunaris circuitus ſumma deprehendi tur in ccclx. quod ibidem alius ordo denotat, licet deſit luna xxx. In quarta figura ubi prẹpa ratio biſſexti colligitur, ſuperius anni prẹſcribuntur. Primus ſcilicet à biſſexto, ſecundus, tertius & quartus. Contra quos ſingulos ſunt xij. horæ deorſum poſitæ, quibus ſignatur qua earũ ingre diatur ſol: ſignum ante poſitum, eo uidelicet calendario, quod ſupponitur unicuiq; ſigno. Denique horæ noctis atramẽto nigreſcũt. Diei horæ minio rubẽt, & quibus tria puncta deſuper ſunt, ipſius horæ tertio puncto in ſignum notat ſolis ingreſſus, quibus nihil inchoãte hora, ſignum introijt. Tri ginta numerum praſino ſingulis horis ſubieci, & ad ultimum xs. quoniam ab hora, qua ingreditur xxx. diebus & x.s. horis. In uno quoq; ſigno ſol moratur.*

TABVLA MENSIVM AC SIGNORVM.

D

Luna.	Mar.	Apri.	Mai.	Iun.	Iulius	Aug.	Septẽ.	Octo.	No.	Dec.	Ianu.	Feb.
I. II.	Ari es	Tau rus	Gemi ni	Can cer	Le o	Vir go	Li bra	Scor pio	Sagit tarius	Capri corn⁹	Aqua rius	Pi ſcis
III. IIIIs.	Tau rus	Gemi ni	Can cer	Le o	Vir go	Li bra	Scor pio	Sagit tarius	Capri cor.	Aqua rius	Pi ſcis	Ari es
sVI VII.	Gemi ni	Can cer	Le o	Vir go	Li bra	Scor pio	Sagit tarius	Capri corn⁹	Aqua rius	Pi ſcis	Ari es	Tau rus
VIII. IXs.	Can cer	Le o	Vir go	Li bra	Scor pio	Sagit tarius	Capri corn.	Aqua rius	Pi ſcis	Ari es	Tau rus	Gemi ni
sXI. XII.	Le o	Vir go	Li bra	Scor pio	Sagit tarius	Capri corn.	Aqua rius	Pi ſcis	Ari es	Tau rus	Gemi ni	Can cer
XIIIs. XIIII.	Vir go	Li bra	Scor pio	Sagit tarius	Capri corn.	Aqua rius	Pi ſcis	Ari es	Tau rus	Gemi ni	Can cer	Le o
sXVI. XVII.	Li bra	Scor pius	Sagit tarius	Capri corn⁹	Aqua rius	Pi ſcis	Ari es	Tau rus	Gemi ni	Can cer	Le o	Vir go
XVIII. XIXs.	Scor pio	Sagit tarius	Capri cor.	Aqua rius	Pi ſcis	Ari es	Tau rus	Gemi ni	Can cer	Le o	Vir go	Li bra
s XXI. XXII.	Sagit tarius	Capri corn.	Aqua rius	Pi ſcis	Ari es	Tau rus	Gemi ni	Can cer	Le o	Vir go	Li bra	Scor pio
XXIIII XIIII s	Capri corn⁹	Aqua rius	Pi ſcis	Ari es	Tau rus	Gemi ni	Can cer	Le o	Vir go	Li bra	Scor pio	Sagit tarius
sXXVI XXVII	Aqua rius	Pi ſcis	Ari es	Tau rus	Gemi ni	Can cer	Le o	Vir go	Li bra	Scor pius	Sagit tarius	Capri corn.
XXVIII XXIX XXX	Pi ſcis	Ari es	Tau rus	Gemi ni	Can cer	Le o	Vir go	Li bra	Scor pius	Sagit tarius	Capri corn.	Aqua rius

LVNA.	xv	xvi	xvij	xviij	xix	xx	xxi	xxij	xxiij	xxiiij	xxv	xxvi	xxvij	xxviij	xxix
A Totius itineris supputatio.		cxcij	cciiij	ccxvi	ccxxviij	ccxl	cclij	cclxiiij	cclxxvi	cclxxxviij	ccc	cccxij	cccxxiiij	cccxxxvi	cccxlviij
His adest & abest soli.	clxxx	clxviij	clvi	cxliiij	cxxxij	cxx	cv	xcvi	lxxxiiij	lxxij	lx	xlviij	xxxvi	xxiiij	xij
LVNA.	xv	xiiij	xiij	xij	xi	x	ix	viij	vij	vi	v	iiij	iij	ij	i

Præparitio bissexti.		Primus.	Secundus.	Tertius.	Quartus. Dies.	Horæ.
Aries.	xv ca. apri.	i xxx D	vii xxx D	i xxx D	vii xxx	x s
Taurus.	xv ca. mai.	xi xxx D	v xxx	xi xxx	v xxx	x s
Gemini.	xii cal. iun.	x. xxx D	iiij xxx	x xxx	iiij xxx	x s
Cancer.	xv cal. iul.	viii xxx	ii xxx	viii xxx	ii xxx	x s
Leo.	xvi ca. au.	vii xxx	i xxx	vii xxx	i xxx	x s
Virgo.	xvi ca. sep.	v xxx	xi xxx	v xxx	xi xxx	x s
Libra.	xvi ca. oct.	iiii xxx	x xxx	iiii xxx	x xxx	x s
Scorpio.	xvi ca. no.	ii xxx	viii xxx	ii xxx	viii xxx	x s
Sagitta.	xvi ca. dec.	i xxx	vii xxx	i xxx	vii xxx	x s
Capricor.	xvij ca. ian.	xi xxx	v xxx	xi xxx	v xxx	x s
Aquarius.	xvij cal. fe.	x xxx	iiii xxx	x xxx	iiii xxx	x s
Pisces.	xv ca. mar.	viii xxx	ii xxx	viii xxx	ii xxx	x s

B

Hinc fit bissexti dies. vi vi vi vi

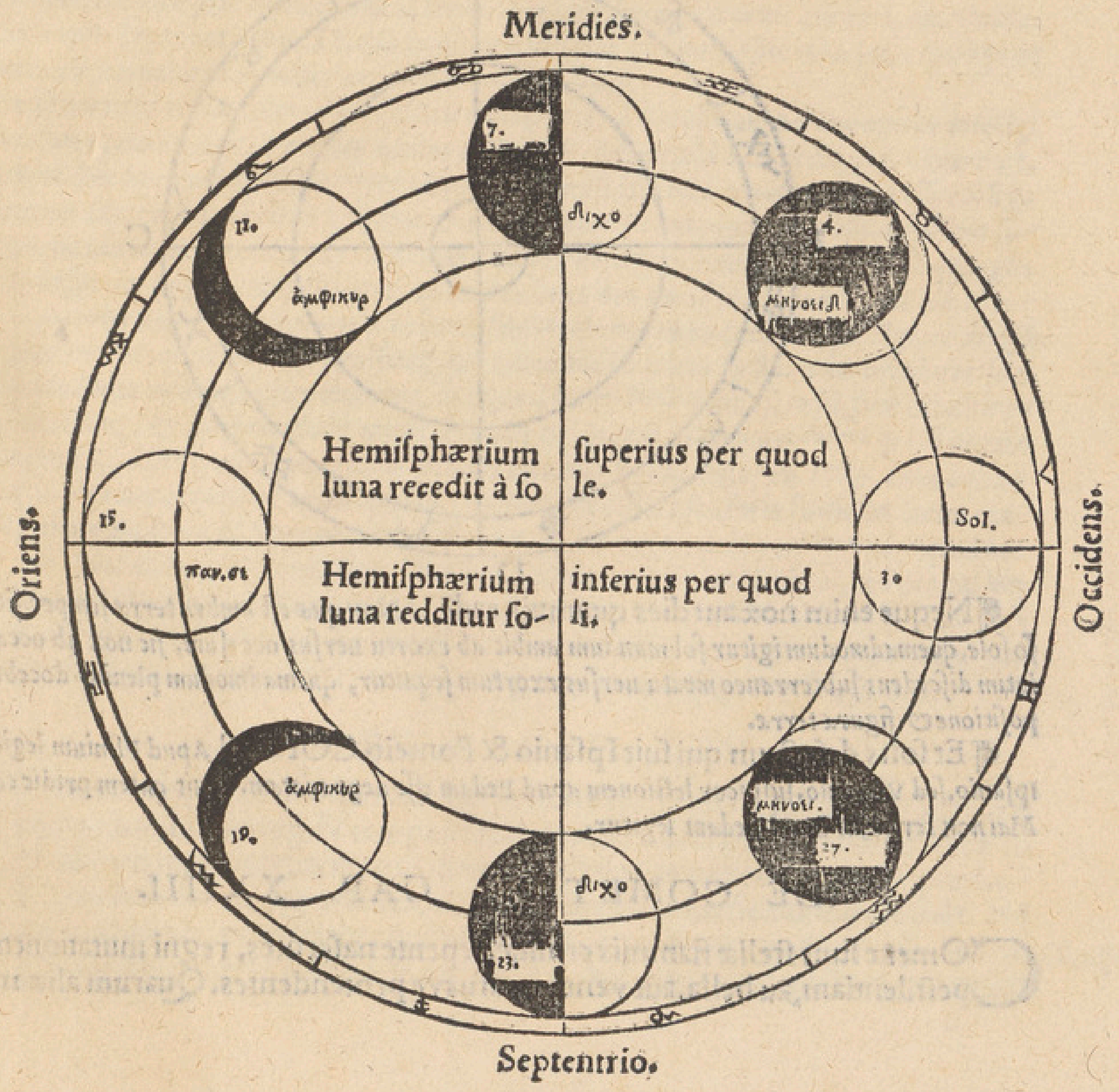

VBI NON SIT ET QVARE. CAP. XXIII.

DEfectus solis & lunæ vesptinos orientis incolæ nō sentiunt, nec maturinas ad occasum habitātes, obstante globo terrarum. Neq; enim nox aut dies quāuis

eadem toto orbe simul est, oppositu globi noctem aut ambitu diem adferente. Tempore enim Alexandri Magni luna defecit in Arabia hora noctis secunda, eademq; in Sicilia exoriens. Et solis defectum, qui fuit Ipsanio & Fonteio CONSS. II. Cal. Mañ, Campania hora diei inter septimam & octauam, Armenia inter decimam & vndecimam sensit. C

SCHOLIA IN CAPVT XXIII.

OBstante globo terrarum. ¶ *Esto cęli ambitus maximus a. b. c. d, horizon habitantium orientalem plagam: a. b. d, cælum eorum conspectum, inconspectũ uero a. c. d. & d. quidem oriens b. meridies, a. occasus: alius uero horizon (eorũ qui occasum uersus partibus* XC, *hoc est, quadrante mundi à superiore horizonte remotis) b. c. & cælum conspectum b. a. c, inferius autẽ cælum seu non conspectum b. d. c. & b. quidem oriens, a. meridies, c. uero occidens. Igitur eclypsis lunæ aut solis habitantibus oriẽtem, fiat in exortu, hoc est, in d, manifestum est eam non posse uideri ab his quorum horizon est b. c. & b. a. c, cælum conspectum. Cum autem eclypsis fit iuxta b, hoc est, in meridie, his scilicet qui habitant uersus orientem, cernitur eclypsis eadem his qui alterum horizontem habent in exortu, b. enim in hoc horizonte erat exortus. Dum autem eclypsis uidetur in pnncto a. qui horizontem habent a. d, uident eam in occasu, quorum uero horizon est b. c. his est in meridie, quare quę eclypsis fit orientalibus gentibus in meridie & hora sexta, ea fit occidentalibus in occasu & hora duodecima, distant enim quadrante mundi hi horizontes, hoc est, senis horis, totus nanq; mundus uigintiquatuor horarum spatia continet. Horum facilis erit intellectus si legantur, quæ copiosius dicemus libro ultimo de meridianis & longitudine cæli.*

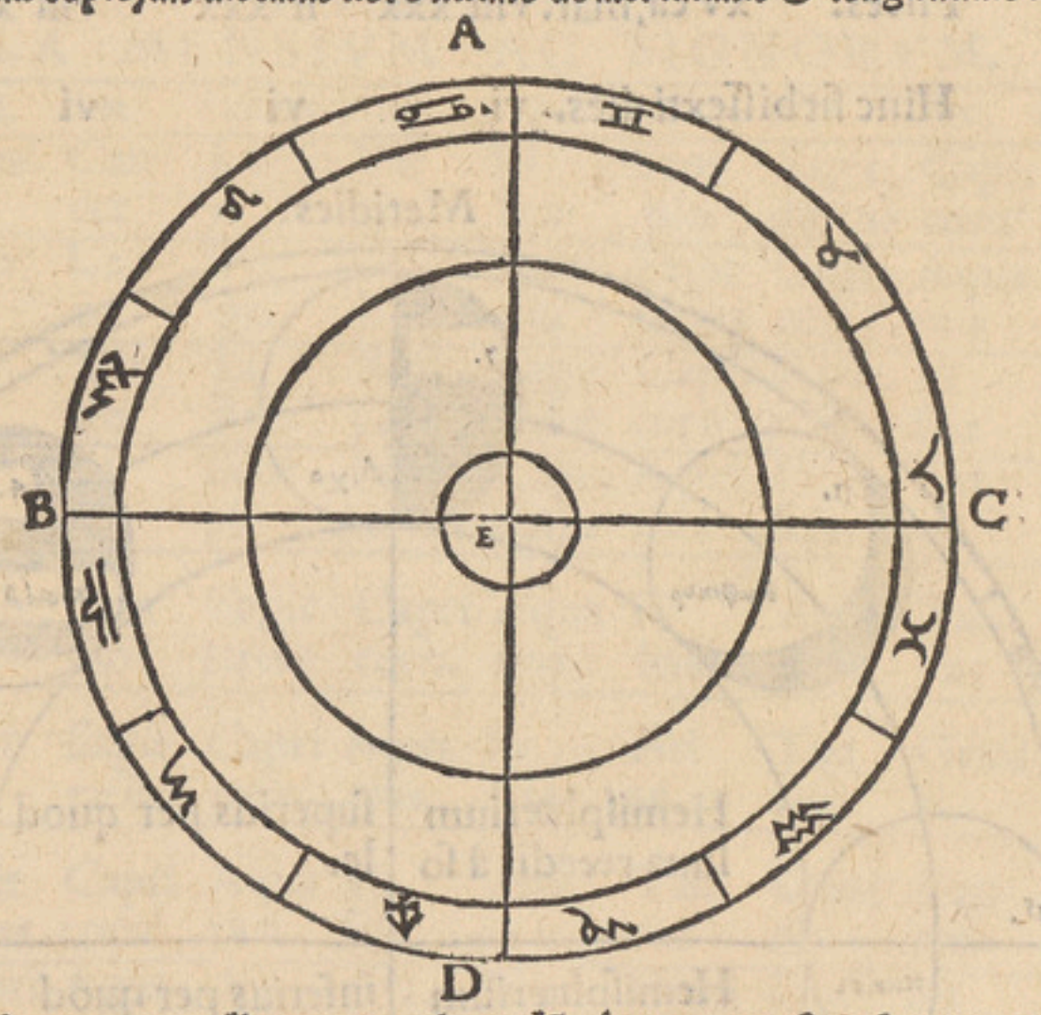

¶ Neque enim nox aut dies quamuis eadẽ. ¶ *Nox quæ est umbra terræ semper fit aduersa sole, quemadmodum igitur sol mundum ambit ab exortu uersus occasum, sic nox ab occasu paulatim discedens subterraneo meatu uersus exortum sequitur, quemadmodum plenius docebitur de positione & figura terræ.*

¶ Et solis defectum qui fuit Ipsanio & Fonteio CONS. ¶ *Apud Plinium legitur non Ipsanio, sed Vipsanio, suspicor lectionem apud Bedam esse deprauatam. Fuit autem pridie calendas Mai non tertio, ut apud Bedam legitur.*

DE COMETIS. CAP. XXIIII.

COmetæ sunt stellæ flammis crinitæ, repente nascentes, regni mutationem, aut pestilentiam, au bella, aut ventos, æstusve protendentes. Quarum aliæ mouẽ-

A tur errantium modo, aliæ immobiles hærent. Omnes ferme ſub ipſo ſeptentrione, aliqua eius parte non certa, ſed maxime incandida, quæ lactei circuli nomẽ accepit. Breuiſſimum quo cernerentur ſpatium ſeptem dierum adnotatum eſt, longiſſimum LXXX. Spargitur interdum & errantibus ſtellis cæteriſq; crines, ſed cometes nunquam in occaſura parte cæli eſt. *Cometę in ſeptentrione.*

SCHOLIA IN CAPVT XXIIII.

Cometæ ſunt ſtellæ flammis crinitæ. ⌊κομήτης ἀπὸ τῆς κομῆς dicitur, hoc eſt, à coma cometa dicitur, ſignificat enim coma latine crinem ſeu cæſariem. Phyſicorum quidam putant fieri fortuito igne, & repentino incendio aeris qui eſt ſupra nubes in confinio ætheris, etenim ille feruidus eſt à cęli ſuperioris motu, quo etiã in occaſum rapitur: alij putant eſſe ſydera in cælo perpetua, ſed non uideri niſi iuſto ſpatio à ſole relicta, quemadmodum & Mercurio accidit & Veneri.

¶ Regni mutationem, aut peſtilentiam, aut bella, aut ventos protendentes. ⌊ Corporum affectiones animorum motus ſępe efficiunt, itaq; fit ut qualitatibus corporum, ex rerum cæleſtium & aeris in fluxu permotis, uoluntas & ſententia hominũ in diuerſa conſilia agantur, ut cholera excitata (quod Marti tribuũt & Cometis: ſunt enim huius factionis) homines ira & furore exagitentur. Naturale eſt igitur ut alijs influentijs alia hoĩes affectent, uelint, agant. Cometæ autẽ qui proxime terras feruntur, ualidiſſime corporibus influũt: nã cũ ſiccitates efficiant hauſtis humoribus, naturaliter quorũ ſunt pronoſtica, etiã cauſę haberi poſſũt. Siccitates uero ſequitur & ſterilitas & terræmotus, & peſtilentię lues, & inundationes & tempeſtates aẽris, cæteraq; huiuſmodi.

¶ Quarum aliæ mouentur errantium modo, aliæ immobiles hærent. ⌊ Spargũtur caudę aliquando ſtellis aut fixis aut errantibus, quemadmodum Ariſtoteles memorię prodidit
B ſua ætate euenisſe, in ſtella quæ eſt in femore canis maioris, alia ſunt libera incendia in uago aere, quorum motus eſt tardior quàm mundi, propter aerem qui ſupra nubes leniter inſequitur motum cæli: huiuſmodi omnes ſunt infra cælum altiore tamen loco quàm ſunt uenti, imbres, aut pluuiæ.

¶ Sub ipſo ſeptentrione. ⌊ Ratio ſumitur à loci eius qualitate, iſtic enim ſol, à quo hęc regio remota eſt, horum ignium materiam diſſoluit neq; diſſipat.

¶ Sed cometes nunquam in occaſura cæli parte. ⌊ Occaſuram partem opinor intelligi poſſe occaſum equinoctialem, hic nanq; medius eſt ſub ſolis itinere, ubi rarum cometas uidere eſt. Vide Ariſtotelem libro primo τῶν μετεώρων. Operæ pretiũ eſt, iſto loco annotare plura eſſe eorũ genera, quorum diſcrimina ſumuntur à figuris & magnitudine. Cometa ipſe generaliter quidem ſumitur, interim tamen ſpecialiter, ut apud Ariſtotelem, pro eo, cuius crines quoquo uerſum ſpargũtur rotunda ſpecie. Pogonię alię dicuntur, quibus ex inferiore parte in ſpeciem barbæ iuba prominet: πώγων enim barba eſt. Alię ἀκοντίαι in iaculi ſimilitudinem forma tenuiore, ſed lõgiore dirigũtur, à græco ἀκόντιον quod iaculum ſignificat, & telum miſſile minus haſta. Aliæ breuiores ſunt & ad ſimilitudinem enſis faſtigiato mucrone, hos græci ξιφίας, ξίφος enim eſt enſis, ſunt enim hæ omnium pallidiſimę, & quodam gladij nitore ſine ullis radijs. Eſt etiam quem λεύκια græci uocant colore argenteo, à diſco quod notum eſt, alij pithetes dicuntur figura doliorum πίθος enim dolium ſignificat, in his cauitas quędam apparet, quod exterior ora cãdida ſenſim in fumidam lucem euaneſcat. Eſt etiam ubi coma ad figuram cornu reflexum ſit, hos gręci uocãt κερατίας a κέρας quod cornu ſignificat. Sunt etiã quę ab animalibus figurã & nomina recipiũt, ut Hippeus, ab equo qui hippos dicitur, hic habet equinas iubas in orbem ſupra ſe reflexas. Tragi uel hirci etiam quidam dicũtur, ſpecie uillorum & iuba quadam circundati. Fit etiam authore Plinio cometes candidus argenteo crine, ita refulgens, ut uix contueri liceat, ſpecieq; humana dei effigiem in ſe oſtendens.

DE AERE. CAP. XXV.

AEr eſt omne quod inani ſimile vitalem hunc ſpiritum fundit, infra lunam, volatus auium nubiumq; & tempeſtatum capax. Vbi etiam poteſtates aëreæ ſuperna ſede deturbatæ, cum tormento diem iudicij durius tunc damnandæ præſtolantur. Ex quo hominibus apparentes, aërea ſibi corpora meritis ſimilia ſumũt. Nã ſupra lunam, quæ aëris ætheriſq; confinio currit, omnia pura ac diurnæ lucis ſunt plena, cuius vicinia tangere fertur Olympus. A nobis autem per noctem cernuntur *Olympus.*

ſydera,vt reliqua lumina é tenebris.Superior vero & ſerenus aër cælo, inferior autem,qui exhalationibus humidis corporaſcit,terræ deputatur:vbi ſunt ignis, grando,nix, glacies, & ſpiritus tempeſtatum, quæ dominum laudare de terra iubentur. Sed & ipſe aliquando cælum vocatur: vnde & Petrus ait cælos in diluuio periſſe, cum aër turbulentus eſſet conuerſus in vndas.Et cæli cælorum dicuntur ſyderei cæli iſtorum aëreorum,tanquam ſuperiores inferiorum. C

Aer pro cælo.

SCHOLIA IN CAPVT XXV.

AEr eſt omne quod inani ſimile vitalem hunc ſpiritum fundit.] *Docent phyſici ſtatim ſub cælo nõ eſſe aerem,ſed ignem:aeris enim regio ſupra nubes deſinit.Oſtendũt nãque ignes nocturni,quorum alij è cælo in terram excutiuntur,alij in directum ferũtur ocyßime inſtar auium uolatus,mundi huius inferioris ſupremam partem, qua lunam attingit totam eſſe incenſam,tum quod calida ſuprema quæq; petunt, deinde quod uniuerſum illud à nubibus, uſq; ad æthe-ris confinium,una cum mundo celerrime ad occaſum rapiatur: Etenim motus diſſoluens materiam, incendium facit: quod itaq; eſt ſub luna,uolunt eſſe aerem ſupra uaturam ſuam calefactum,ex motione ætheris.Verum hic aer,neq; flamma eſt, neq; ulla materia quæ lucem præbere poteſt,ut pruna aut huiuſmodi aliquid.Flamma enim fit,dum ignis materiam nactus eſt,in quam caloris uim exerceat: ſed inane quiddam feruidum ueluti in hypocauſtis, fornacibus, reliquiſq; caldarijs quibus ignis ſubijcitur:in quibus quidem flamma nulla,uerum talis feruor,ut ſi ſtuppa aut ſimilis puluis in eum locum forte incidat,ſtatim inflammetur. Itaq; interuallum hoc uſq; ad lunam non uno corpore ſeu elemento deus impleuit,ut elementorum inter ſe eſſet rectus ordo,atq; cõueniens proportio.*

¶ Nam ſupra lunam omnia pura ac diurnę lucis ſunt plena.] *Supra oſtenſum eſt umbram terræ,quæ uocatur nox,non altius quàm luna eſt,peruenire:forma enim eius umbræ pyramidis ſimilis eſt,cuius conus ſeu uertex intra cælũ deſinit:adeo ſol omnia largißimo lumine colluſtrat, neq; in cælo ulla nox aut obſcuritas,ſed tantum apud mortales, ut noſtræ nos mortalitatis memores reddat.* D

¶ Cuius vicina tangere fertur Olympus.] *Nota ſunt quæ de Olympo traduntur fabulis ſimiliora.Eſt autem mons,cuius hoc loco mentio fit,in Macedonia iuxta Lariſſam,alius non pari celebritate eſt in Phrigia,dicitur autem ὰλυμπός ut Græci quaſi ὅλος λαμπρός,id eſt,totus lucidus. Eſt huius loci,quod à græcis poëtis apponatur ei ἀνύκτιος,quod nocte ſcilicet careat,ſole enim iamdudum ſub horizonte merſo, in uertice adhuc dies eſt, uſq; ad ſecundam noctis uigiliam,ac matutino tempore paribus horis, prælucet uicinis campeſtribus.*

¶ A nobis autem per noctem.] *Quemadmodum fieri poteſt,ut claro die ex profundis tenebris ceu puteis cæterisq; ſimilis altitudinis cauernis,ſydera cernantur in lumine,circunfuſis uidelicet tenebris hebetato:pari modo nocte in cælo intuemur ſtellas in regione quidem lucis,ſed tenebris circunfuſi,quod ſi ſupra lunæ globum conſiſteremus,præſolis lumine nulla in cælo infra,aut ſupra ſtella cerneretur*

DE VENTIS. CAP. XXVI.

VEntus eſt aër cõmotus & agitatus, ſicut flabello breui poteſt approbari, nec aliud intelligitur quàm flatus aëris:qui vt Clemens ait, ex quibuſdam montibus excelſis,velut compreſſus & coanguſtatus, ordinatione dei cogitur & exprimitur in ventos,ad excitandos fructus,æſtusq; temperãdos. Porro diuerſis autem partibus cæli nomina diuerſa ſortitur.

Clemens hic Alexãdrinus fuit

SCHOLIA IN CAPVT XXVI.

VEntus eſt aër commotus & agitatus, ſicut flabello breui poteſt approbari.] *Ventorum generationem tradit ex opinione Stoicorum. Putant enim Stoici aerem, nubes, uentos,imbres,materia atq; ſubiecto eſſe eadem, ſed differre tantum pro diuerſis naturæ effectionibus,motum enim aerem & ueluti percuſſum aut concuſſum eſſe uentos, eundem conſtantem ſine motione craſſeſſere atq; imbres efficere:cæterum iſtud ut frigidum commentum,Ariſtoteles reprehen*

A dit. Reddẽda nanq; erat ratio, quæ naturæ uis aerẽ hoc pacto undelibet impellat: ipſæ ne partes ue luti oriẽs aut ſeptẽtrio, hoc modo aërẽ trudũt, & ſi ſic fit, cur per interualla flatus excitẽtur & nõ potius ſint perpetui. Sunt alij, putantes hos ſpiritus eſſe quaſi terræ anhelitum: quemadmodum antra & caua terrarum, ſine flatu non ſunt: Ad eandem ſententiam inferri poteſt commentum poetæ in primo Aeneidos in deſcriptione uentorum, ſic enim habet: Conuerſa cuſpide montẽ. Impulit in latus, illi uelut agmine facto. Qua data porta ruunt ac terras murmure perflant.

¶Pro diuerſis aũt partibus cæli noia diuerſa ſortitur. Ordo & noĩa uentorum ex diuerſis partibus horizontis ſumuntur, ſunt enim notæ præcipue 4, & in ſumma 12. quas ſcriptores cõmuni cõſenſu acceperũt, qui enim plures faciũt quàm 12. nauticam magis ſequuntur, quàm phyſicen, quamq; apud ueteres ne plures quidem quàm quatuor poſitos ſcimus, ſed ut tota hæc res clare deprehẽdaẽ, deſcriptionibus agemus. Sit itaq; horizon circulus, qui mundi partem conſpectam ab incõſpecta diuidit, quem cernimus ſub aperto cælo rotũdo ambitu ſuper terrã. Sit ĩ hoc circulo nota, unde ſol die æquinoctiali exoritur, A: hinc ducatur linea in aduerſam partem cuius terminus eſt B occaſus æquinoctialis, per hanc ducatur linea à dextris ad ſiniſtram, ſitq; dextra pars H, meridiem oſtendens, ſiniſtra G ſeptentrionem, ex his duobus limitibus inuicem ſeſe ſecantibus in centro ad angulos normales, ſtatim 4. loca emergũt in horizõte præcipua, deinde ducaẽ alia linea ſiniſtrorſum ab F uerſus C quorum F oſtendit exortum ſolſtitialem Poſt orientis enim notam ſol æſtate oritur uerſus ſeptentrionem, C autẽ occaſum hybernum, hunc limitem ſecet alius ab D uerſus E, quorum D orientem hybernum, E uero occidentem ex aduerſo oſtendit æſtiuum, fiunt itaq; ex quatuor his limitibus octo notæ: ſit inſuper alia nota media inter ſeptentrionem & exortum, hoc eſt, circuli arctici cõtactu K: ab hac per centrũ circuli agatur linea in cõtrariũ, ſitq; terminus M, hic eodẽ interuallo diſtabit à meridie uerſus exortum, quo prior ab oriente equinoctiali uerſus ſeptentrionẽ, alia deinde linea medio loco inter ſeptentrionem & occaſum æſtiuum à puncto I in contrarium ſignum N. Manifeſtum eſt igitur ex tribus exortibus & totidẽ occaſibus fieri ſex notas quas ſignãt
B tres dimitientes ſeu diametri, tum à meridie ſeptimam ab ſeptentrione octauam, quam oſtendit quarta diameter, tum à binis contactibus anguſtioris lineæ iuxta G & alterius iuxta H adijci reliquos quatuor, ut in ſumma ſint duodecim notæ in horizonte ex ſolis determinatione partim, & ex contactu arctici & antarctici cum horizonte, quem admodum ſubiectum ſchema demonſtrat.

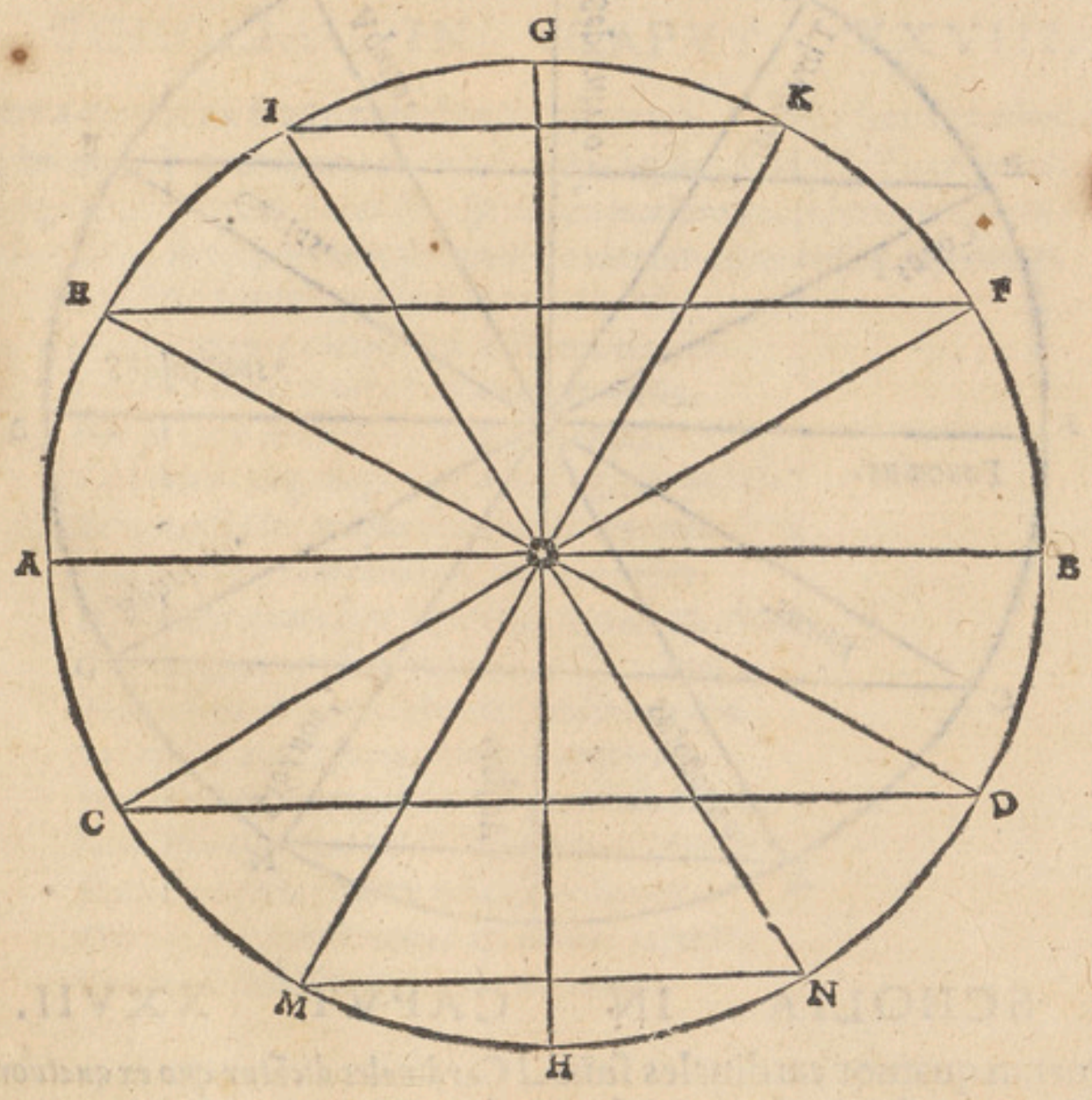

Quinq; ſunt in hoc circulo lineæ parallelæ, id eſt, equidiſtantes I K *arcticum ſignificat ſequens exortum hybernum & æſtiuum, tertius exortum & occaſum uerum, hoc eſt æquinoctialem, quartus occaſum hybernum & æſtiuum, quintus antarcticū, ſextus nulli parallelus eſt. ſecat enim antedictas lineas, quomodo igitur in horizontis deſignatione ex parallelorum terminis fiant diametri (ex quibus uenti ſibi mutuo contrarij flant, ſuperius ex deſcriptioue apparet.* C

ORDO VENTORVM. CAP. XXVII.

Aparctias.
Circius.
Thraſcias.
Aquiln.
Boreas.
Subſolan⁹.
Apeliotes.
Vulturnus
Cæcias.
Eurus.
Auſter.
Notus.
Euroauſt.
Euronot⁹.
Zephyrus
Fauonius.
Africus.
Libs.

VEntorum quatuor cardinales ſunt, quorum primus ſeptentrio, qui & Aparctias dicitur, flat rectus ab axe, faciens frigora & nubes: Hinc dexter Circius, qui & Thraſcias, faciens niues & grandines. A ſiniſtris aquilo, qui & boreas, nubes conſtringens. Secundus cardinalis Subſolanus, qui & Apeliotes, ab ortu intonans ſolis, temperatus: Cuius à dextris Vulturnus, qui & Cæcias, cuncta deſiccans: A ſiniſtris Eurus, nubes generans. Tertius cardinalis Auſter, qui & Notus, temperatus, humidus, calidus, atque fulmineus: Huic à dextris Euroauſter, calidus: A ſiniſtris Euronotus, temperatus, calidus. Venti auſtrales quia ex humili flant, maiores in mari tempeſtates faciunt, quàm ſeptentrionales. Ideoq; poſt auſtros fiunt noxij præcipue terræmotus. Quartus cardinalis Zephyrus, qui & Fauonius, hyemem reſoluens, floresq; producens: Cui dexter Africus, qui & Libs, tẽpeſtuoſus, tonitrua generans: & fulmina: A ſiniſtris Corus, qui & Argeſtes, in Oriente nubila, in India faciens ſerena. Sunt etiam alij quidam peculiares quibusq; gentibus venti, non vltra certum producentes terminum, vt Athenienſibus Scyron, paulum ab Argeſte deflexus. Narbonenſibus Circius, qui nec ad Viennam quidem eiuſdem prouinciæ peruenit vrbem. Duo ſunt autem extra hos, vtiq; ſpiritus magis quàm venti, aura & altanus: Aura enim eſt lenis motus aëris in terra: Altanus in pelago. D

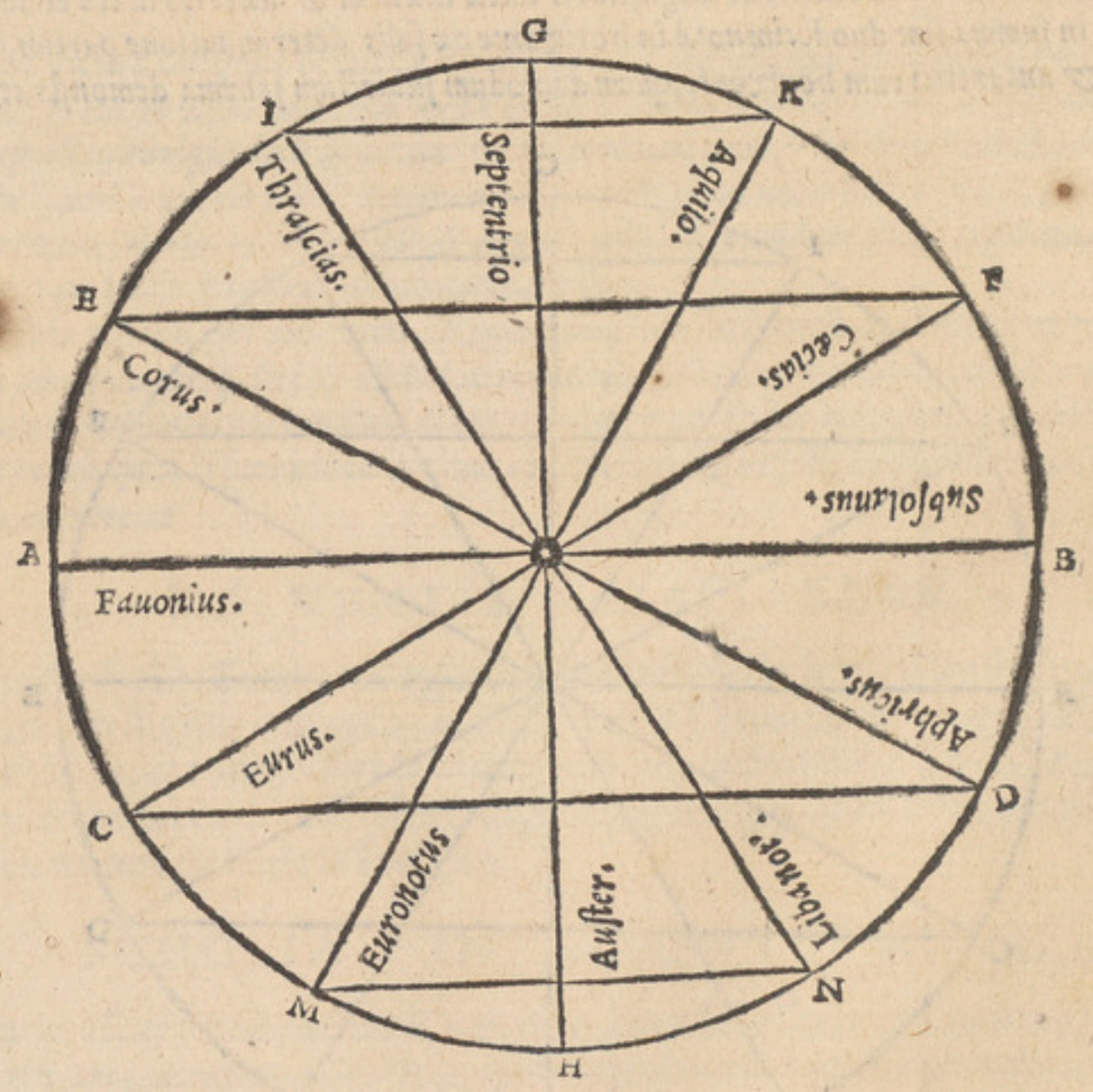

SCHOLIA IN CAPVT XXVII.

¶Ventorum quatuor cardinales ſunt.⌋ *Cardinales dicũtur quo ex quatuor mundi præcipuis partibus quas deſignant duo limites ſecantes finitorem in quatuor quadrantes, cum his quæ*

A tuor reliqui oĕs ſic agunt ut eius factiones eſſe dicantur, quos enim dextraq; ſiniſtraq; habet ſeptē trio, ſeptentrionales dicuntur, quemadmodū in reliquis fit: quin & uernacula lingua quatuor dun taxat ſimplicibus utimur uentorum nominibus, medios enim ab extremorum cōpoſitione efferimus, ueteres quoque non plures fecerunt: uide Strabonem primo libro Coſmographiæ. Quomodo autem per horizontem collocētur, & à quibus partibus emergant, tum quos uicinos & cōtrarios habent ex antegreſſo ſchemate manifeſtū eſt. Quod quidem ſic diſponetur, ut eius exortus exortui in mundo reſpondeat, quo poſito facile erit deprehendere quolibet momento, quis ſit uentus.

¶ Hinc à dextris Euroauſter. ⌋ Euroauſter & Euronotus ſynonyma ſunt, νότος enim auſtrum ſignificat. Improprie itaque Beda accipit Euronotum pro phœnicia, ſic enim græci hunc uocant, quem à ſiniſtris auſter, Græciæ nanque ex ea mundi parte flat in qua phœnicia eſt, id eſt, Iudæa: Dextrum autem & ſiniſtrum accipienda ſunt, ſi pectore ſis auerſus ab eo uēto, cui alquis dicitur eſſe dexter aut ſiniſter.

¶ A ſiniſtris Corus qui & Argeſtis in oriente nubila. ⌋ Suſpicor hunc locum eſſe deprauatum. India enim eſt in exortu, uide igitur legendum ne ſit, loco orientis occidens. Ariſtoteles nanq; author eſt, uentum eſſe niuoſum ac pluuium, quod haud dubie de occidētalibus intelligendum eſt, ſi ſpectemus Indiæ ſitum.

¶ Narbonenſibus Circius. ⌋ Vide præter Plinium, Gellium etiam libro ſecundo capite duodecimo. Marcus Cato hunc uentum non Circium appellat in libris Originum, ſed Cercium.

¶ Altanus in pelago. ⌋ Vitruuius libro primo de Architectura, Altanum uocat eum qui proxime meridiem paululum inclinans ad occaſum, hoc eſt, medio loco in auſtrum & libanotum, nam uentos facit uigintiquatuor, nautas opinor ſecutus.

DE TONITRVO. Caput XXVIII.

B TOnitrua dicunt ex fragore nubium generari, cum ſpiritus ventorum earum ſinu concepti, ſeſe ibidem verſando pererrantes, & virtutis ſuæ mobilitate in quamlibet partem violenter erumpentes, magno concrepent murmure, inſtar exilienſium de ſtabulis quadrigarum, vel veſicæ, quæ licet parua, magnum tamen ſonitum diſploſa emittit.

SCHOLIA IN CAPVT XXVIII.

TOnitrua dicunt ex fragore nubium geuerari. ⌋ Variæ ſunt de tonitru apud phyſicos opiniones, alij aiunt ignem ex cælo in nubes lapſum ſtridorē efficere, ueluti candens ferrum dum mergitur. Ariſtoteles putat fieri ſpirituum motione, qui ſe fortiore conatu è nubibus explicāt. Beda hoc loco Lucretij opinionem recenſere uidetur, cuius uerſus adſcribam.

Principio tonitru quatiuntur cœrula cæli.
Propterea quia concurrunt ſublime uolantes.
Aetheriæ nubes contra pugnantibus uentis.
Nec fit enim ſonitus cæli de parte ſerena.
Verum ubicunq; magis denſo ſunt agmine nubes.
Tam magis hinc magno fremitus fit murmure ſæpe
Præterea neq; tam condenſo corpore nubes.
Eſſe queunt, quam ſunt lapides, ac tigna, neq; autem
Tam tenues, quàm ſunt nebulæ fumiq; uolantes.
Nam cadere abrupto deberent pondere preſſæ.
Vt lapides, aut ut fumus conſtare nequirent.
Nec cohibere niues gelidas, & grandinis imbres.
Dant etiam ſonitum patuli ſuper æquora mundi.
Hoc etiam pacto tonitru concuſſa uidentur.
Omnia ſæpe graui tremere & diuulſa repente.
Maxima diſſiluiſſe capacis mœnia mundi.

¶Vel veſicæ quæ licet parua ſit magnum tamen ſonum, diſploſa emittit.┘ Eſt & C
hoc ſimile ex Lucretij phyſico ſumptum de tonitru, quo loco ſic habet.

Cum ſubito ualidi uenti collecta procella.
Nubibus intorſit ſeſe, concluſaq; ibidem.
Turbine uerſanti magis, ac magis undiq; nubem.
Cogit uti fiat ſpiſſo caua corpore circum.
Poſt ubi comouit uis eius & impetus acer.
Tum per terricrepo ſonitu dat miſſa fragorem.
Nec mirum cum plæna animæ ueſicula parua.
Sæpe ita dat pariter ſonitum diſploſa repente.

DE FLVMINIBVS. Caput XXIX.

FLumina nubium attritu naſci in modum ſilicum colliſorum, concurrente ſimul & tonitruo: ſed ſonitum tardius ad aures, quàm fulgorem ad oculos penetrare. Nam omnium rerum colliſio ignem creat. Quidam dicunt, dum aër in ſe vaporaliter aquam de imis, & ignem caumaliter de ſuperioribus trahat, ipſis confligentibus horriſonos tonitruorum crepitus gigni: & ſi ignis vicerit, obeſſe fructibus: ſi aqua, prodeſſe. Ideo autem fulminis ignem vim habere maiorem ad penetrandum, quia ſubtilioribus elementis factus eſt, quàm qui nobis in vſu eſt.

SCHOLIA IN CAPVT XXIX.

SEd ſonitum tardius ad aures, quàm fulgorem ad oculos penetrare.┘ *Sonum eum* D
igne fieri certum eſt, colliſione enim facta ſtatim incendium emicat, quod uero cernatur citius fulgetrum quàm tonitruum audiatur, non eſt alia ratio, niſi quod lux ocyor eſt plaga. Lumen enim repẽte & ſine ſucceßione aërem illuſtrat, quẽadmodum lucerna loco tenebroſo illata, ſtatim omnia plena fiunt luce, ad quæcũq; loca radius ignis peruenire poteſt: at ſonus qui fit aëris motione tanquam lapide immiſſo in aquam ſtagnantẽ, quoq; uerſum à centro exeunt innumerabiles circinationes paulatim ad terram peruenientes, uide Ariſtotelem libro ſecundo de anima.

¶Et ignem caumaliter de ſuperioribus trahat.┘ *Caumaliter aduerbium traxit à græco* καῦμα *quod calorem & æſtum ſignificat.*

¶Ideo autem fulminis ignem vim habere maiorem ad penetrãdum.┘ *Plura ſunt fulminum genera, primum humidum quod non urit quidem, ſed infuſcat, id ab Ariſtotele pſoloen cognominatur. Sicca alia ſunt non urentia etiam, ſed diſſipantia. Tertium eſt quod à poëtis, ut Ariſtoteles inquit* κεραυνὸς *dicitur. Plinius uidetur interpretari clarum: mirificæ naturæ, quod dolia exhaurit intactis operimentis, nec ullo ſigno alio relicto. Aurum, æs, argentum intus liquatur, ſacculis illis nullo modo ambuſtis, & Martia grauida icta fulmine partu exanimato, ipſa uixit citra ullum aliud incommodum.*

VBI NON SINT ET QVARE. Caput XXX.

HYeme & æſtate rara fulmina dicunt: Quia hyeme gelidus aër quicquid accipit ignei vaporis extinguit. Aeſtate calidi vaporis raro tenuesq; denſantur in nubes, ſine quibus non fulgurat. Quæ ratio Scythiam Aegyptumq; prẽmunit à fulmine: cui ſubiacet Italia, vbi mitiore hyeme & æſtate nimboſa ſemper quodammodo vernat vel autũmat.

SCHOLIA IN CAPVT XXX.

¶Hyeme & æſtate rara fulmina dicunt.┘ *Vniuerſa hæc fere ad uerbum ex Plinio deſumpta ſunt.*

DE ARCV. Caput XXXI.

ARcus in aëre quadricolor, ex ſole aduerſo nubibusq; formatur, dum radius ſolis immiſſus cauæ nubi, repulſa acie in ſolem refringitur, inſtar ceræ imaginẽ

annuli reddentis. Qui de cęlo igneum, de aquis purpureum, de aëre hiacynthinum, de terra gramineum trahit calorem. Rarius autem æstate quàm hyeme, & raro noctibus, nec nisi in plenilunio cernitur, vtpote de luna refulgens.

A

SCHOLIA IN CAPVT XXVI.

ARcus in aëre quadricolor ⌋ *Aristoteles in Meteoris libro* III. *trium duntaxat, quorum rationem reddit, colorum meminit.*

¶Et raro noctibus ⌋ *Cernitur & nocturna iris, sed raro: Aristoteles ætate sua intra sexaginta annos, semel noctu uisam, nec unquam nisi luna decima quinta dum plena est.*

DE NVBIBVS. Caput XXXII.

NVbes coacto guttatim aëere conglobantur, qui fumali leuitate vapores aquarum de terra mariq; sustollens, quandiu in minutissimis stillis consistunt, sua vi sulpendit in altum, qua vel solis igne decocti, vel aëris itinere mutati decrescunt: vt marinam aquam humo, vel dulcem marinis herbis infundẽtes, in contrarium solemus transferre saporem.

SCHOLIA IN CAPVT XXXII.

NVbes coacto guttatim aëre conglobantur, qui fumali leuitate ⌋ *Tradunt physici, loca per quæ imbres suspensæ feruntur, frigida esse per antiparistasin, qua proprietate naturæ fit, ut hyberno tempore putei ac subterranea loca tepeant, æstiuo autem frigida sint. Igitur dum tepore solis continguntur maria, lacus & stagna, exhauriuntur uapores & ui caloris tolluntur in sublimitatem nubium, hi propter frigus densantur in nubes, quæ humore nondum sese conglomerante sua se ui & quadam inanitate istic sese sustinent: primum igitur propter humoris breuitatem non decidunt, ubi autem è nube congestus fit humor, propter pondus sese sustinere nequit, sed denuo ad terram fertur.*

B

DE IMBRIBVS. Caput XXXIII.

IMbres ex nubium concreti guttulis, dum in maiores stillas coëunt, aëris amplius non ferente natura, nunc vento impellente, nunc sole dissoluente, pluuialiter ad terras dilabuntur. Sed pluuias vocamus lentes & iuges; Nimbos autem repentinos & præcipites.

SCHOLIA IN CAPVT XXXIII.

SEd pluuias vocamus lentos & iuges ⌋ *Pluuia generale nomen aquarum omnium cælestium est, ros enim sublimi non fit, nec pluuia dicitur.* Nimbi *repentini sunt, & præcipites: hos Aristoteles uocat* λαιροτέρα: *aliud genus est minutißimis guttis, densis tamen atque instar roris cadens, quod idem author* ψιχάδα, *imber autem est moderatus neq; rorulentus neq; præceps.*

DE GRANDINE. Cap. XXXIIII.

GRandinis lapilli ex stillis pluuiæ, frigoris & venti vigore conglaciati, in aëre coagulantur, sed citius niue soluuntur, & interdiu sæpius q̃ nocte decidunt.

SCHOLIA IN CAPVT XXXIIII.

GRandinis lapilli ex stillis pluuiæ ⌋ *Grãdo differt à niue modo, loco, & tẽpore, & enim nix modice concreta est flocci instar, aut tosti salis grando in solidam glaciem.* Nix *fit in nubibus: grando in feriore loco: pluuia nanque inter cadendum propter repentinam mutationem calidi & frigidi congelatur antiparistasi, unde montes niuosi sunt, sed sine grandine, inferiore loco enim fit: fit deniq; nix frigidis locis temporibusq;, at grando temperatis.*

¶Sed citius niue soluuntur⌋ Quęcunq; antiperistasi fiunt, statim redeunt ad naturam, quæ causa est, ut grando statim soluatur. C

¶Et interdiu sæpius q̄ nocte decidunt⌋ Noctes propter absentiam solis frigidæ sunt, at grandinis fiunt dum gelidus humor tepido aere excipitur.

DE NIVE. Cap. XXXV.

NIues aquarum vapore, necdum densato in guttas, sed gelu præripiente formantur, quas in alto mari non cadere perhibent.

SIGNA TEMPESTATVM VEL SERENITATIS. Caput XXXVI.

SOL in ortu suo maculosus, vel sub nube latens, pluuium diem præsagit. Si rubeat, syncerum: si palleat, tempestuosum: si concauus videtur, ita vt in medio fulges radios ad austrum & aquilonem emittat, tempestatem humidam & ventosam: Si pallidus in ni nigras nubes occidat, aquilouem ventum. Cælum si vespere rubet, serenum diem: si mane, tempestuosum significat. Ab aquilone fulgur, & ab euro tonitrus tempestatem, & ab austro flatus æstum portēdit. Luna quarta si rubeat quasi aurum, ventos ostendit: Si summo in corniculo maculis nigrescit, pluuium mensis exordium: Si in medio, plenilunium serenum. Item cum aqua in nocturna nauigatione scintillat ad remos, tempestas erit. Et cum Delphini vndis sæpius exiliūt, quo illi feruntur, inde ventus exurget, & vnde nubes discussæ cælum aperiunt. D

SCHOLIA IN Cap. XXXVI.

SOl in ortu suo maculosus⌋ Pertinent etiam ad rerum naturam, tempestatum per prognostica consideratio, utilis in agris rem agentibus, quæ non à sole ac luna rebusq; cælestibus tantum, quanquā ab his potissimum, sumūtur: sed ab animalibus, tum etiā rebus uita carentibus. Purus oriens & non feruens, quemadmodum à Plinio scriptum est serenum diem nunciat. Sol si pallidus hybernam grandinem, si serenus occidit, ac rursus pridie serenus oritur, præsagium indubitatæ serenitatis.

¶Vel sub nube latens⌋ Præsertim si ueluti trabs superiori è loco solis globo immineat, ac eadem mox condatur.

¶Si rubeat syncerum⌋ Si ante exortum nubes rubescunt uenti erunt, si cum his nigræ copulentur, miscentur uenti imbribus, si occidens. Et rursus mane oriens rubeat, pluuias præsagit, at si nubes circa occidentem rubescunt, serenum fore eum, qui sequetur.

¶Si pallidus in nigras nubes, aquilonem ventum⌋ Si à solis exortu nubes dextra ac sinistra dispelluntur, præsagium est uentorum cum imbribus. Aspera uero tempestas, si cum pluuia occidit.

¶Luna quarta si rubeat⌋ Quarta luna maxime in præsagijs obseruatur, si splendens ac puro nitore fulserit, serenitatem, si rubicūda uētos, si nigra pluuias: pari modo obseruatur λιχότομος, ἀμφίκυρτος, πανσέληνος rursus ἀμφίκυρτος deinde λιχότομος hinc μηνοειδής, & postremo silens: id est prima, quarta, septima, undecima, decima quinta, decima nona, uigesima tertia, uigesima septima & interlunium.

DE PESTILENTIA. Cap. VXXVII.

PEstilentia nascitur aëre uel siccitatis, vel caloris, vel pluuiarum intemperantia pro meritis hominum corrupto: qui spirādo vel edendo perceptus, luem mortemq; generat. Vnde sæpius omne tempus æstatis in procellas turbinesq; bumales verti conspicimus. Sed hæc cum suo tempore venerint, tempestates: cum vero alias, prodigia vel signa dicuntur.

A

SCHOLIA IN CAPVT XXXVII.

PEstilentia nascitur aëre vel siccitatis, vel caloris, vel pluuiarum intemperãtia.] *Pestilentia unde nascatur, quemadmodum & alij euentus rerum naturalium, etiam à physicis queritur, quanquã tota hæc disputatio ad medicos adijciẽda sit, existimãt multi uenenoso halitu ex terra coorto, quem sol dum uenenum feruet, in aera adducit, qui longe lateq; hoc ueneno infectus (inficitur enim unus omnium & facilime & maxime) uicißim corpora non hominum modo, sed & quadrupedum & auium etiam hoc afflatu inficit, itaq; ad solem quem alias tamen medicum faciũt poetæ, huius luis causam referunt, uocantq; Apollinem à græco* ἀπολλεῖν *, quod perdere significat. Sunt de hac re non inelegãtes, nec iniucundi uersiculi Lucretij poetæ in primis uetusti, quos adscribam, conueniunt enim cum hac sententia Bedæ.*

E LIBRO SEXTO.

Nunc, ratio quæ sit morbis, aut undere pente
Mortiferam possit cladem conflare coorta
Morbida uis hominum generi, pecudumq; cateruis
Expediam, primum multarum semina rerum
Esse supra docui quę sint uitalia nobis
Et contra, quæ sint morbo mortiq;, necesse est
Multa uolare, ea cum casu sunt forte coorta
Et perturbarunt cælum fit morbidus aer
Atq; ea uis omnis morborum pestilitasq;
B *Aut extrinsecus, ut nubis, nebulaq; superne*
Per cælum ueniunt, aut ipsa sæpe coorta
De terra surgunt, ubi putorem humida nacta est
Intempestiuis pluuijsq; & solibus icta
Nonne uides etiam cæli nouitate & aquarum
Tentari, procul à patria, quicunq; domoq;
Adueniunt, ideo quia longe discrepitant res
Nam quid Britannis cęlum differre putamus
Et quid in Aegypto est qua mundi claudicat axis
Quidni quod in Ponto est, differri, & gadibus, atq;
Vsq; ad nigra uirũm percoctaq; secla calore
Quæ cum quatuor inter se diuersa uidemus
Quatuor à uentis & cæli partibus esse
Tum color, & facies hominum distare uidetur
Largiter & morbi generatim secla tenere.

DE NATVRA AQVARVM DVPLICI. Cap. XXXVIII.

AQuarum duplici natura formantur & reformantur omnia quæ cernuntur in terra: Nam salsæ in mari conuenientes mortalibus fructus nutriunt in terris, & aëre: Dulces aptius alendis fructibus, sitiq; sedandæ congruunt. Sed quæ harum naturalis sit quæritur. Vtraq; autem deprehẽditur, dum in alterutrum refundi, hæc per marinorum holerum cineres, illa per humum diffusa queant. Maris vero fructibus crebris terrarum spatia distinguuntur, vt & gentium terminos intercludãt, & alternis opibus omnes prouincias per commertia ditent.

SCHOLIA IN caput XXXVIII.

AQuarum duplici natura formantur & reformantur omnia quæ generant in terra.] *Sequitur opinionem uetustißimam Thalis Milesij qui numeratur inter septem sapi-*

entes: Hic ut Aristoteles loquitur humorem πάνσπερμα esse scripsit rerum omnium quæ sunt & quæ nascuntur in cælo & in terra, cũ quo fabula consentit Homeri de Oceano patre Iliados X. Hic igitur alijs omnibus sub terra affunditur maribus, primũ in ternis, ueluti à Plinio dictum est Oceanũ in terna maria allatrare: hic reliquibus omnibus generibus aquarum materiam suppeditat: at resalit deposita crassitie & austeritate, dum per arenas colatur hoc est, ut ita dicã cribratur, unde fit ut omnibus dulces aquas reddat. Sunt enim flumina dulcia, unde non modo agri & stirpes alantur, sed animalibus quoq; potus sit, quapropter græce dicta sunt πόταμοι à potando flumina & apud poetas pocula, quod eandem rationem respicit. C

¶ Maris vero fructibus. Maiores regiones maribus distinguũtur: minores fluminibus ut qui ad extras regiones penetrat maria transmittit, unde litteræ & studia transmarina apud Hieronymum, pro Athenienſium & philosophorum apud eos schola. Et apud prophetam exspiritu dei maria laudantur usu nauigationis & commertiorum intra sese. Vtrum uero mare fit & an naturaliter salsa, tum de fluuiorum origine, uide Aristotelem libro primo τῶν μετεώρων.

DE AESTV OCEANI. Cap. XXXIX.

AEstus oceani lunam sequitur, tanquam eius aspiratione rerorsum trahatur, eiusq; impulsu retracto refundatur: q quotidie bis adfluere & remeare, vnius semper horæ dodrante & semiuncia transmissa videtur, eiusq; omnis cursus in Ledones & Malinas, id est, in minores æstus diuiditur & maiores. Sed Ledon à quinta & vicesima luna inchoãs, quot horis occurrit, tot & recurit. Malina autem à XIII. & à XXVIII. incipiens, citior in accessu, sed tardior in recessu, septem diebus: & quindecim horis perseuerat. In medio sui semper lunam primam & decimam quintam ostendens, & per æquinoctia vel solstitia solito validius exæstuans, per octonos au D tem annos ad principia motus, & paria incrementa certissimo lunæ reuocantur ambitu: illa semper aquilonia tenente mitiores, quàm cum in austros digressa propiore nisu vim suam exercet.

DE CONCORDIA MARIS ET LVNAE.

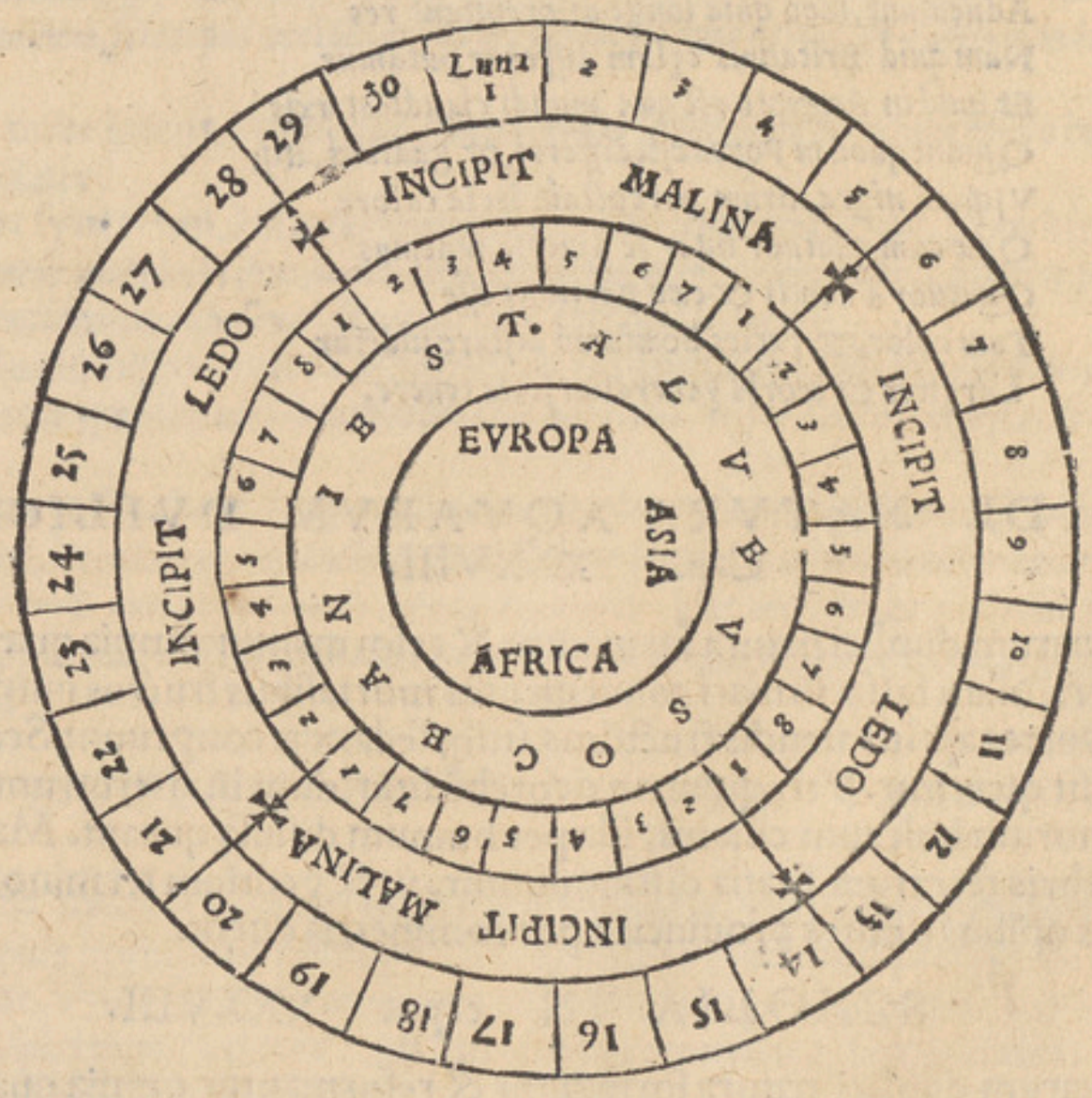

Figuram hanc interpretatur sequens scriptum.

A Ista rotà pertinet ad concordiam maris & lunæ, quæ si concordat maxima est, ut Beda docet in lib. tertio de tẽporibus. Nam æstus Oceani cotidie bis uenire & remeare perhibetur, in ortu scilicet & occasu lunæ. Ascensus autem ipsi in ledonas & malinas diuiduntur, id est in minores ac maiores æstus. Malina enim à maiore luna & ledona quasi læsa dicitur unda. Qui accensus quando incipiant, uel quantum tempori teneant, signatum est in figura. Nam interior rotula trium partium mundi habet nomina. Spatium quod extra hanc est aeris terram undiq; cingentis, tipum gestat: unde & uentorum per aerem flantium nomina habet. Exterior sane rota ætates lunæ habet à prima usq; ad tricesimam. Subter hanc quæ est linea circularis angustior continens aquã, significat Oceanũ qui totum orbem circuit. At infra hanc ducta linea numerum cõtinet dierum, quibus accedunt uel recedunt præfati æstus. Vnde semper contra primum numerum est foris signatum quota luna incipiat, quisq; eorundem accessuum ad malinæ uel ledonẽ exortum.

ALIVD SCHOLIVM.

Superior commentarius recentioris est cuiusdam, quam illa antegressæ expositiones, quemadmodum facile colligitur, tum ex sermonis habitu, tum ex tractatione lædon uel lædonæ & malinæ peregrinarum uocum, nos temere schema & commentarium ut inuenimus in exemplari scripto excudendum dedimus. Quod uero ad æstus attinet, (est enim hoc propter Ptolemæi Cosmographica, atq; propter physica annotandum) non esse ubilibet, nec loca eadem semper obtinere æstus. Est enim causa quędam ignea & occulta, qua undæ sic impelluntur, maxime in faucibus littorum, quę usu lõgioris temporis sic euanescũt, ueluti in arboribus & animalibus uitalis uegetatio paulatim emoritur. Hinc est quod quędam ueterum obseruata pro falsis atq; incompertis habeantur: quemadmodum Ptolemæus in littore Britãnico, plures recenset quam hodie in his littoribus inueniũtur, tum quę de memorabili illo æstu inter Atticam & Euboeam (quem Euripum uocant Gręci) lõge aliter res deprehenditur nunc, atq; à ueteribus memorię mandatum est. In Ptolemæi tabulis, quia interpres græcam dictionem nõ uertit (quod tamen commode fieri potuisset) græcę dictionis ignarus
B eo loci oppidum eius nominis positum arbitratur. Aristoteles autor est (quanquam à quibusdam scribatur eum doloris impatientia uictum, quod in Euripo reciprocationis causam inuenire nequiret, in mare hoc præcipitem sese dedisse, adiecta causa mortis, quam ijs uerbis prodidit: Aristoteles Euripum capere nequiuit, at ipse capiet Aristotelem) hanc reciprocationem uenire ex occultis flatibus, qui aere in cauitatibus horum locorum constricto, expellãtur. Fieri enim putat maxime in locis angustis, & ubi littora ex aduerso facto concursu, fretum efficiunt. Nam in loci angustia motus primum & maxime deprehenditur, qui in uago pelago propter latitudinem in immensum spargitur ac sic euanescat. Vide Aristotelem libro secundo Meteorologiæ.

¶Et per æquinoctia uel solstitia solito ualidius æstuans. Et hoc naturale est, quandoquidem quòd Aristoteles quoq; scriptum reliquit, hæ temporum permutationis aera commouẽt propter uiolenta sydera, quæ sunt in Ariete & in Orione. Vide rursus Aristotelem libro secundo Meteoron.

CVR MARE NON CRESCAT. Cap. XL.

QVod mare fluuiorum accursu non augetur, dicunt naturaliter salsis uadis fluentum dulce consumi, uel ventis aut uapore solis abripi, ut in lacis lacunisq; probamus, in breui momento desiccatis, uel etiã occulto meatu in suos refluere fontes, & solito per suos amnes gressu recurrere: marinis autem aquis dulces superfundi, utpote leuiores: ipsas uero ut grauioris naturæ, magis sustinere superfusas.

SCHOLIA IN CAPVT XL.

¶Salsis uadis fluẽtum dulce consumi. Scilicet præ calore, quod idẽ & cineres efficiũt.

¶Vapore solis absumi. In hac sententia est Aristotelis lib. II. Meterologiæ.

¶Lacis lacunisq;. Id est lacub°, utroq; enim modo dicitur. Est hoc uidere in paludibus, quę hyberno imbre stagnantes, æstate à sole desiccantur.

¶Vel etiam occulto meatu in suos refluere fontes. Quemadmodum scriptum est in Ecclesiaste: Omnia flumina intrant in mare, & mare non redundat. Ad locum enim unde exeunt flumina reuertuntur, ut iterum fluant.

CVR SIT AMARVM. Cap. XLI.

MAre idcirco dicunt salsum permanere, tot fluminibus ac pluuijs irrigatũ, q

exhausto à sole dulci tenuiq; liquore, quem facilime trahit vis ignea, omnis asperior crassiorq; linquatur. Ideoq; summam æquorum aquam dulciorem esse profunda. Sed in dulcibus aquis lunæ alimentum esse, sicut solis in mari. C

SCHOLIA IN CAPVT XLI.

SEd in dulcibus aquis lunæ alimentum esse, sicut solis in mari.] *Ex eorum opinione loquitur, qui sydera & stellas ignes arbitrantur, ac ali humoribus è terris ac maribus in sublime raptis: quod existimant pleriq; ex Homeri fabula originem duxisse, in Iliade enim recensit Iouem cum reliquis dis ad æthiopas profectum epularum gratia: physice intelligitur è loco nox, qua sydera & sol potißimum in oceanum cadere uidentur, super hac opinione uide apud Strabonem libro primo.*

DE RVBRO MARI. Cap. XLII.

MAre rubrum nomen à roseo colore trahit, quem tamen non naturaliter habet, sed vicinis littoribus, quæ sanguineo colore rubent, inficitur. Ideoq; inde Minium, & alij colores picturarum, rubræq; gemmæ leguntur. Scinditur autem in duos sinus: quorum Persicus Aquilonem, Arabicus petit occidentem: qui CXV. passibus distat ab Aegyptio mari.

Minium.

SCHOLIA IN caput XLII.

MAre rubrum à roseo colore nomen accepit quem tamē non naturaliter habet.] *Rubrum mare, hoc est sinum Arabicum Græci uocant* ἐρύθραν θάλασσαν *seu quod* Ἐρύθρας, *rex in his locis imperauerit, seu quod aquas habeat rubras: rubrū enī Græci uocāt* ἐρύτρον: *scriptorum, alij de ratione nomimis ambigunt, ut Pomponius Mela libro III. alij à rege nomen inditum uideri uolunt in qua sententia est Herodotus in Melpomene. Cum Pomponio quoq; sentit Plinius: Vulgatior fama est (quam confirmant peregrini, qui ad ea usq; loca per terram sanctam penetrarūt) colorem quidem uideri rubrū, uerū hunc esse ex harenę & fundi rubedine, quę per undas alioqui claras, minimeq; infectas, pelluceat. Vide multa de hoc mari apud Strabonē libro decimo sexto. Magnorum animalium ac beluarum, magis quam alterius ferax: cuius rei ab Aristotele redditur ratio & in problematis, & in libello de longitudine & breuitate uitę. Mare hoc in sacris literis Israhelitarum reditu ex Aegypto in Iudęam nominatißimum est.* D

DE NILO. Cap. XLIII.

NIlo flumine, quod inter ortum solis & Austrum enascitur, pro pluuijs vtitur Aegyptus, propter solis calorem imbres & nubila respuēs. Mense enim Maio, dum ostia eius in quibus in mare influit, Zephyro flante, vndis eiectis harenarū cumulo pręstruuntur, paulatim intumescens, ac retro propulsus, plana irrigat Aegypti: vento autem cessante, ruptisq; harenarum cumulis, suo redditur alueo.

Aegyptus imbribus caret.

SCHOLIA IN CAPVT XLIII.

NIlo flumine.] *Hic fluuiorū omnium quos terra habet notos, est maximus: Aristoteles eum ex argēteo monte (quem Ptolemeus lib. IIII. de Cosmographicis rebus montē lunę appellat) primo* τῶν μετεώρων *de fluuiorum origine nasci scribit, qui ultra Aethiopiam est, uersus Prassum promontoriū: fluuius iuxta eximius, ac naturę maxime admirabilis: Seruius scribit hūc antedictū fuisse Melonem, deinde Nilum quasi* Νεῖλον ἰλύος. *Originem eius, quia nihil certi habuere ueteres, incertā fecerunt unde est illud Lucani in decimo Pharsaliæ:*

Arcanum natura caput non prodidit ulli
Nec licuit populis paruum te Nile uidere.

AQVIS TERRAM NACTI. Cap. XLIIII.

A QUa creator orbem medio ambitu præcinxit, quæ ex omni parte in centrum terræ vergeret, vt interiora nitens decidere non posset: vt cum terra arida & sicca constare per se ac sine humore nequiret: nec rursus stare aqua, nisi sustinente terra, mutuo amplexu iungerentur, hac sinus pandente, illa vero permeante totam intra, extra, supra, infra, venis vt vinculis discurrentibus, atq; etiam in summis iugis erumpente.

SCHOLIA IN CAPVT XLIIII.

QVæ sequuntur sic in ueteri commentario inuenimus, quæ quoniam erudita sunt, & ab eruditis scriptoribus sumpta, non existimabam esse omittenda.

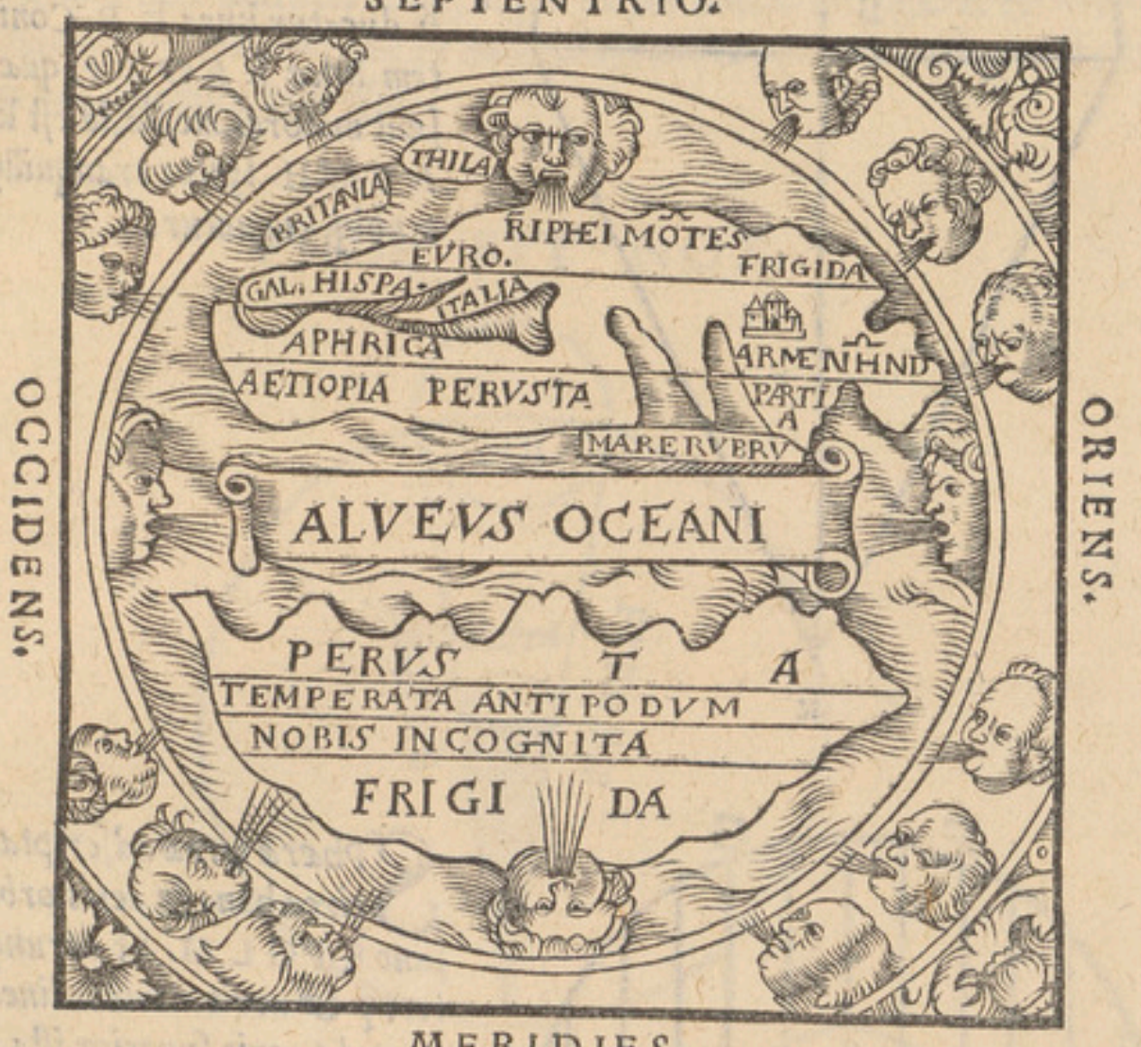

Refusio Oceani per orbem quartæ partis totius terræ.

Zona terræ perusta, quam undiq; sursum ac deorsum circunfluit Oceanus. Qui à suis duabus extremitatibus oriente scilicet & occidente, in septentrionem & austum refunditur. Qua refusione reumata, id est ebullitionis maris fieri uidentur.

OMnis terra quæ colit à nobis parua quædã est insula, quia & singulæ de quatuor habitationibus, paruæ quædã efficiũtur insulæ, occano bis eas ut uides ambiente, ex quo omnia maria orta pro adiacentibus regionibus sumunt sibi nomina. Nam si adtendas superficiem nostrę insulæ, alteram econtra deorsum potes intelligere: & rursus trans zonam torridam debes intelligere superiorem & inferiorem insulam habitabilem.

TERRAE POSITIO.

TErra fundata est super stabilitatem suam: Abyssus sicut pallium amictus eius. Sicut enim ignium sedes non est nisi in ignibus aquarum nisi in aquis, spiritus nisi in spiritu: sic & terræ † arescentibus cunctis in se locus non est, natura cohibente, & quo cadat negante. Quæ in centro vel cardine mundi sita, humillimum in crea † *arcescentibus*

turis, ac medium tanquam gratissima, locum tenet cum aqua, aër, & ignis vt leuitate naturæ, ita & situ se ad altiora præueniant. C

SCHOLIA IN CAPVT XLV.

VEtus commentarius qui sequitur ostendit, aquæ superficiem esse sphæricã, atq; terram ipsam esse globum.

H

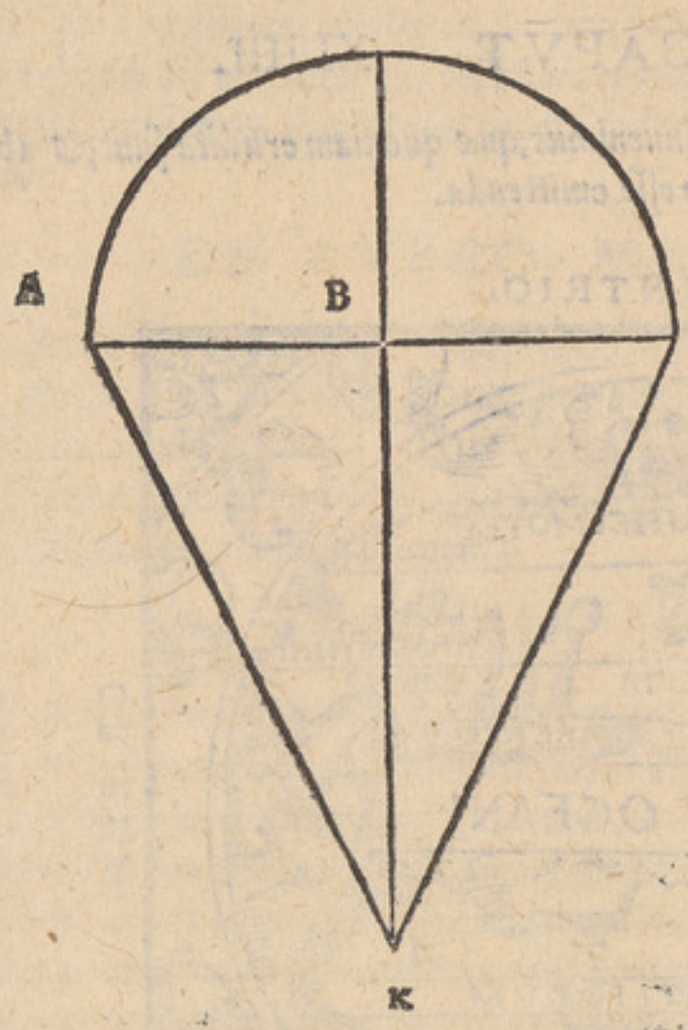

MAris & totius aquæ, cum est in tranquillitate stabilis, forma apparet globosa, quare si ponamus aquæ superficiem planam & indirecta linea positam, ut est A B r, & à puncto terræ, id est K ducatur linea k B. Coniungantur autem lineæ k A & k r, quæ singulæ tanto sunt maiores media, id est k B, quantum est A B, ad H. Igitur tranquillę aquę per A H r ubiq; curuatur.

D

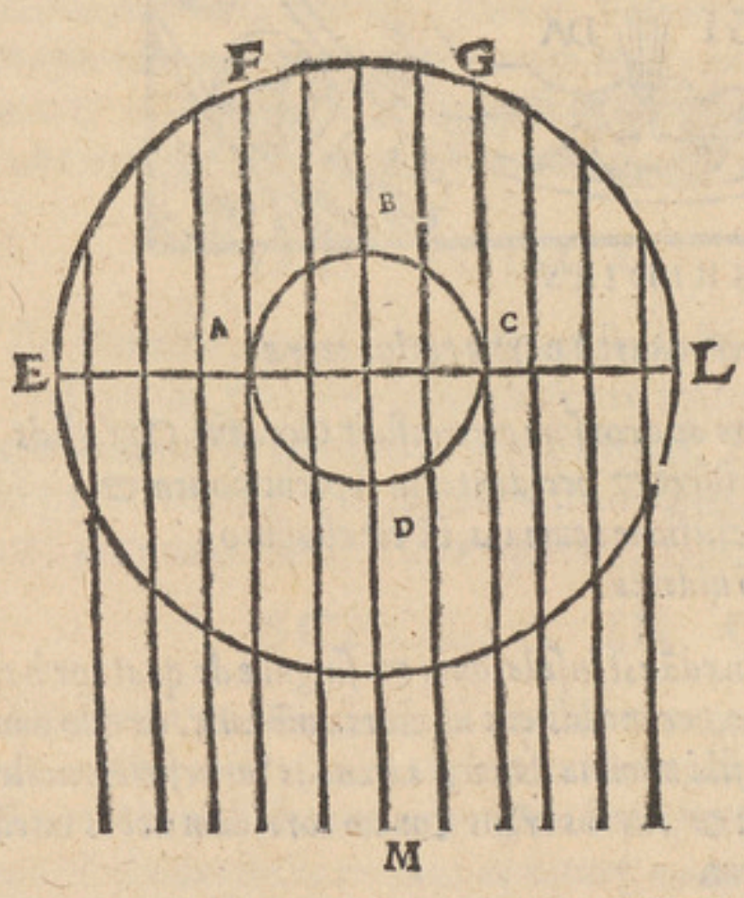

SPhæræ terræ adscripta sunt A B C D. circa hanc sit aeris orbis, cui adscripta sunt E F G L M. Et utrunq; orbem, id est terrę & aeris diuidat linea ducta ab E usque ad L. erit superior ista, quia posßidemus & illa sub pedibus. Nisi ergo caderet omne pondus in terram, paruam nimis imbrium partem terra susciperet ab A usq; C. Latera uero aeris humorem suum in cęlum ducerent, restat ut ex omni parte aeris humor influat terris.

TERRAM GLOBO SIMILEM. Cap. XLVI.

ORbem terræ dicimus, non ꝙ absoluti orbis sit forma, in tanta montium camporum'q; disparilitate, sed cuius amplexus, si cuncta linearum comprehendatur ambitu, figuram absoluti orbis efficiat: Inde enim fit, vt septẽtrionalis plagæ sydera nobis semper appareant, meridianæ nunq̃: rursus'q; hæc illis non cernantur, obstante globo terrarum. Septentriones non cernit Troglodytice & confinis Ae-

A gyptus, nec Canopum Italia: quamuis eiuſdem orbis pene dimidio maior pars ab oriente ad occaſum, quam à meridie ad ſeptentrionem habitetur: hic calore illic rigore prohibente acceſſum.

SCHOLIA IN CAPVT XLVII.

SEptentriones non cernit confinis Trogloditice, nec confinis Aegyptus ⌊ *Troglodite græcè dicuntur, quod pro domibus antra habitent, ſic exigente caloris uehementia. Horum alij ſunt in Aſia, alij de quibus hoc loco mentio fit, in Africa interiore ultra Aegyptum in torrida zona, & ultra æquinoctialem circulum, uide deſcriptionem* Ptolomei.

¶Nec Canopum Italia⌋ *Canopus Menelai nauclerus fuit, qui dum in Aegyptum nauigarent Græci, ad repetendam Helenam, ſubmerſus eſt in Nili oſtio, quod hinc Canopicũ uocatur. Hic relatus eſt inter ſydera, ac conſtitutus in naui Argo, ſed hanc partem regiones ſeptentrionales nõ uident, idem de hac ſtella eſt apud Ariſtotelem & Plinium. Sed ſunt & alia argumenta, quibus effi citur erram eſſe globum: lunæ uidelicet eclypſis, quæ fit per menoeides figuras & ἀμφικύρτους, unde conſtat umbram eius eſſe Pyramidem, quæ ex nulla alia materia prouenit, niſi globata, id quod uetus commentarius hoc ſchemate propoſuit.*

VNDE SIT NOX.

B

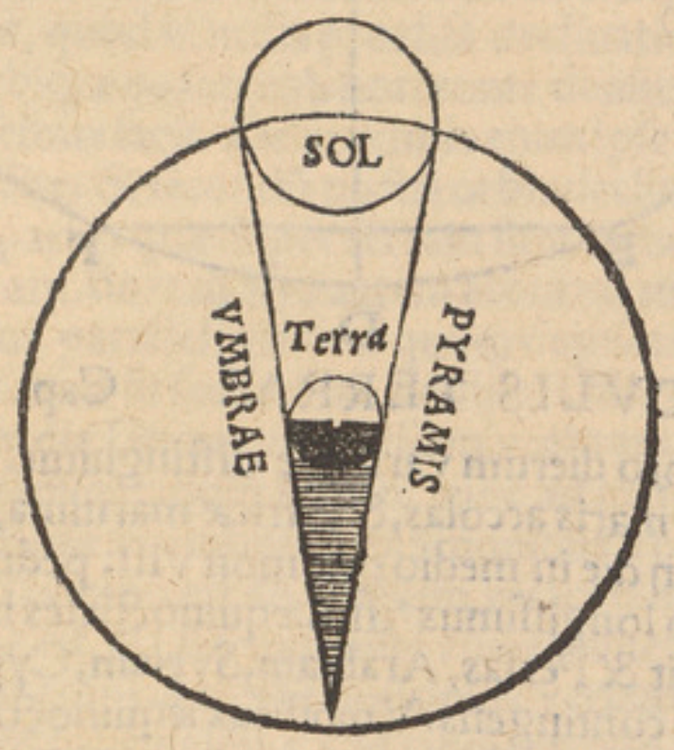

Hanc figuram in commẽtario ſequebatur ea, quam hic quoq; ſtatim ſubiecimus, in qua demonſtratur terram eiſdem circulis diſtingui, quibus cælum: ſumptum autem eſt ex Macrobij commentario, ſuper Scipionis ſomnium.

QVOMODO QVINQVE ZONAE cæli ſuperiacent quinq; zonis terræ.

Orbis terræ eſt cui hic adſcriptæ ſunt literæ, A B C D. Quomodo uero ducantur lineæ inter literas, quæ in circuitu prædictarum ſunt uides. Nam ſpatia duo aduerſa ſibi, id eſt a c l n l. ſeptentrionum, & a d l n f. auſtralium intelliguntur pruina obriguiſſe perpetua. Siquidem id oſtẽdunt lineæ ab l in g & ab f in e. Inter hos extremos cingulos & medium, ſunt duæ mortalibus cõceſſæ ab l ſcilicet in n & ab f in l. Ab his quoq; ducuntur lineæ oſtãdentes zonas ab n in m & ab l in k. Nam inter l & n. æſtiua. Inter l & f hyemalis conſtat, quæ utraq; altrinſecus frigoris & caloris temperie gaudet, quoniã ab n in l. ſemper ſole rubet. In interiore quoq; rota, quæ hãc præcedit quinq; zonis terræ ſuper iacent quinq; zonæ cæli, quæ omnes diſtinguuntur literis, ſicut hic prædictus terræ orbis. Eſt enim cæli ſphæra a b c d. & intra ſe claudit ſphæram terræ s x t u. His depictis conſtat ſingulas partes terræ à ſingulis cæli partibus ſuper uerticem ſuum poſitis qualitatem mutuari.

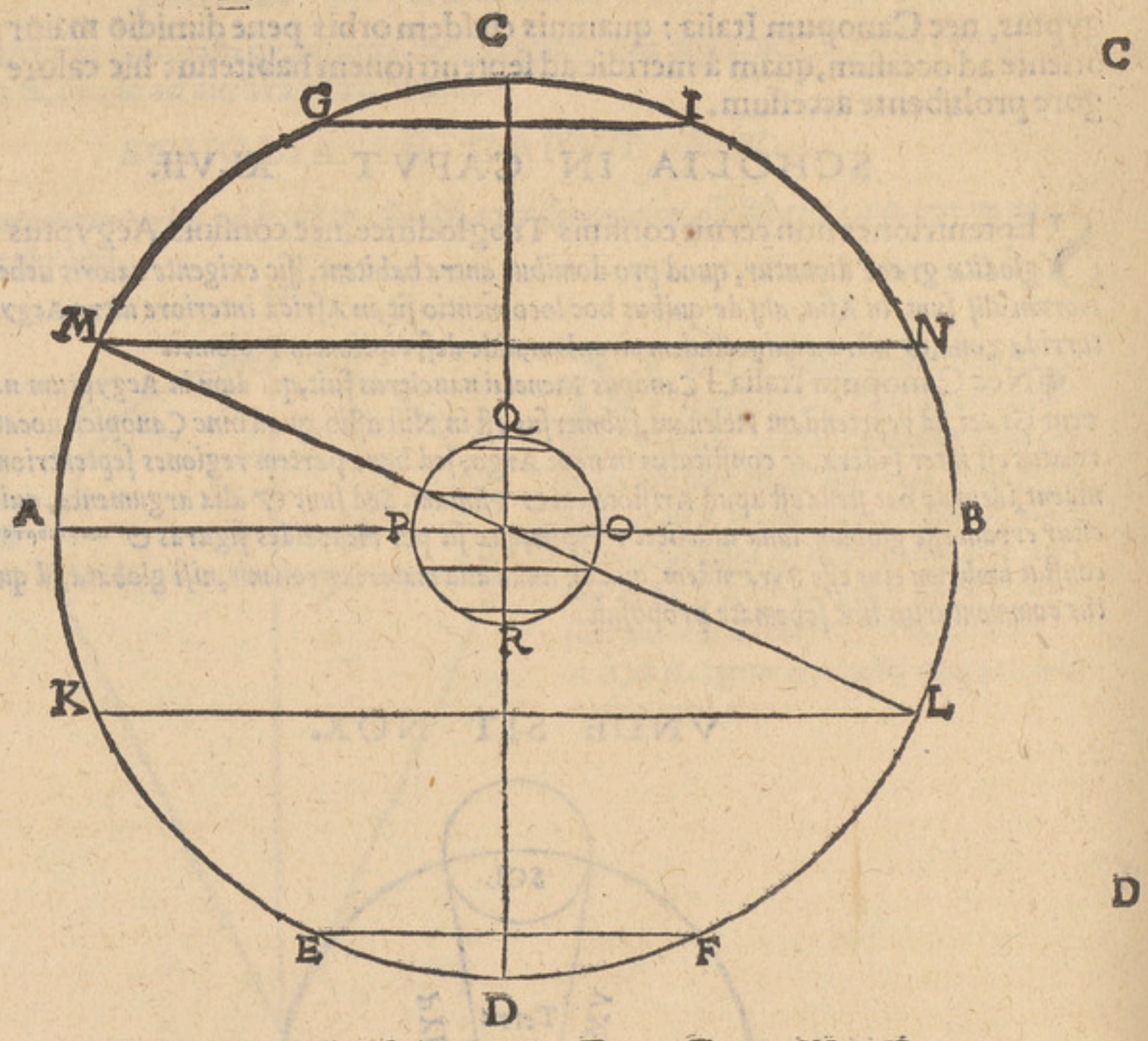

DE CIRCVLIS TERRAE Cap. XLVII.

Climata seu paralleli.

OCto cirrulis terra pro dierum varietate distinguitur. Primus ab Indiæ parte Australi, per rubri maris accolas, & Africæ maritima, ad columnas Herculis peruenit. Quo æquinoctij die in medio gnomon VIII. pedum, vmbram IIII. pedes longam reddit. Dies vero longissimus XIIII. æquinoctiales habet. Secundus ab occasu Indiæ per Medos vadit & Persas, Arabiam, Syriam, Cyprum, Cretam Libiam, & septentrionalia Africæ contingens. Vmbilicus æquinoctio XXXV. pedum, vmbram XXIII. pedes longam facit. Dies autem maxima XIIII. horarum est accedente bis quinta parte vnius horæ. Tertius oritur ab Indis Imao proximis, tendit per Caspias partes, Taurum, Pamphiliam, Rhodum, Cycladas, Cyracausas, Catenem, Gades: gnomonis cunctæ vmbram XXXVIII. vnciarũ faciunt. Longissimus dies horarum XIIII. atq; dimidiæ, cũ tricesima vnius horæ. Quartus ab altero latere Imai per Ephesum, mare Cycladum, septẽtrionali Sicilię, Narbonensis Galliæ exortiua, Africæ maritima tendit ad occasum. Gnomoni XXI. pedum respõdent vmbræ VI. pedũ. Longissimus dies habet horas XIIII, & tertias duas vnius horæ. Quinto circulo cõtinẽtur ab introitu Caspij maris Bactrij, Armenia, Macedonia, Tarentum, Thuscũ mare, Baleares, Hispania, Media: Gnomonis VI. Maximus dies horarũ XV. Sextus amplectitur, Caspias gentes, Caucasum, Samothraciam, Illyrios, Campaniam, Hetruriam, Massiliam, Hispaniam, Terraconensem mediam, & inde per Lusitaniam. Gnomoni pedes IX. vmbræ VIII. Longissimus dies horarũ XV. addita nona parte vnius horæ. Septimus ab altera Caspij maris hora incipit, vaditq; per Thraciæ auersa, Venetiam, Cremonam, Rauennam, transalpinam Galliam, Pyrænæum, Celtiberiam. Gnomon XXXV. vmbræ XXXVI. Amplissima dies horarum XV. & quintarũ partium horæ trium. Octauus à Tanai per Mæotim lacũ, & Sarmatas, Dacos, partemq; Germaniæ, & Galias ingreditur. Longissimus dies horarum XVI. est, His circulis antiqui duos præponunt, vnum per insulam Mæroën, & Ptolemaidam rubri maris vrbem vbi longissimus dies horarum XVI. est, dimidia hora amplior: Alterũ per Syenem Aegypti, qui est horarum XIII. Duosq; subijciunt, primum per Hyperboreos & Britanniam, horarum XVII: alterum Scyticum, à Riphæis iugis in Tylen in quo dies continuantur noctesq; per vices.

SCHOLIA IN CAPVT XLVII.

A Posthoc caput inuenimus scriptum quoddam expositionis loco additum, fragmentum uidelicet ex secundo libro Ptolomæi περιμεγάλης πραγματείας, nos operepretium arbitrati sumus, si totum illum commentarium adscriberemus huic capite: uniuersam enim hanc distributionem absolute continet de climatis ac parallelis, qua recte intellecta studiosi cum fructu in Cosmographia, Pliniana præsertim uersabuntur.

CAPVT VI. EX SECVNDO LIBRO PTOLOMAEI DE MAGNA OPERATIONE, quod Almagestum inscribitur.

¶Expositio proprietatum per singulos parallelos.

EOdem modo in cæteris quoque parallelis vniuersales propositasq; proprietates sumentes, quarta parte vnius æquinoctialis horæ declinationum excessibus adauctis, sufficienter fecerimus, si posuerimus vniuersalem earum expositionem, antequã ad particularia descendamus. ¶Initium igitur à parallelo qui sub ipso æquinoctiali est capiamus. Is diiteparat proxime à totius quartæ nostri orbis parte, illam quæ ad meridiẽ est, solusq; dies & noctes vniuersas æquales inter se habet. Ibi enim solũmodo oẽs qui in sphæra sunt parelleli ad æquinoctialem circulum in duo æqualia diuiduntur, ita vt partes quæ super terram sunt & inter se similes & æquales subterraneis partibus singulæ singulis sint, quod in nulla prorsus declinatione accidit, solus tamen æquinoctialis rursum vbiq; æqualiter ab horizonte diuisus, dies qui per ipsum fiunt æquales ad sensum noctibus facit. De maximis enim ipse quoq; circulus est. Reliqui vero quum in æqualiter & secundũ nostri orbis declinationem diuidantur. Au
B straliores quidem ipso partes quæ super terram sunt minores subterraneis, & dies noctibus breuiores faciunt. Borealiores autem econtra, maiores super terram partes, longiores dies, huius paralleli vmbræ quoq; duplices sunt. Sol enim bis super uerticem habitantium sub eo fit secundum æquinoctialis obliquiq; circulis partes. Quare tũc solum in meridie Gnomones nullam vmbram reddere possunt. Quum vero sol per borealem semicirculum feratur, tunc ad meridiem, quũ autem per australem tunc ad septentrionem vmbræ à gnomonibus redduntur. In his regionibus qualium partium Gnomon est 60. Talium vtraq; tam æstiualis quàm hyemalis vmbra 26.30. proxime est. ¶Dicemus autẽ vniuersaliter nisi de illis vmbris quæ in meridiebus fiunt. Non enim accipere possumus veritatem meridiei, neq; in punctis æquinoctialibus neq; solstitialibus. Sed tamẽ quando non acceperimus vmbrã in his temporibus apud horam meridiei, erit proximum veritati neq; causaliter aliquis error sensibilis, supra verticem vero eorum qui sub æquinoctiali habitant illæ stellæ perueniunt quæ in ipso æquinoctiali voluuntur, & omnes tam oriri quàm occidere videntur. Nam sphæræ poli cum in ipso sint horizonte nullũ circulum æquatori parellelum aut semper apparentem, aut nunq; apparentem faciunt orbem meridiei secantem. ¶Habitationes autem posse sub æquinoctiali esse quasi in regione nimium tẽperata, multi contendunt. Nam solem nec in punctis super verticem immorari: quoniam recessus secundum latitudinem velociter ab æquinoctialibus punctis deficit, vnde temperatam reddi æstatem, nec in solstitijs multum à vertice distant, quare leuissimas hyemes fieri. ¶Quæ vero istę sint habitationes verisimiliter dicere non possumus. Nam ad hunc vsq; diem nostri orbis homines minime illo penetrarunt. Quare coniecturam magis quàm veram historiam ea quæ de ipsis narrantur, quispiam extimabit. Sed de proprietatibus quidem paralleli qui sub æquinoctiali est, hæc breuiter dicta sint. ¶De reliquis vero à quibus & habitationes nonnulli æstimant comprehendi, illa re in singulis repetantur, addemus q̃ super verticem in singulis illę stellę fiunt quæ arcu æquali eius circuli qui per polos æquinoctialis est, ab ipso distãt, æquali inquam arcui quo suppositus quoq; parallelus similiter distat, & q̃ semper ille apparet circulus qui polo æquinoctialis boreali polo & eleuatione

Parallelus primus

Sub æquatore est habitatio secundũ plerosq; nostri temporis 1522.

poli ſpatio deſcribitur à quoq; intercipiuntur ſtellæ omnes ſemper apparēt, contra vero nunquā ille apparet circulus qui polo auſtrali & eodē deſcribitur ſpatio, à quo quæ intercipiuntur ſtellæ nunquam apparent. C

Parallelus 2. Per taprobanem. SECVNDVS eſt parallelus in quo maximus dies horarū eſt æquinoctialium 12. 15. hic ab æquinoctiali gradibus 4. M. 15. diſtat: & deſcribitur per inſulam taprobanem: hic etiam vmbræ duplicis eſt: ſol enim bis ſuper verticem illorum fit. Qui ſub eo habitant, & Gnomones in meridiebus vmbra tunc priuat, quādo ab æſtiuali ſolſtitio in vtraq; parte G. 79. M. 30. diſtat: ita dum per hos. 159. gradus fertur ad auſtralia, dum vero per reliquos 201. ad borealia gnomonum vmbræ protenduntur. Hic qualium gnomon eſt. 60. talium eſt æquinoctialis vmbra 4. 25. Eſtiualis 21. 20. brumalis 32.

Parallelus 3. TERTIVS parallelus eſt vbi maximus dies æquinoctialium eſt horarum 12. M. 30. Hic G. 8. M. 25. Ab æquatore diſtat & deſcribitur per ſinum aualicum: vmbræ duplicis hic quoq; eſt, ſol enim bis ſuper verticem illorum fit: qui ſub eo habitant, & gnomonica etiam in meridiebus vmbra tunc priuat: quando ab æſtuali ſolſtitio in vtraq; parte 69. partibus diſtat. Ita dum per hos 138. gradus fertur ad meridiē gnomonum vmbræ protenduntur, dum vero per reliquos 222. ad ſeptentrionem. Hic qualium gnomon eſt. 60. talium æquinoctialis quidem vmbra eſt 8. 50. æſtiualis vero 16. 50. brumalis autem 57. 54.

Parallelus 4. QVARTVS parallelus: in quo maximus dies eſt horarum æquinoctialium 12. 45. hic diſtat ab æquinoctiali gradibus 12. 30. & deſcribitur per ſinum aduliticum: hic quoq; duplicis vmbræ eſt; bis enim ſol ſuper verticem fit, & gnomonas in meridiebus vmbra tunc priuat: quando ab æquinoctiali ſolſtitio in vtraq; parte 57. 50. gradibus diſtat. Ita dum per hos. 115. 40. gradus fertur ad meridiem: vmbræ gnomonum protrahuntur, dum vero per reliquos 244. 20. ad ſeptentrionem hic qualium gnomon eſt 60. talium æquinoctialiis vmbra 13. 20. Eſtiualis 12. brumalis 44. 10. D

Parallelus 5. QVINTVS Parallelus ſub quo maximus dies eſt horarum æquinoctialium 13. hic ab æquinoctiali G. 16. M. 27. diſtat: & deſcribitur per meroem inſulam, hic quoque vmbrę duplicis eſt, & ſol bis ſuper verticem fit gnomonasq; vmbra in meridiebus tunc priuat, quando in vtraq; parte ab æſtuali ſolſtitio 45. gradibus diſtat, ita dum per hos 90. gradus fertur, gnomonum vmbræ ad meridiem tendūt: dum vero per reliquos 270. ad ſeptentrionem, hic qualium quomodo eſt 60. talium eſt æquinoctialis vmbra 17. 45. æſtiualis. 7. 45. brumalis 51.

Parallelus 6. SEXTVS eſt parallelus ſub quo maximus dies eſt 13. 15. horarum æquinoctialium, hic ab æquinoctiali 20. 14. gradibus diſtat, & deſcribitur per napata: & eſt etiam iſte duplicis vmbræ, ſol enim bis ſuper vertices fit, & gnomonas in meridiebus vmbra tunc priuat, quando ab æſtuali ſolſtitio ex vtraq; parte 31. gradibus diſtat, ita dum per hos 62. gradus fertur gnomonum vmbræ ad meridiem protrahuntur: dum vero per reliquos 298. ad ſeptentrionem, hic qualium gnomon eſt 60. talium æquinoctialis vmbra 22. 10. æſtiualis 5. 45. brumalis 58. 10.

Parallelus 7. SEPTIMVS eſt parallelus vbi maximus dies eſt horarum æquinoctialium 13. 50. hic ab æquinoctiali 23. 51. gradibus diſtat: & deſcribitur per ſyenem: hic parallelus primus eorum eſt qui ſimplicis vmbræ nominatur, nūquam enim ſub ipſo gnomonum in meridiebus vmbræ ad auſtralia protendūtur. Sed in ipſo æſtiuali duntaxat ſolſtitio ſuper verticem habitantium ſub eo ſol fit: & gnomones tunc abſq; vmbra eſſe cernuntur: tantum enim ab æquinoctiali diſtat: quātum æſtiuale tropicum punctum, reliquo vero tempore vniuerſo ad ſeptentrionem vmbram mittunt, hic qualium gnomon eſt 60. talium eſt æquinoctialis vmbra 26. 30. brumalis 65. 50. æſtiuali vero vmbra gnomones carent. Omnes quoq; iſtos borealiores paralleli vſq; ad eum qui noſtrum orbem diſſeparat habitabilesq; regiones terminat, ſimplicis vmbræ ſunt, ſub ipſis enim meridiebus ſine vmbra penitus gnomones cernuntur: nec ad meridiem eas ſed ad ſeptentrionem ſemper mittunt, nunquam tamen ſol ſuper vertices in iſtis fit.

A OCTAVVS est parallelus sub quo maximus dies est 15.45. horarum æquinoctialium: hic ab æquinoctiali. G. 27. M. 40. distat: & scribitur per Ptolemaidem, quæ in thebayde est: quæ ꝙ Mercur appellatur, hic qualium Gnomon est 60. talium æstiualis vmbra. 5. 50. æquinoctialis. 51. 50. brumalis. 70. 10. *Parallelus 8.*

NONVS est parallelus vbi maximus dies est. 14. horaꝝ æquinoctialium hic ab æq noctiali. 50. 22. gradibus distat: & scribitur per inferiorem Aegypti regionem, hic q̄ lium Gnomon est. 60. taliū æstiualis vmbra. 6. 50. equinoctialis. 35. 12. brumalis. 85. 15. *Parallelus 9.*

DECIMVS est parallelus in quo maximus dies est. 14. 15. horarum æquinoctialiū hic ab æquinoctiali. 55. 18. gradibus distat: & scribitur per mediim phænicen hic qua lium Gnomon est. 60. taliū æstiualis vmbra. x. æquinoctialis. 59. 30. brumalis. 93. 5. *Parallelus 10.*

VNDECIMVS est parallelus sub quo maximus est. 14. 30. horaꝝ æquinoctialium est: hic. 56. ab æquinoctiali gradibus distat: & scribitur per Rhodum hic qualiū quō est. 60. talium est æstiualis vmbra. 12. 55. æquinoctialis. 43. 50. brumalis. 103. 20. *Parallelus 11.*

DVODECIMVS est parallelus: in quo. 14. 45. maximus dies horarum æquinocti alium est, hic ab æquinoctiali. 58. 35. gradibus distat: & scribitur per Smirnam: hic q̄ lium quō est. 60. taliū æstiualis vmbra. 15. 20. æquinoctialis. 47. 50. brumalis. 114. 55. *Parallelus 12.*

TERTIVSDECIMVS est parallelus in quo maximus dies est horaꝝ 15. æquinoctialium: hic ab æquinoctiali 40. 56. gradibus distat: & scribitur per Hellespontum, hic qualium Gnomon est 60. talium æstiualis vmbra est 18. 30. æquinoctialis 52. 10. brumalis 127. 50. *Parallelus 13.*

QVARTVSDECIMVS est parallelus vbi maximus dies 15. 15. æquinoctialiū horaꝝ: hic distat ab æquinoctiali gradibus 43. 5. & scribit̄ p Massiliā, hic qualiū Gno-
B mon est 60. taliū est æstiua vmbra 20. 50. æquinoctialis 55. 55. brumalis 140. 15. *Parallelus 14.*

QVINTVSDECIMVS est parallelus vbi maximus dies 15. 30. æquinoctialiū horaꝝ, distatq̄ ab æquinoctiali gradibus 45. 1. & describitur per medium pontum, hic qualiun Gnomon est 60. talium æstiualis vmbra est 23. 15. æquinoctialis vero eorun dem 60. brumalis 155. 15. *Parallelus 15.*

SEXTVSDECIMVS est parallelus sub quo maximus dies 15. 45. horarum æquinoctialium est, hic ab æquinoctiali 46. 51. gradibus distat: & scribitur per Danubij Amnis fontes: hic qualium Gnomon est 60. talium æstiualis vmbra est. 25. 30. æquinoctialis. 65. 55. brumalis 171. 35. *Parallelus 16.*

DECIMVSseptimus parallelus vbicunq̄ maximus dies 16. horaꝝ æquinoctialiū est, hic ab æquinoctiali 48. 23. gradibus distat: & scribitur p hostia boryſthenis: hic qualium gnomon est 60. taliū est æstiualis vmbra 27. 30. æquinoctialis 67. 50. brumalis 188. 35. *Parallelus 17.*

DECIMVSoctauus est vbicunq̄ maximus dies 16. 15. horarum æquinoctialium ē, hic ab æquinoctiali 50. gradibus distat: & scribit̄ p mediā meotida paludē: hic q̄liū gnomon ē 60. taliū est æstiualis vmbra 29. 55. æquinoctialis 71. 20. brumalis. 208. 20. *Parallelus 18.*

DECIMVSnonus parallelus est in quo maximus dies 16 horarum M. 30. æquinoctialium est, hic ab æquinoctiali 51. 55 gradibus distat: & scribitur p australissima britaniæ, hic qualium gnomon est 60. talium æstiualis vmbra 31. 25. æquinoctialis. 75. 25. brumalis 229. 20. *Parallelus 19.*

VIGESIMVS est parallelus sub quo 16. 45. horarum æquinoctialium maximus dies est: hic ab æquinoctiali 52. 50. gradibus distat: & scribitur per Rheni fluuiū hostia hic qualiū gnomon ē 60. taliū æstiua vmbra 33. 20. æquinoctialis 69. 5. brumal. 253. 10. *Parallelus 20.*

VIGESIMVSprimus est parallelus vbi maximus dies 17. horarum æquinoctialiū est, iste ab æquinoctiali 54. 1. gradibus distat: & scribitur per Tanaidos fluuiū hostia: hic qualium gnomon est 60 talium est æstiualis vmbra 54. 55. æquinoctialis 82. 35. brumalis 278. 45. *Parallelus 21.*

VIGESIMVSsecundus parallelus est in quo maximus dies 17. 15. horarum æquinoctialium est iste 55. gradibus distat ab æquinoctiali: & scribitur per brigantium magnæ britanniæ: hic qualium gnomon est 50. talium est æstiualis vmbra 36. 15. æquinoctialis 85. 20. brumalis. 304. 30. *Parallelus 22.*

Parallelus 23. VIGESIMVS tertius est parallelus vbi maximus dies 17.30. horarum æquinoctialium est, iste ab æquinoctiali 56. gradibus distat: & scribitur per mediam britanniam magnam: hic qualium gnomon est 60. talium æstiualis vmbra est 37.20. æquinoctialis 88.50. brumalis 335.15.

Parallelus 24. VIGESIMVS quartus parallelus est sub quo maximus dies 17.45. horarum æquinoctialium est, iste ab æquinoctiali 57. gradibus distat: & scribitur per caturactoriū britanniæ: hic qualium gnomon est 60. talium æstiualis vmbra 39.20. æquinoctialis 92.25 brumalis, 372.40.

Parallelus 25. VIGESIMVS quintus parallelus est vbi maximus dies 18. æquinoctium horarum est, iste ab æquinoctiali 58. gradibus distat: scribitur per paruæ britanniæ australia hic q̄liū gnomō ē 60. taliū est æstiualis vmbra 40.44. ęquinoctialis 96. brumal'. 419.5.

Parallelus 26. VIGESIMVS sextus parallelus est vbi maximus dies horaꝝ est æquinoctialiū horarum 18.M.30. Iste ab æquinoctiali 59.30. gradibus distat: & scribitur per mediam britanniam paruam. Non sumus hic vsi incremento quartæ partis horæ vnius: tum quoniam crebriores hic paralleli fiant: tum quoniam eleuationum differentia ne integri quidem vnius gradus colligatur: & ad hæc quia non similiter nobis in borealioribus scrutanda sunt omnia propterea & proportiones vmbrarum ad gnomones: superfluum putauimus in separatis reconditisq; locis apponere.

Parallelus 27. VBI ERGO dies maximus 19. horarum æquinoctialium est ille parallelus 61. ab æquinoctiali gradibus distat: & scribitur per borealia paruæ britanniæ.

Parallelus 28. VBI AVTEM maximus dies 19.30. æquinoctialiū horaꝝ est ille parallelus 62. gradibus ab æquinoctiali distat: & scribitur per insulas quas ebudas nominant.

Parallelus 29. VBI AVTEM maximus dies 20. horarum æquinoctialium est: ille parallelus 63. gradibus distat ab æquinoctiali: & scribitur per thylem insulam. D

Parallelus 30. VBI VERO maximus dies horaꝝ 21. æquinoctialium est ille parallelus 64.30. gradibus distat ab æquinoctiali: & scribitur per Scyticas gentes ignotas.

Parallelus 31. VBI MAXIMVS dies horarum est æquinoctialium 22. ille parallelus 65.30. gradibus distat ab æquinoctiali.

Parallelus 32. VBI MAXIMVS dies horarum est æquinoctialium 23. ille parallelus ab æquinoctiali 66. gradibus distat.

Parallelus 33. VBI AVTEM maximus dies 24. horarum æquinoctialium est ille parallelus distat ab æquinoctiali gradibus 68.40. ¶ Hic primus eorum est qui periscij: hoc est latine circumbratiles appellātur: in æstiuali tamen solstitio duntaxat sole non occidēte: ad omnes horizontis partes: Gnomonis vmbræ vertuntur: hic æstiualis tropicus parallelus semper: Brumalis vero nūquam apparet: ambo enim permutatim horizontem tangunt. ¶ Obliquus autem circulus qui per medium signorum est: quando verū æquinoctiale punctum oritur: idem fit cum horizonte: si quis vero contēplationis causa vniuersaliora borealiorum declinationum accidentia quærat: is inueniet vbi eleuatio poli graduum 67.M.15. fere est, ibi nequaquam zodaici gradus: siue orbis signorum partes ad vtramq; æstiualis solstitij partem occidere: ita vt dies maxima & vmbrarum ad omnes horizontis partes circunductio: mēstrua ferme fiat. Hæc quoq; facile per iam expositam obliquationis tabulam intelliguntur. ¶ Nā quemcunq; distare ab æquinoctiali gradibus parellelū inueniemus: qui verbi gratia 15. gradus ab vtraq; tropici parte intercipiat: quiq; tunc aut semper, aut nūquam apparet: cum intercepta eius circuli parte: qui per medium signorum est, tot profecto gradibus ab 90. vnius scilicet quartæ partibus: borealis poli eleuatio deficiet.

Parallelus 34. VBI AVTEM eleuatio poli 69.30. graduū est ibi 30. gradus ex vtraq; solstitij æstiualis parte solem non occidere quisquam inueniet: ita vt duoꝝ proxime mensiū maximus dies: & Gnomones circumumbrales eodem rempore fiant.

Parallelus 35. VBI ELEVATIO poli 75.20. graduum est ibi 45. gradus ex vtraq; solstitij æstiualis parte non occidere quispiam inueniet: ita vt maximus Gnomones periscij ad trium mensium proxime spatium extendatur.

VBI ELEVATIO 78.20. graduū est: ibi ex vtraq; solstitij æstiualis parte 60. gra

dus non occidere quiſpiam inueniet: ita vt maximus dies & vmbrarum circundu-
A ctio ad menſium quatuor ſpacium procedat.
VBI ELEVATIO poli 84. graduum eſt ibi ex vtraq; ſolſtitij æſtiualis parte 75. gradus non occidere quiſpiam inueniet: ita vt quinq; maximus dies menſium ferme fiat & Gnomonum vmbræ eodem tempore circunducantur.
VBI VERO totius quartæ partis 90. gradibus borealis polus eleuatur ab horizõte: ibi borealior æquinoctiali; ſemicirculus ſigniferi, hoc eſt circuli qui per medium ſignorum eſt medietas nunquam ſub terra fit Auſtralior nunquam ſuper terram: ita vt dies vnus & nox vna annui ſpatij ſint ſex proxime menſium: Gnomones vero ſemper periſcij ſint. Huius declinationis propria ſunt vt borealis polus ſuper verticem ſit: & obliquus quidem tum ſemper tum nunquam apparentis ſitum accipiat: & borealis ſemiſpherium ſitum ſuper terram Auſtralis ſub terra ſemp efficiat: æquinoctialis vero ſitum habeat horizontis.

GNOMICA DE IISDEM. Caput XLVIII.

VMbilici, quem gnomonem appellant, vmbra in Aegypto meridiano tempore, æquinoctij die paulo plus quam dimidiam gnomonis menſuram efficit. In vrbe Roma nona pars gnomonis deeſt vmbræ. In oppido Ancona ſupereſt quinta triceſima. In parte Italiæ quæ Venetia appellatur, ijſdem horis vmbra gnomoni par fit. Simili quidem modo eſt ſuper Alexandriam V. milibus ſtadiorum, ſolſtitij die medio nullam vmbram iaci. Sicut & in India ſupra flumen, Hypaſim: quod & apud Troglodytas XLV. ante & poſt ſolſtitium die fieri dicunt mediis XC. diebus in meridiem vmbra ſita. Sed & in Meroë inſula Nili, V. milibus ſtadiorum à Syene bis in anno abſumi vmbras, ſole + duodecimam partem Tauri, & quartamdecimã
B Leonis obtinente.

SCHOLIA IN CAPVT XLVIII.

VMbilici quem gnomonem appellant. ⌊ *Gnomonica inueniũtur à radijs ſolis, ſtilo ad perpendiculum à planitie ſecundum rectum angulum erecto, qui dum eſt in lumine umbram neceſſrio facit, quæ ratio ad horologiorum deſcriptionem & mundi inclinationem & coſmographiam ſane neceſſaria eſt. Sit itaq; in propoſito ſchemate umbilicus, id eſt, ſtilus erectus a. b. qui ſplendente ſole facit umbram, humili quidem ſole longam, ſublimi breuem. Sit itaque ſol in d. radius à contactu umbilici ubi eſt a. deſcendit in g. efficiens umbram b. g. dimidio breuiorem. Stilus enim ſit pedum lx. umbra xxx. talis die æquinoctiali ſit (ſolem ſemper intelliges in meridie) in Aegypto, eadẽ ſit die ſolſtitiali apud Coloniã Agripinenſiũ. Eodẽ die in oppido Syene nulla ſit umbra, in meridie enim erit ſol in a. radius uero recta deſcendit in b. quæ ratio umbrarum, uergentibus ad meridiem & aquilonem continuo mutatur, uelugermaniæ pleriſq; locis hyberna umbra erit b. c. ſol enim erit in f. Dũ aũt ſol eſt in e. ſit umbra h. b. duodecima parte longior, q̃ umbilicus, quod ſit Coloniæ die æquinoctiali,*

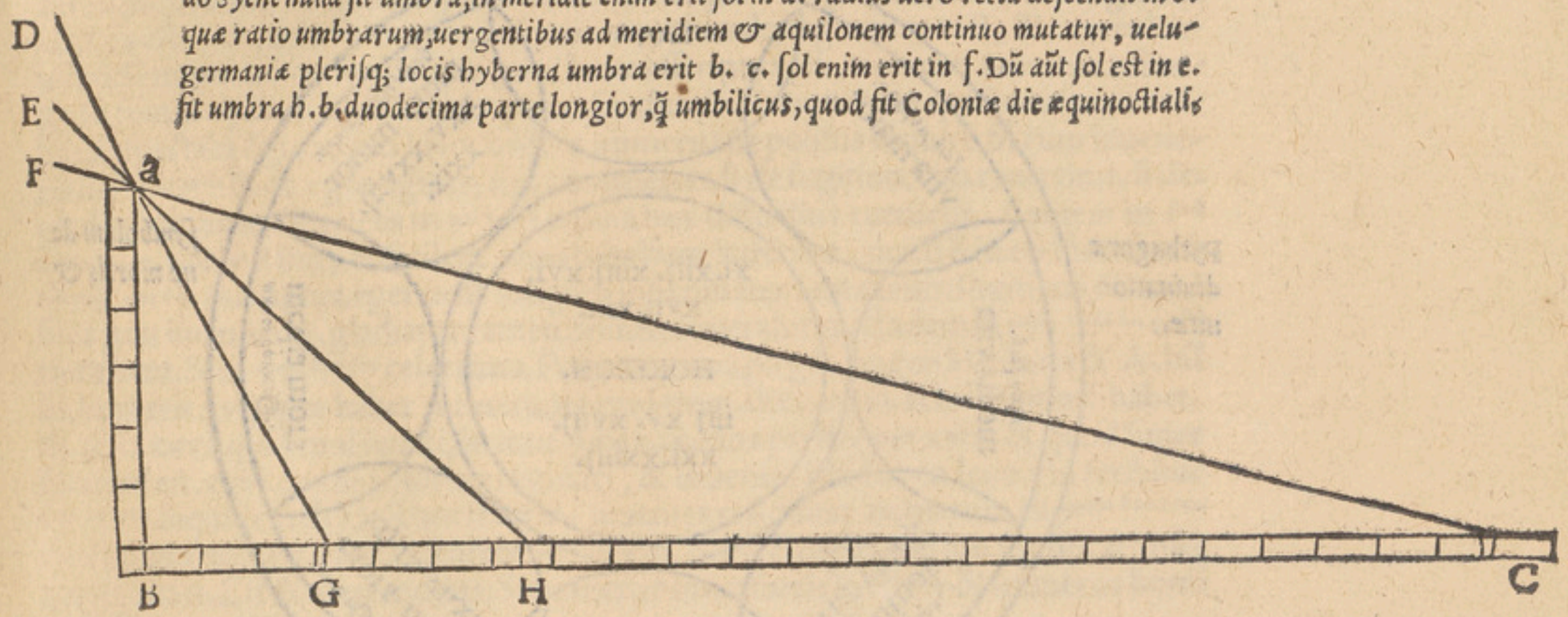

¶Duodecimam partem tauri & quartamdecimam leonis.┘ *Quemadmodum ex ſignorum partibus antiſiis cõſtat, hoc ſic fieri nequit. Duodecima enim pars tauri antiſiam habet decimamoctauam leonis non quartamdecimam, ueluti inferius copioſius docebimus de antiſiis ſignorum. Legitur & apud Plinium aliter, ſed neq; hoc ad recentiorem partium diſtinctionem quadrat. Vide inferius de æquinoctio.* C

DE TERRAE MOTV. Caput XLIX.

TErræ motum vento fieri dicunt, eius viſceribus inſtar ſpongiæ cauernoſis incluſo, qui hanc horribili tremore percurrens, & euadere nitens, vario murmure concutit, & ſe tremendo vel dehiſcendo cogit effnudere. Vnde caua terrarum his motibus ſubiacent, vtpote venti capacia: harenoſa autem & ſolida carent. Neq; eñ fiunt, niſi cælo mariq; tranquillo, & vento in venas terræ condito. Et hoc eſt in terra tremor, quod in nube tonitruum: hocq; hiatus, quod fulmen. Fiunt ſimul cũ terræmotu & inundationes maris, eodẽ videlicet ſpũ infuſi, vel reſidentis ſinu recepti.

INCENDIVM AETHNAE. Caput L.

TEllus Siciliæ, quæ cauernoſa & ſulphure ac bitumine ſtrata, ventis pene tota & ignibus patet, ſpiritu introrſus cum igne cõcertante, multis ſæpe locis fumum, vel vapores, vel flammas eructat, vel etiam vento acrius incumbente, harenarum lapidumve moles egerit: Inde mõtis Aethnæ ad exemplum gehennæ ignium tam diutinum durat incendium, quod inſularum Aeolidum dicunt vndis nutriri, dum aquarum concurſus ſpiritum ſecum in imum profundum rapiens, tam diu ſuffocat, donec venis terræ diffuſus fomenta ignis accendat. Hinc Scillæi canes latrare fingũt, dum procul nauigantes vndaq; fremore terrent, q̃s ſorbẽte voragine collidit ęſtus. D

DIVISIO TERRAE. Caput LI.

TErrarum orbis vniuerſus, oceano cinctus, in tres diuiditur partes. Europam, Aſiam, Africam, Origo ab occaſu ſolis, & Gaditano freto, qua irrumpens oceanus Atlanticus in maria interiora eiffunditur: hinc intranti dextra Africa, læua eſt Europa. Inter has Aſia magnitudine compar eſt alijs duabus. Termini ſunt amnes Tanais & Nilus. XV. paſſuum in longitudine quas diximus fauces Oceani patent: V. in latitudine. Europa ergo ab occidente vſque ad ſeptentrionem, Aſia vero à ſeptentrione per orientem vſque ad meridiem, atque inde Africa à meridie vſque ad occidentem extenditur.

BEDAE ANGLOSAXONIS DE NATVRA RERVM LIBRI FINIS.

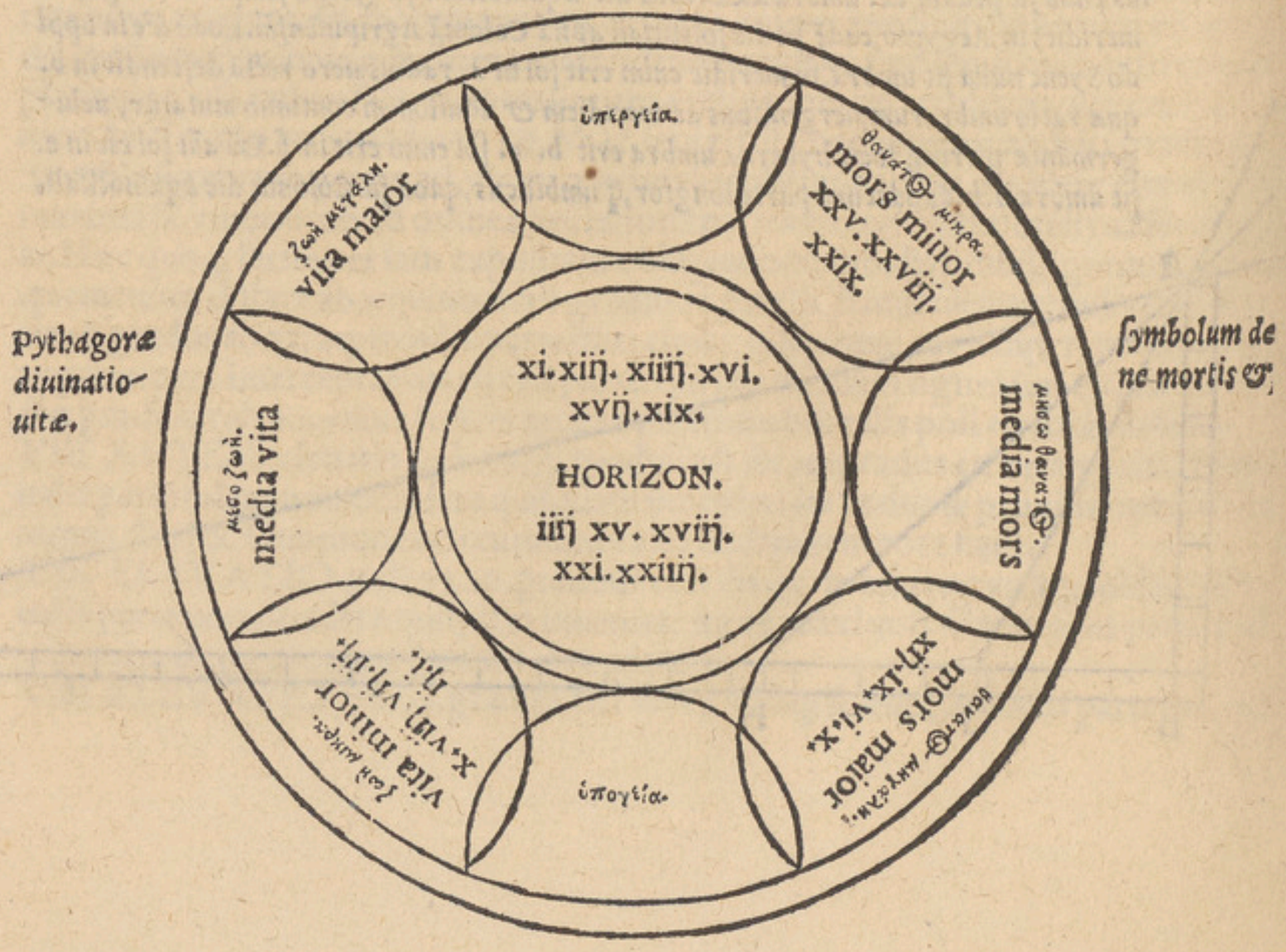

Pythagoræ diuinatio- uitæ.

ſymbolum de ne mortis &

DIES LVNAE CVM NVMERIS SVIS.

A

i	i. d. lxxxvii.
ii	i c xvi.
iii.	i. c. xix.
iiii.	i. ccc. xv.
v.	dccc. xviii.
vi.	dc. xx. iiii.
vii.	cccc. iiii.
viii.	dccc. l. vi.
ix.	dc. l. i.
x.	d. xxx. ix.
xi.	d. xc. iii.
xii.	i. cccc. xliii.
xiii.	i. dccc. lxxx.
xiiii.	i. dc. lxxx. iiii.
xv.	i. c. x.
xvi.	d. xxx. v.
xvii.	dccc. xc. iii.
xviii.	i: dc. xc. vii.
xix.	dc. xviii.
xx.	i. d. lx. vi.
B xxi.	ii. xxxix.
xxii.	i. d. lx. vi.
xxiii.	i. cccc. lx. vii.
xxiiii.	i. dcc. l. xi.
xxv.	i. cc. l. xiii.
xxvi.	i. c. iiii.
xxvii.	dccc. lxxx.
xxviii.	dcccc. lxvi.
xxix.	i. c. xv.

In l.semel.xxix.& rem.xxi.
In c.t.xxix.rem.xii.
In cc.sexies.xxix.rem.xxvii.
In ccc.decies.xxix.rem.x.
In cccc.tredecies.rem.xxiii.
In d.sept.decies.rem.vii.
In dc.vicies rem.xx.
In dcc.vicies & quarter.rem.rem.vii.
In dccc.vicies sept.rem.xvii.
In dcccc.tric.& semel.rem.i.
In i.tric.& quat.rem.xiiii.
In ii.sexag.& octies.rem.xviii.
In iii.cent.& t.rem.xii.
In iiii.cent.trec.& sept.rem.xvi.

PETOSIRIS MICEPSO REGI SALVTEM.

DE his quæ à me ad humanæ vitæ cautelam inuenta sunt, vnumquodq; me tibi mittere non piguit. Supereſt ut tu in his per inſpiratam tibi diuinitus prudentiam, operando laborem impendas. Certus quod decumbentium vel fugitiuorum vel monomachorum, vel aliorum ſimilium euentibus, non fallacem poteris capere præſcientiam. Si argumentum regulare quod huic ſcripturæ ſubieci diligẽter inſpexeris, conſulturus igitur ſic facito: Sume nomen vel diſcumbentis, vel in fugam lapſi, vel depugnaturi, vel alterius cuiuslibet de quo inquiris, & collige numerum eius, deinde lunam conſidera, quota fuerit ea die, qua vel eger decubuit, vel fugitiuus elapſus eſt, vel quota futura ſit cum monomachus depugnaturus eſt, & cætera huiuſmodi: numerumq; regularem qui ei lunæ aſſcriptus eſt, numero nominis adiunge. In ſumma quæ ex his cõficitur, per xxix. diuide. & numerum qui ſuperfuerit collige, inſpectaq; figura, quo in loco idem numerus ſit poſitus inquire. Si eum inueneris in ζωὴ μεγάλη & de egro agitur, cito conualeſcet, ſi de fugitiuo, cito reuertitur, ſi degladiatore uincet. Si autem in μεσὴ ζωὴ omnia hæc difficilius euenient. ſi autem in ζωὴ μίκρα licet proſperum, difficilem tamen exitum habitura, quod ſi in eo loco fuerit θανατῷ μεγάλη inſcriptus, eger poſt longam infirmitatem morietur: fugitiuus diu quæſitus non inuenietur, gladiator tamen difficile ſuperabitur. Eadem in μεσο θανάτω celeriora fient, & in μικρο θανάτο celerrima. Ponatur exempli gra, pugna Hectoris & Achillis, luna erit xvii. quæ habet numerum regularem. dccc. xc. iii. achillei nomẽ habet. m. cc. lxxxvi. qui ſimul iuncti, faciunt m. c. lx. ix. Hos partire per xxix. & quod ſuperfuerit, id eſt, xxii. quære in forma regulari, & inuenies illud in eo loco vbi ſcribitur ζωὴ μεγάλη. Siquidem de Hectore feceris, inuenies reſiduum numerum in μικρω θανάτω. quæ poſitio numerorum, victorem Achillem, & Hectorem victum ſignificat abſq; ambiguitate. Eſt & alius modus: Si numerus lunæ fuerit in ὑπογείῳ, & numerus homi

nis in ὑπεργείῳ periclitabitur quidem homo, euadet tamen. E contrario, si hominis numerus in ὑπογείῳ, lunæ vero fuerit in ὑπεργείῳ, sub specie prosperorum, aduersa contingent. At vero si vterq; numerus, hominis videlicet ac lunæ, supra ὁριζοντα fuerit inuentus, proculdubio prospera pollicentur. Sed si ambos infra ὁριζοντα esse constiterit, aduersa omnia prouenient. C

IVDICIVM DE SVPERIORE FIGVRA.

QVod præcessit, in scriptum diuisio uitæ & mortis, mantices seu potius delirij cuiusdã est species, similis illi Alectromantiæ, quam Libanius sophista & Iamblicus Chaldicensis excogitarunt, de successuro imperio ualentis. Quod quidem non posuissemus, inane enim est commentum, ut uidet, & nulla diuinandi ratione nixa: nescio enim, num religionæ Christiana uetamur huiusmodi somnia sequi. Verum quia ad magnos authores referũt diuinationis huius inuentionẽ (sunt enim qui à Pythagora excogitatum uolunt, alij ad Eratonem Samium referunt: faciunt etiam quidam Apuleium Madaurensem fabulatorem huius rei inuentorẽ, nam in uetustis aliquot codicibus inueni hoc Apulei figura inscriptum de diuisione uitæ & mortis) tum etiam propter uetustatem, cuius ratio sæpe est habenda, putabam nobis esse seruandum momumentum huius: non quidẽ ut haberemus quod sequeremur, sed ut cognosceremus quid non tentarit præsagiendi causa stulta gentilitas: Christianæ simplicitati & prudentiæ minime usurpandum.

¶ *Quæ sequuntur rursus ad temporum diuisionem faciunt solarium ac lunarium.*

SIT zodiacus circulus A.B. Γ.Δ. *in cuius medio sit* ⊙ *quasi terra per quam duæ lineæ diriguntur, utraq; diameter intelligatur, ab* A *in* Γ, *&* à B *in* Δ. *Ergo sol accedens ad* A, *facit uernum æquinoctium, & ad* Γ *autumnale, ad* B *autem conuersionem æstiuam, & ad* Δ *hyemalem.* D

¶ *Horum duodecim signorũ ortus qualibet dei uel noctis hora liqdo deprehenditur. Si à calen. octob. horæ dierum ac noctium usq; ad eam quam sibi quis proposuit colligãtur, quarum summa per xxiiij. mediatur, & quod excreuerit diuidat sicut quadrata inferius instruit formula.*

Quadrata formula.

October.	Si i. aut ij. remãserint oritur.	Libra.	Libra.	Horis ij oriente occdit.	Aries.
Nouẽb.	Si iij aut iiij. remanse. oritur.	Scorp.	Scorpio.	Horis ij oriente occidit.	Taur.
Decemb.	Si v vi. remanserint oritur.	Sagit.	Sagittar.	Horis duabus oriẽte occidũt.	Gemi.
Ianuari⁹.	Si vij aut viij remãs. oritur.	Capri.	Caprico.	Hnris ij oriente occidit.	Canc.
Februar.	Si ix aut x remanse. oritur.	Aqua.	Aquario.	Horis ij oriente occidit.	Leo.
Martius.	Si xi aut xij remans. oritur.	Pisces.	Piscibus.	Horis ij oriente occidit.	Virg.
Aprilis.	Si xiij aut xiiij remãs. oritur.	Aries.	Ariete.	Horis ij oriente occidit.	Libr.
Maius.	Si xv aut xvi remãs. oritur.	Taur⁹.	Tauro.	Horis ij oriente occidit.	Scor.
Iunius.	Si xvij aut xviij remãs. orit.	Gemi.	Gemini.	Horis ij oriente occidit.	Sagit.
Iulius.	Si xix aut xx remans. oritur.	Canc.	Cancro.	Horis ij oriente occidit.	Capr.
Augustꝰ.	Si xxi aut xxij remans. oritur.	Leo.	Leone.	Horis ij oriente occidit.	Aqua.
Septemb.	Si xxiij aut xxiiij remãs. orit.	Virg.	Virgine.	Horis ij oriente occidunt.	Pisces

Quibus signis orientibus quæ occidant.

BEDAE ANGLO SAXONIS DE RATIONE TEMPORUM LIBER.

CAPITA LIBRI.

Temporis diuisio.
De die.
De nocte.
De hebdomada.
De mense.
De mensibus Romanorm.
De solstitio & æquinoctio.
De temporibus.
De annis.
De bissexto.
De circulo decennouenali.
De saltu lunæ.
Continentia circuli eiusdem
Argumenta titulorum paschalium.
De sacramento temporis paschalis.
De mundi ætatibus.
Cursus & ordo temporum.
Secunda ætas.
Tertia ætas.
De quarta ætate.
De quinta ætate.
De sexta ætate.

ARGVMENTVM IN LIBRVM BEDAE DE TEMPORIBVS.

SVperiore libro de mundo & præcipuis eius partibus, breuibus ac perspicuis rudimentis, in Cosmographia lector institutus est quandoquidem ad temporum ac historiarum cognitionẽ, quibus hoc argumentum est destinatum, ea disciplina parasceue est. Hoc autem uolumine quod de temporibus seu de temporum ratione inscribitur, temporum partes, species & discrimina cursim tantum exponit, sequente enim idem argumentum copiosius tractat. Ordinis enim fuit & quidem secundum naturam, ut posteaquam temporis causam unde proueniat, id est mundum, explicasset, nunc de affectibus & consequentibus oratio institueretur, quæ quia sequenti libro fusius tradentur, explicationem locorum difficilium illi argumento reseruabimus.

TEMPORIS DIVISIO. Cap. I.

TEmpora momentis, horis, diebus mensibus, annis, seculis & ætatibus diuiduntur. Momentum est minimum atq; angustissimum tempus, à motu syderum dictum. Est enim extremitas horæ in breuibus interuallis, cum aliquid sibi cedit atq; succedit. Hora græcum nomen est, & tamen latinum sonat: ora enim finis est temporis, sicut & oræ sunt fines maris, fluuiorum, vestimentorum. Constat autem hora IIII. punctis, X. minutis, XL. momentis. Et notanter propter errorem cauendum, quod computus partim natura, partim autoritate vel consuetudine nitatur: natura, vt annum cõmunem XII. menses lunares habere: consuetudine, vt menses XXX. diebus computari: autoritate, vt hebdomadam septem ferijs constare.

Momẽtum à motu.

Hora.

SCOLIA IN CAPVT PRIMVM.

HOra græcum nomen est. ⊥ ὥρα *aspiratur, latine uero ora quæ non tempus significat, sed spatij cuiusq; aut magnitudinis extremitatem ut locorum regionũ uestium etiam, leuem habet: non igitur idem est, spiritu nanq; distinguitur Græcum & Latinum. Horas autem Græci uocant quatuor anni trimestria spatia nota uulgo uer, æstatem, autumnum, & hyemem, quas partes autor est Eustathius Homerũ intelligere in Iliade ubi quatuor deas horas introducit quarũ duæ cælum aperiant, reliquæ cludant. Aperitur autem cælum ut tradunt & physici, & probat Aristoteles lib. 2. de generatione & corruptione, à bruma usq; ad solstitium, quod tempus est generationis, clauditur uicissim à solstitio usq; ad brumam: quod tempus uocãt corruptionis. Toto enim hoc tempore sol decedit: sed uulgatiore significatione temporis momentum quoddam significat diei ciuilis*

partem uicesimam quartam scriptores æquinoctiales uocant, & sunt toto anno æquales, quæ dum fiunt, oritur mundi semuncia, id est uicesima quarta pars alias diei naturalis quæ à nocte distinguitur partem significat duodecimam, hæ sunt inæquales estate nanq; longe sunt huius generis horæ hyberna itaq; nox quia prolixa, est nocturnas habet longiores horas. C

DE DIE. Cap. II.

Dies vulgaris est solis præsentia super terras, qui proprie † XXIIII. horis impletur. Hunc Hebræi, Chaldæi, & Persæ inter duos solis exortus: Aegyptij inter duos occasus numerant: Romani à medio noctis in medium. Vmbri & Athenienses à meridie computant ad meridiem. Moses autem à mane vsq; ad mane vnum diem appellat. Sed Domino surgente vespera sabbati, lucescebat in primam sabbati, vt homo de luce lapsus in tenebras, deinceps à tenebris rediret ad lucem.

CHOLIA IN CAPVT II.

Dies vulgaris est solis ⌊ *Diem hunc uulgo artificialē improprie nominant alij ut iā sumus sæpius testati naturalem, nomen certe habet à Ioue, quem Græci Δία uocant, intelligunt autem physici Iouis nomine solem ueluti ex notißimo Orphei & Ennij uersiculo constat, atqui sol est autor diei.*

¶ Hunc Chaldæi & Persæ inter duos solis exortus ⌊ *De uario dierum initio uide Gellium & Cælij lectiones antiquas.*

DE NOCTE. Cap. III.

NOx, est solis absentia terrarum vmbra conditi, mortalibus ad requiem facta, ne operē diutino auida deficeret humanitas: vbi rigidior, ibi & ad opera minuenda membra fouēda prolixior. Cuius partes sunt septem: Crepusculum, id est, dubia lux inter lucem & tenebras: Nam creperum dubium dicimus. Vesperum, apparente stella huius nominis. Conticinium, quando omnia silent. Intempestā, quod est medium & inactuosum noctis tempus. Gallicinium, quando gallus resonat. Matutinum, inter abscessum noctis, & auroræ aduentu: Et diluculum, quasi iam incipiens parua diei lux, hæc & Aurora, solem præcedens. D

Crepusculum.
Vesperum.
Conticiniū
Intempesta
Galliciniū.
Matutinū.
Diluculum

SCHOLIA IN caput TERTIVM.

NOx est solis absentia ⌊ *Nox ē græca dictione est literæ unius mutatione. Græce enim νύξ noctem significat hunc Aristoteles definit primo libro τῶν μετεώρων, σκίαν τῆς γῆς, id est umbram terræ, necesse nanq; ut ex physica atq; optice constat, corpore in lumine posito umbram fieri in aduersa lucis regione. taque dum sol infra finitorem (quem Græci horizonta uocāt) decurrit necesse est umbram terræ late per aera aspergi cælo non aūt penetrare usque ad ultimum cælorum ut docent Astrologi & physici, est autem umbra hic quòd ad figuram attinet metæ similis seu Pyramidæ de qua re uide schemata quædam superius descripta sed & libro sequenti hæc ipsa copiosius.*

¶ Mortalibus ad requiem facta ⌊ *Nox rebus agendis inepta est ob id quidam à nocendo dictam scribunt: faciunt poetæ hanc terræ prolem (cuius ratio deprehenditur ex his quæ modo diximus) hæc statim genuit ὕπνον καὶ θάνατον, id est somnum & mortem germanos fratres, tum quia nox sonum conciliet, qui dimidium uitæ hominibus aufert, hoc est semimortuos reddere, lepide itaque excogitatum mortē fratrem esse somnū, ut apud Senecā in tragœdia: diræ frater languidæ mortis.*

¶ Vbi nox rigidior ⌊ *Frigidis somnus producitur, calidis autē cōciliatur. uide Aristotelem in libello de somno & uigilia. Itaq; natura prouisum est, ut hybernæ noctes æstiuis sint longiores, & eo quidem magis, quo regio ipsa septētrionibus extra solis uiam propius subiecta est, ueluti Britannia, noctem brumalem habet horarum XVII. Germania XVI. Italia uero XV. Hybernia autem XXIIII. Porrothylæ quæ terrarum ultima est, mensibus pluribus una nox durat, sed uicissim in his solstitiales dies totidem horas perdurant, itaq; lucis & tenebrarum ratio in omnibus regionibus æqualis est, facta inter sese collatione æqualium & inæqualium.*

¶ Apparente stella huius nominis ⌊ *Hæc Veneris stella est, quæ dum solem sequitur, & sub noctem in occasura cæli parte cernitur, uesper & hesperus, & uesperugo dicitur: si uero idem sidus mane solem anteuertat, lucifer & græce phosphoros dicitur, omnium stellarum quæ in cælo sunt maxima ac luculentißima, umbram enim reddit tantò luna minorē, quantum ipsa solis umbra uincitur.*

DE HEBDOMADA Caput IIII.

A HEbdomada ſeptem diebus conſtat, octauus autem dies idem primus eſt, ad quem reditur, eoq; rurſus hebdomada orditur. His nomina gentilitas à Planetis indidit, habere ſe credentes à Sole ſpiritum, à Luna corpus, à Marte ſanguinẽ, à Mercurio ingenium & linguam, à Ioue temperãtiam, à Venere voluptatem, à Saturno tarditatem. Sed Syluester Ferias appellare conſtituit, primum diem Domini cum nuncupans, imitatus Hebræos, qui primam ſabbati, ſecundam ſabbati, & ſic cæteros à numero nominant: apud quos hebdomada totidem etiam annis peragitur: qui hebdomadam quoque hebdomadarum in diebus ſimiliter habebant & annis. Quinquageſimum diem Pentecoſten, annum vero, Iubileum, id eſt, libertatem vocantes.

Hebdomadæ annorũ apud Hebræos.

SCHOLIA IN CAPVT QVARTVM.

EBδομαϛ ſeu ἑβδομας & hebdomada tot enim modis dicitur, tempus eſt ſeptem dierum, unde & nomen habet etiam apud Latinos, nam ſeptimanam uocamus. Quos nõ ex conuerſione aſtrorum, unde reliqua ferè colliguntur, ſed autoritate Dei (qui ſex diebus ut ante dictum eſt mundi creationem compleuit, & ſeptimo quieuit) primum Iudæi ordinarunt, quorum ſex uacationibus rerum prophanarum tribuerunt, ſeptimum religioni & quieti, unde ſabbatum dictum eſt. Quod inde gentiles & Chriſtiani, diuerſa tamen ratione ſunt imitati, & primum quidem à ſabbato diem, primam ſabbati, deinde ſequentem ſecundam ſabbati, & ita deinceps, pro quibus eccleſia utitur feriarum ordine. Nam religio uetuit hos dies gentilitijs dijs inſcribere, quales ſint, dies Veneris, Martis
B *&c. De cuius facti ratione alibi eſt dictum copioſius.*

¶His nominibus gentilitas à planetis indidit. *de affectionibus corporalibus, quas poetæ largiuntur naſcentibus, ſi ſcire cupis exacte, lege Pontani de rebus cæleſtibus librum quartum.*

DE MENSE Caput V.

MEnſis lunaris incremento lunæ ſenioq; conficitur, dum XXIX. & ſemis diebus paulo plus quàm Zodiacum peragit: ſed facilitas computandi trigenis, & vndetrigenis diebus lunæ menſes alternat. Solaris autem menſis XXII. horis eſt amplior, ex quibus XI epactarum dies accreſcunt, quibus ſol lunæ curſum ſingulis annis exuperat. Duodecies enim vigeni & bini CCCLXIIII. faciunt, & vndecies vigeni & quaterni eundem numerum complent. Sed Hebræi menſes à luna naſcente, Romani à Calendis incipiunt, Aegyptij à quarto die Calendarum Septembrium vſque in nonum Calendarum earundem, XXX diebus ſuos menſes putantes: Reſiduos vero dies intercallares appellant, qui primi ad ſolis curſum menſes terminare cœperunt, ne lunæ velocior & dubius curſus impedimẽtum calculandi eis faceret.

SCOLIA IN CAPVT QVINTVM.

¶Dum XXIX. diebus & ſemis paulo plus quã Zodiacum peragit. *Recte dictum paulo plus. Nam hoc dierum numero ſigniferum integrum permetitur, & duodecimam eius fere partem. Menſis enim eſt non, dum luna ad eandem partem ſignifieri, unde præcedente menſe exibat, reuertitur: ſed quod eſt inter duos eius ad ſole ſynodos, Latini cœtus uocant. Sequenti autem libro de menſibus noſtris & peregrinis plura diſſeram.*

DE MENSIBVS ROMANORVM Caput VI.

ROmani autore Romulo X. menſibus annum ordinatum agebant, diebus CCCIIII, qui primum menſem genitori ſuo Marti dicauit: Secundum ab apertione frugum nominauit Aprilem: Tertiũ Maię matri Mercurij. Quartum Iu- *Martius. Aprilis. Maius.*

noni ſacrauit: Quintili & Sextili, qui nunc à natiuitate Iulĩ Cæſaris, & Auguſti triumpho nuncupantur, & cæteris ſequentibus à numero nomen impoſuit: Quorum initia Calendas appellauit, quia tunc calata, id eſt, vocata in Capitolium plebe, dicto quinquies vel ſeptiẽs verbo calo, id eſt, voco, quot dies ſupereſſent ad Nonas pronunciabatur. Nonas autem, quod nono ante Idus die confluerent in vrbem, ſcitaturi quid eſſet eo menſe faciendum. Porro Idus diem qui medium diuidit menſem: Iduare em̃ Hetruſca lingua diuidere eſt. His Numa duos mẽſes adĩciens, Ianuariũ à Iano, Februarium à Februo deo luſtrationum nominando, actis LIIII diebus annum ad curſum lunæ diſpoſuit, quem Iulius Cæſar XI diebus adiectis, ſicut hodie ſeruatur, inſtituit. C

SCOLIA IN CAPVT SEXTVM.

¶Romani autore Romulo.⌋ *Romulus quòd ſic prima gẽtis ſuæ cõditio exigerit, diſciplinæ militaris ſtudioſior fuit, quam rerum cæleſtium, quemadmodum peruulgato Ouidij uerſiculo inceſſitur: Scilicet arma magis quam ſidera Romule noras. Tractauit hoc argumentum copioſe Macrobius in Saturnalibus. Porro Quintilis, Sextilis, September, October tantum à numero dicuntur, nam propter uocabuli formam appoſitæ ſunt ſyllabæ tilis & ber, nihilo plus ſignificantes quam in meditullio Tullius.*

¶Secundum ab apertione frugum Aprilem nominant.⌋ *Alij malunt deducere à Venere quæ græce Aphrodite nũcupatur, eſtq; hic menſis Veneris quòd & aſtrologi docent. Nam Taurus, in quem menſe Aprili ſol tranſitum facit, domicilium eſt Veneris.*

¶Iduare enim Hetruſca lingua diuidere eſt.⌋ *Sic & Feſtus docet & Macrobius, unde ad huc manſerunt uiduus & uidua quaſi diuiſi à coniugibus.* D

DE SOLSTITIO AEQVINOCTIO
Caput VII.

SOlſtitia & æquinoctia bina putantur: VIII Cal. Ianuarĩ & Iulĩ, Aprilisq;, & Octobris. octauis ſcilicet partibus Capricorni & Cancri, Arietis & Libræ. Sed æquinoctialis dies omni mundo æqualis eſt, vario autem lucis incremento. In Meroe longiſſimus dies XII horas æquinoctiales, & octo partes vnius horæ colligit. Alexãdriæ vero XIIII horas: in Italia XV: In Britannia XVII. Vbi æſtate lucidæ noctes haud dubie teſtantur id quod cogit ratio credi: Solſtitĩ diebus accedente ſole propius verticem mundi, anguſto lucis ambitu ſubiectæ terræ continuos dies haberi ſenis menſibus, noctesq; è diuerſo ad brumam remoto, quod fieri in inſula Thyle Phitteas Maſſiliẽſis ſcribit, ſex dierum nauigatione in Septentriones à Britannia diſtante.

SCHOLIA IN CAPVT SEPTIMVM.

¶VIII Kalendas Ianuarĩ & Iulĩ.⌋ *Ciceronis ætate alia fuit ratio ſolſtitiorum & æquinoctiorum, nunc enim propter motum firmamenti ſeu noni orbis tardius proueniunt. Quod autem ſcribitur. temporum momenta prouenire in octauis partibus ſignorum, cum concordi ſententia omnium aſtrologorum hæc eueniant in primis ſignorum partibus, referendum eſt ad ueterem partium computationem, aliter enim partiti ſunt ſigna ueteres, de qua re erudite diſſeruit Zieglerus in commentarijs ſuper ſecundum Plinij.*

¶Sed æquinoctialis dies omni mundo æqualis eſt.⌋ *Extat huius rei demonſtratio in Phœnomenis Euclidis de Cõuerſionibus ſphærarũ. Omnes enim in ſphæra circuli maximi ſecãt ſeſe in duas partes æquales ueluti Horizon & æquator, reliquos uero circulos, quos ſol mundi ambitũ deſcribit inæqualiter Horizon diuidit præterquam ſub æquinoctiali. De dierum & noctium uario incremento libro ſuperiore actum demonſtrationibus aliquot, & rurſus libro ſequenti de gnomonicis & rationibus umbrarum.*

DE TEMPORIBVS Caput VIII.

A TEpora sunt vices mutationum, quibus sol accedendo vel recedendo anni temperat orbem: Hyems enim illo longius morante frigida est humida: Ver, illo redeunte, humidum & calidum: Aestas vero, illo superferuente, calida & sicca: Autumnus, illo decedente, siccus & frigidus. Hæc autem antiqui sexto die ante Idus Februarias, & Maias, Augustasq;, & Nouembres inchoabant, vt solstitia & æquinoctia in medio essent temporum. Ver autem oriēti cōparatur, quia tunc ex terris oīa oriuntur: Aestas meridiano, eo quod pars eius colore †agrantia sit: Autumnus occiduo, eo quod ob confinium caloris & frigoris graues morbos habeat: Hyems septentrioni, eo quod frigore torpeat.

DE ANNIS Caput IX.

ANnus solaris vel ciuilis est, dum sol actis LXV diebus & quadrante Zodiacum peragit, quem Romani à bruma, Hebræi ab æquinoctio verno, Græci à solstitio, Aegyptij inchoant ab autumno. Annus lunaris communis XII lunis, id est, diebus CCCLIIII. Emboliſmus XIII lunis & diebus actis LXXXIIII implentur, à luna paschali sumentes initium. Annus magnus est, dum omnia sydera certis cursibus exactis ad locum suum reuertuntur, quem sexcentis annis solari qus Iosephus dicit impleri.

SCHOLIA IN caput NONVM.

¶Annus solaris vel ciuilis.⌟ *Ciuilis apponi solet diebus non annis sunt enim dierum alij ciuiles q cōstāt spatio diei & noctis uiginti quatuor horarū, alij naturales, qui sunt inter solis exortum & occasum, alias hi anni uertentes dicuntur ut apud Ciceronem lib. 6. de repub. quod fiant solis conuersione per circulum zodiacum, unde & Græci eadem similitudine ducti annum* ἐνιαυτὸν *uocant quod ueluti in se ipsum conuertatur quæ natura est motus circularis. Verum de magno anno quem etiam Platonicum uocant uariæ sunt dictionum sententiæ.*

B

DE BISSEXTO Caput X.

BIssextus ex quadrantis ratione per quadriennium cōficitur, dum sol ad id signū, ex quo egressus est, non in actis LXV diebus, sed quarta diei parte superadiecta reuertitur. Verbi gratia: si nunc æquinoctialem cæli locum sol oriens intrauerit, in hunc anno sequenti meridie, tertio vespere, quarto medio noctis, quinto rursum in exortu recurrens, necessario diem præmonet augendum: ne si forte non addatur, per CCCLXV annos æquinoctium vernale solstitiali diei prȩueniat, quē Aegyptij anno suo expleto, id est, IIII Calendarum Septembrium, Romani VI Calendarum Martiarum, vnde & nomen accepit, interponunt. Breuiori autē & vulgari ratione bissextum retardatio generat solis, non ad eandem lineam post peractos LXV dies plene redeuntis: Quem si, verbi gratia, in æquinoctio vernali, qđ iuxta Aegyptios XII Calendarum Aprilium die peruenit, surgentem à medio orientis diligenter adnotaueris, hunc anno sequenti, die videlicet eodem, aliquanto inferius oriri, & tertio, quarto, quintoq; anno eandem diminutionem in tantum augeri reperies, vt nisi diem ante superadiȩcias, XI Calendas Aprilis æquinoctiū facturus sol e medio surgat orientis, eandem scilicet tarditatem cæteris quoq; seruaturus exortibus.

DE CIRCVLO DECENNOVENALI Caput XI.

CYclum decennouenalem propter XIIII lunas paschales Nicæna Synodus instituit, eo quod ad eundem anni solaris diem vnaquæq; luna per XIX annos CCXXXV circumacta vicibus, inerrabili cursu redeat, qui diuiditur in ogdoadas, & hēdecadas, hoc est, in VIII & XI annos: Octo enim anni lunares totidem annos solares duobus tantum diebus transcendunt: quoꝝ alter ad explemen-

rum occurrit hendecadis, alter ratione ſaltus abſumit, alioqui hendecas ſolaris vno die tranſcenderet lunarem. Licet quidam violenter hos dies ex biſſextilis octo annorum ſupplere nitantur: cum biſſextus ſoleat in menſe Februario Soli ſuperfuſus, & lunæ futuro tempore nihil præiudicare, & ipſi nullum hendecadi biſſextum addũt. Vt ergo apertius dicam, duo lunæ dies, qui ſuperſunt in ogdoade, duos qui deſunt in hendecade complent. C

DE SALTV LVNAE Caput XII.

SAltũ lunæ locus & hora citior inſcenſionis eius per XIX annos efficit: Quãuis enim quidam ſingulas lunas XXIX ſemis diebus computantes, inſcenſiones earum medio diei, & medio noctis ſemper alternent, non in hoc tamen veritatem naturæ, ſed calculandi facilitatem vel cõpendium inquirunt. Nam ſi naturã quę ras lunæ primi menſis, quæ nunc in meridie: & ſecundi, quæ nunc in medio noctis accenditur, anno futuro hora, & vno puncto, & decem momentis, & nonadecima parte vnius puncti ante medium diei vel noctis illuſtratur. Hæc tamẽ diſtinctio nõ ad certum emboliſmi, vel cõmunis anni terminum, ſed ad æquã diuiſionem XIX tendit annorum, ſicq; per XIX annos paulatim lunaris aſcenſio ſeſe præoccupando vnius diei ſpacium amittens, vltimum decennouenalis cycli annum CCCLX XXIII diebus facit computari. Quod ſi facere negligas, per XV decennouenales cyclos, XV tibi luna vbi prima putatur occurret.

CONTINENTIA CIRCVLI EIVSDEM Cap. XIII.

Indictioẽs. Epactæ.

CYclus idem paſchalis VIII. eſt lineis communitus. Primus ordo cõtinet annos ab incarnatione domini, vnius ſingulis annis augmento creſcentis. Secundus Indictiones Romanorum, quæ in ſe ſemper XV annorum curſu reuoluunt. Tertius Epactas XI lunares, quæ per ſingulos annos ſolares ad curſum lunæ ſuc creſcunt & ad lunam Calendarum quærendam ſemper adiiciuntur poſitæ XI Calendas Apriles. Quartus concurrentes ſeptimanæ dies, quæ poſitæ IX Calendas Apriles, propter diſpendium biſſexti neceſſario XXVIII annis implentur: Quarum ratio cogit cyclos decennouenales XXVIII deſcribi, vt ſingulæ concurrentes ſingulos cyclos inchoent. Totaq; ſumma paſchalis calculi DXXXII annis explicetur. Quintus cyclum lunarem, quem tribus annis decennouenalis præcedit: XIX annis etiam ipſe comprehenſus. Sextus XIIII lunas, quibus veteres paſcha faciebant, quæ à XII Calendas Apriles vſq; in XIIII Calẽdas Maias vario diſcurſu vagantes, tempus inſcenſionis ab VIII Idus Martias vſque in Nonas Apriles accipiunt: A XIIII autem luna vſque ad XIIII anni ſequentis dies ſunt CCCLIIII, ſi communis annus eſt: Si emboliſmus, CCCLXXXIIII, ſeptimo, dies dominicæ Paſchæ reperiuntur ab XI Calendarum Aprilium vſque in VII Calendas Maias, ob rationem emboliſmorum licenter extendi, vltimo ordine luna feſti paſchalis à XV vſque in XXI propter diem dominicum variata: † adimit enim ſaltus noctem, addit vero ætatem, quæ per omnem cyclum adoleuit. Sed in hoc nox adimitur, quod ante luna deficit, quod putatur, naturaliter vero nox ipſa perſeuerat, quæ nox initium eſt futuri anni, & cycli incipientis exordiũ: propter quod idem vltimus annus Epactas XVIII tunc retinens, primo anno non XI, vt in cæteris annis fieri ſolet, ſed XII dies accommodat. Et quia XXX dierum fine reuoluuntur, nulla Epacta in principio cycli ponitur. D

† aufert

SCHOLIA IN CAPVT DECIMVMTERTIVM.

Redditur hic ratio illorum indicum, qui libro ultimo ad finem ſunt adiecti, qui conſtant annis DXXXII. *quibus exactis omnia redeunt eadem ut ſunt ab initio, quemadmodum alibi pluribus doctum eſt. Reduximus hos circulos in priſtinam dignitatem, erãt enim in exemplaribus quæ hactenus fuere in uſu ſupra modum deprauati.*

ARGVMENTA TITVLORVM PASCHALIVM. Cap. XIIII.

A

SI nosse vis quot sunt anni ab incarnatione Domini, scito quot fuerint ordines Indictionum, vtputa V anno Tiberij Principis XLVI. hos per XV. multiplica, fiunt DCXC. Adde semper regulares XII. quia quarta Indictione secundum Dionysium Dominus natus est, & Indictionem anni cuius volueris, vtpote in præsenti septimana, fiunt DCCIIII. Isti sunt anni natiuitatis domini. Si vis scire quota sit Indictio, sume annos Domini, & adijce tria, partire per XV. & quod remãserit ipsa est Indictio anni præsentis. Si vis scire quot sint Epactę lunares partire annos Domini per XIX. & quod remanet multiplica per XI. Item partire per XXX. & remanent Epactæ. Si vis scire concurrẽtes VII. dies, sume annos Domini, & eorum dem quartam partem adijce. Hijs quoq; quatuor adde, quinq; concurrentes fuerunt anno natiuitatis Domini, hos partire per VII. & remanent Epactæ solis. Si vis scire quotus sit annus circuli decennouenalis, sume annos Domini & vnum adijciens, quia eiusdem anno secundo natus est Dominus, partire per XIX & quod remanet ipse est annus cycli decennouenalis, Si vis scire quotus cyclus lunaris est, sume annos Domini, & duo subtrahens diuide per XIX. & quod remãserit ipse est annus circuli lunaris, Si vis nosse bissextilem annũ, partire annos Domini per IIII. quantum remanserit, tot sunt anni à bissexto. Hijs ergo ad certum, inuentis facile diem paschæ lunãq; reperies. Quod si à præsenti post aliquot annos, verbi gratiã post C. pascha scire velis, Epactas tamen, & concurrentes solis dies inuenire sufficit, partire autem centum per XIX. remanent V. Illas ergo scito Epactas centesimo quinto anno futuras. Eodem modo centum per XXVIII. diuiden, eas centesimo, quas XVI. anno concurrentes solis inuenies.

Epactarum ratio.

Concurrentes.

B

DE SACRAMENTO TEMPORIS paschalis. Cap. XV.

IDeo autem Pascha non ad eundẽ redit anni diem, sicut tẽpus dominicæ natiuitatis q̃d ibi natiuitatis ipsius memoria tantũ solẽnis habeat: hic vero vitæ vẽturæ & mysteria celebrent, & munera capiant: Vnde & nomẽ ipsum Paschæ transitum de morte ad vitam significans, congruum quoq; mysterijs tempus inquirit. Primo vt æquinoctio transcenso, tenebræ mortis à vera luce vincantur. Deinde, vt primo mense anni, qui dicitur mensis Nouorum, vitæ nouæ grauida celebrẽtur. Tertio, vt resurrectio die tertio facta, & tertio tempore seculi, id est, sub gratia manifesta, cui iam ante legem, & sub lege in prophetico lateret ænigmate, in tertia lunæ septimana veneretur, cum & ipsa tunc lunæ conuersio mentis gloriam de terrenis ad cœlestem doceat mutari contuitum. Atque ad vltimum, vt dies dominica conditione lucis insignis, & triumpho Christi veneranda, nostra quoque resurrectione nobis optabilis in memoriam reuocetur.

Paschæ trãsitum significat.

DE MVNDI AETATIBVS. Cap. XVI.

EX ætatibus mundi tempora distinguuntur. Prima ætas ab Adam vsque ad Noë continens generationes X. annos vero M.DCLVI. Quæ tota perijt diluuio, sicut infantiam mergere solet obliuio. Secunda à Noë vsque ad Abrahã generationes similiter complexa X. annos autem CCXCII. Quæ in lingua inuenta est, id est Hebræa. A pueritia nanq; homo incipit nosse loqui post infantiam, quæ & nomen inde accepit, quod fari nõ potest, id est loqui. Tertia ab Abraham vsque ad Dauid generationes XIII. annos vero DCCCXLIII. continens. Et quia ab adolescẽtia incipit homo posse generare, Matthæus generationum ex Abraham sumpsit exordium, qui etiam pater gentium constitutus est. Quarta à Dauid

vſque ad tranſmigrationē Babylonis generationibus æque iuxta Matthæum XIIII. annis autem CCCCLXXIII. porrecta, à qua Regum tempora cœperunt: Iuuenilis enim dignitas regno eſt habilis. Quinta deinde vſq; ad aduentum Saluatoris in carnem generationibus & ipſa XIIII. porrò annis DLXXXIX. extenta, in qua vt graui ſenectute feſſa malis crebrioribus plebs Hebræa quaſſatur. Sexta, quæ nūc agitur, nulla generationum vel temporum ſerie certa, ſed vt ætas decrepita ipſa totius ſeculi morte finienda. C

CVRSVS ET ORDO TEMPORVM. Cap. XVII.

PRima etgo ætas continet annos iuxta Hebræos M. DCLVI. Iuxta Septuagin ta interpretes MIICCXLII. Adam annorum CXXX. genuit Seth, qui pro Abel natus eſt. Seth annorum CV. genuit Enos. Iſte incepit inuocare nomen Domini. Enos annorum XC. genuit Cainan. Cainan annorum LXX. genuit Malaleel, qui interpretatur plantatio Domini. Malaleel annorum LXV. genuit Iareth. Iareth annorum CLXII. genuit Enoch, qui eſt tranſlatus à deo. Enoch annorum LXV. genuit Mathuſalam. Concupiſcunt filij dei filias hominū. Mathuſalam annoꝝ CLXXXVII. genuit Lamech. Gigātes nati ſunt. Lamech annorum CLXXXII. genuit Noë, qui Arcam ædificauit. Noë anno DC. venit diluuium.

DE SECVNDA AETATE. Cap. XVIII.

SEcunda ætas continet annos iuxta Hebræos CCVCII. Iuxta Septuaginta Interpretes DCCCCXLII. vel adiectio Cainan MLXXII. Sem anno II. poſt diluuium genuit Arphaxat, à quo Chaldæi. Arphaxat annorum XXXV. genuit Sale, à quo Samaritæ & Indi. Sale annorum XXX. genuit Heber, à quo Hebræi. Heber annorum XXXIIII. genuit Phalech. Turris ædificatur. Phalech annorum XXX. genuit Reu. Dij primum adorantur. Reu annorum XXXII. genuit Seruch. Regnum Scytharum inchoat. Seruch annoꝝ XXX. genuit Nachor. Regnum Aegyptiorū naſcitur. Nachor annoꝝ XXIX. genuit Thara. Regnum Aſſyriorum & Sicyoniorum exoritur. Thara annorum LXX. genuit Abraham. Semiramis condidit Babyloniam. D

Chaldæi.
Samaritæ.
Indi.
Hebræi.

DE TERTIA AETATE. Cap. XIX.

TErtia ætas continet annos DCCCCXLII. Abꝛcham annorum LXXV. venit in Chanaan. Abraham annoꝝ C. genuit Iſaac. Nam primo genuit Iſmaël, à quo Iſmaëlitæ. Iſaac annoꝝ LX. genuit Iacob. Regnum inchoat Argiuoꝝ. Iacob annorum XC. genuit Ioſeph. Memphis in Aegypto conditur. Ioſeph CX. annos vixit. Græcia ſub Argo ſegetes habere cœpit. Hebræorum ſeruitus annorum CXLIIII. Cecrops Arhenas condit. Moſes annis XL. rexit Iſrael. Lacedæmon conditur. Ioſue annorum XXVI. Iudices à Moſe vſq; ad Samuel præfuerunt annis CCCCV. Othoniel annis XL. Cadmus Thebarum rex Græcas literas inuenit. Aoth annis LXXX. Amphion muſicus claruit. Debbora annis XL. Primus Latinis regnat Picus. Gedeon annis XL. Orpheus Linuſq; muſici claruerunt. Abimelech annis III. Iſte fratres ſuos ſeptuaginta interfecit. Thola annis XXIII. Priamus regnat in Troia. Iair annis XXII. Carmentes Latinas literas reperit. Iepthe annis VI. Hercules ſe flammis iniecit. Abeſſan annis VII. Bellum Troiæ decennale ſurrexit. Achialon annis X. Hic in LXX. Interpretibus nō habetur. Labdon annis VIII. Aeneas venit in Italiam. Samſon annis XX. Aſcanius Albam condidit. Heli annis XL. Regnum Sicyoniorum finitur. Samuel & Saul annis XXXII. Lacedæmoniorum regnum exoritur.

DE QVARTA AETATE. Cap. XX.

QVarta ætas continet annos iuxta Heræos CCCCLXXIII. Translatores Septuaginta XII. adiiciunt. Dauid annis XL. Carthago à Didone condi tur. Solomon annis XL. Qui templum ædificauit anno CCCCLXXX. egressionis ex Aegypto. Ex quo apparet Samuel & Saul XXXII. annis, nõ XL. præfuisse. Roboam annis XVII. Regnum Israel & Iuda diuiditur. Abias annis IIII. Pontifex Abimelech insignis habetur. Asa annis XLI. Hieu. prophetes occiditur ab Asa rege Israel. Iosaphat annis XXV. Helias, & Abdias Michæasq; prophetant. Ioram annis VIII. Eodẽ defecit à regno Iudæ. Ochozias anno I. Helias rapitur Athalia annis VI. Ionadab filius Rechab sacerdos claruit. Ioas annis XL. Zacharias Ioadæ filius lapidatur. Amazias annis XXIX. Amos prophetat in Israel. Ozias annis LII. Assyriorum regnum in Medos transfertur, quod à belli principio steterat, annis M.CCCV. Ioathan annis XVI. Ozee, Iohel, Esaiasq; prophetant. Achaz annis XVI. Roma conditur, & Israel in Medos transfertur. Ezechias annis XXIX. Romulus centum Senatores constituit. Manasses annis LV. Numa duos menses adiecit. Amon annis II. Tullius in republica censum egit. Iosias annis XXXI. Thales physicus claruit. Ioachim annis XI. Huius anno tertio Nabuchodonosor Iudæam cœpit. Sedechias annis XI. Templum Hierosolymitanum incensum est.

DE QVINTA AETATE. Cap. XXI.

QVinta ætas continet annos DLXXXIX. Hebræorum captiuitas anno LXX. Iudith historia cõscribitur. Darius annis XXXVI. Huius secundo anno templum Hierosolymis extruitur. Primus autem regni eius inter septuaginta annos captiuitatis Iudaicæ concluditur. Xerxes annis XXII. Herodotus historiographus agnoscitur. Artabanus mensibus VI. Socrates nascitur.

Artaxerxes annis XL. Esdras legem, Neemias Hierosolymam restaurat. Darius, qui & Nothus, annis XVIIII. Plato nascitur. Artaxerxes annis LX. Hester historia completur. Artaxerxes, qui & Ochus, annis XXVI. Demosthenes, & Aristoteles prædicantur. Xerxes Ochi filius annis IIII. Xenocrates claruit. Darius annis VI Hucusq; regnum Persarum, dehinc Græcorum. Alexander annis V. Nam VII. eius anni cum Persarum regibus supputantur. Ptolemæus Lagi filius annis XL. Machabæorum liber inchoat. Primus Philadelphus annis XXXIII. Septuaginta interpretes claruerunt. Euergetes annis XXVI. Iesus sapientiæ librum composuit Philopater annis XVII. Machabæorum liber secundus inchoat. Epiphanes annis XXIIII. Romani Græcos obtinuerunt. Philometor annis XXXV. Hunc Antiochus superans Iudæos oppressit. Euergetes annis XXIX. Brutus Hispaniam subegit. Soter annis XVII. Varro Ciceroq; nascuntur. Alexander annis X. Syria per Gabinium ducem subiicitur Romanis. Ptolemæus Cleopatræ filius annis VIII. Sallustius historiographus nascitur. Dionysius annis XXX. Pompeius Iudæam cepit. Cleopatra annis XXII. Hucusq; regnum Græcorum, nunc Romanorum. Iulius Cæsar annis V. Ab hoc Cæsares appellati. Cæsares

DE SEXTA AETATE Caput XXII.

SExta ætas continet annos præteritos DCCVIII. Octauianus annis LVI. Huius anno XLII Dominus nascitur, completis ab Adam annis MIIID CCCCLII. Iuxta alios, MVÇXCIX. Tiberius annis XXIII. Huius anno

XVIII Dominus crucifigitur. Gaius annis IIII. Matthæus Euangeliſta ſcribit. Claudius annis XIII. Petrus Romam, Marcus Alexandriam petit. Nero annis XIIII. Petrus & Paulus cruci gladioq; traduntur. Veſpaſianus annis X. Huius ſecundo anno Hieroſolyma ſubuertitur. Titus annis II. Hic facundus & pius fuit. Domicianus annis XVI. Ioannes in Pathmon relegatur. Nerua anno I. Ioannes Apoſtolus Epheſum rediēs Euangeliū ſcripſit. Traianus annis XIX. Simon Hieroſolymorum Epiſcopus crucifigitur, & requieſcit Ioannes Epiſcopus. Hadrianus annis XXII. Aquila interpres habetur. Antonius Pius annis XXII, menſibus IIII. Valentinus & Marcion agnoſcunt. Antonius minor annis XIX. Cataphrygarum hæreſis exoritur. Commodus annis III. Theodotion interpres habetur. Aelius Pertinax anno I. Seuerus annis XVIII. Symmachus interpres habetur. Antonius Caracalla annis VII. Quinta editio Hieroſolymis inuenitur. Marrianus anno I. Aurelius Antonius annis IIII. Sexta editio Nicapoli reperitur. Alexander annis XIII. Origenes Alexandriæ claruit. Maximꝰ annis III. Hic perſequitur Chriſtianos. Gordianos annis VII. Fabianus Epiſcopus Romæ celebratur. Philippus annis VII. Hic primus Chriſtianus Imperator fuit. Decius anno I. Antonius monachus claruit. Gallus & Voluſianus annis II. Nouatiana hæreſis exoritur. Valerianus annis XV cum Galeno. Cyprianus martyrio coronat. Claudius annis II. Paulus Samoſatæ hæreſim cōdidit. Aurelianus annis V. Hic perſequitur Chriſtianos. Tacitus anno I. Probus annis VII. Manichæorum hæreſis exorta eſt. Carus annis II. Iſte de Perſis triumphauit. Diocletianus & Maximianus annis XX. Iſte perſequitur Chriſtianos. Maximinus Seuerusq; annis II. Conſtantinus annis XXXI. Nicæna Synodus congregatur. Conſtantius & Conſtans annis XXIIII. Oſſa Andreæ & Lucæ Conſtantinopolim transferuntur. Iulianus annis II. Hic ex Chriſtiano paganus perſequitur Chriſtianos. Iouianus anno I. Hic cum omni exercitu Chriſtianus efficitur. Valentinianus annis †XIII. qui à Iuliano ob fidem Chriſti militia fuerat priuatus. Gratianus annis IIII. Ambroſius & Martinus Epiſcopi clareſcunt. Valens annis III. Valētinianus cum Theodoſio annis IX. Hieronymꝰ in Bethleē prædicat. Theodoſius annis III cū Arcadio & Honorio. Anchorita Ioannes claruit. Arcadius annis XIII cum fratre Honorio. Ioannes Chryſoſtomus & Auguſtinus Epiſcopi prædicantur. Honorius annis XV cum Theodoſio minore. Cyrillus Alexandriæ claruit. Theodoſius minor annis XXVI. Epheſina Synodus Neſtorium condemnat. Martianus annis VII. Chalcedonenſe Concilium geritur. Leo maior annis XVII. Aegyptus errore Dioſcori latrat. Zenon annis XVII. Corpus Barnabæ Apoſtoli reperitur. Anaſtaſius annis XXVI. Fulgentius Epiſcopus prædicatur. Iuſtinus annis IX. Acephalorꝫ hæreſis abdicatur. Iuſtinianus annis XXXIX. Huius VI anno Dionyſius paſchales circulos inchoat. Iuſtinus minor annis XI. Armenij fidem Chriſti ſuſcipiunt. Tiberius annis VII. Herminigildus rex Gothorum martyrio coronat. Mauritius annis XXI. Gregorius Romæ floruit Epiſcopus. Phocas annis VIII. Saxones in Britannia fidem Chriſti percipiunt. Heraclius annis XXXV. Iudæi in Hiſpania Chriſtiani efficiuntur. Heracleonus cum matre ſua Martina annis II. Conſtantinus filius Heraclij menſibus VI. Conſtantinus filius Conſtantini annis XXVIII. Eclypſis ſolis facta eſt indictione ſeptima, V Nonas Maias. Conſtātinus filius Conſtantini ſuperioris annis XVII. Hic ſextam Synodum compoſuit. Iuſtinianus filius Conſtantini annis X. Africa reſtaurata eſt imperio Romanorum. Leo annis III. Reliquum ſextæ ætatis deo ſoli patet.

C

D

† alias XI

Saxones Britanni.

BEDAE ANGLOSAXONIS DE RATIONE TEMPORVM LIBRI FINIS.

BEDAE ANGLO-SAXONIS IN LIBRVM DE NATVRA RERVM PRAEFATIO.

A

DE natura rerum, & ratione temporum, duos quondam stricto sermone libellos discentibus, vt rebar, necessarios composui: Quos cum fratribus quibusdam dare atq; exponere cœpissem, dicebant eos breuius multo digestos esse quàm vellent, maxime ille de temporibus: Cuius propter rationem Paschæ potius videbatur vsus indigere: Suadebātq; mihi, latius aliqua de temporum statu, cursu, ac fine differere. Quibus concitus, parens, præspectis patrum venerabilium scriptis, prolixiorem de temporibus librum edidi, pro ut ipso largiente potui, qui æternus permanens, tempora quādo uoluit cōstituit, & qui nouit temporum fines: imo ipse labentibus temporum curriculis finē cum voluerit imponet. In quo videlicet opere, ne quem forte offenderet, quod hebraicam magis veritatem, quàm LXX translatorum editionem in seculi præcedētis serie secutus sim: & illam quoque per omnia quoties discrepare videbatur inserui, vt legens quisq; simul vtrunq; conspiciat, & quod amplius sequendum putat eligat. Fixa autem mihi stat sententia, quam à nullo prudentium redarguendam autumo, vt sicut reuerendissimus eiusdem hebraicæ veritatis interpres obtrectatoribus sui operis: non damno, inquit, non reprehendo LXX, sed omnibus his Apostolos præfero: Ita & ego confidenter profiteor, quia non reprehendo veteres Chronographos: qui translationem LXX interpretū modo secuti esse, modo pro vt
B libuit probantur habuisse contemptui, sicut etiam in processu huiusce opusculi nostri monstrabitur, sed omnibus his hebraitæ veritatis integram præfero puritatem, quam præeminentissimi doctorum, Hieronymus in libris Hebraicarum quęstionū, Augustinus in libro de ciuitate dei, Eusebius ipse Chronographus in tertio historię Ecclesiasticæ libro, ex verbis Iosephi historici aduersus Appionem grammaticum scribentis, breuiorem temporum seriem quàm in LXX editione vulgo fertur cōtineri comprobant: Neque hanc amplius sequēdam, etiam hi qui LXX magnis diuinisq; laudibus ad cælos tollunt dubitant, quorum quisque dicta perspexerit, credo mox nostro labori calumniam facere desistet, si non hunc tamē liuidis, quod absit, contemplatur obtutibus. Verum vtcunque ferant hæc mea scripta legentes, primo editum pro captu meo libellum, tibi dilectissime Abba percurrendum offero, multum deprecans, vt si quid in eo tu vituperabile deprehenderis, statim mihi corrigēdum insinues. At vbi ordinate ac rationabiliter actum videris, mecum deo qui donauit, & sine quo nihil possumus facere, deuotus gratias agas. Si quē sane vel illud offendit, cur aliquid de huiusmodi negocio tētare præsumpserim, quare de his quæ sparsim in veterum scriptis inueniri poterant, ipse nouum opus condere studuerim, audiat, dicente sancto Augustino: quia ideo necesse est plures à pluribus fieri libros diuerso stylo, non diuersa fide, etiam de quæstionibus eisdem, vt ad plurimos res ipsa peruenit: ad alios sic, ad alios autem sic. Audiat & me pro me simpliciter respondentem, cui displicet, vel superfluum videtur, quod hæc rogatu fratrum vndecumque collegi, vniusq; libelli tenore concluso, dimittat ea legenda, si quis velit, & ipse de communibus patrum fontibus, quæ sibi suisq; sufficere arbitretur hauriens, mecum nihilominus debita fraternitatis intemerata iura custodiat.

Hebraica ueritas potius in temporum ratiōe, quàm LXX sequenda.

CAPITA LIBRI SEQVENTIS.

De computu vel loquela digitorum.
De trimoda temporum ratione.
De minutiſſimis temporum ſpatijs.
De ratione vnciarum.
De die.
Vbi primus dies ſeculi ſit.
De nocte.
De hebdomada.
De hebdomadis LXX propheticis.
De hebdomada ætatum ſeculi.
De menſibus.
De menſibus Romanorum.
De menſibus Anglorum.
De calendis, nonis & idibus.
De menſibus Græcorum.
De ſignis duodecim menſium.
De lunæ curſu per ſigna.
De lunæ diſcurſu ſi qui ſigna ignorant.
De eodem ſi qui computare nō dicerint.
Quota ſit luna in calendas quaſq;.
Quæ ſit feria in calendis.
Argumētum de qualibet luna vel feria.
De ętate lunæ ſi qui cōputare nō poteſt.
Quot horum luna luceat.
Quando, vel quare luna vel prona vel ſupina, vel videatur erecta.
Qua ratione luna cum ſit ſitu inferior, ſuperior ſole aliquoties videatur.
De magnitudine vel defectu ſolis & lunæ.
De effectiua lunæ potentia.
De concordia maris & lunæ.
De æquinoctijs & ſolſtitijs.
De diſpari longitudine dierum, & vario ſtatu vmbrarum.
Cauſa inæqualitatis dierum eorundem.
Quibus in locis partes ſint vmbræ vel dies.
De quinq; circulis mūdi, & ſubtērraneo ſyderum meatu.
De quatuor temporibus, elementis, humoribus.
De annis naturalibus.
De diſparibus antiquorum annis.
De ratione biſſexti.
De menſura crementi biſſextilis. C
Quare ſexta Cal. Martias intercaletur.
Quod & luna quadrantem habeat.
De ſaltu lunæ.
Quare luna aliquoties maior quàm putatur appareat.
De circulo decennouenali.
De emboliſmis & annis communibus.
De ogdoade & hendecade.
De annis dominicæ incarnationis.
De indictionibus.
Argumentum inueniendi quota ſit indictio.
De epactis lunaribus.
Quomodo errent quidam in primo mē ſis initio.
Argumentum quod ſint epactę lunares.
De epactis ſolis.
De reditu & computu articulari vtrarunque epactarum.
Argumentum quod ſint epactæ ſolis, & quando biſſexti annus. D
De cyclo lunari.
Argumentum de eo, quota ſit luna in calendis Ianuarijs.
Argumentum quotus ſit annus cycli lunaris, vel decennoſenalis.
De XIIII luna Paſchæ.
Argumentum inueniendi eam.
De die dominico Paſchæ.
De luna ipſius diei.
Quid inter Paſcha & azyma diſtet.
Typica Paſchæ interpretatio.
De circulo magno Paſchæ.
De ſex huius ſeculi ætatibus.
De curſu ætatum earundem.
De reliquis ſextæ ætatis.
De trina opinione fidelium, quando veniat dominus.
De temporibus Antichriſti.
De die iudicij.
De ſeptimana & octaua ætate ſeculi futuri.

BEDAE ANGLOSAXONIS DE NATVRA RERVM LIBER. XXXI.

DE COMPVTV VEL LOQVELA DIGITORVM.

Caput primum.

DE temporum ratione domino iuuante dicturi, neceſſarium duximus vtiliſſimam primo promptiſſimamq; flexus digitorum paucis præmonſtrare ſolertiam: vt cum maximam computandi facilitatem dederimus, tum paratiore legentium ingenio ad inueſtigandam dilucidandamq; computando ſeriem temporum veniamus. Neq; enim contemnenda paruive pendenda eſt regula, cuius omnes pene ſacræ expoſitores ſcripturæ, nõ minus quàm literarum figuras mõſtrantur amplexi. Deniq; & multi alij alias, & ipſe diuinæ interpres hiſtoriæ Hieronymus, in euangelicæ tractatu ſententiæ huius adiumentũ diſciplinæ non dubitauit aſſumere: Centeſimus, inquit, & ſexageſimus, & triceſimus fructus quanquam de vna terra, & de vna ſemente naſcitur, tamen multum differt in numero. XXX. referuntur ad nuptias: Nam & ipſa digitorum coniunctio quaſi molli oſculo ſe complectens & fœderans, maritum pingit & coniugem, LX. ad viduas, eo quod in anguſtia & tribulatione ſint poſitę: vnde & in ſuperiore digito deprimuntur: quantoq; maior eſt difficultas expertæ quondam voluptatis illecebris abſtinere, tanto maius & præmium. Porro centeſimus numerus, quæſo diligenter
B lector attende, à ſiniſtra transfertur ad dexteram, & ijſdem quidem digitis, ſed non eadem manu, quibus in læua manu nuptæ ſignificantur & viduæ, circulum faciens exprimit virginitatis coronam. Cum ergo dicis vnum, minimum in lęua digitum inflectens, in medium palmæ artum infiges. Cum dicis II. ſecundum à minimo flexum ibidem impones. Cum dicis III, tertium ſimiliter adflectes. Cum dicis IIII, itidẽ minimum leuabis. Cum dicis V, ſecundum à minimo ſimiliter eriges. Cum dicis VI, tertium nihilominus eleuabis, medico duntaxat ſolo, qui medicus appellatur, in medium palmæ fixo. Cum dicis VII, minimum ſolum, cæteris interim leuatis, ſuper palmæ radicem pones. Iuxta quod cum dicis VIII, medicum: cum dicis IX, impudicum è redione compones. Cum dicis X, vnguẽ indicis in medio figes artu pollicis. Cum dicis XX, ſummitatem pollicis inter medios indicis & impudici artus immittes. Cum dicis XXX, vngues indicis & pollicis blando coniũges amplexu. Cum dicis XL, interiora pollicis lateri vel dorſo indicis ſuperduces, ambobus duntaxat erectis. Cum dicis L, pollicem exteriori artui inſtar r literæ curuatum ad palmam inclinabis. Cum dicis LX, pollicem vt ſupra curuatum indice circunflexo diligẽter à fronte præcinges. Cum dicis LXX, indicem vt ſupra circunflexum pollice immiſſo ſuperimplebis, vngue duntaxat illius erecta trans medium indicis artum. Cum dicis LXXX, indicem vt ſupra circunflexum pollice in longum tenſo implebis, vngue videlicet illius in medium indicis artum infixa. Cum dicis XC, indicis inflexi vngulam radici pollicis infiges. Hactenus in læua. Centum vero in dextera, quemadmodum X, in læua facies. CC in dextera, quemadmodum XX, in læua. CCC, in dextera, quemadmodũ XXX, in læua. Eodem modo & cætera vſq; ad DCCCC. Item mille in dextera, quemadmodum vnum in læua. II M. in dextera quemadmodum II, in læua. III M. in dextera quemadmodum III, in læua, & cætera vſque ad IX M. Porro X M. cum dicis, læuam medio pectori ſupinam appones, digitis tantũ ad collum erectis. XX M. cum dicis, eandem pectori expaſſam late ſuperpones. XXX M. cum dicis, eadem prona, ſed erecta pollicem cartilagine medij pectoris immittes. L M. cum dicis, eiuſdem pronæ, ſed erectæ pollicem vmbilico impones. LX M. cũ dicis, eadem prona fœmur læuum deſuper comprehendes. LXX M. cum dicis, ean-

Ex primo libro contra Iouinianum.

dem ſupinam fœmori ſuperpones. LXXX cum dicis, eandem pronam fœmori ſuperpones. XC cum dicis, eadem lumbos apprehendes pollice ad inunguina verſo. At vero C,& CC, & cætera vſq; ad DCCCC, eodem quo diximus ordine in dextera corporis parte complebis. Decies autem centena millia cum dicis, ambas ſibi manus inſertis inuicem digitis implicabis. Eſt & alterius modi computus articulatim decurrens, qui quoniam ſpecialiter ad paſchæ rationem pertinet, cū ad hanc ex ordine ventum fuerit oportunius explicabitur. Poteſt autem & de ipſo quem prænotaui computu quædam manualis loquela, tam ingenij exercēdi, quàm ludi agendi gratia figurari: qua literis quis ſigillatim expreſſis verba quæ hijſdem literis contineantur, alteri qui hāc quoq; nouerit induſtriam, tametſi procul poſito, legenda atq; intelligenda contradat, vel neceſſaria quoq; per hæc occultius innuendo ſignificans, vel imperitos quoſque quaſi diuinando deludens: Cuius ordo ludi vel loquelæ talis eſt: Cum primam alphabeti literam intimare cupis, vnum manu teneto: cum ſecundam, duo: cum tertiam, tria: & ſic ex ordine cæteras. Verbi gratia: ſi amicum inter inſidiatores poſitum vt caute rem agat admonere deſideras, III, & I, & XX, & XIX, & V, & I, & VII, & quinque digitis oſtende: huius nanque ordinis literæ, Caute age, ſignificant. Poteſt & ita ſcribi, ſi cauſa ſecretior exigat, ſed hęc græcorum computu literiſq; facilius diſci ſimul atque agi poſſunt, qui non, vt latini, paucis ijſdemq; geminatis ſuos numeros ſolent exprimere literis, verum toto alphabeti ſui charactere in numerorum figuras expenſo, tres qui plus ſunt numeros notis ſingulis depingunt, eundem pene numeri figurandi, quem ſcribendi alphabeti ordinem ſequentes, hoc modo: α I. β II. γ III. δ IIII. ε V. ſ VI. ζ VII. η VIII. θ IX. ι X. κ. XX. λ XXX. μ XL. ν L. ξ LX. ο LXX. π LXXX. ϟ XC. ϱ C. σ CC. τ CCC. υ CCCC. φ D. χ DC. ψ DCC. ω DCCC. C

ϡ DCCCC. Qui ideo mox vt numeros digitis ſignificare didicerint nulla interſtate mora literis quoq; pariter ijſdē pręfigere ſciūt. Verū hęc hactenus: Nūc ad tēpora, quantū ipſe tēporum conditor ordinatorq; dñs adiuuare dignabit, exponēda veniamus. D

SCHOLIA IN Caput. I.

DE temporum ratione domino iuuante dicturi, neceſſarium duximus vtiliſſimam primo promptiſſimamq; flexus digitorum paucis prænouſtrare ſolertiam. ⌋ *Indicat Beda numerorum notationem, quæ fit uario digitorum geſtu, neceſſariam eſſe, computationibus temporum: cum enim cicli ſolares lunaresq; unde hæc temporum ratio pendet magnis numeris expediantur, quos ſcriptis numerorum notis ſignare moleſtum eſſet, complecti tam longam ſeriem difficile, cōmodiſſimum eſt habere expeditam rationem unumquemlibet numerum exprimere flexibus digitorū, quod primum homines natura admoniti ceu apto digitorum numero, feciſſe uidentur. Cum enim ſingulæ manus binos habeat digitos, unde conſtat denarius, factus eſt hic numerus pro digitorum modo perfectus ſolus & ſummus: nam ſupra denariū cōtinuo pergētes, minores numeros omnis ratio reflectit: quod non ſolū fit uocali numeratione, ueluti decem ubi diximus, pergentes nō ſimplici utimur dictione, ſed unum repetentes dicimus undecim, id eſt decem & unum. Verum in notis idē fit, decem, deinde repetita nota unitatis, X & I quæ ſunt undecim: & Arithmetici digitum uocant, numerum omnē infra denarium ut 1.2.3. & cætera. Horū enim quiſq; digito aliquo exprimitur ueluti unū in leuæ manus pollice, II in eiuſdem indice, VI in pollice dextro, & ſic deinceps uſq; ad denarium. Articulos quoq; uocant numeratores, qui in decem æquales partes diuidi poſſunt, ut X.XX.XXX.XL. hi enim articulis digitorū exprimūtur, ueluti primus denarius (quādo naturali ordine numeratur) in ſuperiore articulo pollicis ſtatuit, ſecūdus in inferiore: ſed hæc numerādi ratio, uulgatiſſima et pueris nota, quam poſui ob id, ut q̄ ēet digitorū et articulorū origo apud Arithmeticos indicaret pueris. Eſt alia numerorū notādorū ratio, per calculos ī tabula delineata ductib⁹ parallelis poſitos, q̄ & ipſa uetus ē neq; ab uſu receſſit, niſi q; loco calculorū numis nūc utātur: atq;*

huius est & fuit usus in numerandi speciebus negocialibus: nam illa quæ etiam nunc utuntur ſp notas arabicas, uidelicz. 1. 2. 3, &c quas tzifras uocãt, recẽs esse uidetur nec ueteribus Romanis reliqs uenationibus cognita: nulla enim antiquitatis monumenta has notulas habent insculptas. Sed ad
A Bedam redeo. Est postremo quidam doctus & ingeniosus aliter per digitos numerandi ritus, quem hic Beda tradit, quo ueteres usos esse pluribus argumẽtis constat, sed incuria negligẽtiaq; hoĩm ab usu recessit. Veterem autem apparet ex Plinij libro XXXIIII. naturalis historiæ cap. VII. ubi ait, lanũ dicatũ à Numa Pompilio ita figuratis digitis expressum, ut CCCXXXV. dierum nota per significationẽ annui tẽporis & æui se deum ostenderet: & M Cicero Hortensii subtilem actionis in digitos distributionem aliquoties eludit. Annotatum est quoq; in historia Artaxerxis, Orõtem generum regis, quum à socero indignatione quadam in ordinem redactus esset, dixisse solitum, Principum animos persimiles uideri Arithmeticorum digitis: nam sicut cõputando nunc myriada digitorum gestu conficiunt, nunc monada: sic quoq; qui à regibus toti pendent, modo ualẽt plurimũ, modo ab illo honores gradu ad imum deuoluti, omnibus sunt derisui: Cælius, in antiquis lectionibus, eodem putat referendũ esse illud Fabij in institutionibus Oratorijs: Si actor inquit non dico, si circa summas trepidat, sed si digitorũ solum imperito aut indecoro gestu à cõputatione dissentit, iudicatur indoctus: sed eo loco apparet Quintilianũ respicere illam uulgarem cõputationẽ, de qua supra diximus, quod etiam de Hortensio dici potest. Orator enim apud populum agit, qui has subtilitates sæpe nõ intelligerẽt: sed alibi inuenio eum manifestius de hac computatione locutũ, ut li. XI de formando gestu, ubi sic habet: Nam gestum poculum poscentis, aut uerbera minantis, aut numerum quingentorum flexo pollice, efficientis, quæ sunt à quibusdam scriptoribus reprehensa, ne in rusticis quidem uidi: ubi sine controuersia hunc computandi modum intelligit, exprimuntur autẽ ut & hic ex Beda discis quingenta, dextræ manus pollice flexo uersus palmam instar literæ r græcæ, qui gestus in dicendo ridiculus foret: Legunt alij quinquaginta locum forte non intelligentes illa enim exprimuntur sinistra, sed illa manus sola non facit gestum. Est etiam apud Apuleium locus in secunda defensione Magiæ, qui sine hac arte numerandi intelligi nequit. Notum & illud est: At-
B que suos ium dextra computat annos, de Nestore, qui ad cẽtum annos peruenit, centum autem ducẽta & trecenta, sic computãtur in dextra, sic ut unum duo tria in sinistra. Facete Nichardus in uetulam nimio plus uiuacem quæ annis etiam ceruos superaret, sic ludit.

ἦ φάος ἄθρήσασ' ἐλάφου πλέον ἢ χερὶ λαιῇ,
γῆρας ἀριθμεῖσθαι δεύτερον ἀρξαμένη.

Est igitur istius computationis cognitio ad pleraque ueterum intelligenda necessaria: quod propter ea longius egi ne friuolum mox iudicetur quod prima fronte non blanditur. Priusquã hic Bedæ liber uulgaretur, incognita ista erant, & sola ut opinor hæc uetustas per eum seruata est: Quare qd quid huius est id, Bedæ in uniuersum debes. Pueri habent quoq; in hac re non iniucundam digitorũ exercitationem: liberalis namq; digitorum extensio & flexus etiam ad χειρονομίαν pertinet.

Tum paratiore legentium ingenio.⌋ Nam caput quinquagesimumquintum quod, est de recursu ciclorum solarium menstruorumq;, expeditur ea numeratione quæ fit flexu digitorum.

Et ipse diuinæ interpres historiæ Hieronymus.⌋ Apud Matthæum locus est capite decimotertio, de agricolã qui exijt ad seminandum: quo loco seruator noster triplicem facit fructiferi soli differentiam: ex primo fructũ uigecuplum, ex secundo sexagecuplũ, tertio centuplũ sustulit: in qua parabola diuus Hieronymus libro primo contra Iouinianum maximum numerũ refert ad uirgines, proximum ad uiduas, minimum ad matrimonium, sumpta confirmatione festiua magis quàm necessaria à digitorũ⌊ gestu, quam eleganter hoc loco Beda explicuit. Eum autem locum Erasmus coniecturis exposuit, sic tamen ut à ueritate non aberret: in Bedæ librum tũ nondũ incide rat. Postea tamen ubi forte eum alicubi nactus esset, ex ipso authore rem egit.

Est & alterius modi computus.⌋ Locum supra indicauimus, scilicet cap. quinquagesimoquinto eius esse usum.

Potest & ita scribi si secretior causa exigat.⌋ Extant de huiusmodi ratione scribendi (ne ⌊scilicet alius legere queat quàm qui eiusdem artificij est conscius) miræ subtilitatis libri authore Io

ame Trithemio inſcripti Poligraphia & Stenographia, ſed Stenographiã nunquã mihi uidere cõti C
git. Admonet autem Beda hoc eſſe facilius apud Græcos, qui ad ſignificationem numerorum omnibus alphabeti literis ex ordine utuntur.

DE TRIMODA TEMPORVM RATIONE.
Caput II.

TEmpora igitur à temperando nomen accipiunt, ſiue quod vnumquodq; illorum ſpatium ſeparatim temperatũ ſit: ſeu quod momentis, horis, diebus, menſibus, annis, ſeculisq; & ætatibus omnia mortalis vitę curricula temperentur: De quibus ſingulis prout dominus dederit expoſituri, primo lectorem admonemus, trimoda ratione computum temporis eſſe diſcretum. Aut enim natura, aut conſuetudine, aut certe autoritate decurrit. Et ipſa quidem autoritate bifarie diuiſum: humana videlicet, vt Olympiadas IIII. annorum, nundinas VII. dierum, Indictiones XV. annorum ambitu celebrari. Diem quoq;, qui ex quadrantibus conficitur, menſe Februario vel Auguſto intercalari græci, Aegyptij, Romaniq; pro ſuo quiq; captu iuſſerunt. Diuina autem, vt ſeptima die ſabbatum agi, ſeptimo anno à rurali opere vacari, quinquageſimum annum iubileũ vocari in lege dominus præcepit. Nam etſi barbaræ gentes hebdomadas habere probentur, à populo tamen dei mutuaſſe nõ latet. Conſuetudine vero humana firmatum eſt, vt mẽſis XXX. diebus computetur, cum hoc nec ſolis, nec lunæ curſui conueniat: Siquidem lunam duodecim horis minus, ſalua ratione ſaltus: ſolem vero X. horis & dimidia plus habere, q ſolertius exquiſiere teſtantur. Porro natura duce repertum eſt, ſolis annum CCCLXV. diebus & quadrante confici. Lunæ vero annum, ſi communis ſit, CCCLIIII. Si emboliſmus, CCCLXXXIIII. diebus terminari, totumq; lunæ curſum decennouenali circulo comprehendi. Sed & errantia ſydera ſuis quæq; ſpatijs Zodiaco circunferri, quæ natura non iuxta ethnicorum dementiã dea creatrix vna de pluribus, ſed ab vno vero deo creata eſt, quando ſyderibus cælo inditis præcepit, vt ſint in ſigna, & tempora & dies, & annos. D

SCHOLIA IN CAPVT SECVNDVM.

TEmpora igitur à temperando nomen accipiunt. ⌟ M. Varro libro V. *de origine uerborum eandem* ἐτυμολογίαν *recipit. Tempus, inquit, eſſe aiunt interuallum mũdi & motus. Id diuiſum in partes aliquot maxime ab ſolis & lunæ curſu. Itaq; ab eorum tenore temperato tempus dictum. Eſt quoq; (ut id obiter indicem) in his Varronis monumentis temporis definitio, quam M. Cicero in libris de inuẽtione, dicit facilius intelligi quàm exprimi poſſe: eã diffinitionem Macrobius libro primo ſaturnalium, & Rodolphus agricola libro primo explicatioribus uerbis poſuerunt, ut ſit tempus ex cæli conuerſione &c. notus enim eſt utrobiq; locus.*

¶ Diem quoq; qui ex quadrantibus conficitur. ⌟ *Ex quadrantibus, id eſt, ſenis horis, nam ſolis curſus per ſiguiferum perficitur diebus* CCCLXV. *& quarta diei parte, proinde annus cum curſu ſolis exire nequit, niſi ex quater ſenis horis, quarto quoq; anno dies unus ciuilis intercaletur, quod Romani faciunt ex inſtitutione Numæ Pompilij menſe Februario, qui ob id apud Ciceronem intercalaris dicitur, dicitur & dies ille intercalaris. Intercalatum autem fuit menſe Februario, quia is omnium breuiſſimus eſt, ultimus nõ eſt factus, ne incertum habeatur Februarij ne ſit an ſequentis. Sexti uero Kalendas potius quàm alterius diei locum obtinuit, ut ex ſexti appellatione originem ſuam quæ ex ſenis horis fuit, indicaret. Biſſextus dictus, uel q, bis dicatur ſexto Kalendas Martij priuſquam ad ſeptimum procederetur, ſeu q, à beſſe momenti dies ſit cãſtitutus ut Feſtus Pompeius, uerſa e litera in i: putant alij reliquum eſſe ſupplementum uocabuli nihil ſignificans, ut in poſtliminio, & meditulio liminium & tullium, ita in biſſexto bis.*

¶ Conſuetudine humana firmatum eſt. ⌟ *De menſium & annorũ ratione alibi dicetur.*

¶ Sed & errantia ſydera. ⌟ *Tempus quo quiſq; planeta curſum in ſignifero conficit, eſt annus, nam annus circuitum ſignificat, unde annulus, ut Saturni annus* XXX. *uulgaribus conſtat, id eſt, ſolaribus annis, Iouis duodecim, Mars duobus. Dicuntur hi anni uertentes ad differenti-*

A *am illius magni anni, quem Platonem primũ notasse scribitur, de quo est apud Ciceronem in sexto de Repub.*

¶Quæ natura non iuxta ethnicorum dementiam. ⌟ Reprehendit Beda obiter opinionem eorum qui naturam deam faciunt quemadmodum Plato, Plinius secundus &c. Non enim ipsa dea est, sed à deo uis quædam syderibus indita, ut sint nobis in signa & tẽpora, quemadmodũ scriptum est Geneseos primo, ipsa autem sydera anima, & proinde uoluntate carent: quare dij non sunt, sed dei instrumenta quibus mundum gubernat.

DE MINVTISSIMIS TEMPORVM SPATIIS.

Caput III.

HOra duodecima pars diei est: siquidem XII. horæ diem complẽt, domino attestante, qui ait: Nonne duodecim sunt horæ diei? si quis ambulauerit in die non offendet. Vbi quamuis allegorice se diem, discipulos vero qui à se illustrandi fuerant, horas appellauerit, solito tamen humanæ computationis ordine numerum definiuit horarum. Verum notandum est, quia si omnes anni dies duodenis horis putẽtur, æstiuos necesse est dies longioribus, brumales vero breuioribus horis includi. Si vero omnes horas æquiparare, hoc est, æquoctiales habere volumus, brumali diei nihilominus pauciores, & æstiuo necesse est plures tribuamus. Recipit autem hora IIII. punctos, X. minuta, XV. partes, XL. momenta, & in quibusdam lunæ computis V. punctos: Non enim hæ diuisiones temporum naturales, sed videntur esse conditiuæ. Nam calculatores cum necesse esset vel diem in XII. vel horam in IIII. aut X. aut XV. aut XL. aut in alias quaslibet minores, maioresve quid distribuere particulas, quæsiere sibi vocabula, quibus id quod volebant nuncupare, & alte-
B rutrum dinoscere possent, horam videlicet appellantes, quia certi temporis ora, id est, terminus fit: sicut & vestimentorum, fluuiorum, maris quoq; fines oras vocitare solemus. Punctos vero à paruo puncti transcensu, qui fit in horologio. Minuta autem à minore interuallo vocantes. Partes à partitione circuli Zodiaci, quem tricenis diebus per menses singulos findant. Porro momenta à motu syderum celerrimo nuncupantes, cum aliquid sibi breuissimis in spatijs cedere atq; succedere sentitur. Minimum autem omnium, & quod nulla ratione diuidi queat tempus, atomum græce, hoc est, indiuisibile, siue insectibile nominant: quod ob sui pusillitatem grammaticis potius quàm calculatoribus visibile est: quibus cum versum per verba, verba per pedes, pedes per syllabas, syllabas per tempora diuidant, & longæ quidem duo tempora, vnum breui tribuant, vltra in quod diuidant non habentibus, hoc atomum nuncupari complacuit. Attamen Mathematici in explorandis hominum genituris, ad atomum vsq; peruenire contendunt, dum Zodiacum circulum in XII. signa, signa singula in partes XXX. partes item singulas in punctos XII. punctos singulos in momenta XL. momenta singula in ostenta LX. distribuunt, vt considerata diligentius positione stellarum, fatum eius qui nascitur quasi absq; errore deprehendãt: Quæ quia vana, & à nostra fide aliena est obseruatio, neglecta ea videamus potius quod Apostolus ad celeritatem resurrectionis intimandam huiusmodi temporis vocabulo vtitur, dicens: Omnes quidem resurgemus, sed non omnes immutabimur, in atomo, in ictu oculi, in nouissima tuba. Nec prætereundum, quia etsi calculatores necessario discernant, plurimi tamen scriptores indifferenter breuissimum illud temporis spatium, quo palpebra oculi nostri moueri potest, quod in ictu pungentis transcurrit, quod secari & diuidi nequit, nunc momentum, nunc punctum, nunc atomum vocant.

Duodecim horæ diei in euangelio quid significent.

Hora unde

Punctus.
Minuta.
Partes.

SCOLIA IN CAPVT TERTIVM.

HOra est duodecima pars diei. ⌟ Diffinit horam temporalem, quam nunc inæqualem uocant, alij etiam dicunt planetariam, ea est uniuscuiusq; diei naturalis seu ut uulgo dicitur artificialis, pars duodecima, has æstiuis diebus longiores esse facile intelligitur, hybernis uero bre-

uioris, quia ſpatium temporis inter ſolis exortum et occaſum nõ ſemper æquale ẽ: unde apud bonos ſcriptores horas ſolſtiales, maximas intelligimus, brumales uero minimas. Veluti apud Plautum hora æſtiua pro longa, huiuſmodi horis Romani & Iudæi pariter in temporis diuiſione ſunt uſi, quarum prima exordium cœpit exoriente ſydere ſolis, ſexta ſemper in meridie: unde apud Perſium in deſides iuuenes: Stertimus, Quinta dum linea tangitur umbra, id eſt, ut nos iam numeramus uſq; ad horã XI ſic & hymni quos eccleſia canit ad preces horarias, diſtributi ſunt, ut hora prima. Iã lucis orto ſydere, ad ſextam: Et ignibus meridiem: has horas ubiq;, ubi horarum mentio fit in ſacris biblijs, oportet intelligere: Veluti in Euãgelio, qui hora undecima uenerãt, una hora uenerũt ante ſolis occaſum: & apud Ciceronem nona diei hora inſerere prouerbialiter. Sunt aliæ horæ æquinoctiales quas æquales uocant, quibus ipſi non utebantur niſi ad clepſydram, nos autem ijs utimur nunc dato ſigno per rotarum ferrearum machinas, quæ ad temporales horas accõmodri non poſſunt. Veteres pro his machinis. ſolarijs ſunt uſi, quæ non pluribus quàm XXII. lineis conſtabant Vocantur autem æquinoctiales horæ quòd colligantur à partibus circuli æquinoctialis tranſactis, ueluti dum æquinoctialis circuli ſemuncia una exorta eſt, hora quoque una præterijt dum XII, duodecim horæ quoq; lapſæ ſunt. Has neceſſe eſt cõtineri hybernis diebus pauciores, æſtiuis uero plures: hoc ob id pluribus egi, ne in ſacris uſum horarum æquinoctialium putemus. Locus quẽ citat Beda eſt Ioannis undecimo.

C

Recipit autem hora quatuor punctos. ⌋ Ampla ſolaria diuiſa habent linearum interualla tribus punctis unde deprehẽduntur horarũ quadrantes, quemadmodũ & in aſtrolabijs ponuntur. ſingulæ horæ quadripartitæ: & qbuſdã machinis ferreis reddit ſignũ ad ſingulos horarũ q̃drãtes.

X. minuta. ⌋ Intelligo minuta uulgaria non autem phyſica, uulgaria minuta dicuntur quælibet portionis integri in partes quaſlibet diuiſi. ut ſi aſſem diuidas in partes XII, quæq; duodecima pars minutum eſt, horum in diſciplinis rarior uſus: Phyſica autem minuta ſunt, partes quæ fiunt diuiſione alicuius facta per LX. ueluti triceſima pars ſigni ſeu (ut recentiores loquũtur, gradus unus diuidit in ſexaginta minuta prima, quorum quodlibet rurſus diuiditur in LX. alia quæ dicũtur minuta ſecunda, illa iterum in minuta tertia, quod fit uſque ad denarium. Græci unde hoc mutuati ſumus ſic efferunt,

D

πρῶτα λεπτα, λεπτα δεύτερα, λεπτα τρίτα, τέταρτα. Horum in Mathematicis tantũ eſt uſus ob id annotaui.

Horam uidelicet appellantes. ⌋ Hora græca uox eſt, uocant autem horas græci & has quas nos deinde quatuor anni partes trimeſtres, uer, æſtatem, autumum, & hyemem: & Homerus quatuor huius nominis deas celebrat, quæ cælum claudunt atq; recludunt: ſcholiaſtes intelligit per figmentum hoc partes anni iam dictas.

Partes a partitione circuli. ⌋ Hora inæqualis quindecim habet partes, propterea quod dum hora exigitur, exoriuntur quindecim partes æquinoctialis ſeu quindecim gradus .i. dimidiũ ſignũ.

Partes item ſingulas in punctos XII. ⌋ Horum punctorum, neq; etiam oſtentorum ut uocat, apud alios ſcriptores nullam inueni obſeruationem.

DE RATIONE VNCIARVM. Caput IIII.

VNciarum quoq; diuiſionem noſſe, quæ non minus tẽporibus reb⁹ uẽ alijs, q̃ numis eſt apta computandis, non ignobilis intentio eſt: Quibus quia & diſperſæ paſſim hiſtoriæ, & ipſa ſacra ſcriptura utitur, nomina earũ paucis affigere curauimus. Libra, vel as, ſiue aſſis, XII vnciæ. Deunx, ſiue iabus, XI vnciæ. Decunx, vel dextans, X vnciæ. Dodrans, ſiue doras, IX. vnciæ, Bes, ſiue biſſis, VIII. vnciæ. Septunx ſiue ſeptus, VII vncię, Semis, VI vncię, Quicunx, ſine cingus, V vncię. Triens, ſiue trias IIII vnciæ. Quadrãs, ſiue quadras, III vnciæ. Sextãs, ſiue ſextas, II vncię Seſcuns, ſiue ſeſcuncia, vncia & ſemis. Vncia. XXIIII. ſcrupuli Semuncia, XII, ſcrupuli. Duæſextulæ, ſiue ſeſclæ, VIII ſcrupuli id eſt, tertia pars vncię ſicilic⁹ ſex ſcrupuli. Sextula, ſiue ſeſcla, IIII. ſcrupuli. Dimidia ſextula, ſiue ſeſcla, II ſcrupuli. Scrupulus, VI. ſiliquæ. Hæc inquam, ponderum vocabula non modo ad pecuniam menſurandam, verum ad quæuis corpora, ſiue tempora dimetienda

As.
Dextans.
Dodrans.
Semis.
Quicunx.
Triens.
Quadrans
Sextans.
Seſcunx.
Vncia.

A conueniunt. Vnde & ratio, & mos obtinuit, vt in cãtione computorum pueri vnũ & duo ſæpius aſſe & dipõdio mutent: item treſſis, quartus, quinquis, ſexis, ſeptus, & cætera huiuſmodi, quaſi tres aſſes, quatuor aſſes proferant, & in eundẽ modum ſequentia numerorũ quàm plurima. Siue igitur horam vnã, ſiue diem integrũ, ſiue mẽſem, ſiue annum, ſeu certe aliud aliquod maius minusue temporis ſpacium in XII. partiri uis, ipſa duodecima pars, Vncia eſt: reliquas vndecim Deuncem appellãt. Si in ſex partiris, ſexta pars Sextãs, quinq; reliquę Dextãs, vel vt alĳ, diſtas vocitãtur. Si in IIII., quarta pars Quadrantis nomen, reſiduę Dodrantis accipiũt. Et huius diſciplinæ regula ſoluitur, quod pleroſq; turbat imperitos, quia Philippus in expoſitione beati Iob, æſtum maris oceani quotidie bis venire deſcribens, adiunxerit hunc vnius æquinoctialis horæ dodrante tranſmiſſo, tardius ſine intermiſſiõe ſiue die venire, ſiue nocte. Porro ſi per tria quid diuidere cupis, tertiam partem Triẽtem, duas reſiduas, beſſem nuncupabis. Si per duo dimidium Semis appellatur: Sic & cætera, quæ verbo melius colloquentis, quàm ſcribentis ſtylo diſci pariter & doceri queunt. Item de corporibus, ſiue miliarium ſiue ſtadium, ſiue iugerum, ſiue perticam, ſiue etiam cubitum, pedumue, aut palmum partiri opus habes, præfata ratione facies. Deniq; & in Exodo dimidium cubiti ſemis appellatur narrãte Moyſe, quod habuerit Arca teſtamenti duos ſemis cubitos longitudinis, & cubitũ ac ſemiſſem altitudinis. Et in Euangelio quarta pars totius mũdani corporis, id ẽ, terra, myſtice quadrantis nomine cẽſentur, cũ mittendo in pœnã peccatori dicitur: Nõ exibis inde donec reddas nouiſſimũ quadrantem: id eſt, donec luas terrena peccata, vt beatus Auguſtinus exponit. Hoc enim, inquit, & peccator audit terra es, & in terram ibis. Quarta ſi quidẽ pars diſtinctoꝝ membrorũ huius mundi & nouiſſima terra inuenitur: ut incipias à cælo, ſecundum aẽrem numeres, aquã tertiam,
B quartam terram. Qui etiã in expoſitione Euangelĳ vbi ſcriptum eſt: erat autẽ paraſceue Paſchæ hora quaſi ſexta huiuſce diſciplinæ meminit, dicẽs. Nõ ẽm iam plena ſexta erat, ſed quaſi ſexta, id peracta quinta, & aliquid etiam de ſexta eſſe cœperat: Nunquã †autem iſti dicerent: quinta & quadrans, aut quinta & triens, aut quinta ſemis, aut aliquid huiuſmodi.

Silicus Sextula. Scrupulus

IS à nobis ſuperiore anno eſt editus.

Quadrãs in Euangelio.

†aliter.

SCHOLIA IN CAPVT QVARTVM.

VNciarum quoque diuiſionem. ¶ *Veteres duodenaria diuiſione plurimũ uſi ſunt: id q̃d partibus expediunt aſſis. Itaque ad tempora, ſpatia, pondera, reliquaſque menſis partes, aſſis accõmodarunt. Hoc modo horarũ partes apud Plinĳũ nõ aliter q̃ his nominibus notantur ut lunã dodrãtibus lucere. In his partib⁹ explicãdis multũ laborauit Guilihelmus Budeus.* Vt Beatus Auguſti. exponit. ¶ *Locus eſt apud B. Auguſt. in ſermone domini habito in mõte lib. primo.*

DE DIE Caput V

DIes eſt aẽr ſole illuſtratus, nomẽ inde ſumens, quod tenebras à luce diſiungat ac diuidat: Nam cũ in primordio creaturaꝝ tenebræ eſſent ſuper faciẽ abyſſi, dixit deus: fiat lux, & facta eſt lux: & vocauit deus lucẽ diẽ. Quæ definitio bifarie diuiditur, hoc eſt vulgariter & proprie. Vulgus enim omnẽ diem ſolis preſentiã ſuper terras appellat. Proprie autẽ dies XXIIII. horis, id eſt, circuitu ſolis totũ orbem luſtrantis impletur: q̃ ſecum ſemp & ubiq; lumẽ diurnũ circũferẽs, nõ minoree aꝝ ſpatio noctu ſubter terras q̃ ſupraterras interdiu creditꝰ exaltari. Qd̃ multoꝝ q̃dẽ & noſtroꝝ, & ſeculariũ literaꝝ teſtatur autoritas. Sed nos vnius patris Auguſtini teſtimoniũ ponere ſat eſt. Dicit in libro quęſtionũ Euangelĳ ſecundo, LXXII. diſcipulorũ ſummã figuraliter explanãs: Sicut XXIIII. horis totꝰ orbis peragit atq; luſtrat, ita myſteriũ illuſtrãdi orbis per Euãgeliũ trinitatis in 8, diſcipulis intimat: Vicies q̃ter

Dies unde.

enim ſeptuagies terni dipondius. Dicit idem in libro de Geneſi ad literã primo: An dicendũ eſt, quod cũ cito peractũ eſſet hoc opus dei, tandiu ſtetit lux non ſuccedẽte nocte, donec diurnũ ſpatiũ perageret? & tandiu manſit nox luci ſuccedẽs, donec ſpatiũ nocturni tẽporis præteriret, & mane fieret diei ſequentis, vno primoq; trãſacto? Sed ſi hoc dixero, vereor ne ridear & ab ijs q certiſſime cognouerũt, & ab ijs q poſſunt facilime aduertere, quod eo tpe quo nox apud nos eſt, eas partes mũdi præſentia lucis illuſtret, per quas ſol ab occaſu in ortum redit: ac per hoc omnibus XXIIII. horis non deeſſe per circuitum gyri totius alibi diem, alibi noctem. Et paulo poſt, commemorata Eccleſiaſtis ſententia de ſole: Auſtralis ergo pars, inquit, cum habet ſolem, nobis dies eſt: dum autem partẽ aquilonis circumiens peruehitur, nobis nox eſt: Non tamen in aliam partem non eſt dies, vbi præſentia ſolis: niſi forte poëticis figmentis cor inclinandum eſt, vt credamus ſolem mari ſe immergere, atq; inde lotum ex alia parte mane ſurgere. Quanquam ſi ita eſſet, abyſſus ipſa præſentia ſolis illuſtraret, atq; ibi eſſet dies: poſſet enim & aquas illuminare, quando ab eis non poſſit extingui: Sed hoc monſtroſum eſt ſuſpicari. Ante vero ſolis creationem primitiuæ lucis circuitu, quod nunc per ſolem fit agebatur: primo quidem ſecundoq; die aquas abyſſi, quæ omnem terram texerant: tertia vero aëre vacuum ſua circunuagatione luſtrantis. Sunt etenim quidam patrum, qui in eo quod ſcriptum eſt: in principio creauit deus cælum & terram, terra autem erat inanis & vacua, & tenebræ erãt ſuper faciem abyſſi: informem cæli, terræ & aquæ, omniumq; elementorum confuſionem putẽt eſſe deſignatam, ita vt nec aqua, nec terra, nec cælum, ſed eorum oĩm vna, vt ita dixerim, ſeminaria ſit indicata materies. Ideoq; non inuenientes mundi locum, primæ lucis capacem, neceſſario cuncta quæ de ſeptem primis diebus legunt aliter, quàm conſuetudo noſtri ſeculi ſe tenet, altius perſcrutando dogmatizant. Sed multo facilior eſt ſenſus, ſi iuxta traditiones patrum atq; catholicorum, cę D

Cælum.

li nomine circulus cæli ſuperioris intelligatur eſſe monſtratus: Terræ nomine tellus ipſa, ſuis quibuſq;, vt nunc eſt, finium ſpatijs incluſa: excepto quod nihil virentium germinum, nihil viuentium produxerat animantum. Abyſſi vocabulo infinita aquarum diffuſio, omnem alluentium terram, in quarum medio poſtmodum firmamentum cæli eſſe factum commemoratur. Deniq; ſanctus Clemens apoſtolorũ diſcipulus, & Romanę eccleſiæ tertius poſt Petrum epiſcopus, in ſexto hiſtoriarum ſuarum libro ita ſcribit: In principio fecit deus cælum & terram, terra autem erat inuiſibilis & incompoſita, & tenebræ erant ſuper abyſſum, & ſpiritus dei ferebatur ſuper aquam: Qui ſpiritus dei iuſſu dei, quaſi ipſa conditoris manus lucem ſeparauit à tenebris, & poſt illud inuiſibile cælum iſtud viſibile produxit: vt ſuperiora quidẽ habitacula faceret angelis, inferiora vero hominibus. Proter te ergo iuſſu dei aqua, quę erat ſuper faciem terrę ſeceſſit, vt terra tibi produceret fructus. Conſentit huic Ambroſius Mediolanenſis Antiſtes, in libro Hexameron ſecundo. Sed & Baſilius Cæſareæ Cappadociæ epiſcopus, qui in quarto eiuſdem operis libro: Congregant, inquit, aquæ, vt appareat arida. Velamẽtum ſubducitur, vt conſpicua fieret quæ interim non videbatur. Hieronymus quoq; ſacræ hiſtoriæ doctiſſimus interpres, in expoſitione propheticæ ſententiæ, qua dictum eſt: Qui dicebas in corde tuo: in cælum aſcendam, ſuper ſydera dei exaltabo ſolium meum, meminit cæli ſuperioris, ita ſcribens: Vel antequam de cælo corrueret iſta dicebat, vel poſtquam de cælo corruit? Si adhuc in cælo poſitus, quomodo dicit aſcẽdam in cælum? Sed quia legimus, cælum cæli domino, cum eſſet in cælo, id eſt, firmamento, in cælum, vbi ſolium domini eſt, cupiebat aſcendere, non humilitate, ſed ſuperbia. Sin autem poſtquam de cælo corruit iſta loquitur verba arrogantiæ debemus intelligere, qui nec præcipitatus quieſcat, ſed adhuc ſibi grandia repromittat: non vt inter aſtra, ſed ſup aſtra dei ſit. Quantum ergo nobis veſtigia patrum ſequentibus conijcere datur, cum diceret deus, fiat lux, mox tenebræ quæ abyſſum texerant abierunt, & lux ab oriente medias inter vndas emergens, cunctam terræ ſuperficiem operuit latitudine ſui fulgoris, boreales auſtralesq;, necnon & occiduas oras attingẽs: paulatimq; ſe completo

Clementis liber hiſtoriarum.

A diei vnius ſpacio ſuoducens, inferiora terræ girando ſubijt, atq; aurora procedente, diem ſecundum tertium q̄ ſimili ordine cōpleuit : Hoc tantum à ſolari luce differens, quod caloris fotu carebat, & quia ſydera nondū erant, priſcis adhuc tenebris noctes illas relinquebant obſcuras. Quod ſi cui videtur incredulum, meatus aquarū fluminis eſſe capaces, videat opera nautarum, qui olei aſpergine perſpicuum ſibi profundum maris efficiunt vt intelligat rerum conditorem deum multo amplius ſui oris afflatu quantamlibet aquarum profunditatem illuſtrare potuiſſe, maxime cū tenuiores tunc aquæ fuiſſe credantur, priuſquam eas conditor in congregationem vnā cogeret, vt apparere poſſet arida. Et diem quidem vulgarem Dominus ſententia quā & ſupra poſui definiuit, dicens: Nonne duodecim horæ ſunt diei: Moyſes autem proprium ita deſcripſit: Et factum eſt, inquiens, veſpere & factum eſt mane dies vnus. Quem Hebræi, & Chaldæi, & Perſæ ſequentes, iuxta primæ conditionis ordinem diei curſum à mane ad mane deducunt: vmbrarum videlicet tempus luci ſupponētes. At contra Aegyptij ab occaſu ad occaſum: Porro Romani à medio noctis in medium: Vmbri & Athenienſes à meridie ad meridiem dies ſuos computare maluerunt. Diuina autem authoritas, quæ in Geneſi dies à mane uſq; ad mane cōputandos eſſe decreuit, eadem in Euangelio totius diei tempus à veſpere inchoari, & cōſummari ſanxit in veſperam: Quia qui in exordio mundi prius lucem vocauit diem, deinde tenebras noctem, ipſe in fine ſeculorum primo noctem gloriā ſuæ reſurrectionis illuſtrauit, ſic diē ſe diſcipulis oſtēdendo conſecrauit: Quos etiā veſpera procedēte conueſcendo, & ſe palpandūofferendo, ſpiritus quoq; ſancti gratiā tribuēdo plenius ſuæ reſurrectionis fide confirmauit. Et quia tunc poſt creatam lucem factum eſt veſpere & mane dies vnus, nunc autem veſpera ſabbati lucęſcit in prima ſabbati, ipſa mutatio temporis nos quoque à paradiſi quōdam lumine translatos in conuallem lachrimarum iam modo à peccatorum tenebris ad cæleſte gaudium transferendos eſſe deſignat: Neque enim aliter quàm nocte diei præpoſita poteſt explicari, quod Dominus in exemplum Ionæ tres dies & tres noctes
B in corde terræ fuerit: vbi ſynechdochicôs, ſi diei paraſceues partem, qua ſepultus ē, cum præterita nocte, pro nocte ac die accipies, hoc eſt pro toto die ſabbati noctem, & diem integram, & noctem dominicam cum eodem die illuceſcente, ac per hoc incipiente partem pro toto, habes profecto triduum, & tres noctes. Merito autē quæritur, quare populus Iſrael, qui diei ordinem iuxta moyſi traditionem à mane ſemp uſque ad mane ſeruabat, feſta tamen omnia ſua, ſicut & nos hodie facimus, veſpere incipiens, veſpere conſummarit legislatore dicente : A veſpera uſque ad ueſperam celebrabitis ſabbata veſtra.

Nautæ olei aſpergine profunda firmatur.

Diei ratio.

Feſtus à ueſpera incipiunt.

SCHOLIA IN Caput V.

Dies eſt aēr illuſtratus à ſole.] *Diem definiunt Philoſophi hoc pacto: Dies eſt latio ſolis ſupra horizontem ut Ariſtotiles, alij quod idem ualet, ſpatium inter ſolis exortum & occaſum, Eſt autē diffinitio diei naturalis, quam literatorum uulgus artificialem appellat, Beda uulgarem uocat. Alius eſt dies ciuilis quem nunc naturalem uocant, ſpatium quo ſol terram ſupra ac infra circunuoluitur, quod fit ſpatio horarum æquinoctialium, XXIIII.*

Nomen inde ſumens q̄ tenebras à luce diſiungat atq; diuidat.] *Diem Feſtus à deo deducit, alij à dio quod ſignificat lumen ſub cælo diurnum: unde ſubdio dicimus extra tecta. Ego arbitror diem dici à Ioue quem Græci dia uocant. Nam ſolem etiam per Iouem intelligimus ut teſtatū eſt uulgato Orphei uerſiculo.*

Εἷς Ζεὺς εἷς ἅιδης εἷς Ἥλιος εἷς Διόνυσος.

Et Iuppiter, Dieſp iter quòd diei pater, ſit atq; lucis

Niſi forte poëticis figmentis.] *Inuenti ſunt etiam Philoſophi, qui ſerio diſputarent ſolem dum occideret mergi ac extingui humore, accendi autem rurſus dum oriretur. Fuerunt in hac opinione Epicurei quos & Lucretius ſequitur. Vide Strabonis primum de*

Geographia. Verum ſolem tam expedito ſpatio infrà terras ferri, ut ſupra, iam uulgo quoq; non eſt incognitum. C

¶ Vmbri & Athenienſes.] *Memoria lapſum Bedam exiſtimo, dum paßim conſtat Athenienſis diem ab occaſu ſolis incipere: qua de re lege apud Gellium & Macrobium plura.*

VBI PRIMVS DIES SECVLI SIT. Cap. VI.

QVo ſane in loco primus ſeculi dies ſit, nonnulli quærentes, VIII. Calendarũ Aprilium: Alij XII. Calendarum ſupraſcriptarum die magis adnotatum putarunt, vno vtriq;, hoc eſt, æquinoctij argumento nitentes, quali rationi congruat, vt quia deus æquis in principio partibus lucẽ tenebrasq; diuiſerit, ibi præcipue tunc caput mundi, vbi nunc æquinoctium fieri credatur: Bene quidem inquirentes, ſed non plene quod dicerent præuidentes, multo vtiq; peritius acturi, ſi tempus æquinoctij non primo diei quo lux, ſed quarto quo luminaria ſunt facta potius adſignarent: ibi nanq; temporis initium ſtatuit, qui luminaribus conditis dixit, vt ſint in ſigna, & tempora, & dies, & annos: Nam præcedens triduum, vt omnibus viſum eſt, abſque vllis horarum dimenſionibus, vtpote necdum factis ſyderibus, æquali lance lumen tenebrasq; pendebat: Et quarto demum mane ſol à medio procedens orientis, oris vmbratim ſuas per lineas currentibus, æquinoctium quod annuatim ſeruatur inchoauit: poſitus videlicet cum primo terris oriretur in eo cæli loco, quem philoſophi quartam partem Arietis appellant, eundemq; peracto annuo circuitu, poſt dies CCCLXV. & ſex horis repetiturus, cuius argumento quadrantis efficitur, vt ipſe vernalis æquinoctij pũctus modo mane, modo meridie, modo veſpere, modo medio noctis occurrat. Luna econtrario veſpere pleniſſima: neq; enim quid imperfectum creator æquiſſimus inſtituit, ſtellis vna fulgentibus, ac medio apparens orientis, quartam partem libræ, qua æquinoctium autumnale adſeuerant, tenuit, initiumq; paſchale ſuo conſecrauit exortu: Neq; enim alia ſeruãdæ paſchæ regula eſt, quàm vt æquinoctiũ vernale plenilunio ſuccedente perficiatur: at ſi vel vno die plenitudo lunæ præceſſerit æquinoctium, iam non primi menſis, ſed vltimi luna putetur: Oportet enim, vt ſicut tunc primo ſol poteſtatem diei, deinde luna cum ſtellis poteſtatem noctis accepit, ita & nunc ad inſinuandum noſtræ redemptionis gaudium, primo dies noctem longitudine adæquet, ac deinde luna pleniſſima eã luce perfundat, certi utique myſterij gratia: quia uidelicet ſol illi creatus omnium illuminator aſtrorum, æternam veramq; lucem ſignificat, quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. Luna autem & ſtellæ, quæ non proprio vt debent, ſed aduentitio, & à ſole mutuato lumine fulgent, ipſum eccleſiæ corpus, & quoſq; viritim ſanctos inſinuant: qui illuminari, non illuminare valentes, cæleſtis gratiæ munus accipere ſciunt, dare neſciũt: At qui in celebratione maximæ ſolemnitatis Chriſtus eccleſiæ debuit anteponi, quæ non niſi per illum luceret. Nam ſi qui pleniluniũ paſchale ante æquinoctium fieri poſſe contenderit, oſtendat vel eccleſiam ſanctam priuſquam ſaluator in carne veniret, extitiſſe perfectam: vel quemlibet fidelium ante prouentum gratiæ illius aliquid poſſe ſupernæ lucis habere: Neq; enim ſine ratione paſchalis obſeruantia temporis, qua mundi ſalutem & figurari & venire decebat, ita diuinitus eſt procurata, vt neque prima die qua lux facta eſt: neq; ſecunda, qua firmamentum: neque tertia, qua arida apparuit: neque mox quarta inchoante, qua ſol æquinoctialis tanquam ſponſus è thalamo proceſſit, ſed ad veſperam tandem oriente luna ſortiretur exordium. Expectata eſt enim hora, quæ illuminationem eccleſiæ olim in Chriſto venturam deſignaret: Vt ſicut in myſterio ſacrificij cęleſtis nec vinum ſolum, nec aquam ſolam offerre licet: ne videlicet ipſa oblatio vel deo tantum, vel homini tantum conueniat: ſed ſanguinem, qui torculari crucis expreſſus eſt, noſtræ fragilitatis aqua temperamus: Granum quoque frumenti, paſſionis mola contritum, aqua miſcemus, vt iuxta quod Apoſtolus ait, adhærentes domino, vnus cum eo ſpiritus effici valeamus. Ita etiam in eiuſdem ſacrificij tempore

D

Obſeruandæ paſchæ ratio.

Sol Chriſtus. Luna eccleſia.

Paſchæ exordium.

A obſeruando, nec ſolis tantummodo curſum quæritemus, quaſi dominũ quidẽ credentes, ſed ultra noſtri curam ſublimatum, iuxta eos qui dicunt: nubes latibulũ eius: nec noſtra conſiderat, & circa cardines cæli perambulat. Nec item lunæ ſolius plenũ captemus exortum, quaſi iuxta Pelagianos abſq; gratia ſuperna beati eſſe nõ q̃amus: uerum iuxta eũ qui dixit: Deus meus miſericordia eius præueniet me. In noſtra Paſchæ celebratione æquinoctialẽ ſolis exortum, cuncta videlicet tenebrarum offendicula deuincẽtes, plenilunio noſtrę deuotionis eueſtigio ſequẽte, dedicemus Hãc Moſaice Paſchę rationẽ die proprię reſurrectionis perfecit, q̃ nõ venit ſoluere legem ſed adimplere. De quibus ſingulis ſuo loco conſequẽtius, prout Dominus dederit, exponemus: Nunc admonere contenti, XII Calendarum Apriliũ die occurſum ęquinoctij, & ante triduum, hoc eſt, XV Calendarũ earũdem, primum ſeculi diem eſſe notandum: cuius ad indicium primitus ibi reor antiquos initiũ Zodiaci circuli voluiſſe præfigere: Neq; enim illa die vel Romanoꝝ, vel Græcorum, vel certe Aegyptiorum menſis annusve, cuius hoc cauſa fieret, oritur: ſed nec ab his gẽtibus, quibus ſe Gręci iactitent, verum ab antiquioribus Chaldæorũ aſtrologia cœpit, à quibus Abraham patriarcha, vt Ioſephus teſtatur, edoctus, vt deum cæli ſyderumq; cõuerſione cognouit, ipſam mox diſciplinã veracius intellectã Aegyptiorũ genti aduexit, cum apud eos exularet. Nã & in libro beati Iob, qui non longe poſt Abrahã extitit, mazaroth, id eſt, ſigna horoſcopi legimus. Igitur iuxta Zodiaci quidem diuiſionem XV Calendarum Apriliũ die, quando facta eſt lux, ſol Arietis ſignum ingrediẽ. Iuxta vero primę ſuæ cõditionis ordinem XII Calendas ſupra ſcripti initium ſui circuitus, & omnium ſimul temporũ caput attollit, iuxta quod Anatholius Laodicię Antiſtes de æquinoctio ſcribẽs euidenter adſtruit: In qua, inquit, die inuenitur ſol non ſolũ conſcendiſſe primã partem, verumetiã quadrantẽ in † ea
B die iam habere, id eſt, in prima, ex XII partibus. Hæc autem particula prima ex duodecim vernale eſt æquinoctium, & ipſa eſt initium menſium, & caput circuli, & abſolutio curſus ſtellarum, quæ planetæ, id eſt vagæ dicuntur, ac finis duodecimæ particulæ, & totius circuli terminus. Vbi & veriſſime intellexit, & elegantiſſime promiſit, non niſi in æquinoctio vernali, quantum ad naturam, caput eſſe Signiferi, & ibi XII ſigna, quæ ab illo particulæ nuncupãtur, initium ibi habere & terminum, ibi quadrantem, quem biſextum dicimus, ibi ſaltum lunæ incipere ac finire, ibi annũ magnum, hoc eſt, planetarum curſum, exordium finemq; ſortiri.

Abraham aſtrologiæ peritus.

† eadem.

SCHOLIA IN Caput VI.

QVo ſane in loco primus ſeculi dies.] *Diſputant Theologi quando mundus ſit creatus, in uere ne an autumno: qui aiunt in autumno mundum creatum, mouentur hac ratione, ne ſi in uere eſſet factus, inedia perijſſent primi homines nullis fructibus adhuc maturis: probabilior ſententia, primum diem fuiſſe dum ſol arietis ſignum teneret: diſputant de hac quæſtione etiã Aſtrologi, Vide Iouinianum Pontanum libro primo de rebus cæleſtibus.*

¶Mazaroth, id eſt, ſigna horoſcopi legimus.] *Horoſcopus eſt ea pars ſigni quæ aliquo naſcente exoritur, ueluti naſcente Lucio exoriebatur octaua pars tauri: eam igitur habet horoſcopum, quod & ſic efferunt Aſtrologi:* ¦ *Lucius horoſcopum habet in tauro, Homerus ut obſeruatũ eſt, in ſagittario, Plato in aquario, Vrbs Roma in decimaquinta libræ, nam & ciuitates habent horoſcopum, hinc uerbum* ὡροσκοπεῖν, *pro quo nos utimur horoſcopare ut naſcente Paride horoſcopabat Capricornus.*

DE NOCTE. Caput. VII.

NOx dicta, quòd noceat aſpectibus vel negotijs humanis: ſiue q̃ in ea fures latronesq; nocẽdi alijs occaſionem nãciſcantur. Eſt autem nox abſentia ſolis terrarum vmbra cõditi, donec ab occaſu redeat ad exortum, iuxta naturam eius & Poeta inquit: Ruit oceano nox,

Inuoluens vmbra magna terramq;, polumq;

nox à nocẽdo.

Et Salomon ſacris literis expreſſit: Qui paſcitur inter lilia donec aſpiret dies, & inclinentur vmbræ. Eleganti vtique ſenſu deceſſionem noctis inclinationem appellans vmbrarum: Nam quoniam pro conditionibus plagarum, quibus ſolis curſus intenditur, & ſplendorem eius à nobis obiectio terrenæ molis includit, inumbratio illa, quæ noctis natura eſt, ita erigitur, vt ad ſydera vſq; videatur extendi, merito cõtraria viciſſitudine, id eſt, lucis exortu vmbras inclinari, noctem videlicet deprimi pelliq; ſignauit: quam videlicet vmbram noctis ad aëris vſq; & ætheris confinium philoſophi dicũt exaltari, & acuminatis inſtar pyramidum tenebris lunam, quę infima planetarum currit, aliquando contingi, atq; obſcurari, nullumq; aliud ſydus taliter eclypſim, id eſt, defectũ ſui luminis pati, eo quod circa fines telluris ſolis ſplendor vndiq; diffuſus, ea libere quæ tellure procul abſunt aſpiciat. Ideoq; ætheris quę vltra lunam ſunt ſpatia, diurnæ lucis plena ſemper efficiat: vel ſuo videlicet, vel ſyderum radiata fulgore. Et quemadmodum nocte cæca procul accenſas faces intuens, circumpoſita quęq; loca eodem lumine perfundi non dubitas, tametſi tenebris noctis obſtantibus, non amplius quàm ſolas facum flammas cernere præualeas, ita, inquiunt puriſſimum illud & proximum cælo inane, diffuſis vbiq; ſyderum flammis, ſemper lucidum fit: ſed præpeditis aëre craſſiore noſtris obtutib⁹, ſydera quidem ipſa luce radiantia apparent, verum reddita ex eis illuſtratio nõ apparet. Lunã vero aiunt, cum infimas ſui circuli abſidas plena petierit, nonnunquam vmbra memorata fuſcari, donec paulatim centrum terræ tranſgreſſa, rurſus à ſole cernatur. C

Verum ne hoc omni plenilunio patiatur, latitudinem ei ſigniferi, quæ XII. partium eſt, diuerſamq; abſidum altitudinem ſuccurrere. Nam quia in vmbra facienda tria ſimul concurrere neceſſe eſt, lucem, corpus, & obſcuratum locum: & vbi lux corpori par eſt, ibi æqualis vmbra iacitur: vbi lux corpore exilior⁽¹⁾, ibi vmbra ſine termino augeſcit: vbi lux corpore maior, ibi vmbra paulatim rareſcendo deficit, argumentantur ſolem terra eſſe maiorem, quamuis ob immenſam lõginquitatem modicus videatur: atq; ideo noctis vmbram quia ſenſim decreſcat, priuſquam ad æthera pertingat deficere. Meminit huius vmbræ ac noctis & beatus Ambroſius in ſexto hexameron libro ita dicens: An non ille, id eſt, Moyſes, putauit dicendum, quãtum de ſpatio aëris occupat vmbra terræ, cum ſol recedit à nobis, diemq; obducit, inferi ora axis illuminans? & quemadmodum in regionem vmbræ huius incidens lunæ globus eclypſim faciat? Eſt autem noctis vmbra mortalibus ad requiem corporis data, ne operis auida cõtinuato labore deficeret ac periret humanitas: & vt animãtibus quibuſdam, quæ lucem ſolis ferre nequeunt: ipſis etiam beſtijs, quæ præſentiã verentur humanam, diſcurſandi vbiq;, ac victum quæritandi copia ſuppeteret, iuxta quod in dei laudibus Pſalmiſta decantat: Sol cognouit occaſum ſuum, poſuiſti tenebras & facta eſt nox, in ipſa pertranſibunt omnes beſtiæ ſyluarum, &c̃. Quam mira prouiſio creatoris ita temperauit, vt vbi ob ſolis longinquitatem rigidior, ibi ad opera breuianda & fouenda ſit membra prolixior: quia & hyeme quàm æſtate vniuerſo orbi longior: & in ipſa hyeme multo Scytis quàm Afris eſt productior: Sicut etiam æſtate multo longior in Scythia quàm in Africa dies flagrat. Nam ſi nõ tanto breuior quanto ardentior Lybiam dies vreret, totam nimirũ iam dudum abſumeret. D

Noctis uſus.

Crepuſculum. Veſperum.

Noctis ſane partes ſunt VII. Crepuſculum, veſperum, conticinium, intempeſtum, gallicinium, matutinum, diluculum. Crepuſculum eſt dubia lux: Nam creperum dubium dicimus: hoc eſt, inter lucem & tenebras. Veſperum, apparente ſtella eiuſdem nominis, de qua Poëta.

Ante diem clauſo componet Veſper olympo.

Conticiniũ Intẽpeſtũ. Gallicinĩũ. Matutinũ. Diluculũ.

Conticinium, quando omnia conticeſcunt, id eſt, ſilent. Intempeſtum, media nox, quando omnibus ſopore quietis nihil operandi tempus eſt. Gallicinium, quando galli cantum leuant. Matutinum inter abſceſſum tenebrarum & auroræ aduentum. Diluculum, quaſi iam incipiens parua lux diei: hæc & Aurora, pertingens vſq; ad ſolis exortum.

SCHOLIA IN Caput. VII.

A

NOx dicta quod noceat.] *Sic & Varro libro quinto de origine uerborum, quod no cet noctẽ dictã esse scribit. Græce dicitur νύξ, quam Physici definiunt σκίον τῆς γῆς: non est aũt qualiscunq; terræ umbra, sed quæ nascitur ex solis subterraneo meatu. Nam cum terra sit globus, ut ante demonstratum est, sic & sol globus, & maior quidem quam terra, necesse est quemadmodũ ex optice constat, ab altera terræ parte quam sol non aspicit, umbram exire quæ metæ aut pyrami di similis est: cum enim materia lucida rotunda est, & in eius radijs posita alia materia crassa seu opaca, omnino necesse est priorem partem materiæ opacæ illustrari aduerso lumine, alterã uero obscuram longius manante umbra ad figuram pyrannidis: ex quo facile intelligitur hanc umbram è regione semper contra solem esse positam ac incipiẽte sole se mergere uersus occasum à parte ex ortiua tantum se in altum tollit umbra, quantum sol sub terras abit, dum autem dimidia noctis par te transacta est in hypogæo (sic enim uocant græci subterraneum eum locum quem sol occupat me dio noctis) umbra terræ u ersus austrũ proclinat sublimis super terrã, unde & profunda & alta noxapud poetas ex ratiõe physica intelligitur. Isthæc si uoles clarius intelligere, respice figuras um brarum quas apposuimus libro primo.*

¶Lunam quæ infima planetarum currit aliquando contingi.] *Quomodo lunæ eclypsis fit, satis intellectum iri existimo ex ijs quæ diximus in scholijs primi libri. Quod autem alijs sy deribus lumen non auferatur per umbram terræ, causa est quod alia sydera altiora sunt, quam um bra terræ potest peruenire: itaq; supra lunam umbra desinit in conum pyramidis, id est, in uerticem seu acutã extremitatẽ: est enim solis orbis lõge ac multo amplior quam terræ sphæra, propterea sic exigente ratione luminis, corporis umbra in immensam altitudinem nequit peruenire, & sol radi os suos non longe à terra iterum componit: unde dicitur sol omnia uidere, quemadmodum & Ho meri noto uersiculo celebratum est:*

ἠέλι οσθ' ὅς πάντ' ἐφορᾷ καὶ πάντ' ἐπακούει.

B *& cælum idem ἀνύχιον uocat, id est, sine nocte: in cælum enim umbra terræ quæ nox dicitur peruenire non potest.*

¶Cum infimas sui circuli absidas plena petierit.] *Absides quid sint in planetarũ orbibus, ex scholijs & figuris primo libro appositis facile intelligitur: accepit autem Beda hoc loco absides pro circulorum commissuris, quas recentiores uocant caput & caudam draconis, Græci*

ἀναβιβάζοντα καὶ καταβιβάζοντα.

¶Quam mira prouisio creatoris ita temperauit.] *Somnus frigidis conciliatur: ergo ex re mortalium fuit, ut temporibus ac locis frigidis longior quies hominibus daretur.*

DE HEBDOMADA. Caput VIII.

HEbdomada græce à septenario numero nomen accepit, humana quidem cõsuetudine septenis solum acta diebus, sed scripturæ sacræ autoritate multis speciosus insignis, quę tamen cunctæ, ni fallor, ad unum finem spectant: nos scilicet admonentes, post operum bonorum perfectionem in spiritus sancti gratia perpetuam sperare quietem. Prima ergo singularis illa hebdomada & à qua cæteræ formã capescunt, diuina est operatione sublimis: Quia dominus sex diebus mundi ornatũ complens, septima requieuit ab operibus suis. Vbi notandum, quod non ideo senarius numerus est perfectus, quia dominus in eo mundi opera perfecerit, sed sicut Augustinus ait: Ideo Dominus qui omnia simul creare valebat, in eo dignatus est operari, quia numerus est ille perfectus, ut etiam per hunc opera sua probaret esse perfecta, qui suis partibus primus impletur, id est, sexta & tertia, dimidia, quæ sunt unum duo, & tria, & simul sex fiunt. Ad huius exemplum diuinæ hebdomadis secunda hominibus obseruantia mandatur, dicente Domino: Sex diebus operaberis, facies omnia opera tua, septimo autẽ die sabbati domini dei tui non facies omne opus: Sex enim diebus fecit deus cælum & terram, mare & omnia quæ in eis sunt, & requieuit in die septimo. Quæ populo dei hebdomada ita computabatur an

Senarius numerus quare perfectus.

Vetus hebdomadæ cõputatio.

tiquitus: prima ſabbati, vel vna ſabbati ſiue ſabbatorum: ſecunda ſabbati, tertia ſabba C
ti, quarta ſabbati, quinta ſabbati, ſexta ſabbati, ſeptima ſabbati, vel ſabbatum: Non quod omnes ſabbatorũ, hoc eſt, requietionum dies eſſe potuerint, ſed q̃ à requietionum die, quæ ſuo nomine & cultu ſingularis excellebat, prima, vel ſecunda, vel tertia, vel cęteræ ſuo quæq; cenſerẽt ex ordine. Verum gentiles cum obſeruationem à populo Iſrael hebdomadis addiſcerent, mox hãc in laudem ſuorũ deflexere deorũ Primam uidelicet diem Soli, ſecundam Lunæ, tertiam Marti, quartã Mercurio, quintam Ioui, ſextam Veneri, ſeptimam Saturno dicentes: eiſdem utiq; monſtris ſuos dies, quibus & errantia ſydera cõſecrantes, tametſi diuerſo ordine putantes. Exiſtimabãt enim ſe habere à Sole ſpiritum, à Luna corpus, à Marte feruorem, à Mercurio ſapientiam & verbum, à Ioue temperantiam, à Venere voluptatem, à Saturno tarditatem: Credo quia Sol in medio Planetarum poſitus totum mundum ſpiritus inſtar calefacere, & quaſi viuificare videtur, Eccleſiaſte atteſtante, qui de ipſo loquẽs, ait: Girans gyrando vadit ſpiritus, & in circulos ſuos reuertitur. Luna per humoris miniſterium cunctis incrementum corporibus ſuggerit. Martis ſtella, vtpote Soli proxima, colore ſimul & natura eſt feruens. Mercurius perpetuo circa Solem diſcurrendo, quaſi inexhauſta ſapientiæ luce radiari putabatur. Iupiter frigore Saturni & ardore Martis, hinc inde temperatur. Venus luminis venuſtate, quam ex ſolis vicinitate percipit ſuo cernentes allicit aſpectu. Saturnus eo tardior cæteris Planetis, quo & ſuperior incedit. Nam XXX. annis Signiferum complet, inde Iupiter XII. annis, tertius Mars II. annis, quartus Sol CCCLXV. diebus & quadrane, infra Solem Venus, quæ & Lucifer & Veſper, CCCXLVIII. diebus à Sole nunquam abſiſtens partibus XLVI. longius. Proximum illi Mercurij ſydus IX. diebus, ocyore ambitu modo ante ſolis exortus, modo poſt occaſus ſplendens, nunquam ab eo XXII. partibus remotior. Nouiſſima luna XXVII. diebus & VIII. horis Signiferum conficiens. D
Hæc igitur erat ſtultitia Gentilium, falſa ratiocinatione ſubnixa, qui quaſi iure primam diem Soli, quia maximum eſt luminare: ſecundam Lunæ, quia ſecũdum luminare eſt, ſe conſecrare putabant, de inordinata alternatione tertiæ diei primam à ſole ſtellam, quartæ prima à luna, quintæ ſecundam à ſole, ſextæ ſecundam à luna, ſeptimæ tertiam à ſole præponebant. Ferias vero haberi dierum primus Papa Sylueſter edocuit: cui deo ſoli uacanti nunquam militiam vel negociationem liceat exercere mundanam, dicente Pſalmographo: Vacate & videte quoniam ego ſum deus. Item q̃ Apoſtolus: Nemo militans deo implicat ſe negocijs ſecularibus. Et primum quidem diem, qua & lux in principio facta, & Chriſti eſt reſurrectio celebrata, dominicum nuncupauit: quod illi nomen iam primis Eccleſiæ temporibus fuiſſe inditum, teſtatur Iohannes, qui dicit in Apocalypſi: Fui in ſpiritu in die dominico. Deinde ſecundam feriam, tertiam feriam, quartam, quintam & ſextam de ſuo adnectens, ſabbatum ex vetere ſcriptura retinuit: Nihil veritus grammaticorum † ferulas, qui ſicut Calendas, Nonas, & Idus, ita etiam ferias plurali tantum numero proferendas eſſe decernunt. Tertia ſpecies hebdomadis in celebratiõe Pentecoſtes agitur: VII. videlicet ſeptimanis dierum & monade, hoc eſt, L. diebus impleta. Qua die & Moyſes ardentem conſcendens in montem, legem de cælo accepit, & Chriſtus in linguis igneis ſpiritus ſancti gratiam de cælo miſit. Quarta ſeptimi menſis erat hebdomada, qui ſolennitatibus præclaris penẽ totus expendebatur. Inter quas præcipue dies propitiationis eminebat, qua ſola per annum Pontifex derelicto foris populo, ſancta ſanctorum intrabat, annuis antea fructibus, hoc eſt, frumenti, vini, & olei ex ordine collectis: Significans, Ieſum Pontificem magnum impleta diſpenſatione carnis per proprium ſanguinem cæleſtis regni ianuas ingreſſurum, vt appareat nunc vultui dei pro nobis, qui foris adhuc poſiti præſtolamur & diligimus aduentum eius. Vbi notandum, quia ſicut quidam immundi per legem prima, tertia, & ſeptima die iubebantur luſtrari, ſic & primus, tertius, ac ſeptimus menſis ſuis quiq; ceremonijs extitere ſolennes. Quinta hebdomada ſeptimi anni, quo toto populus ab agricolandi opere legis imperio vacabat, dicẽte domino: Sex annis ſeres agrum tuum,

Dies à planetis quare appellari cœperint.

Feriarũ initium à Syueſtro.

† regulas

Propitiationis dies.

Illuſtrationes.

A septimo cessabis. Sexta, anni inbilei, hoc est, remissionis hebdomada est, quę septem hebdomadibus annorum, hoc est, XLIX annis texitur: qua expleta, hoc est, quinquagesimo demum anno incipiente, tubæ clarius resonabant, & ad omnes, iuxta legem, possessio reuertebatur antiqua.

SCHOLIA IN CAPVT VIII.

HActenus Beda tractauit partes temporis quas facit conuersio mundi, id est, naturales: deinceps prosequitur tempora quæ sumũtur ex mystico exemplo diuinæ operationis, quæ supra dixit esse constituta ex authoritate dei. Est autem hebdoma seu hebdomada græca uox significans septimanam, quam accipimus pro septem dierum spatio, quæ temporis ratio neq; ex mũdi ambitu, neq; stellarum cursu deprehẽditur, sed diuina præceptione introducta est: ut uidelicet per sex dies homines operarentur profana, septimum autem uacatione rerum externarum deo facerent sacrum. Veluti cum ipse sex diebus mundum creasset, septimo quieuit. Huius hebdomadæ prima est sabbatũ, reliqui sex ex ordine ab antegresso sabbato denominantur: ut prima sabbati, secunda sabbati & sic deinceps: ut nos, dies lunæ, Martis, Mercurij &c. quod gentilitium est. Ecclesia feriarũ nomine reliquos dies appellat, quam consuetudinẽ Syluester Romanus Pontifex introduxit primũ.

¶ Sed sicut Augustinus ait: Dominus qui omnia simul &c. ⌋ De perfectione numeri senarij & septenarij ex professo agunt arithmetici, ut Boetius libro primo arithmetices, Georgius Valla lib. 2. capite 16. & 17. Vide Macrobium super somnium Scipionis lib. primo capite 5. & 6. Porro de septenarij encomio, multa scripta sunt à Christianis & gentilibus: à Pythagora tũ uirgo, tum Minerua, tum ametor appellatur, quod eorum qui intra denarium sunt nullum gignat, nec à quoquam gignatur. Nam IIII. à binario gignitur cum quo octonarium parit. VI. autẽ à dyade pariter gignitur, & gignit III, trinarius uicißim VI. & IX. quinarius pariter decem. VII. uero sola unitate gignitur neq; ullum alium parit, quando bis VII. efficiunt plura, quàm intra denarium continentur: huius subtilitatis plurimis argumentis præponunt septenarium. Vide etiam A.
B Gellium libro tertio capite decimo.

¶ Primam videlicet diem soli. ⌋ Gentiles septimanæ diebus imposuerunt nomina planetarum, cuius rei etiam uestigium seruat lingua Germanica, nam diem dominicum à Sole sondach, sequentem à luna maendach: tertij & quarti diei nomina Germanica quid sibi uelint, nondũ inueni, quartus à tonitruis Dõredach intelligitur Iouis eẽ. sequẽtis nomẽ à Venere corruptũ ẽ, sic tamẽ ut origo remanserit. Postremus est Saturs dach. Vulgo creditũ est primam diei horam quæ est ab exortu solis, esse sub dominio eius planetæ unde dies nomen habet secundam sub eo qui sequitur terrã uersus à cælo, & sic deinceps eo ordine quo cõstitituti sunt in cælo, qua serie exacta ad Saturnũ redemit, ut prima hora diei dominici est solis, secunda Veneris, tertia Mercurij, quarta lunæ, quinta Saturni, sexta quæ est in meridiẽ, Iouis: Sed hoc ratione caret, neq; à ueteribus astrologis traditũ inuenio. Cur autem planetarum in dierum aßignatione, non sit seruatus ordo, pulchre Beda reddit rationem physicam, sumptam ex qualitate & ui syderum: qua de re uide plura apud Pontanum in commentarijs super C. sententias Ptolemæi & libro quarto de rebus cælestibus.

¶ Quæ Lucifer & Vesper. ⌋ Quando solem matutino ortu præcedit Lucifer dicitur, colore cãdenti quando sequitur, colori quidem refulgenti, uocatur hesperus: unde Græci hespera uocant loca ad occidentem posita, ab occasu enim semper apparet hesperus, nostris initio quam partẽ ißtinc Latini uocant uesperam. Desumpsit autem hæc Beda ex secundo libro Plinij capite 8.

¶ Nunquam ab eo viginti duabus partibus remotior. ⌋ APud Plinium legitur uigintei tribus cum quo consentiunt magis quæ traduut recentiores, quare negligentia describendi commissum uitium esse arbitror aut Bedam memoria lapsum.

DE HEBDOMADIBVS LXX. PROPHETICIS. Caput IX.

SEptima species hebdomadis est, qua Propheta Daniel vtitur, more quidem legis septenis annis singulas complectẽs hebdomadas, sed noua ratione ipsos annos abbreuians, duodenis videlicet mensibus lunæ singulos determinans. Embolg ij

C

ſmos vero menſes, qui de annuis XI. Epactarum diebus adcreſcere ſolent, nō lege patria tertio vel altero anno ſingulos adiiciens, ſed vbi ad duodecimum numerum augeſcendo peruenirent, pro integro anno pariter inſerens. Hoc autem fecit nō veritatis cognitionem quærentibus inuidendo, ſed prophetiæ more ipſum quærentiū exercēdo ingenium: malēs vtiq; ſuas margaritas à ſuis clauſas fructuoſo ſudore veſtigari, quàm profuſas à porcis faſtidioſa deſpectione calcari. Verum vt hæc apertius eluceſcāt, ipſa iam angeli ad Prophetam dicta videamus: Septuaginta, inquit, hebdomades abbreuiatæ ſunt ſuper populum tuum, & ſuper vrbem ſanctam tuam, vt conſumetur præuaricatio, & finem accipiat peccatum, & deleatur iniquitas, & adducatur iuſtitia ſempiterna, & impleatur viſio & prophetia, & vngatur ſanctus ſanctorum. Nulli dubium quin hæc verba Chriſti incarnationem deſignent, qui tulit peccata mundi, legem & Prophetas impleuit, vnctus eſt oleo lætitiæ præ participibus ſuis, & quod hebdomades LXX. per ſeptenos annos diſtinctæ CCCC. & XC. annos inſinuent. Sed notandum quod eaſdem hebdomadas non ſimpliciter adnotatas ſiue computatas, ſed adbreuiatas aſſerit: occulte videlicet lectorem commonens, vt breuiores ſolito annos nouerit indicatos. Scito ergo, inquit, & animaduerte ab exitu ſermonis, vt iterum ædificetur Hieruſalem, uſq; ad Chriſtum ducem hebdomades VII. & hebdomades LXII. erunt, & rurſus ædificabitur platea & muri in anguſtia tēporis, Eſdra narrante, didicimus: quod Neemias cum eſſet pincerna regis Artaxerxis, XX. anno regni eius, menſe Niſan impetrauerit ab eo reſtaurari muros Hieruſalem, templo multo ante Cyro permittente conſtructo: Ipſum quoq; opus vt dictū eſt, in anguſtia temporis perfecerit, adeo ſcilicet à finitimis gentibus impugnatus, vt ſtructores ſinguli gladio renes accincti vna manu pugnaſſe, altera murum recuperaſſe narrētur. Ab hoc ergo tempore vſq; ad Chriſtum ducem hebdomadas LXX. computa, hoc eſt annos duodenorum menſium lunarium CCCCXC. qui ſunt anni ſolares CCCCLXXV. Siquidem Perſæ à præfato XX. anno regis Artaxerxis, vſq; ad mortem Darij regnauerunt annis CXVI. Ex hinc Macedones vſq; ad interitum Cleopatræ annis CCC. Inde Romani vſq; ad XVII. Tiberij Cæſaris annum, monarchiam tenuerunt annis LIX. qui ſunt ſimul, vt diximus, anni CCCCLXXV. Et cōtinent circulis decēnouenalibus XXV. decies nouies ēn viceni & quini fiūt CCCCLXXV. Et ga ſingulis circulis emboliſmi ſeptem adcreſcunt, multiplica XXV. per VII, fiunt CLXXV. q ſunt emboliſmi mēſes CCCCLXXV. annoꝝ. Si ergo vis ſcire q̄t annos lunares facere poſſint, partire CLXXV. per XII. duodecies deni & q̄terni CLXVIII. XIIII. ergo annos faciunt, & remanent menſes VII. hos iunge ad ſupraſcriptos CCCCLXXV. fiunt ſimul CCCCLXXXIX: adde & menſes ſuperfluos VII. partemq; XVIII. anni imperij Tiberij, quo dominus paſſus eſt, & inuenies à tempore præfinito ad eius vſq; paſſionem LXX. hebdomadas adbreuiatas, hoc eſt, annos lunares CCCCXC. Ad eius vero baptiſmum, quando vnctus eſt ſanctus ſanctorum, deſcendere ſuper eum ſpiritu ſancto ſicut columba, non ſolum hebdomades VII. & LXII. fuiſſe completas, ſed & partem iam ſeptuageſimæ hebdomadis inchoatam. Et poſt hebdomadas, inquit, LXII. occidetur Chriſtus, & non erit eius populus qui eum negaturus eſt. Non ſtatim poſt LXII. hebdomadas, ſed in fine ſeptuageſimę hebdomadis occiſus eſt Chriſtus, quam ideo, quantum conijcere poſſumus, ſegregauit à cęteris, quia de hac erat plura relaturus: Nam & Chriſtus in illa crucifixus, & à populo perfido non modo in paſſione, verum continuo ex quo à Iohanne prædicari cœpit negatus eſt. Quod autem ſequitur: Et ciuitatem & ſanctuarium diſſipabit populus cū duce venturo, & finis eius vaſtitas, & poſt finem belli ſtatuta deſolatio: nō ad LXX. hebdomadas pertinet: prædictum enim fuerat, quod ipſæ hebdomades ad Chriſti vſque ducatum pertingerent, ſed ſcriptura prædicto aduētu & paſſione ipſius, quid etiam poſt hanc populo qui eum recipere nollet eſſet euenturum oſtendit. Ducem enim venturum Titum dicit, qui quadrageſimo anno dominicæ paſſionis ira cum populo Romano & ciuitatem & ſanctuarium diſſipauit, vt non remaneret lapis ſuper lapidem. Verum iis per anticipationem præliuatis, mox ad exponendum hebdomadæ, quam omiſerat, redijt euentum: Confirmauit autem pa-

A ctum multis hebdomas una. Hoc est in ipsa nouissima, in qua vel Iohanes Baptista, vel Dominus & Apostoli prædicando multos ad fidem cõuerterũt: Et dimidio hebdomadis deficiet hostia, & sacrificium. Dimidium hebdomadis huius XV. annus Tiberij Cæsaris erat, quando inchoato Christi baptismate hostiarum purificatio fidelibus paulatim vilescere cœpit. Item quod sequitur: & in templo erit abominatio desolationis, & vsq; ad consummationẽ & finem perseuerabit desolatio: ad sequentia tempora respicit, cuius prophetiæ veritatem & historia veterum, & nostrorum hodie temporum testatur euentus. Totum ideo Prophetæ testimonium ponentes, quantum facultas suppetebat exposuimus, quia hoc & à plerisq; lectoribus ignorari, & speciale genus hebdomadæ flagitare cognouimus. Falluntur autem qui putãt Hebræos annis talibus vsos, alioqui tota veteris instrumenti series vacillat, nec vllius ætas tanta, quanta scripta est debet intelligi, sed ad lunæ cursum stringi. Et Græcos quidem veteres legimus CCCLIIII. diebus, annum ad lunæ cursum computãtes, octauo semper anno XC. dies qui nascantur, si quadrans cum XI. diebus Epactarum octies componatur pariter intercalasse, in tres videlicet menses tricenarum dierum distributos. Iudæos autem nunquam, sed altero vel tertio anno mense lunæ tertiũdecimum quem emboliſmum vocitamus, inserere solitos, sicut notissima XIIII. lunę paschalis aperte ratio probat. Sciendum sanè quod Africanus hebdomadarum cursum, quem nos in XVII vel XVIII. Tiberij Cæsaris annum, quo Dominum passum credimus, iuxta Chronicam Eusebij perduximus, ab eodem quo nos incipiens exordio, XV. eiusdem Imperatoris anno, quo eum passum credit, putat esse completũ, ponens annos regni Persarum CXV: Macedonum CCC: Romanorum LX. Sed diligens lector quod magis sequendum putauerit, eligat.

Dimidiũ hebdomadis.

Anni Hebræorũ ad lunæ cursũ exiguntur.

IN CAPVT IX. SCHOLIA.

B SEptima septies hebdomadis.] *Prophetice Daniel prædixit tempus dominicæ passionis per annorum hebdomadas, quas Beda luculenter ac docte hoc capite explicat. Sudarunt etiã nostra ætate quidam in eiusdem libelli expositione. Porro apud Danielem locus est notus.*

DE HEBDOMADA AETATVM SECVLI. Caput X.

OCTaua species hebdomadis vniformis, & sola sine circuitu reuolutionis extans, ad figuram per omnia primæ hebdomadis labentibus huius seculi cõficitur ætatibus: Prima enim die facta est lux, & prima ætate homo in paradisi amœnitate locatur. Diuisa luce à tenebris factum est vespere, & separatis dei filijs à semine nequam, nõ longe post natis Gigantibus corrupta est omnis terra, donec Creator pœnitens se hominem fecisse, mundum diluuio perdere disponeret. Secũda die firmamentum in medio libratur aquarum: Secunda ætate arca in medio fertur aquarum, hinc fonte abyssi supportata, illinc cæli cataractis compluta, quæ habuit vesperam, quando filij Adam pedes ab Oriente mouentes, q in construenda superbiæ turre conuenerant, linguarum diuisione multati, & ab inuicem sunt dispersi. Tertia die aquis in cõgregationem vnam coactis apparuit arida, syluis herbisq; decora: & tertia ætate firmatis in cultu dęmonum nationibus, Abraham patriarcha cognationem patriam q; deserens, sanctorumq; semine fœcundatur. Aduenit & vespera, quando gens hebræa malis coacta prementibus, contra dei voluntatem regem sibi petit, qui mox ordinatus primo domini sacerdotes Prophetasq; trucidat, postmodũ ipse cũ tota gente gladio perijt Allophilorũ. Quarto die cælum luminaribus ornatur: quarta ætate gẽs illa cælesti fide inclyta, regno Dauid & Solomonis glorioſa, templi etiam sanctissimi altitudine totum nobilitata in orbem, sed accepit & vesperam, quando crebescẽtibus peccatis regnum illud à Chaldæis dissipatum, templum dirutum, & tota gens est Babyloniam translata. Quinta die pisces aues q; aquis eductæ, hij patrijs manent vndis, illæ aëra terramq; peruolant: quinta ætate multiplicatus in Chaldæa populus Israël, pars cælestium desideriorum pennis sulta Hierosolymam pe-

tunt,pars volatu deſtituia virtutum inter Babyloniæ fluenta reſidēt. Succeſſit & ve C
ſpera, quando imminente iam Saluatoris aduentu gens Iudæa propter ſceler& magnitudinē Romanis tributaria facta, inſuper & alienigenis eſt regibus preſſa. Sexta die terra ſuis animātibus impletur,& homo primus ad imaginē dei creatur,mox& ex eius latere dormientis ſumpta coſta fœmina fabricatur: ſexta ætate præconātib' Prophetis filius deiin carne,qui hominem ad imaginem dei recrearet apparuit,qui obdormiens in cruce ſanguinem & aquam de latere, vnde ſibi eccleſiam conſecraret emanauit.Huius ætatis veſpera cæteris obſcurior in Antichriſti eſt perſecutione ventura.Septima die cōſummatis opibus ſuis deus req̃uit,eā& ſignificans ſabbatū nūcupari præcepit,quæ veſperam habuiſſe nō legitur. Septima ætate iuſtorum animæ poſt optimos huius vitæ labores in alia vita perpetuo requieſcunt, quæ nulla vnquam triſtitia maculabitur,ſed maiori inſuper reſurrectiōis gloria cumulabitur. Hæc ætas hominibus tūc cœpit, quando primus martyr Abel, corpore quidem tumulum,ſpiritu autem ſabbatum perpetuæ quietis intrauit. Perficietur autem,quando receptis ſancti corporibus in terra ſua duplicia poſſidebunt, lætitia ſempiterna erit eis,& ipſa eſt Octaua,pro qua, VI. Pſalmus inſcribitur.Credo quia ei in ſex huius ſeculi ætatibus pro ſeptima vel octaua illius ſeculi eſt ætate ſupplicādum, in qua quia iuſti gaudia,ſed reprobi ſunt ſupplicia percepturi,Pſalmus hic ingenti pauore incipit,currit, finitur: Domine ne in ira tua arguas me,&c.

SCHOLIA IN Caput. X.

OCTaua ſpecies.¶ *Vltima ſpecies hebdomadæ eſt omnium ſeculorum ab initio temporum conſummatio,cuius ſeptimus dies requies eſt perennis per infinita ſecula durans: Dicūtur autem huius ſeptimanæ partes ætates mundi,quorum temporum rationem ſeptem primi dies creationis typice expreſſerunt:quā rem Beda hiſtoriarū collatione & accommodatione luculenter agit.* D

DE MENSIBVS. Caput. XI.

Menſes. MEnſes dicti à menſura, qua quiſque eorum menſuratur. Sed melius à lunā, quæ græco ſermone μήνη vocatur: nam & apud eos menſes vocantur μῆνες.

Hieronym⁹ in Amos prophetam Sed & apud Hebræos Hieronymo teſte,luna,quā יָרֵחַ nomināt, mēſibus nomē dedit: Vnde & Ieſus filius Syrach,qui vtique Hebraice ſcripſit, de luna loquens,ait: Menſis ſecundum nomen eſt eius. Antiqui menſes ſuos non à ſolis, ſed à lunæ curſu computare ſolebant: vnde quoties in ſcriptura ſacra, ſiue in lege,ſeu ante legem quota die menſis quid factum dictumve ſit indicatur,non aliud quàm lunæ ætas ſignificatur,à qua ſemper Hebræi,quibus credita ſunt eloquia dei,antiquo patrū more menſes obſeruare non ceſſant. Primum menſem nouorum, qui Paſchæ ceremoniis ſacratus eſt,Niſan appellantes,qui propter multiuagum lunæ diſcurſum,nunc in Martium menſem,nunc incidit in Aprilem, nunc aliquot dies Maij menſis occupat.Sed rectius Aprili deputat:qa ſemp in ipſo vel incipit vel deſinit,vel totus includitur,ea duntaxat regula, cuius & ſupra meminimus, obſeruata, vt quæ XV. poſt æquinoctium luna extiterit,primum ſequentis anni menſem faciat: quæ vero antea, nouiſſimum præcedentis,ſicq; per ordinem.Secundus eorum menſis Iar Maio:tertius Siuan Iunio:q̄rtus Thamul Iulio:quintus Aab Auguſto:ſextus Elul Septēbri: ſeptimus Theſeri Octobri, quem propter collectionem frugum,& celeberrimas in ipſo feſtiuitates nouum annum appellant. Octauus Mareſuan,Nouembri. Nonus Caſleu,Decembri.Decimus Tebeth,Ianuario. Vndecimus Sabath,Februario.Duodecimus Adar , Martio ſimili ratione comparatur: Quos videlicet menſes propter lunæ circulum, qui XXIX. ſemis diebus conſtat, tricenis vndetricenis q; diebus alternantes, ſecundo demum vel tertio anno exacto, menſem ſuperfluum, qui ex annis XI. Epactarum diebus confici ſolet, intercalant. Vnde nonnullo moueor ſcrupulo,quomodo maiores noſtri diem,qua lex data eſt,quæ eſt tertia menſis tertij,quinquageſimam ab agni occiſione computent, ponentes videlicet primi menſis reſiduos dies numero X. & VII. quia tredecim priores fuerant ante Paſcha tranſ

A acti, ſecundi XXX. tertij III. qui fiunt ſimul dies L. cum conſtet duos menſes lunares nō LX. ſed LIX. diebus terminari. Ideoq; ſi paſchalis menſis XXX. diebus cōputatus, XVII. ſui curſus dies poſt paſcha retinuerit, ſecundū iam mēſem nō XXX. ſed XXIX. diebus debere concludi, ac per hoc in ſumma tēporis memorati non plus q̄ XLIX. dies inueniri: Niſi forte putandum eſt ſynechdochic⁹, quæ eſt regula ſanctę ſcripturæ frequentiſſima, à parte totum computari. Verum hęc vtcunq; acta, vel cō putata fuerint, claret tñ Hebræos ad lunæ curſum ſuos menſes obſeruare cōſueſſe. *Synechdoche.*
Nec aliter in Geneſi recte ſentiendū, vbi Noë cum ſuis XVII. die ſecundi mēſis arcā ingreſſus, & XXVII. eiuſdem menſis die poſt diluuiū egreſſus aſſeritur, quam annū ſolis integrum, hoc eſt, CCCLXV. dierum eſſe deſcriptum: quia videlicet luna, quæ præſenti anno, verbi gratia: per Nonas Maias ſeptimadecima exiſtit, anno ſequente viceſimaſeptima pridie Non. Maias occurret. Notandum ſane, quod nimium fallantur, qui menſem definiendum, vel ab antiquis definitum autumant, quam diu luna Zodiacum circulum peragat, quæ nimirum, ſicut diligentior inquiſitio naturaę, edocuit, Zodiacum quidem XXVII. diebus, & VIII. horis, ſui vero curſus ordinem XXIX. diebus, & XII. horis, ſalua ſui ſaltus ratione conficit. Ideoq; rectius ita definiendum, quod menſis lunę ſit luminis lunaris circuitus, ac redintegratio de noua ad nouam. Solaris autem menſis digreſſio ſit ſolis per duodecimam partem Zodiaci, id eſt, ſigniferi circuli, quæ XXX. diebus, & decem ſemis horis impletur, uiginti videlicet duabus horis ac dimidia, lunari menſe productior, è quibus XI. Epactarum dies &q̄drās annuatim ſubcreſcere ſolent: duodecies enim viceni & bini CCLXIIII. faciunt, quas eſſe horas XI. dierum hinc facile patet, quia vndecies viceni & quaterni eandem ſummam conficiunt. Porrò duodecies ſemis ſex faciunt, quæ annuę ſunt
B horæ quadrantis: ſiquidem luna XII. ſuos menſes XI. diebus, vt dictum eſt, & quadrante breuiores totidem ſolis menſibus agens, in ijſdem peragendis tredecies Zodiaci ambitum luſtrat. Sed in vtroq; menſe computando, conſuetudo, vel autoritas, vel certe compēdium calculandi naturæ præualuit: nam non ſolum lunæ menſes, quod calculandi neceſſitas cogit, tricenis vndetricenisq; diebus ordinant, ſed & lunam ſuperfluam, quæ iuxta naturę rationem in fine anni debuerat intercalari, plerique vbilibet intercalant, & quod eſt grauius, tantum inter ſe calculatores diſſident, vt vno nonnunquam eodemq; die hic quartamdecimam, ille quintādecimam, alius ſextamdecimam adſeuerent lunam eſſe putandam, nec non & ſolis annuos menſes diſſimilima regula diuerſo quæq; gens ordine metitur. Deniq; Aegyptij, qui primi propter ocyorem lunæ diſcurſum, ne videlicet error calculandi eius velocitate gigneretur, ad ſolis curſum, cuius motus tardior facilius poterat comprehendi, ſuos menſes putare cœperūt, ſumpto ab autumni tempore primordio, tricenis hos produntur includere diebus, quorum primus mēſis Thoth, IIII. Cal. Septembrium: ſecundus Phaoſi, IIII. Cal. Octob. tertius Athur, V. Cal. Nouemb. quartus Choeac, V. Cal. Decembrium: quintus Tybi, VI. Cal. Ianuariarum: ſextus Mechir, VII. Cal. Februariarum: ſeptimus Phamenoth, V. Cal. Martiarum: octauus Pharmuthi, VI. Cal. Aprilium: nonus Bacho, VI. Cal. Maiarum: decimus Pauni, VII. Cal. Iuniarū: vndecimus Epiphi, VII. Calendarum Iuliarum: duodecimus Meſor, VIII. Cal. Auguſtarum die ſumit exordium: quem decimo Cal. Septembres die terminantes, reſiduos quinq; dies ἐπαγομένας, vel intercalares, ſiue additos vocant, quibus etiam quarto anno diem ſextum, qui ex quadrantibus confici ſolet adnectunt. Vnde fit vt eorum anni primi ab biſſexto tertio Cal. Septemb. cæteri vero IIII. Cal. earundem die ſortiantur initium: ipſi autem biſſextilis anni IIII. cæteri V. Cal. memoratarum die terminentur. Porro diſſonantia, quam biſſextilibus annis à tempore intercalati ab eis quadrantis dicimus oriri, nō ante noſtræ tempus intercalationis, quæ fit ſexto Cal. die Martiarum in computu lunæ, vel earundem feſtiuitate dierum poteſt cum noſtri anni curriculo recipere concordiam, ſed idem dies feſtus eadem luna, verbi gratia, ſeptima, quæ apud nos ſecunda ſabbati, apud illos tertia ſabbati computantur, & cætera inhunc modum. *Aegyptij menſes ad ſolis curſum exegerunt.*

SCHOLIA IN CAPVT VNDECIMVM.

C

MEnſes dicti à menſura.] Hactenus hebdomadum uarietates, nunc menſium rationem explicat, utpote partes maiores. Sunt autem menſtrua tempora, partim natura inſtituta, partim arbitrio hominum, nam Græcorum menſes ex interuallo temporis, quod eſt inter duo lunæ ſilentia, naturale tantum ex motu collectum, naturalis etiam menſis eſt, ſpatium quo ſol ſignum aliquod abſoluit, quod eſt dierũ triginta, horarum decem & ſemis: ſed hic menſis difficilis eſt obſeruationis, quemadmodum in lunæ conuerſione, ita homines nulla manifeſta nota animaduertere poſſunt ſolem è ſigno uno in aliud tranſitum feciſſe: propterea gentes raro talibus menſibus utuntur. Vtuntur tamen ijs Macedones à ſignis cæleſtibus eos denominantes, ut κρῖος menſis eſt ſeu tempus quo ſol eſt in ſigno arietis. Cuius primus dies eſt quinto Idus Martij, poſtremus tertio Idus Apriles, ſic ταῦρος δίδυμοι, id eſt, taurus gemini menſes ſunt ſolares. Latinorum autem mẽſes naturales non ſunt, conſtant enim arbitrario numero dierũ: ut Ianuarius triginta & altero, Februarius duodetriginta, Aprilis triginta diebus, epactæ autem emboliſmi biſſexti aliæue intercalationes, etſi ex naturali motu ſyderum proueniũt, iudicio tamen hominum alijs & alijs menſibus ſunt interpoſiti uel appoſiti.

¶Sed melius à luna.] Menſes dicuntur quaſi menſa, id eſt, dimenſa tempora, ſeu à græco μήνη, quod lunam ſignificat lingua Arcadum, & μὴν μηνός menſem: ipſum lunæ globum Athenienſes uocant σελήνην, quòd fulgorem recipiat: priori origini, quod ſcilicet menſis dicatur à luna, unde naturaliter prouenit, Varro aſſentitur: ſic & Germanice uocamus mænſem ein maendt, quæ uox modo ſignificat quatuor hebdomadas, quibus lunæ curſus per Zodiacum definitur, modo menſem Romanum, ut Auguſtus die oeſt maendt.

¶Qui propter multiuagum.] Anni lunares qui conſtant duodecim mẽſibus lunaribus, breuiores ſunt annis ſolaribus, ſcilicet uigintiduabus horis & dimidia: Hinc fit quod apud græcos non ſemper initia menſium noſtris reſpondent, ut tamen eorum annus etiam cum ſolari anno exeat, quemadmodum noſter, facit intercalatio epactarum.

D

¶Notandum ſane.] Confutat Beda craſſum errorem de mẽſe lunari, ne exiſtimetur eſſe ſpatium, quo luna Zodiacũ percurrit, quod fit diebus XXVII. & VII. horis, ſed tẽpus eſt inter duos lunæ coitus, quod amplius eſt quam integer zodiacus: ut ecce, dum luna totum ſigniferũ tranſit, ſol interea fere duodecimam partem ſigniferi promouit, ad quam priuſquam luna peruenit, lapſi ſunt dies duo & quatuor horæ, hi additi uigintiſeptem diebus & horis octo, efficiunt uigintinouẽ dies & ſemis, quod tempus eſt menſis lunaris. Viſum autem eſt hoc loco deſcribere menſes latinorum, & ordine ac è regione Græcorũ, Hebræorumq; ac aliarum nationum, quarum menſes in bonis autoribus cognoſcere oportet. Vbi primum adnotandum eſt, nullos menſes eſſe ſtabiles præterquã Romanorũ, & Aegyptiorũ, hoc eſt ut primus cuiuſq; menſis dies, uerbi gratia Ianuarij, ſemper uenit uiceſimo die poſt brumam, primus Martij decimo die ante æquinoctium uernum, aliorum, Græcorum ſcilicet Hebræorum & Arabum menſes non ſimiliter: Præterea Romani incipiunt annum à bruma, itaq; Ianuarius primus eſt Romanorum menſium. Hebræi ab æquinoctio uerno, ergo primus menſis is eſt, cuius medium, id eſt, decimaquarta luna, proxima eſt poſt æquinoctium: alijs primum facit menſem ea decimaquarta luna, quæ lucet proxime poſt ſolſtitium, alij ab ea quæ eſt in autumno, ut Aegyptij.

A

Quæ omnia facile deprehendes ex subiecta tabula, quam ex bonis autoribus sedulo collegimus: qui è regione ponuntur, eodem tempore eueniunt.

Romanorũ.	Aegyptiorum.	Hebræorum.	Græcorum.	Britannorum.
1 Ianuarius.	5 Thibi.	10 Adar.	8 μυχίμ.	1 Giuli.
2 Februarius.	6 Mechir.	11 Sabath.	9 θαργηλιών.	2 Solmonath.
3 Martius.	7 Phamenoth.	12 Tebeth.	10 Δίσρ☉.	3 Rhod monath.
4 Aprilis.	8 Pharmuthi.	1 Nisan.	11 ξανθικόs.	4 Costur monath
5 Maius.	9 Baccho.	2 Iar.	12 ἀρθμίσι☉.	5 Trimilchi.
6 Iunius.	10 Pancri.	3 Siuan.	1 Δίσι☉.	6 Lida.
7 Iulius.	11 Epiphi.	4 Thamul.	2 πάνημ☉.	7 Lida.
8 Augustus.	12 Mesor.	5 Aab.	3 λῶος.	8 Vueud monath
9 September.	1 Thoth.	6 Elul.	4 γορπιαῖ☉	9 Algemonath.
10 October.	2 Phaophi	7 Thiseri.	5 ὑπερβερεταῖος	10 Vuintyrfyltich.
11 Nouember.	3 Athur.	8 Maresuan.	6 Δῖος.	11 Blothmonath.
12 December.	4 Choeac.	9 Casleu.	7 ἁλωφκελαιών.	12 Giuli.

¶Ex Beda sunt præcedentia.

Sequuntur menses variarum nationum ex Theodoro gaza Calonymo & reliquis non pœnitendis autoribus.

Romanorũ.	Athenien.	Achiuorum.	Macedonũ.	Bithiniorũ.	Cypriorũ.
Ianuar.	Γαμηλιών	Διοσυμναῖ☉	ἀιγοπιρώs	Ireos.	Aphrodisios.
Febru.	ἁλωφκβολιών	πιρίτιός	γδρογχόι☉	Ermos	Apogonicos.
Mart.	μουνυχιών	Δίσρ☉	ἰχθύs	Metroos.	Aluicos.
April.	Θαργηλιών	ξανθικόs	Κρῖ☉	Dionysios.	Iunios.
Mai.	σκιροφοριών	θερμίσι☉	ταῦρ☉	Heraclios.	Cæsarios.
Iunius.	ἑκατομβαιών	Δίσι☉	Δίδυμοs	Dios.	Sebastos.
Iulius.	μεταγειτνιών	πάνημ☉	Κάρκοιν☉	Bendigæos.	Autocratoricos.
August.	Βοηδρομιών	λῶ☉	λέων	Stratigios.	Plethytatos.
Septem.	μαιμακτηριών	Γορπιαῖος	πάρθεν☉	Arios.	Diamarpsexosi.
Octob.	πυανεψιών	ἀιγοκερώs	Ζυγόs	Periepios.	Archiereus (os
Nouemb.	ἀνθεστηριών	γδρογχόι☉	σκορπιόs	Aphrodisios	Esthios.
Decemb.	ποσειδεών	ἰχθύs	τοξότης	Dimetrios.	Romæos.

Aduertendum tamen est Græcorum mensium rationem, apud scriptores parum constare, nam Antheſterion Gazæ respondet Nouembri, Macrobio Aprili, ab alijs tribuitur Martio, sic & in Gemelione uariant ac alijs quibusdam.

BARBARICORVM MENSIVM ENVMERATIO.

Germanorum.	Hebræorũ.	Chaldæorũ.	Alexandrinorũ.	
Herbst mandt.	Tisrim p.	Tisri.	Thoth.	*Menses Alexandrinorum eundem habẽt ordinem, & numerum dierũ, quem Aegyptiorũ mẽses, quorũ singuli cõstant diebus 30. postremus uero 35. & quarto quoq; 36. horũ primus est Thoth, cuius primus dies IIII. Calendas Septembres habet.*
Vuein mandt.	Tisrim se.	Mareſuan.	Phaophi.	
Vuinter mandt.	Remis p.	Chisleu.	Athir.	
Christ mandt.	Remis se.	Teueth.	Chiach.	
Lenner mandt.	Sabath	Senath.	Tybi.	
Hor mandt.	Adar.	Adar.	Mechir.	
Mertz.	Nisan.	Nisan.	Phamenoth.	
April.	Idar.	Yiar.	Pharmuti.	
Mey.	Haziram.	Siuan.	Pachon.	
Braech mandt.	Tamus.	Tamuz.	Pauni.	
Heu mandt.	Abh.	Ab	Epiphi.	
Augst mandt.	Eyul.	Elul.	Mesori.	

DE MENSIBVS ROMANORVM. Cap. XII.

Ex Macrobio.

QVare aũt Romani tam diuersæ longitudinis habeant menses, hæc, vt in disputatione Hori, & prætextati legimus, causa extitit. Romulus cum ingenio acri quidem, sed agresti, statũ proprij ordinaret imperij, initiũ mẽsis ex illo sumebat die, quo nouã lunam contigisset videri: quia vero non continuo euenit, vt eo die semp appareat, sed modo tardius, modo celerius ex certis causis videri solet, eõtigit vt cũ tardius apparuit, præcedenti mensi plures dies, aut cũ celerius pauciores darentur, & singulis q̃busq; mensibus perpetuã numeri legẽ primus casus adduxit, sic factũ

†XXIX. est, vt alij XXX. & I. alij † XXX. sortirentur dies. Primũ mensem Marti, cuius se filium credi voluit, dicauit, eo quod hoc mense constet Iunonẽ Martem peperisse in

Martius. Phrygia, quẽ mẽsem anni primum aliqñ fuisse, vel ex hoc maxime probatur, q̃d ex

Aprilis. eo septimus, octauus, nonus & decimus inditũ antiquitus à numero nomen vsq; hodie seruant. Secundũ mensem nominauit Aprilem, quasi aperilẽ, eo q̃d in illo remotis nubibus, pruinis, ac tẽpestatibus hybernis, cælum, terra, & mare nautis, agricolis & horoscopis aperiat: arbores quoq; & herbæ in germen, sed & animãtia quæq;

Maius. in prolem se aperire incipiant. Maium tertiũ, quartũ Iuniũ posuit, in honorẽ videli

Iunius. cet maioꝝ ac iunioꝝ, in quos diuisit populum, vt altera pars armis, altera consilio rempublicã tueretur. Contendunt alij Maiam Mercurij matrẽ, Maio nomen dedisse: hinc maxime probantes, q̃a hoc mense mercatores oẽs Maię pariter Mercurioq; sacrificabant. Iunius mensis aut ex parte populi, vt diximus, nominatur, aut vt Cincius arbitrabat, Iunonius apud latinos ante vocatus est: Et hæc appellatio mẽsi apud maiores diu permansit, sed post detritis quibusdã literis ex Iunonio Iunius dictus

Iuno Moneta. est: nam & ædes Iunoni Monetæ Calendis Iunijs dedicatæ sunt. Iulius mẽsis nomẽ

Iulius. Quintilis, quod à numero sumpserat, etiã post præpositos Martio duos menses seruauit, sed postea in honorẽ Iulij Cęsaris dictatoris legẽ ferẽte Marco Antonio Marci filio consule, Iulius vocatus est, quod hoc mense ad IIII. Idus Quintiles Iulius procreatus sit. Augustus mẽsis Sextilis antea vocabatur, donec honor Augusto daret

Augustus. ex senatusconsulto, eo q̃d ipse die primo huius mensis Antoniũ & Cleopatrã superauerit, & imperiũ populi Romani firmauerit. September mensis, October, Nouẽber & Decẽber principalẽ sui retinent appellationẽ, significantes nõe quoti sint à

September verno mense. i. Martio, vel quod imbres in eis immineant. Hæc Romuli fuit annua ordinata dimensio, qui annũ X. mensiũ, dieꝝ vero CCC. & IIII. habendũ esse constituit. Mensesq; ita disposuit, vt IIII. ex ijs, Martius, Maius, Quintilis, October tricenos singuli, sex vero reliqui tricenos haberent dies, q̃ hodie q̃tanas habent nonas, cæteri septimanas. Septimanas aũt habentibus, ab Idibus reuertebant Calendæ ad diem septimũdecimũ: veꝝ habentibus quintanas, ad octauũdecimũ remeabat initiũ Calendaꝝ: Sed cum hic numerus neq; solis cursui, neq; rationibus lunæ cõueniret, nonnunq; vsu veniebat, vt frigus anni æstiuis mensibus, & contra calor hyemalibus proueniret. Quod vbi cõtigisset, tñ dierũ sine vllo mensis noie patiebant absumi, quantũ ad id anni tẽpus adduceret, quo cæli habitus instanti mensi aptus inueniret. Sed secutus Numa ita dies addit, vt in CCCL. & IIII. dies, quibus XII. lunæ cursus confici credidit, annus extenderet, atq; ijs L. diebus à se additis, adiecit alios VI. retractos illis VI. mensibus, qui XXX. habebant dies. i. de singulis singulos, factosq; L. & VI dies, in duos nouos menses pari ratione diuisit, ac de duobus priorẽ Ianuarium

Ianuarius unde. nuncupauit, primumq; anni esse voluit, tanq̃ bicipitis dei mensem, respicientem ac prospicientem transacti anni finem, futuriq; principia. Quidam autumant Ianuariũ

Februari? nuncupatum ex eo, quod limes & ianua sit anni: Secundũ dicauit Februario, id est, Plutoni, qui lustrationũ potens credebatur: lustrariq; eo mense ciuitatẽ necesse erat, quo statuit, vt iura dijs manibus soluerentur. Sed hanc lustrandi consuetudinem bene mutauit Christiana religio, cũ in mense eodẽ diem sanctæ Mariæ plebs vniuersa cum sacerdotibus ac ministris, hymnis modulatæ vocis per ecclesias, perq; cõgruas vrbis loca, pcedit, datosq; à põtifice cũcti cereos in manibus gestãt ardẽtes, & augescẽte bona cõsuetudine, idipm in cæteris q̃q; eiusdẽ beatę matris, & ppetuę virginis

A festiuitatibus agere didicit, non vtiq; in lustrationem terrestris imperij quinquennem, sed in perennem regni cælestis memoriam: quando iuxta parabolam virginũ prudentium, omnes electi lucentibus bonorum actuum lampadibus, obuiam sponso ac regi suo venientes, mox cum eo ad nuptias supernæ ciuitatis intrabunt. Paulo post Numa in honorem imparis numeri vnum adiecit diem, quem Ianuario dedit, vt tam in anno, quàm in mensibus singulis, præter vnum Februarium impar numerus seruaretur, quasi inferis & diminutio, & par numerus cõueniret. Cum ergo Romani ex hac distributione Pompilij ad lunæ cursum, sicut Græci, annum proprium computarent, necessario & intercalarem mensem instituerunt more Græcorum: Nam & Græci cũ animaduerterent temere se CCCLIIII. diebus ordinauisse annũ, quoniam appareret de solis cursu, qui CCCLXV. diebus & quadrante Zodiacũ conficit, deesse anno suo XI. dies & quadrantem, intercalares statuta ratione commentati sunt, ita vt octauo quoq; anno XC. dies, ex quibus tres menses tricenorum dierum computauerũt, intercalarent. Hunc ergo ordinem Romanis quoq; imitari placuit, sed frustra: quippe fugit eos diem vnum, sicut supra admonuimus, additum à se ad græcum numerum in honorem imparis numeri ea re per octennium conuenire numerus atq; ordo non poterat, sed qui exinde sit error genitus, qualiterq; eidẽ sit succursum, in præfata Hori & Prætextati disputatione, vnde & ista decerpsimus, qui scire vult inueniet. Tandẽ Caius Iulius Cæsar imitatus Aegyptios, ad numerum solis annum, sicut hodie seruatur instituit, X. videlicet dies obseruationi veteri superadijciens, Vt annum CCCLXV. dies, quibus ipse Zodiacum lustrat, efficerent. Et ne quadrans deesset, statuit vt quarto quoq; anno sacerdotes, qui curabant, mensibus ac diebus vnum intercalarent diem, eo scilicet mense ac loco, quo etiam apud veteres mensis intercalabatur, id est, ante quinq; vltimos mensis Februarij dies. idq; bissextum censuit nominandum: Omni enim intercalatloni mensis Februarius deputatus est, qm̃ is vltimus anni erat, qd etiam ipsum ex Græcoꝝ imitatione faciebant: nã illi vltimo anni sui mensi supfluos interserebãt dies. Vera vna re à Græcis differebant, nã illi cõfecto vltimo mẽse, Romani nõ cõfecto Februario, sed post vicesimũ & tertiũ diẽ eius intercalabant. Terminalibus s. iam peractis, deinde reliquos Februarij mensis dies, qui erant V. post intercalationem subiungebant, credo veteri religionis suæ more, vt Februarium omnimodo Martius sequeretur.

Cereorum in ecclesia origo lustrationib⁹ debetur.

Intercalandi mos à Græcis institutus.

B

Februarius deputatus intercalationi.

SCHOLIA IN CAPVT DVODECIMVM.

QVod ex eo septimus, octauus, nonus & decimus. ⌊ *Hi menses habent ex ordine nomen, ut September, October, Nouember, December, ber autem ad uocabuli formam & supplementum pertinet non ad significationem, ueluti atrius in quinquatrius, & tullium in meditullio, sic quintus & sextus mensis etiam nominabantur temporibus Ciceronis adhuc quintilis, sextilis, quibus non tam cõmode subiungitur syllaba ber, propter aliam terminationem, ob id numerorum uocabula sunt ibi aliter inflexa.*

¶Secundum nominant Aprilem quasi aperilem. ⌊ *Hoc mense aperitur annus spirãte fauonio, qui asperitatẽ hyemis discutit sole existente in tauro, quæ domus est Veneris, quo l propterea à doctis hominibus excogitatum est, seu inuentum potius (ne astrologos ledam) quia hoc mẽse primum copiosius omnia ex terra proueniunt, non solum stirpium genera, sed & uermium scaturigines, quæq; alia sunt sub hyemem intermorientia: quin & oĩa fere animalia tunc magis tentãtur gignendi cupiditate quæ naturæ uis (quam Aristoteles ait esse maxime secundum naturam, id est, ad naturæ conseruationem) apud ueteres physicos Venus nominata est, quòd ut Cicero inquit, ad cunctas res ueniat, quare & hic mensis à quibusdam Aprilis quasi aphrilis dictus, ἀφρὸς enim ueneri apud Græcos nomen dedit: mira breuitate hæc omnia complexus est doctissime doctissimus poeta unico uersu: Candidus auratis aperit cũ cornibus annũ. Taurus, quod utranq; etymologiã cõtinet.*

¶Horoscopis aperiatur. ⌊ *Quid hoc loco Beda uocet horoscopos, fateor me nescire: Nã ὡροσκοπὸν & horoscopium significat. i. eam significri partem quæ nascente quopiam super horizõtem emergit, & cælestiũ rerũ tẽporumq; obseruatorẽ, quẽ si hoc loco accipere uoles, nõ uideo cur his annũ aperiat Aprilis: nã hybernæ noctes tam sunt idoneæ et quidẽ amplius q̃uernæ aut æstiuæ.*

¶ Notandum ꝙ in ſcriptura ſacra kalendas cum legimus. Græcia non habet Calendas, ſed initia menſium ſunt apud eos νουμηνίαι: unde prouerbio cũ uolumus rem ſignificare nunquam futuram, dicimus ad Calendas Græcas. C

DE CALENDIS, NONIS, ET IDIBVS. Caput XIII.

Minoris Pontificis officium.

PRiſcis temporibus Pontifici Minori hæc prouidentia delegabatur, vt nouæ lunæ primum obſeruaret aſpectum, viſumq; Regi ſacrificulo nunciaret: Itaq; ſacrificio à Rege & Minore Pontifice celebrato, idem Pontifex calata, id eſt, vocata in Capitolium plebe, iuxta Curiam Calabram, quæ caſæ Romuli proxima eſt, quot numero dies à Cal: ad Nonas ſupereſſet pronunciabat, & quintanas quidem dicto quinquies verbo καλῶ ſeptimanas repetito ſepties prædicabat: Verbũ aũt καλῶ Græcum eſt, id eſt, voco, & hũc diem qui ex his diebus, qui calarentur primus eſſet, placuit Calendas vocari, & hinc ipſi Curiæ ad quam vocabantur, Calabræ nomen datum eſt, & Claſſi, quod omnis in eam vocaretur populus: Ideo autem Minor Pontifex numerum dierum qui ad Nonas ſupereſſent calando prodebat, quod poſt nouam lunam oportebat Nonarum die populares, qui in agris eſſent, confluere in vrbem, accepturas cauſas feriarum à Rege ſacrorum, ſciturosq; quid eſſet eo menſe faciundum. Vnde quidam hinc Nonas exiſtimant dictas, quaſi nouæ initium obſeruationis, vel quod ab eo die ſemper ad idus IX. dies putarẽtur. Porrò Idus vocari placuit diem, qui diuidit diem: Iduare enim Hetruſca lingua diuidere eſt: vnde vidua, quaſi valde idua, id eſt, valde diuiſa: aut vidua, id eſt, à viro diuiſa. Nonnullis placet Idus dictas vocabulo græco, à ſpecie, quæ apud illos ἰδέα vocatur, quod ea die plenam ſpeciem luna demonſtret. Notandum autem quod in ſcriptura ſacra Calendas cum legimus, nihil aliud quàm nouæ ortum lunæ intelligere debemus, iuxta illud Numerorum: In Calendis autem, id eſt, in menſiũ exordijs offeretis holocauſta Domino. Quia nimirum Hebræi, vt ſupra dictum eſt, non alia menſium exordia, quàm Neomenias, id eſt, nouilunia norunt. D

Calendæ.
Calabra curia.
Claſſis.
Nonæ.
Idus.
Vidua hetruſcæ originis.
Calẽdæ in ſcripturis.

DE MENSIBVS GRAECORVM. Caput XIIII.

SEd & Græci & Aegyptij, de quibus ſupra diximus, nullam in ſuis mẽſibus Calendarum, Nonarum, Iduum diſtinctione obſeruant: Verum ab incipiente cuiuſque menſis exordio uſque ad terminum eius, creſcẽte ſimpliciter, & inerrabiliter dierum concurrentium ordine computando perueniunt: Siquidem Græci (nam de Aegyptiorum anno & menſibus ſupra diſſeruimus) mutatis ex tempore & correctis prædictarum intercalationum ambagibus, cunctis fixum in XII. menſibus anni vertentis ordinauere circulum, quoꝝ pleriq; à Calendis Decembribus ſuum inchoantes annum, eodem quo Romani mẽſes ſuorum dierum numero perſtringũt: nil quidem de Romanorum, vt præfati ſumus, Calendis, Nonis, vel idibus curantes, ſed à primo vſque ad extremum diem augeſcente paulatim numero, ſingulum quenque menſem computãtes: Vocatur autem apud eos ipſe December, ἑλαφηβολιών: Ianuarius, νυχίων: Februarius, θαργηλιών: Martius, Λίσρος: Aprilis, ξανθικός: Maius, ἀρτεμίσιος: Iunius, Λῖος ☉: Iulius, πάνημος ☉: Auguſtus, λῶος ☉: September, γορπιαῖος ☉: October, ὑπερβερεταῖος ☉: Nouember, Δῖος ☉: Quo illos ordine annum obſeruare, vel menſes, & nuper tranſmiſſus ad nos de Roma Computus eorum, annales oſtendit, & Canones, qui dicuntur Apoſtolorum idem antiquioribus literis edocuere, vbi XII. dies menſis ὑπερβερεταίου: IIII. Iduum Octob. eſſe memorantur: quo vtique colligitur, vtrunq; menſem pariter incipere, qui vterq; diem XII. habere probatur eundem. Quibus etiam liber ſancti patris Anatholij, quem de Paſcha compoſuit, aſtipulatur, vbi ſcriptum eſt: Eſt ergo in primo anno initium primi menſis, quod eſt X. & IX. annorum circuli principium, ſecundum Aegyptios quidem menſis Phamenoth XXVI. die, ſecundum Macedones Diſtri menſis XXII: ſecundum Romanos vero XI. Cal. April. Hic enim vi-

Anatholij

ceſimamſecundam diem Diſtri menſis æque viceſimamſecundam Martij fore com
A mendans, indicat manifeſte, quia ſimul vterq; menſis initium ſumit. Et ne quis dicat
q̃d Anatholius in hac ſentẽtia nõ ſcripſerit XI. Calendas, ſed VIII. Calendas Apri
les, conuincet hoc non ita eſſe menſis Aegyptiorum Phamenoth, cuius uiceſimaſe-
xta dies, nõ VIII. Calendarum, ſed XI. Calendarum Aprilium dies eſt: utriq; autem,
id eſt, & qui VIII. Cal. & qui XI. Cal. Apriles, in Anatholio legunt, XXVI. diem Ae-
gyptij menſis in eadem ſententia habent annotatam, quæ abſque vlla dubietate in
XI. Cal. April. deuenire p̃bat̃, iuxta q̃d ſuperius eor̃ annalẽ deſcribẽtes ſignauim⁹.

SCHOLIA IN CAPVT XIIII.

SEd & Græci & Aegyptij.] *De Græcorum menſibus ſcripſit Theodorus Gaza, quem ui-
le, ſi uis plura de his cognoſcere. Quæ ratio ſit notandi dies tum apud Græcos tum apud La-
tinos, diſce ex ſubiecta tabula, ubi nota, quemadmodum Latini diuidunt dies menſium in Calendas,
Nonas & Idus, ſic Græci (ut eſt apud Pollucem primo* ὀνομαστικῶν *) 30. dies & 3. denarios, quorũ pri
mus dicitur* ἱσταμένου *, ſecũdus à naturali ordine, tertius* λήγοντος *ſeu* φθίνοντος *: ſumpſimus autem Ianu
rium & eum qui huic apud Græcos reſpondet Gamelionem: Verior enim eſt hæc ſentẽtia quàm co-
rum, qui dicunt eſſe Octobrem. Nam Ariſtoteles author eſt li. primo* μετεωρων *menſe Gamelione ſolẽ
eſſe in hybernis uerſionibus, quod eſt partim in Decembri, partim in Ianuario.*

γαμηλιῶνος	Ianuarij.	Dierum, Calẽdarum, No
α Νεομηνία	1. Calendæ.	narum, Iduum in omni-
β Δευτέρα	2. IIII.	bus menſibus non eſt par
γ Τρίτη		ratio, quam uarietatẽ cõ-
δ Τετάρτη	3. III.	plectũtur uerſus hi quos
ε Πέμπτη	4 Prid.	pueri diſcere ſolemus.
ἱσταμένου		Iulius, Aprilis, ſeptemq;
B ς Ἕκτη	5. Nonas Ianu.	nouemq; tricenos.
ζ Ἑβδόμη	6. VIII.	Vnum plus reliqui Febru
η Ὀγδόη	7. VII.	us tenet octo uicenos.
θ Ἐνάτη	8. VI.	Maius ſex nonas, Octo-
ι Δεκάτη	9. V.	ber, Iulius & Mars.
ια Πρώτη	10. IIII.	Quatuor at reliqui tenet
ιβ Δευτέρα	11. III.	Idus quilibet octo.
ιγ Τρίτη	12. Pridie	
ιδ Τετάρτη	13. Idus Ianu.	
ιε Πέμπτη ἐπὶ δεκάτῃ	14. XIX.	
ις Ἕκτη	15. XVIII.	
ιζ Ἑβδόμη	16. XVII.	
ιη Ὀγδόη	17. XVI.	
ιθ Ἐνάτη	18. XV.	
κ Εἰκάς	19. XIIII.	
κα Δεκάτη	20. XIII.	
κβ Ἐνάτη	21. XII.	
κγ Ὀγδόη	22. XI.	
κδ Ἑβδόμη	23. X.	
φθίνοντος		
κε Ἕκτη	24. IX.	
κς Πέμπτη	25. VIII.	
κζ Τετάρτη	26. VII.	
κη Τρίτη	27. VI.	
κθ Δευτέρα	28. V.	
λ Ἕνη καὶ νέα	29. IIII.	
	30. III.	
	31. Pridie Calendas Februarij.	

DE MENSIBVS BRITANNORVM. Caput XV. C

ANtiqui autem Anglorum populi (neq; mihi videtur cõgruum aliorum gentium annalem obseruantiam dicere & meæ reticere) iuxta cursum lunæ suos menses computauere: vnde & à luna Hebræorum & Græcorum more nomen accipiunt. Siquidem apud eos luna Mona, mensis Monath appellatur Primusq; eorum mensis, quem Latini Ianuarium dicunt, dicitur Giuli. Deinde Februarius, Sol monath, Martius Rehd monath, Aprilis Costur monath, Maius Trimilchi, Iunius Lida, Iulius similiter Lida, August. Vueud monath, September Algemonath, October Vuyntyr fyllith, Nouember Bloth monath, December Giuli, eodem quo Ianuarius nomine vocatur. Incipiebant autem annum ab octauo Calendarum Ianuarium die, vbi nunc natale domini celebramus. Et ipsam noctem nũc nobis sacrosanctam, tunc gentili vocabulo Modra nect, id est, matrum appellabant noctem: ob causam vt suspicamur ceremoniarum, quas in ea peruigiles agebant: & quotiescunque cõmunis esset annus, ternos menses lunares singulis anni temporibus dabant. Cum vero Emboliſmus, hoc est, XIII. mensium lunarium annus occurreret, superfluum mensem æstati apponebant, ita vt tunc tres menses Lida vocarentur, & ob id annus ille Chrilidi cognominabatur, habens IIII. menses æstatis, non ternos vt semper temporum cæterorum. Item principaliter annum totum in duo tempora, hyemis videlicet & æstatis dispartiebant: sex illos menses quibus longiores noctibus dies sunt æstati tribuendo, sex reliquos hyemi. Vnde & mensem quo hyemalia tempora incipiebant Vuynter fyllith appellabant, composito nomine ab hyeme & plenilunio, quia videlicet à plenilunio eiusdem mensis hyemis sortiretur initium. Nec ab're est, si & cætera mensium nomina quid significent interpretari curemus. Menses Giuli à conuersione solis in auctum diei, quo vnus eorum præcedit, alius subsequitur, nomina accipiunt. Sol monath dici potest mensis placentarũ, quas in eo Dijs suis offerebãt: Rheth monath à Dea illorum Rheda, cui in illo sacrificabant, nominatur: Costur monath, qui nũc Paschalis mensis interpretatur, quondam à Dea illorum quæ Cosdre vocabatur, & cui in illo festa celebrabant, nomen habuit, à cuius nomine nunc Paschale tempus cognominant consueto antiquæ obseruationis vocabulo, gaudia nouæ solennitatis vocantes: Trimilchi dicebatur q̃ tribus vicibus in eo per diem pecora mulgebantur: Talis enim erat quondam vbertas Britanniæ, vel Germanię è qua in Britanniam natio intrauit Anglorum: Lida dicitur blandus, siue nauigabilis, quod in vtroq; mense & blanda sit serenitas aurarũ, & nauigari soleant æquora. Vuenden monath mensis titaniorũ quod ea tempestate maxime abundẽt. Haleg monath mensis sacrorum. Vuintyr fullyth ac si dicas cõposito nomine hyemeplenium. Bloth monath mensis immolationum, quod in eo pecora quæ occisuri erant, Dijs suis vouerent. Gratias tibi bone Iesu, qui nos ab his vanis auertens, tibi sacrificia laudis offerre donasti. D

SCHOLIA IN Caput. XV.

ANtiqui autem Anglorum populi,] *Britanni ex proximis littoribus, id est, Gallicanis & Germanicis eam insulã occuparunt, quæ antea Albion à Romanis dicta fuit ab albis montibus, qui adnauigantibus primum occurrunt: unde ex utroq; idiomate lingua quidem nata est similima Germanicæ seu Batauicæ linguæ, quam gentem priori loco isthic fuisse constat, de lingua cuius etiamnum ferè sic utuntur satis constat ex Beda.*

DE SIGNIS XII. MENSIVM. Caput XVI.

SInguli autem menses sua signa, in quibus solem recipiant, habent: Aprilis, Arietis: Maius, Tauri: Iunius, Geminorum: Iulius, Cancri: Augustus, Leonis: Septẽber, Virginis: October, Libræ: Nouember, Scorpionis: December, Sagittarij: Ianuarius, Capricorni: Februarius, Aquarij: Martius, Piscium, sicut quidam veterum etiam versibus explicauit heroicis.

A Respicit Apriles Aries Phrixæe Calendas.
Maius Agenorei miratur cornua Tauri.
Iunius æquatos cælo videt ire Laconas.
Solstitio ardentis Cancri fert Iulius astrum.
Augustum mensem Leo feruidus igne perurit.
Sydere Virgo tuo Bachum September opimat.
Aequat & Octobersementis tempore Libram.
Scorpius hybernum præceps iubet ire Nouembrem.
Terminat Arcitenens medio sua signa Decembri.
Principium Iani sancit tropicus Capricornus.
Mense Numæ in medio solidi stat sydus Aquarij.
Procedunt duplices in Martia tempora Pisces.

Qui quod de vno Decembri specialiter dixit, de cæteris vtique generaliter intelligendum signauit: quia videlicet singula quæque signorum medio suo mense terminentur, à medio priore sumat exortum. De quorum positione strictim nescientes cũ instruemus, obsecro scientibus oneri non sit. Vndique gyrum cæli rotundissimum per lineam Zodaici circuli, quasi per zonam quandam amplissimæ sphæræ circundatam, distincti ordines gemmarum XII. sese inuicem contingentium obsident: tãtæ sunt magnitudinis, vt non minore quàm duarum spacio horarum, vel oriri, vel occidere, vel de loco possint moueri: Singulis tricenæ partes ob tricenos dies, quibꝰ à sole lustrantur adscribuntur, decem semis horæ quæ plus sunt, quia plenam partem XXIIII. horarum non reddunt, simul computari negliguntur, attamen & ipsæ duodecies circumactæ, vbi dies quinq; & quadrantem consummauerint, iam quantum ad tricenas partes addiderint patebit, completusq; solis annus non, CCC. solum & LX. diebus, sed additis V. diebus, & quadrante perficietur. Primum igitur Arietis
B signum in illa cæli parte, quam in medio Martij mensis sol tenet, oriri incipit, consummatur in illa, qua in medio Aprilis ipse circunfertur, ideoq; in octaua sua parte iuxta quosdam, sed verius iuxra Aegyptios, qui calculationibus præ omnibus gnari sunt, in quarta sua parte locum æquinoctij vernalis ostendit. Secundum Tauri ab illa cęlestis circuli parte, qua in medio Aprilis sol circunfertur, ortus initium faciẽs, complet in ea, quam ipse in Maij medio seruat. Tertium Geminorum à parte Signiferi, quam sol in medio Maij: Quartum Cancri, ab ea quam in medio lustrat Iunij, facit principium ortus, & ideo iuxta quosdam in octaua sua parte recipit solstitium. Iuxta vero sollicitiorem indaginem aliquot partibus prius inde deflexo ad inferiora situ Zodaici, id est, signiferi circuli, quintum Leonis signũ à parte qua sol in medio Iulij, sextum Virginis, ab ea qua in medio Augusti, septimum Libræ, ab ea qua in medio Septembri circumagitur, inchoat oriri. Quapropter & in octaua sua parte iuxta vulgarem opinionem, sed iuxta enucleatiorem sententiam aliquanto prius locum autumnali præbet æquinoctio, hinc vergente ad brumalem zonam Signifero, octauum Scorpionis signum à parte, quam in medio Octobri, nonum Sagittarij, ab ea quam in medio Nouembri, decimum Capricorni, ab ea quã in medio Decembri sol inhabitat, caput attollit, & propterea, vt vulgo creditꝰ, in octaua sua parte, vt vero Aegyptus mater artiũ docet, aliquot partibus antea brumali solstitio dedicat mansionem. Dein reuerso ad altiora signiferi cursu circuli, vndecimum Aquarij sydus à parte solari mediãtis Ianuarij, duodecimum Piscium ab eadem parte Februarij verticem erigens, finitur in medio Martij, vbi Aries subsequens ortus sui pandit initium: siquidem omnia signa, etsi non formæ figura, regionum tamen luarum coniunctione, & computandi sibi ratione cohærent, de quibus Poëta:

Aegyptus artium mater.

Idcirco certis dimensum partibus orbem,
Per duodena regit mundi sol aureus astra.

Signifer autem lacteum circulum in Sagittario recipit, & Geminis. Multa hinc dici poterant, sed hæc melius à conloquente, quàm à scribẽte fiunt. Sane quia de planetarum quag; per signiferum circulũ meatus est, ordine & tempore supra memo-

rauimus. Tantū nunc dicamus, quia ſol actis LXV. diebus, & VI horis, luna XXIIII C
diebus, & VIII. horis Zodaici ambitum luſtrant: ſingula vero ſigna ſol tricenis die
bus, & denis horis ac ſemiſſe: Luna autem binis diebus & ſenis horis, ac beſſe vnius
horæ perlabitur. Si autem quæris beſſis quid ſignificet, & in principijs hui⁹ opuſcu
li de calculis diximus, & nunc breuiter repetimus: Tanto minus eſt byſſis ab inte-
gra hora, quantum VIII. à XII., XX à XXX, X. à XV: tertia enim parte ſubtra-
cta, quoties duæ ſolum remanent, ipſæ duæ partes beſſis ipſa tertia triens nuncupa-
tur. Errant ergo qui lunam tricenis diebus tantum ſpacij cæleſtis, quātum CCCLX.
ſolem percurrere dicunt, cū manifeſta veritas prodat, quod & ſupra perſtrinximus,
lunam, XXVII. diebus & tertia diei parte tantum cōficere curſum, quantū CCCLXV.
diebus, & quarta diei parte conſtat conficere ſolem, & quantum ſpacij in vno ſuo
menſe lunam, tantum in tredecim ſuis ſolis explere circuitum.

SCHOLIA IN CAPVT XVI.

SInguli autem menſes ſua ſigna. ⌟ *Diſtributio ſignorum eſt per ſingulos menſes, quod ta-
men haud commode fieri poteſt: non enim initia menſium Romanorum (de his enim agitur) re
ſpondent menſium principijs: in medijs enim menſibus ſol ferè nouum aliquod ſignum ingreditur,
ueluti XI. Ianuarij aquarium, quæ tamen ratio firma non eſt: Nam olim ut apparet, ipſis menſium
Calendis in aliud ſignum tranſitus fuit: nec deſunt qui opinantur Chriſtū natum eſſe nocte bruma-
li, quæ totius anni longiſſima eſt: ortum fuit VIII. Calendas Ianuarij. Noſtra ætate uero bruma fit
pridie Idus Decembres, id eſt, XIII. diebus citius: quod propterea accidit, quia annus ſolaris breui
or eſt aliquanto quàm cōputatur: Conſtat enim diebus CCCLXV. & quadrante non integro, qui
quoniam propter intercalandi cōmoditatē ſumitur integer, neceſſe eſt tardius annū exire quàm ſol
ſigniferum permenſus eſt, quæ temporis redundantia remediū nondū inuenit intercalationis, ſeu
potius ademptionis. Tolleretur autē (ſi id liberet eccleſiæ ſeu Romano Pontifici, cui primū poteſtas
intercalandi data eſt) ad hunc modū: Primū, dies qui ſunt à duodecima die Decembris, quo bruma
eſt, uſq; ad Calēdas Ianuarias, Decēbri detraherētur ſcilicet undeuiginti: Cōſtaretq; eo tantū anno D
December duodecim diebus: præterea centeſimodecimo quoq; anno non intercalaretur, intercala-
tio enim plus temporis addit, quàm ſolis circuitus requirit, quod niſi detractatiōe tolli nō pōt. Hoc
pacto cōtingeret, ut cōſtanter toto æuo ſol Capricorni ſydus ingrediatur Calendis Ianuarij, quod
annis quingentis ante Chriſtū natū fuit: ſi modo tā diu intercalatū eſt. Appoſui hic, non quidē quòd
ego tempora in ordinē aliū redigi cupiā, ſed ut lectori cōſtaret, quæ ratio ſit, quòd bruma iā pro-
pius eueniat Calendis Decembribus, quàm dum ſeruator noſter naſceretur: quodq; aliquando fu-
turū ſit durante lōgo ſeculorū ordine, ut eodē tēpore Decēber eueniet, quo nūc habemus Nouēbrē.*

¶Sicut quidam ueterum etiam verſibus explicauit. ⌟ *Apud quē ex ueteribus poētis
bi uerſus habeantur, non memini me legiſſe, apparet cuiuſdam recentioris quàm eſt Manilius, apud
quē ſimiles leguntur, ſed non eidē. Solent autē olim in Calēdarijs (ut uocant) hi uerſiculi ſingulis mē
ſibus diſtribui, ueluti iam prænotantur uerſibus parū ſobrijs & nihil eruditis. Prioris generis uidi
uetuſtiſſimū quendā codicē ſacrarū cantionū & lectionū, paſſim aureis literis ſcriptū cū eiſdē uerſi
bus in titulis menſiū, quem Coloniæ nobis oſtendit in æde diui Gereonis D. Andreas Barduiccēſis
eiuſdem loci canonicus.*

¶Aries Phrixæ Calendas. ⌟ *Phrixæus arietis cæleſtis epitheton ab euentu, quòd Phri-
xum & Hellen per mare (quod ab ea poſtea Helleſpontus dictū eſt) tranſtulerit. Vide poēticon aſtro
nomicon Iulij Higini.*

¶Maius Agenorei ⌟ *Agenoreum taurum uocat à Venere, cuius domus eſt in hoc ſigno.
Agenoream enim ueteres acceperunt deam quæ ad agendum excitaret: hæc non alia eſt quàm Ve-
nus, quæ cuncta uiuentia ad gignendum excitat.*

¶Iunius æquatos cælo uidet ire Lacenas. ⌟ *Aequatos Lacones, Geminos intellige, Ca
ſtorem uidelicet & Pollucem, quos Iupiter propter imperij moderationem, qua ſimul uſi ſunt in La
cedæmonios inter nobilia aſtra collocauit.*

¶Solſtitio ardentis. ⌟ *Sol in prima parte Cancri ſolſtitium efficit, quo tempore umbræ
prope abſumuntur, & æſtus propter aſtri ſublimitatem ſupra modum augentur: propterea arden-
tem appellauit.*

¶Leo feruidus. ⌟ *Sol in hoc ſigno dies caniculares mortalium corporibus feruore intole-*

A rabiles reddit.

¶Aequat & October.⌋ Respicit æquinoctium, quod fit autumno in prima parte libræ.

¶Scorpius hybernum præceps.⌋ Præcipitem scorpium intelligimus propter subita dierum decrementa, quæ sub hoc sydere celerrima sunt.

¶Principium Iani sancit Tropicus Capricornus.⌋ Capricornus signum est tropicũ, quemadmodum & cancer: nam ut in illo solstitiũ fit, ita in hoc bruma, qui dies sunt in auctum lucis & tenebrarum postremi. Quod autẽ dicatur habere Ianuarij principium, ad nostram ætatem non quadrat, sed sic fuit quemadmodum supra ostendimus duobus ab hinc annorum millibus.

¶Solidi stat sydus aquari.⌋ Cur solidi, cum à Lucano leuis dicatur ab alijs citus, ab alijs præceps? Respicit hic diei tardum incrementũ quod tum uix dum aduertitur: & astrologi fixa uocant signa quæ sequuntur statim tropica, qualis est aquarius: qui secus eum uocant, respiciunt temporis moram, quo totus exoritur, quod fit intra horam, dum alia quædam plus q̃ duas horas conficiant, priusquã integra oriantur, propter flexũ signiferi. Per Numæ mensem Februarium intellige. Hunc enim anno adiecit ante à Romulo instituto ueluti & Ianuarium.

¶Duarum horarum spatio.⌋ Intellige horas inæquales seu temporales, non æquinoctiales, alioqui falsum esse facile constat, ex his quæ traduntur de exortu & occasu syderum in æquali.

¶Decem semis horæ.⌋ Intellige quibus sol longius in unoquoq; signo commoratur quàm triginta diebus.

¶Primũ igit arietis signũ.⌋ Obscurius paulo Beda indicat, in quibus cæli partibus seu signis quolibet mense sit sol, uel quod idem est, quod signum quouis mense cum sole oriatur, quod ut quolibet mense & cuiusq; mensis die exacte sciatur nostra ætate, adscripsi ad finem, tabulam dierũ & partium signorum ad annum salutis M.D.XL. exacte cõputatam.

¶Et ideo iuxta quosdam in octaua sui parte.⌋ Ad hunc modũ Plinius tradit libro 2. naturalis historiæ cap. xix. Sol autem ipse quatuor, inquit, differentias habet, bis æquata nocte diei uere & autumno, in centrum incidens terræ in octauis partibus arietis & libræ, bis permutatis
B spatijs in auctũ diei, bruma octaua in parte capricorni: noctis uero solstitio totidẽ in partibus cancri. Sed dubitet quispiã cũ obliqui circuli rõ sit immutabilis, nec alio loco possint fieri æquinoctia, q̃ ubi signiferi & æquinoctialis sunt sectiones, & harũ sectionũ una, prima sit pars arietis, altera uero libræ pars seu gradus primus, sine ulla mutatiõe: quõ igitur intelligemus æquinoctia fieri in octauis partibus, cum ipsa sectio circulorũ signiferi & æquatoris efficiat primas partes libræ & arietis. Respondeo ad hunc modũ, Aegyptij seu ut est apud Plinium Anaximander Milesius, cum primũ deprehenderent & signiferi obliquitatẽ, atq; in eo solis æquinoctia uel solstitia, respexerunt iuxta ea loca uicina astra, quibus tum arietis & tauri nomina indebantur, notarũtq; horum asterismorum in cælo tractus & longitudines, ut unumquenq; locũ manifesta nota deprehẽderent: deinde totũ illud astrũ diuidentes in partes 30. certa parte imaginis locum æquinoctij aut solstitij signabãt: ut uerbi gratia quo loco tũc æquinoctiũ fuit, ibidẽ pars octaua eius asterismi, q̃ aries in cælo dicitur reperiebatur. Verum cum stellæ fixæ ad motum nonæ sphæræ paulatim contra cælũ mouerentur in exortum, non poterat hæc rõ stabilis esse, quapropter uniuersum circulũ solis, sequẽtes diuiserunt in 12. spatia æqualia, quæ dicuntur græce dodecamoria, quorũ unumquodq; diuidebatur in 30. partes, quæ nunc gradus dicuntur omissa cõputatione quæ per partes asterismi fiebat: asterismorũ enim oĩm magnitudo nõ est æqualis, hoc modo existimo intelligendũ esse locũ Plinij, & quẽlibet aliũ ubi est æquinoctia aliter euenire, q̃ in primis partibus arietis & libræ. Hoc si quis uolet clarius accipere, sumat Astrolabiũ quod superioribus annis edidimus, notet in eo primã partẽ cancri, nonquidẽ eius astri, sed dodecamorij illius quod quartum est à sectione æquinoctialis: ad eam partẽ postquam sol peruenit, dicitur esse in prima parte dodecamorij quidem, non tamen in prima parte cancri, i. eius astri: sed circa secundam partem geminorum, quæ est in altera stellarum, quæ priorẽ pedem geminorum deformãt: unde ipsa cancri imago plurium partium interuallo digressa est. Prõptereа (ut finẽ faciã) quando solem dicimus esse in leone seu alio quolibet signo, non astrũ, sed dodecamorion intelligere debemus ab ariete quartum: Horum unumquodq; sol spatio tricenorum dierũ & decẽ horarũ pcurrit, de qbus poetæ locus intelligẽdus ẽ, quẽ hic Beda citat ex 1. Georgicôn.

¶Vt uero Aegyptus mater artium docet.⌋ Aristoteles quoq; author est abstrusarum artium primam inuentionem esse Aegyptiorum sacerdotum, quibus interdictum fuit prophanis rebus operam dare. Vide principium Metaphysices apud Aristotelem.

HAEC TABVLA INc
TEGRVM ANNALEM COMPLECTITVR, IN

quo menſes ac menſium ſingulorum dies ordine ponuntur: è regione numerus partium ſeu graduum in ſignifero, qui ſingulis diebus reſpondent. Tertius numerus eſt minutorum, quæ λεπτὰ πρῶτα alibi declarauimus.

Ianuarius.

	Di.	Gra.	Mi.	p.
Circ.	1.	20.	34.	Capri.
	2.	21.	36.	capri.
	3.	22.	37.	capri.
	4.	23.	38.	capri.
	5.	24.	39.	capri.
	6.	25.	41.	capri.
	7.	26.	42.	capri.
	8.	27.	43.	capr.
	9.	28.	44	capr.
	10.	29.	45.	capr.
	11.	0.	47.	Aquari.
	12.	1.	48.	aqua.
	13.	2.	49.	aqua.
	14.	3.	50.	aqua.
	15.	4.	51.	aqua.
	16.	5.	52.	aqua.
	17.	6.	53.	aqua.
	18.	7.	54	aqua.
	19.	8.	55.	aqua.
	20.	9.	56.	aqua.
Agne.	21.	10.	57.	aqua.
	22.	11.	58.	aqua.
	23.	12.	59.	aqua.
	24.	14.	0.	aqua.
Pau.	25.	15.	1.	aqua.
	26.	16.	2.	aqua.
	27.	17.	2.	aqua.
	28.	18.	3.	aqua.
	29.	19.	4.	aqua.
	30.	20.	5.	aqua.
	31.	21.	5.	aqua.

Februarius.

	Di.	Gra.	Mi.	p.
	1.	22.	6.	aqua.
Puri.	2.	25.	6.	aqua.
Blaſii.	3.	24.	7.	aqua.
	4.	25.	7.	aqua.
Agat.	5.	26.	8.	aqua.
	6.	27.	8.	aqua.
	7.	28.	9.	aqua.
	8.	29.	9.	aqua.

Martius.

	Di.	Gra.	Mi.	p
	1.	21.	8.	Piſces.
	2.	22.	7.	piſces.
	3.	23.	7.	piſces
	4.	24.	6.	piſces
	5.	25.	6.	piſces
	6.	26.	5.	piſces
	7.	27.	5.	piſces
	8.	28.	4.	piſ.
	9.	29.	3.	piſ.
	10.	0.	2.	Aries
	11.	1.	1.	ari.
Gre.	12.	2.	1.	ari.
	13.	3.	0.	ari.
	14.	3.	59.	ari.
	15.	4.	58.	ari.
	16.	5.	57.	ari.
Ger.	17.	6.	55.	ari.
	18.	7.	54.	ari.
	19.	8.	53.	ari.
	20.	9.	52.	ari.
Bene.	21.	10.	51.	ari.
	22.	11.	49.	ari.
	23.	12.	48.	ari.
	24.	13.	47.	ari.
Mari.	25.	14.	45.	ari.
	26.	15.	44.	ari.
	27.	16.	43.	ari.
	28.	17.	41.	ari.
	29.	18.	40.	ari.
	30.	19.	38.	ari.
	31.	20.	37.	ari.

Aprilis.

	Di.	Gra.	Mi.	p.
	1.	21.	35.	ari.
	2.	22.	34.	ari.
	3.	23.	32.	ari.
Amb.	4.	24.	30.	ari.
	5.	25.	29.	ari.
	6.	26.	27.	ari.
	7.	27.	25.	ari.
	8.	28.	23.	ari.

Maius.

	Di.	Gra.	p.
Phili.	1.	20.	52. Taurus.
	2.	21.	30. taur.
Cru.	3.	22	27. taur.
	4.	23.	24. taur.
	5.	24.	22. taur.
	6.	25.	10. taur.
	7.	26.	17. taur.
	8.	27.	14. tau.
	9.	28.	12. taur.
	10.	29.	9. taur.
	11.	0.	6. Gemi.
	12.	1.	4. gemi.
Seruã.	13.	2.	1. gemi.
	14.	2.	58. gemi.
	15.	3.	55. gemi.
	16.	4.	52. gemi.
	17.	5.	50. gemi.
	18.	6.	47. gemi.
	19.	7.	44. gemi.
	20.	8.	41. gemi.
	21.	9.	38. gemi.
	22.	10.	35. gemi.
	23.	11.	32. gemi.
	24.	12.	29. gemi.
Vrba.	25.	13.	27. gemi.
	26.	14.	24. gemi.
	27.	15.	21. gemi.
	28.	16.	18. gemi.
	29.	17.	15. gemi.
	30.	18.	12. gemi.
	31.	19.	9. gemi.

Iunius.

	Di.	Gra.	Mi.	p.
	1.	20.	6.	gemi.
	2.	21.	3.	gemi.
Eraſ.	3.	22.	0.	gemi.
	4.	22.	57.	gemi.
Bonif.	5.	23.	54.	gemi.
	6.	24.	51.	gemi.
	7.	25.	48.	gemi.
	8.	26.	45.	gemi.

D

A

Februarius.

Di.	Gra.	Mi.	p.		Di.	Gra.	Mi.	p.		Di.	Gra.	Mi.	p.
9.	0.	9.	piſces		9.	29.	21.	aries		9.	27.	42.	gemini
10.	1.	10.	piſces		10.	0.	20.	Taurus		10.	28.	39.	gemini
11.	2.	10.	piſ.		11.	1.	18.	taurus		11.	29.	36.	gemini
12.	3.	10.	piſ.		12.	2.	16.	taur.		12.	0.	33.	Cancer
13.	4.	11.	piſ.		13.	3.	14.	taur.		13.	1.	30.	cancer
Valen.	14.	5.	11.	piſ.	Tyb.	14.	4.	12.	taur.	14.	2.	27.	can.
15.	6.	11.	piſ.		15.	5.	9.	taur.	Viti.	15.	3.	24.	can.
16.	7.	11.	piſ.		16.	6.	7.	taur.		16.	4.	21.	can.
17.	8.	11.	piſ.		17.	7.	5.	taur.		17.	5.	18.	can.
18.	9.	11.	piſ.		18.	8.	3.	taur.		18.	6.	15.	can.
19.	10.	11.	piſ.		19.	9.	1.	taur.		19.	7.	12.	can.
20.	11.	11.	piſ.		20.	9.	58.	taur.		20	8.	9.	can.
21.	12.	11.	piſ.		21.	10.	56.	taur.		21.	9.	6.	can.
Pet.	22.	13.	11.	piſ.		22.	11.	54.	taur.	22.	10.	3.	can.
23.	14.	11.	piſ.		23.	12.	52.	taur.		23.	11.	0.	can.
Mat.	24.	15.	10.	piſ.		24.	13.	49.	taur.	Ioh.b.	24.	11.	57. can.
25.	16.	10.	piſ.		Marci	25.	14.	47.	tau.	25.	12.	54.	can.
26.	17.	10.	piſ.			26.	15.	44.	tau.	26.	13.	51.	can.
27.	18.	9.	piſ.			27.	16.	42.	tau.	27.	14.	49.	can.
28.	19.	9.	piſ.			28.	17.	40.	tau.	28.	15.	46.	can.
29.	20.	8.	piſ.			29.	18.	37.	tau.	Pe.Pau.	29.	16.	43. can.
					Quir.	30.	19.	35.	tau.	30.	17.	40.	can.

B

Iulius.

D.	Gra.	Mi.	p.		D.	Gra.	Mi.	p.		D.	Gra.	Mi.	p.
ui.M.	1.	18.	37.	Cancer	Egid.	1.	18.	15.	Virgo	Oim S.	1.	19.	2. Scorp.
2.	19.	34.	can.			2.	19.	14.	uirgo		2.	20.	2. ſcorp.
3.	20.	31.	can.			3.	20.	13.	uirgo		3.	21.	3. ſcorp.
4.	21.	28.	can.			4.	21.	11.	uirgo		4.	22.	4. ſcor.
5.	22.	25.	can.			5.	22.	10.	uirgo		5.	23.	5. ſcor.
6.	23.	22.	can.			6.	23.	9.	uirgo		6.	24.	6. ſcor.
7.	24.	19.	can.			7.	24.	8.	uirg.		7.	25.	7. ſcor.
8.	25.	16.	can.		Na. M.	8.	25.	7.	uirg.		8.	26.	8. ſcor.
9.	26.	13.	can.			9.	26.	5.	uirg.		9.	27.	9. ſcor.
10.	27.	11.	can.			10.	27.	4.	uirg.		10.	28.	10. ſcor.
11.	28.	8.	can.			11.	28.	3.	uirg.	Mart.	11.	29.	11. ſcor.
12.	29.	5.	can.			12.	29.	2.	uirg.	Cuni.	12.	0.	12. Sagit.
Marg.	13.	0.	2.	leo	Mater.	13.	0.	1.	lib.		13.	1.	14. ſagit.
14.	1.	0.	leo		Exal. †	14.	1.	0.	lib.		14.	2.	15. ſagit.
15.	1.	57.	leo			15.	1.	59.	lib.		15.	3.	16. ſagit.
16.	2.	54.	leo			16.	2.	59.	lib.		16.	4.	17. ſagit.
17.	3.	52.	leo		Lam.	17.	3.	58.	lib.		17.	5.	18. ſagit.
18.	4.	49.	leo			18.	4.	57.	lib.		18.	6.	20. ſagit.
19.	5.	46.	leo			19.	5.	56.	lib.		19.	7.	21. ſagit.
20.	6.	44.	leo			20.	6.	56.	lib.		20.	8.	22. ſagit.
21.	7.	41.	leo		Mat.	21.	7.	55.	lib.	p̃ſ.M.	21.	9.	23. ſagit.
Mgd.	22.	8.	38.	leo		22.	8.	55.	lib.	Cecil.	22.	10.	25. ſagit.
3.Re.	23.	9.	36.	leo		23.	9.	54.	lib.		23.	11.	26. ſagit.
24.	10.	33.	leo			24.	10.	54.	lib.		24.	12.	27. ſagit.
Iacob.	25.	11.	31.	leo		25.	11.	53.	lib.	Cata.	25.	13.	28. ſagit.
Anne.	26.	12.	28.	leo		26	12.	53.	lib.		26.	14.	30. ſagit.

Iulius.

	D.	Gra.	Mi.	p.
	27.	13.	26.	leo
	28.	14.	23.	leo
Paul.	29.	15.	21.	leo
	30.	16.	18.	leo
	31.	17.	16.	leo

Augustus.

	Di.	Gra.	Mi.	p.
Pet.	1.	18.	14.	leo
	2.	19.	11.	leo
	3.	20.	9.	leo
	4.	21.	7.	leo
	5.	22.	4.	leo
	6.	23.	2.	leo
	7.	24.	0.	leo
	8.	24.	58.	leo
	9.	25.	55.	leo
Lau.	10.	26.	53.	leo
	11.	27.	51.	leo
	12.	28.	40.	leo
	13.	29.	37.	leo
	14.	0.	45.	Virgo
ass. M.	15.	1.	43.	uirgo
	16.	2.	41.	uirgo
	17.	3.	39.	uirgo
	18.	4.	37.	uirgo
	19.	5.	35.	uirgo
Bern.	20.	6.	34.	uirgo
	21.	7.	32.	uirgo
	22.	8.	30.	uirgo
	23.	9.	29.	uirgo
Bart.	24.	10.	27.	uirgo
	25.	11.	26.	uirgo
	26.	12.	24.	uirgo
	27.	13.	22.	uirgo
	28.	14.	21.	uirgo
	29.	15.	20.	uirgo
	30.	16.	18.	uirgo
	31.	17.	17.	uirgo

September.

	Di.	Gra.	Mi.	p.
	27.	13.	52.	lib.
	28.	14.	52.	lib.
Mich.	29.	15.	51.	lib.
	30.	16.	51.	lib.

October.

	Di.	Gra.	Mi.	p.
Remi.	1.	17.	51.	lib.
	2.	18.	51.	lib.
	3.	19.	50.	lib.
	4.	20.	50.	lib.
	5.	21.	50.	lib.
	6.	22.	50.	lib.
	7.	23.	50.	lib.
	8.	24.	50.	lib.
Dion.	9.	25	50.	lib.
Gere.	10.	26.	50.	lib.
	11.	27.	51.	lib.
	12.	28.	51.	lib.
	13.	29.	51.	lib.
	14.	0.	51.	Scorp.
Mau.	15.	1.	51.	scorp.
	16.	2.	52.	scorp.
	17.	3.	52.	scorp.
	18.	4.	52.	scorp.
	19.	5.	53.	scorp.
	20.	6.	55.	scorp.
Vrsu.	21.	7.	54.	scorp.
	22.	8.	55.	scorp.
Seue.	23.	9.	55.	scorp.
	24.	10.	56.	scorp.
	25.	11.	56.	scorp.
	26	12.	57.	scorp.
	27.	13.	58.	scorp.
Simo.	28.	14.	59.	scorp.
	29.	15.	59.	scorp.
	30.	17.	0.	scorp.
	31.	18.	1.	scorp.

November.

	Di.	Gra.	Mi.	p.
	27.	15.	31.	sagit.
	28.	16.	32.	sagit.
	29.	17.	34.	sagit.
Andr.	30.	18.	35.	sagit.

December.

	Di.	Gra.	Mi.	p.
	1.	19.	36.	sagit.
	2.	20.	38.	sagit.
	3.	21.	39.	sagit.
Barb.	4.	22.	41.	sagit.
	5.	23.	42.	sagit.
Nico.	6.	24.	44.	sagit.
	7.	25.	45.	sagit.
Cō b.	8.	26	47.	sagit.
	9.	27.	48.	sagit.
	10.	28.	50.	sagit.
	11.	29.	51.	sagit.
	12.	0.	53.	Aquar.
Lucia.	13.	1.	54.	aquar.
	14.	2.	56.	aquar.
	15.	3.	57.	aquar.
	16.	4.	50.	aquar.
	17.	6.	0.	aquar.
	18.	7.	2.	aquar.
	19.	8.	3.	aquar.
	20.	9.	4.	aquar.
Tho.	21.	10.	6.	aquar.
	22.	11.	7.	aquar.
	23.	12.	9.	aquar.
	24.	13.	10.	aquar.
Na. d.	25.	14.	12	aquar.
Step.	26.	15.	13.	aquar.
Iohā.	27.	16.	14.	aquar.
Inno.	28.	17.	16.	aquar.
	29.	18.	17.	aquar.
	30.	19.	18.	aquar.
	31.	20.	19.	aquar.

A

DE LVNAE CVRSV PER SIGNA Cap. XXVII.

LVna quotidie IIII. punctis, siue crescens à sole longius abit, seu decrescens soli vicinior, q̃ pridie fuerat redditur: singula autem signa X. pũctos habent, id est, duas horas, sicut & superius admonuimus, V. puncti horam faciunt. Et ideo si vis scire in quo signo luna est, sume lunã quam volueris, vtputa quintam, multiplica per quatuor, fiunt XX. pertire per decem bis deni vies, duobus ergo signis quinta luna semper à sole distat. Item sume octauam lunam, multiplica per IIII. fiunt triginta duo, partire per decẽ, ter deni tries, & remanent II. tribus ergo signis & duob⁹ punctis, octaua luna semper à sole dirimitur. Duos autem punctos VI. partes intelige, id est quantum sol in Zodiaco VI. diebus conficit itineris: punctus siquidẽ habet tres partes, quia signum quodq; X. punctos, XXX. autem habet partes. Item sume nonamdecimam lunam, multiplica per IIII. fiunt LXXVI. partire per decem, septies deni septais, & remanent VI. septem ergo signis & hora vna, quod est dimidium signi ac puncto, id est, tribus partibus, nonadecima semper in itinere quo cœperat à sole digressa est. Et ne, suspicio tibi forte argumenti fallentis incidat, quære ad diametrum cęli, quod quintamdecimam lunam tenere nemo est qui dubitet, multiplica XV. per IIII. fiunt LX. partire per decem, sexies deni sexais: sex enim signis XII. luna semper. i. dimidio sphæræ cælestis à sole discernitur, siue ante, seu retro respexeris. Deniq; orbem lunæ quoties plenissimus est, contra solem cernis oppositum, humilem videlicet sole sublimi, & sublimem humili: quia nimirum cum sole æstiuũ tenente circulum plena est, ipsa tenet brumalem cum sole deuexo in brumalem plena est, ipsam solstitiali scandere circulo nox longissima prodit: At cum iste æquinoctium in plenilunio, tum illa alterum seruat, & quot partibus sol æquinoctium, vel solstitium, quod nuperrime lustrauerat transiit, totidẽ partibus luna plena, vel æquinoctium, vel solstitium, quod contra est, patet esse transgressa.

PUNCTUS.

B

SCHOLIA IN CAPVT DECIMVMSEPTIMVM.

PArtire per decem, ter deni tries. ⌋ *Passim in his formis multiplicationũ postrema uox numeri, quæ id quod ex multiplicatione prouenit explicat, corrupta est: quod siue Britannico idiomate siue librariorum incuria commissum sit, siue quod supra dixit, sic à pueris proferri solere, nescio: Verum quia constanter hoc factum inuenimus, quid uoculæ illæ significent, è regione posui in margine. Notandum autem est quod in his computationibus loquẽdi forma ea utitur, quã usurpant arithmetici in diuidendo. nam quotientem (sic enim uocant denominantem) multiplicant per diuisorem: ueluti si quadraginta diuidam per V. V. inquam cõtinent quadraginta decies, deinde quinquies X. efficiunt quadraginta, supereſt igitur nihil: hac enim forma explorant an aliquid superſit facta distributione.*

DE LVNAE DISCVRSV SI QVI SIGNA IGNORANT. Caput XXVIII.

QVod si quis signorum nescius, lunares tamen cursus agnoscendi cupidus est, inuenerit & ipse solem quotidie partem vnam Zodiaci sui complere: neq; enim aliud partes Zodiaci, quàm quotidianos solis in cælo debemus sentire progressus: lunam vero quotidie XIII. partes eiusdem Zodiaci conficere, id est, punctos quatuor, & vnam partem: Et quia illa XIII. partes complẽte sol vnam complet, inde fieri, vt sicut supra docuimus, non plus quotidiano progressu à sole, quàm quaternis pũctis, hoc est, duodenis partibus elongetur. Ponat ergo lunam vbilibet cõputare voluerit, vtpote in Cal. Ianuarias primam: hæc vbi prima noctem diemq; transegerit, illum cæli locũ tenet, quem sol XIII. mensis eiusdem die completo. Vbi secunda est, multiplica duo per quatuor, fiunt octo. Item vt de punctis ad partes peruenias, multiplica VIII. per III. fiunt XXIIII. Illam ergo cæli partem tenet luna II. in IIII. Nonas Ianuarias, quã sol vigintiquatuor ab hinc die confecto. Vbi tertia est, multiplica III. per quatuor, fiunt XII. partire per decem decies asse decus, & remanent duo puncti,

id est, VI. partes: illam ergo cæli partem tenet luna III. quam sol mense toto & die- C
bus VI. post tertium Nonas Ianuarias exactis, id est, VI. post tertium Nonas Februarias die consummato. Vbi quarta est, multiplica hæc per IIII. fiunt XVI. partire per decem decies asse decus, & remanent VI. puncti, id est, partes X. & VIII. Illam igitur cæli partem tenet luna quarta, quam sol mense expleto ac X. & VIII. diebus post Pridie Nonas Ianuarias. Vbi quinta est, multiplica V. per IIII. fiunt XX. partire per decem bis deni vies: duobus ergo mensibus expletis adueniet sol partem cæli, quam luna quinta tenet, id est, die Nonarum Martiarum. Vbi octaua est VI. Idus Ianuarias, multiplica VIII. per IIII. fiunt XXXII. partire per decem ter deni tries, & remanẽt duo puncti, id est, VI. partes cæli, illam partem cæli tenet luna VIII. in VI. Iduum Ianuariarum die: quam sol aditurus est post tres ab hinc menses, & dies VI. id est, VI. die post VI. Idus Apriles. Vbi XIX. est XIIII. Calendas Februarias, multiplica per IIII. fiunt LXXVI. partire per decem septies deni septais, & remanent VI. multiplica hæc per III. fiunt X. & VIII. Illam partem cæli circunuolat luna XIX. in XIIII. Cal. Februarias, quam sol post VII. ab hinc menses ac dies X. & VIII. id est, XVIII. die post XIIII. Calend. Septemb. qui est VIII. Iduum Septemb. dies. Et ne scrupulus tibi forte argumenti fallentis incidat, proba ad diametrum anni, quod XV. tenere lunam rarus qui nesciat, multiplica XV. per IIII. fiunt LX. partire per decem sexies seni sexais: VI. enim mensibus exactis, id est, medio circuitus anni confecto itinere, sol ingredietur partem cæli, qua luna XV. circunfertur. Et quia tunc XV. Ian. dies est, nimirũ illam partem sol XV. die Iulij mensis adibit. Et vt ad summũ veniamus, sume XXX. lunum, quæ tunc fit in Cal. Feb. multiplica per IIII. fiunt CXX. partire per decem duodecies deni centuies, illa cœli parte luna XXX. currit, quã XII. mensibus exactis, id est, toto anni circulo transacto est sol obtenturus: Ipsa est enim pars eadem in qua & nunc conuersatus lunam suo reciperet in coitu, Quæ vt manifestiora cuilibet etiam tardioris ingenij reddantur, per singulas lunæ ætates quantum ea distet à sole distinctius adnotare curauimus. Prima ergo luna vbi suam perfecerit ætatem, elõgatur à sole spatio dierum XII. secunda spatio dierum XXIIII. tertia spatio mensis vnius, & dierum sex: quarta spatio mensis vnius, & dierum decem & octo: quinta spatio mensium duorum, sexta spatio mensium II. & dierum duodecim, septima spatio mensium II. & dierum XXIIII. octaua, spatio mensium trium, & dierum sex. nona spatio mensium III. & dierum XVIII. decima spatio mensiũ quatuor, vndecima spatio mensium quatuor, & dierum duodecim: duodecima spatio mensium quatuor, & dierum vigintiquatuor: tredecima spatio mensium V. & dierum sex, quartadecima spatio mensium V. & dierum XVIII. quintadecima spatio mensium VI. decimasexta spatio mensium VI. & dierum duodecim, decimaseptima spatio mensium sex, & dierum vigintiquatuor, decimaoctaua spatio mensium septem, & dierum sex, decimanona spatio mensium VII. & dierum XVIII. vigesima spatio mensium octo: vigesimaprima spatio mensium octo, & dierum duodecim, vigesimasecunda spatio mensium octo, & dierum vigintiquatuor: vigesimatertia spatio mensium IX. & dierum sex: vigesimaquarta spatio mensium nouem, & dierum decem & octo: vigesimaquinta spatio mensium X. vigesimasexta spatio mensium X. & dierum duodecim: vigesimaseptima spatio mensium X. & dierũ vigintiquatuor: vigesimaoctaua spatio mensium vndecim, & dierum VI. vigesimanona spatio mensiũ vndecim, & dierũ XVIII. tricesima spatio mensium duodecim.

DE EODEM SI QVI COMPVTARE NON DIDICERVNT. Caput XIX.

SI quis vero etiam calculandi minus idoneus, lunaris tamen circuitus existit curiosus, & huic ad capacitatem ingenioli sui commodamus argumentum, quo id quod quærit inueniat: siquidem totam annalis circuitus seriem, quæ duodecim mẽsibus continetur, alphabetis disiunximus, ita duntaxat, vt primus & secundus ordo vicenos & septenos dies, tertius autem vno amplius complectatur: illo videlicet qui

A de tertio repetitis VIII. horis ſuperfluis accreſcit. Et vt diebus quos ſignare volebamus literæ ſufficerent, non ſingulis has diebus, ſed alternis appoſuimus, atque ideo non vltra o literam alphabetum tangere opus erat. Præpoſuimus eidem operi paginam regularem, quæ X. & IX. alphabeta huiuſmodi à diuerſis literis inchoantia, totidem annorum circuli decennouenalis caperet, ſimul & menſium ſingulorum ſignorumq; vocabula duodecim, quæ hoc ordine diſpoſita eſt, iuxta numerum dierum, quibus luna Zodiacum peruolat, XXVII. lineas habet in longitudine: nominibus ſignorum ante, nominibus vero menſium retro adnotatas, vt qui ſignorum imperitus eſt, ex menſium tamē notitia poſſit inuenire quod quærit: X. vero & IX. habet in latitudine lineas, quæ ordinem decennoualis circuli ſupra adnotato annorum numero præmonſtret. Cum igitur anno quolibet diem quemlibet quo in ſigno, vel cuius menſis in partibus lunam habeat, ſcire volueris, aperto codice nota literam, quæ eidem ſit præpoſita diei, & recurrens ad regularem paginam, in qua literarum eſt diſtincta congeries, eodemq; ſtatim anno ex titulo frontis inuento, illā quam quærebas literam eiuſdem diei inuenies, atq; ante ac retro inſpiciens, quod ſignum quemve menſem è regione habeat adnotabis. Ponamus aliquod quod ad cęt tera, lector, conualeſcat exemplum: Quæris, vbi ſit luna, verbi gratia: In Cal. Aprilis anno VI. circuli decennouenalis: aperi codicem, quære diem Calendarū memoratarum, inuenies e literam præſcriptam, recurre ad paginam regularem, videbis annum VI. perſpecto eius alphabeto e literam reperies, circūfer oculos ad latera, hinc geminorum extrema, illinc Iunij menſis initia deprehendes eſſe notata. Et ſiue eruditus, ſiue ſimplex es lector, palam te quod cupiebas inueſtigaſſe lætaberis. Inſuper & toto illo anno quibuſcunq; diebus e literam videris adſcriptam, ſiue creſcentem,
B ſeu decreſcentem, in ijſdem cæli partibus lunam noueris eſſe conuerſatam: Non em hoc argumento in detrimento an cremento ſuę lucis in aduerſo, an in coitu ſolis ſit poſita luna requiris, ſed & ſi hoc ſcire deſideras, aderit argumentum vetuſta Aegyptiorum obſeruatione traditum.

SCHOLIA IN CAPVT DECIMVMNONVM.

INcipit Beda hoc loco aperire uſum tabularum quæ in principio operis ſumma diligentia poſitæ ſunt, & primum ſextæ quam ſignauimus nota F: dedimus autem operam ut exemplar uetuſtiſſimum ac accuratißime in his tabellis pictum ad literam imitaremur, niſi quo loco ex uetuſtate conſumptis occurrendum fuit, ſeu ubi græci characteres pro illo ſeculo male erant ſcripti. Quod ſi ex hac Bedæ explicatione uſum deprehendere nequis, conſule ea quæ ibi breuiter appoſuimus ſingulis indicibus.

QVOTA SIT LVNA IN CALENDAS QVASQVE.

Caput XX.

PRimo decennouenalis circuli anno, in quo nullæ ſunt Epactæ, in Calendas Ianuarias IX. eſt luna, in Calendas Februarias X. in Calendas Martias IX. in Calendas Apriles X. in Calendas Maias XI. in Calendas Iunias XII. in Calendas Iulias XIII. in Calendas Auguſtas XIIII. in Calendas Septembres XVI. in Calendas Octobres XVI. in Calendas Nouembres XVIII. in Calendas Decembres XVIII. Hos tibi numeros pro regularibus ſingulorum menſium ſume, quibus annuas addens Epactas, luna quota ſit per Calendas quaſq; ſine errore reperies. Si enim vis ſcire quota ſit luna in Calendas Ianuarias anno ſecundo circuli decennouenalis, tene IX. regulares, adde Epactas XI. fiunt XX. viceſima eſt luna. Si vis ſcire quota eſt luna in Calēdas Iunias anno tertio, tene regulares X. adde Epactas anni illius XXI. fiūt XXXI. tolle XXX. remanet I. quarta eſt luna in Calendas memoratas. Quod ſi quis obiecerit vel huius, vel præcedentis argumenti alicubi ordinem vacillare, doceat ipſe in huiuſmodi quæſtionibus indagandis veracius & compendioſius argumētum, & nos libenter gratanterq; accipiemus. Hoc autem præcedens quod commemorauimus argumentum, & nonnullis ad tranſcribendum iam dedimus, & in principijs huius

noſtri opuſculi præfigendum eſſe cenſemus. Porro præſens argumentum quod de C
luna Calendarum quærenda poſuimus, hoc tantum loco commemoraſſe & docuiſſe ſufficiat: Nam cognita quota ſit in Calendas luna, facile etiam cæteris cuiuſque menſis diebus qua ſit ætate cantato ipſo menſe, & concurrẽtibus digitis apparebit. Sunt autem anni tres circuli decennouenalis, in quibus idem argumentum ſtabilitatem ſui tenoris conſeruare nequeat: octauus videlicet, vndecimus, & nonusdecimus, cui cauſam nutandi varia facit ac diſperſa per annum emboliſmorum inſertio. Siquidem anno octauo luna Calendarum Maiarum iuxta rationem quidem argumenti XXVIII. computatur, ſed propter emboliſmum, qui in Martio menſe inſeritur, XXVII. probatur exiſtere. Item in Calendas Iulias iuxta argumentum XXX. fieri potuit luna, ſed propter adiectionem diei, quem ſuperfluitas emboliſmi attulerat, fit XXIX. Item anno X. quia luna emboliſmi pridie Nonas Decembres accenditur, facit lunam in Calendas Martias vigeſimam eſſe & octauam: cum hanc ratio argumenti XXIX. tunc exiſtere docear. Item anno XIX. quia luna emboliſmi tertio die Nonarum Martiarum incipit, cogit lunam in Calendas Maias XVIII. computari, cum XXIX. ſecundum argumenti calculationem canatur: quo etiam anno ratio ſaltus lunaris, de quo in ſequentibus dicemus, fidem eiuſdem argumenti impugnat: Si enim ipſum argumentum iuxta Aegyptios à Septembri menſe, vbi principium eſt anni eorum, inchoaueris, neceſſe eſt vt luna Iulij menſis eo anno XXIX. dies vt nũquam alias habeat, vno videlicet ratione ſaltus amiſſo, & ob id luna Calendarum Auguſtarum tertia reddatur, quæ iuxta argumenti regulam ſecunda computabatur. Si uero, iuxta hoc quod nos ſupra docuimus, à Ianuario principium argumenti ſumere mauis, eodem ordine luna in Calendas Decembres VII. incurrit, quæ iuxta argumentum ſexta fieri debuiſſe putabatur: quia nimirum luna Nouembris mẽ D
ſis vnam amittit diem, & pro XXX. conſuetis XXIX. ſolum diebus cogitur eſſe contenta. Quæ profecto omnia melius colloquendo, quàm ſcribendo docentur. Non autem tranſitorie commemorandum, quod hoc argumentum à Septembri quidã incipiunt, ponentes eidem Septembri regulares V. Octobri V. Nouembri VII. Decembri VII. & cætera vt ſupra nos poſuimus: Quod ob autoritatem Aegyptiorum rationabiliter prorſus agunt, vt à quibus origo computandi ſumpta eſt, horũ quoque in computando anni principium imitentur. Verum aliꝭ aptius multo & expeditius videtur, vt computatio omnis, quantum non neceſſitas rationis obſiſtat, à principio anni ſui etiam apud Romanos incipiat, & vſq; ad terminum anni rato atque intemerato ordine procurrat.

SCHOLIA IN CAPVT XX.

HOc autem præcedens quod commemorauimus argumentum. ⌋ *Horum annalium fragmentũ inuenimus apud Bedam circulorũ decennouenalium, ab anno* D.XXXII. *ſolutis uſq; ad* M.XXV. *quem ipſe (ut ex hac temporis ratione conſtat) altius repetijt, & longius produxit. Verum in exemplari ſcripto quod deerat, tum à principio tum à fine, uſq; ad* M. DC. *produximus ex aſtrorum computationibus, ut poſteris quoq; hæc computatio prodeſſe queat: atq; ad poſtremum libri poſuimus, quo loco plura quæ ad hoc caput intelligendũ rectius ualent, uide.*

QVAE SIT FERIA IN CALENDIS. Cap XXI.

SImile autem huic tradunt argumentum ad inueniendam diem Calendarũ prõptiſſimum, ita duntaxat, vt aliꝭ vtens regularibus, quod in hoc per Epactas facis, in illo facies per concurrentes ſeptem dies. Habet ergo regulares Ianuarius III. Februarius V. Martius V. Aprilis I. Maius III. Iunius VI. Iulius I. Auguſtus IIII. September VII. October II. Nouember V. December VII. Qui videlicet regulares hoc ſpecialiter indicant, quota ſit feria per Calendas, eo anno quo ſeptem concurrentes adſcripti ſunt dies: cæteris vero annis addes concurrentes quotquot in præſenti fuerint adnotati ad regulares menſium ſingulorum, & ita diem Calendarum ſine errore ſemper inuenies: Hoc tantum memor eſto, vt cum imminente anno biſſextili

A vnus concurrentium intermittendus est dies, eo tamen numero quem intermissurus es, in Ianuario Februarioq; vtaris: ac in Calendis primum Martijs per illum qui circulo continetur solis computare incipias. Cum ergo diem Calendarũ, verbi gratia, Ianuariarũ quærere vis, dicis Ianuarius II. adde cõcurrentes septimanæ dies, qui fuerunt anno quo computas, vtpote III. fiunt quinq;, quinta feria intrant Calendæ Ianuariæ. Item anno qui sex habet concurrentes, sume V. regulares mensis Martij, adde concurrentes sex, fiunt vndecim, tolle septem remanent quatuor, quarta feria sunt Calendæ Martiæ.

ARGVMENTVM DE QVALIBET LVNA VEL FERIA. Caput XXII.

ESt etiam vetus argumentum, non modo de Calendarum, verum & de quorũlibet inter Calendas dierum luna vel feria dinoscenda repertum, aliquanto qdem grauius ad discendum, sed maiorum tamen nobis autoritate contraditum, atq; ideo minoribus nostra æque solertia tradendum. Si ergo vis scire, hoc vel illo die quota sit luna, computa dies à principio mensis Ianuarij vsq; in diem de quo inquiris: & cum scieris, adde ætatem lunæ quæ fuit in Calendis Ianuarijs, partire omnia per LIX. & si amplius XXX. remanserint, tolle triginta, & quod supersit ipsa est luna diei quam quæris. Item si vis scire hoc vel illo die quota sit feria, computa dies à Calendis Ianuarijs vsq; in diem de quo inquiris: & cum noueris, adde feriam quę fuit die Calendarum Ianuariarum: & si bissextilis annus est, etiam bissexti diem postq; transierit augmentare memento: partire omnia per septem, & quod remanet diem tibi septimanæ quæ sit vbicunq; quæris ostendet. Quod ita solum sine labore currit argumentum, si numerum mensium singulorum per Calendas, Nonas & Idus memoriter decantare consuescas. Ianuarius in Calendas I. & Nonas V. in Idus XIII.
B Februarius in Calendas XXXII. in Nonas XXXVI. in Idus XLIIII. Martius in Calendas XL. in Nonas LXVI. in Idus LXXIIII. Aprilis in Calendas XCI. in Nonas XCV. in Idus CIII. Maius in Cal. CXXI. in Nonas CXXVII. in Idus CXXXV. Iunius in Cal. CLII. in Nonas CLVI. in Idus CLXIIII. Iulius in Cal. CLXXXII. in Nonas CLXXXVIII. in Idus CXCVI. Augustus in Cal. CCXIII. in Nonas CCXVII. in Idus CCXXV. Septẽber in Calendas CCXLIIII. in Nonas CCXLVIII. in Idus CCLVI. October in Calendas CCLXXIIII. in Nonas CCLXXX. in Idus CCLXXXVIII. Nouember in Calendas CCCV. in Nonas CCCCIII. in Idus CCCXVII. December in Cal. CCCXXXV. in Nonas CCCXXXIX. in Idus CCCXLVII. Si ergo scire vis, verbi gratia, anno quo per Calendas Ianuarias nona est luna, quota sit luna in Calendas Maias, dicito, Maias in Calendas CXXI. tolle Calendas remanent CXX. adde IX. fiunt CXXIX, partire per LIX. quinquagies nouies bini cendecus octos: tolle CXVIII. remanent XI. vndecima est luna in Calendas Maias. Si vis scire quota est luna in XV. Calendas Iunias, dicito, Iunius in Calendas CLII. tolle XV. Calendas Iulias, remanent CXXXVII. adde IX. fiunt CXLVI. partire per LIX. quinquagies nouies bini cendecus octos, tolle CXVIII. remanent XXVIII. vicesimaoctaua est luna in XV. Calendas Iunias. Si vis scire quota est luna VII. Idus Decembres, dicito, December in Idus CCCXLVII. tolle VII. Idus, remanent CCCXL. adde IX. fiunt CCXLIX. partire per LIX. quinquagies nouies quini CCXCV. tolle CCXV. remanẽt LIIII. tolle XXX. remanent XXIIII. vicesimaquarta est luna die memorato. Iuuat huiusce argumenti vsum, si calculator vltima qnquagesimænonæ partis diligentius memorię cõmendat: qnquagies nouies seni CCCLIIII. qnquagies nouies qni CCXCV. qnquagies nouies q̃terni CCXXXVI. quinquagies nouies terni CLXXVII. qnquagies nouies bini CXVIII. qnquies nouies assis IX. Eodẽ ordine diẽ septimanæ q̃cunq; volueris tpe adiuncto Calendarũ Iuniarum die requiris. Si enim vis scire, verbi gratia, anno quo Calendæ Ianuariæ quinta feria celebrantur, octauo Calendarũ Octobrium die quota feria sit dicito: October in Calendas CCLXXIIII. tolle VIII. Calendas Octobres, remanẽt CCLXVI. adde quintam feriam quę fuit in Calendis Ianuarijs, fiunt CCLXXI. partire per VII. septies

triceni ducenti decus, septies octoni quinquagies sexies, remanent V. quinta est feria octauo Calendas Octobres. C

SCHOLIA IN CAPVT XXII.

EST etiam vetus argumentum. ⌟ *Ad hoc caput, deinde ad id quod sequitur, tum ad id quoq; quod præcedit, referendæ sunt tabulæ quas principio operis proposuit, præsertim has quas literis maiusculis signauimus A.B.G.I.V & X. quemadmodum ibi etiam annotauimus.*

DE AETATE LVNAE SI QVIS COMPVTARE NON POTEST. Caput XXIII.

QVod si adeo quis deses vel hebes est, vt absque omni labore computandi luræ cursum scire voluerit, innitatur alphabetis quæ in annali videt libello iuxta cursum distincta lunarem, vbi duos lunæ circuitus, id est, quinquagenos & nouenos dies terna tenent alphabeta: & quamcunque literam luna in hac ætate semel habet, eandem per totum annum simili modo notatam in eadem semper ætate habere non desinit: nisi forte, quod tamen raro accidit, emboliſmorum hæc ratio immutet: Verbi gratia, anno tertio cycli decennouenalis, luna quę XXX. dies habitura est, semper ab a nudo incipit, secunda est in b, tertia in c, similiter nudis, id est, nullo puncto adnotatis: & sic ex ordine suam litera quæque seruat ætatem lunæ. Item luna, quę vndetriginta dies habitura est, ab l subnotato incipiens, secūda semper in m, tertia in n, simili figura notatis: Et sic ex ordine recurrens luna suā cuique literæ restituit ætatē. Discernendi enim gratia primum de ternis alphabetum nudis vtrinq; literis, secundū subnotatis, tertiū supernotatis determinādum prouidit antiquitas. D

QVOT HORIS LVNA LVCEAT. Caput XXIIII.

TRadunt quoque argumentum veteres, quo luna cuiusq; ætatis quot horis luceat explo retur: Quia enim prima luna, inquiunt, IIII. punctos lucet, adijcitur hic numerus à secunda luna quotidie vsque ad plenilunium, detrahiturq; de hinc paribus spatijs in diminutionem. Et ideo si nosse vis luna secunda quot horas luceat, multiplica per quatuor duo, fiunt VIII. partire per V. quia quinque puncti horam faciunt, quinquies asse quinquis, & remanent III. horam ergo & tres punctos lucet luna secunda. Item multiplica III. per IIII. fiunt XII. partire per V. quinquies bini decus, & remanent duo: duas horas, & totidem punctos tertia luna lucet. Item ubi ad decimam lunam perueneris, multiplica per IIII. fiunt XL. partire per quintam partē, quinquies octoni quadrais: octo horas lucet decima luna. Et ne argumentum dubium fore arbitreris, tene XV. inquiunt, & vbi pernox luna candet exquire, multiplica per IIII. fiunt LX. partire per V. quinquies duodeni sexais XII. horas, id est, noctē integram decimaquinta luna perlustrat. Item si nosse vis sextamdecimam, & septimamdecimam, & cæteras deinceps, quot horis luceat luna recole, per singulas quāto minus sunt à XXX. & inde computandi crepidinem strue. Verbi gratia: Si nosse vis vicesimaquinta quam diu luceat luna, dicito: quanto minus à XXX. patebit, quia V. multiplica per IIII. quater quini vies: partire per V. quinquies quaterni vies, quatuor ergo horis splendet vicesimaquinta, quomodo & quinta luna. Et quidem hoc argumentum tempore æquinoctiali legitima fixum statione perlabitur: verum longissimis in bruma noctibus, vel item æstate breuissimis, quarum alias XII. horarum spatium longe transcendere, alias nequaquam ad hoc pertingere posse constat: qua ratione lunam XII. horas lucere credamus: nisi forte putamus non equinoctiales horas intelligendas, sed singulas quasque noctes pro sua mensura longitudinis, aut breuitatis in duodecim particulas, quas horas vocitemus æqua distributione findendas.

A

SCHOLIA IN CAPVT XXIIII.

CAput hoc in figuram redactum inuenimus in principio, quam hoc loco libuit subijcere, ne si in eum locum forte incideret lector, incertum sit quo spectet: est autem talis in qua primus numerus ætatem lunæ significat, secundus, numerum horarum temporalium. Apices adiecti sunt puncti quibus, ut supra dictum est, in lunæ computationibus utimur.

DE LVNA QVOT PVNCTIS LVCEAT.

Luna	Horæ	Puncti	Luna	Horæ	Puncti
I.		::	XVI.	XI.	.
II.	I.	:.	XVII.	X.	:
III.	II.	:	XVIII.	IX.	:.
IIII.	III.	.	XIX.	VIII.	::
V.	IIII.		XX.	VIII.	
VI.	IIII.	:.	XXI.	VII.	.
VII.	V.	:.	XXII.	VI.	:
VIII.	VI.	:	XXIII.	V.	:.
IX.	VII.	.	XXIIII.	IIII.	::
X.	VIII.		XXV.	IIII.	.
XI.	VIII.	::	XXVI.	III.	.
B XII.	IX.	:.	XXVII.	II.	:
XIII.	X.	:	XXVIII.	I.	:.
XIIII.	XI.	.	XXIX.		::
XV.	XII.		XXX.		o

QVANDO VEL QVARE LVNA VEL PRONA, VEL SVPINA, VEL VIDEATVR ERECTA.

Caput XXV.

SVnt qui auras explorare conati, dicant lunam nouam quoties supino cornu vtroq; videatur, tempestuosum mensem: quoties erecto vno, serenum portendere. Quod longe aliter esse naturalis ratio prodit. Quid enim? nunquid credibile est lunæ statum, qui fixus in æthere permanet, pro subiacẽtium mutatione flabrorũ, vel nubium posse aliorsum quàm fuerat conuerti, & eam quasi futuræ metu tempestatis aliquanto altius cornu, quàm naturæ ordo poscebat attollere? Maxime cum non omnibus in terris idem fluctuantium possit existere flatus aurarum: lunæ autẽ status idem, eademq; sit pro variante solis digressu conuersio. Dicunt eam, sicut & beatus Augustinus in expositione psalmi decimi docet, non habere lumen proprium, sed à sole illustrari. Sed quando cum illo est, eam partem ad nos habere, qua non illustratur, & ideo nihil in ea lucis videri: cum autem incipit ab illo recedere, illustrari ab ea etiam parte, quam habet ad terram, & necessario incipere à cornibus, donec fiat quindecima contra solem: Tunc enim sole occidente oritur, vt quisquis occidentem solem obseruauerit, cum eum cœperit non videre, conuersus ad orientem lunam surgere videat, atq; inde ex alia parte, cum ei cœperit propinquare, illã partem ad nos conuertere, qua non illustratur, donec ad cornua redeat, atque inde omnino non appareat: Quia tunc illa pars quæ illustratur, sursum est ad cælum, ad terram autem illa, quam radiare sol non potest. Cum ergo die crescente sol à meridianis plagis ad boreales paulatim partes ascenderit, necesse est luna, quæ eo tẽpore

nata eſt,ocyori tranſitu ſolem ad borealia ſigna præcurrat: Atque ideo cum noua C
poſt occaſum ſolis videtur,quæ ad ſeptentrionem ſolaris occaſus occaſura eſt,nimi
rum non iuxta,ſed ſupra ſolem ſita eſt,quo inferiora eius illuſtrante, æqualia pene
cornua protendere,& inſtar nauis ſupina ire videtur. At reuerſo poſt ſolſtitiũ æſti-
uum ad inferiora & auſtralia curſu ſolis,luna quoq; illis nata mẽſibus, ad inferiora
curſum tendat neceſſe eſt: Vnde fit,vt quę ad auſtralem partem ſolis,qui occiderat
occaſura eſt,abſq; vlla dubietate cum primo poſt occaſum ſolis apparet, non iam
ſupra illum,ſed iuxta illum ad meridiem poſita videtur. Atq; ideo aquilonalia eius
latera ſole aſpectante cernitur erecta progredi:ſemper enim luna auerſis à ſole cor
nibus,rotundam ſui partem pandit ad illum,cuius rationis ordine agitur,vt quo di
es longior,eo ſit noua luna excelſior:& quo breuior atque ad meridiem decliuior
eſt dies,eo deiectior noua luna cernatur. Et inde vulgi creuit opinio,lunam cum ſu
pina & celſior incedit,turbines tempeſtatum:cum vero erecta, & in auſtros deie-
ctior,tranquillitatem deſignare: quia is nimirũ ſtatus eſt anni vertentes,vt ſex men
ſibus,quibus decreſcit dies,multo clemẽtior ſit aëris motus,quàm reliquis ſex. Ea-
dem ratio eſt etiam lunæ decreſcentis,quare matutino in exortu nunc erecta,nunc
ſupina appareat,eadem cur interdiu ſępe prona procedat: nimirum ſolis eam radiis
ſuperiore ex loco tangentibus. Non ergo lunæ conuerſio,quæ naturalis eſt & fixa,
poteſt futuri menſis portendere ſtatum. Sed qui curioſi ſunt, huiuſmodi rerum co-
loris,vel eius,vel ſolis,vel cæli ipſius,aut ſtellarum,ſiue nubium mutatiõe, vel aliis
quibuſlibet indiciis ſæpe ſtatum aëris,qui ſit futurus explorant. Deniq; lunam quar
tam,ſi pura fuerit,neq; obtuſis cornibus,dare reliquis diebus vſq; ad exactum men
ſem indicium ſerenitatis exiſtimant,& cætera talia.

SCHOLIA IN CAPVT XXV.

D

SVnt qui auras explorare conàti.] *Reddit Beda hoc capite rationem, quare lunæ cre-
ſcentis cornua aliquando ſupina cælum ſpectent, aliàs prona ad terram deiecta ſint: tum quod
ea res tempeſtatum inditium non ſit niſi ex accidente: fit enim ratione ſtabili ex diuerſitate loci, un
de lumen haurit. Primum conſtat lunam non lucere ſuo, ſed alieno lumine ſ. ſolis qui cunctis aſtris
lucem fœnerat, deinde globum qui dimidiata parte ſemper lucet (uel ut Cleomedes probat pau-
lo plus propter ſolis magnitudinem, cuius radij aliquanto amplius quàm hemiſphærium circũful-
gent, ut etiam docent optici) neceſſe eſt lunã ea parte lucere qua ſolem ſpectat, atq; hæc ſic poſita ſa
pe eſt, ut paululum ab illo diſtat: nequit igitur illa pars quæ contra ſolem eſt poſita terræ eſſe ad-
uerſa. Hinc eſt quòd diuerſis interuallis ſolis & lunæ alia nobis ſchematiſmi apparent. Verũ quod
cornua aliquando ſpectent cælum (quod contingit diebus decreſcentibus) cauſa eſt ex ſolis tum et-
iam ex lunæ ſitu: nam cum ſol poſt conuerſionem dierum ad humiliores ſigniferi partes deſcendat,
ſequitur & lunã è ſublimi lucem à ſole haurire, quòd dum ſit, ẽ ambitus lucis pronus, extremitates
autem quæ cornua dicuntur, ſunt ſupinæ. Dum uero dies rurſus creſcunt, luna ex humiliore loco
ſolem ſupra ſe poſitum habet, unde tunc cõtrario modo euenit, quod facile patebit, ſi cui in ſphæra
aut aſtrolabio id experiri liceat.*

QVA RATIONE LVNA CVM SIT SITV INFERIOR, SVPERIOR SOLE ALIQVOTIES VIDEATVR.

Caput XXVI.

NEc mirari opus eſt,cum lunam per auſtralia ſigna currentem, multo inferius
ac vicinius terræ quàm ſolem,cum iiſdem moratur in partibus, circuire vi-
derimus:quia videlicet multo inferius non ſolum Soli,ſed & Veneri,ac Mercurio,
quæ infimæ ſtellarum ſunt, luna in confinio aëris huius turbulenti, & puri decurrit
Terra q̃tũ diſtet à ſole & luna. ætheris. Denique multi philoſophorum ſolem abeſſe à luna vndeuiginti partes,
quantas lunam ipſam à terra prodiderunt. Pythagoras vero vir ſagacis animi,à ter
ra ad lunam CXXVI. milia ſtadiorum eſſe collegit, ad ſolem ab ea duplum, inde ad

A duodecim ſigna triplicatum. Sed merito quærere ac ac mirari ſollicitus quiſque po teſt, quare luna in ſolſtitiali circulo decurrens, tãto altior æſtiuo ſole currere, quan to breuiores videatur facere vmbras. Vnde paucis intimandum eſt, quod hunc lu- næ progreſſum vltra ſolem in vtraque cæli plaga, & auſtrali videlicet & ſeptentri- onali, Signiferi gignat latitudo. Porro in auſtrali ipſa quoque lunæ eiuſdẽ deiectio iuuet: ſiquidem Signifer idem CCC. quidem LXV. partibus & quadrante per cæli ambitum longus, ſed XII. eſt partibus latus: Harum duas tantum medias ſol, lu- na omnes peruagari conſueuit: quæ cum auſtrales illius deuenit in locos, aliquanto humilior hyberno ſole apparet, nõ ſolum quia vicinior eſt terræ, ſed etiam quia qn- que fere partibus aliquoties, ſiue etiã ſex ſolaris curſus terminos in meridiẽ tranſiit, & quanto amplius interiora auſtri penetrat, tanto deiectior noſtris, qui eam ab aqui lone ſpeculamur paret obtutibus. At cum ſolſtitiali graditur in circulo, aliquãto fæ pe elatior ſole videtur æſtiuo: quia cum propinquior ſit terræ quàm ſol, quinq; et- iam, vel ſex partibus aliquando ſolis terminos ad aquilonem tranſcendit, & idcirco noſtris obtutibus, qui in terra poſiti vtrunque ſydus de inferioribus aſpectamus, tã- to eminentior cæli culmina petere videtur, quãto magis boreales ſeſe recipit in par tes. Quod hoc probabitur exemplo: Intrabis noctu in aliquam domum prægran- dem, certe eccleſiam longitudine, latitudine, & altitudine præſtantem, & innumera lucernarum ardẽtium copia, pro illius cuius natalis eſt martyris honore repletam: inter quas duæ maximæ ac mirandi operis pharis ſuis quæq; ſuſpenſæ ad laquearia catenis, ſed quæ tibi ex ijs intranti vicinior, ipſa quoq; eſt ſubiacenti pauimento vi- cinior, tanta autem vaſtitas domus, tãta eſt longe diſtantium celſitudo pharorum, vt magis nocturno viſu lucem comasq; flammarum, quàm ipſa ignium valeas va- ſa dinoſcere: nimirum vbi pharis appropinquare incipiens, recto intuitu oculos ad B pharos, & per pharos ad contrapoſita laquearіorum vel parietes loca ſuſtuleris, il la tibi altior, quæ vicinior eſt pharus apparebit: & quanto acceſſeris, tanto tibi quæ ſubmerſior eſt videbitur eſſe ſuſpenſior, donec perſpecta certius veritate, cũcta vt ſunt poſita cognoſcas. Ita ergo & nos infra duo magna cæli luminaria ſiti, qa vtrũ- que habemus ad meridiem, quo hoc quod inferius eſt in ſeptentrionem ſe ſubrigẽ- do magis magisq; nobis appropiat, eo nobis oculos ad illa & per illa dirigentibus, ad cælum videtur eſſe illo ſublimius, quo deiectius incedere manifeſta ratione pa- tebit.

SCHOLIA IN CAPVT. XXVI.

NEc mirari opus eſt. ⌟ *Docet hoc capite Beda ex ratione optica lunam (quæ longe ter- ris eſt uicinior atq; ſol) aliquando uideri ſole altiorem à terris: quod cũ nõ ſit reuera, facit tamen loci qualitas & uidendi ratio, ut ſic neceſſe ſit uideri, quemadmodum ex ipſis diſciplinæ pe- netralibus docebimus paulopoſt.*

¶Denique multi philoſophorum. ⌟ *Hæc ad uerbum ſumpta ex ſecundo libro Plinij naturalis hiſtoriæ capite 21. integro. Aduertendum autem eſt ex duabus his opinionibus de ſyde- rum interuallis ueriorem eſſe pythagoricã, cum qua etſi plus quadrat recẽtior aſtrologia, multum tamen ab hac pythagorica ſententia abeſt. Scribit enim Alphraganus, quem nunc plurimum ſe- ſequuntur, lunam eſſe à terra C.IX, M XXXVII. M. Paſſ. Quod eſt hinc uſq; ad ſolem, complecti tur III, M.DXXX M.IX C.LXIII M. paſſ. id eſt, decies ter centena octingenta millia noningenta ſexaginta tria milia paſſ. quod nec ad Pythagoram nec ad aliam illam opinionem quadrat: nam in- teruallum lunæ & ſolis tricies amplius eſt, quàm à terra uſq; ad lunam.*

¶Siquidem ſignifer idem CCC. quidem LXV. partibus & quadrante per cæli am bitum longus. ⌟ *Partes hoc loco intelliges non ut uulgo nunc gradus, ſed quantum ſpatij ſol quotidie in ſignifero peragit, alioq ſemp partes intelligimus triceſimã ſigni dodecamorij portionẽ.*

¶Harum duas tantũ medias ſol. ⌟ *Ex Plinio hæc quoq; ſumpta ſunt de catholicis ſyderũ, ſed iſtic legitur Martis ſtella quatuor medias, Iouis mediã & ſuper eam duas, Saturni duas ut ſol. Verum tam ſatis conſtat ſolem per mediam ſigni feri partem incedere, quam eclypticam uocant, ſine aliqua inclinatione ad ſeptentriones uel ad meridiem: legendum igitur eſt ſecus forte ad hunc*

modũ: At Sol nullas, seu alia quædam solis euagatio intelligenda est, quæ fit per absides sursum & deorsum: utcunq; res habet, Beda non recte hunc locum suo themati accommodat.

¶Pharis suis quæq; suspensæ.⌋ Pharos uocat Coronides illas in quibus lucernarum ambitus ab imo usq; ad fastigium sic sunt dispositi, ut cõtinuo superiores angustiores inferioribus Pyramidis seu turris formã ostendant, quales suspenduntur ex laquearibus sacrarum ædiũ, seu quales succenduntur in sacris funebribus: probat autem ex uidendi ratione, quod magnitudinũ, quæque sublimes sunt, hæ quæ propiores sunt fastigio appareant altiores, ueluti in ædificiorum contignationibus, quæ pars remotior est ab aspectu humilior ea esse uidetur, quæ propior, sublimior: quemadmodum Euclides quoq; docet in opticis. Sit uerbi gratia in subiecto schemate oculus B. sub ipso F D. plano positus, à quo exeuntes radij, unus quidem B D. alter B C. tertius B F. humillima omnium quæ ex puncto B. ad ipsum planum eminens scilicet D F. est linea B F. atq; etiam linea B C. humilior est linea, B D. linea enim D C. spectatur per geminos radios q sunt B D. & B C. atq; ipsum C F. spectatur per radios B C. & B F. quare D C. necesse est humilius spectari quam C F.

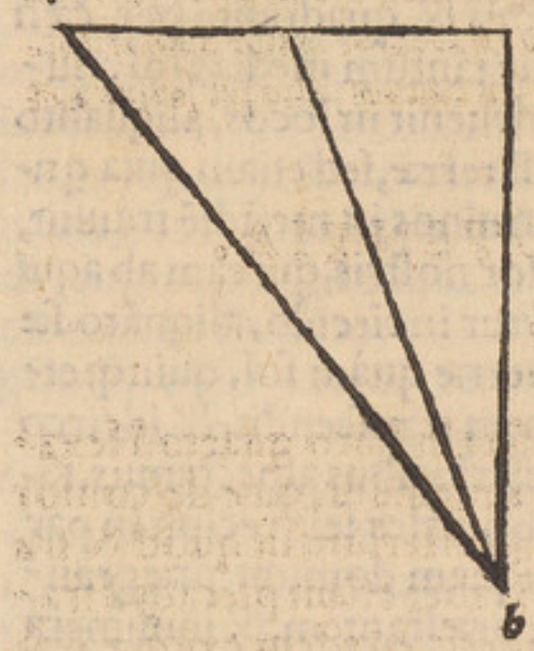

DE MAGNITVDINE, VEL DEFECTV SOLIS ET LVNAE. Caput XXVII.

DE magnitudine, vel defectu solis, siue lunæ, Plinius secũdus in opere pulcherrimo naturalis historiæ ita describit: Manifestum est solem interuentu lunæ occultari, lunamq; terræ obiectu, ac vices reddi, eosdem solis radios luna interpositu suo auferente terræ, terraq; lunæ. Hac subeunte repentinas obduci tenebras, rursumq; illius vmbra sydus hebetari: Neque enim aliud esse noctem, quàm terræ vmbram. Stati autem, atque non menstrui sunt vtriq; defectus, propter obliquitatem Signiferi, luneq; multiuagos, vt dictum est, flexus, non semper in scrupulis partium congruente syderum motu. Hæc ratio mortales animos subducit in cælum, ac velut inde contemplantibus, trium maximarum rerum naturæ partium magnitudinem detegit: Non posset quippe totus sol adimi terris intercedente luna, si terra maior esset quàm luna. Certior ex vtroque vastitas solis aperitur, non sit vt necesse amplitudinem eius oculorum argumentis, atque coniectura animi scrutari immẽsum esse, qui arborum in limitibus porrectarum in quodlibet passuũ milia vmbras paribus faciat interuallis, tanquam toto spatio medius. Et paulo post: Certum est, inquit, solis defectum, non nisi nouissima, primaue fieri luna, quod vocant coitum, lunæ autem non nisi plena semperq; citrà quàm proxime fuerit: Omnibus autem annis fieri vtriusque syderis defectus, statutis diebus horisq; sub terra: nec tamen cum superne fiant vbique cerni, aliquando propter nebulam, sæpius globo terræ obstante conuexitatibus mundi intra ducentos annos Hipparchi sagacitate compertũ est. Sed ne gentilis tantum viri dictis videamur consummare capitulum, etiam ecclesiæ doctores quid de hoc senserint quæramus. Beatus Hieronymus interpretans euangelij sententiam, qua dictum est in domini passione tenebras factas super terram: Qui scripserunt, inquit, contra euangelia, suspicantur deliquium solis, quod veris æstatisq; temporibus accidere solet, discipulos Christi ob imperitiam super resurrectione domini interpretatos, cum defectus solis nunquam nisi ortu lunæ fieri soleat: Nulli autem dubium est, paschæ tempore lunam fuisse plenissimam.

SCHOLIA IN CAPVT XXVII.

DE magnitudine vel defectu solis.⌋ Quoniam huius capitis omnia fere desumpta sunt ex libro secundo Plinij historiæ naturalis capite X. & XI. explicare hæc, puto nõ magis ad Bedam pertinere quàm ad Plinium: ob id si dominus uitam dederit, aliàs per comodiorem occasionem hæc tractabimus exactius.

A ¶Non posset quippe totus sol.┘ *Si hæc germana lectio est apud Plinium, quemadmodum codices passim habent, est in magno errore (à quo tamen alij eũ defendunt) quod terrã luna minorẽ esse crediderit, quòd si pro conditionali particula si, nisi legas uerum habebit, sed aptum proposito: proinde si mutare aliquid nobis cõcesserimus, uide sic ne legi posset, Non posset quippe totus orbis lunæ terris adimi intercedẽte umbra, si maior esset luna quàm terra, sed nihil hic definio, forte alius sequitur suo iudicio non interposito, quò authori quem uenenatur habeatur maior authoritas.*

¶ Nisi ortu lunæ.┘ *Ortum lunæ intellige lunæ silentium seu coitum, alioqui sensus non constat.*

DE EFFECTIVA LVNAE POTENTIA. CAPVT XXVIII.

DE effectiua lunæ potentia, beatus antistes Ambrosius in libro quarto Hexameron ita commemorat: Similia de lunæ ratione conueniunt, quæ de consorte eius ac fratre memorauimus: Siquidem in id se induit ministerium in quod & frater, vt illuminet tenebras, foueat semina, augeat fructus. Habet etiam pleraq; à fratre distincta, vt quem tota die calor humorem terræ siccauerit, eundem exiguæ noctis tempore ros reponat: Nam & ipsa luna larga roris adsciscitur. Deniq; cum serenior nox est, & luna pernox, tunc largior ros fertur arua perfundere, & plerique sub aëre quiescentes, quo magis sub lumine fuissent lunæ, eo plus humoris se capite collegisse senserunt. Vnde & in Canticis dicit Christus ad ecclesiam: ¦Quoniam caput meum repletum est rore, & crines mei guttis noctis. Tum deinde minuitur & auge *Centi. 8.*
B tur, vt minor sit cum resurgit noua, & cum sit imminuta cumuletur. In quo grande mysterium est: Nam & defectui eius compatiuntur elementa, & processu eius quæ fuerint exinanita cumulantur, vt animantium cerebra maritimorum humida: Siquidem pleniores Ostreę reperiri ferantur, multaq; alia, cum globus lunaris adolescit. De arborum quoq; internis idem allegant, qui hoc vsu proprio compererunt. Hæc beati Ambrosii verba etiam architectorum omnium ars, & quotidianus vsus adfirmat, qui obseruandum præcipue docent, vt à quintadecima luna vsq; ad vicesimam & secundam arbores præcidantur, ex quibus vel liburnæ texendæ, vel publica quæque sunt opera facienda: His enim octo diebus cæsa materies immunis seruatur à carie, reliquis autem diebus præcisa, etiam in eodem anno, interna vermium labe exesa in puluerem vertitur. Qui hoc quoque obseruant, vt post solstitium æstiuum, id *Pli. lib. 17. capite 10.*
est, post mensem Iulium, & Augustum, vsque ad Calendas Ianuarias materias cædant: His nanque mensibus arescente humore, siccciora, & ideo fortiora sunt ligna. Sed & lapis Selenites in Perside potentiæ lunaris effectum mirifice demõstrat, qui lunæ continens imaginem, fulgore candido niueoq; trãslucet, atque iuxta cursum astri ipsius vel augeri diebus singulis perhibetur, vel minui. His consentanea Basilius Cæsareæ Cappadociæ reuerendissimus Antistes in sexto Hexameron libro scribit, dicens: Opinor autem quod & animalibus creandis, cæterisq; omnibus quæ terra producit non parua confertur ex lunæ mutatione formatio: modo autem laxiora eorum corpora videntur & vacua, cum senescit: modo integra & repleta, cũ crescit: quoniam humorem quendam cum calore permixtum interius his latenter infundit: Quod ita esse demonstrant hi, qui sub dio dormientes lucente luna, postquam surrexerint inueniunt capita sua largissimo rore madentia. Sed & recentes carnes si sub luna iacuerint, fluida mox putredine corrumpuntur. Idemq; significat pecorinum cerebrum, vel etiam viscera marinorum animalium, quæ sunt humectiora, nec non arborum medullæ. Et paulo post: Sed aëris motus ijsdem ipsis commutationibus continetur, sicut lunæ nouitas attestatur, quæ ex longa plerunque serenitate subito nubium glomerationes & perturbationes exuscitat. Euriporum quoque meatus refluus hoc indicat, vel etiam reciprocatio Syrtium, quæ vicinæ habentur oceano, quas pro lunæ schematibus concitari *Euripus.*

locorum accolæ prodiderunt: Euripi etiam in utraq; parte soliti sunt propria leniter fluenta conuertere reliquo omni tempore, cum vero luna nascitur, nullo modo possunt quiescere, sed vehementi feruore semper exæstuant, donec luna rursus appareat, sedationem commotis turbinibus allatura.

SCHOLIA IN CAPVT XXVIII.

QVi hoc quoq; obseruant.] *Architecti præcipiunt materiam esse cedendam à primo autumno ad id tempus, quod est antequam incipiunt flare fauonij. Vide Vitruuium de architectura lib. 2. capite nono.*

¶Sed & lapis Selenites.] *Hic habet à nomen à luna, quam Attici σελήνην uocant. Nascitur authore Plinio in Arabia, cuius uerba adscribam ex fine ultimi lib. Selenites ex candido translucet colore, melleo fulgore, imaginem lunæ continens, redditq; eam in dies singulos crescentis minuentisq; numero, nasciq; putatur in Arabia. Multa quoq; de hac gemma apud Marsilium ficinum, in libello de uita cælitus comparanda scripta sunt. Meminit quoq; eiusdem Dioscorides cap. 995. Item Albertus Magnus libro secundo de metallis.*

¶Euriporum quoq; meatus.] *Euripum accipit pro quolibet æstu maris. Euripus peculiare nomẽ illius nobilissimi æstus, qui est inter Atticã & Euboeã, in quã quidam se præcipitẽ dedisse Aristotelẽ scribũt, estq; ei⁹ æstus maxime mira natura, ut paßim cõstat apud historicos & physicos.*

DE CONCORDIA MARIS ET LVNAE. Caput XXVIII.

MAxime autem præ omnibus admiranda tanta oceani cum lunæ cursu societas, qui ad omnem eius ortum, omnemq; occasum ipse quoq; emisso sui fer uoris, quod Græci ῥεῦμα vocant, impetu litora late contegat, eodemq; reuocato detegat, ac dulces fluminum occursus salsis abunde cõmisceat simul & accumulet vndis: Nec mora prætereunte luna recedens & ipse, natiuæ has dulcedini mensuræq; relinquat, tanquam lunæ quibusdam aspirationibus inuitus protrahatur, & iterum eiusdem vi cessante in mẽsuram propriam refundatur: Sicut enim luna, iuxta quod & supra docuimus, IIII. punctorum spatio quotidie tardius oriri, tardius occidere q̃ pridie orta est vel occiderat solet, ita etiam maris æstus vterque, siue diurnus sit, siue nocturnus, seu matutinus, siue vespertinus eiusdem penè tẽporis interuallo tardius quotidie venire, tardius redire non definit. Punctus autem quinta pars horæ est, quinq; enim puncti horam faciunt. Vnde fit, vt quia luna in duobus suis mensibus id est, diebus LIX, quinquagies & septies terræ orbem circuit, æstus oceani per tempus idem geminato hoc numero, id est, CXIIII. vicibus exundet ad superiora, & tot æque vicibus suum relabatur in alueum: quia luna in XXIX. diebus uicies octies terræ ambitum lustrat: & in XII. horis, quæ ad naturalis vsq; mensis plenitudinem supersunt, dimidium terræ circuit orbem: vt quæ, verbi gratia, præterito mense sup terram meridie, nunc media nocte sub terra solem accendenda consequatur, per tãtundem temporis geminatis æstus sui vicibus, quinquagies septies.

Punctus.

Maria alta tumescant,
Obicibus ruptis, rursusq; in seipsa residunt.

Quia luna in dimidio mensis spatio, hoc est, XV. noctibus ac diebus quater decies terram circumlabitur, insuper & dimidium terræ semel. Vnde fit vt oriẽtem plena vespere teneat, quæ pridem noua vespere occidentem tenuerat. Mare per id temporis vicies nouies adfluit simul & remeat: & sicut luna per dies XV. vt diximus, naturali cursus sui tarditate de occidente in orientem vespertina refunditur: & quæ matutina hodie orientem tenebat, post dies XV matutina in occidente videbitur, ita etiam æstus oceani nunc vespertinus post dies XV. fit matutinus, ac contrà matutinus, quotidiano detractus impedimento vespertinus adsurgit. Et quoniam luna per annũ, id est, menses XII, suos qui sunt dies CCCLIIII, duodecim vicibus minus, hoc est, trecenties quadragies & bis terræ ambit orbem, æstus oceani tempore eodem DCLXXXIIII. uicibus & ipse terras adluit ac resilit. Imitat aũt lunæ cursum mare nõ solũ cõmuni accessu & recessu, sed etiam quodã sui status profectu defectuq; peren

A ni,ita vt non tardior ſolum quàm pridie, uerum etiam maior minorve quotidie re deat æſtus,& creſcentes quidem Malinas,decreſcentes autem placuit appellare Le- *Malinæ.*
dones: qui alternante per ſeptenos octonosve dies ſucceſſu, menſem inter ſe quen- *Lodones.*
que quadriformi ſuæ mutationis varietate diſpertiunt. Sæpe quidem æqua vterque ſorte ſeptenis diebus ac dimidio curſum conſummantes: ſæpe vel ventis impellenti bus,aut repellentibus, vel alia qualibet accedente ſiue naturali vi cogente tardius ci tiusve venientes,aut minus ampliusve ſolito feruentes,ita vt aliquoties ordine tur bato Malina plures ſibi æſtus hoc menſe,pauciores vindicet in alio: vnde vterque motus nunc veſpertino naſci,nunc matutino conſueuit in æſtu. Et ſiquidem æſtu ve ſpertino vel nouilunio,vel plenilunio inſtãte Malinam naſci contigerit,idem æſtus quotidie per VII. Malinæ dies ſubſequentes fit maior & violentior æſtu matutino. Similiter matutino ſi fuerit Malina orta ſub æſtu,matutinus iam maiori per dies cõ tegit æquore terras. Porro veſpertinis finibus quos matutinus æſtus cœperat con tentus, vlterius curſum extendere negligit: quamuis quibuſdam in menſibus vter que æſtus in diſſimili per omnia cremento proficit. Quanto autem plus æſtus ma ior littora terrasq; contexerit, & fluuios ac freta compleuerit, tanto latius recedens eadem littora maris exhaurire atq; enudare cõſueuit. Vnde videat qui poteſt,an ve rum ſit quod Philippo teſte ferunt quidam atq; confirmant,illam immenſam maris oceani effuſionem per omnium regionum ac patriarum fluuios ituram, vno pun cto temporis fieri: Scimus em̃ nos qui diuerſum Britannici maris littus incolimus, *Bedæ pa-*
quod vbi hoc æquor æſtuare cœperit, ipſa hora aliud incipiat ab æſtu deferuere: Et *tria.*
hinc videtur quibuſdã,quia recedens aliunde aliorſum vnda recurrat, iterumq; reli ctis quos adierat finibus,priores feſtina repetat. Ideoq; ſe ad tempus maior Mali na his littoribus abiens amplius abducat, vt alibi adueniens amplius exundare ſuf ficiat: quod ex lunæ curſu poteſt facilime deprehendi. Verbi gratia: hoc mare, poſi
B ta circa brumalem ſolis ortum, vel ſolſtitialem eius occaſum luna, cuiuſcunq; æta tis,ſiue ſuper terram, ſeu ſub terra ſit, æſtum ſolet attollere: at poſita circa bruma lem ſolis accubitum,vel ſolſtitialis eius exortum,reflectere. Porro alijs in partibus ab ea cæli plaga receſſum maris luna,qua hic ſignat acceſſum: non ſolum autem,ſed & in vno eodemq; littore quo ad Boream mei habitant, multo me citius æſtum ma ris omnem: qui vero ad aſtrum,multo ſerius accipere pariter & refundere ſolẽt, ſer uante quibuſq; in regionibus luna ſemper regulam, ſocietates ad mare quamcunq; ſemel acceperit, ergo Malinam quinq; ferè ante nouam ſiue plenam lunam diebus, Ledonem totidem ante diuiduam ſæpius incipere comperimus, & circa æquino ctia duo maiores ſolito æſtus adſurgere,inanes vero bruma,& magis ſolſtitio, ſem perq; luna in Aquilonia,& à terris longius recedente mitiores, quàm cum in Au ſtro digreſſa proprie niſu vim ſuã exercet,æſtus adfluere naturalis ratio cogit. Per denos autem & nouenos annos iuxta lunaris circuli ordinem, etiam maris curſus ad principia motus,& paria incrementa recurrit.

SCHOLIA IN Caput. XXIX.

MAximæ autem præ omnibus admiranda natura Oceani.] *Sunt & horum ple raq; ex Plinij capite* XCVII. *lib.* II. *Diſtinguit autem Beda æſtum maris in duas ſpecies, quarum unã Malinam uocat à maiore lunã, corruptis uocibus: tunc enim accidit, aliam Ledonem ſeu Ledonam: nam utrunq; inuenio apud Bedam, quaſi leſam undam. Verum hæc uocabula alibi nõ legi. Deſcripſimus præcedenti libro figuram de maris & lunæ affinitate, eam refer huc.*

DE AEQVINOCTIIS ET SOLSTITIIS.

Caput XXX.

C

DE æquinoctijs, quod octauo Calendarum Aprilium, & octauo Calendarum Octobrium: & de solstitijs, quod octauo Calēdarum Iuliarum, & octauo Calendarum Ianuariarum die sint notanda, multorum late & sapientium seculi, & Christianorū sententia claret. Deniq; Plinius secūdus, idem orator & philosophus, in libro secundo Naturalis historiæ: Sol autem, inquit, ipse quatuor differentias habet, bis æquata nocte diei: vere & antumno in centrum incidens terræ, octauis in partibus Arietis ac Libræ, bis permutatis spatijs in auctū diei bruma octaua in parte Capricorni: noctis vero solstitio totidem in partibus Cancri. Inæqualitatis causa obliquitas. Signiferi est, cū pars æqua mundi super subterq; terras omnibus fiat momentis. Sed quæ recta in exortu suo consurgunt signa, longiore tractu tenent lucē: Quæ uero obliqua, ocyore transeunt spatio. Sed & Hippocrates ἀφορισμῶν Antigono regi scribens, per anni spatium qualiter ad præcauendas imbecillitates se obseruare deberet, ita dicit: Itaq; exordium incipiamus à solstitio, id est, VIII. Calendas Ianuarias, ex qua die humor corporibus crescit vsq; ad æquinoctium vernum, q sunt dies XC. Hoc tempus auget hominis phlegma, ex quo frequenter nascitur hominibus catarrus, & distillatio uuæ, & pūctio laterum, caligo, & tinnitus aurium, & odorari nihil possunt. Tali igitur tempore utere calidis & laceratis, & optimis cibis piper habentibus & sinape, raro lana, caput verosi ne intermissione purga: uino indulge, Veneri non parcas dies XLV. proxime. Sequentes autem sunt ex supradicto die vsq; ad æquinoctiū vernū dies XC, ex supradicto die XII. Calendas Aprilis vsq; ad VIII. Idus Maias sunt dies XLV: His diebus augentur hominibus humores dulces, id est, sanguis: Vtere bene olentibus cibis & acerrimis. Item ex die octauo Idus Maias vsq; in diem octauum Calendas Iulias XLV: His diebus crescit bilis amara, id est, cholera rubea: Vtere cibis dulcibus, vino indulge, Veneri parce, ieiu D
nia minime exequere. Item incipit tempus æstiuum ex die octauo Calendas Iulias, ipso momento incrementa fellis rubei amittuntur, & cholera nigra adcrescit, quod esse constat vsq; ad æquinoctiū autumni, id est, vsq; ad tempora frigoris: Vtere cibis dulcibus † cunctis, & bene olentibus, & frigidioribus, & qui ventrem molliant per dies XC. Ab æquinoctio autem autumni, quod est ex die VIII. Calēdarum Octobrium vsq; in diem octauum Calendarum Ianuariarum, desinit nigri fellis amaritudo, & humoris crassitudo augetur: Vtere cibis calidis & acerrimis oñibus, & abstine Venere, & minus lauabis. Ex die suprascripto vsque in occasum vergiliarum, hoc est, in diem sextum Idus Februarias sunt dies XLVI. in occasum Pleiadum: De hac hora hominibus sanguis adcrescit: Conuenit ergo comedere lætissimos cibos, & indulgere vino & Veneri: dies sunt hij hiberni XLVII. Hæc quidem Gentiles, q̄bus non dissimilia de tempore etiā perplures ecclesiæ tradidere magistri, dicentes: VIII. Calendas Aprilis in æquinoctio verno Dominum conceptum & passum, eundem in solstitio brumali VIII. Calēdas Ianuarias natum. Item beatum præcursorem & baptistam Domini VIII. Calendas Octobres in æquinoctio autumnali conceptū, & in æstiuo solstitio VIII. Calendas Iulias natum: addita insuper expositione, quod autorem lucis æternæ cum cremento lucis temporariæ concipi simul & nasci deceret. Pœnitentiæ uero præconem, quem oportebat minui, cum inchoata minoratione lucis generari pariter & concipi. Verum quia sicut in ratione paschali didicimus æquinoctium vernale duodecimo Calendarum Aprilium die cunctorum Orientalium sententijs, & maxime Aegyptiorum, quos calculandi esse esse peritissimos cōstat, specialiter adnotatum, cæteros quoq; tres temporum articulos putamus aliquā to plus, quàm vulgaria scripta continent esse notādos. Vt enim de æquinoctio verno, quod caput esse memoratarum quatuor mutationū annalium mundi origo docet, breuiter loquamur, regula tenet ecclesiasticæ obseruationis, à Nicæno confirmata Concilio, vt Paschæ dies ab XI. Calendas Apriles vsq; in VII. Calendas Maias inquiratur. Item catholicæ institutionis regula præcipit, vt ante vernalis æquinoctij transgressum Pascha non celebretur. Qui igitur VIII. Calendarum Aprilium die putat æquinoctium, necesse est idem aut ante æquinoctium Pascha celebrari licitū di-

Plinius.

Hippocrates.

† conditis.

Aegyptij arithmeticæ peritißimi.

A cat,aut ante ſeptimum Calendarũ Aprilium diem Paſcha celebrari licitum neget., Ipſum quoq; Paſcha, quod Dominus pridie quàm pateretur cum diſcipulis fecit aut IX. Calendarum Aprilium die non fuiſſe,aut ante æquinoctium fuiſſe cõfirmet: non enim noſtri tantum temporis, ſed etiam legalis & Moſaica decernit inſtitutio, non ante tranſcenſum huius æquinoctij diem feſti paſchalis eſſe celebrandum,ſicut atteſtante Anatholio euidenter docet Philo & Ioſephus,ſicut eorum antiquiores AGATHOBOLVS, & ab eo eruditus ARISTOBOLVS ex Paneade, qui vnus ex illis LXX. Senioribus fuit, qui miſſi fuerunt à Pontificibus ad Ptolemæum regem, Hebræos libros interpretari in græcũ ſermonẽ: quiq; multa ex traditionibus Moſi proponenti Regi percunctantiq; reſponderunt. Ipſi ergo cum quęſtiones Exodi exponerent, dixerunt Paſcha non prius eſſe immolandum, quàm æquinoctium vernale tranſiret. Vnde nos neceſſe eſt ob conſeruandam veritatis regulam, dicamus aperte, & Paſcha ante æquinoctium tenebrasq; deuictas non immolandum, & hoc æquinoctium duodecimo Calendarum Aprilium diei veraciter adſcribendum, ſicut non ſolũ autoritate paterna, ſed & horologica conſideratione docemur: Sed & cætera tria temporum huiuſmodi confinia ſimili ratione aliquot diebus ante octauum Calendarum ſequentium eſſe notanda.

SCHOLIA IN CAPVT XXX.

DE æquinoctij quod octauo Calendarum Aprilium. *Hactenus de menſibus & lunæ effectibus circunſtantijsq; reliquis dictum eſt, deinceps Beda proſequitur tempora quæ ex ſolis curſu colliguntur, quæ primum ſunt quatuor illa temporum diſcrimina, uer, æſtas, autumnus & hyems, quæ apud gentes aliquot anni fuerunt: ut enim luna menſem efficit, ita ſol annum*
B *uertentem curſu ſuo definit ac præcipuas anni partes. Eſt autem, ut hoc obiter annotem, uaria horum temporum diſcretio, ueris inquam, æſtatis & reliquorum. Nam uulgus & medici aliter uer definiunt, ac alio numero dierum, atque Mathematici uel phyſici. Vulgus menſibus ternis diſtinguit, ut Martius, Aprilis, Maius, uer conſtituant. ſequentes tres æſtatem, & ſic reliqui, cum iuxta ſolis curſum ſerius hæc tempora habeant initia q̃ menſes. nam naturale initium ac uerũ eſt ueris ab ingreſſu ſolis in arietis primam partem: æſtvs à principio cancri uſque ad initium libræ, & hinc ad primam Capricorni partem autumnus eſt, poſtremo hyems eſt per reliqua ſigniferi. Harum partiũ quæque dierum eſt XCI. & horarum VII. Initia horum temporum & fines, cognoſces ſupra ex tabella de uero motu ſolis. Alij partes has faciunt inæquales, reſpicientes ſolis motum per circulũ ec centrum, qui uelocior eſt per imæ abſidis quadrantes, quem admodum in ſcholijs ſuper primum librum docuimus, utunturq; hac diuiſione & ueteres alij, & M. Cato de re ruſtica, item Varro, ut uidelicet à bruma uſq; equinoctium dies ſint 94. hinc uſq; ad ſolſtitium dies totidem & ſemis, à ſolſtitio uſq; ad æquinoctium uernum XCII. & ſemis, deinde ad brumam non amplius LXXXVIII. ſole ſcilicet currẽte per anguſtiorem eccentri ſui quadrantem, ueluti figura docet, quam poſuimus libro primo. Eadem diuiſione uideo ueteres medicos etiam uti.*

¶Sed & Hippocrates ἐπιστολὴν Antigono regi ſcribens. *Memoria Beda lapſus eſt, quòd hanc epiſtolam Hippocrati tribuat, cuius nihil putatur extare ad Antigonum, ſed tribuunt eam epiſtolam Paulo Aeginetæ, quæ eſt apud eum li. primo medicinæ cap. C. Vnde hoc loco uerba ſubijcere placuit, quæ à Beda incurioſe admodum citantur: ſunt autem hæc interprete Iohanne Andernaco. Cæterum anni ſolſtitia in quibus hæc ſolent ingruere, ſilentio prætermittenda nõ ſunt, ſed quæ in ſingulis alimenta conueniant paucis exequemur, auſpicati ab hyemali.*

Solſtitium hyemale.

Solſtitium itaq; hyemale uſque ad uernum æquinoctium, auget in hominibus diſtillationes humiditatesq;, ac propterea calidioribus uti cibis, pleniori potu ac meraciore, atque ex origano bibere oportet, necnon ueneri indulgere, Numerantur dies ad æquinoctium, nonaginta.

Aequinoctium vernum.

Hoc tempore pituita in hominibus creſcit, & dulcis ſanies ſanguinis uſq; ad uergiliarũ ortũ, coꝫ

tunc maxime succosa acriaq; assumi debent: corpus exerceri, uenus tutissima est. Sunt autem ad nſ C que uergiliarum ortum dies sex & quadraginta.

Vergiliarum exortus.

Hoc tempore bilis atra augetur, amaraq; sanies, usq; ad æstiuum solstitium, dulcia tunc quæ aluum mouẽt, cõueniunt, Venus utilis est: hinc ad solstitiũ æstiuum dies quinq; & quadraginta existũt.

Solstitium æstiuum.

Hoc anni tempus atram bilem ad usq; æquinoctium autumnale promouet, quapropter aqua frigida atque odoratis omnibus utendum est, Venus pernicioſa, aut innocentius saltem quæ de ea præscripsimus, adhibeto. Porro sunt ad æquinoctium autumnale, dies tres & nonaginta.

Aequinoctium autumnale.

Hæc anni pars pituitæ copiam generat, tenuesq; defluxiones, donec uergiliæ occidãt. Cõuenit enim tunc humores ex capite elicere, atq; acerrima, maxime succosa assumere, uomitu non solicitari, exerceri atque cõcubitum uitare, Numerantur ad uergiliarum occasum dies sex & quadraginta.

Vergiliarum occasus.

Hoc tempore pituita ad usq; brumam in hominibus redundat, quamobrem acerbissima quæq;, uinum suauissimum, assumere oportet, pinguibus uti & exercitari. Sunt autem ad solstitium hyemale dies quinque & quadraginta.

¶ In occasum Pleiadum. ⌋ Pleiades stellæ sunt septem super tauri ceruices, at sex tantum uidentur, cuius rei causa ab Arato est reddita in Phænomenis: dicuntur autem græcè à pluralitate pleiades, latine à uere uergiliæ, quod tunc exoriantur cum sole, id est, ut astronomi loquuntur & poetæ, occidunt. Fit autẽ illud quando sol tauro uicinus redditur. Sed plura quæ ad huius capitis apertiorem intelligentiam faciunt, require ex scholijs & schematibus libri de natura rerum.

DE DISPARI LONGITVDINE DIERVM ET VARIO STATV VMBRARVM, CAPVT XXXI. D

EQuidem æquinoctialis dies omni mundo æqualis & una est: verum solstitialis & cęteri omnes diuersæ longitudinis pro ratione climatum disparium sunt & vmbrarum: quod & libri uel Christianorum, vel gentilium industria editi, & testes idonei, qui de vtriſq; partibus, & borealibus scilicet & meridianis aduenere, luce clarius pandunt. Denique beatus Ambrosius in libro quarto Hexameron de tẽporibus & discursu solis disputans, ait inter cętera: Medio quoq; die minor vmbra, quàm vel in principio est diei, vel fine, & hoc apud nos in parte occidentis. Cæterũ sunt qui per duos totius anni dies sine vmbra fuerint in partibus meridianis, eò q; solem habentes super verticem suum, vndiq; per circuitum illuminentur, vnde & ἄσκιοι dicuntur græce. Pleriq; etiam ferunt sic è regione ex alto ferri solem, vt per angustiam puteorum aquam, quæ in profundo est, uiderint refulgere: Esse autem dicuntur in meridiano, qui ἀμφίσκιοι vocantur, eo quod vmbram ex vtroque latere transmittant. Et paulo post: Sunt enim in hoc quem nos incolimus orbe terrarum, circa meridiem positi, qui in australem plagam videãtur vmbram transmittere: hoc autem fieri dicitur summo æstu, cum in Aquilonem sol dirigitur. Cui paria scribit Basilius, & ipse in expositione Geneseos. Sed & Plinius secularibus literis, sed non contemnendis, hæc ipsa latius exequens ita scribit: Vasaq; horoscopŋ non eadem sunt vsui in trecentis stadijs, aut vt longissime in quingentis, mutantibus semet vmbris solis: Itaq; vmbilici, quem gnomonem appellant, vmbra in Aegypto meridiano tempore. æquinoctij die, paulo plus quàm dimidiam gnomonis mensuram efficit. In vrbe Roma nona pars gnomonis deest vmbræ. In oppido Ancona superest quinta tricesima: In parte Italiæ, quæ Venetia appellatur, ijsdem horis vmbra gnomoni par fit. Simili modo in Syene, quod est super Alexandriam V. milibus stadiorum solstitij die medio nullam vmbram iaci, puteumq; eius experimenti gratia factum, totum inluminari. Ex quo apparere tum solem illi loco supra verticem esse:

A quod & in India ſupra flumen Hypaſim fieri tempore eodem Oneſicritus ſcripſit: Conſtatq; in Berenice vrbe Troglodytarum, vnde ſtadijs IIII. MDCCCXX. in eadē Ptolemaide oppido, quod in margine rubri maris ad primos elephantorum venatus conditum eſt, hoc idem ante ſolſtitiū quadragenis quinis diebus, totidemq; poſtea fieri, & poſt eos XC. dies in meridiē vmbras iaci. Rurſus in Meroē inſula, quæ caput eſt gētis Aethiopum, V. milibus ſtadiorum à Syene, in amne Nilo habitatur, bis anno abſumi vmbras, ſole duodeuiceſimam Tauri partem, & quartamdecimā Leonis obtinente. In India gente Oretum, mons eſt Malæus noīe, iuxta quem vmbræ æſtate in auſtrum, hyeme ad ſeptentrionem iaciuntur, XV. tantum noctibus ibi apparet Septentrio. In India Patalis celeberrimo portu ſol dexter oritur, vmbræ in meridiem cadunt: Septentrionem ibi Alexandro morante adnotatum, prima tantū parte noctis aſpici. Oneſicritus dux eius ſcripſit, qbus in locis Indiæ vmbræ non ſint, ſeptentrionē non conſpici, & ea locā appellari Aſcia, nec horas dinumerari ibi. Et tota Troglodytice, vmbras bis XLV. diebus in anno Eratoſthenes in contrariū cadere prodidit. Sic fit, vt vario lucis incremēto in Meroē longiſſimus dies XII. horas æquinoctiales, & VIII. partes vnius horæ colligat. Alexandriæ vero XIIII. horas: in Italia XV. in Britannia XVII, vbi æſtate lucidæ noctes haud dubie repromittunt, id q̄d cogit rō credi, ſolſtitij diebus accedente ſole propius verticem mundi, anguſto lucis ambitu ſubiecta terræ continuos dies haberi ſenis menſibus, noctesq; è diuerſo ad brumam remoto. Quod fieri in inſula Thyle Pythias Maſſilienſis ſcribit, VI. dierum nauigatione in ſeptentrionem à Britannia diſtante. Hæc de longitudine diſpari ſolſtitialium dierum Plinius intexendo, etiam brumalium dierū, quæ ſit in partibus longitudo ſubintelligendū reliquit. Sed & noctis vtroq; tempore quæ ſit menſura, æque clarum reddidit, quia neceſſe eſt cuiuſcunq; ſint longitudinis dies, ſimul & nox XXIIII. horarū ſpatium compleant. Sed notandum quod de Thyle aliter ſcri
B pſit Solinus: Thyle, inquit, vltima, in qua æſtiuo ſolſtitio, ſole de cancri ſydere faciente tranſitum, nox nulla: brumali ſolſtitio perinde nullus dies. Quod Plinius quoq; in libro ſeptimo non prætermiſit: Vltima, inquiens, omnium quæ memorantur Thyle, in qua ſolſtitio nullas eſſe noctes indicauimus, Cancri ſignū ſole tranſeunte, nullosq; contrà per brumam dies: Hoc quidam ſenis menſibus fieri arbitrantur.

SCHOLIA IN CAPVT XXXI.

EQuidem æquinoctialis dies.] *Aequinoctialis dies quem ſol facit ſub æquinoctiali circulo currens, qui ex eo nomen habet, quòd noctes diebus æquat: quemadmodum & æquidialis eadem ratiōe, quod dies faciat noctibus pares, quēadmodū & apud græcos* ἰσημερινὸς *&* ἰσονύκτιος *dicitur, dicitur & æquator, propterea quòd hic circulus in ſphæra ſic ordinatur, ut à polis æquidiſtans, uniuerſam diuidat in partes duas æquales. Hic cum medio ſpatio ſit inter ſeptentriones & auſtros, neceſſe eſt omnibus gentibus tantūdē lucis fieri, ſole exiſtente ſub hoc circulo: ut cōſtat ex ſphæræ conuerſionibus apud Euclidem. Cum uero ſol eſt in partibus ſigniferi quæ ad auſtrum uergunt, lux nobis eſt breuior, longior uero nox: quemadmodum contrà fit, quando idem ſydus eſt in his partibus cæli, quæ citra æquinoctialem, iuxta uerticem noſtrum ſunt. Ex hac diuerſa ſolis ſublimitate, ſequitur & umbrarum diuerſitas: Nam humili ſole, quemadmodum fit dum terris uicinior eſt, prolixæ ſunt corporum umbræ, & ſublimi breues, ueluti in meridie: quæ res probationis non eget. Verum ſciendum eſt, ſcriptores quando de umbrarum ratione loquuntur, ſemper intelligendas eſſe umbras meridianas, reliquæ enim negliguntur, niſi umbrarum incrementa tradantur per ſingulas diei horas, ut fit apud ſcriptores rerum ruſticarum. & nos quoq; in hoc loco tale ſchema ſubiecimus, quod repperimus in exemplari ſcripto Verum umbrarum ratio, quæ gnomonica dicitur, in coſmographia meridianas umbras intelligit: ut Germania ſemp habet umbras dextras, id eſt, uerſus ſeptentriones iacentes. Septentrio nāq; apud poētas dextra pars mundi eſt, uertunt enim faciem ad occaſum: Atque in ipſo meridie ſol exiſtens, non ſemper eandem habet ſublimitatē, nam hyberno tēpore humilis eſt etiam in meridie, æſtate uero ſublimis, & ſingulis diebus aliam habet meridianæ lucis altitudinem. hinc igitur umbrarum uarietas oritur: atqui eruditi ho-*

&

mines toto anno tres duntaxat umbras obſeruãt, brumalem, æquinoctialem, & æſtiuam, idq; diuerſis in regionibus: nam cum die quolibet ſol meridianus altior ſit Romæ, quam eodem die Coloniæ, aut in Britannia, efficitur, ut eodem tempore umbra gnomonis, id eſt magnitudinis, uerbi gratia, decem pedum ad perpendiculum erectæ, breuiores ſint umbræ, quàm Coloniæ, Coloniæ breuiores, quàm in Britannia. Hanc gnomonicam rationem Coſmographi tradunt, ut iſtinc regionum ad cæli partes poßimus ſitus deprehendere. Alia eſt umbrarum ratio per ſingulos dies & horas, unde in agris homines, tempora & momenta deprehendunt: eam tradunt qui ſcripſerunt de re ruſtica: Subieci ſchema unde deprehendere facile poßis umbrarum rationem. Eſt autem accommodatum ad ſitum Coloniæ Agrip.

VMBRAE GNOMONVM QVALES SVNT COLONIAE AGRIP.

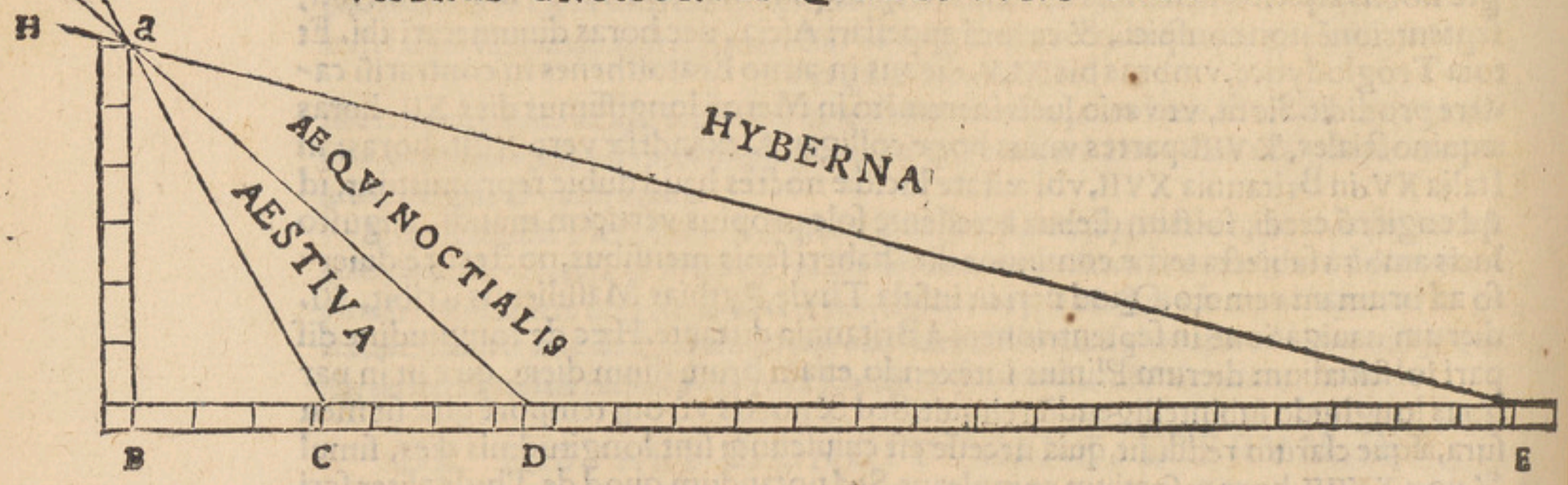

Gnomon eſt A B. diuiſus per pedes LX. ſol æſtiuus H. umbra à contactu gnomonis æſtiua B C. pedum XXXI. cum triente. Sol æquinoctialis G. umbra gnomonis B D. pedum LXXV & ſemis, hybernus ſol F. umbra gnomonis B E. pedum CCXXIX. cũ beſſe. In alijs diuerſa ratio eſt: nam ſi propius ad meridiem inclinant, quia ibi ſol ſublimior eſt meridianus, umbræ ſunt breuiores, ſi ad ſeptentriones relicto ſole creſcunt ſtatim.

¶ Vnde & ἄσκιοι dicuntur græce. ⌊ Vmbrarũ uarietas quatuor facit locorũ diſcrimina. Ἄσκια enim loca ſunt quibus ſol aliquãdo fit in uertice. i. ubi ſol ſupra ambulantiũ capita directe ex perpendiculo pendet, quod dum fit, umbras manifeſtũ eſt abſumi, & magnitudines erectas circumquaq; colluſtrari ſole. Horum locorũ in Europa eſt nihil, in Aſia tantũ Indiæ maritimæ, in Aphrica oĩa interiora. Eſt aũt taliũ locorũ initiũ ubi circulus ſolſtitialis ẽ in uertice, finis ubi circulus brumalis. Inter hos fines media loca bis ſingulis annis ſolem habent in uertice, in partibus ſcilicet antiſciis (ſic enim græci uocant, quæ habẽt candẽ ſublimitatẽ ſuper locorũ faſtigia) extrema ſemel tantũ, alia ſolſtitio ut Syene, alia die brumali, ut ultima Aphricæ. Secunda ſunt amphiſcia quæ umbras habent dextras & ſiniſtras, ut Arabia cognomento felix, & omnia quæ iam diximus ſubeſſe torridæ zonæ: eadem enim loca & aſcia ſunt, & amphiſcia, ſed diuerſa ratione. Tertia ſunt heteroſcia quæ dextras habent, aut ſiniſtras tantum: ut omnia, quorum uerticem ſol non ſuperat: tale eſt, quicquid inter æſtus & frigora medijs ſpatijs commode habitatur. Περίσκια ſunt, qui ſolem habent diebus aliquot ſeu etiã mẽſibus, noctibus nullis interpoſitis, ſuper finitorẽ, oẽm cæli regionẽ ambientẽ: quẽadmodũ loca ad extremũ ſeptẽtrionẽ poſita, q̃ propter frigoris magnitudinẽ ægrè habitantur.

¶ Vaſaq; horoſcopij. ⌊ Apud Plinium non horoſcopij, ſed appoſitiue legitur uaſa horoſcopa. Sunt autem uaſa horoſcopa, quæ ad formam hemiſphærij excauata, iuxta circinationem intus ſphæræ imaginem continent, accommodata ad temporum ac cæleſtiũ curſuum obſeruationem: Cuius inuentionem Vitruuius refert acceptam Ariſtarcho Samio, uocans Scaphen & hemiſphærium. Huiuſmodi fuit quod memor ſum me annis aliquot ab hinc (cum primum operam huius à me requireret) magnifico ac integerrimo uiro D. Rheinardo Comiti à Vveſtenburch, maiori eccleſiæ Colonienſis Decano, inſtauraſſe: habet enim harum rerum ut ſingularem intelligentiam, ita & magnam uoluptatem. Ego formam (ut potui) eius in plano deſcripſi.

A

VAS HO- ROSCO- PVM.

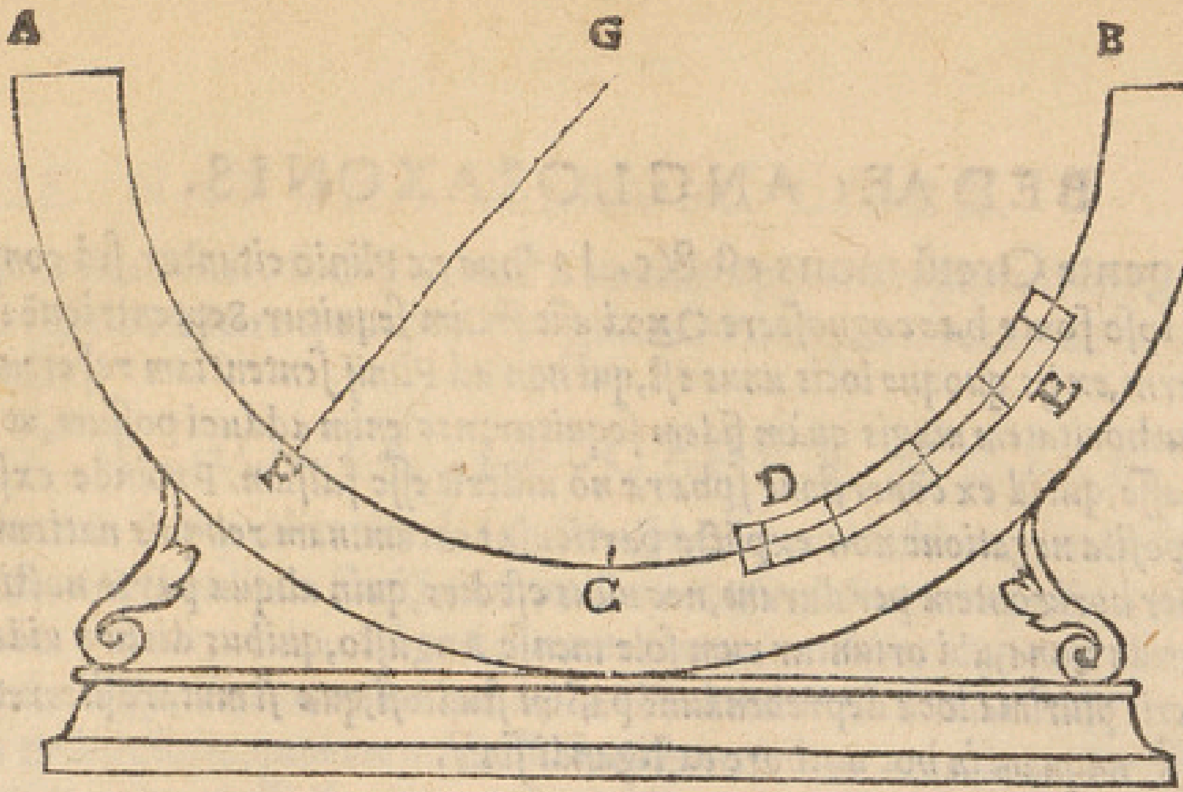

Intelligendum est A b esse labrum seu orificium planum superius materiæ excauatæ, f g stilum erectum, cuius extremitas g, ostendit polum arcticum, f antarcticum, c centrum interioris cauitati, cui respondet punctus subterraneus quod nadir uocant, d e signiferum, per parallela signorum in interiora cauatura descriptum, adhibito ad id quadrante indicis uice.

¶ In Syene.⌋ Est enim sita sub tropico Cap. in ingressu torridæ zonæ. Vide Pli. Mel. Strab. & So.

¶ Rursus in Meroë insula, quæ caput est &c.⌋ Sunt isthæc omnia ex Plinio libro secundo capite septuagesimoprimo, secundo & tertio: quid autem sit absumi umbras, quibusq; locis accidat id, & quare, superius aperuimus. Verum quod ait umbras absumi sole existente in duodeuicesima parte tauri, deinde rursus in quartadecima parte leonis, intelligendæ sunt iam, non ut supra, imaginũ partes dodecamorij, antisios enim est pars decimaoctaua tauri, decimæquartæ leonis, quod cuiusmodi sit, non grauabor explicare. Intelligendum est itaq; ex astrologia, esse signa & partes sibi mutuo respondentia, quemadmodum & menses pari ratione sunt antisii, in umbrarum & dierũ
B ratiõe, ut gemini. cancer, sunt antisia seu æqualia signa: nã quantũ dies post primã cancri partẽ decrescunt, tantundẽ undeuicesima creuerunt. sunt itaq; (ut cœpi) antisia, gemini cancer, taurus leo, item aries & uirgo, item pisces & libra, deinde aquarius & scorpio, postremo capricornus & sagittarius. Hæc signa habẽt lucis & umbrarũ eundẽ modũ, hoc pacto tamẽ, ut prioris finis cum sequentis principio cõferendus sit, & media signorũ inter se cõueniant. Verbi gratia: taurus & leo, ut diximus, antisia sunt hoc modo, ut ultima tauri, & secunda leonis æquales sint: proinde cum sol in duodeuicesima parte umbras absumit semel, facit id secundo in parte antisia, atq; illa erit, quẽadmodũ cõstat ex his quæ iam diximus, leonis decimaquartapars, hæ enim in sphæra sunt æque sublimes: quæ res ut clarius intelligi queat, figurã subieci, in q̃ spectabitur q̃ partes q̃bus erunt antisiæ.

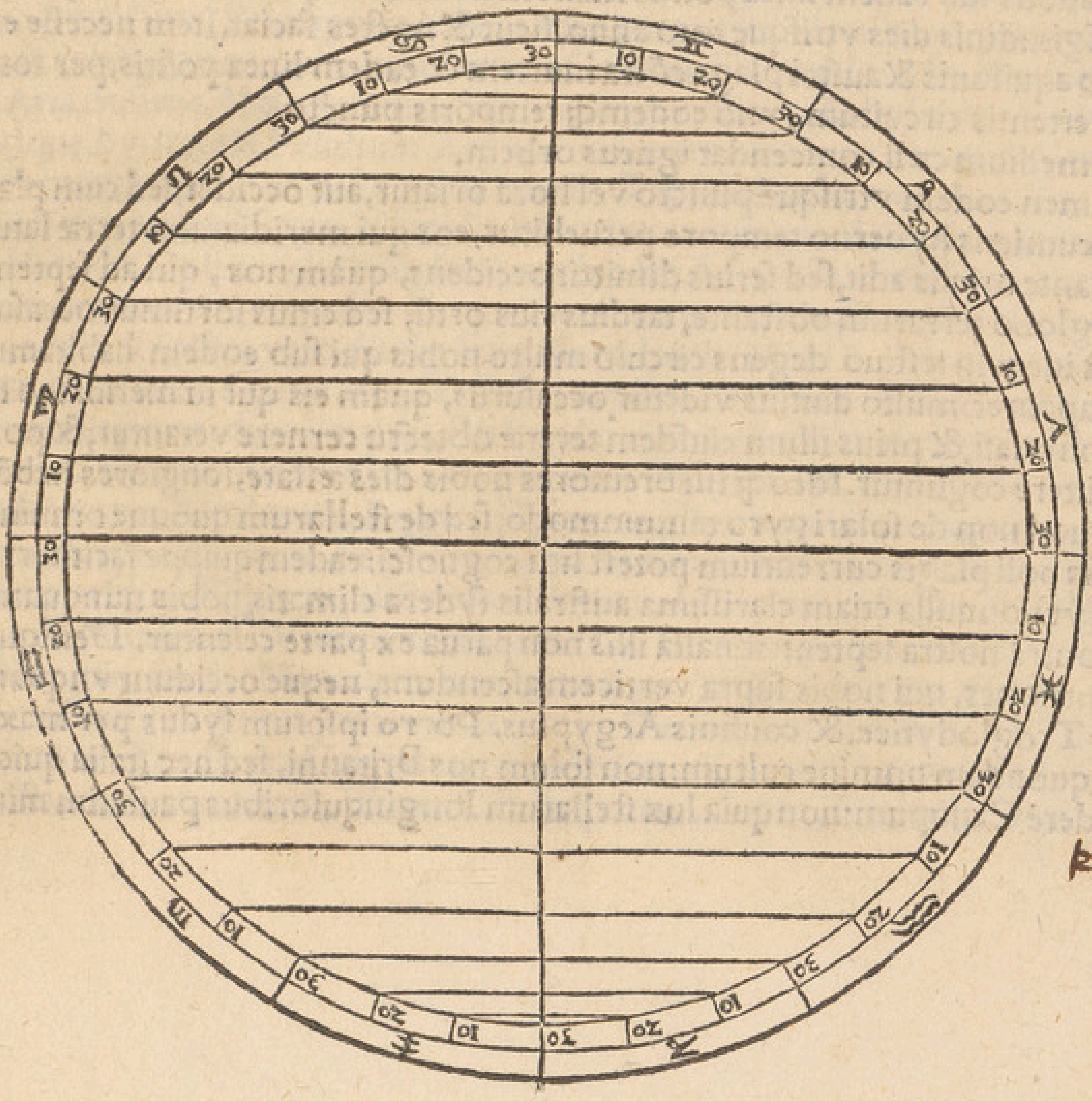

C

¶In India gente Oretũ mons est &c.⌋ *Adhuc ex Plinio citantur, sed confusè satis, opus igitur fuerit ex ipso fonte hæc cognoscere. Quod aũt statim sequitur. Septentrionẽ ibi tantum quindecim diebus cerni, ex ijs quoque locis unus est, qui non ad Plinij sententiam referendi sunt, sed eorum, quorum authoritatem magis quàm fidem sequitur: nec enim adduci possum, ut existimem Pliniumtam deliràsse, qui id ex cõuersione sphæræ nõ uiderit esse falsum. Proinde exstimo rectius legẽdum esse, appositæ negatione non, expũcta particula tantum: nam reliquis nationibus septentriones semper super horizontem perdurant, nec ullus est dies, quin aliqua parte noctis cernãtur, præterquam in torrida zona, ubi oriuntur cum sole mense Augusto, quibus diebus uideri nequeũt. Verum huius generis plurima loca deprehendunt passim studiosi, quæ si mutare liceret pro arbitrio legentium, non esset unquam in hoc authore castigandi finis.*

¶Septentrionem ibi Alexandro morante adnotatum prima tantum noctis parte aspici.⌋ *Vide in hunc locum commentarios Zigleri super secundum Plinij capite* LXXIII. *Sequentia usq; ad finem capitis sunt ex eodem Plinij loco.*

¶Quod fieri in insula Thyle Pythias Massiliensis scribit.⌋ *Verior est Strabonis sententia & Plinij alibi septimo uidelicet libro, de Thyle: non enim polum in uertice habet, quod necessarium foret, si aut nox aut dies semestris esset. Est locus apud Strabonem capite* XXXV.

CAVSA INAEQVALITATIS DIERVM EORVNDEM. CAPVT XXXII.

CAusa autem inæqualitatis eorundem dierum terræ rotunditas est: neq; eñ frustra & in scripturæ diuinæ, & in communium literarũ paginis orbis terræ vocatur: Est enim reuera orbis idem in medio totius mundi positus, non in latitudinis D
solum gyro, quasi instar scuti rotundus, sed instar potius pilæ vndiq; versum æquali rotunditate persimilis: Neque autem in tantæ molis magnitudinis, quamuis enormem montium valliumq; distantiam, quæ quantum in pila ludrica vnum digitum, tantum addere vel demere crediderim. Talis ergo schematis terra mortalibus ad inhabitandum data, solis circuitus in hoc mundo lucentis certa ratione cõstitutionis dei, alibi diem exhibet, alibi noctem relinquit. Et quia sicut Ecclesiastes ait: Oritur sol, & occidit, & in locum suum reuertitur, ibiq; renascẽs gyrat per meridiem, & flectitur ad aquilonem, necesse est circumiens orientalibus quibusque prius quàm occidentalibus sub eadem linea positis mane meridiem vesperam adducat, eiusdem tamen lõgitudinis dies vtrisque toto anno, sicut & noctes faciat. Item necesse est oñibus sub aquilonis & austri plaga cõtra inuicem & eadem linea positis, per totum annum vertentis circuitum, vno eodemq; temporis puncto

Sol medium cæli conscendat igneus orbem.

Nec tamen eodem vtrisque puncto vel hora oriatur, aut occidat, sed cum plagã austri circumiens hyberno tempore peruchitur, eos qui meridianum terræ latus inhabitant, ante oriens adit, sed serius dimittit occidens, quàm nos, qui ad septentrionẽ positi, globo terrarum obstante, tardius eius ortũ, sed citius sortimur occasum: At contrà idem in æstiuo degens circulo multo nobis qui sub eodem habitamus ante ortus apparet: multo diutius videtur occasurus, quàm eis qui in meridiano terræ sinu conuersati, & prius illum eiusdem terræ obtectu cernere vetantur, & post ocyus amittere coguntur. Ideoq; illi breuiores nobis dies æstate, longiores habẽt in hyeme, quod non de solari gyro tantummodo, sed de stellarum quoque omnium, sub diuersis poli plagis currentium potest situ cognosci: eadem quippe facit terræ rotũditas, vt nonnulla etiam clarissima australis sydera climatis nobis nunquam pareant, contrà nostra septentrionalia illis non parua ex parte celentur. Denique ipsos Septentriones, qui nobis supra verticem ascendunt, neque occidunt vnquam, non cernit Troglodytice, & confinis Aegyptus. Porro ipsorum sydus per maximum, & dei quondam nomine cultum: non solum nos Britanni, sed nec Italia quidem potest videre Canopum: non quia lux stellarum longinquioribus paulatim minoran-

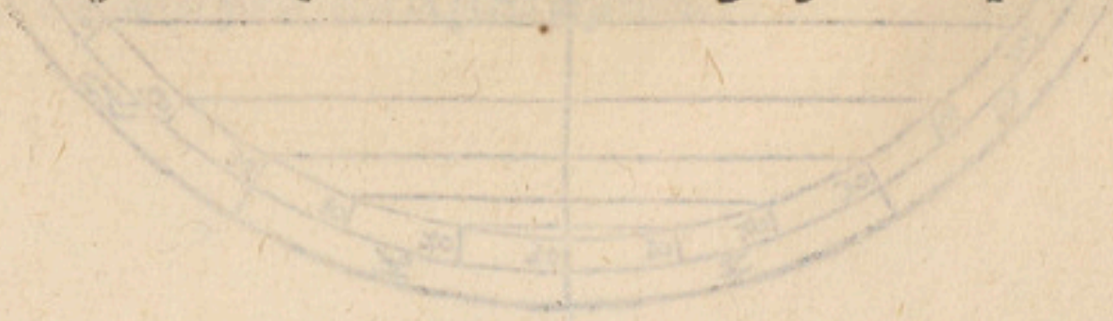

A do ſubtrahitur & deficit, ſed quia terræ moles oppoſita ſpatium præcludit aſpectandi. Quæ cuncta de monte quolibet pergrandi vndique circumhabitato valent facillime probari.

SCHOLIA IN CAPVT XXXII.

CAuſa autem inæqualitatis.┘ *Adhibita ſphæra facilis eſt huius intellectus: demonſtratur enim ex terræ rotunditate fieri(iam enim conſtat eſſe globum)& quod ſol gentibus ad orientem poſitis, citius oriatur, tardius ad occidentem. quemadmodum Iudæis ante fit dies, quàm nobis, nobis citius quàm Hiſpanis, tum etiam quod pro climatum diuerſitate, dies hyberni & æſtiui, alibi ſint breuiores & longiores, quorum prius illud, uulgo etiam notum eſt, poſterius uero docetur ex mundi inclinatione: nam proficiſcentibus ad meridiem, continuo ſydera quædam uidentur uerſus auſtrum oriri, quemadmodum Canopus inſignis ſtella in temone Argonauis, nuſquam in Italia conſpicitur, Rhodi tantum emicat ex inferiore parte mundi ſuper horizontem, Alexandriæ iuſto tempore perdurat ſupra finitorẽ: ex eo fit ut hybernos dies, gens meridionalis habeat quàm nos longiores, Nam & illis ſydera quædam 10. horis ſuper terram ferũtur, quæ nobis uixdum 8. Aeſtiuos autem illi habent breuiores: quod enim citra æquatorem eſt arctois, diutius ſuper horizontem manet, quemadmodum docetur apud Euclidem in ſphæræ conuerſionibus, ſeu phænomena inſcriptis. Ad hanc rem Coſmographi indicandam excogitarunt duo genera circulorum, alios qui per polos ducti dicuntur meridiani, à ſeptentrione uerſus auſtrum, quorum officiũ eſt diſtinguere horarũ diſcrimina ac orientales ab occidentalibus: alij ſunt in ſphæra circuli παραλληλοι, qui diuidunt meridianos prædictos, diſtinguuntq; climata ac dierum temporumq; inæqualitatem: de quibus dicetur capite ſequenti.*

¶Sed nec Italia quidem.┘ *De Canopo uide caput LXX. ſecũdi libri C. Plinij, unde hæc deſumpta ſunt, qui locus tamen iſtic non caret menda.*

QVIBVS IN LOCIS PARES SINT VMBRAE VEL DIES. Caput XXXIII.

B ET quia ſupra diſtantiam dierum ſolſtialium inter eos, qui ad meridiem & ſeptentrionem ab inuicem ſunt remoti, Plinij Secundi dictis oſtendimus, videtur oportunum & eadem nunc latius, & conſonantiam quoque dierum inter eos, qui in quacunq; mũdi parte ſub eadem ab oriente in occidẽtem ducente linea commorantur, eiuſdem declarare ſermonibus. Igitur in ſexto Naturalis hiſtoriæ libro de his ſcribens: Plura ſunt, inquit, ſegmenta mundi, quę noſtri circulos appellauere, Græci παραλλήλους: Principium habet Indiæ pars verſa ad auſtrum, patet vſque Arabiam, & rubri maris accolas continentur Gedroſi, Carmani, Perſæ, Elymæi, Parthyæne, Aria, Suſiane, Meſopotamia, Seleucia, cognominata Babylonia, Arabia ad petras vſque, Syriacœle, Peluſium Aegypti: inferiorq; ora quæ vocatur Alexandriæ, Africæ maritima, Cyrenaica oppida omnia, Tapſus, Hadrumetum, Clupea, Carthago, Vtica, vtraq; Hippo. Numidia, Mauritania vtraque, Atlantiacum mare, columnæ Herculis. In hoc cęli circũplexu æquinoctij die media vmbilicus, quem gnomonem vocant, VII. pedes longus, vmbrum non amplius IIII. pedes longam reddit. Noctes vero diesq; longiſſima ſpatia XIIII. horas æquinoctiales habent, breuiſſima è contrario. X. Sequens circulus incipit ab India vergẽte ad occaſum, vadit per medios Parthos, Perſepolin, citima Perſidis, Arabiam, citeriorem Iudæam, Libani montis accolas. Amplectitur Babylonem, Idumæam, Samariam, Hieroſolymam, Aſcalonem, Ioppen, Cęſaream, Phœnicen, Ptolemaidem, Sydonẽ, Tyrum, Berytum, Botrin, Tripolin, Byblum, Antiochiam, Laodiceam, Seleuciam, Ciliciæ maritima, Cyprum, auſtrinam Cretam, Lilibæum in Sicilia, ſeptentrionale Africæ & Numidiæ. Vmbilicus æquinoctio XXXV. pedum, vmbram XXIIII. pedes longam facit. Dies autem noxq; maxima XIIII. horarum æquinoctialium eſt, accedente bis quinta parte vnius horæ. Tertius circulus ab Indis Imao proximis oritur. Tendit per Caſpias portas Mediæ proximas, Cataoniam, Cappadociam, Taurum, Amanum, Iſſum, Cilicias portas, Solos, Tarſum, Cyprum, Pi-

sidiam,Pamphiliæ Siden,Lycaoniam,Lycię Patarum,Xanthum,Caunum,Rhodū, C
Coum,Halicarnasum,Gnidum,Dorida,Chium,Delum,Cycladas medias,Gythium,Maleam,Argos,Laconiam,Elin,Olympiam,Messeniā Peloponnesi,Syracusas,Catinam,Siciliam mediam,Sardiniæ austrina, Cartegiam, Gades. Gnomonis cunctæ vmbram LXVII. vnciarum faciunt. Longissimus dies est æquinoctialium horarum XIIII,atque dimidiæ cum tricesima vnius horæ. Quarto subiacēt circulo, quæ sunt ab altero latere Imai.Cappadociæ austrina,Galatia,Mysia,Sardis,Smyrna,Sipylus,Tmolus mons Lydiæ,Caria,Ionia,Trallis,Colophon,Ephesus,Miletus,Chios,Samos,Icareum mare,Cyclades septentrionales,Athenæ,Megara,Corinthus,Sycion,Achaia,Patræ,Isthmus,Epirus,septentrionalia Siciliæ,Narbonensis Galliæ exortiua,Hispanię maritima à Carthagine noua,& inde ad occasum gnomoni XXI.pedum,respondent vmbræ XVII.pedum.Longissimus dies habet æquinoctiales horas XIIII, & tertias duas vnius horæ.Quinto continentur segmento ab introitu Caspij maris,Bactria,Iberia,Armenia,Mysia,Phrygia,Hellespontus,Troas,Tenedos,Abydos,Scepsis,Ilium,Ida mons,Cyricū,Lampsacum,Sinope,Amisum,Heraclea in Ponto,Paphlagonia,Lemnus,Imbrus,Thassus,Cassandria,Thessalia,Macedonia,Larissa,Amphipolis,Thessalonice,Pella,Edesus,Bercœa,Pharsalia,Caristum,Euboëa,Bœotum,Chalcis,Delphi, Acarnania, Aetolia, Apollonia, Brundusium,Tarentum,Thurij,Locri,Rhegium,Lucani,Neapolis,Puteoli,Thuscum mare,Corsica,Baleares,Hispania media. Gnomoni VII.pedes,vmbræ VI.Magnitudo diei summa,horarum æquinoctialium XV.Sexta comprehensio,qua continetur vrbs Roma,amplectitur Caspias gentes,Caucasum,septētrionalia Armeniæ, Apolloniam supra Rhyndacum,Micomediam,Nicæam,Chalcedonem, Byzantiū, Lysimachiam,Cherronesum,Melanensinum,Abderam,Samothraciam,Maroneā, Oenum,Bessicam, Thraciam,Mediam,Pœoniam,Illyrios,Dyrrachium, Canusiū, D
Apuliæ extima,Campaniam,Hetruriam,Pisas,Lunam,Lucam,Genuam,Liguriā, Autipolin,Massiliam,Narbonem, Tarraconem,Hispaniam, Tarraconensem mediam,& inde per Lusitaniam.Gnomoni pedes IX,vmbræ VIII. Longissima diei spatia, horarum æquinoctialium XV. addita nona parte vnius horæ, aut vt Nigidio placuit quinta.Septima diuisio ab altera Caspij maris ora incipit, vadit super Callatim,Bosphorum,Borysthenem,Tomos,Thraciæ auersa, Triballos, Illyrici reliqua,Adriaticum mare,Aquileiam,Altinum,Venetiam,Vicentiam,Patauium,Veronam, Cremonam, Rauennam,Anconam,Picenum,Marsos,Pelignos, Sabinos, Vmbriam,Ariminum,Bononiam,Placentiam,Mediolanum,omniaq; ab Apennino,transq; alpes, Galliam Aquitaniam,Viennam,Piræneum,Celtiberiam. Vmbilico XXXV.pedum, vmbræ XXXVI: Vt tamen in partem Venetiæ exæquetur vmbra gnomoni, amplissima dies horarum æquinoctialium XV, & quintarum partiū horarum trium.Hactenus antiquorum exacta celebrauimus.Sequentium diligentissimi quod supereſt terrarum tribus assignauere segmentis. A Tanai per Mæotin lacum, & Sarmatas vsque Borysthenem,atque ita per Dacos partemq; Germaniæ, Gallias oceani littora amplexi,quod esset horarum XVI. Alterum per Hyperboreos & Britanniam, horarum XVII. Postremū Scythicum à Riphæis iugis in Thylen,in quo dies continuarentur,vt diximus,noctesq; per vices.Iidem & ante principia quæ fecimus,posuere circulos duos.Primum per insulam Meroën,& Ptolemaidem,in rubro mari ad elephantorum venatus conditam, vbi longissimus dies XII. horarum esset,dimidia hora amplior.Secundum per Syenen Aegypti euntem, qui esset horarū XIII. Hæc de Plinij Secundi scriptis excepta, hunc in nostris opusculis habeant locum.

SCHOLIA IN CAPVT XXXIII.

ET quia supra distantiam dierum &c.] *Agitur hoc capite de regionū latitudine, quā distinguunt lineæ parallelæ, quas æquidistantes uocamus. Latitudo autem est regionum di-*

A *ſtantia uerſus meridiem & ſeptentrionẽ, cuius initium ſumitur à medio torridæ zonæ, ſeu quod eſt idem ab æquinoctiali: ut ciuitas ſub æquatore poſita, quẽadmodũ Iulia Aphricanum oppidũ, nullam habet latitudinem: quod iam hinc uerſus aquilonem uergit, incipit habere aliquot latitudinis partes. Hanc diſtinguunt circuli qui in polis pinguntur, ambientes polum ex quo circino ducuntur, diſtantes plerunq; ſpatio decem partium: in mappis autem (ſic enim uocant uulgo tabulas in quibus orbis eſt deſcriptus) diſtant quadrantibus horarum, id ubi dies maximus à proxima regione quadrante creuit, iſtic eſt alius parallelus: ſed poſt Britanniam propter nimis præcipitem inclinationẽ & ſphæræ, non amplius per quadrantes horarum computatur, quã uniuerſam μελέτην libuit hoc loco ſubijcere ex ſecundo libro Ptolemæi περὶ μεγάλης πραγματείας. Prius tamen eam ponemus quam in ipſo Beda inuenimus de umbris.*

CONCORDIA DVODECIM MENSIVM PER VMBRAM, CVIVS GNOMON ERIT HVMANI CORPORIS LONGITVDO.

Ianuarius & December.

Hora I.	& IX.	pedes	XXIX.
hora II.	& X.	pedes	XIX.
hora III.	& IX.	pedes	XVII.
hora IIII.	& VIII.	pedes	XV.
hora V.	& VII.	pedes	XIII.
hora VI.		pedes	XI.

B

Februarius & Nouember.

hora I.	& XXI.	pedes	XXVII.
hora II.	& X.	pedes	XVIII.
hora III.	& IX.	pedes	XV.
hora IIII.	& VIII.	pedes	XIII.
hora V.	& VII.	pedes	XI.
hora VI.		pedes	IX.

Martius & October.

hora I.	& XI.	pedes	XXVII.
hora II.	& X.	pedes	XVII.
hora III.	& IX.	pedes	XIII.
hora IIII.	& VIII.	pedes	XI.
hora V.	& VII.	pedes	IX.
hora VI.		pedes	VII.

Aprilis & September.

Hora I.	& XX.	pedes	XXIII.
hora II.	& X.	pedes	XIII.
hora III.	& IX.	pedes	XI.
hora IIII.	& VIII.	pedes	IX.
hora V.	& VI.	pedes	VII.
hora VI.		pedes	V.

Maius & Auguſtus.

hora I.	& XI.	pedes	XXI.
hora II.	& X.	pedes	XI.
hora III.	& IX.	pedes	IX.
hora IIII.	& VIII.	pedes	VII.
hora V.	& VII.	pedes	V.
hora VI.		pedes	III.

Iunius & Iulius.

hora I.	& XI.	pedes	XIX.
hora II.	& X.	pedes	IX.
hora III.	& IX.	pedes	VII.
hora IIII.	& VIII.	pedes	V.
hora V.	& VII.	pedes	III.
hora VI.		pedes	I. S.

VMBRARVM RATIO GNOMONICA PER QVADRANTEM MVNDI SEPTENTRIONALEM.

Parallelo Horæ cum rñ ordo.	Distantia ab æquatore.	VMBRA GNOMONIS. Æstiua.	Æquinoctialis.	Hyberna.	Loca per q̃ scribuntur παράλληλοι.
1.	12.	0.	26. 30.	0. 26. 30.	per Aphricam.
2.	12. 15.	4. 15.	21. 20.	4. 25. 32.	per Taprobanem.
3.	12. 30.	8. 25.	16. 50.	8. 50. 57. 54.	p̃ sinum Aualicum
4.	12. 45.	12. 30.	12.	13. 20. 44. 10.	p̃ Adulicum sinum.
5.	13.	16. 27.	7. 45.	17. 45. 51.	p̃ Meroën insul.
6.	13. 15.	20. 14.	3. 45.	22. 10. 58. 10.	per Napata.
7.	13. 30.	23. 51.	0.	26. 30. 65. 50.	per Syenen.
8.	13. 45.	27. 40.	3. 30.	31. 50. 74. 10.	per Ptolemaida.
9.	14.	30. 22.	6. 50.	35. 12. 85. 15.	p̃ infer. Aegypti.
10.	14. 15.	33. 18.	10.	39. 30. 93. 5.	per Phœniciam.
11.	14. 30.	36.	12. 55.	43. 50. 103. 20.	per Rhodum.
12.	14. 45.	38. 35.	15. 20.	47. 50. 114. 55.	per Smirnam.
13.	15.	40. 56.	18. 30.	52. 10. 127. 50.	per Hellespon.
14.	15. 15.	43. 5.	20. 50.	55. 55. 140. 15.	per Massiliam.
15.	15. 30.	45. 1.	23. 15.	60. 155. 15.	per medium Pon.
16.	15. 45.	46. 51.	25. 30.	63. 55. 171. 35.	per fon. Danubij.
17.	16.	48. 32.	27. 30.	67. 50. 188. 35.	p̃ ostia Boristenis.
18.	16. 15.	50.	29. 55.	71. 20. 208. 20.	p̃ Meotidem pal.
19.	16. 30.	51. 35.	31. 25.	75. 25. 229. 20.	p̃ Agrippi. Colon.
20.	16. 45.	52. 50.	33. 20.	79. 5. 253. 10.	p̃ ostia Rheni.
21.	17.	54. 1.	34. 55.	82. 35. 278. 45.	p̃ ostia Tanais.
22.	17. 15.	55.	36. 15.	85. 20. 304. 30.	p̃ Bullęum Brit.
23.	17. 30.	56.	37. 20.	88. 50. 335. 15.	p̃ Ma. Britanniæ.
24.	17. 45.	57.	39. 20.	92. 15. 372. 40.	p̃ Camaldunū Brit.
25.	18.	58.	40. 44.	96. 419. 5.	per Hyberniam.
26.	18. 30.	59. 30.	*deficiunt hic rationes umbrarum, quòd spargantur in immensum.*		per vltima Hyb.
27.	19.	61.			per Ebudas insul.
28.	19. 30.	62.			per Thylem insul.
29.	20.	63.			per Schytiam.
30.	21.	64. 30.			per vltima Schyt.
31.	22.	65. 30.			per Gottiam.
32.	25.	66.			per Gottiam.
33.	24.	67. 15.	*perisciorum primus.*		per Gottiam.
34.	Mensis 1.	69.			per Gottiam.
35.	Menses 2.	73.			per Islandiam.
36.	Menses 3.	78.			per Pilappos.
37.	Menses 4.	82.			per mare Glaciale.
38.	Menses 5.	87.			per mare Glaciale.
39.	dies semest.	90.			p̃ m. Gla. sub polo.

Amphiscij sunt VI. Heteroscij paralleli sunt sex & viginti. Periscij sunt septem.

D

DE QVINQVE CIRCVLIS MVNDI, ET SVBTERRANEO SYDERVM MEATV. Cap. XXXIIII.

SAne quoniam de temporibus loquentes, neceſſe habuimus aliquoties æquinoctialis, vel ſolſtitialis, vel brumalis meminiſſe circuli, vel zonæ, & de ijs paulo latius dicendum putauimus: Solent enim philoſophi inæqualitates temporum, vel curſuum ſolis annuorum ijs diſtinguere vocabulis, vt æquinoctialem vocent zonã, vel circulum, illam cæli regionem, qua ſol circa æquinoctia: ſolſtitialem, qua circa ſolſtitium: brumalem, qua in hyeme mundum cõſueuit ambire. Circuli autem, vel zonæ vocantur ex eo, quod circuitu ſolis efficiuntur, è quibus æquinoctialis, quæ media eſt zona, æquali ſpatio terras ſuper ſubtusq; circũflectitur: at ſolſtitialis tam parum ſpatij ſub terris, quàm brumalis agit ſuper terras. Itemq; brumalis, qui ſup terras anguſtus eſt, tantam habet amplitudinem circuitus ſub terra, quantam ſolſtitialis ſupra terram: quia nimirum ſol in æquinoctio tãtum ſpatij noctu ſub terris, quantum interdiu ſuper terras exigit, tanto vtiq; diſcrimine ſub Boreas partes occultus, quanto viſus iter ſuum deflectens ad auſtros. Porro in bruma tantũ ſub terræ inferiora longe lateq; circumfertur, quantum in ſolſtitio ſupra terram edita, longo latoq; circumlabitur flexu: Similiter æſtiuo, id eſt, ſolſtitiali decurrens in circulo, tam breuem ſub aquilonia terræ loca noctu facit digreſſum, quàm ſuper meridiana eius loca diebus hybernis breuem facit aſcenſum: Sicut enim quælibet anni vertentis nox illam habet longitudinem, quam ante VI. menſes habuit, & poſt VI. menſes habitura eſt dies: ita omni nocte ſol tantum agit iter ſub terra, quantum ante VI. mẽſes egit, & poſt VI. menſes acturus eſt ſuper terram: Tantum nunc noctu ad aquilonem, quantum tunc interdiu gyrãs ad meridiem. Sed & ſtellæ omnes expleto VI.
B menſium curriculo, illam cæli plagam interdiu, quam noctu antea luſtrando circũeunt, eandem replicato totidem menſium tempore repetẽtes, ſolitis noctu tranſigũt excubijs, tanto latiorem quæquæ ſub terris, quanto anguſtiorem ſupra: itemq; tanto breuiorem ſubtus, quanto productiorem ſupra terras curſum peragentes. Vnde fit, vt in anno ſolari, Arcturus, Orion, & canis, ſed & lacteus circulus, cæteraq; militia cæli vna vice plus terræ orbem, quàm ſol ipſe circumeat. Extra hos ſane circulos ſolis tres, duos vtrobique circulos, ſeptentrionalem ponunt & auſtralem: quorum ſeptentrionalis ſemper noſtris viſibus apparens, non ſolis, ſed Arcturi, & quæ circa eum ſunt ſtellarum ambitu conficitur: & quia vicinitate caret ſolis, frigidus eſſe non ceſſat. Cui ſimilis eſt auſtralis, & ipſe ob longinquitatẽ ſolis gelidus, obq; terræ obiectum nobis ſemper abſconſus: De quo vtroq; in dei laude dicitur: Qui facit arcturum & Oriona, & Hyadas, & interiora Auſtri. Et alibi: Qui extendit aquilonẽ ſuper vacuum. Meminit horum & Poëta:

Quinq; tenent cælum zonæ, quarum vna coruſco
Semper ſole rubens, & torrida ſemper ab igni.

Ipſa eſt æquinoctialis, quam quia ſemper ſol aut præſens, aut hinc vel inde vicinus illuſtrat, nimirum ſubiecta terrarum exuſta flammis & cremata, cominus vapore torrentur.

Quam circum extremæ dextra læuaq; trahuntur
Ceruleæ glacies concretæ, atq; imbribus atris.

Septẽtrionalem dicit & auſtralem, quibus ſubiecta omnia ob ſolis, molliorumq; ſyderum abſentiam, infeſta rigore, & gelu premuntur æterno, teſte ipſo mari congelato, quod ab inſula Thyle diei vnius nauigatione diſtat ad Boream.

Has inter mediamq; duæ mortalibus ægris
Munere conceſſæ Diuum.

Solſtitialem & brumalem ſignificat, quæ vicina vtrinque feruentis & gelidarum ſunt vi temperatæ: ideoq; ambas dicũt habitabiles, id eſt, habitationi habiles, & nec frigoris immanitate, nec caloris mortalium à ſe repellentes acceſſum: quamuis vnã ſolummodo probare poſſunt habitatam: Neque enim vel Antipodarum vllatenus

est fabulis accommodandus assensus, vel aliquis refert Historicus vidisse, vel audisse, vel legisse se, qui meridianas in partes solem transierũt hybernum, ita vt eo post tergum relicto transgressis Aethiopum feruoribus, temperatas vltra eos hinc calore, illinc rigore, atq; habitabiles mortalium repererint sedes. Denique solertissimus naturalium inquisitor Plinius, qui non negat terram, etsi sit figuræ pineæ nucis, nihilominus vndique incoli, vide quid de ijs scribens zonis dicat: Circa, inquit, duæ tantum inter exustam & rigentes temperantur, eæq; ipsæ inter se non peruiæ propter incendium syderis. Facillimum sane harum zonarum dant exemplum, qui gelidissimo hyemis rigore ad focum ob longo schemate factum sese calefaciũt, vbi ignis ipse, quasi media zona & proxima, quæq; illi prorsus intãgibilia sunt ob ardorem: quæ vero sunt longius à flammis hinc vel inde remota, communi frigore torpent. Porro quæ inter hæc vtrinq; temperata sunt, & ad calefaciendum accommoda, siue ex vna, siue ex vtraq; ignis parte stare voluerint, qui hunc sibi algidæ noctis in tenebris sub diuo ad lucem focumq; pararunt, qui si circumire ignis in modum solis posset, quinq; nimirum circulos redderet: quia vero stat, lineas quinque facit, vnam in medio feruidam, duas circum gelidas, totidem inter has temperatas.

SCHOLIA IN CAPVT XXXIIII.

SAne quoniam de temporibus loquentes. ⊣ *Sunt quinq; circuli in sphæra* κριτικὰ *seu (ut recentiores uocant) materiali* παραλληλοι, *de quibus, tametsi apud alios passim sit obuium, uolui tamen isto loco, ut* Beda *uel à quolibet intelligatur, hos paucis exponere. Quinq; igitur pinguntur, non quidem quod non plures sint, sed quod plures ponere superuacaneum est, horum à sole describuntur tres, duo reliqui à stellis: Intelligendum est enim, circumacta sphæra, omnem notã describere circulũ: qui à sole describuntur sunt æquator, circulus brumalis, & circulus solstitialis: facit enim sol in tribus cæli partibus quatuor discrimina, diligenter studiosis annotanda. Nã cum est à nobis uersus austrum remotissimus, quod fit circa nonas Decembres: nec enim difficile est animaduertere, quam sit tũc sol procul (in meridie semper intelligo) à nostro uertice digressus, eo inquam die circulum describit ex mundi circumactu, à quo postridie iterum incepit ascendere, ac uertere sese ad nos: propterea circulus ille tropicus dicitur, quod ab eo loco sol semper reuertitur. Græcis* τροπὴ χειμερινὴ *dicitur, id est, uersio hyberna: eum diem uocant latini brumam, quasi ut Nonius annotauit* βραχὺ ἦμαρ, *id est, breuem diem: propterea à nostris circulus brumalis uocatur, & fit existente sole in prima parte capricorni, unde & circulus capricorni dicitur. Deinde post dies nonaginta, medium mundi obtinet, ubi describit ciuculum æquinoctialem: quo die in qualibet regione dies & noctes sunt pares. Post hanc metam quotidie sol uicinior septentrionibus redditur, usq; ad solstitium, quo die describitur tertius parallelus, qui solstitialis dicitur, græce* τροπὴ θερινὴ, *id est, uersio æstiua significantius dicitur, Germanice quoq; eadem ratione des sommersche son vueindte: fit quoq; in prima cancri parte, unde & tropicus cancri seu circulus cancri dicitur. Vniuersum id quod extremis circulis & medio continetur, torrida zona apud* D *scriptores dicitur, regiones enim his cæli locis subiectæ perpetuo æstu uexantur. Restant duo alij circuli paralleli circa polos mundi ducti, intra quos stellæ quæ continentur, nunquam occidunt, q describuntur non omnibus eodẽ modo: nam in græcia describitur à posteriore pede ursæ maioris. Coloniæ à lyra seu fidicula: sed alij hos circulos nõ à stellis, sed à polis signiferi ducunt qui in quolibet tractu sunt pares, sed hi qui describuntur à stellis nunquam occidentibus, pro climatum diuersitate euariant: abeuntibus enim ad austrum, fiunt angustiores, ad septentrionem ampliores: dicũtur ab Aristotele hi circuli semper apparentes. Horum unus circa polum arcticum, septentrionalis dicitur uel arcticus, alter qui huic sub terra ad austrum respondet, antarcticus: tractus qui inter hos circulos & torridam zonam sunt, dicuntur zonæ temperatæ, quarum una nostra est, altera antichthonum: quæ sub circulis polaribus iacent, sunt intemperate frigidæ. Docet autem hoc subiecta figura.*

A

Diuisio est mundi per zonas cui hoc loco adscriptæ sunt literæ A B C D. Quō uero ducãtur lineæ inter literas uides: nam spatia duo aduersa sibi. i. à C in I septentrionẽ, & à D in F australiũ intelligũtur prima obriguisse perpetua siquidẽ id ostendunt lineæ ab I in G et ab F in E, interhos extremos cingulos & mediũ sunt duæ mortalibus cõcessæ ab I s. in N, & ab F in L, ab his quoq; ducũtur lineæ ostendẽtes zonas ab N in M, & ab L in K. Nã inter I & N æstiua, inter L & F hyemalis cõstat, quæ utraq; altrinsecus & frigoris & caloris tẽperie gaudẽt: quoniã ab N in L, semper sole rubet & in altera quoq; minore q̃ maiore cõtinẽtur qnq; zonis terræ superiacẽt qnq; zonæ cæli q̃ distinguuntur literis O P Q R q̃bus sic diuiditur at q̃; magnis orbis literis A B C D. Ex his igitur constat singulas terræ partes à singulis cæli partibus super uerticẽ suum positis qualitatem mutuari.

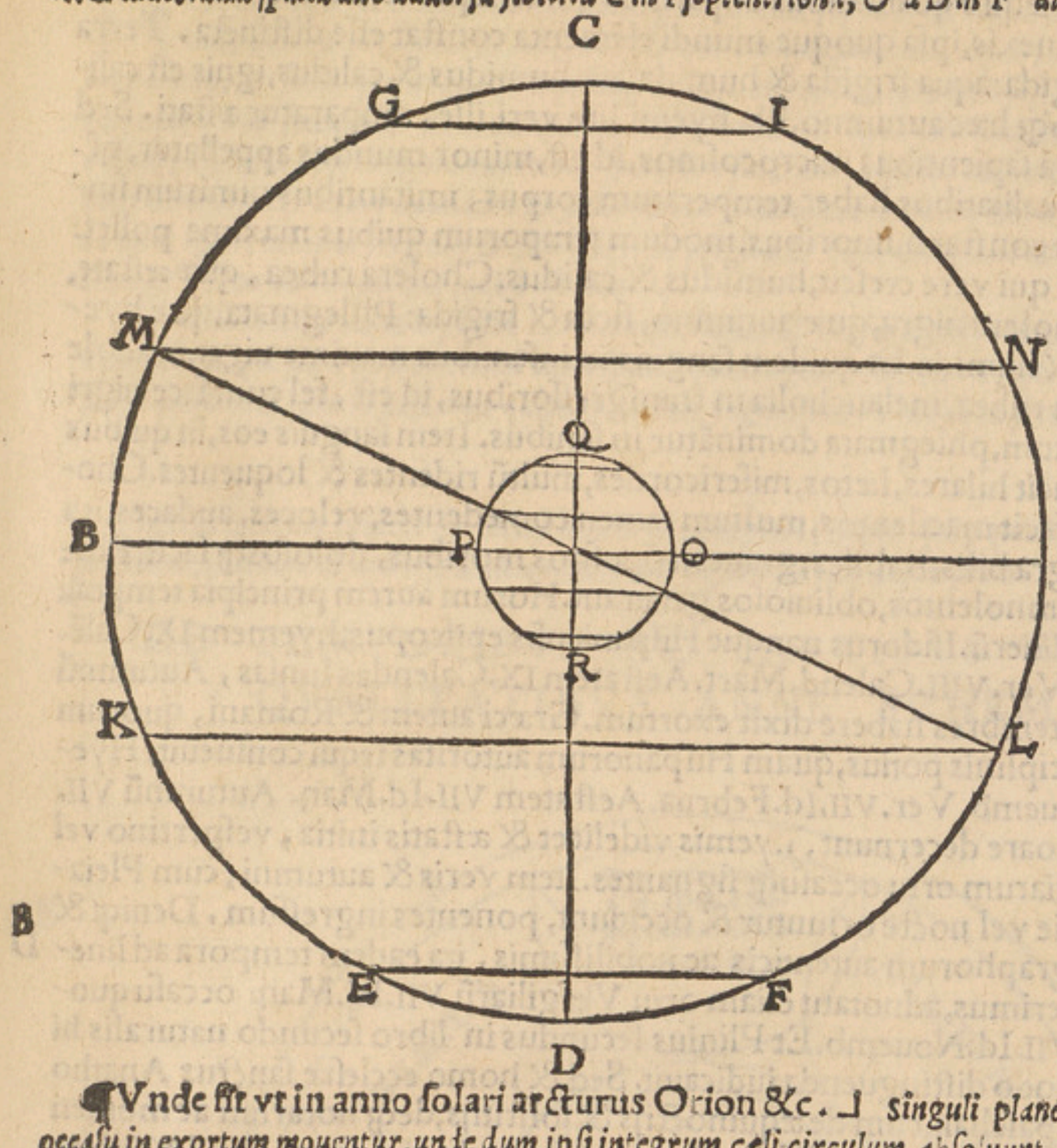

¶Vnde fit vt in anno solari arcturus Orion &c. ⌟ singuli planetarum orbes cõtra cælum ab occasu in exortum mouentur, unde dum ipsi integrum cæli circulum absoluunt, semel minus quam ipsum firmamẽtum terram circumiuerunt. itaq; Saturnus tricenis unum circuitũ perdiderit, sol singulis annis, quotidie enim it contra cælum unam partem, luna uigintiseptem diebus & triente semel minus q̃ ipsum firmamentũ circa mundum uersa est: quod nisi esset in sole, toto anno eisdem horis, eadem nobis orirẽtur sydera: sed diuersum obseruamus, nã Orion aliquando media nocte, aliquando uesperi, aliquãdo diluculo exoritur.

¶Arcturus. ⌟ Arcturus stella est primæ claritatis intra pedes Bootæ. Oriõ magnitudine (inqt Aristoteles) & multitudine stellarum sydus maximũ est, uulgo quoq; notũ, propter asteriſſmi claritatẽ. Canis inter Galaxiã & Orionis pedes est collocatus, cuius ea quæ in ore ponitur, canicula uocatur, sirius autẽ à græcis propter siccitatem, quæ est dum hoc astrũ cum sole exoritur.

¶Neq; enim Antipodas. ⌟ Antipodæ seu Antipodes (utroq; enim mõ latini possunt inflectere, teste Priſciano) à Lactantio & Augustino negantur: Verum his à recentioribus satis est respõsum. Si enim propterea putarint nõ esse, quod ex aduerso in altera parte cæli eadẽ nõ sit mundi figura, quæ apud nos, mundũ negant esse rotundũ, atqui hoc iam à multis satis est demonstratũ: si ob id, quod in ea parte orbis crediderint nõ esse hoĩes, sed maria, aut inculta loca, nauigationibus id nunc deprehensum est.

DE QVATVOR TEMPORIBVS, ELEMENTIS, HVMORIBVS. Caput XXXV.

TEmpora sunt anni quatuor, quibus sol per diuersa cæli spatia discurrendo subiectum temperat orbem: diuina vtique procurante sapientia, vt non semper eisdem commoratus in locis, feruoris ariditate mundanum depopuletur ornatum, sed paulatim per diuersa commigrans, terrenis fructibus nascendis maturandisq; temperamenta custodiat. A q̃ temperamento videtur temporibus inditũ nomen, vel certe quia quadam suæ similitudine q̃litatis adinuicẽ cõtẽperata voluũtur, tẽpora recte vocant: Hyems enim, vtpote lõgius sole remoto, frigida ẽ & hũida: Ver, illo sup terras redeũte, hũidũ & calidũ: Aestas, illo supferuẽte, calida & ſicca: Autũnus, illo ad inferiora decedẽte, ſiccus & frigidus: sicq; fit, vt amplexãti-

bus ſingulis medio moderamine q̃ circa ſe ſunt, orbis inſtar ad inuicem cuncta con cludantur, quibus æquæ qualitatibus diſparibus quidem per ſe, ſed alterutra adinui cem ſocietate connexis, ipſa quoque mundi elementa conſtat eſſe diſtincta. Terra nanq; ſicca & frigida: aqua frigida & humida: aër humidus & calidus, ignis eſt calidus & ſiccus: ideoq; hæc autumno, illa hyemi, iſte veri, ille comparatur æſtati. Sed & homo ipſe, qui à ſapientibus microcoſmos, id eſt, minor mundus appellatur, ijſdem per omnia qualitatibus habet temperatum corpus, imitantibus nimirum ſingulis eius, quibus conſtat humoribus, modum temporum quibus maxime pollet: ſanguis ſiquidem qui vere creſcit, humidus & calidus: Cholera rubea, quæ æſtate, calida & ſicca: Cholera nigra, quæ autumno, ſicca & frigida: Phlegmata, quæ hyeme, frigida ſunt & humida. Et quidem ſanguis in infantibus maxime uiget, in adole ſcentibus cholera rubea, melancholia in tranſgreſſoribus, id eſt, fel cum fece nigri ſanguinis admixtum, phlegmata dominãtur in ſenibus. Item ſanguis eos, in quibus maxime pollet, facit hilares, lætos, miſericordes, multũ ridentes & loquentes. Cholera vero rubea, facit macilentos, multum tamen comedentes, veloces, audaces, ira cũdos, agiles: Nigra bilis, ſtabiles, graues, cõpoſitos moribus, doloſoſq; facit: Phlegmata, tardos, ſomnolentos, obliuioſos generant. Horum autem principia tempor diuerſe ponunt diuerſi. Iſidorus nanque Hiſpanienſis epiſcopus, hyemem IX. Calẽdarum decemb. Ver. VIII. Calend. Mart. Aeſtatem IX. Calendas Iunias, Autumnũ X. Calendas Septembres habere dixit exortum. Græci autem & Romani, quorum in huiuſmodi diſciplinis potius, quàm Hiſpanorum autoritas ſequi conſueuit, Hyemem VII. Id. Nouemb. Ver. VII. Id. Februa. Aeſtatem VII. Id. Maij. Autumnũ VII. Id. Auguſti inchoare decernunt, hyemis videlicet & æſtatis initia, veſpertino vel matutino Vergiliarum ortu occaſuq; ſignantes. Item veris & autumni, cum Pleiades media fere die vel nocte oriuntur & occidunt, ponentes ingreſſum. Deniq; & in libris Coſmographorum autenticis ac nobiliſſimis, ita eadem tempora ad lineam diſtincta reperimus, adnotatu etiam ortu Vergiliarũ VII. Id. Maij: occaſu quoque eorundem VII. Id. Nouemb. Et Plinius ſecundus in libro ſecundo naturalis hiſtoriæ, eodem modo diſtinguenda iudicauit. Sed & homo eccleſiæ ſanctus Anatholius in opere ſuo paſchali, cum de æquinoctijs & ſolſtitijs, deq; horarum ac momentorum incrementis ſubtiliſſime diſputaſſet, ita diſputationem ſuam ſimul & ipſum libellum terminauit: Hoc autem non ignores, quod ipſa quatuor, quæ prædiximus temporum confinia, licet menſium ſequentium Calendis approximentur, vnumquodq; tamen medium temporum, id eſt, verni & æſtatis, autumni & hyemis teneat, & non exinde temporum principia inchoentur, vnde menſium Calendæ initiantur, ſed ita vnumquodq; tempus inchoandum eſt, vt à prima die veris tempus æquinoctium diuidat, & æſtatis IX. Cal. Iul. & autũni VIII. Calendas Octob. & hyemis VIII. Calendas Ian. ſimiliter diuidat. Vbi autem dei populus in lege temporum faceret initia, teſtatur ſcriptura, quæ præcepit dicens: Obſerua menſem nouorum, frugum, & verni primum temporis, & facies Phaſe domino deo tuo. Quem ſecuti eſſe Aegyptij videtur, ex eo quod eruditiſſimus eorum Antiſtes Proterius ait: Illud etiam oportet attendere, quod errent nimium, qui primi menſis initium lunaris curſus à XXV. die menſis Phamenoth, qui eſt XII. Calendas April. omnino eſſe conſtituunt, eo quod tunc initium verni temporis, ab ijs qui hoc inuenire voluerunt, cum omni diligentia præfixum eſſe videatur. Vocatur autem ver, quod in eo cũcta vernent, hoc eſt vireſcant. Aeſtas ab æſtu, qui in ea maturandis fructibus datur. Autumnus, de autumatione fructuum, qui in eo colliguntur. Porro hyems à doctoribus frigus interpretatur, & ſterilitas. Et hæc quidem noſtris partibus temporum vocabula congruunt. Verum Indos, vbi alia cæli facies, alij ſunt ortus ſyderum, binas æſtates in anno, binas habere perhibent meſſes, media inter illos hyeme Eteſiarum flatu, noſtra vero brumali lenes ibi auras, & mare nauigabile narrant. Sed & Aegyptus noſtra hyeme media, maxime campos herbis floreos, & ſyluas fertur habere pomis onuſtas.

Sanguis. Cholera. Atra bilis. Phlegma.

Anatholij opus paſchale.

Proterius Alexandrinus.

Ver. Aeſtas. India. Aegyptus.

C

D

A

SCHOLIA IN CAPVT XXXV.

HOrum autem temporum principia. ⌟ *Iam ſupra meminimus, autores uariare in ratione horum temporum, plerique reſpiciunt eorum qualitates, quæ ſunt ex calido, frigido, humido, & ſicco: quæ ubi natura primum mouet atque excitat, manifeſtis operationibus inde ſubſequentibus: ſtatuuntur ex eo temporum diſcrimina: ſed quia omnibus annis pari ratione non accidit, diſtincta ſunt tempora exortibus ſtellarum fixarum. Habent autem ſingulæ partes qualitates elementares: ut uer humidum & calidum, aeris naturam ſortitum eſt: æſtas ſicca eſt & calida uelut ignis, autūnus frigidus & ſiccus, hyems frigida & humida, qualis & natura humoris eſt. Nam & hyems ab ὕειν dicitur, quod eſt pluere.*

¶Media inter illos hyeme Eteſiarum flatu. ⌟ *Eteſiæ uenti ſunt quos anniuerſarios quidam uocant, qui flant poſt exortum canis ſpatio quadraginta dierum ex ſeptentrionibus, quorum flatus ualidiores ſunt in auſtrinis quàm in arctois regionibus. Vide libro ſecundo* μετεώρων.

Figuras quas hic ſubieci ſic pictas inueni in exemplari ſcripto quæ, quia nonnihil ad hoc caput faciebant, uidebantur non eſſe omittendæ. Priori figuræ ſic fuit adſcriptum.

DE TEMPORIBVS AC PARTIBVS EIVS ET QVALITATIBVS ANNI, SCHEMA.

B

S. ſignum ſemis ſignificat, quælibet enim dictio menſuræ ſeu in partibus aſſis ſuam quendā characterem, de quibus & apud Bedam de partibus aſſis & pleroſq; alios uetuſtiores grammaticos: ſed deſcriptorum inſcitia uel negligentia corrupte ſunt, neq; enim cuiuſmodi apud Bedam ponuntur, reſpondent antiquitatibus ſculptis aut pictis.

Subiecí hic alteram figuram quam in codice uetuſtiſſimo ſic ad literam inueni, cui hoc adſcriptum fuit. C

DE CONVENIENTIA COSMI, MICROCOSMI ET ANNI.

D

DE ANNIS NATVRALIBVS.

Caput XXXVI.

Annus Am

ANnus vel ab innouando cuncta quæ naturali ordine tranſierant, vel à circuitu temporis nomen accepit, quia veteres am pro circum ponere ſolebant, vt Cato dicit in Originibus Oratorum, amterminum, id eſt, circumterminum: & ambire dicitur, pro circumire: Eſt autem annus lunaris, eſt & ſolaris, eſt & errātium diſcretus ſtellarum, eſt & omnium Planetarum vnus, quem Magnum ſpecialiter nuncupāt. Sed lunaris annus quadrifarie accipitur: primus eſt nanq; cum luna XXVII. diebus, & VIII. horis Zodiacum percurrens, ad id ſignum ex quo egreſſa eſt reuertitur. Secundus duobus diebus, & quatuor horis prolixior, qui conſuete menſis appellatur, cum ſolem, à quo noua digreſſa eſt, XXIX. diebus, & XII. horis exactis iam defecta repetit. Tertius, qui XII. menſibus huiuſmodi, id eſt, diebus CCCLIIII. explētur, & vocatur communis, eo quod duo ſæpiſſime tales pariter currant. Quartus q ἐμβόλιμος græce dicitur, id eſt, ſuperaugmentum, & habet XIII. menſes, id eſt, dies CCCLXXXIIII. qui vterq; apud Hebræos à principio menſis paſchalis incipit, ibidemq; finitur. Apud Romanos vero ab incipiente luna menſis Ianuarij ſumit initium, ibiq; terminatur. Item ſolis eſt annus, cum ad eadem loca ſyderum redijt, peractis CCCLXV diebus, & VI. horis, id eſt, quadrante totius diei, quæ pars quater dicta cogit interponi diem vnum, quod Romani biſſextum vocant, vt ad eundem circuitum redeatur. Quartus ſolaris gyri annus biſſextilis eſt, cæteris tribus vno die prolixior, quo confecto ſol ad cuncta ſignorum loca eiſdem dierum noctiumq;

Magnus annus.

Annus cōmunis.

Annus ſolaris.

A quibus ante quadriennium reuertitur horis. Annus errantium stellarum est, quo illarum quæ ß Zodiaci ambitum perlustrat, de quo supra diximus. Annus magnus est, cum omnia simul errantia sydera ad sua quæque loca, quæ simul habuere, recurrunt: De quo Iosephus in primo Antiquitatum libro, cum longæuitatem primorũ hominum describeret, ita meminit: nullus autem ad vitam modernam, & annorũ breuitatem, quibus nunc viuimus, vitam comparans antiquorum, putet falsa quæ de illis sunt dicta, & eo quod nunc vita tanto non ducatur tempore, credat neque illos ad vitæ illius longitudinem peruenisse. Illi nanq; cum essent religiosi, & ab ipso deo facti: cumq; eis pabula oportuniora ad maius tempus existerent præparata, tãtorum annorum curriculis rite viuebant: deinde propter virtutes & glorioſas vtilitates, quas iugiter perscrutabantur, id est, Astrologiam, & Geometriam, deus eis amplius viuendi spatia condonauit, quæ nunc haud edisscere potuissent, nisi sexcentis viuerent annis: per tot enim annorum curricula magnus annus impletur. Annũ autem ciuilem, id est, solarem, Hebræi ab æquinoctio verno, à solstitio Græci. Aegyptij ab autumno, à bruma incipiunt Romani.

Annus p'fectarum.

SCHOLIA IN CAPVT XXXVI.

ANnus ab innouando. ⌟ *Hactenus Beda per quandam præparationem ad anni temporis descriptionem, explicauit solis effecta quædam, ac alias circunstantias: ab hoc autem capite usq; ad principium annaliũ, congessit quædam de annorũ uarietate. Annus enim postrema tẽporis erat pars ex his quas in principio libri proposuimus. Et ordo requirebat, ut priusquã annales exponeret, redderet rationem annorũ: Est autem annus ut generaliter definiamus, certũ temporis interuallum, quod fit dum sydus aliquod errans, signiferũ orbem suo motu per signorũ ordinẽ integre absoluit: Vnde & annorũ epitheton apud ueteres quoq; sumptũ ex Astrologia uertens annus,* B *quod fiat planetæ cuiuslibet per zodiacum conuersione, quo epitheto aliquod utuntur scriptores, ad exprimendã naturam anni, aliquando ad differentiam annorũ, qui non stellarum motibus cõputantur, sed arbitrio hominum, ut uere uertens annus solis, constat diebus* CCCLXV. *& quadrãte: at uulgaris est quadrante minor, bissextilis est semisse & quadrante maior, sic & lunæ anni, aut sunt uertentes, aut uulgares. i. quibus nos propter faciliorum cõputationem aut detraximus, aut addidimus aliquid.*

¶ Quia veteris am pro circum. ⌟ *Sic & F. Pompeius: Am, inquit, præpositio loquelaris significat circũ, unde seruus ambactus, id est, circũactus. Quin & Græci eodem respicientes annum uocant ἐνιαυτὸν, quod in seſe redeat, quæ natura est ambitus & circuli.*

¶ Quem magnum specialiter nuncupant. ⌟ *Magnum annum uocant dum oẽs syderũ motus etiam tardißimi semel suos cursus deficiunt. Hic uere uertens à Cicerone dicitur in extenuatione humanæ uitæ, libro sexto de Repub. in quo multa milia annorũ uertentium cotinentur, sed de eo numero nondũ satis constat: recentiores terminant* LXIXM. *annorum solarium: qua de re si pluscula cognoscere libet, uide Macrobium in somnium Scipionis. Dicuntur & solares anni magni respectu lunariũ, ut apud poẽtam: Interea magnũ sol circunuertitur annũ ex quo uersu & ratio uertentis anni constat.*

¶ Emboliſmus. ⌟ *.i. adiectitius: uide Macrobium, sed ille menses ἐμβολισμοὺς nõ annum uocat.*

¶ Annus magnus est. ⌟ *Vocant & hunc annum Platonicum, mira enim fuerunt eius de hoc anno placita.*

DE DISPARIBVS ANTIQVORVM ANNIS. Ca. XXXVII.

HAec de annis sint dicta naturalibus, cæterum antiquos diuersarum gentium populos diuerse in obseruatione annali à vero deuiasse etiam beatus Augustinus edocet: qui cum in duodecimo de ciuitate dei libro contra eos ageret, q etiam sanctam scripturam putabant aliter primis seculi temporibus annos cõputasse, id est, tantæ breuitatis, vt vnus annus noster decem illos habuisse credatur, dicentes: Cum audierit quisq;, vel legerit nongentos annos quenq; vixisse, debet intelligere nonaginta: decem quippe illi anni vnus est noster, & decem nostri, centum illi fuerint: Dicit inter alia. Vt autem aliter annum tunc fuisse computatum non si

incredibile,adijciunt quod apud pleroſq; ſcriptores hiſtoriæ reperitur, Aegyptios habuiſſe annum IIII. menſium, Acarnanas VI. menſium, Lauinios XIII. menſiu. Plinius ſecundus cum commemoraſſet relatum fuiſſe in literas, quendam vixiſſe CLII. alium, decem amplius, alios ducentorum annorum habuiſſe vitam, alios trecentorum annorum, quoſdam ad quingentos, alios ad ſexcentos, nonnullos ad octingẽtos etiam peruenisſe, hæc omnia inſcitia temporum accidiſſe arbitratus eſt: Alij qppe, inquit, æſtate determinabant annum, & alterum hyeme: alij quadripartitis temporibus, ſicut Arcades inquit, quorum anni trimeſtres fuerunt. Adiecit etiam aliqñ Aegyptios, quorum paruos annos quaternorum menſium fuiſſe ſupradiximus, lunæ fine limitaſſe annum. Itaque apud eos, inquit, & ſingula milia annorum vixiſſe produntur. C

Annalis ratio uarie habita.

SCHOLIA IN CAPVT XXXVII.

PLinius ſecundus cum commemoraſſet &c.] *Locus eſt apud Plinium de ſpatijs uitæ longiſſimis, libro* VII. *capite* XLVIII.

¶ Arcades inquit, quorum anni trimeſtres faciunt.] *Arcades primi mortalium putantur, primumq; obſeruaſſe tempora ex lunæ curſu, unde fabula uulgatum eſt eos fuiſſe luna antiquiores. Eſt & lunæ ſpecies creſcentis (quæ meno[illegible] dicitur) etiam num inſigne & Arcadiæ & Græciæ, quod ſibi uſurpat natio Turcarum.*

DE RATIONE BISSEXTI. Cap. XXXVIII.

DE ratione biſſexti non noua nunc cudere, ſed quæ in epiſtola roganti amico quondam dixi, etiam ijs inſerere opuſculis placuit, vbi poſt præfationem congruam ita ſubiecit: Sicut, inquam, ſaltum lunæ quem dicunt, locus & hora citior incenſionis eius per X. & IX. annos efficit: ita econtrario biſſextum non alia cauſa, q̃ tarditas ſolaris curſus generat. Sunt enim nonnulli qui facilitate computandi abſq; labore comprehendant, quanta biſſexti creſcentis particula per ſingulos annos, vel menſes, vel etiam ſeptimanas, & dies inceſſantes adimpleatur: Nec tamẽ dicere nouerũt, qualiter eadem particula creſcat, vel quæ ſit cauſa, quæve ratio cremẽti ipſius, quidve naſceretur erroris infeſti, ſi non ipſe dies biſſexti ſuo iuxta morem neceſſarium intercaletur in ordine. Biſſextus igitur ex quadrantis ratione per quadriennium cõficitur: Quadrantem nanq; ſolent appellare quartam partem cuiuſlibet rei, verbi gratia, pecuniæ, temporis, loci: & ideo quarta pars diei, qui XXIIII. horis cũ ſua nocte completur, id eſt, horę VI. quadrans conſuete vocatur. Quadrantis autem huiuſce per quadriennium in diem integrum colligendi,, & in loco ſuo intercalandi hæc eſt ratio, quia ſol annuũ cæli ambitum, id eſt, XII. ſigna circuli Zodiaci notiſſima, non in CCCLXV diebus, ſed ſuperadditis VI. horis adimplere cognoſcitur: vnde fit, vt ſi verbi gratia, nunc ęquinoctialem cæli locum mane oriens intrauerit, in hunc anno ſequente meridie, tertio veſpere, quarto media nocte, quinto rurſus in exortu diei, vtpote cõpleto diei totius circuitu recurrat, ſicq; neceſſario diem ſuperfluum admoneat vbilibet interponendum, anniq; quarti plenitudini eſſe copulandum. Quem Aegyptij anno ſuo ſolenniter expleto, id eſt, IIII. Calendarum Septembrium, Romani autem VI. Calendarum Martiarum die, vnde & biſſextum vocant, intercalare conſuerunt. Quod ſi quis calculatorum facere negligens CCC. ſolum ac LXV. diebus omnes ſe annos agere debere putauerit, magnum ſibi mox inueniet annui circuitus occurriſſe diſpendium, ita vt poſt aliquot annorum vertentium curricula, æſtiuis menſibus vernum tempus, vernis brumale, brumalibus autumnale, autumnalibus æſtiuum ſe offendiſſe peruerſus computator horreſcat. Si cui ſane quæ de Signifero & cæli ambitu paucis diximus, forte habẽtur incognita, huic vulgari, & fortaſſis compendioſiori, ac manifeſtiori ratione ſatisfacere curauimus, vt qui cæli ſignis intendere puerili in ſchola non didicit, ſaltem horologij lineis in terra, quæ neceſſaria quærit apprehẽdat. Et hic ergo ſciat, ſolem morulis ſuis & tar- D

A ditate quotidiana quadrantis huius annui disponente opere Creatoris esse ministrũ, que n diligentior inquisitio declarat, non ad eãdem horologij lineam p CCCLXV. dies post se plene reduci, sed si, uerbi gratia, præsenti anno in æquinoctio vernali, quod iuxta Aegyptios, qui calculatorum palmam tenent, XII. Calendarum Aprilium die solet venire, à medio orientis surrexerit, eadem die post annum aliquanto inferius oriri, & tertio, quarto, quintoq; anno eandem diminutionem in tantum naturali sui cursus augere temperãtia, vt nisi dies bissextilis antea iuxta morem intercaletur, iam XI. Calendarum Aprilium die facturus æquinoctium à medio surgat orientis, eãdem nihilominus tarditatis suæ cõstantiam in cæteris quoq; per totum annum seruaturus exortibus simul & occasibus.

SCHOLIA IN CAPVT XXXVIII.

SVnt enim nonnulli qui facilitate computandi. ⌋ *Non est difficilis computandi hic modus, fit enim sectione partiũ dodecamorij, præterea distributione minutorum in singulos dies, quibus annus solaris constat, quot minutis uidelicet sol quotidie minus promoueat in signifero, quã integram partem tricesimã dodecamorij portionem, de qua & supra cõmeminimus: sed hoc loco indicem subijcere libuit motuum solis ac lunæ, quantũ scilicet singulis temporũ momentis in signifero spatij conficiant.*

	Sig.	P.	MP.	MS.	Ter.	Quar.	Quin.	Sex.	Sept.
Sol qualibet hora	0.	0.	2.	27.	50.	49.	3.	10.	4.
Sol quolibet die	0.	0.	59.	8.	19.	37.	19.	13.	56.
Sol quolibet anno	11.	29.	45.	39.	22.	1.	59.	45.	40.
Sol anno & horis VI.	12.	0.	0.	26.	26.	56.	19.	34.	4.
Luna qualibet hora	0.	0.	32.	56.	27.	33.	7.	57.	41.
Luna quolibet die	0.	13.	10.	55.	1.	15.	11.	4.	35.
B Luna dieb. 27. & 8. horis	12.	0.	9.	17.	14.	15.	2.	45.	13.

In hac figura primus ordo ostendit quot signa sidus per id tẽpus in cælo trãseat, secundus partes tricesimas dodecamorij, tertius quot minuta prima: dicuntur autẽ minuta prima sexagesimæ partes vniuscuiusq; partis tricesimæ seu gradus, quartus minuta secunda, quintus minuta tertia. Progrediuntur enim Mathematici in infinitum hac sectione quæ fit per minuti antegressi sexagenariam diuisionem.

¶ *Constat ex hoc indice per computationem additionis aliquanto plus intercalari, quàm uerus solis motus exigat: ob id contingit solstitium & brumam & æquinoctia citius uenire, (quod ad computationẽ mẽsium attinet) ætate nostra, q̃ Ciceronis, aut Plinij, de qua re superius plura sunt dicta.*

¶ Quem Aegyptij anno suo solenniter expleto. ⌋ *Tametsi Aegyptij aliter intercalent quam Romani, eadẽ tamen utrobiq; ratio. Vterq; enim diem intercalarẽ ultimo mẽsi apponũt, quia adiectione crescere debent extremæ magnitudinũ partes. Romanis autem fuit primus Martius, antequã intercalabant. Sic Aegyptij circa autumnũ exeunte anno.*

¶ Saltem horologij lineis in terris. ⌋ *Horologiũ intelligendũ est quale superius descripsi, uas s. horoscopũ, quã scaphen Vitruuius uocat: in alijs nanq; nescio, quo pacto id deprehendi possit.*

DE MENSVRA CREMENTI ET BISSEXTILIS. Caput XXXIX.

SEd & de mensura crementi bissextilis ne te nostra lateat sententia, dicimus q̃drantem eius diei, id est, VI. horas per annum adcrescere, horam autem per duos menses, dimidium vero horæ per vnum mensem, solis dico naturalem. Porro quartam partem horæ, id est, punctum per medium mẽsis, quia solem nouimus Zodiacum circulum, id est, duodecim signa horoscopi per CCCLXV. dies, & VI. horas ambire. Singula aũt signa eiusdem Zodiaci per XXX. dies, & X. horas, ac semissem

naturali curſu peragere: dimidium vero ſigni cuiuſq; per XV. dies V. horas & quadrantem vnius horæ percurrere: Nec omnino putamus eorum ſuſcipiendam eſſe ſententiam, qui quaſi nocti nihil tribuentes, tres tantum horas per annum biſſexto adcreſcere confirmant. Quod ſi ita eſſet, non ante annorum VIII. circuitum dies, qui creuerat totus compleretur: diem nanque totum, id eſt, cũ ſua nocte XXIIII. habere horas, etiam vulgus ignobile nouit. Qui dum totus per quadriennium non negetur impleri, qua ratione quarta pars eius per ſingulos IIII. annorum negatur impleri? Verum ſi quis noſtram in hoc ſpernendam putat aſſertionem, legat beati Aurelij Auguſtini quartum de ſancta trinitate libellũ, vbi de ſenarij numeri, in quo mũdus factus eſt, perfectione diſſerens, etiam huius quadrantis mentionem facere, imo & eum certi myſterij gratia per omnipotentem conditoris ſapientiam prouiſum factumq; docere non omiſit. Vnum enim, inquit, & duo & tria, ſex fiunt, qui numerus propterea perfectus dicitur, quia partibus ſuis completur: Habet enim eas tres, ſextam tertiam & dimidiam, nec vlla pars alia, quæ dici poſſit quota ſit inuenitur in eo: Sexta ergo eius vnum eſt, tertia duo, dimidia tria. Vna autem & duo & tria conſummant eundem ſenarium, cuius perfectionem nobis ſcriptura ſancta commendat in eo maxime, quod deus VI. diebus fecit opera ſua, & ſexto die factus eſt homo ad imaginem dei, & ſexta ætate generis humani, filius dei venit, & factus eſt filius hominis, vt nos reformaret ad imaginem dei. Annus etiam vnus, ſi XII. mẽſes integri conſiderentur, quos triceni dies cõplent, talem quippe menſem veteres obſeruauerunt, quem circuitus lunaris oſtendit, ſenario numero pollet: Quod enim valent ſex in primo ordine numerorum, qui conſtat ex vnis vt perueniatur ad X. hoc valent LX. in ſecundo ordine, qui conſtat ex denis, vt pueniatur ad centũ: Sexagenarius ergo numerus dierum, ſexta pars anni eſt. Et paulo poſt: Proinde, inquit, per ſenarium primi verſus multiplicatur, tanquam ſenarius ſecundi verſus, & fiunt ſexies ſexageni triceni & ſexaginta dies, qui ſunt integri XII. menſes. Sed quoniam ſicut menſem circuitus lunæ oſtendit hominibus, ſic annus circuitu ſolis animadverſus eſt: reſtant autem V. dies, & quadrãs diei, vt ſol impleat curſum ſuum, annumq; concludat: quatuor enim quadrantes faciunt vnum diem, quem neceſſe eſt intercalare ex curſu quadriennio, quod biſſextum vocant, ne temporum ordo turbetur. Etiam ipſos V. dies & quadrantem ſi conſideremus ſenarius numerus in eis plurimum valet: primo, quia ſicut fieri ſolet, vt à parte totum computetur, nõ ſunt iam dies quinq;, ſed potius ſex, vt quadrãs ille accipiatur pro die. Inde quia in ipſis quinq; diebus ſexta pars menſis eſt, ipſe autem quadrans VI. horas habet: totus enim dies, id eſt, cum ſua nocte XXIIII. horæ ſunt, quarum pars quarta, qui eſt quadrans diei, VI. horæ inueniuntur, ita in anni curſu ſenarius numerus plurimum ualet. Hęc de tanti autoris excerpere dictis libuit, vt de natura biſſexti meæ puſillitatis ſenſum relegens, non ſolum hunc per ſenas horas annuatim creſcere, ſed & multiplicem eiuſdem ſenarij numeri perfectionem, qua & annus ipſe conſtat ex ore doctiſſimi Tractatoris intelligas.

QVARE SEXTO CALENDAS MARTIAS INTERCALETVR. Caput XL.

OB hoc autem biſſexti diem in menſe Februario placuit intercalare Romanis, quia hic breuior cæteris, & extremus anni menſis erat. Verum ideo nõdum expleto eo, quemadmodum Aegyptij & Græci de curſu totius anni ſui curriculo facere volebant, ne omnino diſciſſa lege ſua veteri, initium Martij menſis à Februarij fine ſeiungerent: ideo non ante ſextum Calendarum Martiarum diem, quia deum Terminum colentes, Terminalia ſacra, quæ viceſimotertio menſis eiuſdem die ſemel inſtituerant, in alium diem mutare prorſus non audebant: Sed ijs rite celebratis, ſic tandem neceſſario aliquandiu per plures, creſcente autẽ per ætates ſeculi peritia, vnũ quadrãtis interponebãt diẽ. Heu miſeri deſipientes, q nescientes eũ, cuius regni nõ erit finis, q dixit: Ego ſum principiũ, quod & loqr vobis, Terminũ diuino

A cultu honorandum,& ei ſacra ac ſacrificia credebant agenda.Sed multo miſerius de mentes,qui habentes promiſſionem regni cæleſtis,his potius,quæ termino ſunt obnoxia adhærere perituri, quàm ad æterna volunt properare, ſine fine victuri.

QVOD ET LVNA QVADRANTEM HABEAT. Caput XLI.

INter hæc autẽ meminiſſe debet calculator, vt lunam menſis Februarij cæteris annis XXIX. dierum,anno autem biſſextili computet XXX. ſiue illam ante intercalatum quadrantem,ſeu poſtmodum terminari contingat.Cuius adiectio diei efficit lunarem tunc annum,ſi cõis ſit,CCCLV. ſi emboliſmus, CCCLXXXV. diebus complerit Palàm nanque apparet quadrantem, de quo ſermo eſt, non ad ſolis tantummodo,ſed ad lunæ curſum æque pertinere: quia ſi lunæ quoq; quadrãtem accommodare negaueris, ſed biſſextili anno eiuſdem quantitatis menſem lunarem Februario,cuius & antea ſolebas aptaueris,fit profecto ut & quartadecima luna paſchalis eiuſdẽ anni,pridie quàm debuerat adueniat:Ideoq; paſchalis ratio vacillet,& totus mox anni curſus titubet, ſtatusq; ille ſemper inuiolabilis circuli decẽnouenalis magis magisq; turbatus euertatur. Quare oportet, vt ſicut dictante quadrantis ratione,quarto anno,quem biſſextilem dicimus, in vna eademq; ſexta Calendarũ Martiarum linea, verbi gratia, tertiam quartamq; ſolemus ponere feriam, ita etiam tunc ibidem lunam, verbi gratia, tertiam ſimul ac quartam computare meminerimus.Hac ſemper induſtria peruigiles, vt cum lunam menſis Februarij tunc vno die plus quàm ſolebat habere fecerimus,in diebus tamen Calendarum Martiarum,excepto ſolum vndecimo circuli decennouenalis anno,ipſam quam &ante cõ ſueuerat luna ſeruet ætatem: Nam & ideo maxime lunæ quadrantem dandum monemus,ne maior ſolito in Calendas Martias exiſtẽdo,ratum paſchalis obſeruantiæ curſum recto à tramite deflectat: Quibus autem quantisve temporũ particulis idẽ lunæ quadrans adcreſcat,maiore quæſitu indiget: nanque cũ ipſo quadrante etiam
B crebra emboliſmorum interruptio,& ſaltus quoque ratio, ne tota diſcurſus lunaris menſura ad purum dinoſci queat, obſiſtit.

DE SALTV LVNAE. Caput XLII.

DE quo tamen ſaltu veriſimile apparet, quod eum citior quàm vulgo putatur lunaris inſcẽſionis locus & hora procreet: Nam quomodo fieri poſſet, vt per annos denos & nouenos vnum neceſſe eſſet ſolito dierum lunæ numero auferri, ſi non hoc velocitas aliqua lunaris gyri paulatim toto circuli decennouenalis tempore procuraret? Quomodo ecõtra tarditate curſus ſolaris agi probatum eſt, vt vnus per quadriennium eius curſui dies augeat. Huius autem velocitatis,&, vt ita dicam, anticipationis, tametſi ordo non facile patet, menſura nequaquam latet: Conſtat em quia diminutio illa,atq; ablatio diei vnius,quæ quoquo modo agitur, per denos & nouenos annos tota conficitur,hora per annos ſingulos,& vno puncto,& nonadecima parte vnius puncti augetur. Dies nanq; XXIIII. habet horas, è quibus cũ XIX. totidem annis circuli decennouenalis diſtribueris,remanent V. hios per IIII. multiplica,quia videlicet hora quatuor punctis conſtat,fiunt XX. da ſingulos annis ſingulis,& remanet vnus:hunc diuide per XIX.& videbis quod ad ſaltum lunæ complendum, vt diximus,annuatim, hora & punctus, & nonadecima pars puncti vnius adcreſcit. Non ergo vnis ijſdemq; vel articulis temporum, vel cæli climatibus lunæ celebratur aſcenſio, ſed ſemper aliquanto citius quàm præcedenti menſe prouenerat, vt ſit vnde vnus anno nonodecimo tranſiliatur dies. Diuerſis autẽ locis circuli decennouenalis, diuerſi quique calculatores hunc eũdem lunæ ſaltum interponendũ, id eſt, menſem lunarem, qui cæteris annis tricenos dies habere conſueuerat, vnde triginta dierum eſſe faciendum putauere:& ratio quidem naturalis in promptu eſt, cuncta huiuſmodi crementa, vel detrimenta ſolis & lunæ in partibus æquinoctiorum, vbi primo creata ſunt, initium finemq; ſortiri: ſolis quidem in verni, lunæ ve-

Initium mẽ ſiũ in æquinoctio uerno.

ro in autumnalis loco æquinoctij. Denique Anatholius, qui veriſſime in æquinoctio verno initium menſium, & caput circuli totius, terminumq; decernit, non ipſe hãc in capite vel fine ſui circuli decẽnouenalis, ſed decimoquarto eius anno, q eſt vltimus ogdoadis, mutationem lunæ poſuit, faciens illam aſcendere in æquinoctio de octaua in viceſimam. At contra Victorius tertio ad finem ogdoadis anno, hanc interſerẽdam cenſuit lunam Calendarum Ianuariarum, de quarta in ſextamdecimam conuertens. Porro Aegyptij, in quoꝝ ſententiam catholica nunc conſentit eccleſia, eandem mutationem primo anno circuli decennouenalis adfigunt, faciẽtes epactas lunæ annuas, quarum locus eſt in XI. Calendas Aprilis, de octaua decima in nullam facere ſaltum. Ideoq; annum eundem, ſi non biſextus adſit, diebus trecentis quinquaginta tribus conſummantes, quod etiam Dionyſius in epiſtola tangere videtur, cũ ait: A decimaquinta luna paſchalis feſti, anni, verbi gratia, præcedentis, vſq; ad decimamquartam ſequentis, ſi cõis annus eſt CCCLIIII. dies habebit: ſi emboliſmus, CCCLXXXIIII. Quod ſi vnus dies, plus minusve contigerit, euidens error eſt: excepto videlicet anno primo ſæpe dicti decennouenalis cycli, quem à decimaquarta luna paſchæ vltimi, id eſt, nonidecimi anni vſq; ad quartamdecimam lunam eiuſdem primi numerare curamus. Propter quod idem vltimus Epactas, id eſt, adiectiones lunares XVIII. tunc retinet: Primo anno non XI. vt in cæteris annis fieri ſolet, ſed XII. dies accomodat. Et quia XXX. dierum fine voluuntur, nulla epacta in principio ipſius cycli ponuntur. Secundus autem annus epactas XI ſuſcipit. Et ideo ſicut diximus, à quintadecima luna paſchæ primi cycli, vſq; ad finem eius in communibus & emboliſmis annis præfixos dies nos inuenire non dubium eſt. Huiuſmodi ergo cogit diuerſitas, ſex ſolum primos circuli decennouenalis annos æquali nobiſcum ætate lunam putare Victorium. Nam deinceps inſerta mutatione ſaltus, vna ſemper die maiorem nobis eam vſque dum etiam nos finito eam circulo toto inferimus habere non ceſſat: qui profecto ſaltus non alibi aptius quàm XII. Calendas Aprilium die videtur anno reddendus, propter originem videlicet quam præfati ſumus conditionis ſyderũ, vt luna menſis Martij, quæ eo fit die viceſimanona, de hinc vertatur in nonam. Sed ſunt qui hoc nobis in luna Nouembris menſis agendum magis autument: quatenus huiuſmodi impedimentis cum præcedentis anni fine abſolutis, nouum de cætero annum libero poſſint computu ingredi, iuxta exemplum videlicet Aegyptiorum, qui hoc in penultimo anni ſui menſe, qui eſt noſter Iulius facere perhibentur. Sed ſiue hic, ſiue illic, ſiue alibi feceris, neceſſe eſt ibidem ni fallor tres pariter menſes vndetricenorum computare dierum.

C

D

SCHOLIA IN CAPVT. LXII.

LVnæ ſaltus hæc ratio eſt, quod plus temporis per emboliſmos, intercalatur in lunaribus tẽporibus, quam ipſa requirit: uelocior enim eſt paulo, quàm computatur. Exiguum, nanq; id quo citius ad ſolem redit propter minutã ſectionem, non poteſt facile animaduerti quæ temporis ſuperfluitas tollitur anno decimonono, à prima detractione. Eodem modo ut ſupra docuimus, plus intercalari in annis biſextilibus quàm omnino ſol requirit: unde fit ut bruma noſtra ætate ante Idus Decembres proueniat, quæ fiebat Ciceronis temporibus iuxta Calendas Ianuarij: ſed hic temporis redundantia, ſaltu non tollitur propter tarditatem.

QVARE LVNA ALIQVOTIES MAIOR QVAM COMPVTATVR APPAREAT. Caput XLIII.

NOtandum ſane, quod huius ratio ſaltus lunaris, longa ſui facit exundantia crementi lunam aliquoties maiorem quàm putatur videri, adeo vt etiam die tricenima veſpere aſcendente illam non gracilem in cælo apparere contingat, & quanto circuli decẽnouenalis terminus amplius inſtat, tãto hoc crebrius patiat, cauſa exiſtente perſpicua, quod ſaltus ille, de quo loquimur iam, maxime tunc ſit ex parte perfectus. Sed in naturalis aſſertione veritatis, q̃ & Niceno Concilio ꝓbata firmat, hæc eſt ſpecialiter regula tenẽda, vt lunæ ætatẽ nõ iuxta quoſdã à meridiana vel dimidia poſt meridiem, ſed à veſpertina potius hora mutare nouerimus: quia nimirum luna quæ veſpere primum mundo exorta eſt, veſpertinis ex eo ſemper horis neceſſe eſt

A aliam aliamq; sumat ætatem, singulas quasque vicenis & quaternis explicans horis, sicut è contrario sol qui mane primo ortus est, teste Geneſis scriptura, à mane vsq; ad mane diem compleuit vnum. Quid enim rationis est, lunæ mutationem meridianis computari ab horis, cum nec impoſita tunc in cælo, nec sit regressa super terrã, sed nec vlla legis solennia meridianis vel pomeridianis, sed omnia vespertinis incipiant simul & consummantur in horis? Nisi forte quia Adam peccans ad aurã post meridiem increpatus à Domino, & de paradisi gaudijs est pulsus, ad remorationẽ cælestis vitæ, quàm seculi huius erumna mutauimus, mutatio lunaris, quæ crementis decrementisq; perennibus labores nostros imitatur, in ea specialiter qua exulare cœpimus debuit hora notari: vt ex ipsa lunaris hora mutationis quotidie versiculi illius admoneremur: quia stultus vt luna mutatur: nam sapiens cum sole permanebit, suspiraremusq; ad illam ardentius vitam pace æterna beatissimam, quando erit lux lunæ sicut lux solis, & lux solis septempliciter sicut lux VII. dierum. Verum quia sicut scriptum est, à luna signum diei festi, & quo modo prima lunæ lux à vespera mundum inradiauit, ita omnis dies festus in lege à vespera initiari, in vesperam perfici debere præcipitur, cõgruentius ætas lunaris à vespertina hora quàm aliunde noua computabitur: eandemq; ætatem quam vespere inchoat, sequentem vsque seruabit ad vesperam. Et siquidem eam paulo ante vesperam accendi à sole contigerit, mox sole occidente primam computari & esse necesse est: quia videlicet illã temporis horam, qua primum terris fulgere cœpit, adijt. Sin autem post occubitũ solis accendatur, non tamen prima priusquam vesperam viderit, sed tricesimam potius oportet æstimare, etiamsi XXIII. horas post occasum solis accensa supplerit, illam tamen quam occidente sole habuerat, ne primæ conditionis ordo turbetur, vsque ad alium eius occasum retinere debebit ætatem. Nec mirum lunam cum tot horas noua transegerit manifestam in cælo monstrari, cum aliquoties etiam se-

B xta vel septima post accensionem appareat hora. Sæpe namque euenit, maxime posita ea in Ariete, vna eademq; die illa mane simul & vespere cerni, motu videlicet ac ascensionis circa meridiẽ facto. Quod si qui grauius huic insistens quæstioni, dixerit se nouam lunam eo anno quo saltus inserendus est, hoc est, ultimo circuli decennouenalis biduo priusquã prima caneretur multis cum testibus vidisse, id est, quarto Nonarum Aprilium die, cũ eiusdem anni XIIII. luna paschalis in circulo memorato XV. Calendarum Maiarum sit adnotata, ideoq; non nisi pridie Nonas Apriles esse prima valeat, rationemq; à nobis huius causę exegerit, hic nostra pusillitas, ne sui fragilitate deficiat, ad paternæ, imo diuinæ autoritatis auxilium concurrat. Paternæ etenim autoritatis subsidio fulcimur, dum Nicænæ Synodi scita sectamur, quæ quatuor decimas festi paschalis lunas tam firma stabilitate præfixit, vt decennouenalis eorum circuitus nusquam vacillare, nunquam fallere possit. In quo videlicet circuitu, lunam paschalem anni de quo agitur II. Nonas Aprilis fieri primam nulli calculantium in dubio est. Ideoq; hanc aliter definire nulli fidelium fas est. Quid enim? nunquid credendum est quia illam quam nos IIII. Nonas Aprilis nouam vidimus lunam, nemo viderit de illis CCCXVIII. Pontificibus qui in Nicæno Concilio residebant? Nemo de minorum cœtu graduum, qui illorum cõsilijs aderãt & statutis? Et nõ potius intelligendũ, quia cũ lunã anni illius paschalẽ à pridie Nonas Aprilis incipere signabant, aliud maius periculũ per hoc declinauerint, ne videlicet si aliter decernerẽt, indissolubilis ille cõim annorũ & emboliſmorũ status solueretur, quem inuiolabiliter obseruandũ diuinæ legis autoritate Hebręis tradentibus agnouerant. Sed & specialibus diuinę autoritatis indicijs obseruantiã lunarẽ quã tenemus defendim⁹. Legimus nãq; scribẽte B. Cyrillo Alexandriæ Episcopo, quia Bachomius monachus insignis apostolicæ gratiæ, fundatorq; Aegypti cœnobiorum ediderit ad monasteria quæ regebat literas, quas angelo dictante perceperat, vt non errorẽ incurrerent in solennitatis paschalis ratione, scirentq; lunam primi mensis in anno communi & emboliſmo. Legimus eodem referente Cyrillo, quia si non scripsisset Synodus Nicæna cyclũ lunarẽ primi mensis, sufficeret cyclus

Bachomij literæ de Pascha.

lapidis Silenitis in Perſide ad exemplum rationis paſchalis, cuius cãdor interior cũ luna primi menſis creſcit & decreſcit. Legimus item ſcribẽte ſancto Paſchaſino Lylibęo Antiſtite ad beatiſſimũ Papam Leonem, quia tempore Zoſimi Papæ cũ eſſet vltimus circuli decennouenalis annus, & declinarẽt quidam decimo Calendarum Maiarum die Paſcha tenere, celebrantes octauo die Calendarum Aprilium, id eſt, p emboliſmo cõmunem tenentes annum, quæ eſſet paſchalis obſeruantię veritas multiplici miraculo ſupernæ virtutis claruerit. Quædam, inquit, viliſſima poſſeſſio Melthinas appellatur, in montibus arduis ac ſyluis denſiſſimis conſtituta, illic perparua atq; vili opere conſtructa eccleſia eſt, in cuius baptiſterio nocte ſacroſancta paſchali baptizandi, hora cũ nullus canalis, nulla ſit fiſtula, nec aqua omnino vicina, fons ex ſeſe repletur, pauciśq; qui fuerint conſecratis, cum deductorium nullum habeat, vt venerit aqua ex ſeſe diſcedit. Tunc ergo ſub ſanctæ memoriæ Papa Zoſimo uſque ad lucem aqua non veniente, non conſecrati qui baptizandi fuerant receſſerũt. Illa vero nocte quæ luceſcebat in diem dominicam decimo die Calendarum Maiarum, fons ſacer hora competenti repletus eſt, euidenti ergo miraculo claruit, occidentalium partium fuiſſe errorem. Liquet itaque quia vetus hæc de hac ætate lunari quæſtio eſt, etiam olim beati Papæ Leonis induſtria diligenter exquiſita, ipſa eſt quæ longam inter orientis & occidentis eccleſias grauemq; cõtrouerſiam fecit. Hæc & Hilarum Papam poſt tot Nicæni Concilij tempora nouum petere, & Victoriũ paſchalem nouum condere perſuaſit. In huius certamine præfatus papa Leo, admitente Proſpero viro doctiſſimo ac diſertiſſimo vincere ſedulus, inſtans tandẽ vnanimitate eorum qui Nicænæ Synodi decretis inuincibiliter adhærebant, laudabiliter vinci gaudebat. Vnde mihi meiſq; in eadem quæſtione nil melius agendum, nil dicendum reperio, quàm quod illum feciſſe cõperio, qui nobis in tantũ ſcientia, merito, autoritate præcellit, certam videlicet patrum reuerendiſſimorum ſententiam in eis quæ nobis dubia ſunt & incerta ſectari. Neque enim putandum eſt, nos vel acutius antiquis diuerſitatem lunaris diſcurſus deprehendere, vel ſalubrius poſſe dinoſcere, quæ in eadem diuerſitate potiſſimum ſit via ſequenda.

Proſper.

C

D

SCHOLIA IN CAPVT XLIII.

NOtandum ſane. ¶ *Facile hoc liquet ex ſuperiori capite, uni nãq; menſi detrahitur quod ſingulis (ſi fieri poſſet) oportuit. Subita igitur detractio facit ut lunæ fulxio maiorẽ oſtẽdat ætatem, quàm computatur, facta unius diei detractione.*

¶ Bachomius monachus inſignis. ¶ *Huius Bachomij, ſeu ut alij ſcribunt, Pachubij libellum nuper nactus ſum à ſtudioſo quodam, qui dum mihi copiam faceret, propter antiquitatem & pietatem iudicaui dignum eſſe editione.*

DE CIRCVLO DECENNOVENALI. Cap. XLIIII.

Euſebius inuentor circulorũ decennouenalium.

DEcẽnouenalis circuli ordinem primus Euſebius Cæſariæ Palæſtinæ Epiſcopus, ob quartas decimas lunas feſti paſchalis, ipſumq; diem Paſchæ inuenien dum compoſuit, eò quod luna cuiuſlibet ætatis poſt tantum temporis ad eundẽ redeat anni ſolaris diem: non quod Aegyptus, vel cætera per orientem Chriſti eccleſia verum eatenus lunæ curſum, vel diem neſcierit rite inuenire paſchalem, ſed quia ea quæ ipſis temporibus annuatim cum labore inueſtigata, & per orbem mandata ſæpius in quæſtionem venire ſolebant, facilius præfixa ſemel regula circulari ſemper obſeruari, & ſine ſcrupulo ambigendi poterunt ediſci. Denique fertur antiquitus Alexandrinæ eccleſię delegatum, vt officioſe operam curamq; inueſtigationi cõputi paſchalis impenderet, quatenus Pontifici apoſtolicæ ſedis adnuncians, per eam diem Paſchæ ſolennem cæteros eccleſiarum principes agnoſcere faceret. Vnde beatiſſimus Papa Leo Martianum principem poſtulans, vt Alexandrino Antiſtiti delegaret, quatenus Paſchale ſancti Theophili, in quo VIII. Calendarum Maiarum die Paſcha videtur affixum, diligenti perſcrutaretur examine, arbitratus ab eo non

Theophili liber paſchalis.

A recte memoratum diem fuisse conscriptum, inter alia hæc dicit: Studuerunt quidem sancti patres occasionem huius auferre, omnem hanc curam Alexandrino Antisti- *Alexandri ni episcopi officium.*
ti delegantes, quoniam apud Aegyptios huius supputationis antiquitus tradita videbatur esse peritia, per quem quotannis dies prædictæ solennitatis sedi apostolicæ indicaretur, cuius scripti ad lõginquiores ecclesias indicium generare percurreret. Verum vt huiusmodi labor aliquando quiesceret, composuit memoratus vir circulum nunc longe lateq; notissimum, quo decimasquartas lunas primi mensis ex ordine comprehendendo, diem Paschæ, qui mox sequenti dominica futurus erat, facilime cuilibet inueniendum relinqueret. Cuius circuli Proterius Alexandrinæ vrbis Antistes, ad inquisitionem sancti Papæ, Leonis luculentissimam reddens rationem, talis rescripti ab eo meruit tenor prædicari: Lætificauerunt me literæ Dilectionis tuæ, quas frater & coëpiscopus noster Nectarius pio adportauit officio. Oportebat enim vt ab Alexandrinæ ecclesiæ Præsule talia scripta ad sedem apostolicam mitterentur, quę ostenderent magisterio beatissimi Petri apostoli hoc ab initio per beatũ Marcum eius discipulum didicisse Aegyptios, quod constat credidisse Romanos. *Aegyptij hauserunt multa ex Marco.*

SCHOLIA IN CAPVT XLIIII.

DEcennouenalis circuli Eusebius. *Decẽnouenalis circulus ad lunæ computationem factus est, constans nouem numerorum ordinibus, quorum primus continet annos Domini: secundus indictiones: tertius epactas: quartus concurrentes: quintus cyclos lunares: sextus decimas quartas lunas: septimus dies dominicos paschæ: octauus lunæ ætatem eiusdem diei: nonus ogdoadas & hendecadas, quorum deinceps Beda rationem reddet.*

DE EMBOLISMIS ET COMMVNIBVS ANNIS. Caput XLV.

B DIuiditur autem circulus idem in emboliſmos, annosq; communes, quos Hebręorum quoq; priscorum autoritate cõstat obseruatos: communes quidem *Anni cões.*
annos, id est, CCCLIIII. dierum XII. emboliſmus autem, id est, CCCLXXXIIII. *Emboliſmi.*
dierum, continens VII. Primus nanque & secundus communes, tertius est emboliſmus: quartus & quintus communes, sextus emboliſmus: septimus communis, octauus emboliſmus: nonus & decimus communes, vndecimus emboliſmus, duodecimus & tertiusdecimus communes, quartusdecimut emboliſmus: quintusdecimus & sextusdecimus communes, septimusdecimus emboliſmus: octauusdecimus communis, nonusdecimus emboliſmus. Qui vtriq;, sicut & supra dictum est, ab exordio primi mensis, quem Hebræi Nisan vocant, hoc est, ab accẽsione lunę paschalis initium sumunt, cuius exordium mensis hac regula debet obseruari, vt nũquam lunæ paschæ XIIII. vernũ præcedat æquinoctium, sed vel in ipso æquinoctio, hoc est, XII. Calendarum Aprilium die, vel eo transgresso legitima procedat. Vnde fit, vt ab octauo Iduum Martiarũ, vsq; in Nonas Aprilium diem lunaris anni sint quærenda primordia. Ipsa autem luna decimaquarta, cum primum XII. Calendas Aprilis cum nouissime XIIII. Calendas Maias, occurrendo diem festi paschalis ab XI. Calendas Aprilis, vsq; in VII. Calendas Maias faciat inquirendum. Emboliſmorum autem, sicut Dionysius ait, ista ratio probatur existere, quod annorum communiũ videtur damna supplere, quatenus ad solare tempus lunaris exęquetur excursio. Quãuis enim solis annuum cyclum per singulos menses luna circumeat, tamen eius perfectionem XII. suis mensibus implere non prævalet. Deniq; in annis communibus ad rationem solaris anni XI. dies lunæ deesse cernũtur: In emboliſmis vero X. & IX. diebus eundem annum videtur solarem luna transcendere. Et Hebræi quidem, qui solos lunares in lege nouerant & obseruabant menses, iuxta naturalẽ lunæ cursum tricenis, vndetricenisq; diebus communium annorum menses duodenos explicabant, & tertio vel secundo vbi decebat anno, tertiumdecimum in fine anni mensem XXX. dierum adponebant emboliſmum. Porro Romani qui disparcs habent menses, non vnoquolibet in loco emboliſmos computando interponere voluerunt, sed *Hebræi lunares tantũ menses obseruant.*

potius vbilibet medijs anni temporibus vacuum congruumq; inter Calendas locũ C
inuenire potuiſſent. Primam igitur emboliſmorum lunam IIII. Nonas Decembris, ſecundã IIII. Nonas Septẽbris, tertiã pridie Nonas Martias, quartam pridie Nonas Decẽbris, quintã IIII. Nonas Nouẽbris, ſextã IIII. Nonas Auguſti, ſeptimã III. Nonas Martias, naſci dixerũt, ſolertiſſime quãtũ potuerũt curãtes, vt cuiuſcunq; ætatis luna in Calẽdas occurriſſet, ipſa eiuſdẽ mẽſis luna diceret eſſe putãda. Qd' tñ nõ vſquequaq; valuerũt obtinere propter præfixum paſchalis lunæ curſum, cuius cũ extrema nõnunq; in Calẽdas Maias incurrãt, & ſecundũ q̃q; vel etiã tertiũ poſt Calendas diẽ teneãt, nõ tñ Marij mẽſis, ſed potius Aprilis lunę ſicut ſemp eſſe dicẽda eſt.

SCHOLIA IN CAPVT XLV.

Diuiditur autem circulus. ⌟ *Caput hoc digeſtum eſt per rotundas quaſdam figuras quas præpoſuimus libro ſecundo.*

DE OGDOADE ET HENDECADE. CAP. XLVI.

EST & alia præfati circuli diuiſio, qua in ogdoadem & hendecadem, id eſt, in VIII. & in XI. diſtinguitur annos, eò quod octauo & vndecimo anno luna paſchalis ſupremas ſuæ natiuitatis metas ſubeat, & vtrunq; eorum inſolito emboliſmis more vnus communis præcedat annus: vel certe quia antiquis viſum eſt VIII. annos ſolares totidem lunaribus annis dierum numero æquari, quod ab eruditioribus æuo ſequente doctoribus expertum eſt, niſi annis XI. adiectis, nequaquam fieri poſſe, ad indicium vtriuſq; obſeruationis ogdoadibus eſt & hendecadibus tota lunæ digeſta conuerſio. Nam & Græci quondam, quos & antiquiſſimi Romanorũ perhibentur imitati, cum ad lunæ curſum adhuc annos computarent, VIII. annis cõmunibus pari ratione confectis, emboliſmos trium menſium pariter intercalabant: Si enim octies vndecim, & quartam partem volueris ſupputare, XC. dies, hoc eſt, tres menſes efficies. Verumetiam nunc ſunt qui ſolis octo annos totidem annis lunaribus, itemq; ſolis XI. totidem putant annis lunaribus dierum æqualitate componi. Vbi primo dicendum, quod abſq; vlla contradictione eſt: Si octoni anni vtriuſq; ſideris aliquando longitudine concordant, ſemper idem facere habebunt, neque vllum vndenorum annorum æqualitas locũ inueniet. Si autem vel ſemel XI. anni amborum ſimul incipiunt, ſimulq; terminantur, ſemper ipſum facturi ſunt, nec erit qñ octonorum concordia redire poſſit annorum. Deinde numerus ipſe pulſandus, videndumq; quia octo anni ſolares habẽt dies, exceptis biſſextis, IIMDCCCCXX. octies enim trecenteni ſexagene & quini, faciunt IIMDCCCCXX. At lunares anni totidem, vide quot habeant dies, octies trecenteni quinquageni & quaterni, faciunt IIMDCCCXXXII. adde XC. trium menſium emboliſmorum dies, fiunt IIMDCCCCXXII. Sed duo qui minus habentur in ogdoade ſolari duorum biſſextorum ſperant adiectione ſupplenda. Videamus & hendecadem vtriuſq; ſideris, ſi forte ibi ſol biſſextile quærat auxilium: Vtrunq; enim tempus neceſſe eſt vna regula complectatur, vndecies treceni ſexageni & quini, fiunt IIIIMXXV. Item vndecies trecenteni quinquageni & quaterni, fiunt IIIMDCCCXCIIII. Adde emboliſmorum menſium dies CXX. fiunt IIIIMXIIII. Tolle vnum ſaltus diem, remanent IIIIMXIII. Vide igitur ſi hic ſcopus habeat hendecas ſolis ſubſidio biſſextili, vt additis videlicet duobus vel tribus diebus, lunarem compenſare ſufficiat hendecadem. Non vtiq; eget quadrantili iuuamine an æquiparandam lunæ hendecadem, quam duobus inſuper diebus exuperare probatur, ſed ſuis potius quibus ſuperabundat diebus, quod minus eſt in ogdoade ſolis adimplet: Liquidoq; patet in horũ concordatione temporum nihil præiudicari biſſextis, ſed quotquot in circulo decennouenali incurrerint, oẽs vtroq; ſideri, iuxta quod ſupra docuimus, æqualiter eſſe proficuos. Deniq; vt rei ipſius euiſceremus interna, primo anno circulo decennouenalis nullæ ſunt epactæ, quia in XI. Calendas Apriles lunæ finitus eſt curſus. Item nono eiuſdẽ circuli anno, id eſt, poſt dies IIMDCCCCXXII. nono Ca

A lendaꝝ Aprilium die trigesima est luna, quod etiam epactaꝝ, quæ tũc XXVIII sunt, ordo manifeste testatur. Quid ergo opus erit ad cõpletionẽ lunaris ogdoadis duos solaris cursus supadiicere dies. i. decimũ & nonũ Calẽdaꝝ Apriliũ, si hoc duo bissextiles poterãt pficere dies? Nõ ergo duos dies, q in ogdoade solis à lunari ogdoade minus sunt, duorũ intercalatiõe bissextoꝝ, sed duoꝝ magis q in hẽdecade eius à lunari plus sunt adiectiõe supplẽt. Nec nocet qđ' saltũ lunæ, quẽ qdã in ogdoadis initio ponũt, in hẽdecade ponendũ memorauimus. Vbicunq; eñ interposueris, eodẽ proposita quæstio fine soluetur, & habet circulus decennouenalis menses solares CCXXVIII. lunares CCXXXV. dies, exceptis bissextis VIMDCCCCXXXV. decies nouies enim duodeni CCXXVIII. adde VII. fiunt CCXXXV. Item decies nouies trecenteni sexageni & quini VIMDCCCCXXXV: Decies nouies trecenteni quinquageni & quaterni VIMDCCXXVI, adde emboliſmos VII. mensium dies CCX. fiunt VIMDCCCCXXXVI. subtrahe vnum saltus lunaris diem, & vno eodemq; dieꝝ numero solis & lunæ cursum decennouenalem cyclũ includere probabis. Item ogdoas solis habet menses XCVI. lunæ autem XCIX. hendecas vero solis menses habet CXXXII. lunæ autem CXXXVI. De numero dierum supra dictum est.

DE ANNIS DOMINICAE INCARNATIONIS. Caput XLVII.

PRimo decennouenalis circuli versu temporum ordo præfigitur, quem Græci calculatores à Diocletiani principis annis obseruauere. Sed Dionysiꝰ venerabilis abbas Romanæ vrbis, & vtriusq; linguæ, græcæ videlicet ac latinę nõ ignobili p̃ ditus sciẽtia paschales scribens circulos, noluit eis, sicut ipse testat, memoriã impñ & p̃secutoris innectere, sed magis elegit ab incarnatione dñi nr̃i Iesu Christi annorũ tpa prænotare, q̃tenus exordiũ spei nostræ notius nobis existeret, & causa reparationis humanæ. i. passio redẽptoris nostri euidẽtius eluceret. Qui in primo suo circulo quingentesimũ tricesimũ secundũ dñicæ incarnatiõis annũ in capite ponẽdo, manifeste docuit secundũ sui circuli annũ ipsum esse, q̃ eiusdẽ sacrosanctæ incarnatio-
B nis mysteriũ cœpit. Quia eñ lunaris circulus decennouenalis est, solaris aũt XX. & VIII. cõficitur annis, multiplicatis p̃ se inuicẽ ambobus, summa DXXX. & II. colligit annoꝝ. Qua tandẽ replicata, totus solaris lunarisq; recursus ordo in se sua p̃ vestigia reuoluit, eundẽq; decẽnouenalis lunarisq; cycli annũ, easdem epactas lunæ, solis quoq; dies cõcurrentes, eandem quartamdecimã lunã, eundem dñicæ Paschæ diẽ ac lunã ipsius ex ordine restituens. Quod etiã Victorius, quãuis alterius institutionis paschalẽ cõdens, descripto tot annoꝝ circulo manifeste p̃bauit. Quia ergo secũdo anno circuli quẽ primũ Dionysius scripsit, quingentesimus tricesimus tertius ab incarnatiõe Dñi cõpletus est annus, ipse est nimirum iuxta concursus siderum ille, in quo incarnari dignatus est: qa hic secũdus annus decennouenalis octauus decimꝰ est cycli lunaris, XI habẽs epactas, V. cõcurrentes septimanæ dies, lunã paschæ decimãquartã VIII. Calẽdas Apriles, oĩa tũc fuere similima, & si esset q tũc Pascha more nunc ecclesiis vsitato die dñica faceret, ipsa nimiꝝ dies quo modo hic adnotatũ est VI. Calendas Apriles veniret, ac lunã haberet decimãsextã. Deniq; Dionysius ipse nobis quodammõ tacite quæ Dñs in paschalibus, q̃ scripsit argumẽtis ostendit, vbi ad inueniendũ quotus sit annus circuli decennouenalis, sumere annos Dñi, & priusq̃ hos p̃ X. & IX. partiamur vnũ præcipit adiicere, significans illo incarnato vnũ circuli decennouenalis annũ iam fuisse cõpletum. Item ad sciendũ quotus sit annus cycli lunaris, sumere monet annos Dñi, & subtrahere semp̃ duo, ac sic per X. & IX. partiri, vt videlicet duobus q reliqui tunc erant, annis sublatis, cæteros calculatos p̃ nonamdecimã partẽ diuidẽs, quod reliquũ foret teneret. Porro ad inuestigandũ quot sint epactæ lunares, annos Dñi rite sumere, diuidere, multiplicare. Itẽ diuidere, sed nullo dempto vel addito iubet: quia nimiꝝ secundo decennouenalis cycli anno, incipientes epactæ ad inueniendũ suũ statũ, addi quid vel demi de annis Dñi qui secũ inchoauerant minime poscebant. Item si velimus scire adiectiones solis. i. cõcurrentes septimanæ dies, sumere annos Dñi iubet, & addita quarta parte, IIII. insuper re-

gulares ſemper adiȝcere docet,ac ſic tandem per VII. partiri:quia nimirum V. erant C
concurrentes anno quo natus eſt Dominus,vt & computandi fixa ſeries procurre-
re poſſet,neceſſe habebat cõputator IIII.quæ præceſſerunt annectere. His igitur ita
ſe habentibus, annum paſſionis dominicæ diligenter inquirere nec ignota quæren
di via eſt,ſi non computus errat alicubi: Habet enim,ni fallor,eccleſiæ fides,Domi-
num in carne paulo plus q̃ XXXIII.annis vſq; ad ſua tempora paſſionis vixiſſe, quia
videlicet XXX.annorum fuerat baptizatus,ſicut Euangeliſta Lucas teſtatur, & tres
ſemis annos poſt baptiſma prædicauerit, ſicut Iohannes in Euangelio ſuo non ſolũ
commemorato redeuntis Paſchæ tempore perdocet,ſed & idem in Apocalypſi ſua.
Daniel quoque in ſuis viſionibus prophetice deſignat. Sancta ſiquidem Romana &
Apoſtolica eccleſia hanc ſe fidem tenere & ipſis teſtatur indiculis, quæ ſuis in cereis
annuatim ſcribere ſolet, vbi tempus dominicæ paſſionis in memoriam populis re-
uocãs, numerum annorum triginta ſemper & tribus annis minorem quàm ab eius
incarnatione Dionyſius ponat,adnotat. Deniq; anno ab eius incarnatione iuxta Di
onyſium ſeptingenteſimo primo,Indictione quartadecima, fratres noſtri qui tunc
fuere Romæ,hoc modo ſe in natali Domini in cereis ſanctæ Mariæ ſcriptum vidiſ-
ſe, & inde deſcripſiſſe referebant: A paſſione Domini noſtri Ieſu Chriſti anni ſunt
DCLXVIII. Quomodo igitur,vt ſupra memorauimus, DXXXII. annis circulus pa-
ſchalis circumagitur? His adde XXXIII. vel potius XXXIIII. vt illum ipſum quo paſ-
ſus eſt Dominus attingere poſſis annum,fiunt DLXVI. Ipſe eſt ergo annus domini-
cæ paſſionis & reſurrectionis à mortuis. Quia ſicut quingenteſimus triceſimusterti
us primo, ita quingenteſimus ſexageſimusſextus triceſimoquarto per vniuerſos ſo
lis & lunæ concordat diſcurſus. Et ideo circulus beati Dionyſii apertiſſime quingẽ-
teſimum ſexageſimumſextũ ab incarnatione Domini contingens annum, quartam
decimam lunam in eo IX. Calendarum Aprilium quinta feria reperies,& diem Pa- D
ſchæ dominicum VI. Calẽdarum Aprilium luna decimaſeptima. Age deo gratias,
quia quod quærebas,ſicuti iqſe promiſit,te inuenire donauit. Nam quod Dominus
XV. luna feria ſexta crucem aſcẽderit,& vna ſabbatorum,id eſt,die dominica reſur-
rexerit à mortuis, nulli licet dubitare catholico,ne Legi,quæ per agnum Paſchalem
decimaquarta die primi menſis ad veſperam immolari præcipit,pariter & Euange-
lio,quod Dominum eadem veſpera tentum à Iudæis,& mane ſexta feria crucifixum
ac ſepultum,prima ſabbati reſurrexiſſe perhibet, videatur incredulus. Quod autem
VIII. Calendarum Aprilium crucifixus, VI. Calendarum earundem die reſurrexerit,
multorum late Doctorum eccleſiaſticorum conſtat ſententia vulgatum. Quamuis
Theophilus Cæſarienſis, antiquus videlicet vicinusq; apoſtolicorum tempor& Do
ctor, in epiſtola ſynodica, quam aduerſus eos qui decimaquarta luna cum Iudæis
Paſcha celebrabãt, vnà cũ cæteris Palæſtinæ epiſcopis ſcripſit,ita dicit: Et impiũ nõ
eſt,vt paſſio dñica tanti ſacramenti myſteriũ foras limitem excludatur: Paſſus nan-
que dominus ab XI. Calendas Apriles,q̃ nocte à Iudæis eſt traditus,& ab VIII. Ca-
lendas Apriles reſurrexit. Quomodo tres dies foras terminum excludentur? Con-
ſtitutumq; eſt in illa ſynodo,vt ab XI. Calendas Apriles vſq; in XI. Calendas Maias
Paſcha debeat obſeruari. Et in eodem libro ſuperius ſcriptum eſt: Nam Galli quacũ
que die VIII. Cal. Aprilis fuiſſet,qñ Chriſti reſurrectio fuiſſe tradebat,Paſcha ſemp
celebrabant. Sin vero annum qualem quærebas,in loco quem putabas inuenire nõ
poteris,vel Chronographorum incuriæ, vel tuæ potius tarditati culpam adſcribe,
tantum diligentiſſime cauens,ne Chronicorum ſcripta defenſando intemerabile le-
gis vel Euangelij teſtimonium videaris impugnare,dicendo dominum ſaluatorem
vel XV. vel XVI. imperij Tiberij Cæſaris, vel XXIX. aut XXX. ſuæ ætatis anno ſacro
ſanctum crucis ſubiiſſe myſterium,cũ Euangelia manifeſte ſignificent,XV. anno Ty
berij Præcurſorem Domini prædicare cœpiſſe, ipſumq; mox inter alios baptizaſſe
Ieſum,incipientem iam fieri quaſi XXX. annorum.

Cereis antiquitus annos dominicæ natiuitatis inſcalpebant.

Dionyſius hic eſt Romanus, cognomento exiguus, cuius quidem liber penes nos libri de Paſchæ ratione & cibis paſchalibus.

Theophil. Cæſarieñſis.

DE INDICTIONIBVS. Caput XLVIII.

SEcundus ordo circuli decennouenalis complectitur Indictiones XV. annorum
circuitu in ſua ſemper veſtigia reduces, quas antiqua Romanorum induſtria cõ

A perimus ad cauendum errorem, qui de temporibus forte oboriri poterat inſtitutas: Dum enim, verbi gratia, quilibet Imperator medio anni tempore vita vel regno de cederet, poterat euenire vt eundem annum vnus hiſtoricus eiuſdem regis adſcriberet temporibus, eo quod eius partem regnaret: alter vero hiſtoricus eundem ſucceſſori illius potius attitulandum putaret, eo quod & hic partem æque eius haberet in regno. Verum ne per huiuſcemodi diſſonantiam error temporibus inoleſceret, ſtatuerunt Indictiones, quibus vterq; ſcriptor, imo etiam vulgus omne, tempor& curſum facilime ſeruaret, quas pro facilitate quoq; calculandi quindecim eſſe voluerũt, vt planiſſimo numero, & ad multiplicandum promptiſſimo compẽdioſius tranſacti temporis ſtatus in memoriam poſſit reduci. Quidam autem putant, quia quondam in republica poſt cenſum quinto anno peractum Vrbs Roma luſtrabatur, ad indicium ternæ luſtrationis & cenſus Indictiones eſſe conditas. Incipiunt autem Indictiones ab VIII. Calendas Octobris, ibidemq; terminantur.

XV. Indictiones.

Luſtratio quinto quoque anno.

ARGVMENTVM INVENIENDI QVOTA SIT INDICTIO. Caput XLIX.

HOc autem argumento quota ſit anno quocũq; computare volueris Indictio reperies: ſume annos ab incarnatione Domini quotquot fuerint in preſenti: verb. gratia, DCCXXV. adde ſemper tria, quia quarta Indictione ſecundum Dionyſium natus eſt Dominus, fiunt DCCXXVIII. hæc partire per XV. quindecies quadrageni, ſexcenti, quindecies octoni centies, remanent octo: octaua eſt Indictio. Si vero nihil remanſerit, decimaquinta eſt.

DE EPACTIS LVNARIBVS. Caput L.

TErtia præfati circuli linea continet epactas lunares, quæ ad curſum ſolis annuatim vndenis diebus accreſcere ſolent, inde epactæ græco vocabulo, id eſt, adiectiones dictæ, quod per annos ſingulos XI. dierum, vt diximus, accumulentur augmento. Vel certe quia ad inueniendas quotæ ſint lunas Calendarum, XI per totum adiiciuntur annum, ut ſupra docuimus: epactæ iure, id eſt, adiectiones vocantur, & quidem per totum anni vertentis orbẽ ſuos quæq; dies habet adiectiones lunares, XI. Nam, verbi gratia, ſi hodie cum ſcribo quinta eſt luna, iſto ipſo die poſt annũ decimaſexta erit luna, poſt duos annos vigeſimaſeptima: poſt tres, octaua: nec eadem huc quæ nunc eſt priuſquam XXIX. annoꝝ peracto circulo redit. Sed proprie quæ in circulo decẽnouenali annotatæ ſunt epactæ, lunã quota ſit in XI. Calendas Aprileſ, vbi paſchalis eſt feſti principium ſignant: hãc præfixam ſui curſus regulam ſemper obſeruantes, vt quoties minorem XVI. numerum habent, paſchalem lunam preferant: quoties autem maiorem, inſequentem lunam paſcha quærendum præmonſtrent: quia nimirum lunæ paſchalis plenitudo non æquinoctium præire, ſed ſicut in principio creaturarum ordinatum eſt, ſequi potius debet, quando primum ortus eſt ſol in inchoatione diei vernum tenens æquinoctium: Deinde orta eſt luna in inchoatione noctis autumnalis æquinoctij tenens ipſa particulam. Vnde multum errare conſtat eos, qui lunæ paſchalis initium à tertio Nonarum Martiarum die quærendum definiunt: quia videlicet ibi nata luna ante tempus æquinoctij plenilunium oſtendit. Ideoq; ſolennitati paſchali inhabilis eſt, in qua, ſicut diximus, primũ ſolem primitiuæ creationis ſtatum, ac deinde lunam neceſſe eſt conſcendere, vt & hic per æquinoctij tranſgreſſum longitudinem noctis ſuperet, & illa per pleniluniũ totam eius quantulacunq; eſt longitudinẽ illuſtret. Quod ad Chriſti & eccleſiæ ſacramentum reſpicere nemo eſt fere qui ambigat: de quo & in primordijs huiuſce opuſculi aliqua perſtrinximus, & nunc paucis replicemus: Quia ſicut luna & ſtellæ non à ſe ipſis, vt perhibent, ſed à ſole habent vt luceant, ſic & eccleſia, ſanctiq; omnes nõ ſuo merito virtutis, ſed gratia largitoris habeant bonum quo viuunt. Et ſicut nõ noſtri vigore arbitrij fortitudinem noſtram, ſed illo nos ſuſcipiente, illius miſericordia p̃ueniente cuſtodimus, nec ſufficientes ſumus cogitare aliquid à nobis, quaſi ex no-

B Epactæ unde dicãtur

bis, sed sufficientia nostra ex deo est, ita etiam in tempore quo nostræ redemptio- C
nis insignia celebramus, solaris perfectio splendoris quæ illuminat, lunarem quæ il
luminatur antecedere debet.

QVOMODO ERRENT QVIDAM IN PRIMO MENSIS INITIO. Caput LI.

SEd error eorum qui aliter sapiunt, vide an ipsis saltem qui huiusmodi condunt leges iniquas, & scribentes iniustitiam scribunt, satis hac veritate videatur esse sufultus. Victorius qui illorũ circulos scripsit, dicit in prologo eiusdem operis inter alia hæc: Latini nanq; à III. Nonarum Martiarum vsq; ad IIII. Nonas Aprilis, diebus scilicet XXIX. obseruandum maxime censuerunt, vt quocunq; eorum die luna fuerit nata efficiat primi mensis initium, cuius luna decimaquarta si feria sexta proue nerit, subsequens dominicus, id est, luna decimasexta festiuitati paschali sine ambiguo deputetur. Sin autem die sabbati plenilunium esse contigerit, & consequenti dominico luna decimaquinta reperiri, eadem hebdomada transmissa, in alterum diem dñicũ, id est, lunã vigesimam secundam transferri debere Pascha dixerunt: ne minus eiusdem dominici peragendo mysterio destinarẽt quàm sextamdecimam, nec amplius quàm vigesimamsecundam lunam aliquando recipiunt, eligentes potius in lunam vigesimamsecundam diem festi paschalis extendi, q̃ dominicam ante lunam quartamdecimam vllatenus inchoari. Quartasdecimas porro lunas mensis eiusdẽ à XV. Calendarum Aprilium, vsq; in XVI. Calendas Maias adserũt esse seruandas. Item in fine eiusdem prologi: Cum vero contigerit, inquit, lunam vicesimamseptimam sabbato, vel maxime die Calendarum Ianuariarũ prouenire absq; bissexto, no uerit Sanctitas vestra, quod Pascha XIII. Calẽdas Apriles secundum Latinos haud vnquam celebrandum, etiamsi luna conueniat, penitus inuenitur: Aut VIII. Calen- D
das Maias secundum Aegyptios, quod aliquoties obseruandum est, reperiri nõ posse. Videamus ergo Latinos suos quomodo commendet Victorius: Dicit eos maxime censuisse à III. Nonas Martias natam lunam efficere primi mensis initium, & decimasexta luna die dominico Pascha celebrandum. Et iterum dicit, nunq; XIII. Calẽdas Apriles, etiamsi luna conueniat, Pascha celebrandum secũdum Latinos, sed magis secundum Aegyptios VIII. Calendas Maias. Constat autem lunam III. Nonas Martias natam, XIII. Calendas Apriles esse sextamdecimam. Obsecro te sancte frater Victori, si III Nonas Martias nata luna facit primi mensis initium, quid rationis est, vt non in eo Pascha celebremus, sed potius alium differamus in mensem? cũ lex toties imperet, vt omnes qui possint in primo mense Pascha faciant. Soli autem qui in via fuerint & immundi secundo hoc mense celebrent. Quid est, rogo, quod addis, absque bissexto? An forte quia quando Calendæ Ianuariæ sabbato sunt, tertiadecima Calendarum Aprilium dies in dominicum occurrit, si bissextilis annus nõ est? Si autem bissextus interceserit, eadem dies secunda feria prouenit, docere vis cũ secunda feria fuerit XIII. Calendas Aprilis in luna decimasexta, sequenti dominica VI. Calendas Apriles luna vigesimasecunda Pascha rite celebrari? Cum vero eadẽ dies XIII. Calendas Aprilis lunam decimamsextam dominica die habuerit, non posse in ea Pascha celebrari: quia necdum æquinoctium transierit? Sed nec in sequẽti dominica, quia luna superadulta, hoc est, vigesima tertia illam incidat in diẽ, atque hac cogente necessitate in secundi tempora mensis Paschæ differenda solennia? Mirus calculandi præceptor, qui principaliter doceas, lunam III. Nonas Martias natam efficere primi mensis initium. Et rursum ratione ipsa superatus cõpelleris fateri, nisi interueniente bissexto nullatenus lunam hac die natam, sed potius eam quæ post XXIX. dies fuerit accensa, paschalibus festis congruam. Si vero adfuerit bissextus, tunc effici lunam sequentis anni primam, quæ absque illo fieri poterat extrema transacti. Et quid est quod ais: etiamsi luna conueniat, XIII. Calendas Aprilis nunquam Pascha celebrandum penitus inueniri? Quomodo ẽm potest luna conuenire paschalibus solennijs, vbi nunquam paschalia sunt cele-

A branda ſolennia? Et ſi nunquam XIII. Calendarum Aprilium Paſcha celebrandum, etiamſi ſextadecima prouenerit, errant profecto Latini, qui lunam paſchalem à III. Nonas Martias inchoare decernunt: in qua XVI. & XVII. eo quod æquinoctium nõ tranſierint, non licet paſcha fieri. Et merito illoꝝ cõtempta obſeruatione, cũ Aegyptijs potius eo anno in VIII. Calendas Maij Paſcha differendum ſuades: Si autẽ magis obſeruandum quod Aegyptij docẽt autumas, quare non illorum per omnia ſcientiam ſectaris? Verum quia hoc facere non vis, ſed inter vtroſq; medius incedens, magis Latinorum quos vituperas, quàm Aegyptiorum quos præfers, calculum tuis legendum ſequendumq; contradis, nos Aegyptiam calculandi diſciplinam, quæ & tuo iudicio, & vniuerſalis eccleſiæ conſenſu verior apparet, omnibus ſequendam nouimus, initium videlicet primi menſis ab VIII. Iduum Martiarum vſq; in Nonarum Aprilium diem. Quartas decimas vero lunas Paſchæ, à XII. Calendarum Aprilium vſque in XIIII. Calendas Maias. Porro diem Paſchæ dominicum ab XI. Calendarum Aprilium vſque in VII. Calendarum Maiarum: & hoc in luna decimaquinta vſq; ad vigeſimamprimam eſſe quærendum. Verum ne nos amatores Victorij temere illum aggreſſos eſſe lacerent, legant librum doctiſſimi & ſanctiſſimi viri, Victoris videlicet Capuani Epiſcopi de Paſcha, quod XV. Calendas Maias putabatur celebrari debere, Indictione autem decimatertia decies Proconſulo Baſilio, & quanti à prudentibus, & catholicis eccleſiæ Doctoribus æſtimatus ſit ſuus magiſter inuenient, cuius principium libri eſt: Cum paſchalis veneranda ſolennitas, qua nam die potiſſimum proueniret per anni præſentis Indictionẽ tertiamdecimam à nobis ſolicite quæreretur, & iuxta patrum venerabilium conſtituta VIII. Calendarum Maiarũ diceremus reſurrectionem Domini proculdubio celebrandam. Aliquibus minime rationabilis viſa eſt noſtra reſpõſio, eo quod Victorius quidam in circulo Paſchali quem edidit aliter diem dñicæ reſurrectionis adfixerit, licet & hunc deſignauerit quem nos celebrandum pariter profitemur & in proceſſu operis. Sed nũc, in-
B quam, ordo expetit, vt cyclorum quos Victorius edidit patefaciam euidenter erro- *Victorij error.*
res, dum neſcit legitimum diem definire Paſchalem, vt cum in præteritis oſtenſus hoc modo fuerit deliquiſſe, in præſrntibus ac futuris & autoritate careat, & occaſionem prauæ perſuaſionis amittat.

ARGVMENTVM QVOT SINT EPACTAE LVNARES. Caput LII.

SI autem vis cognoſcere per annos ſingulos quot ſint epactæ, ſume annos Domini quot fuerint, vtputa in præſenti octaua Indictione DCCXXV. hos partire per XIX. decies nouies triceni. DLXX. decies nouies octoni, cenquinquais dipondius, remanent III, hos item multiplica per XI. fiunt XXXIII. tolle XXX. remanent III: Tres ſunt epactæ, id eſt, adiectiones lunares.

DE EPACTIS SOLIS. Caput LIII.

QVarto decennouenalis circuli tramite deſignantur epactæ ſolis, id eſt, eoncurrẽtes ſeptimanæ dies vnius ſemper ternos per annos, duorum autem per annum biſſextilem vſq; ad ſeptimũ numeꝝ adiectione creſcentes, quaꝝ circulus habet annos quater ſeptenos. i. XXVIII, quia nimiꝝ nõ ante poteſt cõſummari, q̃ biſſextus qui quarto redire ſolet anno cunctos ſeptimanæ dies contingat, dñicam videlicet, ſextam feriam, quartam feriam, ſecnndam feriam, ſabbatum, quintam feriam, tertiam feriam: hoc etenim illos ordine percurrit. Cumq; ſuas quæq; anni dies habeatconcurrentes, hæ quæ in circulo adfixæ concurrentes ſunt, ſpecialiter quę ſit nono Calendaꝝ Aprilium feria deſignant, videlicet vt propius feſtiuitatis Paſchalis exordio poſitæ, facilime diẽ epactaꝝ, vel decimæquartæ lunæ quota ſit feria pandant, ac per hoc ad Paſchalis inuentionem diei dominici planum faciant iter. Contingit aũt eadem concurrentium annua dies, quod calculatorẽ meminiſſe iuuat, etiã II. Calendas Aprilis, VII. Idus Aprilis, XVIII. Calendaꝝ Maiarum, & XI. Calenda-

rum earundem. Cuius circuli talis est cursus, vt quæcunq; bissextili anno sunt concurrentes, ipsæ & ante quinquennium fuerint, & post annos VI. futuræ sint: Quæ primo post bissextum anno sunt, eadem & ante annos XI. transierint, & post VI. redeant: Quæ secundo post bissextum, eadem & ante annos VI ierint, & post XI. rement: Quæ tertio post bissextum, ipsæ & ante VI. annos præterierint, & post V. reuertantur. Et huius ordo discretionis cunctos annorum vertentium complectitur dies. Notandum sanæ quod huius gyri solaris, qui XXVIII. annis peragitur, causa facit decennouenales circulos XXVIII. debere compleri, priusquam idem per omnia paschalis obseruantiæ cursus in seipsum redeat, vt omnis nimirum huius circuli annus caput circuli decennouenalis instituat. Item q̄; annus quisq; circuli decennouenalis huius caput adsequatur, ac per hoc tota paschalis obseruantiæ series non minus quingentis trigintaduobus annis explicetur. C

ARGVMENTVM QVOT SINT EPACTAE SOLIS, ET QVANDO BISSEXTI ANNVS. Caput LIIII.

QVoniam vero communis atq; indiscretus epactarum, id est, adiectionum solis, cum bissexto cursus est, amborum pariter qui sit status argumento discerno. Si ergo vis scire quando bissextus dies sit, sume annos domini DCCXXV. partire hos per IIII. & si nil remanserit bissextus est: si vero vnum, aut duo, vel tria remanent, primus, aut secundus, aut tertius est annus à bissexto, vtputa quater centeni, CCCC. quater octogeni, CCCXX. quater esse quarta, remanet vnum, quia primus est annus à bissexto. Si vis nosse adiectiones solis, id est, concurrentes septimanæ dies, sume annos ab incarnatione domini quot fuerint, vtputa DCCXXV. per indictionē octauam, & annorum qui fuerint quartam partem semper adijce. i. nunc CLXXXI. qui fiunt simul DCCCCVI. his adde IIII. fiunt DCCCCX. Hos partire per VII. septies centeni DCC. septies triceni CCX. & non remanet aliquid, quia VII. sunt epactę solis, id est, concurrentes septimanæ dies. D

DE REDITV ET COMPVTV ARTICVLARI VTRARVNQVE EPACTARVM Caput LV.

VErum quia facilime diem Paschæ, vel cæteros temporum recursus comprehendit, qui solis & lunæ circulum memoriter tenet, excepto eo quod eosdem circulos per X. & IX. & per XXVIII. multiplicandos partiendosq; nouit, omnis calculator meminisse debet, easdem concurrentes solis tricesimo ab hinc anno quas & proximo secuturas, easdem sexagesimo quas & quarto, easdem nonagesimo quas & sexto, easdem centesimo vigesimo quas & octauo, easdem centesimo quinquagesimo quas & decimo: & cæteras in hunc modum esse redituras. Quocunq; enim numero annorum transacto concurrentes scire desideras, eundem numerum vide quoties habeat XXX. & tricesima parte geminata concordiam vertentium cognoscis annorū. Verbi gratia, trecenti decies habent XXX. & p̄terea eædem concurrentes trecentesimo anno quæ vicesimo sunt futuræ, si quid residui fuerit & hoc adijcies. Eodem mō etiam in præterita tpa concurrentium ordo respicit. Item quia circulus lunaris decennouenalis est præsentis anni, epactæ vicesimo anno redeūt, sequentis abhinc quadragesimo tertij, sexagesimo quarti, octuagesimo quinti, cēteſimo sexti, cēteſimo vigesimo septimi, centesimo quadragesimo octaui, centesimo sexagesimo noni, cēteſimo octuagesimo decimi, ducēteſimo &c. Similiter q̄d & de luna decimaq̄rta Paschæ, cæterisq; quæ decennouenali circulo includunt æque sentiendū est, poterit diligens calculator hoc modo etiā p̄lixiores sibi temporū sequentiū annotare recursus, quibus semp meminerit etiā præteriti æui cōgruere statū. Memoratu autem dignum videtur, quia quidā ob cōpendiū calculandi vtriusq; ordinē circuli, & solaris videlicet & lunaris transferūt in articulos: nā qa manus humana articulos habet adūctis vnguibus X. & IX. singulis his singulos aptātes annos, lunarē cursum in læua

A manu, intrinsecus à radice pollicis incipiunt, & in vngue minimi digiti intrinsecus eundē consummāt. Item ꝫ manus binæ articulos, exceptis vnguibus, habēt XXVIII. ijs singulos annos singulis aptant, inchoantes à minimo læuæ digito, & in dexteræ pollice complentes, non vt in lunari cyclo singulos ex ordine digitos expedientes ad numerum, sed ob rationem quadrantis per quaternos transuersim digitos quadriennium omne signantes, ita vt minimorum bis terni articuli digitorum totidem bissextiles contineant annos. Item proximorum à minimis bis terni articuli digitorum proximos à bis ternis bissextis annos totidem explicent, secundi similiter secundos, & tertij digiti tertios totidem annos æqua ratione cōplectantur. Porro septimus bissextilis cum tribus se sequentibus annis bis binos sibi pollicum vindicet articulos. Hæc siue alia quisq; sibi calculator ordinare voluerit, modo nihilominus circulum vtriusq; sideris libēter capient manus. Sed innumera huiuscæ disciplinæ, sicut & cæterarū artium, melius viuæ vocis alloquio quàm stili signantis traduntur officio.

DE CYCLO LVNARI. Cap. LVI.

Romanorū cyclus.

QVinta circuli decennouenalis regione lunaris cyclus includitur, à quarto eas incipiens, & tertio completur in anno, qui proprie Romanorum est: & ad mēsem Ianuarium pertinens: nam sicut annus quisq; decēnouenalis circuli propter legalem Hebræorū obseruationem à paschali mēse inchoat, ibidemq; finitur: ita & hic Romanorum institutione à luna Ianuarij mēsis inchoat, atq; ibi desinit, sicut ille, sic & iste, primum & secundū communes annos tertium habet emboliſmū, quartū & quintum communes, sextum emboliſmum, septimum communem, octauum emboliſmum. Hendecas quoq; cycli lunaris instar decēnouenalis circuli VII. annos cōmunes. & IIII. habet emboliſmos. Et habēt communes anni mēses lunares XII. i. dies CCCLIII. Emboliſmi autem mēses XIII. dies videlicet CCCLXXXIIII. præter vnū dūtaxat septimumdecimum cycli huius annum, qui est decēnouenalis primus, in q̄ vnus dies ratione saltus lunaris intercipitur. Quod vt manifestius fiat, singulorum ex ordine cursum videamus annorum, & quod Dionysius in mēse paschali, nos in Ianuario facere curemus: Anno lunari primo, decēnouenali quarto, à Cal. Ian. vsq; in XII. Calendas Ianuarias, quia communis est, fiūt dies CCCLIII. Anno lunari II. decēnouenali V. à XII. Cal. Ian. vsque V. Idus Decemb. quia communis est, fiunt dies CCCLIIII. Anno lunari III. decēnouenali VI. à IIII. Idus Decemb. vsq; in V. Cal. Ian. quia emboliſmus est, fiunt dies CCCLXXXIIII. Anno lunari IIII. decēnouenali VII. à IIII. Cal. Ian. vsq; in XVI. Cal. Ian. quia communis est, fiunt dies CCCLIIII. Anno lunari V. decēnouenali VIII. à XV. Calendas Ian. vsque in VIII. Idus Decembris, quia communis est, fiunt dies CCCLIIII. Anno lunari VI. decēnouenali IX. à VII. Idus Decemb. vsque in VIII. Calend. Ian. quia emboliſmus est, fiunt dies CCCLXXXIIII. Anno lunari IX. decēnouenali X. à VII. Cal. Ian. vsque in XIX. Cal. Ian. quia communis est, fiūt dies CCCLIIII. Anno lunari VIII. decēnouenali XI. CCXVIII. Calend. Ian. vsq; in IIII. Nonas Ian. quia emboliſmus est, fiunt dies CCCLXXXIIII. Anno lunari IX. decēnouenali XII. à III. Nonas Ian. vsq; in XI. Cal. Ian. quia communis, fiunt dies CCCLIIII. Anno lunari X. decēnouenali XIII. à X. Cal. Ian. vsq; in III. Idus Decemb. quia communis est, fiūt dies CCCLIIII. Anno lunari XI. decēnouenali XIIII. à II. Idus Decemb. vsq; in III. Cal. Ian. quia emboliſmus est, fiunt dies CCCLXXXIIII. Anno lunari XII. decennouenali XV, à II. Cal. Ian. vsque in XIIII. Cal. Ian. quia communis est, fiunt dies CCCLIII. Anno lunari XIII, decennouenali XVI. à XIII. Cal. Ian. vsq; in VI. Idus Decemb. quia communis est, fiunt dies CCCLIIII. Anno lunari XIIII. decennouenali XVII. à V. Idus Decemb. vsq; in VI. Calend. Ian. quia emboliſmus est, fiūt dies CCCLXXXIIII. Anno lunari XV. decennouenali XVIII. à V. Calend. Ian. vsq; in XVII. Cal. Ian. quia communis est, fiunt dies CCCLIIII. Anno lunari XVI. decēnouenali XIX. à XVI. Cal. Ian. vsq; in Nonas Decēb. qa cōmunis est, fiunt dies CCCLIIII. Anno lunari XVII. decēnouenali I. à Nonis Decemb. vsque in X. Cal. Ian. quia em-

bolismus est, fiũt dies CCCLXXXIIII. Anno lunari XVIII. decẽnouenali II. à IX. Cal. Ian. vsque in II. Idus Decemb. quia communis est, fiunt dies CCCLIIII. Anno lunari XIX. decennouenali III. ab Idibus Decẽb. vsque in II. Cal. Ian. quia emboliſmus, fiũt dies CCCLXXXIIII. Idcirco autem septimidecimi lunaris anni cõputus ab ipso quo prior explicitus est annus die incipit, & nõ à sesequente vt cæterorum, ne propter saltum lunæ, quem dicũt, vnus eidem anno dies deesse videatur. Quod ipsum Dionysius decẽnouenalem cyclum huiusmodi ordine percurrens edocuit, ab eodẽ die quo vltimi cõclusit anni metas primi inchoando principium. C

ARGVMENTVM DE EO, QVOTA SIT LVNA IN CALENDIS IANVARIIS. Caput LVII.

POtest qui vult à cyclo lunari facere argumẽtum, ad inueniendum quota sit luna Calendarum Ianuariarum. Sume em cyclum lunæ quemlibet, vtputa quintum, multiplica per XI. fiunt LV. adde vnum semper regularem, fiunt LVI. partire p XXX. remanent XXVI. vicesimasexta est luna in Cal. Ian. anno quinto cycli lunaris. Item sume octo, multiplica per XI. fiunt LXXXVIII. adde vnũ regularem & partire per XXX. remanẽt XXIX. vicesimanona est luna in Calendas suprascriptas anno cycli lunaris octauo. Tantum memor esto, septimodecimo, octauodecimo, & nonodecimo cycli memorati anno nõ vnum, vt in reliquis, sed duos adiicere regulares, & lunam Cal. Ian. sine errore reperies.

ARGVMENTVM QVOTVS SIT ANNVS CYCLI LVNARIS, VEL DECENNOVENALIS. Cap. LVIII.

IPse autem cyclus lunæ si vis nosse quotum agat annum, sume annos domini, vtputa DCCXXV. & subtrahe semp duo, remanẽt DCCXXIII. hos partire per X. & IX. remanet vnum, primus annus est cycli lunaris. Quoties autem nihil remanet, nonusdecimus est. Et quia decẽnouenalis circulus communem cum lunari viam quãuis iocyor currit, si vis scire & eius q̃tus sit annus, sume annos dñi, vtpura DCCXXV. & vnũ semper adiice, fiunt DCCXXVI. hos partire per X. & IX. remanẽt IIII. quartus est annus cycli decẽnouenalis. Quod si nihil remãserit, vltimus est. D

DE XIIII. LVNA PASCHAE. Caput LIX.

SExtus sæpe dicti circuli locus, amplectitur lunas XIIII. primi mẽsis, quæ paschalis dominicæ diem singulis annis absque omni ambiguitate demonstrent: nam quæ post XIIII. lunam dominica dies occurrit, ipsa est paschalis dominicæ resurrectionis dies. Quæ quidem decimaquarta luna primum in æquinoctio, id est, duodecimo Calendarum Aprilium, vltimo vicesimonono ab hinc die. i. XIIII. Cal. Maiarum suum vespere processum terris ostendit, quibus terminis per annos denos & nouenos legali tempore paschalis obseruantiæ discursus cõstat esse comprehẽsos: & si fieri posset, vt eadem omnibus annis sabbati die luna decimaquarta cõtigisset, nil nostræ paschalis obseruãtiæ tempus à legali discreparet: Nam & ipsi iuxta legis edicta semper decimaquarta luna primi mẽsis ad vesperam immolãtes, & comedẽtes agni immaculati carnem, sanguinem q̃ illius ad repellendum exterminatorem nostris postibus aspergẽtes, id est, baptismi & paschalium celebrãtes solennia missarum, spiritalem superaremus Aegyptum, atq; illucescẽte mane in luna decimaquarta eiusdem mẽsis primum azymorum diem intraremus, septem q̃ dies eiusdem celebritatis legitimos à mane quintidecimi diei vsque in vesperum vicesimi primi mẽsis, ipsius, id est, à dominico paschæ vsque in dominicum octauarum paschæ debita cũ veneratione compleremus. Sed qm̃ lunæ dies eadem diuersas septimanæ deuoluit inferias, inde fit, vt q propter resurrectionẽ nostri redẽptoris in dñicũ diem paschæ initium reseruare docemur, aliquoties nostra festiuitas septimo post legalium azymorũ exordiũ die sumat ingressum: nõ tñ vnq̃ cõtingat, vt nõ nostra solennitas paschalis aliquẽ legalium paschæ dierũ, sæpe aũt oẽs intra se complectatur. At cõtrahi

A qui dominicum paſchæ diem à decimaſexta luna, vſq; ad vigeſimamſecundam cele
brandum æſtimãt,duplici miſeria laborant, quia & legitimum paſchæ principium
nunq̃ habent,& crebro euenit,vt nullum dierum,qui in lege præſcripti ſunt, in ſua
paſchali obſeruatione conſequantur:dum & veſperam quartidecimi diei , quo pa-
ſcha initiari ſtatutum eſt,& mane quintidecimi,quo ſeptima azymorũ dierum ſolẽ-
nitas inchoari præcepta,à ſua prorſus feſtiuitate repudiant: Atque inſuper in huius
pœnã peccati viceſimumſecundũ diem, qui in tota paſchali inſtitutione per Moy-
ſen nec ſemel appellatus inuenitur,frequẽter in ſui paſchæ principium ſanciri præci
piunt.Sunt qui in alteram partẽ à via veritatis,ſed nõ minore labantur errore,cum
ſcripturapræcipiat via regia gradiendũ,&neque ad dexterã,neque ad ſiniſtrã ab ea
diuertendum . Qui à decimaquarta luna vſque vigeſimam dñicum paſchæ obſeruã
dum decernẽdo,præoccupant ſæpius initium paſchæ legalis,dum quod ipſa in deci
maquarta luna fieri ſtatuit,illi in decimãtertiam conuertũt: & quod de vigeſima ſta
tuit,ſanctam eã & celeberrimã conſecrans , quaſi hæc ad paſcha minime pertineat,
funditus contemnat. Quos inter alios fidei & actionis catholicæ defenſores, etiã be
atus Theophilus Alexandrinæ antiſtes eccleſiæ manifeſta ratione deuincit, ſcribẽs
imperatori Theodoſio maiori:Sed quia accidere,inquit,interdum ſolet, vt occaſio-
ne decimæquartæ lunæ menſis primi nonnulli in errorem cadant, ſi decimaquarta
ipſa luna in dñicum diem veniat:quo facto,neceſſe eſt iam ieiuniũ ſolui ſabbati die,
qñ decimatertia luna venire monſtratur,& incipimus legi contraria facere.Conue
nit itaque diligenter aduertere,vt quoties decimaquarta luna in dominicum incur-
rit diem,in ſequentẽ ſeptimanã paſchalem diem potius differamus, duplici hoc mo
do:Primum quidem,ne decimatertia luna inuenta in ſabbati die ſoluamus ieiuniũ,
quod cõſequens nõ eſt,quod nec ipſa lex præcipit,maxime cum & lumen ipſius lu-
næ imperfectum adhuc in proprio globo eſſe videatur. Deinde, ne dñica die luna
B decimaquarta conſtituta ieiunare cogamur , indecentem rem illicitamq; facientes:
hoc enim Manichæorũ ſectæ conſuetudo poſſedit: Qm̃ igitur nec decimaquarta lu
na veniente in dominicũ diem ieiunare debemus,neque conſequens eſt, vt ſi in ſab
bati die decimatertia eueniat ſoluamus ieiunium , neceſſario aſſerimus hoc in ſepti-
manam ſequentem deberi differri,ſicuti paulo ſuperius comprehendi: nõ tamen ex
hac dilatione præuaricatione aliqua circa paſchalem calculum perpetrata:quemad-
modum enim decimus numerus complectitur nonum, ſic & quoties decimaquarta
luna in dominicum incurrerit diem,eo quod in eo ieiunare nõ liceat , in proximam
ſeptimanam differri neceſſe eſt diem Paſchæ: nulla enim ex hoc imminutio fieri pa
ſchæ videtur,quia ipſi ſequentes dies complectuntur & reliquos.

Theophilus ad Theodoſium maiorem.

ARGVMENTVM INVENIENDI EAM. Cap. LX.

OPortet autem calculatorem quenq; peritum decimasquartas lunas primi mẽ
ſis,ſicut & epactas lunæ annuas retinere memoriter. Sed & ſi quis has quoq;
argumento inuenire deſiderat, videat quot ſint epactæ lunares anni cuiuſcunque cõ
putare voluerit,& ſiquidem XIIII. aut XV. ſunt,XI. Calendarum Aprilium vel
XII. Calendarum earundem die decimamquartam lunam venire cognoſcat: quia
nimirum XI. Calendarum ſupraſcriptarum, ſicut ſæpe dictum eſt, proprius eſt oĩ-
um locus epactarum.Sin autem pauciores ſunt epactæ,dimittat eas creſcere per di-
es vſq; dum quartumdecimum impleant numerum,& ibi ſemper lunã paſchæ de-
cimamquartam habere non dubitet. Porro plures quindenario numero ſi habuerit
epactas,& has vſq; ad triceſimum numerum,id eſt,ipſius terminum menſis per di-
es creſcere ſinat,& ſic à noua luna inchoans,atq; vſq; ad decimamquartam ex or-
dine percurrens,diem votis paſchalibus aptum rite reperiet.Sed & hoc notandum
quia decimaquarta luna ſi cõmunis eſt annus XI. diebus prius: ſi vero emboliſmus,
XIX. tardius quàm præcedente anno tranſierat ſemper redire conſueuit, excepto
vno duntaxat primo circuli decennouenalis anno, in quo propter rationem ſaltus
lunaris XII. diebus anno vnum curſum præcurrere ſolet.

DE DIE DOMINICO PASCHAE Cap. LXI. C

SEptimo decēnouenalis circuli titulo dies Paſchæ dominicus comprehenditur, qui de dominica noſtri Saluatoris reſurrectione à mortuis exordium cœpit: Nam cum in veteri teſtamento tribus argumentorum indicijs paſchale tempus ſit obſeruari præceptum, videlicet vt poſt æquinoctium, vt mēſe primo, vt tertia eius ſeptimana, i. à veſpera decimæ quartæ lunæ, quod eſt initium decimæquintæ, vſq; in veſperum, id eſt, terminum vigeſimæprimæ celebretur, quarta in eiuſdem obſeruatione regula eſt nobis à tempore dominicæ reſurrectionis impoſita, vt cum æquinoctio tranſcenſo lunam primi menſis decimamquartam veſpere ortum facere viderimus, non ſtatim ad faciendum Paſcha proſiliamus, ſed dominicum diem quo ipſe Paſcha, id eſt, trāſitum de morte ad vitam, de corruptione ad incorruptionem, de pœna ad gloriam reſurgendo facere dignatus eſt, expectantes, in ipſo tandem congrua Paſchæ ſolennia celebrèmus. Quod ſi quis obiecerit, non æquinoctij memoriam, ſed tantum primi menſis & tertiæ in eo ſeptimanæ poſuiſſe legiferum. Sciat, quia etſi æquinoctium nominatim non exprimit, in hoc tamen ipſo quod à pleni lunio primi menſis Paſcha faciendum præcipit, æquinoctium tranſcenſum plenaria ratione depromit: quoniam abſq; vlla dubietate conſtat, eam quæ prima trāſito æquinoctio plenum ſuum globum oſtenderit, primi menſis exiſtere lunam. Quoties ergo diem dominicum mox aduentante decimaquinta luna habemus, nil noſtrū tempus paſchale à legali diſſonat, quamuis alijs ſacramētorum generibus eiuſdem paſchæ ſolennia colimus. Quoties vero ſecundo, vel tertio, vel quarto, vel quinto, vel ſexto, vel ſeptimo, ab hinc die idem dominicus occurrerit, ne ſic quidem legem aut prophetas ſoluimus, ſed euangelicæ potius gratiæ ſacramentis adimplemus: qa enim & ſaluator noſter, ſicut Theophilus cuius ſupra memini, venerabilis Alexandriæ epiſcopus ſcribit, decimaquarta quidem eſt traditus luna, hoc eſt, quinta poſt ſabbatum: decimaquinta autem crucifixus die tertia reſurrexit, hoc eſt, decimaſeptima luna, quæ tunc in dominica die videtur inuenta, ſicuti & ex euangeliorum obſeruatiōe comperimus. Habemus ergo ſolatium quo recte facere Paſcha poſſimus, etiam ſi dilatio fuerit conſecuta propter incurrentem neceſſitatem, vt ſi decimaquarta primi menſis in ſabbato euenerit luna, aut ſi in alijs ante ſabbatum diebus ſeptimanæ ſequentis acciderit, ſine dubitatione paſcha celebremus. Si vero in dominicum inciderit, omni modo in ſeptimanam ſequentem, vt ſæpius dictum eſt, differamus, propter eas quas præfati ſumus cauſas. Hijs ergo demonſtratis atque patefactis, hoc etiam conſiderandum eſt, quod & lex frequenter cauſa neceſſitatis eos q conſtrictione temporis quadam non potuerunt in primo menſe paſcha celebrare, ſecundo idem facere præcipit: melius enim eſt in neceſſitate poſitos ſuperiora quàm inferiora ſectari: quoniam inferiora à ſuperioribus continentur, ſuperiora autem ab inferiori numero non includuntur. Illud iterum quod iam poſuimus declarantes, quod decimus numerus nonum intra ſe contineat, nonus autem decimum continere non poſſit. Quod ſi lex ad ſecundum menſem tranſire nos præcipit, ſi non poſſimus ſanctum paſcha primo menſe celebrare propter quaſdam neceſſitates, nō intelligo cur non ſi decimaquarta in dominicum diem incurrerit luna, in ſeptimanam ſequentem rationabiliter dilationem Paſchæ facere debeamus, manente & primo menſe & decimaquinta luna in qua Saluator crucifixus eſt, manēte etiam & ſeptimadecima quando poſt triduum reſurrexit. Vbi autem primum dominicus reſurrectionis Chriſti dies fuerit, varie refertur: & quidem, vt ſupra memorauimus, quidam VIII. Calendarum Aprilium, ſed alij VI, nonnulli V. Calendarum earūdem die fuiſſe adſeuerant. Vbi notandum, quia ſi octaua Calendarum memoratarum, vt antiquiores ſcripſere, reſurrectio domini facta eſt, quintus profecto circuli decennouenalis tunc agebatur annus, habens concurrentes VII. & lunam decimamquartam, ſicut ſemper XI. Calendarū Aprilium. Si autem VI. Calendarum Aprilium dominus reſurrexit, tertiusdecimus circuli præfati annus extitit, V. habens concurren

Theophilus. D

A tes,& lunam decimamquartam,vt ſemper† VIII. Calendarum Aprilium.Porro ſi † IX.
V.Calendarum ſupraſcriptarum reſurrectio celebrata eſt Chriſti, ſecundus circuli decēnouenalis exiſtens annus cōcurrentes habebat IIII.& lunam decimamquartam:ſicut ſemper VIII.Calendarum Aprilium, quæ cūctæ decimæſeptimæ lunæ, in qua die dominica prima ſacroſanctæ reſurrectionis ſuntacta myſteria, curſu pan duntur,indubio tantum diligentiſſime cauendum,ne hāc decimaſexta luna,vt quidam patratam cōfirmando,non ſolum ineuitabile noſtrę calculationis diſpendium, ſed & grauiſſimum catholicæ fidei incurramus periculum.

DE LVNA IPSIVS DIEI. Cap. LXII.

VLtima ſæpe memorati circuli meta pāduntur lunæ dominici paſchæ propter variantem eiuſdem dominici occurſum ſeptem dierum ambitu incluſę,id eſt, à XV.vſq; ad XXI.qui pro certo dies creberrima legis ſunt adnotatione præfixi,dicente domino:Primo menſe XIIII.die mēſe comedetis azyma, vſque ad diem XXI. eiuſdem menſis ad veſperam:VII.diebus fermentatum non inuenietur in domibus veſtris.Cuius primi menſis ſeptemq; eius dierum azymorum nūc regula talis eſt, vt quæ poſt æquinoctium decimaquinta luna occurrerit,primi menſis intelligatur, & hęc quemcunq; VII.dierum vſque ad viceſimumprimum dominicum acceperit, paſchalis feſti gaudijs aptum porrigat.Quod ideo toties repeto,quia fuere quidam qui dominicum paſchæ diem,verbi gratia,à VII. Calendarum Aprilium die luna viceſima notantes,dicerēt:& quid peccare nos oſtenditis in conſtituendo tēpore paſchæ,cum nullus vnquam calculator vetuerit VII. Calendas Apriles paſcha celebrari?omnibus æque confitentibus tunc æquinoctium eſſe tranſcenſum,nullus negauerit lunam vigeſimam dominico paſchali aptam?Quibus reſpondendum, quia & VII.Calendas Apriles,vbi luna congruerit,& luna vigeſima,vbi dies oportunus arriſerit,dominicum paſcha rite actitabitur.Sed quia luna,quæ VII.Calendas Apriles die XX.eſt,plenilunium ante æquinoctium habuit, non licet luna exiſtente vice
B ſimaſeptima Calendas Apriles dominicum paſchæ diem celebrari. Quæ vero in æquinoctio,vel poſt æquinoctium plena eſt,mox vbi dominicus aderit dies, paſcha legitimum dabit.Idem error,eadem eſt reſponſio,cum memorati calculatores XI. Calendas Apriles,luna decimaſexta:X.Calendas Apriles,luna decimaſeptima:IX. Calendas Apriles,luna decimaoctaua:VIII.Calēdas Apriles,luna decimanona:VI. Calendas Apriles,luna vigeſimaprima:V.Calendas Apriles,luna vigeſimaſecunda paſcha faciendum decernunt.Quod eo ſæpius anno faciunt,cum in Calendas Ianuarias XXV.habuerint lunam.Cum vero hāc ibi vigeſimamſeptimam habuerint, tunc longius à veritate deuiant:quia nimirum primo menſis deputant lunam,quæ III.Nonas Martias nata,triduo fere ante æquinoctium plena exiſtere mōſtratur. Et quia decimaquinta,decimaſexta, & decimaſeptima diem paſchæ dominicum facere nō valet,eo quod has ætates XIIII.XIII. & XII. Calendarum Aprilium die tenuerit, profecto nec reliquas ſuas ætates quamuis æquinoctium ſequentes,eiuſdem dominicæ reſurrectionis conuenientes poteſt habere ſolennijs.

QVID INTER PASCHA ET AZYMA DISTET. Caput LXIII.

ET quoniam de paſchæ obſeruatione aliquanta perſtrinximus, etiam hoc intimare placuit,quod iuxta legis ſcripturam alia paſchæ, alia ſolennitas eſt azymorum:Vna quippe dies paſchæ,id eſt,tranſitus, eſt quartadecima videlicet primi menſis,in quo veſperaſcente agnus immolari iuſſus eſt:&mox ſequenti nocte trāſiuit dominus Aegyptiorum primogenita percutiens, & ſignatas agni ſanguine domus filiorum Iſrael liberans:ſequentes vero dies ſeptem,id eſt,à XV.vſque ad XXI. menſis eiuſdem,azymorum proprie vocantur: ſcriptum nanque eſt in Exodo, vbi agnus immolari decimoquarto die primi mēſis ad veſperā mandatur : Et comedetis feſtinantes,eſt enim paſcha,id eſt,tranſitus domini,Et:Tranſibo per terram Ae-

Paſchæ dies.

Azymorū dies.

gypti nocte illa, percutiamq; oñe primogenitum in terra Aegypti. Et paulo post: Et cum dixerint vobis filij vestri: Quæ est ista religio? dicetis: Victima transitus domini est, quãdo transiuit super domos filiorum Israel in Aegypto, percutiens Aegyptios & domus nostras liberãs. Item in Leuitico: Mense primo, inquit, XIIII. die mensis ad vesperam phase domini est, & XV. die mẽsis huius solennitas est azymorum domini: VII. diebus azyma comedetis, dies primus erit vobis celeberrimus sanctusq;. Omne opus seruile nõ facietis in eo, sed offeretis sacrificium in igne dño VII. diebus. Et ne nos quispiam verba legis aliter quàm veritas habet intellexisse arbitretur, videat doctissimus legalium literarũ & sacerdos quid de ijs sentiat. Iosephus scribit in libro Antiquitatum in hunc modũ decimaquarta luna primi mẽsis agnus immolatur, decimaquinta autem succedit festiuitas azymorum, quæ VII. diebus celebratur. Secũda vero azymorum die, quæ est sextadecima, frugum primitias quas metunt offerunt. Quem legalium morem sacrorum etiam nũc ecclesiæ consuetudo nõ ignobiliter imitatur, vnam videlicet noctem trãsitus dominici, id est, resurrectionis eius à mortuis, †quam pius triumphãdo fideles saluare dignatus est, principaliter obseruans, in cuius exortum sanguis ipsius, videlicet agni immaculati, populum eius fonte regenerationis ablutum mũdat ab omni peccato. Ac deinde alios septem dies in memoriam eiusdem dominicæ resurrectionis cõgrua festiuitate subiungẽs. Verum quia ipsa quoq; dies paschæ à fermẽto castigari præcipitur, hãc euãgelij scriptura aliquãdo primam azymorum cognominat: Et primo, inquiens, die azymorum quãdo pascha immolabant dicunt ei discipuli: Quo vis eamus & paremus tibi vt manduces Pascha? Item die XV. mensis primi, à qua VII. dies azymorum incho ant, propter viciniam paschæ nomine vocat illius cum dicit: Et ipsi non introierunt in prætorium, vt non cõtaminarentur, sed manducarent pascha: non quia legi contraria est euangelica scriptura, sed quia sacramentum quod decebat hac nobis societate vocabulorum viuacius inculcare curauit. Salua enim subtiliore discussiõe, possumus intellelligere quod mystica paschæ solennia singuli nostrum in die baptismatis egerint: spiritalem videlicet exterminatorem signo pretiosi sanguinis euadẽdo, spiritales transeundo tenebras, toto autem vitæ proficientes tempore, quod deinceps in hac peregrinatione gerimus, septem dies azymorum celebremus: quibus sicut Apostolus edocet, nõ in fermento malitiæ & nequitiæ, sed in azymis synceritatis & veritatis epulari debemus. Et quia nos in baptismo, vt de potestate satanę in partem sortis sanctorum trãsire queamus, synceritatem ac veritatem necesse est tenere, itemq; toto nostræ peregrinationis tempore, quod septenario dierum numero voluitur, quotidiano profectu ad meliora transire præcipimur, quasi & in pascha azymis vesci, & in diebus azymorum pascha spiritaliter agere cognoscimur.

† quam impios.

TYPICA PASCHAE INTERPRETATIO.

Caput LXIIII.

NAm sicut tota paschalium obseruantia ceremoniarum, ita etiam tempus quo agi præcepta est totum mysterio sacro redolet. In primis nãque æquinoctium transgredi in dominicæ paschæ celebratione iuxta legis decreta curamus, vt videlicet solẽnitas, in qua mediator dei & hominum destructa potestate tenebrarum mundo lucis iter aperuit, etiam temporis ordine foris quid intus habeat ostendat. Et quæ nobis æternæ beatitudinis lumen promittit, tunc maxime celebretur, cum solis lumen annuo proficiens incremento, primam sumit de noctis vmbra victoriam: Deinde mensem primum anni, qui & Nouorũ vocatur, in quo pascha celebremus attendimus. Ipse autem est mensis, in quo mundus iste formatus, & homo est primus in paradisi sede locatus. Quia per huius mysteria solennitatis primam nostolam recepturos, primum supernæ beatitudinis regnum, à quo in longinquã regionem discessimus, nos repetituros esse speramus. De cuius gloria regni beatus apostolus Petrus: Cælos autem nouos, inquit, & terram nouam, & promissa ipsius expectamus, in quibus iustitia habitat. Sed & Iohannes in Apocalypsi sua: Et dixit

A qui ſedebat in throno: Ecce noua facio omnia. Deinde etiam tertiam mẽſis eiuſdem ſeptimanam in paſcha obſeruamus, quod reſurrectionis dominicæ gaudijs aptiſſime congruit. Quia & eadem ſacroſancta eius reſurrectio tertia die facta eſt, & tertio tempore ſeculi. i. cum gratiæ cęleſtis aduentu tota eius in carne diſpenſatio, quę per reſurrectionis conſummata eſt gloriam, mundo apparuit. Prima ſeculi nanque tempora lege naturali per patres, media lege literali per prophetas, extrema chariſmate ſpiritali per ſeipſum veniens illuſtrare dignatus eſt. Sed & ipſa tunc lunæ cõuerſio pulcherrimum nobis ſacramenti cæleſtis ſpectaculum præbet: nanq; luna, q̃ rotundi facta ſchematis, à ſole lumen, vt ſupra diximus accipit, ideoq; ſemper ex dimidio orbe, quem ad ſolem habet. lucida eſt: ex altero autem dimidio ſemper obſcura, à prima vſq; ad X V. lucis crementum ad terras, defectum vero habet ad cælos. A X V. autem vſq; ad nouiſſimam crementum eiuſdem ſuæ lucis à terrenis auerſum, paulatim ad cæleſtia reuertitur: Quæ nimirum eius conuerſio recte paſchalis gaudij myſteria ſignat, quibus omnem mentis noſtræ gloriam à viſibilibus auertere delicijs, caducisq; fauoribus, atq; ad ſolam cæleſtis gratiæ lucem ſuſpendere contemplando docemur: Vel ſi vtranq; eius conuerſionem in bonum delectat interpretari, poſſumus intelligere, q̃ creſcens ad oculos humanos lumen lunæ virtutũ gratiam, quibus apparens in carne dominus mundo illuxit, inſinuet, de quibus dicitur: Et Ieſus proficiebat ſapientia & ætate, & gratia apud deum & homines. Recreſcens vero ad cælos, reſurrectionis aſcenſionisq; illius gloriam deſignet, quæ in ſe quidem ipſa mox perfecta prouenit, ſed in animo fidelium quibuſdam lucis ſuæ profectibus vſq; ad finem ſeculi creſcere non deſinit. Reſurgens enim dñs à mortuis primo ſingulis ac binis, ac deinde pluribus, modo ſeptem, modo vndecim, modo duodecim, modo plus q̃ quingentis fratribus ſimul, ad vltimum diſcipulis omni-

B bus apparuit: quibus videntibus aſcenſurus in cælum præcepit eos ſuæ diſpenſationis eſſe teſtes in Hieruſalem, & in oñi Iudæa, & Samaria, & vſq; ad vltimum terræ. Et bene luna cum noſtros creſcit ad oculos paulatim à ſole recedit: cum vero ad cælos, paribus ad eum ſpatijs redit. Hoc enim eſt quod ipſe dixit: Exiui à patre & veni in mundum, iterum relinquo mundũ & vado ad patrem. Et quod de ipſo pſalmus: A ſummo cælo egreſſio eius, & occurſus eius vſq; ad ſummum eius. Quia ergo luna eo ſuæ lucis incremento, quod exiens à ſole ad noſtros euoluitur obtutus, domini ſaluatoris in carne, vſq; ad tempora paſſionis doctrinam virtutesq; ſignificat, eo autem quod ad ſolem rediens paulatim ad inuiſibilem nobis cæli faciem recolligit, reſurrectionis illius ac poſterioris gloriæ miracula demonſtrat, merito à decima quinta paſchalis voti gaudijs apta prædicatur. Hijs quidem paſchalis temporis à legis obſeruatione ſumptis indicijs, hæredes noui teſtamẽti etiam diem dominicam, quam ſcriptura vnam ſiue primam ſabbati cognominat, adnectimus: nec immerito, quæ & conditione primitiuæ lucis excellens, & triumpho dominicæ reſurrectionis inſignis, & noſtra quoque nobis reſurrectione manet ſemper exoptabilis. Septem quoq; dies lunæ. i. à XV. vſq; ad XXI. per quos eadem dominica naturali ordine diſcurrit, vniuerſitatem eccleſiæ, quæ per totum mundum paſchalibus eſt redẽpta myſterijs, aperte denuntiant: Nam & ſeptenario ſæpe numero vniuerſitatẽ deſignare ſcriptura conſueuit. Vnde quod ait Propheta: ſepties in die laudem dixi tibi, nil melius intelligitur, q̃ quod alibi ait: Semper laus eius in ore meo. Et ſpecialiter totã catholicæ eccleſiæ perfectionem eo figurari Iohannes teſtatur, qui ad ſeptem Aſiæ ſcribens eccleſias, vniuerſalis per orbem eccleſiæ myſteria patefecit. Vnde & per oĩa quæ ſingulis ſeptem ſcribit hortamenta, hunc verſiculum intexere curauit: Qui habet aures audiat qd ſpiritus dicat eccleſijs: quod vnicuilibet dixerat hoc oĩbus ſe dixiſſe palam probans eccleſiis. Nec minus etiam moralem nobis commendant paſchalia tempora ſenſum, in nomine quidem paſcha, vt de vitijs ad virtutes tranſitum quotidie faciamus ſpiritalem. In menſa aũt nouoꝝ, in quo adulti fructus aduentu ſuo pronunciant veteꝝ ceſſationem, vt exuentes veterem hominẽ cũ actibus eius, renouemur ſpiritu mentis noſtræ, & induamus nouũ hoĩem qui ſecũdum

Septenarius numer⁹

Paſcha myſticum.

Menſis nouorũ quid ſignificet.

Et vt vegetati diuerſarum varietate virtutum, earum̃q; folijs veluti amœnæ arboris adumbratione velati, tanq̃ lætæ atq; fructiferæ ſegetes pullulemus in plenilunio, vt perfectũ ſplendorẽ fidei & ſenſus gerentes, à peccati tenebris ſegregemur, inreuerſa eadem luce lunari ad cælos, q̃d à quintadecima luna fieri incipit, vt quãto magni ſumus humiliemur in oñibus, dicẽtes cũ Apoſtolo ſinguli: Gratia aũt dei ſum id quod ſum. Quæ profecto gratia muneris ſuperni, quæ tertio tẽpore ſeculi manifeſtius effuſa eſt, pulcherrima figurarum conſequentia tertia lunæ hebdomade, lumẽ ipſius quod eatenus ad terras creuerat, ad cæleſtia iam creſcere inchoat, pulchre hanc in paſcha obſeruare præcipimur, vt gratiæ quã accipimus nunq̃ obliti, per ſingulos gradus ſpiritalis tranſitus largitori illius obediendo vicem rependere meminerimus: vel certe increſcente ad homines luna, vitæ nobis actiuæ, inreuerſa vero ad cælos ſpeculatiuæ typus oſtenditur: Vel in hac nobis conuerſione dilectio proximi, in illa noſtri ſignatur autoris: Aut huc conuerſus lucis eius profectus, vt bona foris operemur admonet, porro illuc, vt eadem bona opera ſolo ſupernæ mercedis intuitu geramus: Huc, vt luceat lux noſtra coram hominibus, & videãt bona noſtra opera, illuc, vt glorificent patrẽ noſtrũ qui in cælis eſt. In vna ſabbati, q̃ noui teſtamenti propria ſolennitas eſt, inſtruimur, vt ſpe futuræ noſtræ in Chriſto reſurrectionis patienter in præſenti oñia aduerſa pro Chriſto, & ipſam mortis toleremus iniuriam, audientes ab Apoſtolo: Quia ſi ſpiritus eius qui ſuſcitauit Ieſum à mortuis habitat in nobis, q̃ ſuſcitauit Ieſum à mortuis viuificabit & mortalia corpora noſtra, p̃ inhabitantẽ ſpiritũ eius in nobis. Cuius ſpũs quia ſeptiformis eſt gratia, põt eadem VII. dieꝝ lunarium numero, quo præfata vna ſabbati .i. dies dñica circunfert intimata, nõ incõuenienter intelligi. Verꝝ de myſterio tẽporis paſchæ, ſi qs plenius ſcire vult, legat beati Aurelij Auguſtini ad Ianuarium epiſtolã de ratione paſchali.

Vna ſabbati.

DE CIRCVLO MAGNO PASCHAE. Cap. LXV.

Magnus circulus paſchæ.

Circulus paſchæ magnus eſt, qui multiplicato per inuicẽ ſolari ac lunari cyclo, DXXXII. conficitur annis. Siue em decies nouies viceni & octoni, ſeu vicies & octies deni ac noueni multiplicentur, DXXXII. numeri complent. Vnde fit, vt idem circulus magnus decennouenalis, lunæ circulos XXVIII. Solis aũt, qui vicenis octonisq̃ cõſummari ſolẽt annis, X. & IX. habeat circulos: biſſextus decies nouies ſeptenos. i. CXXXIII. menſes ſolares, vicies octies, CCXXVIII. i. VI M. CCCLXXXIIII. Mẽſes aũt lunares, vicies octies CCXXXV. id eſt, VI M. DLXXX. dies, exceptis biſſextis, vicies octies VI M. DCCCCXXXV. id eſt, CXCIIII M. CLXXX. appoſitis aũt biſſextis CXCIIII M. CCCXIII. Qui vbi memoratam ex ordine menſium dierumq̃ ſummam compleuerit, mox in ſeipſum reuolutus, cuncta quæ ad ſolis vel lunæ curſum pertinent, eodem quo præterierant ſemper tenore reſtaurat: tantum anni dñicæ incarnationis ſuo certo tramite proficiunt in maius, & Indictiones quoquo ferantur in ordine, nil ſiderum curſum, atq; ideo nihil paſchalis calculi ordinẽ mouent. Quod vt apertius clareſcat, placuit eundem plenario ordine circulum præſenti opuſculo prẽponere, ſumpto exordio à quingenteſimo triceſimo ſecundo dominicæ incarnationis anno, vbi primum Dionyſius circulum cœpit, & perducto opere vſq; ad milleſimum ſexageſimum tertium eiuſdem ſacroſanctæ incarnationis annum: quatenus legentes quiq̃ non ſolum præſentem vel fututum proſpicere, ſed & præteritũ oẽm paſchalis ſtatum temporis inenarrabili poſſent intuitu reſpicere, atq; ad dilucidationem priſcæ lectionis annos omnes, qui aliquãdo in quæſtionem venerant, quãdo vel quales fuerint euidentius agnoſcant.

SCHOLIA IN CAPVT LXV.

PLacuit eundem.] *Hos circulos quotquot ex Beda & Dionyſio reliquos inuenimus, ſubiecimus libro huic ad finem: perfecimus autem ut eſſent ab initio incarnationis dominicæ, uſq; ad annum* DC. *quo exacto non deerunt & alij ſtudioſi, qui eundem ad ſuam quoq; ætatem & longiorem producent.*

SAXONIS DE TEMPORVM RATIONE.

Caput LXVI.

DE sex huius mundi ætatibus, ac septima vel octaua quietis, vitæq; cæle stis, & supra in comparatione primæ hebdomadis, in qua mundus or natus est, aliquanta perstrinximus, & nũc in comparatione æui vnius hominis, μικρόκοσμος græce à philosophis, hoc est, minor mundus solet nuncupari, de eisdem aliquanto latius exponemus. *Homo minor mũdus*

¶Prima est ergo mundi huius ætas, ab Adam vsq; ad Noë, cõtinens annos iuxta hebraicam veritatem, IM. DCLVI. iuxta LXX. Interpretes IIM. CCXLII. generationes iuxta vtranq; editionem numero X. quæ vniuersali est deleta diluuio: sicut primam cuiusque hominis obliuio demergere consueuit ætatem: Quotus eñ quisque est qui suam recordetur infantiam.

¶Secunda ætas à Noë vsque ad Abraham generationes iuxta hæbraicam autoritatem complexa X. annos autem CCXCII. Porro iuxta LXX. Interpretes annos IM. LXXII. generationes vero XI. Hæc quasi pueritia fuit generis populi dei, & ideo in lingua inuenta est, id est, hebrea. A pueritia nanq; incipit homo nosse loqui post infantiam, quæ hinc appellata est ꝙ fari non potest. *Secunda etas.*

¶Tertia ab Abraham vsque ad Dauid generationes iuxta vtranq; autoritatem XIIII. annos vero DCCCCXLII. complectens. Hæc velut quædam adolescẽtia fuit populi dei, à qua ætate quia incipit homo posse generare, propterea Matthæus euangelista generationum ex Abraham sumpsit exordium, qui etiam pater gentium constitutus est, quando mutatum nomen accepit. *Tertia etas.*

B ¶Quarta à Dauid vsque ad transmigrationem Babylonis, annos habens iuxta hebraicam veritatem CCCCLXIII. iuxta LXX. translationem XII. amplius: generationes iuxta vtrosque codices XVII. Quas tamen euangelista Matthæus certi mysterij gratia XIIII. ponit. Aqua velut iuuenili ætate in populo dei regum tẽpora cœperunt: Hæc nanq; in hoĩbus ætas apta gubernãdo solet existere regno. *Quarta etas.*

¶Quinta quasi senilis ætas, à transmigratione Babylonis vsq; in aduentum dñi saluatoris in carnem, generationes & ipsa XIIII. Porro annis DLXXXCX. extẽta, in qua vt graui senectute fessa malis crebrioribus plebs hebræa quassatur. *Quinta etas.*

¶Sexta, quæ nũc agitur ætas, nulla generationum vel temporum serie certa est, sed vt ætas decrepita ipsa totius seculi morte consummanda. Has ærumnosas, plenasq; laboribus mundi ætates quicq; felici morte vicerunt, septima iam sabbati perennis ætate susceptι, octauam beatæ resurrectionis ætatem, in qua semper cum domino regnent, expectant. *Sexta etas.*

DE CVRSV AETATVM EARVNDEM.

Caput LXVII.

PRima igitur ætate seculi nascentis, prima huius die, fecit deus lucem quam appellauit diem: Secunda firmamentum cæli in medio librauit aquarum, ipsis aquis ac terra, cum cælo superiore, ac virtutibus quæ in eo Conditorem laudarent, ante horum sex dierum exordium creatis. Tertia die congregatis in suum locum aquis, quæ cuncta contexerant, aridam iussit apparere. Quarta sidera in firmamento cæli posuit, quæ nunc, quantum æquinoctij coniectura colligimus, XII. Calendarum Aprilium vocatur. Quinta natatilia & volatilia creauit animantia. Sexta animalia terrestria, & ipsum hominem formauit Adam, de cuius latere dormiẽtis matrem omnium viuentium produxit Euam, quæ nunc quãtum mihi videtur esse credibile, decima Cal. Aprilium dies appellatur. Vnde merito creditur, si non verior sententia vincit, quod beatus Theophilus cum cæteris, non solum Palæstinæ, sed & permultis aliarum regionũ episcopis de pascha disputans scripsit, eodem X. Calen-

Quoto die crucifixus sit Christus.

darum Aprilium die dominum fuisse crucifixum. Decebat enim vna eademq; non solum hebdomadis, sed & mensis die, secundum Adam pro generis humani salute viuifica morte sopitum, de productis è latere suo sacramentis cælestibus sponsam sibi sanctificare ecclesiam: qua videlicet die primum Adam, patrem videlicet humani generis ipse creauerat, eiq; de latere costam tollēs ædificauit mulierem, cuius adiutorio genus propagaret humanum. C

Anno mundi CXXX. *Seth.*

¶ Adam annorum CXXX. genuit Seth, cui superuixit annis DCCC. Verum LXX Interpretes ante natum Seth posuere annos CCXXX. postea DCC. Seth interpretatur resurrectio, significās resurrectionem Christi à mortuis, cuius mortem illatam

Abel.

à Iudæis significat Abel, qui dicitur luctus, à fratre Cain occisus.

CCXXXV †DCCVII. *Enos.*

¶ Seth annorum CV genuit Enos, cui superuixit annis DCCC VII. Porro LXX. ante natū Enos annos CCLV. postea posuere † DCCVI. Enos interpretatur homo, de quo benedicitur. Iste cœpit inuocare nomē domini: Quia hominum est proprium, vt suæ fragilitatis memores inuocent conditoris auxilium, eorum duntaxat q; in fide Christi viuentes filij resurrectionis esse lætantur.

CCCXXV

¶ Enos annorum XC. genuit Cainan, cui superuixit annis DCCCXV. Sed LXX. ante natum Cainan CXC annos, postea DCCXV. posuere.

CCCXCV

¶ Cainan annorum LXX. genuit Malaleel, post cuius ortū vixit annis DCCCXL. LXX. ante natum Malaleel CLXX. postea dixere DCCXL.

CCCCLX

¶ Malaleel annorum LXV. genuit Iareth, cui superuixit annis DCCCXXX. LXX. ante natum Iareth CLXV. postea posuere DCCXXX.

DCXXII. *Enoch q̄dā diuinæ scripserat.*

¶ Iareth annorum CLXII. genuit Enoch, cui superuixit annis DCCC. In hac generatione nusquam vtriq; codices discrepant. Hunc Enoch nonnulla diuine scripsisse, Iuda Apostolo attestante cōperimus. Sed vt beatus Augustinus dicit: Non frustra non sunt in eo canone scripturarum, qui seruabatur in templo Hebræi populi succedentium diligentia sacerdotum, nisi quia ob antiquitatem suspectæ fidei iudicata sunt, nec vtrum hæc essent quæ ille scripsisset poterat inueniri. Vnde illa quę sub eius nomine proferuntur, & continent illas de gigantibus fabulas, quod non habuerint homines patres, recte à prudentibus iudicantur non ipsius esse credenda. D

DCLXX XVII.

¶ Enoch annorum LXV genuit Mathusalam, post cuius ortum ambulauit cum deo CCC. annis LXX. Ante natum Mathusalam posuere CLXV. annos, postea CC. Et bene in septima generatione Enoch, qui interpretatur dedicatio, tulit à mortalibus deus, quia ciuitas electorum in sex huius seculi pro deo laborās ætatibus, in septima sabbati futuri gloriam dedicationis expectat, atq; reprobi sola præsenti sunt felicitate contenti. Cain ciuitatem quam statuit non in septimana generatione, sed in primogenito Enoch filio consecrat.

DCCCL XXIII.

¶ Mathusalā annor; CLXXXVII. genuit Lamech, cui supuixit annis DCCLXXXII id est, vsque ad diluuium. LXX. ante natum Lamech CLXVII. ponunt annos, postea DCCC. & II. Qui numerus, vt lector facilime videbit, iuxta Hebraicam veritatē XX. annis, iuxta ipsorum vero autoritatem XIIII. annis diluuij tempora transit. De qua famosissima quęstione doctissimi patres, Hieronymus in libro quæstionum Hebraicarum, Augustinus in libro de ciuitate dei quintodecimo plenissime disputant.

MLVI. † IX.

¶ Lamech annorum CLXXXII. genuit Noë, cui superuixit annis DXCV. LXX. ante natum Noë ponunt annos CLXXX† VIII. & postea DLXV. In hac sola generatione summa vniuersitatis discrepat, quia XXIIII. annis plus vixisse Lamech in Hebræis, quàm in LXX. translatorum codicibus inuenitur.

MDCLVI

¶ Noë anno DC. venit diluuium mense secundo, XVII. die mensis. Sane de differentia annorum inter Hebræam & LXX. interpretum autoritatem, ne quis nos laceret nouas mouisse quæstionis, legat præfatorum patrum memorata opuscula, & intelliget hanc iam olim notissimam fuisse distantiam, cuius originem distātiæ cum beatus Augustinus solertissime quæsisset, dixit in libro suprascripto capitulo XIII. inter alia sic: Credibilius ergo quis dixerit, cum primo de biblioteca Ptolæmei describi ista cæperunt, tunc aliquid tale fieri potuisse in codice vno, sed primitus inde

descripto, vnde iam latius emanaret, vbi potuit quidem accidere etiam scriptoris error. Et hoc in illa quæstione de vita Mathusalæ non absurdum est suspicari. Et post aliquanta: Recte fieri, inquit, nullo modo dubitauerim, vt cum diuersum a iquid in vtrisque codicibus inuenitur, quandoquidem ad fidem rerum gestarum vtrunque esse non potest, verum ei linguæ potius credatur, vnde est in aliam per interpretes facta translatio.

¶Secunda seculi ætate prima huius diei, quæ est vicesimaseptima mensis secundi, egressus est Noë de arca, in qua pauci, id est, VIII. animæ saluæfactæ sunt per aquam. Quod commemorans in epistola beatus apostolus Petrus mirifice statim exponere curauit, cum subiunxit, quod & nos nunc similis formæ saluos fecit baptisma, non carnis depositio sordium, sed conscientiæ bonæ interrogatio in deum, per resurrectiõem Iesu Christi qui est in dextera dei. In aqua diluuij baptismum, in arca & ijs quæ continebat, ecclesiam & fideles illius, in octonario animarum numero, mysterium dñicæ resurrectionis in cuius fide baptizamur, docens esse figuratũ.

¶ Sem C. annorum genuit Arphaxad biennium post diluuium. Ab Arphaxad Chaldæos originem duxisse Hieronymus scribit. Superuixit autem Sem nato Arphaxad D. annis. i. vsq; ad quinquagesimum annum natiuitatis Iacob. MDCLV III.

¶ Arphaxad annorum XXXV genuit Sale. Hic LXX. interpretes vna generatione plus q̃ Hebraica veritas posuere, dicentes quod Aphraxad cum esset annorum CXXXV. genuerit Cainan. Qui cum CXXX. annorũ fuerit, ipse genuerit Sale. Quorum translationem euangelista Lucas hoc in loco videtur esse secutus. Verũ Chronographi Græcorum cum generationem seriem ad autoritatem hebraicam castigassent, ablata vna generatione Cainan, nec tamen numerum annorum in generationibus, quas cum eis habuere communes, ad eorum autoritatem castigare curassent, propriam secuti autoritatem dederunt huic ætati annorum summam minorẽ quidem LXX. translatorum editione annis CXXX. sed hebraica veritate annis DC. & L. maiorem, id est, annis DCCCC. & XLII. Vixit autem Arphaxad post natum Sale annos CCC. & III. cui tamen LXX. post natũ Cainan scribunt annos † CCCXXX. & Cainan post natum Sale CCCCXXXVIII. MDCCC XLII. Graeci Chronographi. † CCC XXX.

¶ Sale annorum XXX. genuit Heber, cui superuixit annis CCCCIII. LXX. ante natum Heber posuere annos CXXX. postea CCCXXX. Ab hoc Heber Hebræorum nomen & genus oritur. MDCC XXIII.

¶Heber annorũ XXXIIII. genuit Phalech, cui superuixit annis CCCXXX. LXX. ante natum Phalech annos posuere CXXXIIII, postea CCLX. Phalech interpretatur diuisio, cui propterea tale nomen imposuere parentes, quia tempore natiuitatis ipsius terra per linguarum confusionem diuisa est. Cuius diuisionis Arnobius rhetor in expositione psalmi CIIII. ita meminit: Sem primogenito Noë pars facta est à Persida & Bactris vsq; in Indiam longe & vsq; Rhinocoruras. Quę spatia terrarum habent linguas sermone barbarico XX & VII. In quibus linguis Gentes sunt patriarum CCCC. & VI. non diuersarum linguarum, sed vt dixi, diuersarum patriarum. Verbi gratia, cum vna lingua latina sit, sub vna lingua diuersæ sunt patriæ Brutiorum, Lucanorum, Apulorum, Calabrorum, Picentum, Thuscorum. Et ijs atq; huiusmodi similia si dicamus. MDCCL VII. Phalech.

¶Cham vero secundus filius Noë à Rhinocoruris vsq; Gadira habens linguas sermone Punico à parte Garamantum, latino à parte Boreæ, Barbarico à parte Meridiani Aethiopum & Aegyptiorum, ac barbaris interioribus vario sermone XX. duabus linguis in patrijs CCCXC. & IIII. Iapheth autem tertius, à Media vsq; Gadira ad Boream. Habet autem Iapheth flumen Tigridem, qui diuidit Mediam & Babyloniam in patrijs ducentis, sermone vario, in linguis XX. & III. Fiunt ergo oñes simul linguæ LXXII. patriæ autem generationum M. quę in tripartito seculo hoc ordine sitæ sunt. Habet, vt diximus, Iapheth flumen Tigridem, qui diuidit Mediã & Babyloniam. Sem autem Euphraten, Cham vero Geon, qui vocatur Nilus.

¶Phalech annorum XXX. genuit Reu, cui superuixit annis CCIX. LXX. ante na MDCCL XXXVII.

tum Reu CXXX annos ponunt, postea CCIX. Hijs temporibus primum templa con C
MDCCC IX. structa, & quidam principes gentium tanquam dij sunt adorati.

¶Reu annorum XXXII. genuit Seruch, cui superuixit annis CCIX. LXX. ante na
alias 1819. tum Seruch CXXXII. annos ponunt, postea CCVII. Scytharum regnum dicitur ex-
†Tanaus ortum, vbi primus regnauit † Taurus.

MCCCC ¶Seruch annorum XXX. genuit Nachor, cui superuixit annis CC. LXX. ante na
XLIX. tum Nachor ponũt annos CXXX. postea CC. Aegyptiorum imperium dicitur in-
†vixoues choare, primo eis regnante † Zoues.

MDCCC ¶Nachor annorum XXIX. genuit Thare, cui superuixit annis CXIX. LXX. an-
LXXVIII te natum Thare ponũt annos LXXIX. postea CXXIX. Assyriorum Sicyoniorumq;
MDCCCC regnum nascitur: hijs primum Belo, illis Aegialo regnante.
XLVIII.

¶Thare annorum LXX. genuit Abraham, cui superuixit annis CXXXV. Hacte-
nus secunda seculi ætas protenditur, cuius tota serie recensita beatus Augustinus in
libro de ciuitate dei XVI. capitulo decimo, hoc modo conclusit: Fiunt itaq; anni à di
luuio vsq; ad Abraham MLXXII. secundum vulgatam editionem, hoc est, interpre-
tum LXX. In hebræis autem codicibus longe pauciores annos perhibent inueniri,
IIMXXIII de quibus rationem aut nullam aut difficillimam reddunt.

¶Tertia mundi ætas à natiuitate cœpit Abraham patriarchæ, qui LXXV. anno-
rum cum esset, relicta gente patria, ad imperium dei venit in terram Chanaan, acci-
piens promissionem nascituri de suo semine Saluatoris, in quo benedicerentur oẽs
gentes, simul & seipsum in gentem magnam esse futurum, quarum vna spiritalis, al
IIM.XX tera est promissio carnalis. Hijs temporibus Ninus & Semiramis Assyrijs regnãt.
XIIII.

¶Abraham annorum LXXXVI. genuit Ismaël, à quo Ismaëlitæ: genuit autem
IIM.XLV Ismaël XII. duces, & vixit annos CXXXVII.
III.

¶Idem Abraham annorum C. genuit Isaac, qui primus & solus in toto testamẽ- D
ti veteris serie legitur octaua die circuncisus. Quod non sine magno mysterio pri-
uilegium est filio promissionis donatum.

¶Isaac annorum LX. genuit Esau & Iacob Patriarchas Idumeæ & Israëliticæ
IIMCVIII gentis, post quorum ortum vixit annos CXX. Hijs temporibus primus apud Ar-
gos regnauit Inachus annis L. cuius filia Io, quam Aegyptij mutato nomine Isi-
dem colunt.

¶Iacob annorum CXXX. descendit in Aegyptum in animabus LXX. Huius tẽ-
IIM CCX poribus Memphis in Aegypto ab Ape Argiuorum rege condita. Sparta quoque à
XXVIII. Sparto filio Phoronæi regis Argiuorum conditur.

¶Habitatio filiorum Israël qua manserunt in Aegypto fuit CCCCXXX. annorũ,
IIM.CCC quibus expletis eadẽ die egressus est omnis exercitus domini de terra Aegypti, vt
CLIII. scriptura testatur Exodi; quorum tamen summam annorum chronographi à septu
agesimoquinto anno natiuitatis Abraham, quando terram repromissionis intrauit
computant, sequentes editionem LXX. interpretum, quæ dicit: habitatio autem fili-
orum Israël qua habitauerunt in Aegypto & in terra Chanaan, ipsi & patres eorũ,
anni CCCCXXX. Quam necessario sequendam & ipsa hebraica veritas ostendit, q̃
narrat Chaath filium Leui, quem natum esse cõstat in terra Chanaan, vixisse annos
CXXXIII. & filium eius Amram patrem Mosis annos CXXXVII. & ipsum Mosen
LXXX. fuisse annorum tempore egressionis de Aegypto. Quia nimirum horũ sum
mam annorum cõstat CCCC. & XXX. implere nõ posse. Annuit autem hoc trãsla
tioni & Apostolus cum ait: Abrahæ dictæ sunt promissiones & semini eius, non di
cit, & seminibus, quasi in multis, sed quasi in vno, & semini tuo q̃ est Christus. Hoc
autem dico testamentum confirmatum à deo, quæ post CCCC. & XXX. annos facta
est lex, non irritum facit ad euacuandas promissiones patrum.

IIM.CCC ¶Moses annis XL. eductum ex Aegypto regit populum Israël in deserto, quo-
CXCIII. rum primo anno tabernaculum domino construit, & VII. mensibus opus perfici-
ens, mense primo anni secundi prima die mensis erexit. Hucusq; vt Eusebius com
memorat, quinq; libri Mosis cõtinent gesta annorũ III M. DCCXXX, secundũ LXX.

A Seniorum interpretationem. Quod vero annos huius temporis hebraica veritas cõ
tineat, Ioſephus in primo contra Appionem grammaticum libro ita commemorat
Neq; igitur innumera apud nos habentur volumina inter ſe inuicem diſcordantia,
ſed II. tantum & XX. ſunt libri, qui omnium temporum ſeriem continent, qui & iu-
ſte creduntur diuinitus inſpirati. Ex quibus quinq; ſunt Moſi, continẽtes leges vitę,
& ſucceſſionis humanæ proſapiam, vſque ad ipſius Moſi terminum pertendentes.
Qui paulo minus ad tria millia annorum continentiam gerunt.

¶ Ioſuæ annis XXVI. regit populum Iſrael, vt Ioſephus docet: nam ſcriptura ſan
cta quot fuerint anni ducat⁹ illius tacet. Quare vero Euſebius in Chronicis XXVII. IIMDIX.
poſuerit, infra dicemus. Primo autem ſui ducatus anno, Ioſue primo menſe decima
die mẽſis populum patefacto Iordanis alueo in terram repromiſſionis induxit, quo
videlicet anno, vt in Chronicis præfati Euſebij reperimus, principium erat quinq̃-
geſimi primi Iubilei ſecundum Hebræos, id eſt, IIMD. anni erant ab initio mundi cõ
pleti, ſingulis Iubileorum ordinibus per quinquagenos annos deputatis. At vero
hanc temporis huius eſſe ſummam noſtra inquiſitio nequaquã inuenire valuit, con
ſtat enim quia MDCLVI. ad diluuium vſq; fuere anni. Inde ad Abraham CCXCII. q̃
LXXV. erat annorum quando promiſſionem dei accepit. Promiſſionis anni CCCC
XXX. ducatus Moſi anni XL. qui profecto numerus non IIMD. ſed VII. minus, id ẽ,
IIMCCCCXCIII. vt prænotauimus, annos implet.

¶ Othoniel annis XL. de tribu Iuda primus Iſraeli Iudex Domino iubente con- IIMDLIX
ſtituitur. Huius temporibus primis filij Iſrael ſeruiere Chuſan Raſathaim regi Me-
ſopotamiæ VIII. annis.

¶ Aoth annis LXXX. filius Gera, filij Gemini, qui vtraque manu vtebatur pro de IIMDCX
xtera, cuius in principijs ſeruiuit Iſrael Eglon regi Moab annis XVIII. donec eum XXIX.
B ipſe percuſſo Eglon liberauit. Hoc tempore Cyrene ciuitas condita eſt in Libya.

¶ Debbora annis XL. prophetiſſa de tribu Ephraim, cum Barach de tribu Ne- IIMDCL
ptalim, cuius in initio ducatus oppreſſit filios Iſrael Iabin rex Chanaã XX. annis, qui XXIX.
regnauit in Aſor. Sed occiſo ab Iſrael principe militiæ eius Siſara, humiliatus tan-
dem ac deletus eſt. Hoc tempore Miletus condita.

¶ Gedeon annis XL. ex tribu Manaſſe. Sub quo ſeruiuit Iſrael Madianitis & A- IIMDCC
malechitis VII. annis, ſed Gedeon pugnante liberatus eſt. Tyrus condita eſt ante tẽ IX.
plum Hieroſolymorum annis CCXL. vt ſcribit Ioſephus.

¶ Abimelech annis tribus, filius Gedeonis, qui regnabat in Sichem. Hercules Ili IIMDCC
um vaſtat. XXII.

¶ Thola annis †XXIII. filius Phoa patrui Abimelech, vir de Iſſachar, qui habita IIMDCC
bat in Sanir montis Ephraim. Bellum Laphitarum & Centaurorum, quos ſcribit XLI.
Palephatus primo de incredibilibus libro nobiles fuiſſe equites Theſſalorum. In †XXXIII.
Troia poſt Laomedontem regnauit Priamus.

¶ Iair annis XXII. ex tribu Manaſſe. Hercules agonem olympiacum conſtituit, IIMDCC
à quo vſque ad primam Olympiadem ſupputantur anni CCCCXXX. LXVII.

¶ Iepte Galathites annis VI. Philiſthini & Ammonitæ deprimunt Iſrael, ex qui- IIMDCC
bus Ammonitæ debellantur ab Iepte, qui in libro Iudicum ab ætate Moſis vſq; ad LXXIII.
ſemetipſum ait ſupputari annos CCC.

¶ Abeſan de Bethleem annis VII. Agamemnon imperat Mycenis annis XXXV. IMDCCL
cuius anno XV. Troia capitur. XXX.

¶ Achialon Zabulonites annis X. Hic cum annis decem ſuis in LXX. Interpreti- Agamẽnon
bus non habetur, pro quorum damno ſupplendo Euſebius Ioſue filio Nun, Samue IIMDCC
li & Sauli, quorum annos ſcriptura non dicit, plures annos quàm in Ioſepho lege- XC.
bat adnotauit, qutaenus ab egreſſu Iſrael ex Aegypto vſq; ad ædificationem templi
CCCLXXX. annorum ſummam quam ſcriptura prædicat haberet.

¶ Labdon de tribu Ephraim annis VIII. Huius anno tertio Troia capta eſt, cõ- IIMDCC
pletis à primo anno Cecropis, qui primꝰ apud Atticã regnauit, annis CCCLXXV. XCVIII.
A quadrageſimo autem & tertio regni Nini Aſſyriorũ regis annis DCCCX †XXVI. †XXV.

C

Mortuo Labdon seruiuit Israel Philistæis annis XL.

IIMDCC CXVIII. ¶Samson de tribu Dan annis XX. Hactenus liber Iudicum tempora signat, habens annos CCXCIX. Iudices autem XII. Latinis, qui postea Romani nuncupati sunt, post tertium annum captiuitatis Troiæ, siue vt quidam volunt octauum, regnauit Aeneas annis tribus, post quem Ascanius annis XXXVIII. Ante Aeneam Ianus, Saturnus, Picus, Faunus, Latinus in Italia regnarunt annis circiter CL. Ascanius Aeneæ filius Albam vrbem condidit.

Reges Latini.

IIMDCC CLVIII. ¶Heli sacerdos annis XL. In Hebræorum libro XL. anni inueniuntur: In LXX. autem interpretatione XX. Hectoris filij Ilium receperunt, expulsis Antenoris posteris Heleno sibi subiidiũ ferẽte. Latinorũ tertius Syluius Aeneę filius regnat annis XXIX. qui quod post mortem patris editus, ruri fuerat educatus, & Syluius, & Postumi nomen accepit, A quo omnes Albanorum reges Syluij vocati sunt. Reges Sicyonijs defecerũt, qui ab Aegealeo vsq; ad Zeuxippum regnauerũt annis DCCCC LXII. Post quos sacerdotes carni constituti sunt.

Reges Sicyoniorum.

IIMDCC CLXX. ¶Samuel annis XII. vt docet Iosephus. In scriptura enim sacra quàm diu præfuerit minime patet: Ab hoc tempora Prophetarum incipiunt. Latinorum quartus Aeneas Syluius regnauit annis XXXI.

IIMDCC CXC. ¶Saul primus Hebræorum rex annis XX. Et huius quia in Canonica scriptura non habetur de antiquitatum Iosephi tempus regni notauimus. In Lacedæmone regnauit primus Euristheus annis XLII. Corinthi primus Alethis annis XXXV.

Corinthiorũ imperiũ

¶Quarta mundi ætas non solum cum inchoato Iudææ gentis imperio, sed & cũ innouata promissione, quę patribus olim data est, imperij Christiani sumit exordiũ, iurante domino Dauid veritate, de fructu ventris eius sedere super sedem eius.

IIMDCC CCXXX. ¶Dauid primus ex tribu Iuda rex annis XL. Latinorum Quintus Latinus Syluius annis L. Ephesus condita ab Andronico. Carthago condita est, vt quidam volunt, à Charcedone Tyrio: vt vero alij, à Didone filia eius anno CXLIII. post Troianum excidium. D

Ephesus. Carthago.

IIMDCC CCLXX. ¶Solomon filius Dauid annis XL. Qui quarto regni sui anno mense secundo templum domino ædificare cœpit in Hierusalem, collectis ab egressu Israelis ex Aegypto annis CCCCLXXX. vt Regum quoque liber testimonio est: quod in figurã vniuersi temporis, quo in hoc seculo Christi ædificatur ecclesia, quæ in futuro perficitur, septem annis perfecit, & septimo octaui anni mense dedicauit. Latinorũ sextus Alba Syluius, Syluij Aeneæ filius regnauit annis XXXIX. Regina Saba venit audire sapientiam Salomonis.

IIMDCC CCLXXIII. ¶Roboam filius Solomonis annis XVII. Hieroboam de tribu Ephraim, separauit decem tribus à domo Dauid & à domino, in figuram Hereticorum, qui suos sequaces † à Christi ecclesia segregant. Huius quinto anno Sesac rex Aegypti veniens Hierosolymam templum spolianit. Latinorũ septimus Aegyptus Syluius, Albæ superioris regis filius regnat annis XXIII. Samus condita, & Smirna in vrbis modum ampliata.

† *à Christo & ecclesia*

IIMDCC CCXC. ¶Abiam filius Roboam annis III. Hic pugnantem contra se Hieroboam superauit, occisis de exercitu eius millibus quingentis, eo quod speraſſet in domino.

IIMXXXI. ¶Asa filius Abiam annis XLI. Ab hoc conductus Benedab rex Syriæ Damasci contra Israel, percussit omnem terram Neptalim. Latinorum octauus Capys Syluius Aegypti superioris regis filius regnat annis XXVIII. Asa idola destruit, templum mundat, egredientẽ contra se Zara Aethiopem cum suo sternit exercitu. Ambri rex Israel emit montes Samariæ à Somer duobus talentis argenti, & ędificat eã. Achiel de Bethel Hiericho instaurat.

3. Reg. 16.

IIIMLVI. ¶Iosaphat filius Asa annis XXV. Helias Thesbites tresse mis annos pluuiam continuit propter peccata Achab & populi Israel, & inter cætera magnalia Heliſæum filium Sophath, qui erat de Abel in aula pro se vnxit Prophetam. Latinorum, Nonus † Carpentus Syluius superioris regis Capys filius regnauit annis XIII. Post quem filius eius Tiberinus Syluius annis VIII. à quo & fluuius appellatus est

† *Capetus.*

A Tiberis, qui prius Albula dicebatur. Post quem Agrippa Syluius filius eius annis XL. Iosaphat fecit rectum coram Domino.

Ioram filius Iosaphat annis VIII. Helias curru igneo rapitur, q̄si vsq; in cælū, & Helisæus hæres prophetię derelictus primo miraculo aquas Hiericho sanat. In diebus Ioram recessit Edom, ne esset sub Iuda, & constituit rēgem. Ambulauit autem Ioram in vijs domus Achab, filia quippe Achab vxor erat eius. IIIMLXII II.

Azarias filius Ioram anno vno. Ionadab filius Rechab clarus habetur. Azariam cum filio suo Ioas & nepote Amasia ob enormitatem scelerum, & quia nec patrem filiumve quispiam eorum bonum habebat, Euangelista Matthæus à domini Saluatoris genealogia secludit. IIIMLXV

Athalia mater Azariæ annis VI. quæ uidens interfectum ab Hieu rege Israel filium suum Azariam, interfecit omnem stirpem regiam domus Ioram, præter solum Ioas filium Azariæ, quem Iosabeth soror Azariæ vxor Ioadæ Pontificis furata est de medio filiorum regis, cum interficerentur. In LXX. interpretibus VII. annis regnasse Athalia narrarur. IIIMLXX I.

Ioas flius Azariæ annis XL. Iste bono principio, & fine vsus pessimo, in principijs sui regni templum innouat, in extremis inter cætera facinora Zachariam quoque filium Ioadæ, tutoris quondam ac regnificatoris sui, inter templum & altare lapidari præcepit: Quem ob meritorum gratiam Dominus in Euangelio filium Barachiæ, id est, benedicti Dñi cognominat. Latinorū XII. Aremulus Syluius Agrippæ superioris regis filius regnauit annis XXIX. qui præsidium Albanorū inter montes, ubi nūc Roma est posuit. Huius filius fuit Iulius, proauus Iulij Proculi, qui cum Romulo Romam commigrans fundauit Iuliam gentem. IIIMCXL.

Amasias filius Ioas annis XXIX. Helisæus Propheta defunctus sepelitur in Samaria. Azahel rex Syriæ adflixit Israël. Latinorum XIII. Auantinus Syluius Aremuli superioris regis maior filius regnauit annis XXXVII. atque in eo monte q nūc
B pars vrbis est mortuus & sepultus, æternum loco vocabulum dedit. IIIMCXL

Azarias qui & Ozias, filius Amasiæ annis LII. Assyriorū XXXVI. Thonos cōcoleros, qui vocatur græce Sardanapalus, Tharsum atque Anchialem condidit, & in prælio victus ab Arbace Medo semet incendio concremauit. Vsque ad id tempus reges fuisse Assyriorum historia refert, & fiunt simul anni MCXCVII. Omnes autem anni Assyriorum à primo anno Nini supputātur. MCCXL. Latinorum XIIII. Procas Syluius Auentini superioris regis filius regnauit annis XXIII. Post quem XV. Amulius Syluius annis XLIIII. Arbaces Medus Assyriorum imperio destructo regnum in Medos transtulit, vbi primus ipse regnauit annis XXVIII. Macedonum regnum inchoat, primum habens regem Caranum annis XXVIII. Lacedæmoniorum reges deficiunt, Lydorum incipiunt. IIIMCXC II.

Ioatham filius Oziæ annis XVI. Olympias prima ab Elienſibus constituitur post annos Troianæ captiuitatis CCCCV. Remus & Romulus generantur Marte & Ilia. Ioathan inter cætera virtutum bonarum opera portam domus Domini sublimissimam ædificauit, quæ in Actibus Apostolorum Speciosa vocatur. Omnes siquidē portæ templi in terra fuerunt, excepta Speciosa quæ pendebat, quæ ab Hebræis porta vocabatur Ioathan. IIIMCCV III.

Achazi filius Ioathan annis XVI. Ab hoc conductus Theglath Phalasar rex Assyriorum Rasin regem Syriæ interfecit, & habitatores Damasci transtulit Cyrenen. Roma condita in monte Palatino XI. Calendas Maij à geminis Remo & Romulo filijs Rheæ Syluiæ, quæ erat filia Numitoris fratris regis Amulij, virgo vestalis sed constuprata- -Consualibus ludis Sabinæ raptæ anno ab vrbe condita tertio. Remus rastro pastorali à Fabio Romuli duce occisus est. IIIMCCX XIIII. IIIMCCL III.

Ezechias filius Achaz annis XXIX. Huius anuo VI. Salmanasar rex Assyriorū capta Samaria transtulit Israel in Assyrios, cuius regnū à primo Hieroboā steterat

annis CCCLX. Mortuo Romulo, q XXXVIII. regnauit annis, p quinos dies Senatores rempublicam rexerunt, atque ita vnus expletus est annus. Post quos Numa Pompilius annis XLI. qui Capitolium à fundamentis ædificauit. C

Numa Pompilius.

IIIMCCCVII.

Manasses filius Ezechiæ annis LV. Hic ob scelera sua catenatus, & cõpeditus in Babyloniam ducitur, sed ob pœnitentiam & præces restituitur in regnum. Romanorum tertius Tullus hostilius regnauit annis XXXII. Qui primus Regum Romanorum purpura & fascibus vsus est, & adiecto monte Cælio vrbem ampliauit.

Tullus Hostilius.

IIIMCCCX.

Amon filius Manasse annis II. In Hebraica veritate II. annis: in LXX. legitur regnasse XII. Histrus ciuitas in Ponto condita, Amon à seruis suis interficitur.

Histrus.

IIIMCCCXLI.

Iosias filius Amon annis XXXI. Hic mundata Iudæa & Hierusalem, templo etiam innouato, post abiectas idololatriæ sordes Pascha Domino celeberrimum facit XXVIII. anno regni sui, & cum Nechaone Aegyptiorum rege congressus occiditur in campo Mageddo, quæ nunc Maximianopolis vocatur. Romanorũ quartus Ancus Martius Numæ ex filia nepos, regnauit annis XXIII. Qui Auentinũ montem & Ianiculum Vrbi addidit, & supra mare sextodecimo ab vrbe miliario Hostiam condidit. Post quem Tarquinius Priscus annis XXXVII. Qui circum Romæ ædificauit, numerum Senatorum auxit, Romanos ludos instituit, muros & cloacas ædificauit, Capitolium extruxit. In Hebræo XXXI. annis regnasse Iosias legitur. In LXX. Interpretibus. XXXII. Sed & Eusebius inter regnum eius & Ioachim alium de suo adiecit annum, propter menses bis ternos, quibus Ioachaz, vel Ioachim regnauerat. Verum quid veritas habeat Hieremias pandit, qui se à decimotertio anno Iosiæ vsque ad annum quartum Ioachim XXIII. annis prophetasse perhibet, & Nabuchodonosor quarto anno Ioachim regnare cœpisse. Nonodecimo autẽ regni eius anno Hierosolymam fuisse destructam.

Maximianopolis.

Ancus Martius.

Tarquinius Priscus.

IIIMCCCLII.

Ioachim filius Iosiæ annis XI. Post Iosiam regnauit Ioachaz filius eius tribus mensibus: Quem Nechao vinctum ducens in Aegyptum, Ioachim constituit regẽ. Huius anno tertio Nabuchodonosor capta Hierusalẽ, & plurimis captiuatis, in quibus erãt Daniel, Ananias, Azarias, & Misaël, partem vasorum templi Babyloniam transfert. A quarto Ioachim anno scriptura Regum Nabuchodonosor computat, quia ex eo non solum Chaldæis & Iudæis, sed & Assyrijs, Aegyptijs, Moabitis, aliisq; innumeris gentibus incipit regnare. Ioachim qui & Iechonias filius Ioachim, mensibus tribus, & diebus X. Hic circundata à Chaldæis Hierusalem exijt ad regem Babylonis & mater eius, & ductus est in Babylonem cum populo suo anno octauo regni Nabuchodonosor. D

IIIMCCCLXIII.

Sedechias qui & Mathias filius Iosiæ annis XI. Huius anno XI. Regis autem Babylonis XIX. Iudæa captiuata in Babyloniam, & templum dñi incensum est, anno ex quo fundari cœpit CCCCXXX. Qui aũt reliqui fuerant Iudæi transfugerunt in Aegyptum, qua post annos V. percussa à Chaldæis, in Babyloniam sunt & ipsi transmigrati.

†extremo

Quinta mundi ætas ab†exterminio cœpit regni Iudaici: Quod iuxta prophetam Hieremiæ LXX. annis permansit.

IIIMCCCLXXVII.

Anno XIIII. postquam pcussa est ciuitas, qui ẽst vicesimus quintus annus transmigrationis regis Ioachim, cum quo & Ezechiel captiuatus est, ipse Ezechiel in visionibus dei adductus in terram Israel, vidit renouationem ciuitatis ac templi, ceremoniarumq; eius. Romanorum sextus Seruius regnauit annis XXXIIII. qui tres mõtes Vrbi addidit, Quirinalem, Aesquilinum, Viminalem. Fossas circum muros duxit. Census Romanorum ciuium primus instituit.

IIIMCCCLXXXIX

Anno XXVI. post euersionem Hierosolymorum, qui est annus XXXVII. transmigrationis regis Ioachim, subleuauit Euilmerodach rex Babylonis anno quo regnare cœperat caput Ioachim regis Iudæ de carcere, & posuit thronum eius super thronum regũ qui erant cum eo in Babylone. Meminit huius temporis adhuc futuri propheta Hieremias ita scribens: Ecce ego mittam & ad summam vniuersas cognationes Aquilonis, ait Dominus, & ad Nabuchodonosor regem Babylonis ser-

Hiere. 25.

A uum meum,& adducam eos ſuper terram iſtam,& ſuper habitatores eius,& ſuper omnes nationes,quæ in circuitu illius ſunt,& interficiam eos, & ponam eos in ſtuporem,& in ſibulum,& in ſolitudines ſempiternas, & ſeruiēt omnes gentes iſtæ regi Babylonis LXX. annis. Cumq; impleti fuerint anni LXX. viſitabo ſuper regem Babylonis, & ſuper gentem illam, dicit Dominus, iniquitatem eorum, & ſuper terram Chaldæorum,& ponam illam in ſolitudines ſempiternas. Et alibi ſcribens ad tranſmigrationem, quam tranſduxerat Nabuchodonoſor de Hieruſalem in Babylonem cum Iechonia rege: Cum cœperint, inquit, impleri in Babylone LXX. anni, viſitabo vos,& ſuſcitabo ſuper vos verbum meum bonum, & reducam vos ad locum iſtum, ait Dominus. Rurſus eiuſdem temporis iam præteriti verba dierum ita recordantur:Si quis euaſerat gladium,ductus in Babylonem ſeruiuit regi & filijs eius donec imperaret rex Perſarum,& compleretur ſermo Domini ex ore Hieremiæ,& celebraret terra ſabbata ſua: Cunctis enim diebus deſolationis egit ſabbatum, vſque dum complerentur LXX. anni. Anno autem primo Cyri regis Perſarum, ad complendum ſermonem Domini,quem locutus fuerat per os Hieremiæ, ſuſcitauit Dominus ſpiritum Cyri regis Perſarum, & cætera. Quibus verbis oſtenditur, quia vaſtata Chaldæi Iudęa,nō vt Aſſyrij in Samariam alios miſere colonos, ſed deſertam reliquere terram, donec ipſi poſt annos LXX. in eam rediere Iudæi. Conſentit his Ioſephus in decimo Antiquitatum libro, ſcribens templum & Hieruſalem, & omnem Iudæam LXX. annis permanſiſſe deſolatam: qui rurſum enumerando reges Babylonis (ſi tamen ipſe ſic ſcripſit, & non codex fallit mendoſus) C. fere annos ab euerſa Hieruſalem vſque ad euerſionem regni Chaldæorum facit colligit Scribit enim, poſt Nabuchodonoſor, qui teſte ſcriptura ſacra, XXV. poſt euerſam Hieruſalem vixit annis, Euilmerodach filium eius regnaſſe annis XVIII. Poſt quem Egeſar filium eius XL. cui ſucceſſiſſe † fili
B um eius Laboſordiach menſibus IX. Hoc defuncto ad Balthaſar, qui Naboan nō- † fratrem.
cupatur,tranſiſſe imperium. Qui cum iam XVIII. regnauerit annis captam, à Cyro Perſarum,& Dario Medorum rege Babyloniam exequitur. Darius autem Aſtyagis filius, qui Babyloniorum deſtruxit imperium,cum Cyro cognato ſuo agebat annum ſexageſimum & ſecundum,cum Babylon fuiſſet inuaſa, qui tamen alio nomine vocabatur à Græcis,quiq; Danielem Prophetam ſumens ad ſe in Mediam duxit, & omni eum honore celebrauit. Huius Darij Daniel ipſe ita meminit:In anno primo Darij filij Aſueri de ſemine Medorum, qui imperauit ſuper regnū Chaldæorum. Ego Daniel intellexi in libris numerum annorum,de quo factus eſt ſermo Domini ad Hieremiam prophetam, vt complerentur deſolationis Hieruſalem LXX. anni EVSEBIVS in temporum libro, XXX. annos ab euerſione Hieruſalem vſque ad initium Cyri regis Perſarum, Iulius autem Africanus LXX. computat. Porro Hieronymus in expoſitione Prophetæ Danielis ita dicit: Tradunt Hebræi huiuſcemodi fabulam vſque ad ſeptuageſimum annum, quo Hieremias captiuitatem populi Iudæorum dixerat eſſe ſoluendam. De quo & Zacharias in principio voluminis ſui loquitur: Irritam putans dei pollicitationē Balthaſar, falſumq; promiſſum,verſus in gaudium fecit grande cōuiuium, inſultans quodammodo ſpei Iudæorum, & vaſis templi dei. Sed ſtatim vltio conſecuta eſt.

Perſarum primus Cyrus regnauit annis XXX. Hic vt impleretur verbum Domini ex ore Hieremiæ, primo ſui regni anno laxata Hebræorum captiuitate, IIIMCCC
quinquaginta ferme hominum millia regredi fecit in Iudæam, reſtituens eis va- CXXIII.
ſa templi Domini aurea & argentea VMCCCC. Qui congregati in Hieruſalem menſe ſeptimo ædificauerunt altare, & à primo die menſis eiuſdem cœperunt offerre holocauſtum Domino. Anno autem ſecundo aduentus ſui menſe ſecundo templi fundamenta iecerunt, anno incenſionis eius iuxta Africanum LXXII. iuxta autem Chronica EVSEBII XXXII. Sed impedientibus Samaritis,intermiſſum eſt opus vſque ad annum Darij ſecundum, qui etiam in regno Aſueri & Artaxerxis ſcripſerunt accuſationem aduerſum Iudæos. Et reſcripſit Ar-

taxerxes ne ædificaretur Hierusalem. Romanorum septimus Tarquinius regnauit annis XXXV. qui causa Tarquinij iunioris filij sui, qui Lucretiam corruperat, à regno expulsus est. C

IIIMCCC CXXXI. Cambyses Cyri filius annis VIII. Hic deuicta Aegypto cunctam eius religionem abominatus, ceremonias eius & templa deposuit. Babilonem in Aegypto ædificauit. Hunc aiunt ab Hebræis Secundum Nabuchodonosor vocari, sub quo Iudith historia conscribitur.

IIIMCCC CXXXII. Fratres Magi mensibus VII. Iesus sacerdos magnus & princeps gentis, Zorobabel, Aggeus, Zacharias, & Malachias prophetæ clarescunt. Pythagoras physicus philosophus clarus habetur.

IIIMCCC CLXVIII. Darius annis XXXVI. Inter Darium & Cambysen regnasse duos fratres Magos in libris Chronicorum Eusebij reperimus. Verum Hieronymus in expositione Danielis scribit post Cambysen Smerdem magnum regnasse, qui Pantaphen, inquit, filiam Cambysis duxit vxorem, qui cũ à septem Magis fuisset occisus, & in locum eius Darius suscepisset imperium, eadem Pantapthes nupsit Dario, & ex ea Xerxen filium genuit. Secundo anno Darij septuagesimus captiuitatis Hierusalem annus impletur, vt vult Eusebius, testẽ adhibens Zachariam prophetam, apud quẽ secundo Darij anno loquitur angelus: Domine exercituum vsque quo tu non misereberis Hierusalẽ & vrbiũ Iuda quibus iratus es? iste septuagesimus annus est. Itẽ quarto Darij regis anno dicit idem Propheta: Cum ieiunaueritis & plãgeretis per hos LXX annos: Nunquid ieiunium ieiunastis mihi? Sexto Darij anno templi ædificatio completur, die tertia mẽsis Adar, qui est quadragesimus sextus annus, ex quo eius sub Cyro fundamenta sunt iacta. Vnde in euangelio dicunt Iudæi: Quadraginta & sex annis ædificatum est templum hoc. Cœperunt autem ædificare anno secũdo Darij, mense sexto, die vicesima quarta: & anno sexto, vt dictum est, mense duo decimo, die tertia compleuerunt. Ex quo apparet opus templi & antea nõ parua ex parte peractum: Annos autem LXX. à destructione illius vsque ad perfectam restaurandi licentiam esse computandos. Pulsis vrbe regibus, qui imperauerunt annis CCXLIII. vix vsq; ad decimum quintum lapidem Roma tenebat imperium. Romæ post exactos Reges primum Consules à Bruto esse cœperunt: Deinde Tribuni plebis ac Dictatores: Et rursum Consules rempublicam obtinuerunt per annos ferme CCCCLXIIII. vsque ad Iulium Cæsarem, qui primus singulare arripuit imperium Olympiade CLXXX † III. D

† IIII. IIIMCCC CLXXX VIII. † Et Xerxes filius Darij annis XX. Hic Aegyptum quæ à Dario discesserat capit, & aduersus Græciam pugnaturus, septingenta milia armatorum de regno, & trecẽta de auxilijs, rostratas etiam naues mille ducentas, onerarias autẽ tria millia numero habuisse narratur. † Attamen victus patriam refugit. Herodotus historiarum scriptor, Zeuxis pictor agnoscitur. Artabanus mensibus VII. Socrates nascitur.

IIIMCCC CLXXX IX. Artaxerxes, qui & Longimanus, id est, μακρόχειρ, annis XL. Huius anno VII. prima die mẽsis primi Esdras sacrdos & Scriba legis dei ascẽdit de Babylone cum epistolis regis, & in prima mensis quinti venit in Hierusalem cum viris MDCC. Et inter alia strenue gesta castigauit filios trãsmigrationis ab vxoribus alienigenis. Eiusdem anno vicesimo Neemias pincerna de Susis castro aduenies, murum Hierusalem LII. diebus restituit, & ducatum genti XII. annis præbuit. Huc vsque diuina scriptura temporũ seriem continet. Quæ autem post hęc apud Iudæos sunt digesta, de libro Machabæorum & Iosephi atque Africani scriptis exhibentur, qui deinceps vniuersam historiam vsque ad Romana tempora prosecuti sunt. Et quidem Africanus in quinta temporũ volumine huius temporis ita meminit: Mansit itaq; imperfectum opus vsque ad Neemiam & vicesimum annum regis Artaxerxis, quo tempore regni Persarum C. & XV. anni fuerunt euoluti: Captiuitatis autem Hierusalem centesimus octogesimus & quintus annus erat. Et tũc primũ Artaxerxes iussit muros extrui Hierusalem, cui operi præfuit Neemias, & ædificata est platea, & muri circundati. Et ex illo tempore si numerare velis, LXX. annorum

A hebdomadas vſque ad Chriſtum poteris inuenire. Xerxes menſes II. Poſt quē Sogdianus menſes VII. Plato naſcitur. Hippocrates medicus inſignis habetur.

¶ Darius cognomento Nothus annis XIX. Aegyptus receſſit à Perſis. Reuerſis de captiuitate Iudæis, non reges ſed Pontifices præfuerunt vſque ad Ariſtobolum, qui cum dignitate Pontificis etiam regale ſibi cœpit vſurpare vocabulum. IIIMDXL VIII.

¶ Artaxerxes, qui cognominatus eſt Memnon, Darij & Pariſatidis filius, annis XL. Sub hoc rege videtur Heſter hiſtoria completa. Ipſe quippe eſt qui ab Hebræis Aſuerus, & à LXX, Interpretibus Artaxerxes vocatur. Athenienſes XXIIII. literis vti cœperunt, cum antea XVI. tantum literas haberent. Carthaginēſium bellum famoſum. Galli Senones duce Brenno Romam inuaſerunt, exceptoCapitolio, & incenſam VI. monſibus vaſtauerunt. Tribuni militares pro Conſulibus eſſe cœperūt. Ariſtoteles auditor eſt Platonis, octauumdecimum ætatis annum gerens. IIIMDLX XXVIII.

¶ Artaxerxes, qui & Ochus, annis XXVI. Iſte Aegyptū ſuo iunxit imperio, Nectanebo rege in Aethiopiam pulſo, in quo Aegyptiorum regnum deſtructum eſt. Demoſthenes orator omnium rumore celebratur. Romani Gallos ſuperant. Plato moritur. Poſt quem academiam Speuſippus tenuit. IIIMDCX III. *Demoſthenes. Plato. Speuſippus*

¶ Arſes Ochi filius annis IIII. Iudæorum Pontifex maximus Iaddus clarus habetur, cuius frater Manaſſes templum in monte Gaziri conſtruit. Speuſippus moritur: Cui ſuccedit Xenocrates IIII. Ochi anno. Alexander Philippi & Olympiadis filius, viceſimum ætatis annum gerens Macedonibus regnare incipit. IIIMDCX VII. *Xenocrates.*

¶ Darius Arſami filius annis VI. Alexander aduerſum Illyrios & Thracas feliciter Dimicans, ſubuerſis Thebis in Perſas arma corripuit, & apud Granicum flumen regijs ducibus oppreſſis, vrbem Sardis capit. Idem capta Tyro Iudæam inuadit, à qua fauorabiliter exceptus deo victimas immolat, & pontificem templi Iaddū honoribus plurimis proſequitur, Andromacho locorum cuſtode dimiſſo. Septimo regni ſui anno Alexandriam in Aegypto condidit. Nec mora Babylonem obtinuit, interfecto Dario, in quo Perſarum regnum deſtructum eſt, quod ſteterat annis CCXXXI. Quo tempore etiam Latini à Romanis perdomiti ſunt. IIIMDCX XIII.

¶ Alexander poſt mortem Darij annis V. regnauit: nam antea VII. Alexander Hircanos & Mardos capit, reuertensq; in Hammone condidit Paretonium. Idem Indicum vſque Oceanum victorijs potius quàm bellis peruenit, ac Babylonem reuerſus XXXIII. vitæ, regni autem ſui XII. anno veneni hauſtu perijt. Poſt quē tranſlato in multos imperio, Aegyptum Ptolemæus Lagi filius tenuit. Macedonas Philippus, qui & Arideus, frater Alexandri. Siriam & Babylonem, & omnia regna orientis Seleucus Nicanor. Aſiæ regnauit Antigonus, qui apud Danielem per quatuor hirci, qui Arietem contereret, cornua deſignantur. IIIMDCX XVIII. *Antigonus*

¶ Aegypto primus regnauit Ptolemæus Lagi filius annis XL. Appius Claudius Cæcus Romæ clarus habetur, qui aquam Claudiam induxit, & viam Appiam ſtrauit. Ptolemæus Hieroſolymis & Iudæa inditionem ſuam dolo redactis, plurimos captiuorum in Aegyptum tranſtulit. Iudæorum pontifex maximus Onias Iaddi filius clarus habetur. Tertiodecimo Ptolemæi anno Syriæ & Babyloni, & ſuperioribus locis regnare incipit Seleucus Nicanor, à quo tempore Machabæorum Hebręa hiſtoria Græcorum ſupputat regnum, à quo & Edeſſeni ſua tempora computant. Seleucus Seleuciam, Laodiciā, Antiochiam, Apamiam, Edeſſam, † Beroēam & Pellam vrbes condidit. Iudæorum pontifex maximus religioſiſſimus ac pijſſimus Simon Oniæ filius clarus habetur. Poſt quem Eleazarus frater eius ſuſcepit templi miniſterium, filio eius Onia paruo admodum derelicto. Seleucus in eas vrbes quas extruxerat Iudæos transfert, ius eius ciuium, & municipalem ordinem cum Græcis æquali honore concedens. IIIMDCL XVI. † *Beroem.*

¶ Ptolemæus Philadelphus annis XXXVIII. Soſtratus Cnidius Pharum in Alexandria conſtruxit. Ptolemæus Iudæos qui in Aegypto erant liberos eſſe permiſit, & Eleazaro pontifici multa Hieroſolymā & in templi donaria vaſa tranſmittens, LXX. Interpretes petit, qui ſcripturam ſanctam in græcum verterēt eloquium. Ara IIIMDCC VI. *Pharos.*

B

tus agnoſcitur. Iudæorum pontificatum poſt Eleazarum auunculus eius Manaſſes accepit. Tantæ autem potentiæ fuiſſe narratur Ptolemæus iſte Philadelphus, vt Ptolemæum patrem vinceret. Narrant † autem hiſtorię, habuiſſe eum peditum CC. millia, equitum XX. millia, curruum duo millia, elephãtos, quos primus adduxit ex Aethiopia, quadringẽtos, & cætera his ſimilia. C

† enim

IIIMDCC XXXII. ¶ Ptolemæus Euergetes frater ſuperioris regis annis XXVI. Qui inde Euergetes ab Aegyptijs eſt vocatus, quia capta Syria & Cilicia, & propemodum vniuerſa Aſia, inter innumera argenti pondera ac vaſa præcioſa quę cepit, etiam deos eorum quos Cambyſes capta Aegypto in Perſas portauerat, retulit. Iudæorum pontifex Onias Simonis Iuſti filius clarus habetur, cuius item filius Simon non minore gloria fulget, ſub quo Ieſus filius Syrach ſapientiæ librum componens, quem vocãt Panareton, etiam Simonis in eo fecit mentionem.

IIIMDCC L. ¶ Ptolemæus Philopator filius Euergetis annis XVII. Anthiochus rex Syriæ victo Philopatore Iudæam ſibi ſociat. Iudæorum pontifex maximus Onias filius Simonis inſignis habetur, ad quem Lacedæmoniorum rex Arius legatos mittit.

IIIMDCC LXXIIII. ¶ Ptolemæus Epiphanes filius Philopatoris annis XXIIII. Secũdus liber Machabæorum apud Iudæos huius temporis geſta continet. Onias ſacerdos adſumptis Iudæorum plurimis fugit in Aegyptum, & à Ptolemæo honorifice ſuſceptus, accepit eam regionem quæ Heliopoleos vocabatur, & concedente rege templum extruxit in Aegypto ſimile templi Iudæorum, quod permanſit vſq; ad imperium Veſpaſiani annis CCL. Sub occaſione igitur Oniæ pontificis infinita examina Iudæorum in Aegyptum confugerunt, eo tempore & Cyreneorum multitudine repleta eſt. Hæc autem vel Onię vel cæteris fuit cauſa Aegyptum petendi, quia pugnantibus contra ſe magno Antiocho & ducibus Ptolemæi, poſita in medio Iudæa in cõtraria ſtudia ſcindebatur, alijs Anthiocho, alijs Ptolemæo fauentibus. D

IIIMDCC CIX. ¶ Ptolemæus Philometor annis XXV. Ariſtobolus natione Iudæus, Peripateticus philoſophus agnoſcitur, qui ad Philometorem Ptolemæum explanationum in Moſen commentarios ſcripſit. Anthiochus Epiphanes, qui poſt Seleucum cognomento Philopatorem annis XI. regnauit in Syria, Iudæorum legem impugnans, omniaq; ſordibus idolorum complens, in templo Iouis olympij ſimulacrum ponit. Sed & in Samaria ſuper verticem montis Garizi Iouis Peregrini delubrum ædificat, ipſis Samaritanis vt id faceret precantibus: Verum Mathathias ſacerdos leges patrias vindicat, aduerſus Anthiochi ducis arma corripiens, quo mortuo ducatum Iudæorum ſuſcepit filius eius Iuda Machabæus, anno CXLVI. regni Græcorum, viceſimo autem Ptolemæi, Olympiade CLV. Qui mox Antiochi duces de Iudæa expellens, & templum ab idolorum imaginibus emundans, patrias leges poſt trienniũ ſuis ciuibus reddidit. Vnde poſt receſſum Oniæ ſacerdotis in Aegyptũ, de quo ſupra diximus, & mortem Alchimi, qui effugato Onia Pontificatum indignus euadere tẽtabat, omnium fauore Iudæorum Machabæo ſacerdotium decernitur, quod poſt mortẽ eius frater Ionathas ſortitus, XVIII. annos ſumma miniſtrauit induſtria.

Iupiter Peregrinus.

IIIMDCC CXXXIX ¶ Ptolemæus Euergetes annis XXIX. Ionathas dux Iudæorum & pontifex cum Romanis & Spartiatis amicitias facit, quo à Triphone interfecto, in ſacerdotiũ frater Simon aſſumitur, anno regni Euergetis VII. quod VIII. annis ſtrenuiſſe gerens filio Iohanni reliquit. Hic aduerſus Hircanos bellum gerẽs Hircani nomen accepit, & à Romanis ius amicitiæ poſtulans, decreto Senatus inter amicos relatus eſt. Samariam, quæ noſtro tempore Sebaſte vocatur, obſidione captam ſolo coæquauit, quam poſtea Herodes inſtaurans Sebaſten in honorem Auguſti appellari voluit.

IIIMDCC CLV. M. Ciccro. ¶ Ptolemæus Phyſcon, qui & Soter, annis XVII. Cicero Arpini naſcitur matre Heluia, patre equeſtris ordinis ex regio Voſcorum genere. Hircano in pontificatum quod ipſe XXVI. annis tenuit, Ariſtobolus annum vnum ſuccedit, qui rex pariter & pontifex primus apud Iudæos diadematis ſumpſit inſigne poſt CCCCLXXXIIII.

A annis Babylonię captiuitatis. Post quē regnauit † Ionaëus, cognomēto Alexander, annis XXVII. qui pontificatum quoq; administrans crudelissime ciuibus præfuit. † *Ianates alibi legitur, & Ianeus.*

¶ Ptolemæus qui & Alexander annis X. Huius anno septimo Syria in Romanā ditionem cessit, capto Philipo & Gabino. Expulsus de regno Ptolemæus Philcon p matrem Cleopatram in Cyprum secedit. IIIMDCC CLXV.

¶ Ptolemæus, qui à matre fuerat eiectus annis VIII. regressus de fuga regnum ob tinuit, quia Alexandrum quiante eum fuerat, ob interfectionem matris ciues pepu lerant. Sylla Athenienses vastat. IIIMDCC CLXXIII.

¶ Ptolemæus Dionysius annis XXX. Ab huius anno quinto Alexandra vxor Alexandri pontificis post mortem eius regnauit Iudæis annis IX. ex quo tempore Iudæos rerum confusio & variæ clades oppresserunt. Post cuius mortem Aristobolus & Hyrcanus filij eius contra se de imperio dimicantes, occasionem præbuere Romanis vt Iudæam inuaderent. Itaque Pompeius Hierosolymam veniens, capta vrbe, & templo reserato vsque ad Sancta sanctorum accedit, Aristobolum vinctum secum abducit, pontificatum confirmat Hyrcano, deinde Antipatrum Herodis Ascalonitæ filium procuratorem Palestinæ facit, mansitq; in Pontificatu Hyrcanus annis XXXIIII. Virgilius Maro in pago qui Ander dicitur, haud procul à Mantua nascitur, Pompeio & Crasso Consulibus. Pompeius captis Hierosolymis tributarios Iudæos facit. Virgilius Cremonæ studijs eruditur. Cæsar Germanos & Gallos capit, & Britannos quoque, quibus ante eum ne nomē quidem Romanorum cognitum fuerat, victos obsidibus acceptis stipendiarios fecit. IIIMDCC CCIII. *Virgilius.*

¶ Cleopatra soror Ptolemæi annis XXII. Orto enim bello ciuili inter Cæsarem & Pompeium, victus Pompeius Alexandriam petit, ibiq; ab ipso à quo sperabat auxilia Ptolemæo percussus interijt: mox Cæsari vbi Alexandriam venit, ipse quoque Ptolemæus parare voluit insidias, vnde bello ei inlato, victus in illo perijt. Cæsar Alexandria potitus regnum Cleopatræ dedit, cum qua consuetudinem stupri habu
B erat: cuius tertio regni anno ipse primus Romanorum singulare obtinuit imperiū, à quo Cæsares Romanorum principes appellati. Cleopatra regio comitatu vrbem ingressa. IIIMDCC CCV.

¶ Cæsar ob insolentiam morum coniurantibus in eum LX. vel amplius Senatoribus equitibusq; Romanis in Curia confossus interijt, post annos † V. & VI. menses quàm regnare cœperat. Cassius Iudæa capta templum spoliat. IIIMDCC CCX. †IIII.

¶ Octauianus Cæsar Augustus Romanorum secundus, regnauit annis LVI. & mensibus VI. à quo Augusti appellati reges Romanorum, quorum XV. viuente Cleopatra, XL. & vnum postea vixit annos. Vndecimo Augusti anno deficiente in Iudæa pontificatuum principatu, Herodes nil ad eum ptinens, vtpote Antipatri Ascalonitæ & matris Cypridis Arabicæ filius, à Romanis Iudæorum susceptit principatum, quod tenet annos XXXVI. qui ne ignobilis forte & à Iudæorum semine argueretur extraneus, combussit libros omnes, quibus nobilitas gentis Iudææ in templo seruabatur adscripta, vt deficientibus probamentis, & ipse ad hanc pertinere putaretur. Insuper etiam vt suam sobolem regio illorum generi commisceret, proiecta Dosidē fœmina Hierosolymitana, quam priuatus acceperat vxorem, & nato ex eo filio Antipatro, sociat sibi Mariamnem filiam Alexandri, neptem Aristoboli fratris Hyrcani, qui ante eum rex erat Iudæorum. Hæc quinq; ei genuit filios, quorum duos Alexandrum & Aristobolum ipse necauit in Samaria: nec mora, post etiam matrem illorum, qua nil charius nouerat, simili scelere peremit. E quibus Aristobolus Herodem ex Beronice susceperat filium, quem in Actibus Apostolorum ab angelo percussum legimus. Tertio inter Augustum & Antonium orto bello, quod Antonius, qui Asiam & Orientem tenebat, repudiata sorore Augusti, Cleopatram duxisset vxorem. Antonius & Cleopatra victi, semet interficiunt. A quo tempore quidam primum annum Augusti monarchiæ supputant. Hactenus qui vocabantur Lagidæ in Aegypto regnauerunt, annis CCXCV. IIIMDCC CCLXVI. †IIII. *Herodes.*

¶ Anno Cæsaris Augusti XLII. à morte vero Cleopatræ & Antonij, quando &

Aegyptus in prouinciam versa est anno XXVII. Olympiadis CXCIII. anno ter- C
tio: ab vrbe autem condita anno DCCLII. id est, eo anno, quo compressis cunctarū per orbem terræ gentium motibus, firmissimam verissimamq; pacem ordinatione dei Cæsar composuit, Iesus Christus filius dei sextam mundi ætatem suo consecrauit aduentu, anno imperij Augusti XLVII. Herodes morbo intercutis aquæ, & scatentibus toto corpore vermibus miserabiliter & digne moritur, pro quo substitutus ab Augusto filius eius Archelaus regnauit annis IX. id est, vsque ad ipsius Augusti finem. Tunc enim non ferentibus vltra, sed accusantibus apud Augustum ferocitatem eius Iudæis, in Viennam vrbem Galliæ relegatur, & ad minuendam Iudaici regni potentiam, insolentiamq; domandam, quatuor fratres eius pro eo sunt Tetrachæ creati, Herodes, Antipater, Lysias & Philippus: quorū Philippus & Herodes, qui Antipas prius nūcupabatur, etiam viuente Archelao Tetrarcha fuerant ordinati.

IIIMDCCCLXXXIX. ¶Tiberius priuignus Augusti, hoc est, Liuiæ vxoris eius filius ex superiore genitus coniuge, regnauit annis XXIII. Huius anno XII. Pilatus Iudææ procurator ab eodem dirigitur. Herodes Tetrarcha, qui Iudæorum principatū tenet annis XXIIII. in honorem Tiberij & matris eius Liuiæ Tiberiadem condidit & Libiadem.

IIIMDCCCLXXXI. ¶Anno XV. imperij Tiberij Dominus post baptismum, quod prædicauit Iohannes, mundo regnum cælorum adnunciat, peractis à principio mundi secundum Hebræos annis, vt Eusebius in Chronicis suis signat, quatuor millibus, adnotando & d XVI. Tiberij anno principium fuerit LXXXI. Iubilei, secundum Hebræos. Quare autem nostra supputatio vndeuiginti minus ponendos æstimauerit annos, facile qui superiora libelli huius legerit inueniet. Iuxta vero Chronica eadem quæ ipse Eusebius de vtraq; editione, vt sibi videbatur composuit, anni sunt VMCCXXVIII.

IIIIMDCCCLXXXIIII. ¶Anno XVIII. imperij Tiberij Dominus sua passione mundum redemit, & prædicaturi per Iudææ regiones Apostoli, Iacobum fratrem Domini Hierosolymis ordinant Episcopum, ordinant & septem Diaconos, & lapidato Stephano ecclesiæ per regiones Iudææ & Samariæ dispergunt. Agrippa cognomento Herodes filius Aristoboli filij Herodis regis, accusator Herodis Tetrarchæ Romam profectus à Tiberio in vincula conijcitur, vbi plurimos sibi adsciuit ad amicitiam, & maxime Germanici filium Caium. D

IIIIMDCCCXCIII. ¶Caius cognomento Caligula, regnauit annos IIII. & menses X. dies VIII. Hic Herodem Agrippam amicum suum vinculis liberatum regem Iudææ facit, qui permanet in regno annis VII. id est, vsq; ad quartum Claudij annum: quo ab angelo p cusso successit in regnum filius eius Agrippa, & vsq; ad exterminium Iudæorum XXVI. annis perseuerat. Herodes Tetrarcha & ipse Caij amicitiam petens, cogente Herodiade Romam venit, sed accusatus ab Agrippa etiam Tetrarchiam perdidit, fugiensq; in Hispaniam cum Herodiade, mœrore perijt. Pilatus qui sententiā damnationis in Christum dixerat, tantis irrogante Caio angoribus coartatus est, vt sua se manu peremerit. Caius in deos se referens Iudæorum loca sancta sordibus idolorū prophanat. Matthæus in Iudæa prædicans Euangnlium scripsit.

IIIIMVII. ¶Claudius annos XIIII. menses VII. dies XXVIII. Petrus Apostolus cum primus Antiochenam fundasset ecclesiam, Romam pergit, ibiq; XXV. annis cathredram tenet Episcopalem, id est, vsque ad vltimum Neronis annum. Marcus Euangelium quod Romæ scripserat, Aegypto Petro mittente prædicat. Quarto Claudij anno fames grauissima, cuius Lucas meminit facta est. Eodem anno ipse Britanniam adiēs
Britanniā. quam neque ante Iulium Cæsarem, neque post eum quisquam adtingere ausus fuerat, sine vllo prælio ac sanguine intra pauciſſimos dies plurimam Insulæ partem in ditionem recepit. Orcadas etiam Insulas Romano adiecit imperio, ac sexto quàm profectus erat mēse Romam redijt. Nono regni sui anno Iudæos tumultuantes Roma expulit, quod & Lucas refert. Sequenti anno fames maxima Romam corripit.

IIIIMXXI ¶Nero annos XIIII, menses VII. dies XXVII. Huius secundo anno Festus Iudææ

A procurator ſucceſſit Felici, à quo Paulus Romam vinctus mittitur, & biennium in li bera manēt cuſtodia, poſt hæc ad prædicandum dimittitur, necdum Nerone in tan ta erumpente ſcelera, quanta de eo narrant hiſtoriæ. Iacobus frater Domini cum XXX. annis Hieroſolymorum rexiſſet eccleſiam, ſeptimo Neronis anno lapidatur à Iudæis, vindicantibus in illo quod Paulum interficere nequiuerunt. Feſto magiſtra tui Iudææ ſuccedit Albinus, Albino Florus, cuius luxuriam & auaritiam, cæteraq; flagitia non ferentes Iudæi, contra Ro manos rebellauerunt, aduerſum quos Veſpa ſianus magiſter militiæ tranſmiſſus plurimas vrbes Iudææ cepit. Primus Nero ſu- per omnia ſcelera ſua etiam Chriſtianos perſequitur, quorum eximios Romæ Pe- trum cruce, Paulum occidit gladio. Hic iure militari nihil omnino auſus, Britanniā pene amiſit: nam duo ſub eo nobiliſſima oppida illic capta atque euerſa ſunt.

¶ Veſpaſianus annos IX. menſes XI. dies XXII. Hic apud Iudæam Imperator ab exercitu appellatus, & bellum Tito filio commēdans Romam per Alexandriam proficiſcitur: qui ſecundo anno Iudææ regnum ſubuertit, templumq; ſolo ſtrauit, poſt annos primæ ædificationis eius MLXXXIX. Conſummatum eſt hoc bellum an nis IIII. duobus quidem Nerone viuente, & duobus aliis poſtea. Veſpaſianus inter alia magnorum operum in priuata adhuc vita in Germaniam, ac deinde in Britan- niam à Claudio miſſus, tricies & bis cum hoſte conflixit: duas validiſſimas gentes, XX. oppida, Inſulam Vectam Britanniæ proximam imperio Romano adiecit. Co- loſſus erigitur, habens altitudinis pedes CVII. IIIIMXX X. *Iudæorū regnum ſub- uerſum.*

¶ Titus annos II. menſes II. vir omnium virtutum gñe mirabilis, adeo vt amor & delitiæ humani generis diceretur. Hic Amphitheatrum Romæ ædificat, & in de- dicatione eius V. ferarum millia occidit. IIIIMXX XII.

¶ Domitianus frater Titi iunior annos † XVI. menſes V. Hic ſecundus poſt Ne- ronem Chriſtianos perſequitur: ſub quo Apoſtolus Iohannes in Pathmum Inſulā relegatus eſt. Et Flauia Domicilla Flauij Clemētis Cōſulis ex ſorore neptis, in Inſu B lā Pontianā ob fidei teſtimoniū exulat. Qui & ipſum Iohannem fertur in feruentis olei dolium miſiſſe, ſed Iohannem tam immunem rediſſe à pœnis, quàm à corrupti one carnis manebat ſemper immunis. IIIIMXL VIII. †XV. *Flauia Do- micilla.*

¶ Nerua annum I. menſes IIII. dies VIII. Hic primo edicto ſuo cunctos exules re uocauit, vnde & Iohannes Apoſtolus hac generali indulgentia liberatus, Epheſum redijt. Et quia concuſſam ſe abſente per hæreticos vidit eccleſiæ fidē, confeſtim hāc deſcripta in Euangelio ſuo verbo dei æternitate ſtabiliuit. IIIIMXL IX. *Iohannes Euāgeliſta.*

¶ Traianus annos XIX. menſes VI. dies XV. Iohannes apoſtolus ſexageſimooctauo anno poſt paſſionem Domini, ætatis autem ſuę nonageſimo octauo Epheſo pla- cita morte quieuit. Traiano aduerſum Chriſtianos perſecutionem mouente, Sime- on qui & Simon filius Cleophæ, Hieroſolymorum Epiſcopus crucifigitur: & Igna tius Antiochiæ Epiſcopus Romam perductus, beſtijs traditur. Alexander quoque Romanæ vrbis Epiſcopus martyrio coronat, & ſeptimo ab vrbe miliario via Nu- mentana vbi decollatus eſt ſepelitur. Plinius Secundus Nouocomenſis orator & hi ſtoricus inſignis habetur, cuius plurima ingenij opera extant. Pantheum Romæ q̄d Domitianus fecerat fulmine concrematum: cui nomen inde datum eſt, quod omni um deorum ſit ipſa domus habitaculum. Iudæi per diuerſas terrarum partes ſeditī- onem mouentes digna cæde ſternuntur. Traianus Romani imperij, quod poſt Au- guſtum defenſum magis fuerat q̄ nobiliter ampliatum, fines longe lateq; diffudit. IIIIMXL IX. *Simeon.* *Ignatius.* *Alexander Romanus.* *Epiſcopus.* *Plinius.* *Pantheum.*

¶ Adrianus conſobrinæ Traiani filius annos XXI. Hic per Quadratum diſcipulū Apoſtolorum, & Ariſtidem Athenienſem, virum fide ſapientiaq; plenū, & per Se- renū Granium legatum, libris de Chriſtiana religione compoſitis inſtructus, præce pit per epiſtolam Chriſtianos ſine obiectu criminum non damnari. Idem Iudæos ſecundo rebelles vltima cæde perdomuit, etiam introēundi eis Hieroſolymā licen- tia ablata, quam ipſe in optimum ſtatum murorum extructione reparauit, & Aeli- am vocari de nomine ſuo præcepit. Idem eruditiſſimus in vtraque lingua bibliothe cam Athenis, miri operis extruxit. Hieroſolymæ primus ex gentibus conſtituitur IIIIMLX XXIX. *Quadrat⁹.* *Ariſtides.*

Marcus primus episcopus Hierosoly.

Episcopus Marcus, cessantibus his qui fuerant ex Iudæis, qui sunt numero XV. & præfuerunt à passione Domini per annos fere C. & VII. C

IIIIM.C XII.

¶ Antonius cognomento Pius, cum filijs suis Aurelio & Lucio annos XXII. mẽses III. Iustinus philosophus librum pro Christiana religione cõpositum Antonio tradidit, benignumq; eum erga Christianos homines fecit. Qui non longe post suscitãte persecutionem Crescente Cynico pro Christo sanguinem fudit sub Pio Romæ Episcopo. Hermes scripsit librum qui dicitur Pastoris, in quo præceptum angeli continet, vt Pascha die dominico celebraretur. Polycarpus Romam venieus, multos ab hæretica labe castigauit, q Valẽtini & Cerdõis fuerãt nup doctrina corrupti.

Iustinus philosoph⁹

Crescens Cynicus.

Pastoris liber.

Polycarp⁹

IIIIM.C XXXI.

¶ M. Antonius Verus cum fratre Lucio Aurelio Commodo annos XVIII. mensem vnum. Hi primum æquo iure imperium administrauerunt, cum vsque ad hoc tempus singuli Augusti fuerint: bellum deinde contra Parthos admirabili virtute & felicitate gesserunt. Persecutione orta in Asia Policarpus & Pionius fecere martyrium: in Gallia quoque plurimi gloriose pro Christo sanguinem fudere. Nec multo post vindex scelerũ lues multas late prouincias, Italiam maxime Romamq; vastauit. Defuncto Commodo fratre, Antoninus Commodum filium suum consortem regni facit. Antonino Imperatori Melito Asianus Sardensis Episcopus Apologeticum pro Christianis tradidit. Lucius Britanniæ rex missa ad Eleutherium Romæ Episcopũ epistola, vt Christianus efficiatur impetrat: Apollinaris Asianus Hierapoli, & Dionysius Corinthi clari habentur Episcopi.

Polycarp⁹

Melitos.

Apollinaris.

IIIIM.C XLIIII.

¶ L. Antoninus Commodus post mortem patris regnauit annos XIII. Hic aduersum Germanos bellum feliciter gessit, cæterum ipse per omnia luxuriæ & obscœnitati mancipatus nihil paternæ virtutis & pietatis simile gessit. Irenæus Episcopus Lugdunensis insignis habetur. Commodus Imperator Colossi capite sublato suæ imaginis caput ei iussit imponi.

Irenæus.

IIIM.C XLV.

¶ Aelius Pertinax menses VI. Hic Iuliani iurisperiti scelere occiditur in palatio, D quem mẽse septimo postquam cœperat imperare Seuerus apud pontem Miluium bello victum interfecit. Victor decimus tertius Romæ Episcopus datis late libellis cõstituit Pascha die dominico celebrari, sicut & prędecessor eius Eleutherius à XV. luna primi mensis, vsq; in XXI: Cuius decretis fauens Theophilus Cæsareæ Palæstinæ Episcopus, scripsit aduersus eos qui decima quarta luna cũ Iudæis Pascha celebrant, cum cæteris qui in eodem Concilio aderant Episcopis Synodicam & valde vtilem epistolam.

Iulianus.

Victor episcopus Romanus.

Theophil⁹

IIIIM.C LXIII.

¶ Seuerus Pertinax annos XVIII. Clemens Alexandrinæ ecclesiæ presbyter, & Panthenus Stoicus philosophus in disputatione dogmatis nostri disertissimi habentur. Narcissus Hierosolymorum Episcopus, & Theophilus Cæsariensis, Polycarpus quoq; & Bachylus Asianæ prouinciæ Episcopi insignes habentur. Persecutione in Christianos facta plurimi per diuersas prouincias, inter quos & Leonides pater Origenis martyrio coronati sunt. Clodio Albino, qui se in Gallia Cæsarem fecerat, apud Lugdunum interfecto, Seuerus in Britannias bellum transfert, vbi vt receptas prouincias ab incursione barbarica faceret securiores, magnã fossam firmissimumq; vallum, crebris insuper turribus communitum per CXXXII. millia passuũ à mari vsq; ad mare duxit & Eboraci obijt. Perpetua & Felicitas apud Carthaginem Africæ in castris bestijs deputatæ pro Christo Nonis Martijs.

Clemens Alexãder.

Pãthenus.

Narcissus

Leonid.s.

Clodius Albinus.

IIIIM.C LXX.

¶ Antonius cognomento Caracalla Seueri filius annos VII. Alexander Episcopus Cappadociæ, cum desiderio locorum sanctorum Hierosolymam venisset, viuẽte adhuc Narcisso eiusdem vrbis Episcopo, persenilis ætatis viro, & ipse ibi ordinatur Episcopus, Domino vt id fieri deberet per reuelationem monente. Tertulianus Afer Centurionis Proconsularis filius omnium ecclesiarum sermone celebratur.

Alexãder Cappado.

Tertullianus.

IIIIM.C LXXI.

¶ Macrinus annum vnum. Abgarus Vir sanctus regnauit Edessæ, vt vult Africanus. Macrinus cum filio Diadumeno, cum quo imperium inuasit, apud Archilaidem militari tumultu occiditur.

IIIIM.C LXXV.

¶ M. Aurelius Antoninus annos IIII. In Palæstina Nicopolis quæ prius Emma

Aus vocabatur vrbs condita est, legationis industriam pro eo suscipiente Iulio Africano scriptore temporum. Hæc est Emmaus, quam dominus post resurrectionem suo ingressu, sicut Lucas narrat, sanctificare dignat⁹ est. Hippolytus episcopus multorum conditor opusculorum, temporum canonem quem scripsit hucusq; perduxit: Qui etiam sedecennouenalem Paschæ circulum reperiens, Eusebio, qui sup eodem pascha decennouenalem circulum composuit, occasionem dedit. *Emmaus Africanus Hippolytus.*

¶ Aurelius Alexander annis XIII. Hic in Mammeam matrem suam vnice pius fuit, & ob id omnibus amabilis. Vrbanus Romæ episcopus multos nobiliũ ad fidẽ Christi & martyriũ pduxit. Origenes Alexãdriæ, imo toto orbe clar⁹ habet. Deniq; Mammea mater Alexãdri eum audire curauit, & Antiochiam accitum summo honore habuit. IIIIM. CL XXXVIII. *Vrbanus. Origenes.*

¶ Maximinus annis III. Hic aduersus ecclesiarũ sacerdotes & clericos .i. doctores, psecutiõem exercet, maxime propter Christianam Alexandri cui successerat, & Mammeę matris eius familiã: vel præcipue propter Origenẽ presbyterũ. Põtianus & Antheros Romanę vrbis episcopi martyrio coronati, & in cemiterio Calixti sunt sepulti. IIIIM. C XCI. *Pontianus Antheros.*

¶ Gordianus annis VI. Iulius Africanus inter scriptores ecclesiasticos nobilis habet: qui in Chronicis q̃ conscripsit, refert se Alexandriã pperare, Heraclię opiniõe celeberrima puocatũ, quẽ & in diuinis, & in philosophicis studijs, atq; oñi Græcorum doctrina instructissimũ fama loqueret. Origenes in Cæsarea Palæstinę Theodorum cognomento Gregorium, & Athenodorum adolescentulos fratres Ponti, postea nobilissimos episcopos diuina philosophia imbuit. IIIIM. C XCVII. *Iulius Africanus. Heraclias. Athenodorus.*

¶ Philippus cum Philippo filio annis VII. Hic primus imperatorum oim Christianus fuit, ac post tertium imperij eius annũ millesimus à conditione Romæ annus expletus est, ita magnificis ludis augustissimus oim præteritorũ, hic natalis annus à Christiano imperatore celebratus est. Origenes aduersus quendam Celsum Epicureũ philosophũ, q̃ contra nos libros conscripserat, octo voluminibus rñdit: qui vt breuiter dicã, tñ scribendi sedulus fuit, vt Hieronymus quodam loco, V. librorum eius milia se legisse meminerit. IIIIM. CC IIII. *Origenis libri.*

¶ Decius anno I. mensibus III. Hic cum Philippus patrem & filium interfecisset, ob odium eorum in Christianos persecutionem mouet, in qua Fabianus in vrbe Roma martyrio coronatus sedem sui episcopatus Cornelio dereliqt, qui & ipse martyrio coronatus est. Alexander Hierosolymorum episcopus apud Cæsaream Palestinæ & Antiochiæ Babylas interficiuntur. Hæc psecutio, vt Dionysius Alexãdriæ episcopus refert, non ex præcepto imperatoris sumpsit exordium, sed anno, inquit, integro principalia præuenit edicta minister dæmonum, qui dicebatur in ciuitate nostra diuinus, superstitiosum contra nos exagitans vulgus. IIIIM. CC V. *Fabianus. Cornelius. Dionysius Alexandrinus.*

¶ Gallus cum Volusiano filio annis II. mensibus IIII. Huius imperij Dionysius Alexandriæ Antistes ita meminit: At ne Gallus quidem malum Decij aut videre potuit, aut cauere, sed in eundem lapidem offensionis impegit: cuius cum regnum floreret initio, & cuncta ei ex sententia cederent, sanctos viros qui pro pace regni eius deo summo supplicabant persecutus est, cum quibus & prosperitatem suam fugauit & pacem. Origenes LXX. ætatis anno non ad integrum impleto defunctus, & in vrbe Tyri sepultus est. Cornelius Romæ episcopus rogatus à quadam matrona Lucina, corpora apostolorum de catacumbis leuauit noctu, & posuit Pauli quidem via Hostiensi, vbi decollatus est: Petri autem iuxta locum vbi crucifixus est, inter corpora sanctorum episcoporum in templum Apollinis, in monte †Aurelio, in Vaticano Palatij Neroniani, III. Calendas Iulias. IIIIM. CC IIII. *Origenes moritur.* †aureo

¶ Valerius cum filio Gallieno annis XV. Hic in Christianos psecutione commota statim à Sapore Persarum rege capitur, ibiq; luminibus orbatus seruitute miserabili cõsenescit. Vnde Gallienus tam claro dei iudicio territus pacẽ nostris reddidit, sed ob meritũ tñ vel proprie libidinis, vel paternæ theomachiæ innumera à Barbaris adsurgentibus Romani regni detrimẽta sustinuit. Hac psecutione Cyprianus Carthaginẽsis episcopus, cuius doctissima extãt opuscula, martyrio coronat: IIIIM, CC XXII. *Cyprianus*

cuius vitæ & passionis volumen egregium reliquit Pontius Diaconus eius, qui vs- C
que ad diem passionis eius cum ipso exilium sustinuit. Theodorus, cuius supra me-
minimus, cognomento Gregorius, Neocæsariæ Ponti episcopus, magna virtutum
gloria claret. E quibus vnum est, quod vt ecclesiæ faciendæ locus sufficeret, mõtem
precibus mouit. Stephanus & Xistus Romæ episcopus martyrium passi.

Theodorus. Gregorius Neocæsariensis.

IIIIM.CC XXIIII.

¶ Claudius anno I. mensibus IX. Iste Gothos iam per annos XV. Illyricum Ma
cedoniamq; vastantes, superat: Ob quæ in Curia clypeus ei aureus, & in Capitolio
statua aurea collocata est. Marcion disertissimus Antiochenæ presbyter ecclesiæ,
quippe qui in eadem vrbe rhetoricam docuerat, aduersus Paulum de Samosata, qui
Antiochiæ episcopus, dogmatizabat Christum communis naturæ hominem tan-
tum fuisse, accipientibus notarijs disputauit, qui dialogus vsq; hodie extat.

Marcion. Paulus Samosatenus

IIIIM.CC XXIX.

¶ Aurelianus annis V. mensibus VI. Hic cum aduersum nos persecutionem mo
uisset, fulmen ante eum magno pauore circunstantium ruit, ac non multo post à mi
litibus occisus est itinere medio quod inter Constantinopolim & Heracleam est
stratæ veteris loco Cenofrurium appellatur. Eutychianus Romæ episcopus mar-
tyrio coronatus, in cemiterio Calixti sepelitur, qui & ipse CCCXIII. martyres ma-
nu sua sepeliuit.

Eutychianus Romanus episcopus.

IIIIM.CC XXX

¶ Tacitus menses VI. Quo apud Pontum occiso obtinuit Florianus imperium
diebus LXXXVIII. & sic apud Tarsum interficitur. Anatholius natione Alexandri
nus, Laodiciæ Syriæ episcopus, philosophorum disciplinis eruditus, plurimo ser-
mone celebratur: cuius ingenij magnitudo de libro quod super pascha composuit,
& de decem libris arithmeticæ institutionis potest apertissime cognosci. Insana Ma
nichæorum hæresis ijs temporibus oritur.

Anatholius.

Manichæi.

IIIIM.CC XXXVI.

¶ Probus annis VI. mensibus IIII. Hic Gallias iamdudum à Barbaris occupa-
tas, permulta & grauia prælia deletis, tandem hostibus ad perfectum liberauit, secũ D
do huius anno, vt in Chronicis Eusebij legimus, iuxta Antiochenos CCCXXV. an-
nos fuit: iuxta Tyrios CCCCII. iuxta Laodicenos † CCCXXIIII. iuxta Edessenos
DLXXXVIII. iuxta Ascalonitas CCCLXXX. secundum Hebræos initium LXXXVI.
Iubilei, quod significat annos IIIIM.CCL. Archelaus Mesopotamiæ episcopus, libri
disputationis suæ quam habuit aduersus Manichæum exeuntem de Perside, Syro
sermone composuit, qui translatus à Græcis habetur à multis.

†CCCC XXIIII.

Archelaus

IIIIM.CC XXXVIII

¶ Carus cum filijs Carino & Numeriano annis II. Caius Romanæ ecclesiæ ful-
get episcopus, qui à Diocletiano martyrium passus est. Phierius presbyter Alexan
driæ sub Theone episcopo florentissime populos docuit, & tantam sermonis diuer
sorumq; tractatuum, qui vsq; hodie extant, inuenit elegantium, vt Origenes iuni-
or vocaretur: Vir miræ parsimoniæ, & voluntariæ paupertatis appetitor, qui post
persecutionem omni tempore vitæ Romæ versatus est.

Phierius iunior Origenes.

IIIIM.CC LVII.

¶ Diocletianus cum Herculio Maximiano annis XX. Carausius sumpta purpura
Britannias occupauit. Narseus rex Persarum Orienti bellum intulit. Quinquegen-
tiani Africam vastauerunt. Aegyptum Achilleus obtinuit: ob quod Constantius
& Galerius Maximinus Cæsares assumuntur in regnum. Constantius priuignam
Herculij Theodoram accepit, ex qua postea VI. liberos Constantini fratris habuit
Galerius filiam Diocletiani Valeriam. Post X. annos per Asclepiodotum Prefectũ
prætorio Britanniæ receptæ. XIX. anno Diocletiani ipse in oriente Maximianus,
Herculius in occidente vastari ecclesias, affligi, interficiq; Christianos præcipiunt.
Secundo autem persecutionis anno Diocletianus Nicomediæ, Maximianus Medi-
olani purpuram deposuerunt. Attamen cœpta semel persecutio vsq; ad septimum
Constantini annũ feruere non cessat. Constantius XVI. imperij anno, summæ man
suetudinis & ciuilitatis vir, in Britannia diem obijt Eboraci. Hæc persecutio tam cru
delis & crebra flagrabat, vt intra vnum mensem XVII. millia martyrum pro Chri-
sto passa inueniantur: Nam & oceani limbum transgressa, Albanum, Aaron, & Iu-
lium Britanniæ, cum alijs pluribus viris ac fœminis felici cruore damnauit. Passus
est hac Pamphilus presbyter, Eusebij Cæsariensis episcopi necessarius, cuius vitam

A ipſe tribus libris comprehendit.

¶Tertio anno perſecutionis,quo & Conſtantius obijt, Maximinus & Seuerus à Galerio Maximiano Cæſares facti, e quibus Maximinus maleficia & ſtupra ſua Chriſtianorum perſecutionibus accumulat.Paſſus eſt ea tempeſtate Petrus Alexãdriæ epiſcopus,cum pluribus Aegypti epiſcopis. Lucianus quoq; vir moribus,& continentia,& eruditione præcipuus, Antiochenus pveſbyter,paſſus eſt,& Timotheus Romæ X. Calendas Iulias. IIIIM.CC LIX.

¶Conſtantinus Conſtantij ex concubina Helena filius, in Britannia creatus Imperator regnauit annis XXXI.& menſibus X. Ab anno perſecutionis quarto Maxẽtius Herculij Maximiani filius Romæ Auguſtus appellatur. Licinius Conſtantię ſororis Conſtantini vir, Carnunti Imperator creat.Conſtantinus de pſecutore Chriſtianus efficitur. In Nicæno Concilio fides catholica exponitur,anno poſt Alexandrum DCXXXVI.die menſis ſecundum græcos Deſii nonodecimo,quod eſt X. Calendarum Iuliarum,Conſulatu Paulini & Iuliani VV CC. Conſtantinus fecit Romæ,vbi baptizatus eſt, baſilicam beati Iohannis Baptiſtæ,quæ appellata eſt Conſtãtiniana. Item baſilicam beato Petro in templo Apollinis: necnõ & beato Paulo corpus vtriuſq; ære Cyprio circundans quinq; pedes groſſo. Item baſilicam in palatio Sororiano,quę cognominatur Hieruſalem,vbi de ligno crucis domini poſuit.Item baſilicam ſanctæ martyris Agnæ,ex rogatu filiæ ſuæ: Et baptiſterium in eodem loco,vbi & baptizata eſt ſoror eius Conſtantia cum filia Auguſta.Item baſilicam beato Laurentio martyri, via Tiburtina in agro Verano. Item baſilicã via Labicana inter duas lauros beato Petro & Marcellino martyribus: Et Mauſoleum, vbi matrem ſua poſuit in ſarcophago purpureo. Item Baſilicã in ciuitate Hoſtia iuxta portam vrbis Romæ,beatorum apoſtolorum Petri & Pauli,& Iohãnis Baptiſtæ. Item baſilicam in ciuitate Albanenſi ſancti Iohãnis Baptiſtæ.Item baſilicã in vrbe Neapoli.Idem Conſtantinus Depranam Bithyniæ ciuitatem in honorem martyris Luciani ibi conditi inſtaurãs,ex vocabulo matris ſuæ Helenopolim nuncupauit.Idem vrbem nominis ſui ſtatuens in Thracia ſedem Romani imperij,& totius caput orientis eſſe voluit.Idem ſtatuit citra vllam hominẽ cædem Paganorũ templa claudi. IIIIM.CC LXXX VIII.

¶Conſtantius cum Conſtantino & Conſtante fratribus, annos XXIIII. menſes V. dies XIII. Iacobus Niſibenus epiſcopus agnoſcitur, ad cuius preces ſæpe vrbs diſcrimine liberata eſt.Impietas Ariana Conſtantij regis fulta præſidio, exilijs,carceribus,& varijs adflictionum modis primum Athanaſium, deinde omnes nõ ſuæ partis epiſcopos perſecuta eſt.Maximinus Treuirorum epiſcopus clarus habetur, à quo Athanaſius Alexandriæ epiſcopus cum à Conſtantio quæreretur ad pœnã, honorifice ſuſceptus eſt. Antonius monachus CV. ætatis anno in eremo moritur. Reliquiæ apoſtoli Timothei Conſtantinopolim inuectæ. Conſtantio Romam ingreſſo,oſſa Andrææ apoſtoli & Lucæ euangeliſtæ à Conſtantinopolitanis miro fauore ſuſcepta.Hilarius Pictauiẽſis epiſcopus,qui pulſus ab Arianis in Phrygia exulauerat,cum apud Conſtantinopolim librum pro ſe Conſtantio porrexiſſet,ad Gallias redijt. IIIIM.CC XIII. *Hilarius.*

¶Iulianus annis II. menſibus VIII. Iulianus ad Idolorũ cultum cõuerſus Chriſtianos pſequitur.Pagani apud Sebaſten Palæſtinæ vrbem ſepulchrum Iohannis Baptiſtæ inuadunt,oſſa diſpergunt,eadem rurſus collecta & cremata latius diſpergũt: Sed dei prouidentia adfuere quidam ex Hieroſolymis monachi,qui mixti colligentibus,quæcunq; ipſi poterant ablata ad patrem ſuum Philippum pertulere.Ille confeſtim hęc,ſupra ſe enim ducebat tantum theſaurum proprijs ſeruare vigilijs, ad Pontificem maximum tunc Athanaſium,per Iulianum Diaconum ſuum mittit. Quæ ille ſuſcepta paucis arbitris,ſub cauato ſacrarij pariete incluſa prophetico ſpiritu profutura generationi poſteræ conſeruauit: Cuius præſagium ſub Theodoſio principe p Theophilum eiuſdem vrbis epiſcopum completur, qui deſtructo Serapis ſepulchro,ſancti Iohannis ibidem conſecrauit eccleſiam. IIIIM.CC LXV.

Iouinianꝰ mẽſibus VIII. Synodꝰ Antiochię à Melitio & ſuis facta,in q̃ ὁμοουσίῳ καὶ ὁμοουσίῳ IIIIM.CC CXVI.

reiecto, medium inter hæc ὁμοούσιον Macedonum dogma vindicauerunt. Iouinianus C
lapsu Constantij prædecessoris admonitus, honorificis & officiosissimis literis A-
thanasium requirit, ab ipso formam fidei & ecclesiarū disponendarum suscepit mo
dum. Sed eius pia lætaq; principia mors immatura corrupit.

IIIIM.CC CXXVII. ¶ Valentinianus cum fratre Valente annis XI. Apollinaris Laodicenus episco-
Damasus. pus multimoda nostræ religionis scripta componit, qui postea à fide deuians hære
sim sui nominis instituit. Damasus Romæ episcopus fecit Basilicam iuxta theatrum
sancto Laurentio, & aliam in Catacumbas, vbi iacuerunt corpora sancta apostolo
Eudoxius. rū Petri & Pauli. In quo loco platomā ipsam vbi iacuerunt corpora sancta, versibus
adornauit. Valens ab Eudoxio Arianorum episcopo baptizatus, nostros persequi-
tur. Gratianus Valentiniani filius tertio eius anno Ambianis imperator factus est.
Constantinopoli apostolorum martyrium dedicatur. Post Auxentij seram mortē
Ambros. Mediolani Ambrosio episcopo constituto, omnis ad fidem rectam Italia conuerti-
tur. Hilarius episcopus Pictauis moritur.

IIIIM.CC CXXXI. ¶ Valens, cū Gratiano & Valentiniano, Valentiniani fratris sui filijs, annis IIII.
Valens lege data, vt monachi militarent, nolentes fustibus iussit interfici. Gens Hu
norum diu inaccessis recusa montibus, repentina rabie percita, exarsit in Gothos,
eosq; sparsim conturbatos ab antiquis sedibus expulit. Gothi transito Danubio, fu
gientes à Valente sine armorum depositione susceptι, mox per auaritiam Maximi
ducis fame ad rebellandum coacti sunt, victoq; Valentis exercitu per Thraciam
sese miscentes simul omnia cædibus, incendijs, rapinisq; fuderunt.

IIIIM.CC CXXX VII. Gratianus cum fratre Valentiniano annis VI. Theodosius à Gratiano impera-
tor creatus, maximas illas Scythicas gentes, hoc est, Alanos, Hunos & Gothos ma
gnis multisq; prælijs vincit: cuius concordiam non ferentes Ariani, post XL. an-
nos ecclesias quas vi tenuere, reliquerunt. Synodus CL. Patrum congregatur vrbe
Augusta aduersus Macedonium sub Damaso Romę episcopo. Theodosius Arcadi D
Theophi- um filium suum consortē facit imperij, à secundo Gratiani anno ipso sexies & The
lus. odosio COSS. Theophilus paschalem computum scribit. Maximus, vir quidem
strenuus & probus, atq; Augusto dignus, nisi contra sacramenti fidem per tyran-
nidem emersisset in Britanniam, inuitus propemodum ab exercitu imperator crea-
tus, in Galliam transiit, ibiq; Gratianum Augustum dolis circunuentum apud Lug
dunum occidit, fratremq; eius Valentinianum Italia expulit: qui tamen iustissimam
cum matre eius Iustina pœnam luit exilij, quia & ipsum Ariana polluit hæresis, &
eminentissimam catholicæ fidei arcem Ambrosium perfida obsidione vexauit, nec
prius quàm prolatis beatorum Geruasij & Protasij martyrum deo reuelante reli-
quijs incorruptis, nefanda cœpta deseruit.

IIIIM.CC CXLVIII ¶ Theodosius, qui Gratiano viuente VI. annis iam orientem regebat, post mor
tē eius regnat annis XI. ipse & Valentinianus, quem Italia expulsum benigne susce
perat. Maximum tyrannum tertio ab Aquileia lapide interficiunt: Qui quoniam
Britanniam omni penè armata iuuentute copijsq; militaribus spoliauerat, quæ ty-
rannidis eius vestigia secuta in Gallias, nunquam vltra domum rediere. Videntes
transmarinæ gentes sæuissimæ Scotorum à Circio, Pictorum ab Aquilone destitu-
tam milite ac defensore insulam, adueniunt, & vastatam direptamq; eam multos p
Hierony- annos opprimunt. Hieronymus sacræ interpres historiæ librum, quem de illustri
mus. bus ecclesiæ viris scribit, vsque ad decimumquartum totius imperij Theodosij an-
num perduxit.

IIIIM.CC CLXI. ¶ Arcaddius filius Theodosii cum fratre Honorio annis XIII. Corpora sancto-
†Abacij rum† Ambacij & Michææ prophetarum diuina reuelatione produntur. Gothi Ita-
liam, Vandali atq; Alani Gallias aggrediuntur. Innocentius Romæ episcopus dedi
cauit Basilicam Geruasii & Protasii martyrum beatissimoq;, ex deuotione testamēti
cuiusdam illustris fœminæ Vestinæ. Pelagius Brito dei gratiam impugnat.

IIIIM.CC CLXXVI ¶ Honorius cum Theosio minore, fratris sui filio, annis XV. Halaricus rex Go-
thorum Romā inuasit, partemq; eius cremauit incendio, IX. Cal. Septembres, anno

A conditionis eius milleſimo centeſimo ſexageſimoquarto, ac †ſexto die quàm ingreſſus fuerat, depredata vrbe egreſſus eſt. Lucianus preſbyter, cui reuelat deus ſeptimo Honorij principis anno, locum ſepulchri & reliquiarum beati protomartyris Stephani, & Gamalielis ac Nicodemi, qui in euangelio & in Actibus apoſtolorum leguntur. Scripſit ipſam reuelationem græco ſermone ad omnium eccleſiarum perſonam. Quam reuelationem Auitus preſbyter, homo Hiſpanus genere, in latinum vertit eloquium, & adiecta epiſtola ſua per Oroſium preſbyterum occidentalibus dedit. Qui etiam Oroſius ad loca ſancta perueniens, quo eum Auguſtinus ad Hieronymum pro diſcenda animæ ratione miſerat, reliquias beati Stephani accepit, & patriam reuerſus primus intulit occidenti. Britanni Scotorum pictorumq; infeſtationem non ferentes Romam mittunt, & ſui ſubiectione promiſſa cõtra hoſtem auxilia flagitant, quibus ſtatim miſſa legio magnam barbarorum multitudinem ſternit, cæteros Britanniæ finibus pellit,, ac domum reuerſura præcepit ſocijs †ad arcẽdos hoſtes murum trans inſulam Inter duo maria ſtatuere, qui abſque artifice magiſtro magis ceſpite quàm lapide factus nil operãtibus profuit. Nam mox vt diſceſſere Romani, aduectus nauibus prior hoſtis, quaſi maturam ſegetem obuia quæq; ſibi cædit, calcat, deuorat. Iterum petiti auxilia Romani aduolant, & cæſum hoſtem trans maria fugant, coniunctisq; ſibi Britannis murum non terra vt ante †puluereum, ſed ſaxo ſolidum inter ciuitates quæ ibidem ob metum hoſtium fuerant factæ, à mari vſque ad mare collocant. Sed & in littore meridiano maris, quia & inde hoſtis timebatur, turres per interualla ad proſpectum maris ſtatuunt, ſic valedicũt ſocijs tanquam vltra non reuerſuri.

† ſic tertio Lucianus.

Auitus.

† ob

† puluere

¶ Bonifacius Romæ epiſcopus fecit oratorium in cemiterio ſanctæ Felicitatis, & ornauit ſepulchrum eius, & ſancti Syluanj. Hieronymus preſbyter obijt XII. Honorij anno, pridie Calendas Octobres, anno ætatis ſuæ XCI.

B ¶ Theodoſius minor Arcadij filius annis XXVI. Valentinianus iunior Conſtantij filius Rauennæ imperator creatur. Placidia mater eius Auguſta nuncupatur. Eſfera gens Vandalorum, Alanorum, & Gothorum ab Hiſpanis ad Africam tranſiẽs omnia ferro, flamma, rapinis, ſimul & Ariana impietate fœdauit. Sed beatus Auguſtinus Hiponenſis epiſcopus, & omnium doctor eximius eccleſiarum, ne ciuitatis ſuæ ruinam videret, tertio obſidionis eius menſe migrauit ad dominum V. Calendas Septembres, cum vixiſſet annis LXXVI. in clericatu autem vel epiſcopatu annos ferme XL. compleſſet, quo tempore Vandali capta Carthagine Siciliam quoq; deleuerunt. Cuius captiuitatis Paſchaſinus Lilybitanus Antiſtes in epiſtola, quam de ratione paſchali papæ Leoni ſcripſit, meminit. Ad Scotos in Chriſtum credentes ordinatus à papa Celeſtino Palladius primus epiſcopus mittitur, anno Theodoſii VIII. Recedente à Britannia Romano exercitu, cognita Scoti & Picti reditus denegatione, redeunt ipſi, & totam ab Aquilone inſulam pro indigenis murotenus capeſſunt. Nec mora, cæſis, captis, fugatis cuſtodibus muri, & ipſo interrupto etiam intra illum crudelis prædo graſſatur. Mittitur epiſtola lachrymis ærumnisq; referta ad Romanæ poteſtatis virum, Accium †ter Conſulem, viceſimotertio Vheodoſii principis anno, petens auxilium, nec impetrat. Interea fames dira ac famoſiſſima profugos infeſtat: qua coacti quidam hoſtibus dedere manus. Alij de montibus, ſpeluncis ac ſaltibus ſtrenue repugnabant, ac ſtrages hoſtibus dabant. Reuertuntur Scoti domum, poſt non multum tempus reuerſuri. Picti extremam inſulæ partem tum primum & deinceps inhabituri detinent: Famem præfatam magna frugum opulentia, opulentiam luxuria & negligentia, negligentiam lues acerrima, & acrior mox hoſtium nouorum, id eſt, Anglorum, plaga ſecuta eſt: quos illi vnanimo cõſilio cũ rege ſuo Vertigerno q̃ſi defenſores patriæ ad ſe inuitandos elegerũt: ſed exceptos mox impugnatores atq; expugnatores ſenſerũt. Xiſtus Romæ epiſcopus fecit baſilicã ſanctæ Mariæ matris dñi, q̃ ab antiqs Liberi cognominabatur. Eudoxia vxor Theodoſii principis ab Hieroſolymis remeauit, beatiſſimi Stephani primi martyris reliqas, q̃ in baſilica ſancti Laurẽtij poſitę venerant, ſecum deferẽs,

IIIIM. CCCII.

Palladius.

† Intercõſulem

Bletla & Attila fratres, multarumq; gentium reges Illyricum Thraciamq; depopulati sunt. C

IIIIM.CCCCIX. ¶Martianus & Valentinianus annis VII. Gens Anglorum siue Saxonum Britanniam tribus longis nauibus aduehitur, quibus dum iter prosperatum domi fama referret, mittitur exercitus fortior, qui † iunctus prioribus, primo hostes quos petebat abegit, deinde in socios arma vertens totam prope insulam ab orientali eius plaga vsq; ad occidentalem igni vel ense subegit, conficta occasione, quod pro se militantibus Britones minus sufficienter stipendia darent. Iohannes Baptista caput suum duobus monachis orientalibus, qui ob orationem venerant Hierosolymam, iuxta Herodis quondam regis habitaculũ reuelat, quod deinceps Emisam Phœniciæ vrbem perlatum, & digno honore cultum est. Hæresis Pelagiana Britãnorum turbat fidem, qui à Gallicanis episcopis auxilium quærentes, Germanum Altiodorensis ecclesiæ episcopum, & Lupum Trecasenum æque apostolicæ gratiæ antistitem fidei defensores accipiunt: confirmant Antistites fidem verbo veritatis simul & miraculorum signis. Sed & bellum Saxonum pictorumq; aduersus Britones eo tempore iunctis viribus susceptum diuina virtute retundunt: Cum Germanus ipse dux belli factus, non tubæ clangore alleluiæ totius exercitus voce ad sidera leuato, hostes in fugam vertit immanes: qui deinceps ad Rauennam perueniens, & summa reuerentia à Valentiniano & Placida susceptus migrauit ad Christum: Corpus honorifico agmine comitantibus virtutum operibus Altiodorum defertur. Aëtius Patricius magna occidentalis reipublicæ salus, & regi quondam Attilæ terror, a Valentiniano occiditur, cum quo Hesperium cecidit regnũ, neq; hactenus valuit releuari.

† iunctis

Germanus Episcopus. Lupus.

IIIIM.CCCCXXVI ¶Leo annos XVII. Hic pro Tomo Chalcedonense per vniuersum orbem singulis orthodoxorum episcopis singulas consonantesq; misit epistolas, quid de eodẽ Tomo sentirent rescribi sibi postulans. Quorum adeo consonantia de vera Christi incarnatione suscepit omnium rescripta, ac si vno tempore vnoq; dictante fuissent vniuersa conscripta. Theodoretus episcopus ciuitatis, quæ à Cyro Persarum rege condita Cyriæ nomen habuit, scribit de vera incarnatione domini saluatoris aduersus Eutychen & Dioscorum Alexandriæ episcopum, qui humanam in Christo carnem negant. Scripsit & historiam ecclesiasticã à fine librorum Eusebij vsq; ad suũ tempus. i. vsq; ad imperium Leonis huius, sub quo & mortuus est. Victorius iubẽte papa Hilario scripsit paschalem circulum DXXXII. annorum. D

Theodoretus Ecclesiasticam historiam scribit.

IIIIM.CCCCXL. ¶Zenon annos XVII. Corpus Barnabæ apostoli, & euangelium Matthæi eius stylo scriptum ipso reuelante reperitur, † Odoacer rex Gothorum Romam obtinuit, quam ex eo tempore diutius eorum reges tenuere. Mortuo Theodorico Triarij filio alius Theodoricus cognomento Valamer Gothorum suscepit regnum, q; vtranq; Macedoniam Thessaliam q; depopulatus est, & plurima regiæ ciuitatis loca igne succendens, Italiam quoq; infestus occupauit. Honoricus rex Vandalorum Arianus in Africa exulatis diffugatisq;, plus quàm CCCXXXIIII. Episcopis catholicis ecclesias eorũ clausit, plebem varijs affecit supplicijs, & quidem innumeris, manus abscindens linguas præcidit, nec tamen loquelam catholicæ confessionis eripere potuit. Britones duce Ambrosio Aureliano viro modesto, qui solus forte Romanæ gentis Saxonum cædi superfuerat, occisis in eadem parentibus purpura indutis, victricem eorum gentem prouocantes ad prælium, vincunt, & ex eo tempore nunc hij, nunc illi palmam habuere, donec aduena potentior tota per longum potiretur Insula.

† *Odoacer legit Cassiodorus senator.*

Ambrosius Aurelianus

IIIIM.CCCCLXIX. ¶Anastasius annos XXVIII. Thrasamundus Vandalorum rex catholicas ecclesias clausit, & CCXX. Episcopos exilio Sardiniã misit. Symmachus papa inter multa ecclesiarum opera, quæ vel à fundamentis creauit, vel prisca renouauit, ad beatũ Petrum, & beatum Paulum, & beatum Laurentium pauperibus habitacula construxit, & omni anno per Africam vel Sardiniam episcopis qui in exilio erant pecunias & vestes ministrabat. Anastasius, quia hæresi fauens Eutychetis catholicos insecutus est, diuino fulmine perijt.

Symmachus.

A ¶ Iustinus senior annos IX. Iohannes Romanæ ecclesiæ pontifex Constantino polim veniens, ad portam quæ vocatur Aurea populorum turbis ei occurrentibus in conspectu omnium roganti cæco lumen reddidit, qui dum rediens Rauennā veniſſet, Theodoricus eum cū comitibus carceris afflictione peremit, inuidia ductus, quia catholicæ pietatis defensor Iustinus eum honorifice suscepisset, quo anno, id est, Consolatu Probi iunioris & Symmachum Patritium Rauennę occiderat, & ipse anno sequente ibidem subita morte periit, succedente in regnum Athalarico nepote eius. Heldericus Vandalorum rex, Episcopos ab exilio reuerti & ecclesias instaurare præcepit, post annos LXXIIII. hæreticæ prophanationis, Benedictus abbas virtutum gloria claruit, quas beatus papa Gregorius in libro dialorum scripsit.

IIIIMCC LXXV III.

Symmach⁹ patritius occisus.

Athalaric⁹

Heldericus

¶ Iustinianus Iustini ex sorore nepos, annos XXXIX. Bilizarius Patritius à Iustiniano in Africam missus, Vandalorū gentem deleuit. Carthago quoque anno excessionis suæ XCVII. recepta est, pulsis deuictisq; Vādalis & † Gelismero rege eorum capto Constantinopolim misso. Corpus sancti Antonij monachi diuina reuelatione repertum Alexandriam defertur, & in ecclesia beati Baptistæ Iohannis humatur. Dionysius paschales scribit circulos, incipiens ab anno dominicę incarnationis DXXXII. qui est annus Diocletiani CCXLVIII. post Consulatum Lampadij & Orestis, quo anno Codex Iustinianus orbi promulgatus est. Victor quoque Capuanus episcopus librum de pascha scribens, Victorij arguit errores.

IIIIMDX VII.

† *Geismero*

Codex Iustiniani.

¶ Iustinus minor, annos XI. Narsis Patritius Totilam Gothorum regem in Italia superauit & occidit, qui deinde per inuidiam Romanorum, pro quibus multa cō tra Gothos laborauerat, accusatus apud Iustinum & coniugem eius Sophiam, † q̄d seruitio premeret Italiam, secessit Neapolim Campanię, & scripsit genti Longobardorum, vt venirent & possiderent Italiam. Iohānes Romanæ ecclesiæ Pontifex, ecclesiam apostolorum Philippi & Iacobi, quam prædecessor eius Pelagius cœperat, fecit & dedicauit.

IIIIMDX XX.

† *quę.*

B ¶ Tiberius Constantinus annos VII. Gregorius tunc Apocrisiarius, in Constātinopoli, post Romanus episcopus, libros expositionis in Iob condit, & Eutychium eiusdem vrbis episcopum in fide nostræ resurrectionis errasse Tiberio præsente cō uicit: Ita vt ipse Augustinus librum eius quem de resurrectione scripsit, suis quoque catholicis allegationibus destruens, deliberaret flammis cremari debuisse: Docebat enim idem Eutychius corpus nostrum in illa resurrectionis gloria impalpabile, & ventis aëreq; subtilius esse futurum, contra ilud dominicum: Palpate & videte, quia spiritus carnem & ossa non habet, sicut me videtis habere. Gens Longobardorum comitante fame & mortalitate omnem inuadit Italiam, ipsamq; Romanam vastatrix obsidet vrbem, quibus tempore illo rex præerat Albuinus.

IIIIMDX XXIIII.

Eutychij hæresis de resurrectione.

¶ Mauritius annos XXI. Hirminigildus Leuigildi Gothorum regis filius, ob fidei catholicæ confessionem inexpugnabilem, à patre Ariano regno priuatus, † in foris & in carcerem ac vincula proiectus, ad extremum nocte sancta dominicæ resurrectionis securi in capite percussus, regnum cæleste pro terreno rex & martyr intrauit. Cuius frater Richardus mox vt regnum post patrem accepit, omnem Gothorum cui præerat gentem instante Leandro Hispalitano episcopo, qui & Hirmigildū docuerat, catholicam conuertit ad fidem. Gregorius Romanæ ecclesiæ pontifex & doctor eximius, anno Mauricij imperij decimotertio, indictione decimatertia, Synodum episcoporum XXIIII. ad corpus beati apostoli Petri congregans, de necessarijs ecclesiæ decernit. Idem missis Britanniam Melito, Augustino, & Iohanne, & alijs pluribus cum eis monachis timentibus deum, ad Christum Anglos conuertit. Et quidem Edilbertus mox ad Christi gratiam conuersus cum gente Canthuariorum cui præerat, proximisq; prouincijs, etiam episcopum doctoremq; suum Augustinum, sed & cæteros sacros antistites episcopali sede donabat. Porro gentes Anglorum ab aquilone Vmbri fluminis sub regibus Aelle & Aedilfrido sitæ nec dum verbum vitæ audierant. Grægorius XVIII. anno Mauricij, indictione IIII. scribens Augustino, Londini quoque & Eboraci episcopis, accepto à sede apostolica pallio,

IIIIMDL IIII.

† *insulis est*

Leander Hispalensis

Gregorius Pontifex.

Edilbertus rex Anglorum.

Metropolitanos esse debere decernit.

IIIIM.DLXII. ¶Phocas annos VIII. Huius secundo anno, Indictione VIII. Gregorius papa migrauit ad dñm. Hic rogãte papa Bonifacio statuit sedẽ Romanæ & apostolicæ ecclesiæ caput esse oim ecclesiarũ, qa ecclesia Constãtinopolitana primã se oim ecclesiarũ scribebat. Idẽ alio papa Bonifacio petente, iussit in veteri Fano quod Pantheũ vocabatur, ablatis idololatriæ sordibus ecclesiam beatæ semper virginis Mariæ & oim martyrũ fieri: vt vbi quondã oim nõ deorũ, sed dæmoniorũ cultus agebatur, ibi deinceps oim fieret memoria sanctorũ. Persæ aduersus rempublicã grauissima bella gerẽtes, multas Romanorum prouincias & ipsam Hierosolymam auferunt, & destruentes ecclesias, sancta⁺ quęq; prophanãtes, inter ornamenta locorũ vel sanctorũ vel communium quæ abstulere, etiam vexillum dominicæ crucis abducunt.

IIIIM.DXCII. Anastasius ¶Heraclius annos XXX. Anastasius Persa monachus nobile pro Christo martyrium patitur, qui natus in Perside magicas à patre puer artes discebat, sed vbi à captiuis Christianis Christi nomen acceperat, in eum mox animo toto conuersus relicta Perside, Chalcedoniam Hierapolimq; Christum quærens, ac deinde Hierosolymam petit, vbi accepta baptismatis gratia, quarto ab eadem vrbe miliario monasterium abbatis Anastasii intrauit, vbi † VIII. annos regulariter viuens, dum Cæsaream Palæstinæ orationis gratia veniſſet, captus à Persis, & multa diu verbera inter carceres & vincula Marzabana iudice perpessus est: tandem mittitur Persidem ad regem eorum Chosronem, à quo tertio per interualla temporis verberatus, ad extremum vna suspensus manu per tres horas diei, sic decollatus cũ alijs LXX. martyrium compleuit. Mox tunica eius indutus quidam dæmoniacus, curatus est. Interea superueniens cum exercitu Heraclius princeps, superatis Persis, Christianos q erant captiuati reduxit gaudentes. Reliquiæ beati martyris Anastasii primo monasterium suum, deinde Romam aduectæ, venerantur in monasterio beati Pauli apostoli, quod dicitur ad aquas Saluias. Anno Heraclij regni XVI, Indictione XV. Aeduuius excellentiſſimus rex Anglorum in Britannia transumbranæ gentis ad aquilonem, prædicante Paulino episcopo, quem miserat de Cantia venerabilis archiepiscopus Iustus, verbum salutis cum sua gente suscepit, anno regni sui XI. aduentus autem Anglorum in Britanniam plus minus an: CLXXX. eiq; Paulino sedem episcopatus Eboraci † donauit, cui profecto rei in auspitium venturæ fidei & regni cælestis, potestas quoq; terreni creauerat regni, ita vt vniuersos Britanniæ fines, quod nemo Anglorum ante eum, qua vel ipsorum vel Britonum gentes habitabant subditione acciperet. Eo tempore exortum apud Scotos in obseruatione paschæ errorem quartadecimanorum Honorius papa per epistolam redarguit, sed & Iohãnes qui successor eius Seuerino successit, cum adhuc esset electus in Pontificatum, pro eodem pascha eis simul & pro Pelagiana hęresi, quæ apud eos reuiuiscebat, scripsit.

IIIIM.DXCIII. ¶Heraclonas cum matre sua Martina annis II. Cyrus Alexandriæ, Sergius & Pyrrhus regiæ vrbis episcopi, Acephalorum hæresim instaurantes, vnam operationem in Christo diuinitatis & humanitatis, vnam voluntatem dogmatizant. Eq; bus Pyrrhus ijs temporibus, id est, sub Theodoro papa Romam veniens ex Africa, ficta, vt post apparuit, pœnitentia obtulit eidem papæ, præsente cuncto clero & populo, libellum cum sua subscripsione, in quo condemnarẽtur omnia quæ à se vel à decessoribus suis scripta vel acta sunt aduersus catholicam fidem. Vnde & benigne susceptus est ab eo quasi regię Pontifex ciuitatis. Sed quia reuersus domum repetijt & errorem domesticum, memoratus papa Theodorus aduocatis cunctis sacerdotibus & clero in ecclesiam beati Petri apostolorum principis, condemnauit eum sub vinculo anathematis.

Pyrrhi ficta pœnitẽtia.

IIIIM.DXCIIII. ¶Constantinus filius Heraclij mensibus VI. Pyrrhi succcessor Paulus non tantum vesana doctrina, sicut decessores eius, sed & aperta pſecutione catholicos cruciat, Apocrisiarios sanctæ ecclesiæ Romanæ, qui ad eius correctionem missi fuerãt, partim carceribus, partim exilijs, partim verberibus afficiens: Sed & altare eorum in domo Placidiæ sacratum inuenerabili oraculo subuertens diripuit, prohibens

Placidiæ

A eos ibidem missas celebrare. Vnde & ipse sicut præcessores illius ab apostolica sede iusta depositionis vltione damnatus est.

¶Constantinus filius Constantini annis XXVIII. Hic deceptus à Paulo, sicut Heraclius auus eius à Sergio eiusdem regiæ ciuitatis episcopo, exposuit typum aduersus catholicam fidem, nec vnam nec duas volũtates aut operationes in Christo definiens esse confitendas, quasi nihil velle vel operari credendus sit Christus. Vnde Martinus Papa congregata Romæ Synodo CV. episcoporum, damnauit sub anathemate præfatos Cyrum, Sergium, Pyrrhum & Paulum hæreticos. Et post hæc missus ab imperatore Theodorus Hexarchus, tulit Martinum Papam de ecclesia Constantiniana, perduxitq; Constantinopolim, qui post hæc relegatus Cersonam ibidem vitam finiuit, multis in eodem locõ virtutum signis vsq; hodie refulgens. Facta est autem Synodus præfata anno IX. imperij Cõstantini, mẽse Octobri, Indictione VIII. Constantinus princeps Vitaliano Papa nuper ordinato, misit beato Petro apostolo euangelia aurea gemmis albis mire magnitudinis in circuitu ornata, ipse post aliquot annos, id est, per indictionem sextam veniens Romam, obtulit super altare ipsius pallium auro textile, toto exercitu cum cereis ecclesiam intrante. Sequente anno facta est eclypsis solis quam nostra ætas meminit, quasi decima hora diei, V. Nonas Maias. Theodorus Archiepiscopus, & Hadrianus abbas, vir eque doctissimus, à Vitaliano missi Britanniam plurimas ecclesias Anglorum doctrinæ ecclesiasticæ fruge fœcundauerunt. Constantinus post plurimas & inauditas de prædationes prouincijs factas occisus in balneo perijt, indictione XII. Nec longo post tempore etiam Vitalianus Papa cæleftia regna petijt.

IIIIMDC XX

Synodus Romæ habita sub Martino.

Vitalianus Episcopus Romanus.

Theodor⁹. Adrianus.

¶Constantinus filius Constantini superioris regis annis XVII. Saraceni Siciliam
B inuadunt, & præda nimia secum ablata, mox Alexandriam redeunt. Agatho Papa ex rogatu Constantini Heraclij & Tiberij principum pijssimorum, misit in regiam vrbem legatos suos, in quibus erat Iohannes Romanæ ecclesiæ tunc Diaconus, nõ longe post episcopus, pro adunatione facienda sanctarum dei ecclesiarum. Qui benignissime susceptí à reuerẽdissimo fidei catholicę defensore Constantino, iussi sunt remissis disputationibus philosophicis pacifico colloquio de fide vera perquirere, datis eis de bibliotheca Constantinopolitana cunctis antiquorum patrum quos petebant libellis. Adfuerunt autem & Episcopi CL. præsidente Georgio Patriarcha regiæ vrbis, & Antiochiæ Macario. Et conuicti sunt, qui vnam voluntatem & operationem astruebant in Christo falsasse patrum catholicorum dicta pplurima, Finito autem conflictu Georgius correctus est. Macarius vero cum suis sequacibus, simul & præcessoribus Cyro, Sergio, Honorio, Pyrrho, Paulo & Petro anathematizatus, & in locũ eius Theophanius abbas de Sicilia Antiochiæ episcopus factus. Tantaq; gratia legatos catholicæ pacis comitata est, vt Iohannes Portuensis episcopus, qui erat vnus ex ipsis, dominica octauarum Paschæ missas publice in ecclsia sanctæ Sophiæ coram principe & patriarcha latine celebraret. Hæc est sexta Synodus vniuersalis Constantinopoli celebrata, & græco sermone conscripta, temporibus papæ Agathonis, exequente ac residente pijssimo principe Constantino intra palatium suum, simulq; legatis apostolicæ sedis & episcopis CL. residentibus. Prima enim vniuersalis Synodus in Nicæa congregata est contra Arium, CCCXVIII. patrum, temporibus Iulij papæ sub Constantino principe. Secunda in Constantinopoli CL. patrum, contra Macedonium & Eudoxium, temporibus Damasi Papæ & Gratiani principis, quando Nectarius eidem vrbi est ordinatus episcopus. Tertia in Epheso CC. patrum, contra Nestorium Augustæ vrbis episcopum, sub Theodosio magno principe & papa Celestino. Quarta in Chalcedone, patrum DCXXX. sub Leone papa, temporibus Martiani principis, contra Eutychen nefandissimorũ præsulem monachorum. Quinta item Constantinopoli, temporibus Vigilij papæ, sub Iustiniano principe, contra Theodorum & omnes hæreticos. Sexta hæc de qua in præsenti diximus. Sancta perpetua virgo Christi Edilthruda filia annæ regis An-

IIIIMDC XXXVII.

Agatho epi scopus Ro.

Sexta synodus.

Prima synodus.

Secunda synodus.

Tertia synodus.

Quarta synodus.

Quinta synodus.

glorum, & primo alteri viro permagnifico, & post Ecfrido regi coniunx data postquam duodecim annos thorum incorrupta seruauit maritalem, post reginam sumpto velamine sacro virgo sanctimonialis efficitur. Nec mora etiam virginum, mater & nutrix pia sanctarum, accepto in construendum monasterium loco, quem † Aeilge vocant, cuius merita viuacia testatur etiam mortua caro, quæ post XVII. annos sepulturæ cum veste qua inuoluta est, incorrupta reperitur.

†Eylege.

IIII M DC XLVII. ¶ Iustinianus minor filius Constantini annos X. Hic constituit pacem cum Saracenis decennio terra mariq;. Sed & prouincia Africa subiugata est Romano imperio, quæ fuerat tenta à Saracenis, ipsa quoque Carthagine ab eis capta & destructa. Hic beatæ memoriæ Pontificem Romanæ ecclesiæ Sergium, quia erraticæ suæ Synodo, quam Constantinopoli fecerat, fauere & subscribere noluisset, misso & Zacharia Protospatario suo iussit Constantinopolim deportari. Sed præuenit militia Rauennatæ vrbis, vicinarumq; partium iussa principis nefanda, & eundem Zachariam contumelijs & iniurijs ab vrbe Roma repulit. Idem papa Sergius ordinauit venerabilem virum Vuilibrordum cognomine Clementem Fresonum genti Episcopum, in qua vsque hodie pro æterna patria peregrinus, est enim de Britannia gentis Anglorum, innumera quotidie diabolo detrimenta & Christianæ fidei facit augmenta. Iustinianus ob culpam perfidiæ regni gloria priuatus exul in Pontum secedit.

Zacharias Protospatarius principis.

IIII M DC L. ¶ Leo annos III. Papa Sergius in sacrario beati Petri apostoli capsam argenteam, quæ in angulo obscurissimo diutissime iacuerat, & in ea crucem diuersis ac pretiosis lapidibus adornatam, domino reuelante reperit, de qua tractis IIII. Petallis, quibus gemmæ inclusæ erant miræ magnitudinis, portionem ligni salutiferi dominicæ crucis interius repositam inspexit, quæ ex tempore illo annis omnibus in Basilica Saluatoris, quæ appellatur Constantiniana, die exaltationis eius ab omni osculatur atque adoratur populo. Reuerendissimus ecclesiæ Lindisfarnensis in Britannia, ex anachorita antistes Cuthbertus, totam ab infantia vsque ad senium vitam miraculorum signis inclytam duxit: Cuius dum XI. annos maneret corpus humatum incorruptum, post hæc quasi eadem hora defuncti simul cum veste qua tegebatur inuentum est, sicut in libro de eius vita ac virtutibus, & prosa nuper & hexametris versibus scripto, ante aliquot annos ipsi signauimus.

D

Cuthbert⁹

IIII M DC LVII. ¶ Tiberius annos VII. Synodus Aquileiæ facta ob imperitiam fidei, quintum vniuersale Concilium suscipere diffidit, donec salutaribus beati Papæ Sergij monitis instructa, & ipsa huic cum cæteris Christi ecclesiis adnuere consentit. Gisulphus dux gentis Longobardorum Beneuenti Campaniam igne, gladio & captiuitate vastauit, cumq; non esset qui eius † impetui resisteret, apostolicus Papa Iohannes qui Sergio successerat missis ad eum sacerdotibus, ac donarijs perplurimis, vniuersos redemit captiuos, atque hostes domum redire fecit. Cui successit alius Iohannes, qui inter multa operum illustrium fecit Oratorium sanctæ dei genitrici, opere pulcherrimo, intra ecclesiam beati apostoli Petri. Hereberchtus rex Longobardorum multas cortas & patrimonia alpium Cottiarum, quæ quondam ad ius pertinebant Apostolicæ sedis, sed à Longobardis multo tempore fuerant ablata, restituit iuri eiusdem sedis, & hanc donationem aureis scriptam literis Romam direxit.

Synodus Aquileiæ.

†imperio.

Hereberchtus. Alpes Cottiæ ad sedē Romanam pertinerūt

IIII M DC LXIII. ¶ Iustinianus secundo cum Tiberio filio annos VI. Hic auxilio Terbellij regis Vulgariorum regnum recipiens, occidit eos qui se expulerāt Patritios, & Leonem qui locum eius vsurpauerat, necnon & successorem eius Tiberium, qui eum de regno electum, toto quo ipse regnabat tempore in eadem ciuitate in custodia tenuerat. Callinicum vero Patriarcham, erutis oculis misit Romam, & dedit episcopatū Cyro, qui erat abbas in Ponto, eumq; alebat exulem: Hic Constantinum Papam ad se venire iubens, honorifice suscepit, ac remisit, ita vt eū die dominica missas sibi

Callinicus.

A facere iubens, communionem de manu eius acceperit: quem prostratus in terra pro suis peccatis intercedere rogans, cuncta ecclesiæ priuilegia renouauit. Qui cum exercitum mitteret in Pontum, multum prohibente Papa Apostolico ad comprehendum Philippicum, quem ibi relegauerat, conuersus omnis exercitus ad partem Philippici, fecit eum ibidem imperatorem, reuersusq; cum eo Constantinopolim, pugnauit contra Iustinianum, ad duodecimum ab vrbe miliarium, & victo atq; occiso Iustiniano regnum suscepit Philippicus.

¶Philippicus annis II. mensibus VI. Hic eiecit Cyrum de pontificatu, eumq; ad gubernandum Abbatis iure monasterium suum Pontũ redire præcepit. Idem Constantino Papæ misit literas praui dogmatis, quas ille cum Apostolicæ sedis concilio respuit: & huius rei causa fecit picturas in porticu sancti Petri, quæ acta sex sanctarum Synodorũ vniuersalium continerent. Nam & huiusmodi picturas cum haberentur in vrbe regia Philippicus iusserat auferri, statuitq; populus Romanus, ne hæretici imperatoris nomẽ, aut chartas, aut figuram solidi susciperẽt, vnde nec eius effigies in ecclesiam introducta est, nec nomen ad missarum solennia prolatum. IIIIM.DCLXV.

¶Anastasius annis II. Hic Philippicũ captum oculis priuauit, nec occidit. Idem literas Constantino Papæ Romam per Scholasticum patritium & Hexarchum Italiæ direxit, quibus se fautorem catholicæ fidei, & sancti † sexti Concilij prædicatorem esse docuit. Liudbrandus rex Longobardorum donationem patrimonij alpiũ Cottiarum, quam Herebechtus rex fecerat, & ille repetierat admonitione venerabilis Papæ Gregorij confirmauit. Ecberchtus vir sanctus de gente Anglorum, & sacerdotium monachica vita etiam pro cælesti patria peregrinus exornans, plurimas Scoticæ gentis prouincias ad canonicam paschalis temporis obseruantiam, à qua diutius aberrauerant, pia prædicatione conuertit, anno ab incarnatione Domini DCCXVI. IIIIM.DCLXVII. †Xisti

B ¶Theodosius anno vno. Hic electus in imperatorem, Anastasium apud Nicæam ciuitatem graui prælio vicit, datoq; sibi sacramento clericum fieri ac presbyterum fecit ordinaria. Ipse vero vt regnum accepit, cum esset catholicus, mox in regia vrbe imaginem illam venerandam, in qua sanctæ sex Synodi erant depictæ, & à Philippico fuerat deiectæ, pristino in loco erexit. Tiberis fluuius alueum suum egressus multa Romanæ fecit exitia ciuitati: ita vt in via lata ad vnam & semis staturam excresceret, atq; à porta sancti Petri vsq; ad pontem † Moluium aquæ descẽdentes coniungerent. Mansit autem diebus septem, donec agentibus lætanias crebras ciuibus, octauo demum die reuertit. Hijs temporibus multi Anglorum gentis nobiles & ignobiles, viri & fœminæ, duces & priuati, diuini amoris instinctu de Britannia Romã venire consueuerant: Inter quos etiam reuerendissimus abba meus Ceolfridus annos natus LXXIIII. cum esset presbyter annis XLVII. Abbas autem annis XXXV. vbi Lingonas peruenit, ibi defunctus atq; in ecclesia beatorum geminorum martyrum sepultus est, qui inter alia donaria, quæ adferre disposuerat, misit ecclesiæ sancti Petri Pandectam à beato Hieronymo in latinum ex hebræo vel græco fonte translatum. IIIIM.DCLXVIII. †Miluiũ *Pandectæ Hieronymi*

¶ Leo annis IX. Saraceni cum immenso exercitu Constantinopolim venientes triennio ciuitatem obsident, donec ciuibus multa instantia ad deum clamantibus, plurimi eorum fame, frigore, pestilentia perirent, ac sic pertesi obsidionis abscederent, qui inde regressi Vulgariorum gentem, quæ est super Danubium bello adgrediuntur: & ab hac quoq; victi refugiunt, ac naues repetunt suas. Quibus cum altum peterent, ingruente subita tempestate, plurimi atiam mersis siue confractis p littora nauibus sunt necati. Liudbrandus audiens quod Saraceni depopulata Sardinia etiam loca fœdarent illa, vbi ossa sancti Augustini Episcopi propter vastationem Barbarorum olim translata, & honorifice fuerant condita, misit, & dato magno IIIIM. *Augustini ossa.* prætio accepit, & transtulit ea in Ticinis, ibiq; cum debito tanto patri honore re-

BEDAE ANGLOSAXONIS.

SCHOLIA IN CHRONICON, SEV LIBRVM DE TEMPORIBVS, QVEM BEDA ANGLOSAXO COgnomento venerabilis, Britannus presbyter ad sua vsque tempora breuiter est complexus, Authore Iohanne Nouiomago.

EXACTAM temporum rationem, vt fere solet rerum à nostra memoria remotarum, non credo vsquam ad vnguem extare, neque facile est de his pronuntiare: præsertim cum plurimi atq; vetusti scriptores ambigent, pauci inter se cõueniant: seu ex eo q̃ regum aliorumve magistratuum & dignitatum per quas computatum est, quorundam obscurior fama fuerit: seu (quod citius crediderim) propter doctorum hominum, qui suæ ætatis res obseruauerẽt ordine annorum, indigentiam. Propterea qui longo temporum interuallo præteriti temporis acta respexerunt, necesse habuerunt coniecturis quisq; suis, hanc rem indagare, vbi dum alias alĩ sequuntur, fit vt pro hac varietate non omnes inter se conueniant. Sic Eusebius, Orosius & Beda, ab Adam vsque ad Caroli imperium, sub quo nos sumus, quod nunc ad XXXVII. annum tenuit, anno à Christo nato MDXXXVI. adiectis annis postea actis, fluxerint anni VIM. DCCXXXIIII. secundum Hebræos & Iohannem picum VM. XLIII. secundum primos ecclesiæ patres VIIM. XXXV. secundum Alphonsum regem Hispaniæ VIIIM. DXX. Verum recentiores Bedæ opinionem, vt plurimum sequuntur. Præterea admonendum & illud duximus, quod in ordine imperatorum nonnunquam omittuntur hĩ, quorum plures simul vix annum vnum aut alterum explerunt, nonnunquam quos alĩ omittunt ex eadem causa, hic recen D set. Est & nominum varietas pro illa multiplici forma nominum apud grammaticos annotata, quæ lectorem facile turbare posset, vt Merentium apud alios dictum, Beda Constantinum vocat & qui apud Bedam Heraclonas alĩs Heraclion dictus est, pari modo Philippus & Philippicus. Tum & illud sciendum est, quod Leo ille postremus imperatorũ apud Bedam, hic nouem annos habet intellige dum Beda hæc scriberet, nondum expleto imperio. Imperauit enim annos viginti quatuor.

QVAE SEQVVNTVR DECERPSIMVS EX OPTIMIS QVIBVSQVE SCRIPTORIBVS, NARRATIONE quantum potuimus, accommodata ad Bedæ breuitatem, seruato ordine temporum, vsq; ad Paulum Pontificem maximum & Carolum sextum imperatorem, Bene vale & nostram quantulamcũq; opellam boni consule.

COnstantinus huius nominis quintus, Leonis superioris filius annis tribus & triginta imperat, paternæ crudilitatis vtique imitator, sub quo monarchia Imperĩ Romani primum ac deinceps continenter inclinari ab orientalibus principibus, & ad occidentales transferri cœpit. Nam posteaquam Constantinus omni scelere

A imbutus,tyrannus & ſacrilegus, Chriſtianos paſſim perſequitur, ac diuorum imagines e templis eiſci aboleriſq; iubet,Stephanus Romæ Pontfex Max.omnes titulos ac dignitates Francorum regibus conceſſit,atque Pipinum Caroli patrem(qui poſtea Magni à rebus egregie geſtis cognomen accepit)ſuosq; qui ab ea ſtirpe deſcēderet reges authoritate Romanæ eccleſiæ inſtituit, orientalibus vero ac cæteris eā imperij dignitatem abrogauit. Eodem tempore defuncto Stephano Pontifice Maximo,Cōſtantinus Imperator Conſtantinum ex plebe in pontificatum ſuſtulit,Romani & ipſe viciſſim coorta diſcordia Philippum eligunt. Verum paulo poſt rebus compoſitis & ambo ſe pontificatu abdicare ſunt coacti quem iniit Stephanus natione Siculus.Mortuo Pipino circiter XXVI.anni imperij Conſtantini, Carolus filius cognomine Magnus ſucceſſit in regnum Gallorꝝ, regnauitq; annis XLVII. q ſupato ac expulſo Himoldo rege Aquitaniæ ac Saxonū gēte, & ea q̄ Vueſtphaliæ nomē habet,ſumma difficultate ac triginta duorꝝ annorꝝ bello ad fidē Chriſtianā adducta, feliciter cōtra Hūnos, Hiſpanos, Britannos, & alias q̄ſdā in Italia natiōes pugnauit. Deinde Hadriani Pontificis rogatu in Italia Lōgobardos vicit,totaq; Italia expulit, qui eam circa CCIIII. prope annos occuparunt. Hinc bellum aduerſus Saxones redintegrat.

¶Leo Conſtantini filius in oriente annis quinque imperat, qua tempeſtate Imperium continuo id occupantibus Barbaris ad occaſum tendit, ad Gallos maxime Romanis ſpectantibus,Carolus Magnus nobiles aliquot Hiſpaniæ vrbes vaſtat,eo quod fidem Chriſtianam recuſarent.

¶Conſtantinus proximi Leonis filius, cum matre hyrene imperat annis duo de viginti,ſed nihilo maiore gloria quam pater. At Carolus M. ſuperatis Hunnis Pannoniam ac reliquas vicinas regiones vaſtātibus,onuſtū magnis ſpoliis exercitum in Italiā reduxit, vt reliquias Hunnorꝝ,q Græcorꝝ præſidio iſtuc redierant,deleret. Ad
B Menapios in Galliam reuertitur,& Aquiſgrani,quo loco propter aquas calidas plurimum eſt vſus,ædem ſacram virgini Matri conſtituit,multisq; donariis Roma Rauennaq; aduectis inſigne reddidit. Conſtantinus matre Hyrene per vim iecta,nobiles aliquot, quaſi cum matre cōſpiraſſent trucidat. Deinde Hyrene Conſtantinū filium captum oculis priuat, ac ſola regnat annis IIII. vſq; ad Caroli Imperium. Verum duo proximi Leo & Conſtantinus,inter Imperatores à multis non numerantur: vel propter noīm ſimilitudinem,ſeu quod geſta eorum intra famam nec gloriæ nec opinionis alicuius fuere, ſeu quod à tēporibus Caroli Magni Imperatores orientales in Chronicis prætermiſſi ſunt, imperio tranſlato ad Gallos, non deſierunt tamen continuo poſt Carolum M. Imperatores in oriente. Nam proximo Conſtantino ſucceſſit Nicephorus annis VIII. Hinc Stauratus anno I. cui ſucceſſit Michael annis II. poſt quem Leo Bardi filius annis octo, deinde Michael alter annis IX. deinde Theophilus annis XV. deinde Michael & Theodorus ſimul annis II. Deinde Baſilius XVII. Deinde Leo. XVII. deinde Conſtantinus cum Alexandro. Poſtremo plures,quorum vltimus computatur vſque ad Othonem tertium. Verum hos multi p̄termittunt, q̄ imperij à Carolo M. potior pars & celebrior ad Gallos, deinde vniuerſum ad Germanos translatum ſit. Rectius igitur numeratur poſt Cōſtantinum Hyrenæ filium Carolus,quàm alij. Quod ob id appoſui, ne turbet quenquam, ſi forte plures numerent ab hoc Conſtantino vſque ad Othones quàm nos poſuimus; hic enim ordo ad temporum rationem magis eſt idoneus.

Carolus Magnus poſtquam triginta tres annos à morte Pipini patris Gallos,Hiſpanos,Germanos,Britannos,reliquasq; gētes(q̄s partim armis,partim hūanitate, partim virtute ad ſe traxit) imperio tenuiſſet, à Leone Pontifice M. eius noīs tertio, quem p̄ iniuriā à Romanis eiectū,in priſtinā dignitatē reſtituit, Auguſti nomē acceptū renouauit,ac aſſumpto impio in Italia primus occidētalium regū impauit Romæ.

annis XIIII. Deinde finis belli quod aduersus Saxones per tres & triginta annos gessit, in quo victi tandem fidem Christianam accipiunt. Ab hoc principe primum institutum est, vt imperatores à Romano Pontifice Imperij insignia accipiant. Ipse tradito imperio filio Lodouuico, regno Gallicano Bernhardo ex filio nepoti Aquisgrani moritur. dum vixisset summa cum laude & gloria annos LXXII. C

¶ Ludouuicus Caroli filius cognomine Pius, cum filio imperauit annos XXVII. Bernhardum ex fratre nepotem affectantem regni Mediolani oppressit, filium vero Lotharij Italiæ imperare iubet, qui patre adhuc viuente & id agente, à Pontifice Paschasio coronatus insignia Imperatoris accepit. Pater interea Aquitanos & Dalmatas parantes defectionem sub iugum egit. Deinde à filio Carolo in vincula conie ctus aliquot annis, ac inde rursus liberatus, vno anno post Moguntiaci moritur. Eodem anno prodigiosa grando ac glacies è cælo delapsa magna frugum & pecorum calamitate fuit. Saraceni Romam diripiunt, omnia profanantes ac hostiliter diuorum reliquias dissipantes.

¶ Ludouuicus per fraudem suorum imperio pellitur, atque Lothario filio in custodiam traditur. Sed mox concordia facto, restituitur Ludouuicus imperio. Lotharius ad Italiæ gubernationem redit. Pater moritur, relictis Lothario, Carolo & Ludouuico filijs, qui de regni successione dissidentes, milia aliquot hominum perdiderunt. Qua de causa diminutis vt fit viribus ac bonis intercedentibus, cõuenit vt Lotharius imperium, Carolus Galliam, Ludouuicus Germaniam obtineret.

¶ Lotharius annis aliquot patris socius in imperio, deinde solus annis decem, deinde cum filio Ludouuico quinque. Imperij insigne accepit à Sergio, qui primũ nomen cõmutauit, quod ei ante fuit, os porci. Aphri Italiam ac Romam diripiunt. Andulphus Britanniæ rex studiosus ecclesiæ Romanæ, eam insulam Romano Pontifici vectigalem reddidit, vt quotannis singulæ domus singulos nummos argenteos penderent. D

¶ Lotharius senex filijs regnum diuisit, Ludouuicum imperatorem relinquens, Prumiæ monasticam profitetur ac paulo post obijt. Quo tempore Iohannes Aglicus pontificatum rexit, quem fama est fœminam fuisse atq; e familiari grauidam peperisse.

¶ Ludouuicus Lotharij filius annis vno & viginti. Cũ Carolo Caluo fratre apud Heluetios propter imperij successionem dissidet, sed mox sublata dissentione, Ludouuico laboranti propter Saracenorum in Italiam eruptionem cum exercitu auxilij gratia rogatus subuenit Lotharius frater, sed statim improuisa morte perijt Placẽtiæ. Andalisius dux Beneuentorum iunctis sibi Campanis, Lucanis & Samnitibus imperium oppugnat, sed tandem victus profugit in Sardiniam. In Vocontiorum agris tribus diebus sanguine pluit, annonæ defectu deinde Galli Cisalpini præmuntur. Beneuentani adiunctis vicinis populis iterum rebellarunt, atque paulo post superati imperio sese subdiderunt.

¶ Carolus Caluus filius Ludouuici Pij imperat annis sex, qui non sine largitionis suspitione, qua Romanos & Pontificem Iohannem corruperat, imperium obtinuit, pugnat aduersus nepotes Ludouuici regis Germanorum filios. Sarracenis Sicilia aufertur, Imperator in Galliam proficiscens in Alpibus veneno sublatus, relicto Ludouuico Balbo filio, quem viuus sibi imperij socium acciuerat.

¶ Ludouuicus cognomento Balbus rex Gallorum Caroli Calui filius, à Iohanne Pontifice imperij titulis insignitur: sed electione hac facta Romani non acquieuerunt, quin Carolum cognomento Crassum imperatorem designant. Qui ambo imperij nomen tenuerunt biennium: at sublato per venenum Ludouuico, alter solus regnat annis XII.

¶ Carolus Crassus, seu vt alij Grossus Loduuici regis Germanorum filius, annis XII. Cepit eam Galliæ partem, quam Nortmanni habitant, qui vna cũ Cimbris vniuersam fere Galliam igne & ferro depopulantur, fames ingens per Italiã. Gerit deinde bella aliquot in Pannonia, post quæ sic animo & corpore est debilitatus, vt im

A perio abdicato ac in priuatum sese redigẽs modum, ab Arnulpho patruele Germanorum rege aleretur Remigius Antisidorensis scriptor claret.

¶ Arnulphus filius Caroli Magni II. & nepos Caroli Calui rex Germaniæ regnat post Carolum proximum annis XII. Formosum Romanũ Pontificem ab æmulis iniuria magna affectum, ad pristinam dignitatem reduxit. A quo deinde imperij titulis insignitus. Stephanus Pontifex antecessori suo infensus contra concessiones eius concilium cõuocat, & coram cadauer Formosi omni dedecore affectum in Tyberim proijcitur. Saraceni iterum Siciliam occuparunt. Arnulphus postquam Moguntiacos debellasset, Nortmannos in Aquitania bello aggreditur, in quo interijt Pthiriasi. Mortuo Arnulpho imperatore, dolentibus plurimum Romanis atque vniuersis Italiæ populis, quod ad Germanos Imperium translatum esset, Transalpini Imperatores nulli à Romanis Põtificibus imperij dignitate insigniũt vsq; ad Othonem. Per id tempus Brengarij duo, Rudolphus, Hugo regnum in Italia occuparũt.

¶ Ludouuicus Arnulphi filius à Germanis imperator creatur, qui regnauit annis sex: quo tempore Brengarius à Longobardis creatus in Italia imperat: itaque hic finis Imperij Gallicani esse cepit, quod circiter annos C. & XX. durauit.

¶ Conradus in Germania imperium tenuit annis VII. Interea aqud Romanos Berengarius alter. Pannonij vicinas regiones multũ depopulant, & Saraceni Aphricani Apuliam occupant. At Pontifex Iohannes auxilio Alberici, qui in agro Pyceno dominabatur adiutus, eos iterum Italia exterminat: vltimus hic fuit e progenie Caroli Magni.

¶ Henricus comes apud Saxones Othonis filius, annis regnauit XVIII. qui magna dissidia excitauit regni cupiditate, quæ post sexaginta annos vixdum tolluntur, à tempore scilicet Ludouuici vsque ad Othonem primum. Interea Hugo regnũ occupat in Italia. hic regnum Francorum initium habet monarchiæ Gallicanæ, quo-
B rum primus fuit Rodolphus dux Burgundionum. Pannonij duce Alberico, Hetruriam depredantur. Lotharius Hugonis filius imperium accipit post patrem, & tenet annis II. Hac tempestate sol diebus aliquot sanguine manare est visus, maxima peste ac morborum grassatione subsecuta.

¶ Otho primus Henrici superioris filius ex Saxonum ducibus primum Germaniæ, deinde & Italiæ regnum tenuit annis XXX. Hic primus fuit ex Germanis Imperator agnitus, coronatus Aquisgrani ab Hildiberto Moguntinensi Episcopo. Hinc Imperium ad Germanos translatum computatur, Pannones seu Hungari Germaniæ superiorem regionem occupantes, exterminantur tribus eorum ducibus ex arboribus suspensis. Berengarius tyrannidem in Italia exercens, ab Othone rogatus Romanorum regno deijcitur. Apud Ticinum vxorem eius captam redimit, ac sibi eam coniugem sociat, nomine Adalindam. Iohanne Pontifice in omnem luxum dissoluto, Otho à Romanæ ecclesiæ patribus euocatus Germania, vt corruptos Pontificis mores emẽdaret, Romam proficiscitur: in qua vrbe amplissimis honoribus veneratus Imperij titulos & dignitates suscepit. Pontifex vero ad honestam vitam sæpius exhortatus, cum de eius emendatione tandem esset desperatum, præsente Othone Pontificatu sese abdicare cogitur. Postea discordiæ ingentes de Pontifice delegẽdo sunt ortę, alium plebe, alium patribus creantibus Pontificem. Imperator in terra obijt Viennæ apud Pannones.

¶ Otho alter superioris Othonis filius imperat annis XVI. paternæ virtutis & stemmatis imitator, Iohannem Pontificem captum & in exilium missum restituit. Qui reuersus diuersæ factionis principes grauiter punit, atque ob remunerationem collati beneficij Othonem filium Othonis huiusce Augustum appellat: ipse imperatorem Nicepheram Constantinopolitanum à Græcis pulsum restituit, vxorem accipit sororem Nicephoræ. Mox Græcos magna strage Italiam inuadentes superat. Moritur deinde Romæ, ac in Basilica B. Petri amplissimo funerali honore sepelitur.

¶ Otho III. Othonis secundi filius imperat annis XIX. & ipse paternæ gloriæ illustrator & imitator. Coronatur à Gregorio Pontifice anno imperij sui XI. Carolo fi

lio Lotharij rege Gallorum mortuo, succeſſit Hugo cognomento Caputius exgenere comitum Pariſienſium: & finem habuerunt reges Gallorum ex genere Caroli Magni primi eius nominis. Hugoni ſucceſſit filius Robertus annis XXXIIII. Varia ſub hac tempeſtate viſa ſunt in cælo prodigia, imbribus quoque miſta grana tritici & minuti aliquot piſciculi miſti ceciderunt. Moritur deinde Imperator in Italia, corpus Aquiſgranum perlatum ſepelitur. C

¶Henricus dux Boariorum per principum Germanorꝫ electionem primus creatus imperat annis XIX. ſub quo primum inſtitutum eſt, vt non liberorum ſucceſſione imperium per manus hæreditario iure traderetur, ſed Germaniæ proceres vnà cum duce Bohemorum imperatores deligendi poteſtatem haberēt, quod etiamnū obſeruatur. Arduinum Cimbrorum ducem imperium vſurpantem Henricus ſuperat: deinde à Benedicto imperij inſignia accepit. Sub quo Pōtifice maximum fuit in eccleſia ſchiſma: hinc Saracenas iterum Italia pellit, Dioceſes inſtituit Pabmburchi Argentorati Machdeburgi Hylleſhemi, & apud Mercomannos vir inprimis religioſus, cum coniuge Cunegunde continenter eum quidam vixiſſe ſcribunt. Vniuerſus propemodum orbis maxima peſtilentia vexatur. Pānones hac tempeſtate publice fidem Chriſtianam recipiunt. Heribertus Archiepiſcopus Colonienſis moritur, cui ſuccedit Peligrinus ſeu Peregrinus. Antegreſſo terræmotu Henricus Pabmburchi moritur, ſepultus in æde diui Petri à ſe inſtituta. Vacat de hinc imperium annis II. quod Zeno Sueuus affectans repudiatur: quare electionem biennio prorogant, quamuis Conradum Henricus ſucceſſorem ſibi reliquiſſet.

¶Conradus e Sueuorum ducibus Imperator electus, imperat annis XV. à Iohāne Pontifice inſignia accepit, Romæ Gallorū proceribus ante ſuperatis: qui ſimul, vt eum impedirēt coniurarant. Venetos præterea & Longobardos paſſim Italiam depredantes repreſſit. Francis regnat Henritus Roberti ſuperioris filius Piligrino Epoſcopo Colonenſi mortuo ſuccedit Herimannus. Bello contra Pannones & Dalmatas feliciter geſto, Spiræ diem obijt Imperator. Sub hæc tempora maxima in cælo & terra viſa ſunt prodigia, ſubſecuta immani peſte, maximaq; fame per Galliam. D

¶Henricus Conradi ſuperioris filius magna virtutum laude cumulatus, imperat annos ſex. Romam profectus imperialium inſignium gratia maximas cōtentiones ſuſtulit: quæ fuere, vno tempore tribus Pontificibus inter ſe de Pontificatu contendentibus. Concilium deinde Vercillenſe, in quo Berengarius noui cuiuſdam erroris de S. euchariſtia author, reuocare hæreticum dogma cōpellitur. Hinc apud Florentiam ſynodus celebratur, in qua Epiſcopi aliquot propter Simoniam incontinēciamq; damnātur.

¶Henricus alter Henrici ſuperioris filius annis L. imperat varia ac ancipite fortuna: Qui cūpre defuncto adhuc puer eſſet, ꝓpter patris virtutē à Germaniæ ducibus Impator deſignatus, ſub mris tutela adhuc regnare cœpit, pfnę gloriæ & ✠tutis nequaquam imitator: nam ſtatim cum adhuc minor annis XX. matris conſilium negligeret, flagitioſis aliquot coētaneis eum ſeducētibus ad omnem luxum laſciuiāq; ac tyrannidē eſt cōuerſus. Hinc Saxones primum aduerſus eū bella mouēt magna, multis vtriſq; & nobiliſſimis quibuſq; viris pereuntibus. Deinde propter alieni iuris vſurpationem tantam in ſe excitat inuidiam, vt Gregorius Pontifex eius nominis ſeptimus, Henrico Imperatori imperij dignitatem abrogaret, principibusq; Germanis nouum Imperatorem eligendi poteſtatem fecit, qui Rodulphum Saxonum ducē Imperatorem elegerunt: aduerſus quem & pontificem longa bella geſſit. Verum dum Rodulphus à ſuis forte ictus moritur, publice acta pœnitentia Imperator Pontifici ac eccleſiæ reconciliatur. Sed non multo poſt Pontificem denuo oppugnat. Poſtremo à filio captus interijt poſt varias fortunas. Fuit hac tempeſtate ingens fames & peſtis cometæ quoq; in cælo viſi, Cirſterſiēſis religio cœpit. Et Godefridus à Billion, magnæ famę dux Hieroſolymam capit, quo mortuo Hieroſolymis regnat Balduinus frater Godefridi annis XVIII.

¶Henricus proximi Hērici filius capto patre imperiū aſſumpſit, at tenuit annis

A XX. patre nihilo præstantior. Nam profectus Romam vbi benigne & summo honore vrbis receptus esset, Paschalem Pontificem & vniuersos ecclesiæ prælatos p fraudem intercepit, ac eorum bona depredatur. Postea cum aduersantibus patribus inauguratione imperij obtinere nequiret, Mauritium suæ partis Archiepiscopum eius officij gratia euocauit. In Francia post Philippum regnat Ludouuicus annis XX. Hierosolymis Balduino succedit Balduinus alter, rex III. ex nostris. In agro Flaminiano & Aemiliano mẽse Iunio sanguine pluit. Secuta est hyems asperrima, in qua & fruges & plurimæ quadrupedes necnon & homines periere.

¶ Lotharius secundus eius nominis filius Gerhardi ducis Saxonũ, imperauit annis XI. bonum virum ac Imperatorem agens: quippe qui sic imperium administrauit, vt facile laudem apud omnes inueniret. Innocentium Pontificem propter Romanorũ factiones qui Anacleto fauebant, sua sponte in Galliam digressum restituit. A quo & imperij authoritatem suscipiens coronatus est. Bohemos defectionem moliẽtes coercuit. Hierosolymis regnat Fulco superioris Balduini Gener annis XI. rex IIII. Maximus in Gallia æstus, vñ syluæ aliquot & nemora magnis incendijs absumpta sunt. Imperator ex Italia in patriam reuertens Veronæ moritur.

¶ Conradus Henrici Imperatoris V. ex filio nepos Sueuus, electus Confluentiæ in Germania, imperauit annis XIIII. exercitum duxit Constantinopolim exceptus Emanuelis simulata amicitia & fide, vt euentus docuit: Nam cum ad profectionem quam parabat pollicerẽt ei commeatum sese præstiturũ cuncta veneno infecit. Vnde exercitus ad summam calamitatem est adductus. Fulcone mortuo apud Hierosolymã, succedit Balduinus filius qui regnum tenuit annis XXIIII. Mesopotamij ad fidem Christi conuertuntur magno promiscui sexus numero.

¶ Fridericus proximi Conradi frater, cognomẽto Barbarossa Sueuorum rex, an
B nis imperat XXXVII. Bohemos ad regni formam redegit. Cum Alexandro pontifice grauissimas (à cuius antecessore insignia imperij accepit) inimicitias gessit, à quo & excõmunicat. Mediolanũ post decẽnouenalẽ obsidionẽ captũ, magna ex pte subuertit, captũ post septẽnalẽ obsidionẽ. Turcis Iconiũ ac armeniã armis ademit. Quo bello dũ in Syriæ q̃dã flumine lauaret, aq̃ suffocatus imprudẽs interijt. Amaric⁹ fr Balduini Hierosolymis regnat annis XII. Corpa triũ Magorũ Mediolanũ añ e Persa aduecta, à Rodolpho Agrippinensium Archiepiscopo Coloniam transferuntur. Anno sequenti Nonis Sedtemb. visi sunt in cæli regione occidua tres soles duabus horis, & nocte quę sequentẽ diem est insecuta, tres lunæ. Terremotus insecutus est, q̃ ciuitates aliquot in Syria ac Sicilia absorptæ sunt multæ labe factatæ. Petrus Lõbardus author Sententiarum clarus habetur Parrisiensis episcopus, & Petrus Comestor qui scripsit historiam ecclesiasticam. Amarici superioris filius Balduinus Hierosymis regnat annis VI. rex VII. Hic lepra infectus vxorem non duxit: quare cum finem vitæ suæ intellexisset, Sybillam sororis suæ filium puerum adhuc sub tutela Tripolitani comitis regnare iussit. Sybilla mater, quæ matrimonium repetijt Guidonem maritum regnare curauit, inter quem & Tripolitanum pernicios̃a dissentio exoritur, in qua comes Saladino Aegyptiorum regi adhærens maximum detrimẽtum nostris comparauit. Ille enim per nostrorum discordias vires adeptus, post maximam Christianorum stragem Hierosolymam capit. Quam vrbem post Godefridum Christiani regis per duodenonaginta annos cum magna gloria possederunt.

¶ Henricus Frederici superioris filius, imperat annis X. Coronatus Aquisgrani. Siciliam hic cepit, in qua aliquandiu commoratus, moritur. Panormi hac tempestate pluit imbre lapideo, magnis coortis tempestatibus in agro Bononiensi.

¶ Philippus Henrici proximi frater, ab Henrico Imperator designatus, electoribus creantibus Othonem fratrem ducis Saxonum, quem Innocentius III. confirmauit. Quod vbi Philippus intellexit, collecto valido exercitu, Othonem bello persequitur, ac fugientẽ Coloniã Agrippinã, eũ istic lõga ac graui obsidione tãdẽ fugat. Colonia longo bello fatigata Philippum Imperatorem agnoscit, reliquis principibus (q̃ ad eã vim exercitus tũc parati nõ essent) p̃mittẽtibus. Pace itaq; facta, impe

rat annis IX. Postremo trī à Palatino comite oppugnat, ac Bamperge, seu vt alij Spi C
ræ, interficitur. Galli vna cum Venetis Constantinopolitanū regnū occupāt: quoꝝ primus Balduuinus imperium arripit, qui ecclesiam Constantinopolitanam & Romam in vnionem redigi curauit. Tartari sub hac tempestate cum vxoribus ac filijs ab Indiæ montibus ac syluis egressi per vicinas regiones prædas (quibus assueti) agunt. deinde Parthos petunt at pari terrore Mediam, Assyriam, Persiam, Armeniamq; vastantes. Sarmatas deinde peruadentes apud Meotim paludem circa septentrionalis oceani littora sedes firmant. Per hæc tempora Innocentius Decretales cō posuit, atque iussit per ecclesiā obseruari. Dñicus Calcagura Hispaniæ pago natus, & Franciscus in Italia vitę sanctitate clari habent. Veneti Cretā & Corinthū capiūt.

¶ Otho Saxonum dux ab principibus electoribus designatus Imperator, atque ab Innocentio Pontifice Imperij insignibus donatus, regnat annis III. Hic statim cū Romanis dissidens vrbe pellitur, atque præter fas plura oppida capit. Siciliam quoque suæ ditioni subiecit: quapropter pontifex Innocentius cōuocato cōcilio Othonem excommunicat, & imperij titulo priuat. Itaque Romani neque hunc neque superiorem inter Imperatores numerant: hoc enim tempus ad interegnum referunt.

¶ Fridericus huius nominis secundus, ab Honorio III. Imperator confirmatur, Imperatorum omnium (quos adhuc habuit Germania) potentissimus: tamen plus quàm principem decet elatior ac insolentior, Pontificibus Romanis supra modum infestus, vir ad omnia (nisi nimium sibi indulsisset) egregie idoneus, præsertim in re militari: in qua dubites, peritior ne fuerit an fortunatior, cum in vtroque genere parem gloriam sit assecutus. Linguā Latinam, Græcam, Gallicam, Germanicam, Persicam iuxta calluit. Liberalitate ac magnificentia nulli secundus. Ex nationibus omnibus ad res Sueuorum propensior: ex his enim oriundus fuit. Priusquam à Pontifice Romano & Aquisgrani ex more imperij titulos nactus esset, humanior ac melior D
multis visus est. Verùm post eam inaugurationē, insanire cœpit aduersus ecclesiā Romanam. Cum Honorio grauissimas gessit inimicitias, atq; multos Romanæ ecclesiæ truculenter interfecit. Galliam vniuersam Cisalpinam depopulatur, præter Bononiam & Parmam. Cum autem diu Pontifices persecutus, magnis calamitatibus Romanam ecclesiam affecisset, tandem ab Innocentio in consilio Lugdunensi damnatus, atq; imperij titulis priuatus est: Quo peracto, imperium vacat annis XXVIII. Verum ille deiectus ab imperio, aduersus Pontificis studiosos rabie & crudelitate insaniens, per vniuersam Italiam magnas discordias disseminat, ac tandem sub graui censura pontificis Tarenti in Apulia morit. Conrado filio superstite, alterū ex suspectum affectati regni longo carere occidit. His temporibus Germaniæ principes de Imperatore designando contendentes, bifariam secantur, dum alia pars aliū eligit: quorum neuter confirmatus, interregnum adhuc annos aliquot prorogatur. Accursius Florētinus in Italia, & Albertus cognomēto Magnus Coloniæ apud Agrippinates, paulo post Thomas Aquinas suæ ætatis primi nominis & peracutus theologus clarēt. Graue prælium inter Bohemos & Pannones. Ludouuico regi Gallorum in expedione contra Saracenos morienti vna cum filio, succedit in regnum Philippus filius alter Ludouuici annis XV. Henricus, Conradus, Carolus, à Romanis, q; à Pontifice non essent confirmati, non numerantur inter Cæsares.

¶ Rodulphus comes Hapsburchus annis XIX. Imperator eligitur post interregnum, pertesis iam principibus Germanis multarum dissentionum: præsertim cum id maxime cuperent ecclesiæ Romanę proceres magnis calamitatibus affecti, ex hac decertatione ad obtinendum imperium. His igitur conditionibus Imperator creat, vt sine bellico apparatu eodem anno in Italiam ac Romam proficiscatur, ac imperij authoritatem à Pontifice iuxta imperij fas ac consuetudinem accipiat. Id quod ad hunc modum factum est: magnis discriminibus ac laboribus imperium retinet. Bohemiæ regem atroci prælio superatum captum abducit: verum aliquanto post eum sibi genere facit. Synodus Lugdunensis celebrat, in qua de processione spiritus sancti cum Romana ecclesia Græci conuenere. Philippo regi Francorum mortuo suc-

A cedit Philippus filius cognomine Pulcher annis XXIX. Fœmina quædam Romana parit puerum, crinibus & vnguibus similem vrsæ: quidam aiunt hanc fuisse Nicolai pontificis concubinam. Post Rodulphum interregnum fuit vno anno.

¶ Adulphus comes à Nasshau principibus Germaniæ Imperator decernitur, cum magna inuidia Alberti Rodulphi proximi Imperatoris filij: seu q̃ patri per electionem suo non esset suffectus, seu quod inferiori loco natus ac minore populoꝝ ac fortunarum frequentia infirmior, contemptior haberetur. Orto bello inter hũc & Albertum, cũ quo principes alij aliquot egerũt in prælio. Superatus militum indigentia occiditur, anno ab electione sexto apud Vuormaciam.

¶ Albertus filius Rodulphi imperatoris Austriæ dux, regnat annis X. hic cũ superato Adulpho electus audiret se Imperatorem non magna concordia principum (apud quos eius rei potestas esset) creatũ, fecit eis potestatem iterum eligendi, ne armis magis q̃ principum consilio Imperium arripuisse diceretur. Postea igitur consentientibus electoribus Imperator fit, vir ad rem militarem gerẽdam plane factus. Bonifacius pontifex primum instituit Iubileum. Magna seditio in Gallia coorta infimæ conditionis hominum: & superiores facti Francorum copias superant & crudelissime interficiunt. Franciscus Petrarcha clarus habetur. Albertus naui descendens à nepote interficitur.

¶ Henricus Francofurdiæ electus imperat annis V. Ad Italiam profectus Mediolani coronatur. Hinc Romam pergens, per contentionem coronatur. Hinc ad Florentinos conuersus, ad ædem Saluianã sub ipsis pene vrbis mœnibus castra ponit. Deinde Pisis comparato exercitu, Robertum Apuliæ regem bello petit. In qua expeditione moritur veneno, vt quidam volunt, quod ei porrigeret (curãtibus Florentinis) monachus quidã Dominicanus. Rhodus nobilis insula in mari Carpathio, in
B Christianorum potestatem venit. Apparuerunt hac tempestate noctibus, plures lunæ. fax ardens per cælum ferri visa est. Interregnum factum anno vno propter contẽtionem de Imperatore deligẽdo, in q̃ alij Ludouuicum, alij Fredericum elegerũt: quamobrem inter eos pugnatum est annis VIII. sed Ludouuicus tandem superior regnauit solus annis XXIIII.

¶ Ludouuicus dux Boariorũ seu Bauaroꝝ, in vniuersum imperat annis XXXII. solus XXIIII. Cũ Frederico in armis annis VIII. Cõtemptor sedis Romanæ: ob id Iohãnes Põtifex ei ecclesię cõmunione interdixit, & variis multisq̃ cẽsuris publice cõdemnauit. Ludouuicus tñ magnis viribus in Italiam ire perrexit, ac Romam veniens contra phas & Pontificis voluntatem, à Scarra Columnensi solennitate aut ceremonijs consuetis obseruatis coronatur, & sua sententia Pontificatum Iohanni abrogat, & Petrum Corbanensem ordinis Minorum Pontificem creat. A quo iterum sibi coronam imponi iubet, & sibi mutuo falsæ dignitatis falsi sunt authores. Hunc Corbonensem pontificem Pisani, apud quos eum Imperator in Germaniam transiens reliquerat, capiũt: & ad Iohannẽ pontificẽ tũc Auinione agẽtẽ mittũt, apud quẽ seu temeritatem seu errorem confessus atq̃ mortẽ deprecatus, donec honesto carcere triennio post interijt. Ludouuici Philippi regis filius regnat Francis annis duobus & mensibus tribus. Huic succedit Iohannes filius eius puer, diebus XX, post quem Philippus Ludouuici frater annis XV. Deinde regnat Carolus filius Philippi annis VI. Auinione moritur Iohannes pontifex, anno ætatis suæ XC. qui reliquit decies centena XXVM. nec legitur alijs temporibus Romana ecclesia fuisse locupletior. Chriani Turcas supant, & Smirnã capiũt. ¶ Carolus Bohemus Iohãnis Lutzenburchi filius imperat annis XXXII. Imperij competitores strenuos habuit, Eduardum Britannicum & Guntherum Suuartsenburgum, Romæ solenni celebratione inunctus ab Innocẽtio X. summa tranquilitate Imperij insignia accipit. Pragam ciuitatem vnam omniũ maxime coluit ac studijs celebrẽ reddidit, circa Imperij res indiligentior paulo. Hic author fuit tabularum Imperialium, quam bullam auream vocant, in qua continentur ceremoniæ, quibus vtuntur principes electores ad regẽ ac Imperatorem Romanum creandum. Statuit quoq̃, ne quisquam ad electionẽ Im-

peratoris admitteretur, qui non esset literarum atq; linguarum peritus, vt quiret le C
gatis amicis simul atq; hostibus, quemadmodum Mitridates faciebat, ipse respon-
dere. Idem decies centena milia obtulit principibus Germaniæ, vt vnanimiter regē
facerent filium suum Vincislaum, qui regnauit cum patre annis octo. Sub hac tem-
pestate regio cæli inter occidentem & Septentriones magno incendio arsit, ꝙ cum
magno murmure atq; horribili spectaculo longe lateq; per vniuersum cælum est
sparsum. Eisdem noctibus ad quatuor menses flagrante cometa. subsecuta pestis p
totum orbem longe funestissima.. Vrbanus potifex vir natura inquietus, sex simul
cardinales Nuceriæ necat. Patribus indigne eam crudelitatem ferentibus, electus fu
it alius Pontifex nomine Clemēs: Itaq; duobus assumptis Pontificibus principium
schismatis, quod durauit ad nouem & triginta annos.

¶ Vincislaus ꝓximi Caroli filius imperiū tenuit annis XXII. Hic à pre degenerat
nihil Imperatore dignum egit, nisi quod monachum quendam Bombardarum in-
uentorem capite punit, ad luxum & lasciuiam compositus. Qui dum negligētia sua
res Imperij delabi sinit, primum ab Bohemis carcere custodit, quo sese paucis men
sibus liberat, paulopost iterum à fratre Sigismundo Hungaroꝝ rege captus, Alber
to Austriæ duci custodiendus traditur Viennæ in Palatio: sed & hinc custodum ne
gligentia elapsus, rursus regnum arripit. Cæterum cum ab innata sua prauitate non
decedit, electores facta sibi à Pontifice copia, Imperiū ei solenniter abrogant, atque
Rubertum Palatinum inuitū regem deligunt, quem ciuitates imperiales præter No
renbergā agnoscunt: hi em̄ iureiurando obstricti erant Vincislao, quo tamē postea
soluuntur, datis denis milibus aureorum solidorum Vincislao. Hac tempestate Hus
sitarum rabies modicis initijs ad summam insaniam maxima hoim clade peruenit.

¶ Rupertus Imperator Vincislao imperio publice abrogato annis decem impe-
rat. Tamburlanus apud Tartaros humili loco & obscuris parentibus ortus, primū D
præfectus militibus, deinde dux suorū factus maximis crudelissimisq; cedibus nul-
li ætati aut sexui parcēs, plurima oppida Sarmatiæ, Asiæ, Iudææ, Aegypti expugnat,
iram dei in terras esse se missam prædicans. Habuit in castris duodecies cētena mil-
lia. Turcarum Imperatorem cauea inclusum circumtulit. Pontifices duo eodem
tempore, qui deponuntur Pisis per concilium assumpto Iohanne Cretensi ad Pon-
tificatum Parisiis necantur per plebis seditionem studentes, & clerus ad duo milia.

¶ Sigismundus Caroli IIII. filius alter, Hungariæ atq; Bohemiæ rex, Francfurdiæ
Imperator designat à principibus electoribus: varia fortuna annis imperat XXVII.
Constantiense concilium celebratur per triennium ingenti principum ac prælatoꝝ
frequentia. Iohannes pontificatu sese abdicauit. Smiliter & Gregorius, qui ante Pisa
num concilium pontifex factus fuerat, Benedictus vero qui sese constanter autori-
tate cōcilij pontificem affirmabat, damnatur. Hussitarum hæresis per id temporibus
in Germania, furoribus ac cedibus hominū supra quam credi possit per vicinas re-
giones acta debachatur, primo authore Iohanne Hus, qui aduersus decretū Roma-
næ ecclesiæ Eucharistiæ sacramentum populum sub vtraq; specie sumere iussit, quo
sublato per concilium, aduersus clerum summa vi armantur Hussitarum partes: de-
inde in omnes, qui eorum dogma recipere nollent, primum proxima quæq;, deinde
vicinarum regionum oppida plurima cedibus & incendijs crudelissime depopulati
sunt. Aduersus hos semel atq; iterum infeliciter pugnatum: tandem auxilio eorum
qui in Bohemia hæreticum dogma non assumpserant, superantur. In hac hæresi ex-
tirpanda, multa hoim milia vtrinq; ceciderūt. Cometa magnus sub finem imperij Si
gismundi apparuit, Leodienses ciuili discordia & magnis seditionibus æstuant.

¶ Albertus mortuo Sigismūdo qui & Hungariæ regnū obtinuit, rex primū eligi
tur, sic poscēte bello Turcaꝝ, q magnis viribus in Hungaros eripuerant. Paulopost
imperator factus, intra biennium morbo ex itinere (dū aduersus Turcas proficiscitur)
cōtracto, nō procul à Vienna moritur in pago. Iudæis recusantibus fidem Christi sus-
cipere, vtraq; Pannonia interdicitur. Florentiæ concilium factum, in quo Græci, Ar-
menij, Indi Græcorum imperatori de sancto spiritu iteraꝝ cum Romana ecclesia vni

A tatē redintegrarūt, clari in hoc cōcilio habent Ambrosius Camaldulensis,& Nicolaus Euboicus vterq; Latine & Græce pdoctus,& oībus bonis disciplinis ornatus.

¶Fredericus Austriæ dux,post Albertū imperat annis LIIII: magna virtute multisq; ingenij dotibus locupletatus,religiosus in primis,& æquus erga oēs,Hierosolymā religionis causa profectus sacra loca deosculatus incolumis reuersus est. Coniugem habuit Leonorā regis Portugalloꝝ filiam,forma ac probitate iuxta laudatā, liberos ex ea sustulit Christophoꝝ, morte immatura absumptum, Maximilianum & Margaretam.Principū cōuentus in Germania ab eo primū sunt instituti. Multa bella partim ab eo,partim sub eo gesta sunt,imperauit eā diutissime. Bellum aduersus Turcas gerit,in quo supra XXXM.Turcaꝝ perierūt,ex nīris rex Hungarorū ipse Ladislaus, Cardinalis Iulius Cæsarinus, & ipse dux belli à Romano Pontifice emissus.Constantinopolis Romanæ sedis semper æmula,à Mahometo imperatore Turcarum obsessa, & per dies L. summis viribus oppugnata, & tandem crudelissimis cædibus expugnata.Cōstantini Imperatoris caput e lōgo stipite supra mœnia collocatum,extra omnem humanitatē atq; misericordiam in quoslibet est sæuitum.Heluetij aduersus gentē peregrinā quandam,quam Delphinas filius Ludouuici regis Galloꝝ eduxit, vario marte pugnatum est: bellum renouatur inter Hungaros & Turcas,ingenti numero vtrunq; cadente. Indulgentias primum Germania magna religione ac veneratione accepit. Turca iteꝝ à Rodo magna tamen nostrorum clade pellitur. Frederico mortuo in Lintz. Maximilianus eius filius succedit q̄ cum patre imperauit septem annis.

¶Maximilianus post mortem patris annis imperat XXVI.Mariam filiam Burgūdiorum ducis coniugem habuit,ex qua sustulit binos liberos, Philippū huiusce nostri imperatoris Caroli V.patrem,& Margaretam quę ex equo delapsa mortua est.

B Vir ingenio admodum placido,ingeniorum bonoꝝ liberalis cultor, prudens ac exquisiti concilij,parcus humani sanguinis,ingenio nihil feroci,sed cunctantiore paulo:bella tamen aduersus Venetos diu gessit. Franciscus à Sickingen genere militari ortus,ciuitates aliquot obsedit,regni(vt creditum fuit)auidus,superatur principe Palatino, Treuirēsi & Hesso,ictus bombarda iuterijt in castro suo ab superioribus obsessus Nanstal.In Dalmatiæ & Pannoniæ finibus magna rusticoꝝ aduersus principes & magistratus eruptio. Erasmus Roterodamus literaꝝ decus primum in Germania,deinde per vniuersum orbem clarus habetur,moritur Basileæ anno domini MDXXXVI. Paulo pontifice Romæ imperante. Martinus Lutherus Saxo monachus Augustinensis aduersus indulgentias Roma missas, pauca quædam mouens, mox liberius Romano pōtifici sese opponit, deinde paulatim plura & maiora ab ecclesia dogmata diu obseruata reprehendit,nunc per vniuersam Europam pene non incognitus,magna in ecclesia dissentione,alijs eum reprehendentibus, alijs cōmendantibus. Velit deus vt per spiritum eius concordiæ ac vnitatis largitorem post has dissentiones aliquando in fidei ac religionis vnitatem rediganur.

¶Carolus huius nominis V.Hispaniæ ac Siciliæ rex &c.Maximiliani ex filio nepos, Francfurdiæ electus ac hucvsq; (q annus est à Christo nato milesimo quingētesimotrigesimosexto) annis imperauit XXVI. à Leone pōtifice Imperator declaratus,postea Aquisgrani solenni principum conuentu inunctus:vir magna animi fortitudine ac ingenij dotibus cumulatus, quē deus diu impio suo seruet.Bellum gessit in Gallia Cisalpina maximum ac diuturnum,in quo Franciscus Gallorum rex(q tum in castris habuit decies centena milia hominum)superatus ac captus,dein datis obsidibus filijs rex ipse dimittitur,ac datis pacis conditionibus, regi sororem suam Imperator sociat vxorem. Anno MDXII. Turcarum imperator Solimon aduersus Rodum insulam bellum redintegrat, in qua ciuitatem eiusdem nominis post grauissimam oppugnationem,magna multitudine hoīm vtrinque cadentiū tandē vincit.

¶Ferdinandus rex Bohemorum ac Hungarorum,Archidux Austriæ,anno MDXXXI.Coloniæ præsentibus principibus electoribus ac fratre Carolo,rex Romanorum est creatus.Bellum gessit in Pannonia aduersus Iohannem Comitem à Vueida

qui Turcarum imperatori adhæsit, quo bello oppida atque castra munitissima aliquot cepit. C

¶Rusticorum magna eruptio primum apud Pannoniam ac Dalmatiam, deinde per totam fere Germaniam omnia crudelissime concursu indies maiore facto ex hominum colluuie, multis terror incussus, donec principibus mutuo sibi auxilia præstantibus immisso exercitu valido, obruerentur.

¶Imperatoris exercitus Italiam obsidens annis aliquot duce Borbonio (quẽ nuper Franciscus Gallorum rex à se ob dissentionem dimiserat) Romam capit, atq; ita insolenter depredatur, cruciatibus, cædibus passim inhumaniter grassans, captus ipse Pontifex hoc bello, à quo tamen postea Carolus imperij insignia accepit.

CATALOGVS CAESARVM ATQVE IMPERATORVM

Romani imperij ex Eusebio, Hieronimo, Prospero, Palmerio diligenter desumptus. D

	Anni domini.	Numerus Imperatorum.	Nomina.	Anni imperij.	Menses.		Anni domini.	Numerus Imperatorum.	Nomina.	Anni imperij.	Menses.
Ante Christum.	48.	1.	Iulius Cæsar	5.	7.		254.	28.	Decius	1.	3.
	42.	2.	Octauiã. August	56.	7.		255.	29.	Gallus cum fil.	2.	4.
	16.	3.	Tiberius Aug.	23.	0.		257.	30.	Valer. & Gali.	15.	0.
Post Christum.	39.	4.	Caius Caligula	3.	10.		272.	31.	Claudius II.	1.	9.
	43.	5.	Claudius	13.	9.		274.	32.	Aurelianus	5.	6.
	57.	6.	Nero	14.	7.		279.	33.	Tacitus	0.	6.
	71.	7.	Galba	0.	7.		280.	34.	Probus	6.	4.
	71.	8.	Otho	0.	3.		286.	35.	Caius cum fil.	2.	0.
	71.	9.	Vitellius	0.	7.		288.	36.	Diocletianus	20.	0.
	72.	10.	Vespasianus	9.	11.		308.	37.	Galerius	2.	0.
	82.	11.	Titus	2.	8.		312.	38.	Constantinus	30.	10.
	84.	12.	Domitianus	15.	5.						
	100.	13.	Nerua	1.	4.		341.	39.	Cõstãtinus II. Constantius Constans	24.	5.
	101.	14.	Traianus	19.	6.						
	120.	15.	Hadrianus	21.	0.		365.	40.	Iulianus	2.	8.
	141.	16.	Antoninus Pius	23.	3.		366.	41.	Iouianus	0.	8.
	164.	17.	M. Antoninus	19.	1.		367.	42.	Valentinianus	12.	5.
	185.	18.	Commodus	13.	0.		377.	43.	Valens	4.	0.
	195.	19.	Aeliꝰ Pertinax	0.	6.		382.	44.	Gratianus	6.	0.
	195.	20.	Seuerus	18.	0.		388.	45.	Theodosius	11.	0.
	214.	21.	Antonin. Cara.	6.	0.		398.	46.	Archadius	13.	0.
	220.	22.	Macrinus	1.	0.		411.	47.	Honorius	16.	0.
	221.	23.	M. Aurel. Ant.	4.	0.		427.	48.	Theodosius II.	30.	0.
	225.	24.	Alexander	13.	0.		453.	49.	Martianus	7.	0.
	238.	25.	Maximinus	3.	0.		460.	50.	Leo	16.	0.
	241.	26.	Gordianus	6.	0.		476.	51.	Zeno	17.	0.
	247.	27.	Philippus	7.	0.		493.	52.	Anastasius	26.	0.

A

Anni domini.	Numerus Imperatorum.	Nomina.	Anni imperij.	Menses.
718.	69.	Theodosius II.	1.	0.
719.	70.	Leo III.	24.	0.
743.	71.	Cõstãtinus V.	35.	0.
778.	72.	Leo IIII.	5.	0.
785.	73.	Cõstãtinus VI.	18.	0.
802.	74.	Carolus.M.	14.	0.
816.	75.	Ludouuicus	25.	0.
841.	76.	Lotharius	15.	0.
856.	77.	Ludouicus II.	21.	0.
877.	78.	Carol. II. Cal.	6.	0.
885.	79.	Caro. III. Craſ.	12.	0.
895.	80.	Arnulphus	12.	0.
907.	81.	Ludouuic. III.	6.	0.
915.	82.	Conradus	7.	0.
920.	83.	Henricus	18.	0.
938.	84.	Otho II.	30.	0.
968.	85.	Otho III.	16.	0.
985.	86.	Otho IIII.	19.	0.
1004.	87.	Henricus II.	19.	0.
1023.		Interregnum	2.	0.
1025.	88.	Conradus II.	15.	0.
B 1040.	89.	Henricus III.	18.	6.
1058.	90.	Henricus IIII.	50.	0.
1108.	91.	Henricus V.	20.	0.
1128.	92.	Lotharius II.	11.	0.
1139.	93.	Conradus III.	14.	0.
1153.	94.	Fredericus	37.	0.
1190.	95.	Henricus VI.	10.	0.
1200.	96.	Philippus II.	9.	0.
1209.	97.	Otho V.	3.	0.
1212.	98.	Fredericus II.	33.	0.
1245.		Interregnum	28.	0.
1273.	99.	Rodolphus	19.	0.
1292.		Interregnum	1.	0.
1293.	100.	Adulphus	6.	0.
1299.	101.	Albertus	10.	0.
1309.	102.	Henricus VII.	5.	5.
1314.	0.	Interregnum	1.	0.
1315.	103.	Ludouuic. III.	33.	0.
1348.	104.	Carolus IIII.	32.	0.
1380.	105.	Vineiſlaus	22.	0.
1402.	106.	Robertus	10.	0.
1412.	107.	Sigiſmundus	27.	0.
1440.	108.	Albertus II.	2.	0.
1442.	109.	Fredericus III.	54.	0.
1494.	101.	Maximilianus	26.	0.
1520.	102.	Carolus V. ſol'	11.	0.
1531.	103.	Carolus cũ fratre ſuo Ferdinando, donec uolet deus optimus maximus.		

CATALOGVS

OMNIVM SVMMORVM PONTIFICVM EX

Euſebio, Hieronymo, Proſpero, & Palmerio deſumptus, cum annorum ac menſium additione vſque ad Paulum III.

Anni domini.	Numerus Pontificum.	Nomina.	Anni Põtificij.	Menſes.
44.	1.	Petrus	25.	0.
71.	2.	Linus	11.	0.
85.	3.	Anacletus	12.	0.
95.	4.	Clemens	9.	0.
102.	5.	Euariſtus	9.	
103.	6.	Alexander	10.	
122.	7.	Sixtus	10.	
131.	8.	Throphorus	11.	
142.	9.	Hyginus	4.	
147.	10.	Pius.	12.	
159.	11.	Anicetus.	9.	4.
177.	12.	Eleutherius.	21.	6.
198.	13.	Victor.	10.	3.
208.	14.	Zepherinus.	9.	
217.	15.	Calixtus.	5.	2.
222.	16.	Vrbanus.	8.	2.
230.	17.	Pontianus.	9.	5.
290.	18.	Antherus.	3.	1.
242.	19.	Fabianus.	13.	11.
255.	20.	Cornelius.	5.	
258.	21.	Lucius.	3.	2.
261.	22.	Stephanus.	3.	3.
264.	23.	Sixtus II.	2.	9.
266.	24.	Dionyſius.	6.	2.
272.	25.	Felix.	4.	3.
276.	26.	Eutichianus.	8.	10.

Anni domini.	Numerus Pō tificum.	Nomina.	Annipōtificū	Menses.
284.	27.	Caius	11.	4.
295.	28.	Marcellinus	9.	4.
304.	29.	Marcellus	5.	6.
309.	30.	Eusebius	0.	2.
309.	31.	Melchiades	6.	
315.	32.	Syluester	21.	
336.	33.	Marcus	2.	8.
338.	34.	Iulius	16.	4.
354.	35.	Liberius	16.	7.
370.	36.	Felix II.	1.	4.
371.	37.	Damasus	18.	2.
389.	38.	Siricius	16.	0.
405.	39.	Anastasius	3.	0.
408.	40.	Innocentius	15.	2.
424.	41.	Zosimus	1.	9.
425.	42.	Bonifacius	3.	9.
428.	43.	Celestlnus	9.	0.
436.	44.	Sixtus III.	8.	0.
444.	45.	Leo	21.	1.
465.	46.	Hilarius	6.	3.
471.	47.	Sulpitius.	15.	
486.	48.	Felix III.	9.	
495.	49.	Gelasius	4.	8.
500.	50.	Anastasius II.	2.	
502.	51.	Symmachus	15.	8.
518.	52.	Hormisda	9.	
527.	53.	Iohannes	2.	8.
530.	54.	Felix IIII.	4.	3.
534.	55.	Bonifacius II.	2.	
536.	56.	Iohannes II.	2.	4.
538.	57.	Agapitus	1.	
559.	98.	Liberius II.	1.	3.
540.	59.	Vigilius	18.	6.
558.	60.	Pelagius	5.	
565.	61.	Iohannes III.	13.	
576.	62.	Benedictus	4.	
580.	63.	Pelagius II.	11.	
591.	64.	Gregorius	14.	
605.	65.	Sabinꝰ Thuscꝰ	2.	
607.	66.	Bonifacius III.		8.
608.	67.	Boni. 4. Marſ.	7.	
615.	68.	Deusdedit. Ro.	3.	
618.	69.	Bon. V. Camp.	5.	
623.	70.	Honorius Cāp.	13.	
636.	71.	Seuerinus	2.	
638.	72.	Bonifacius VI.	4.	
642.	73.	Ioh. 4. Dalma.	1.	2.
643.	74.	Theodorꝰ græ.	6.	0.
649.	75.	Martin. Luscꝰ.	6.	0.
655.	76.	Eugenius Ro.	3.	0.
658.	77.	Vitellianus Cā.	15.	0.
673.	78.	Adeodatus	4.	2.
677.	79.	Donus	3.	0.
680.	80.	Agatho	4.	0.
684.	81.	Leo II.	1.	0.
685.	82.	Benedictus II.	1.	0.
686.	83.	Iohannes V.	1.	0.
687.	84.	Cono	0.	2.
688.	85.	Sergius	10.	0.
698.	86.	Leo III.	3.	0.
701.	87.	Iohannes VI.	3.	3.
704.	88.	Iohannes VII.	3.	0.
707.	89.	Zosimus II.	diebus	20.
707.	90.	Constantinus.	7.	0.
714.	91.	Gregorius II.	17.	0.
731.	92.	Greg. III. Ro.	10.	8.
742.	93.	Zachari. græ.	10.	3.
752.	94.	Stephanus II.	5.	0.
757.	95.	Paulus Rom.	10.	0.
767.	96.	Cōstā. II. Rō.	1.	0.
768.	97.	Steph. III. Sic.	4.	3.
772.	98.	Hadrianus	24.	0.
796.	99.	Leo IIII. Rom.	20.	2.
816.	100.	Steph. IIII. Ro.	0.	9.
817.	101.	Paschalis Ro.	7.	0.
824.	102.	Eugeniꝰ II. Ro.	3.	0.
827.	103.	Valētinus Ro.	diebus	4.
827.	104.	Greg. IIII. Ro.	16.	0.
845.	105.	Sergius II. Ro.	3.	0.
846.	106.	Leo. V. Roma.	8.	0.
854.	107.	Io. angli fœm.	2.	3.
856.	108.	Benedictus III.	3.	0.
859.	109.	Nicolaus Ro.	10.	0.
869.	110.	Hadria. II. Ro.	5.	0.
874.	111.	Iohānes VIII.	10.	0.
884.	112.	Martinus II.	2.	0.
886.	113.	Hadrianus III.	1.	3.
887.	114.	Stephanus. V.	6.	0.
893.	115.	Formosus	6.	
899.	116.	Bonifacius VI.	diebus	15.
899.	117.	Stephanus VI.	1.	5.
900.	118.	Romanus		4.
900.	119.	Theodosius II.	diebus	20.
900.	120.	Iohannes IX.	1.	3.
902.	121.	Bened. IIII.	3.	2.
905.	122.	Leo V.	diebus	40.
905.	123.	Christophorus		7.
906.	124.	Serg. III. Rom.	7.	4.
914.	125.	Anast. III. Ro.	2.	2.
916.	126.	Lando. Rom.	0.	7.
916.	127.	Iohan. X. Ro.	13.	3.
930.	128.	Leo. VI. Rom.	0.	7.
931.	129.	Steph. VII. Ro.	2.	2.
933.	130.	Iohan. XI. Ro.	5.	0.
938.	131.	Leo VII. Rom.	3.	0.
941.	132.	Ste. VIII. Ger.	3.	0.
944.	133.	Marti. III. Ro.	3.	0.
947.	134.	Agap. II. Rom.	7.	4.

	Anni domini.	Numerus Pō tificij.	Nomina.	Annipōtificij	Menses.
A	954.	135.	Iohan.XII.Ro.	8.	7.
	965.	136.	Benedictus V.	0.	3.
	963.	136.	Leo VIII. Ro.	1.	5.
	965.	138.	Iohannes XIII.	8.	0.
	973.	139.	Benedictus VI.	1.	7.
	975.	140.	Donus II.	1.	6.
	975.	141.	Bonifacius VII.	0.	2.
	976.	142.	Benedictus VII.	8.	0.
	984.	143.	Iohannes XIIII.	0.	8.
	984.	144.	Iohannes XV.	0.	4.
	985.	145.	Iohannes XVI.	10.	5.
	995.	146.	Gregorius V.	1.	8.
	996.	147.	Iohannes XVI.	1.	0.
	997.	148.	Sylueſter II.	4.	0.
	1002.	149.	Iohan. XVIII.	0.	5.
	1002.	150.	Iohannes XIX.	5.	8.
	1007.	150.	Sergius IIII.	3.	
	1010.	152.	Benedictus VIII.	11.	10.
	1022.	153.	Iohannes XX.	11.	0.
	1033.	154.	Benedictus IX.	15.	3.
	1046.	155.	Sylueſter III.	0.	2.
	1046.	156.	Gregorius VI.	2.	0.
B	1048.	157.	Clemens II.	1.	0.
	1049.	159.	Damaſus II.	0.	1.
	1049.	159.	Leo IX.	5.	6.
	1054.	160.	Victor II.	2.	8.
	1059.	161.	Stephanus IX.	0.	10.
	1059.	162.	Benedictus X.	0.	9.
	1060.	163.	Nicolaus II.	3.	0.
	1065.	164.	Alexander II.	11.	8.
	1074.	165.	Gregorius VII.	12.	0.
	1086.	166.	Victor III.	2.	9.
	1089.	167.	Vrbanus II.	12.	4.
	1100.	168.	Paſchalis II.	18.	5.
	1118.	169.	Gelaſinus II.	1.	
	1119.	170.	Caliſtus II.	6.	0.
	1125.	171.	Honorius II.	5.	2.
	1130.	171.	Innocentius II.	12.	8.
	1144.	172.	Cæleſtinus II.	0.	5.
	1144.	173.	Lucius II.	0.	11.
	1145.	174.	Eugenius III.	8.	7.
	1153.	175.	Anaſtaſius IIII.	1.	5.
	1155.	176.	Hadrianus IIII.	4.	10.
	1160.	177.	Alexander III.	22.	0.
	1182.	178.	Lucius III.Thuſ.	4.	2.
	1186.	179.	Vrba.IIII.Lōgob.	2.	0.
	1188.	180.	Gregorius VIII.		2.
	1188.	181.	Clemens III. Ro.	3.	5.
	1192.	182.	Cæleſtinus III.	6.	8.
	1199.	183.	Innocent.III.Cāp.	17.	0.
	1216.	184.	Honorius III.Ro.	10.	2.
	1227.	185.	Gregorius IX.	14.	0.
	1241.	186.	Cæleſtinus IIII.	dies	17.
	1248.		Vacat	1.	9.
	1243.	187.	Innocentius IIII.	11.	3.
	1254.		Vacat II.	2.	0.
	1256.	188.	Alexā.IIII.Cāp.	6.	6.
	1262.	189.	Vrba.IIII. Gal.	3.	1.
	1265.		Vacat III.	0.	5.
	1266	190.	Clemens IIII.	3.	9.
	1270.		Vacat IIII.	2.	0.
	1272.	191.	Gregorius X.	4.	0.
	1276.	192.	Innocentius V.	0.	6.
	1276.	193.	Hadrianus V.	0.	1.
	1276.	194.	Iohannes XXI.	0.	8.
	1277.		Vacat V.	0.	6.
	1277.	195.	Nicolaus III.	3.	9.
	1285.	196.	Mart. IIII.	4.	2.
	1287.	197.	Honor. IIII.Ro.	1.	0.
	1288.		Vacat VI.	0.	10.
	1289.	198.	Nico.IIII.Lōgo.	4.	1.
	1292.		Vacat VII.	2.	3.
	1294.	199.	Cæleſtinus V.	0.	5.
	1294.	200	Bonifa. VIII.	8.	9.
	1304.	201.	Benedictus XI.	0.	9.
	1305.		Vacat VIII.	2.	0.
	1306.	202.	Clemens V.	8.	5.
	1315.		Vacat IX.	2.	5.
	1317.	203.	Iohannes XXII.	18.	4.
	1335.	204.	Benedictus XII.	7.	0.
	1342.	205.	Clemens VI.	12.	0.
	1354.	206.	Innocentius IX.	10.	0.
	1364.	207.	Vrbanus V.	8.	0.
	1372.	208.	Gregorius XI.	7.	5.
	1380.	209.	Vrbanus VI.	11.	8.
	1391.	210.	Bonifacius IX	14.	9.
	1406.	211.	Innocētius VII.	2.	0.
	1408.	212.	Gregorius XII.	2.	7.
	1411.	213.	Alexander V.		11.
	1412.	214.	Iohannes XXIII.	5.	10.
	1417.		Vacat X.	2.	6.
	1419.	215.	Martinus V.Ro.	13.	3.
	1433.	216.	Eugen. IIII.Ven.	16.	0.
	1448.	217.	Nicolaus V.	8.	0.
	1456.	218.	Calixtus III.	3.	3.
	1459.	219.	Pius II. Senenſis	6.	0.
	1465.	220.	Paulus II.Venet.	7.	1.
	1472.	221.	Sixtus IIII. minor.	13.	0.
	1485.	222.	Innocētius VIII.	7.	11.
	1493.	223.	Alexand. VI. Hiſp.	11.	0.
	1503.	224.	Pius III.	diebus	27.
	1503.	225.	Iulius II. ligur.	10.	0.
	1513.	226.	Leo X. Flo.	9.	0.
	1522.	227.	Hadrian. VI. Bata.	1.	7.
	1523.	228.	Clemens	11.	0.
	1534.	229.	Paulus III. Ro.		

DE RELIQVIIS SEXTAE AETATIS. C

Caput LXVII.

HAec de curſu præteriti ſeculi ex hebraica veritate prout potuimus elucubrare curauimus, æquum rati vt ſicut græci LXX. tranſlatorum editione vtentes, de ea ſibi ſuiſq; temporum libros condidere, ita & nos qui per beati interpretis Hieronymi induſtriam puro hebraicæ veritatis fonte potamur, temporum quoque rationem iuxta hanc ſcire queamus. Quod ſi qui laborem hunc noſtrum culpauerint eſſe ſuperfluum, accipiant hĩ quicunq; ſunt iuſtum ſalua charitate reſponſum, quod præfatus Hieronymus priſcæ † coſmographiæ calumniatoribus reddit, vt ſi diſplicet non legant. Cæterum cunctis in commune ſuademus, vt ſiue quis ex hebraica veritate, quæ ad nos per memoratum interpretem pura peruenisſe etiam hoſtibus Iudæis in profeſſo eſt: ſiue ex LXX. Interpretum tranſlatione, quæ vel minus ſollicite primo edita eſt, vt multi adſtruunt, vel poſt à Gentilibus corrupta vt beato Auguſtino videtur: ſeu certe ex vtriſque commixto opere codicibus, vt ſibi viſum fuerit temporum curſum notauerit: & ſiue prolixiora, ſeu breuiora tranſacti ſeculi tempora ſignauerit, aut ſignata repererit, nullatenus tamen ex hoc longiora vel breuiora quæ reſtant ſeculi tempora putet, memor ſemper dominicæ ſententiæ: Quia de die vltima & hora nemo ſcit, neque angeli cælorum, niſi pater ſolus. Neque enim vllatenus ſunt audiendi, qui ſuſpicantur huius ſeculi ſtatum ſex milium annorum ab initio fuiſſe definitum. Et ne contra ſententiam domini venire videantur, addunt, incertum mortalibus quoto anno ſextæ millenariæ partis venturus ſit dies iudicĩ: cuius tamen aduentus maxime circa terminum ſexti millenariĩ debeat ſperari. A quibus ſi quæris, vbi hæc putanda vel credenda legerint? Mox ſtomachantes, quia aliud quid reſpondere non habent: An non legiſti, inquiunt, in Geneſi, quia ſex diebus mundum fecerit deus? Vnde merito credi debet eum plus minus ſex milibus annorum eſſe ſtaturum. Et quod eſt grauius, fuere qui propter ſeptimũ diem, in quo requieuit deus ab operibus ſuis, ſperarent poſt ſex annorum milia ſanctorum laboris in hac vita mortali, ſeptimo mille annorum curriculo eos poſt reſurrectionem in hac ipſa vita immortales in delicĩs & multa beatitudine regnaturos eſſe cum Chriſto. Verum hĩs, quia hæretica ſunt & friuola, funditus omiſſis, intelligamus ſyncere & catholice ſex illos dies, in quibus mundi huius ornatum perfecit deus: & ſeptimum, in quo ab omni opere ſuo requieuit, quem ob id perpetuæ quietis benedictione ſanctificauit, non ſex annorum milia ſeculi laborantis, & ſeptimum regni beatorum in terra cum Chriſto, ſed ſex potius ætates ſignificare mundi labentis, in quibus ſancti laborant in hac vita pro Chriſto, & ſeptimam perpetuæ quietis in alia vita, quam ſolutæ à corporibus percipiunt animæ ſanctæ cum Chriſto. Quod animarum ſabbatum tunc inchoaſſe recte creditur, cum primus Chriſti martyr carne occiſus à fratre, mox anima eſt æternã trãſlatus in requiem. Tunc autem perficietur, cum in die reſurrectionis animæ etiam corpora incorrupta receperint. Et quia nulla ætatum quinque præteritarum mille annis acta reperitur, ſed aliæ plures annos, aliæ pauciores habuere, neque vlla alteri ſimilem habuit ſummã annorum, reſtat vt pari modo hæc quoque quæ nunc agitur, incertum mortalibus habeat ſuæ longitudinis ſtatum: ſoli autem illi cognitum, qui ſeruos ſuos accinctis lumbis, lucernisq; ardentibus vigilare præcepit, ſimiles hominibus expectantibus dominum ſuum, quando reuertatur à nuptĩs.

† chrono graphiæ.

D

DE TRINA OPINIONE FIDELIVM QVANDO VENIAT DOMINVS. Cap. LXVIII.

CVius quidem aduentus horam merito ſancti omnes diligunt, & citius adeſſe deſiderant: ſed periculoſe ſatis agunt, ſi qui hanc prope an longe ſit putare vel prædicare præſumunt. Vnde pulcherrime beatus Auguſtinus remoto illo ſerup

A nequam qui dicit in corde ſuo: moram facit dominus meus venire: iſte quippe procul dubio domini ſui odit aduentum, dat exemplum de tribus ſeruis optimis, aduentum domini ſui ſitienter deſiderantibus, vigilanter expectantibus, fideliter amantibus, quorum vnus dicit: vigilemus & oremus, quia citius venturus eſt dominus. Alter dicit: Vigilemus & oremus, quia breuis & incerta eſt iſta vita, quamuis tardius venturus ſit dominus. Tertius dicit: Vigilemus & oremus, quia & breuis atque incerta eſt iſta vita, & neſcimus tempus quando vẽturus ſit dominus. Proinde ſi hoc factum fuerit quod prædixerat primus, gaudebunt cum illo ſecundus & tertius: Si autem factum non fuerit, metuendum eſt ne perturbentur qui illi crediderant, & incipiant aduentum domini non tardum putare, ſed nullum. Qui autem credunt quod dicit ſecundus, tardius eſſe dominum venturum, ſi falſum fuerit inuentum, citius domino veniente, nullo modo qui ei crediderant turbabuntur in fide, ſed inopinato gaudio perfruentur. Quapropter qui dicit dominum citius eſſe venturum, optabilius loquitur, ſed periculoſe fallitur. Qui autem dicit dominum tardius eſſe venturum, & tamen credit, ſperat, amat eius aduentum, profecto de tarditate eius etiam ſi fallitur, feliciter fallitur. Habebit enim maiorem patientiam, ſi hoc ita erit, maiorẽ lætitiam ſi non erit: ac per hoc ab eis qui diligunt manifeſtationem domini ille auditur ſuauius, iſti creditur tutius. Qui autem quid horum ſit verum ignorare ſe cõfitetur, illud optat, hoc tolerat. In nullo eorum errat, quia nihil eorum aut infirmat aut negat.

DE TEMPORIBVS ANTICHRISTI.

Caput LXIX.

B DVo ſane certiſſima necdum inſtantis dei iudicij habemus indicia, fidem videlicet Iſraëliticæ gentis, & regnum, perſecutionemq; Antichriſti, quam videlicet perſecutionem trium ſemis annorum futuram fides eccleſiæ tenet. Sed ne hæc improuiſa veniens, omnes paſſim quos imparatos inuenerit inuoluat, Enoch & Heliam maximos prophetas & doctores ante huius exortum venturos in mundum, qui Iſraeliticam plebem ad fidei conuertant gratiam, atque ad preſſuram tanti turbinis in parte electorum inſuperabilem reddant. Qui cum ipſi primo tres ſemis annos prædicauerint, & ſicut de vno eorum † Helia propheta Malachias prædixit, cõuerterint corda patrum in filios. i. antiquorum fidem dilectionemq; ſanctorum in eorum qui tunc victuri ſunt mente plantauerint, tunc excandeſcens illa horrenda perſecutio, ipſos imprimis martyrij virtute coronet: deinde cæteros fideles corripiens, vel martyres Chriſti glorioſiſſimos, vel damnatos apoſtatas faciat. Quod ſignificare videtur apoſtolus Iohannes, ita ſcribens in Apocalypſi: Atrium autem quod eſt foris templum eijce foras, & ne metieris illud, quoniam datum eſt gentibus, & ciuitatem ſanctam calcabunt menſibus XLII. id eſt, eos, q nominetenus fideles ſola exteriora diligunt, ab electorum ſorte ſeparatos oſtendit: quia & ipſi ad perſequendã eccleſiam conuertẽtur nouiſſima illa perſecutione trium ſemis annorum: Et dabo, inquit, duobus teſtibus meis, & prophetabunt diebus MCCLX. amicti ſaccis, id eſt, arctiſſimis cõtinentiæ & preſſuræ laboribus accincti prædicabunt. Et paulopoſt: Et cum finierint, inquit, teſtimonium ſuum, beſtia quæ aſcendit de abyſſo faciet aduerſus illos bellum, & vincet eos, & occidet illos, & cætera. Quibus miniſtros eiuſdem beſtiæ, id eſt, Antichriſti, de occiſione † horum duorum teſtium, id eſt, martyrum, lætaturos, eiſdemq; etiã mortuis inſultaturos eſſe cõmemorat idem alio loco: Et vidi, inquit, de mari beſtiam aſcendentem, & dedit illi draco virtutem ſuam, & potẽſtatem magnam, id eſt, vidi hominem ſequiſſimi ingenij de tumultuoſa impiorum

† irrepſit hæc dictio per ſciolũ.

† bonoꝝ

C

† astringens

stirpe progenitum, cui mox nato, & p magicas artes à pessimis imbuto magistris, †adiungens se diabolus, totam virtutis suæ potentiam, per quam magica cæteris omnibus maiora patraret, indiuiduus comes attulit: Et data est, inquit, illi potestas facere menses quadraginta duos, id est, annos tres & dimidium. Percusso autē illo perditionis filio, siue ab ipso domino, siue à Michaele archangelo, vt quidam docent, & æterna vltione damnato, non continuo dies iudicij secuturus esse credendus est: alioqui scire possent homines illius æui tempus iudicij, si post tres semis annos inchoatæ persecutionis antichristi confestim sequeretur. Nunc autem quia ante consummatum tempus persecutionis illius dies iudij non veniat, scire omnibus licet. Post quantum vero tempus consummatæ eiusdem persecutionis venturus sit, nemini prorsus scire conceditur. Denique Daniel propheta, qui regnum antichristi MCCXC. diebus futurum describit, ita concludit: Beatus qui expectat & peruenit ad dies MCCCXXXV. Quod Hieronymus ita exponit: Beatus, inquit, qui interfecto Antichristo supra MCCXC. dies, id est, tres semis annos, dies XLV. præstolatur, quibus est dominus atq; Saluator in sua maiestate venturus. Quare autem post interfectionem Antichristi XLV. dierum silentium sit, diuinæ scientiæ est, nisi forte dicamus. Dilatio regni sanctorum patientiæ probatio est.

DE DIE IVDICII. Cap. LXIX.

ADueniet autem dies domini sicut fur, quia sicut ipse testatur, nescimus quando veniat dominus, sero, an media nocte, an gallicantu, an mane in quo cæli, inquit, magno impetu transient, elementa vero à calore soluentur. Qui autem sint cæli qui transient paulo superius docet idem apostolus Petrus dicens: cæli erāt prius & terra de aqua, & per aquam consistens verbo dei per † quæ ille tunc mundus perijt. Cæli autem qui nunc sunt & terra eodem verbo repositi sunt, igni reseruati in die iudicij. Non ergo firmamentum cæli, in quo sidera fixa circumeunt, non cælum æthereum, hoc est, inane illud maximum à cælo sidereo vsq; ad aëra turbulentum, in quo puro & quieto, diurnæq; lucis semper pleno, errantia VII. sidera vaga ferri creduntur. Sed cælum hoc aëreum, id est, terræ proximum, à quo aues cæli, quod in eo volent appellantur, quod aqua quondam diluuij deletis terrestribus transcendendo † perdidit, hoc ignis extremi iudicij eiusdem mensuræ spatio procrescens occupando disperdet. Nec sola hæc beati Petri sententia, qua illos dicit cælos igne iudicij perdendos, qua diluuij perierant, testatur sidereum cælum igneū lo quamuis maximo num esse tangendum, sed etiam domini sermo qui dicit: Statim autem post tribulationem dierum illorum sol obscurabitur, & luna non dabit lumen suum, & stellæ cadent de cælo: Neque enim sol obscurari, luna suo lumine priuari, stellæ poterant cadere de cælo, si cælum ipsum, locus videlicet eorum, igne voratum transibit. Nunc autem cælum quidem aëreum igne marcescet, sidereum manebit illæsum. Porro sidera obscurabuntur non suo lumine vacuata, sed maioris vi luminis ad aduentum superni iudicis, ne videantur obtecta, quod in hac vita lunam stellasq; omnes à potiore lumine solis interdiu pati cunctis in promptu est. Cum autem peracto iudicio fuerit cælum nouum, & terra noua, id est, non alia pro aliis, sed hæc ipsa per ignem innouata, & quasi quadam resurrectionis virtute glorificata claruerint, tunc, vt Isaias prædixit, erit lux lunæ sicut lux solis, & lux solis septempliciter sicut lux septem dierum. Quod autem Iohannes in Apocalypsi cum dixisset: vidi cælum nouum, & terram nouam: primum enim cælum, & prima terra abierunt, adiunxit, atque ait: & mare iam non est, vtrum maximo illo ardore siccetur mare, an & ipsum vertatur in melius nō facile patet: Cælū quippe nouū, & terram nouam: non autem, & mare nouum vspiam legimus futurū. Nam & typice potest intelligi quod dictum est: & mare iam non est, quia iam tunc non erit hoc seculum vita mortalium turbulentum, quod sæpissime in scripturis

D

† quàm

Aues cæli.

† perijt

Solem obscurari.

A maris nomine figuratur. Vbi autem ipsum extremi & vniuersalis iudicij sit discrimen habendum, inter multos sæpe quæritur; Constat nanque, quia cum descendẽte ad iudicium domino, in ictu oculi fuerit omnium resurrectio celebrata mortuorum, sancti confestim rapiantur obuiam illi in aëra: Hoc etenim intelligitur Apostolus indicare cum ait: Quoniam ipse dominus in iussu, & in voce archangeli & in tuba dei descendet de cælo, & mortui qui in Christo sunt resurgent primi, deinde nos qui viuimus qui relinquimur, simul rapiemur cum illis in nubibus obuiam domino in aëra. Vtrum autem & reprobi tunc sublimius à terra leuentur obuiam Iudici venturo, an meritis peccatorum ita prægrauentur, vt quamuis immortalia corpora habentes ad altiora nequeant eleuari, & præsidentte ad iudicandum domino sancti in sublimi à dextris eius, ipsi autem in inferioribus assistant à sinistris, tũc potius apparebit. Si vero tunc ignis ille maximus & altissimus vniuersam terræ superficiem operit, & resuscitati à mortuis iniusti nequeunt in sublime raptari, cõstat eos vtpote in terra positos igni circundatos Iudicis expectare sententiam. Sed an illo vrantur qui non per illum castigandi, sed æterno potius sunt igne damnandi, quis prȩiudicare audeat? Nanque aliquos electorum eo purgari à leuioribus quibusdam admissis & beatus Augustinus in libro de ciuitate dei vicesimo ex prophetarum dictis intelligit. Et sanctus Papa Gregorius in homilijs euangelij, exponẽs illud Psalmographi: Ignis in conspectu eius ardebit. Et: In circuitu eius tempestas valida: Districtionem quippe, inquit, tantæ iustitiæ tempestas ignisq; comitantur, quia tempestas examinat quos ignis exurat. Satis autem clarum est, quia raptis ad vocem tubæ obuiam domino in aëra perfectis seruis illius, conflagratio mundana non noceat, si trium puerorum mortalia adhuc corpora circunpositus camini ignis tangere nequiuit. Verum in hijs omnibus vtilius est cuiq;, castum se districti iudicis præbe

Ignis officium qui terram sic operturus

B re conspectibus, quàm de iudicij illius modo locove discutere. Sane quod Apostolus cum dixisset: rapiemur cum illis in nubibus obuiam domino in aëra, subdidit, dicens: Et sic semper cum domino erimus, non sic accipiendum est, tanquam in aëre nos dixerit semper cum domino esse mansuros, quia nec ipse vtique ibi manebit, †quia veniens transiturus est. *Venienti quippe ibitur obuiam, non manenti.* Sed ita cum domino erimus, *id est, sic erimus* habentes corpora sempiterna, vbicunque cum illo fuerimus.

†quã

DE SEPTIMA ET OCTAVA AETATE SECVLI FVTVRI. Caput LXX.

ET hæc est octaua illa ætas semper amanda, speranda, suspiranda fidelibus, quãdo eorum animas Christus incorruptibilium corporum munere donatas, ad perceptionem regni cælestis, contemplationemq; diuinæ siue maiestatis inducat, non auferens gloriam, quam exutæ corporibus à suæ quæque egressionis tempore beata in requie perceperant, sed maiore illas gloria etiam corporum redditorum accumulans: in cuius continuatæ, & non interruptæ beatitudinis typum, Moses cum sex illos dies primos, quibus factus est mundus, à luce & mane inchoatos, ad vesperum terminatos dixisset, in septimo, quo requieuit deus ab operibus suis, solius mane, non autem & vesperæ fecit mentionem. Sed cuncta quæ de eo commemoranda putauit, æternæ requiei & benedictionis luce concluſit. Quia sicut & supra meminimus, cunctæ huius seculi ętates sex, in quibus iusti domino cooperante bonis operibus insistunt, ita sunt superna ordinatione dispositæ, vt in primordijs suis singulæ aliquid lætarum rerum habentes, non paruis ærumnarũ tenebris, pressurarumq; consummantur. Requies vero animarum, quàm pro bonis operibus in futuro seculo percipiunt, nulla vnquam curæ alicuius anxietate turbata deficiet, sed vbi tempus iudicij & resurrectionis aduenerit, glorioſiore perpetuæ beatitudinis perfectione complebitur. Comparatur hijs ætatibus sacratissimum dominicæ passionis, sepulturæ, & resurrectionis tempus: Legimus enim scribente Euangelista Iohanne, quia

Christus ante sex dies paschæ venit Bethaniam, vbi deuotæ mulieris officio Iudas offensus, prodidit eum sacerdotum principibus. In crastinum autem ipse veniens in asino Hierosolymam cum turba deo laudes canentium, per continuos quinq; dies insidiosis eorum quæstionibus appetitus, sexta demum die crucifixus est: septima requieuit in sepulchro: octaua autem, id est, vna sabbati, resurrexit à mortuis: Quia præteritis quinq; mundi huius ætatibus, sancti nunquam reproborum insidias & odia pati cessarunt. At in sexta, quam dominus sua incarnatione confirmare in fide, sua passione redimere ab inferis, sua resurrectione & ascensione ad spem & dilectionem regni cælestis ascendere dignatus est, eximior beatorum martyrum virtus atrociora ab infidelibus persecutionum bella tolerauit. Sed hæc tanto fortius vicere, quanto certius nouere pro illo se pati, qui secum passo prius latroni, sed tunc cõfessori, promisit: hodie mecum eris in paradiso. Quæ beatissima paradisi requies, quia non alium finem quàm glorificæ resurrectionis habet initium, hoc significare volens euangelista Matthæus, cum dominum sexta feria passum, & sabbato sepultum esse scripsisset, dicturus de resurrectione sic incipit: Vespere autem sabbati, quæ lucescit in prima sabbati, venit Maria Magdalene & altera Maria videre sepulchrũ. Matth. 28. Vesperam quippe sabbati, quo dominus in sepulchro quieuit, non in noctem tenebrescere, sed lucescere dicit in vna sabbati, quia videlicet idem eius sepulchrum non corruptiõe suscepti corporis attaminandũ, sed sicut Isaias ait: Et erit sepulchrũ eius gloriosum, cito resurrectionis erat virtute sublimandum: quia nostram quoq; requies post exuta corpora animarum non aliquibus angorum est obscuranda tenebris, sed solis veræ & perpetuæ lucis suscipienda & accumulanda in fine muneribus. Hęc est magna illa & singularis octaua, pro qua sextus & vndecimus Psalmi scribuntur: cuius & verba dierum ita recordantur. Porro Matathias & Heliphalu & alij Leuitarum in citharis pro octaua canebant Epinicion, id est, victori domino in perpetuum venturę Ogdoadis, atq; iudicij laudes canebant. Epinicion quippe triumphũ, palmamq; significat. Vel de resurrectionis Christi mysterio prophetabãt, quæ merito singularis & magna vocatur octaua, quia omnis labentis seculi dies octaua ita est post septimum sabbati octaua, vt ipsa sit etiam prima septimanę sequentis. Quo modo autem prima totius seculi dies ita fuit prima, vt non haberet aliquos VII. prę-cedentes quibus esset octaua, & ideo singulariter prima est, ita singulariter non solum magna, sed & octaua est dies futuræ resurrectionis, quia sic post septimam sabbati proximi ventura est octaua, vt non aliquos habeat dies sequentes, quibus possit fieri prima, sed ipsa vna maneat cælesti luce perennis: Vnde bene propheta visionem huius diei sitiens, vnam eam vocat dicens: Quia melior est dies vna in atrijs tuis super milia. Cum ergo octauam in scripturis legimus, sciamus mystice & diem & ætatem posse intelligi, quia & dominus octaua die, id est, post septimam sabbati resurrexit à mortuis. Et nos non solum post septem volubilis huius seculi dies, sed etiam post sæpe memoratas septem ætates in octaua ætate simul & die resurgemus. Quæ vitæ dies in se quidem ipsa manfit semper, manet & manebit æterna; sed nobis tunc incipiet, cum ad eam videndam meruerimus intrare, vbi quo actu occupentur sancti, perfecta spiritus & carnis immortalitate renouati, testatur Psalmista, q deo per laudem amoris canit: Beati qui habitant in domo tua domine, in seculum seculi laudabunt te. Quo visu delectentur, idem consequenter exponit: etenim benedictionem dabit, qui legem dedit, ambulabunt de virtute in virtutem, videbitur deus deorum in Sion. Quales ad hanc venire possint, ipse qui est via, veritas & vita testatur dominus: Beati mundo corde, quoniam ipsi deum videbunt. Ergo noster libellus de volubili ac fluctiuago temporum lapsu descriptus, oportunum de æterna stabilitate, ac stabili æternitate habeat finem. Quem rogo si qui lectione dignum rati fuerint, me suis in precibus domino commendent, piaq; apud deum & proximos quantum valent agant industria, vt post temporales cælestium actionum sudores, æternam cuncti cælestium præmiorum mereamur accipere palmam.

Octaua in scripturis.

Psalm. 83.

A

IOHANNES NOVIOMAGVS LECTORI. S. P.

INuenimus & hoc opuſculum in eodem codice & eadem uetuſtate & literarum forma ſcriptum ad Vuicrhedam anglicanæ eccleeſiæ preſbyterũ. Quod quoniam Beda ipſe ſuperiori operi ſubiecit, & eiuſdem eſt argumenti: nec alterius eſt, quod phraſis quoq; oſtendit, quàm huius ſcriptoris: operepreciũ igitur uidebatur ut una cum alijs, quæ hic ſtatim ſequuntur ſuperioribus, addamus, priuſquam circulos decennouenales, ab annis domini ad noſtra uſque tempora ponamus, quorum hæc opuſcula ſunt paraſceue quædam. Argumentum uero eſt idem quod tractauit Dionyſius Romanus, cognomento exiguus, uidelicet de uetuſta ordinatione habita inter epiſcopos, diei paſchalis, circa quam ut ante quoq; teſtati ſumus, plurimum laborarunt.

REVERENDISSIMO AC SANCTISSIMO FRATI VVICRHEDAE PRESBYTERO, BEDA OPTABILEM IN DOMINO SALVTEM.

LIbenter accepi literas tuæ benignitatis amantiſſime in Chriſto frater, & capitula quæ rogaſti promptas deſcribere, ac tibi dirigere acceleraui, memor famuliaritatis ac dulcedinis qua cum illo aduenirem me ſuſcepiſti. Sed & quæſtionem illam merito famoſam de hyſtoria eccleſiaſtica ſuper qua me interrogaſti præſentem, cui tũc breuiter vt potui reſpondi. Nunc latius explanare etiam ſtudui, hoc eſt, de æquinoctio verno, quod in libro præfato Anatholius antiſtes reuerentiſſimus, in XI. Calend. April. die annotaſſe perhibetur, cum cæteri Aegyptiorum magiſtri
B hoc magis in XII. Calendarum earundem die annotandum eſſe decernant. Dicit nanq; ſanctus Proterius Alexandriæ antiſtes eccleſiæ, ad beatiſſimum papam Leonem ſcribens de paſcha, & manifeſte quidem ſecũdum curſum ſolis, XXV. die mẽſis Famenoth, qui etiam XII. Calendas April. æquinoctium eſſe cognoſcitur. Sed non oportet ab hoc æquinoctio primi menſis exordium iuxta curſum lunæ prorſus affigere. Alioquin per omnia ſolis circulo lunæ diſcurſus concordare deberat. Dicit & ſanctus Cirillus eiuſdem præſul eccleſiæ. Sol enim ipſe quotidie terræ mariq; & clauditur in fine diei, & in diei initio aperitur, & finit ſol curſum totius anni, in XII. Calendas Aprilis. Vnde te merito ſicut & cæteros mouet ſtudioſos, quomodo Anatholius cum ſit & ipſe eruditione ac genere Aegyptius quaſi contrarius Aegypti doctoribus ſcribat æquinoctium idem in XII. Calendas Apriles occurrere ſolere. Eſt ergo, inquiens, in primo anno initium primi menſis, quando ex X. & IX. Annoꝝ circuli initium, ſecundũ Aegyptios quidẽ mẽſis famenoth XXVI. die. Secundum Romanos vero XI. Calendas Aprilis in qua die inuenitur ſol non ſolum conſcendiſſe primam partem, verumetiam quadram iam in eadem die habere idem in prima ex XII. partibus. Hæc autem particula, id eſt, vernale eſt æquinoctium, & ipſa eſt initium menſium, & caput circuli, & abſolutio ſtellarum, curſuſq; planetæ, id eſt, vagæ, dicuntur, ac finis XII. particulæ, & totius circuli terminus, ſed facillime ratione poſſe credo doceri, non eum cæteris Aegypti & orientis præceptoribus in hoc eſſe contrarium. Facit enim ratio quadrantis (quem biſſextum vocant) vt ſol æquinoctialem ſui curſus locum in ſignifero circulo, nũc in primo exortu ſuo, nunc in meridie, nunc in occaſu, nunc media nocte conprehendat, & quotiens mane vel meridie fieri æquinoctium contigerit, ad XII. Calendarum Aprilium, quotiens autem veſperi, vel media nocte ad XI. Calendarum earundem diem pertinet. Abſque enim contradictione nox omnis ex quo dominus à mortuis reſurrexit, ſequentis diei temporibus anteponitur, non autem præcedentis apponitur. Vnde conſulte Anatholius non vetat in XI. ſed ante X. Calendarum Aprilium paſcha celebrari, cum ipſe in eodem libro diligenter ex antiquorum pariter & nouorum patrum ſcriptis affirmet. Ante tranſcenſum æquinoctij paſcha agi non poſſe:

Ipſe enim ſibi teſtis erat, quod ſcribens non prima ſedis æquinoctialis tempora, ſed C
vltima ſignauit, hoc eſt, ea à quibus paſchæ celebrationem incipere poſſe nouerat. Cum enim ſecundo vel tertio anno poſt biſſextum paſchæ dies dominicus in XI. Calendarum Aprilium occurrerit, conſtat nimirum quod cum æquinoctio paſchæ tempus inchoatur. Cuius ceremoniæ partes celebrantur eiuſdem prima noctis: quamuis illa mediante, vel etiam inchoante perfici æquinoctium nullus ambigit: eo quod profecto dominicæ, ipſam reſurrectionis rite celebrari horam, quæ dilucu lo facta eſt: & vt patententer animaduertas, quod Anatholius veſpertinum ſpeciali ter æquinoctium ſcribat, à quo paſcha incipere poteſt, quodq; ad XII. Calendarum Aprilium regulariter reſpicit: Attende quid in ſequentibus ex antiquorum ſententia patrum annotat. Cum enim ſunt duo æquinoctia veris & autumni æquis ſpatijs direpta, & XIIII. die primi menſis ſit ſtatuta ſolennitas poſt veſperam quando luna ſoli appoſita è regione deprehenditur, ſicut etiam oculis probare licet. Inuenitur itaq; vernalis æquinoctij partem ſol obtinens, luna vero autumnalis. Quid ergo mi randum ſi in XI. Calendarum Aprilium æquinoctium fieri dicat, eum de illa loquens hora declarat, quando occidente ad veſperam ſole, luna econtrario ſuum attollit exortum, vbi pariter intuēdum, quod æquinoctia veris & autumni æquis ſpatijs dixit eſſe direpta. Et inde colligendum quod ab æquinoctio ad æquinoctium di midium anni computare debeamus, atq; autumnale XIII. Calend. Octob. annotare, centum videlicet & octogintaduobus diebus e vernali diſcretum, quod eſſe veriſſimum etiam horologica docet inſpectio, maxime cum hanc æquiſſimam anni inter æquinoctiorum direptionem antiquiſſimi & eruditiſſimi doctoris Ariſtotelis verbis aſtruat, q fuit vnus ex illis LXX. illuſtribus ſcripturę ſacræ interpretibus. Quod autem idem ait Anatholius in qua die inuenitur ſol, non ſolum conſcendiſſe primam partem, verumetiam quadram iam habere in ea die, id eſt, in prima & XII. D
partibus, XII. partes XII. ſigna horoſcopij nominant, quæ tricenis diebus & paucis inſuper horis ſolem ſingula tenent. Vnde & Maro de ijſdem dicit: Idcirco certis dimenſum partibus orbem. Per duodena regit mundi ſol aureus aſtra: Quarum videlicet partium prima & iuxta naturam à loca æquinoctij vernalis incipit. Hæc autem prima & XII. vernale eſt æquinoctium, quia nimirum partes eiuſdem initium ſcilicet vbi ſol primo poſitus eſt, ipſum tenet æquinoctium, recte præmittit ſolem in ea die non ſolum conſcendiſſe primam partem, verumetiam quadram iam in ea die habere. Quia quotiens æquinoctiale tempus iuxta rationem præfatam in XI. Calendarum Aprilium incidit, totiens in ipſo temporis momento illa quarta pars diei, quæ annuatim accreſcere ſolet, ſecundum naturam perfecta eſſe dinoſcitur. Nam cum XII. Calendarum earundem die contigit æquinoctium tum in ipſo æque die, & in ipſa æquinoctiali hora quadrans idem expletur. Ideo autem addimus naturaliter quia conſuetudinis eſt humanę, varijs illum temporibus anni prout cuilibet generi placuit inferere. Naturalis vero eſt rationis in completione &circuliſ ſolis adijci, quia circulus ſignauit in ea quam vt ſupra propoſuimus ſententia, dicens: Et finit ſol curſum totius anni, in XII. Calend. April. & ne quis forte nos nō cōtendat in hac Anatholij ſententia. Hoc quod ipſe ſenſit intelligere potuiſſe, libet pauca annectere quæ de ijſdem partibus & æquinoctio vir doctiſſimus Victor Capuanæ vrbis antiſtes deſcribebat. Cæleſtis, inquit, circulus per quem ſol & luna & ſtellæ, quæ planete appellantur: contra impetum totius cæli proprio motu feruntur, per duodecim partes, iudicio eſt ſapientiæ diſtributus. Quibus peractis CCC LXV. die, quo toto tempore annus expletur, dum ſol repetierit circuli ſupradictipri mæ partis initium, oritur anni principium, quod fit à XII. Calendarum Aprilium die vſque ad XI. Sæpe enim veſpere, interdum nocte, nonnunquam ipſa Calendarum XI. Aprilium die prouenire deprehenditur. Viceſima igitur die ſexta Martis menſis ſecundum Alexandrinos, hoc eſt, iuxta Latinos XII. vel XI. Calendarum Aprilium die fit, iuxta ſolis curſum primi menſis initium, ne quis nos inconſtantiæ velit arguere, quod velut ſub ambiguo fluctuantis diem primi menſis minime de-

A finiamus. Huiusmodi obiurgator aut potius inqsitor sciat, quod solertissima à septima diei hora, horam primam alterius diei docet incipere, & cum sit XXV. dies Martis mensis, XII. Calendarum Aprilium, si vespere eiusdem diei sol spatium primæ partis illustret, iam XXVI. ascribitur. Aegyptiaca vt diximus traditione subtili, & sine dubitatione probabili, & post pauca: Igitur luna, inquit, si XIIII. reperitur, sole in prima parte sui circuli constituto, iure primi mensis ascribit. Si vero prius XIIII. luna hoc pleno lumine orbis effulserit, quam sol memoratam primam partem circuli sui contigerit, XII. mensis esse reperitur vel reputabitur. Et ita quoties ita contigit, solennitas differtur ad alterum plenilunium, quam venire necesse est adhuc sole in prima parte de duodecim circuli partibus constituto. Hæc de verbis beati Victoris assumere placuit, quatenus sententia sancti patris Anatholij, quæ & in ipsius opere paschali, & in historia ecclesiastica plerisq; obscura est, per eius tibi dicta clarior redderetur. Sed neq; hoc prætereundum, quod sunt quæ contendunt Anatholium in hac sententia nequaquam vndecimum, sed octauum Calendarum Aprilium diem posuisse dicentes: cum hanc sententiam in historia ecclesiastica poneret diem pro diem mutuasse, & quod cætera bene ac philosophicæ posita viderit, vno verbo corrigere voluisse, quod in ea minus perfecta dictum conspexerit, ne illum videlicet quem laudare proposuerat, palam notabilem monstraret, si eius pura & vt ipse scripserat suis videret historijs. Sed mirum si Eusebius tam circũspectus sermone, & sensus scriptor: intãtum laudes aliorum potuit esse cupidus, vt eorum scripturis deflagrans, ea quæ non dixerant illos dixisse finxerit, nec formidant argui, postquam lectoris sui integra eorum opuscula perscrutarentur. Atque quæ ipse de his assumpserat: aliter in suis autoribus posita offendissent. Mirum si Victorẽ cuius dicta posuimus virum æque eruditionis eximiæ talis impositura latuit, qui in alio opere scribens de pascha, hanc eandem sententiam Anatholij de historia eccle-
B siastica quasi iure laudabilem ac memorabilem assumens, vbi oportunum reprobatur inseruit, & ipse vndecimum in ea non octauum Calendarum Aprilium scribens diem. Sed & Dionysius cognitione exiguus scientia præcipuus, mirum quare vel ipse in epistolis suis paschalibus Anathalij suffragium de historia ecclesiastica flagitaret, si eius ibi dicta sciret falsata, quem vt græcæ etiam linguæ peritissimum qualiter hæc sint primo edita latere non potuit attentio. Sed quia mensis hic vnde sumat exordium, vel vbi terminentur, euidenter ibi idem in Moysi scriptis non colligitur. Præfati venerabiles CCCXVIII. pontifices antiqui moris obseruantiam, & exinde à sancto Moyse traditam, sicut in VII. libro ecclesiasticæ historiæ fertur solertius inuestigantes. Ab VIII. Iduum Martiarum vsq; in diem nonarum Aprilium nam lunam facere dixerunt primi mensis initium, & XII. Calendarum Aprilium vsque ad XIIII. Calend. Mai. lunam XIIII. solertius inquirendam. Itaque verisimile videtur. Eusebium quidem quod in græca autoritate inueniret, fideliter suis indidisse historijs. Ipsum vero libellum Anatholij postmodum in aliquibus latinorum exemplaribus esse corruptum, eorum nimirum fraude, qui paschæ verum tempus ignorantes erroneam suam tanti patris autoritate defendere gestirent. Sed quærũt illi qui Eusebium magis vnam emendasse sententiam, quam alibi quilibet totũ Anatholij putant infalsasse libellum, quomodo in illo libello sit scriptum. Sed quid mirũ si in XI. luna errauerint qui III. dies addiderunt ante æquinoctium, in quibus pascha immolari posse definiunt, quod certum omnimodis putari absurdum. Quibus respondendum quia Anatholius potuerit nosse plurimos qui sic vel sic de paschæ senserint, nec tamen ad nostram notitiam peruenerint. Et econtra quærendum ab eis quomodo in ipso libello sit scriptum. Est ergo in primo initium primi mensis, quod XIX. annorum circuli initium secundum Aegyptios quidem mensis Faminoth XXVII. die, iuxta Macedones vero distri mensis XXII. Secundum Romanos Martis vero mensis XXV. die idem VIII. Calendas Aprilis cum XXVI. dies mensis Aegyptiorum Faminoth, & XXII. dies mensis Macedonum distri non sit VIII. Calendarum Aprilium, sed IX. Calend. April. Nonne verisimilimum apparet, quàm

fit falſata ſentẽtia, vbi ipſe qui VIII. Calend. pro IX. Calend. April. mutauit. Oblitus C
eſt etiam Aegyptiorum vel Græcorum menſium ſtatum mutare. Sed his quæ minus nota erant manere permiſit vt fuerunt, illud ſolummodo quod ſuis ſibiq; vſibile erat mutauit. Quid ſane horum ſit verius, illi potius qui Anatholium græcum legunt, videant. Verum ſi Euſebius vnam ſententiam ſeu quælibet totum ipſum libellum à ſuo ſtatu mutauerit. Conſtat autem abſque vlla dubietate quamuis plurima verterit æquinoctium octaua Calendarum Aprilium die nequaquam poſſe reperiri. Quod in conſpectione horologica ex aperta ratione probabitur. Regula eñ tenet eccleſiaſticę obſeruationis, quæ & edictis patrum priorum & clarius eſt Niceno probata concilio, vt paſchæ dies dominicus ab XI. Calendarum Aprilium vſq; in VII. Calendarum Maiarum diem quæratur. Item catholicæ inſtitutionis regula præcipit, vt ante vernalis æquinoctij traanſcenſum paſcha non celebretur. Qui ergo VIII. Calendarum Aprilium putat eſſe æquinoctium, neceſſe eſt idem aut ante æquinoctium paſcha celebrari licitum dicat, aut ante VII. Calendarum diem paſcha celebrari licitum neget. Ipſum quoq; paſcha quod dominus pridie quàm pateretur cum diſcipulis fecit, aut nona Calendarum Aprilium die non fuiſſe, aut ante æquinoctium fuiſſe confirmet.

PRimo anno circuli decennouenalis XXX. eſt luna in XI. Calendarum Aprilij, eodemq; anno luna XIIII. quinta die Calendarũ Aprilium, id eſt, Nonas Apriles: iungeq; ad XXX. & ſume regulares mẽſis Aprilis, eo anno quo XIIII. luna Aprilem incurrat. Eo vero quo menſe Martis luna XIIII. incurrit, tarde Martis regulares XXXVI. Ex epactis vtiq; agnoſcis facillime, vtrum in Martium an in Aprilem, luna XIIII. eueniat. Si eñ plus XV. aut minus V. epactis habes, Aprili luna XIIII. cõputatur. Tene ergo regulares in Aprili XXXV. & ſubtrahe epactas ſemper eius anni, & quod remanſerit, ipſa eſt dies lunæ XIIII. vtputa tertio anno circuli decennouenalis XXII. erunt epactæ, tolle XXII. de XXXV. & remanent XIII. tertiadecima die menſis Aprilis, id eſt, Idus Aprilis luna XIIII. occurrit. Si vero feriam quæras XIIII. lunæ, adde concurrentes anni illius numero, qui relictus eſt, vtputa iſtis XIII. qui in præſenti ſunt, in Aprili quoq; regulares VII. Hæc omnia collige & poſtea diuide per ſeptenarium, & quod remanſerit ipſa eſt feria lunæ XIIII. & ſic facillime ad diem dominicum peruenies. Menſe autem Martis tene regulares XXXVI. ſubtrahe epactas anni illius, verbi gratia, ſecundo anno circuli decẽnouenalis XI. fiunt XXV. XXV. die mẽſis eiuſdem, XIIII. luna aderit, id eſt, VIII. Calendarum Aprilium. Si vero feriam eiuſdem diei requiras, adde numero præſcripto concurrentes anni illius & regulares IIII. in Martio. Iis quoq; in vnum collectis partitoq; per ſeptenarium, & quod remanſerit ipſe eſt dies lunæ XIIII. ſi nihil remanſerit VII. feria eſt. Igitur ſi detractis epactis XXX. remanent tamen quodcunq; ſuper eſt, ipſe eſt dies menſis, in quo XIIII. lunam reperies, vt eo anno quo IIII. epacte fiũt, abſume IIII. de XXXV. & remanent XXXI. Tolle XXX. & remanet I. Prima die menſis XIIII. luna occurrit, id eſt, Calendas Apriles. Si deductis epactis XXX. tantum remanent, XIIII. die menſis luna XIIII. euenit, quod ſemel intra XIX. Accidit annos, quando VI. epacte aſſcribuntur, & III. Calendarnm Aprilium XIIII. luna prouenit. Vt te exemplis ad inueniendã inſtruã feriam qua XIIII. occurrat luna, vtputa anno præſenti dñicę incarnationis DCCLXXVI. ſume epactas huius anni XXVI. detractisq; eiuſdẽ XXXV. regularibus & remanẽt, IX. & ecce IX. die mẽſis XIIII. luna erit. i. v. Idus April. Iunge etiã concurrentes anni præſentis. i. I. ad IX. & fiunt X. & his adde VII. & fiunt XVII. hos partire per VII. bis VII. XIIII. & remanent III. tertia feria erit. Luna XIIII. IIII. XIIII. V. XVI. VI. XVII. VII. XVIII. I. XIX. qui eſt dies paſchæ V. Idus April. XIIII. luna IIII. Idus XV. III. Idus XVI. II. Idus XVII. Idus XV. IIII. XVIII. Calendas Maias XIX. Secundo anno poſt hunc VII. ga plus V. ſunt. & minus XV. ad Martium pertinet XIIII. luna quam ſic requires. Sume regulares Martis menſis XXXVI. detrahe ab eis VII. & remanent XXIX. viceſimonono Martis menſis, id eſt, IIII. Calendarum Aprilium, XIIII. tibi luna occurrit. Ad inueniendam feriam, ſume eaſ-

A dem XXIX. & adde eis concurrentes anni illius, id est, II. fiunt XXXI. In his quoq; adjce regulares IIII. & erit omnis summa XXXV. partire per VII. Quinquies enim VII. fiunt XXXV. & nihil remanet, quia septima feria erit luna XIIII. IIII. Calendarũ Aprilium & XV. III. Calend. April. ipse est dies dominicus paschę, etiam per singulos circuli decennouenales annos. Semper his regularibus & hac ratione annuis epactarum detractis diebus, XIIII. sine errore reperies lunam, & illis regularibus cõcurrente numero præscripto iunctis. Feriam quoq; XIIII. lunæ reperies, & sic computatis ferijs, quæ supersunt septimanæ illius, lunæ quoq; ætatem crescentis singulis appone diebus, & tum simul locum lunæ, & ætatem certissime inuenies. Hæc dilecte comes proprio argumẽta labore descripsi tibimet, tu dic quo munere mecum certares hodie dum talia do tibi fessus.

¶ Enarratio *dodrantis & semunciæ in partibus horarum, per quas lunaris luminis ratio cõputatur apud scriptores.*

FRAGMENTVM.

VNius semper horæ dodrante & semuntia transmissa, id est, diuisio vnius horæ spatio, in XXIIII. semuntias, quia tot sunt semũtiæ in libra plena: Iterumq; diuide XXIIII. in IIII. hoc est quater sex, & ter VI. dodrans dicitur, semel vero quadrans, & hoc est quod ait vnius horæ dodrante, id est, tribus partibus X. & octo semuntijs. Quod vero & semiuntia sex reliquarum semiuntiarum. Ad quadrantem pertinentium vnam voluit adiungi dodranti, vt essent XIX. semiuntiæ, quo æstus oceani quotidie tardius veniret, tardiusq; recederet.

B

DE ORDINATIONE FERIARVM PASCHALIVM PER THEOPHILVM EPISCOPVM CAESARIENSEM AC RELIQVORVM EPISCOPORVM SYNODVM.

POst resurrectionem vel ascensionem domini saluatoris apostoli quomodo pascha deberent obseruare, nihil ordinare potuerunt, quia dispersi erant per vniuersum mundum, & ad prædicandum occupati. Sed quacunque die XIIII. luna mẽse Martio fuisset, pascha celebrabant. Post transitum ergo de hoc mundo omnium apostolorum, per singulas prouintias diuersa tenebant ieiunia. Nam galli quacunq; die VIII. Calendarum Aprilium fuisset, quando Christi resurrectio tradebatur, semper pascha celebrabant. In Italia vero alij XX. dies ieiunabant, alij VII. Orientales vero sicut apostolos viderunt vt supra dictum est, decimaquarta luna, mense Martis pascha tenebant. Cum ergo hæ tales obseruationes per singulas prouintias tenerentur, vnde meror erat sacerdotibus, eo quod à quibus vna fides recte teneba tur, eorum dissentirent ieiunia. Tunc papa Victor Romanæq; vrbis episcopus direxit autoritatem ad Theophilum cæsariensis Palæstinæq; antistitem, vt quomodo pascha recto iure à cunctis catholicis celebraretur ecclesiis, inibi fieret ordinatio, vbi dominus & saluator mundi fuerat in carne versatus. Percepta itaq; autoritate prædictus episcopus non solum de sua prouintia, sed etiam de diuersis regionibus omnes episcopos euocauit. Vbi cum illa multitudo sacerdotum cõuenit, tunc Theophilus episcopus protulit autoritatem ad se missam Victoris papæ: & quid sibi operis fuisset iniunctum ostendit. Tunc pariter omnes dixerunt episcopi, nisi prius q̃modo mundus fuerit à principio inuestigatus, nihil potest de obseruantia paschę salubriter ordinari. Dixerunt ergo episcopi: Quem credimus factum fuisse in mun

do primum nisi dominicum diem. Theophilus episcopus dixit, Probate quod dicitis: Responderunt episcopi. Secundum scripturæ autoritatem factum est vespere & mane dies primus. Deinde II. III. IIII. V. VI. VII. In quo septimo requieuit deus ab omnibus operibus suis, quem diem sabbatum appellauit. Ergo cum nouissimum diem signet sabbatum, quis potest esse primus, nisi dominicus dies: Theophilus episcopus dixit. Ecce de die dominico, quia primus sit probastis, de tempore enim qd dicitis? Quatuor enim mundi tempora accipiuntur: ver, æstas, autumnus, hyems. Quod ergo tempus primum factum in mundo: Episcopi responderunt, vernum. Theophilus episcopus dixit. Probate quod dicitis: Et illi responderunt. Scriptum est: Germinet terra fœni herbam secundum genus suum & ligni fructiferum, ferēs fructum suum. Hæc autem temporibus veris accipitur. Theophilus episcopus dixit, In quo loco caput mundi esse creditis? In principio temporis, an in medio tempore, aut in fine? Episciscopi responderunt. In æquinoctio VIII. Calendarum Aprilium. Theophilus episcopus dixit, Probate quod dicitis. Et illi responderunt: Scriptum est quia fecit deus lucem, & vocauit deus lucem diem, & fecit deus tenebras, & vocauit tenebras noctem, & diuisit inter lucem & tenebras æquas partes. Theophilus dixit: Ecce de die vel tempore probastis, De luna quid vobis videtur? Vtrū crescentem ac iam plenam, an imminutam à deo fuisse consecratam. Episcopi respōderunt, plenam. Et ille, Probate quod dicitis: Responderunt, Et fecit duo luminaria magna, & posuit ea in firmamento cæli vt luceant super terrā. Luminare maius in inchoationem diei, luminare minus in inchoationem noctis, non poterat aliter nisi esset plena. Nunc ergo inuestigauimus, quomodo in principio factus fuerit mundus, id est, die dominico. Verno tempore in æquinoctio, quod est VIII. Calendarum Aprilium, luna plena per ipsum tantummodo tempus & elementa resurgunt. Theophilus dixit: Nunc igitur agendum est de ordinatione, quomodo debeamus pascha tenere. Episcopi dixerūt, Nunquid potest dies dominicus præteriri, vt in eo pascha minime celebraretur, qui tot & talibus benedictionibus sanctificatus est. Theophilus dixit: Dicite ergo quibus & qualibus benedictionibus eum esse sanctificatum asseritis, vt scribere possimus. Episcopi dixerunt, Prima illi benedictio est, quia in ipso tenebræ sunt remotę, & lux apparuit. Secunda est illi benedictio, qd de terra Aegypti vel vt de tenebris peccatorum quasi per fontem baptismi per mare rubrum populus fuisset liberatus. Tertia illi benedictio est, quia in eodem die cælestis cibus manna hominibus datus est. Quarta illi benedictio est, quia Moyses mādat ad populum: Sit vobis obseruatus dies primus & nouissimus. Quinta illi benedictio est, vt in CXVII. psalmo dicit: Circundederunt me sicut apes, & exarserunt sicut ignis in spinis. De resurrectione autem domini dicit: Hæc est dies quam fecit dominus, exultemus & lętemur in ea, vsq; ad cornu altaris. Sexta illi benedictio est quod in ipsa dominus resurrexit. Vides ergo quia dies resurrectionis dominicus singulariter in pascha teneri possit. Theophilus dicit, De tempore autem ad Moysen mandatum est à deo. Hic mensis erit vobis initium mensium, pascha facite in eo. Omnes ergo XXX. dies à domino consecrati sunt. Episcopi dixerunt, Iam superius dedimus responsum, principium mundi esse æquinoctium VIII. Calendarū Aprilium. Et ab VIII. Calend. April. vsque in VIII. Calendas Maias, legimus esse consecratos. Theophilus dixit: Ecce impium non est, vt passio dominica, tantum sacramēti mysterium, extra limitem excludatur. Passus nanque dominus ab XI. Calendarum Aprilium, qua nocte à Iudæis traditus est, & ab VII. Calend. resurrexit, quomodo ergo tres dies extra terminum excluduntur. Omnes episcopi dixerunt, Nulla ratione fieri debet, vt tantum sacramētum extra limitem excludatur, sed hi tres dies intra terminū inducantur, & de subter retrahere constitutum est. Ergo in illa synodo ab XI. Calendarum Aprilium vsq; in XI. Calendarum Maiarum, pascha debent seruare, & nec ante nec postea cuicunq; constitutum limitem transgredi liceat. Similiter & de luna præceptum diuinum teneatur. Mandatum est per Moysen: Sit vo

A bis obſeruatum à decimaquarta luna vſq; XXI. Has ergo VII. lunas ſimiliter in pa-
ſcha tenendo conſtat fuiſſe, conſecrata ſunt. Quando ergo fit intra illum limitem ab
vndecimo Calendarum Aprilium vſque in XI. Calend. Mai. dies dominicus, & lu-
na ex illis octauo ſanctificata, Paſcha nobis viſum eſt celebrare. Omnis paſchalis lu
na cuiuſcunque ætatis eſt, ſi detrahis ab ea ſeptem, fiet tibi ætas lunæ, quæ fit in initio
quadrageſimæ. Verbi gratia. Si XV. luna eſt paſchalis, tolle de quindecim duode-
cim, & remanent III. Tertia eſt luna in initio quadrageſimæ, eo anno quo XV. luna
eſt die dominico paſchæ, & cætera ſimiliter. Memento quod anno biſſextili lunæ
Februarij menſis XXX. dies, & tamen luna Martij mẽſis XXX. dies habeat, ſicut ſem
per habet, ne paſchalis lunæ ratio vacillet.

SEQVVNTVR CANONES ANNALIVM, LVNARIVM AC DECENNOVENALIVM CIRCVLORVM.

Si noſſe vis quotus ſit annus ſecundum Græcos duntaxat, multiplica XV. per CC
CCXVIII, fiunt VIMCCLXX. adde indictiones anni cuius volueris, quæ præſen-
tis anni II. eſſe comprobatur, & fiunt VICCLXXVI.

¶Si noſſe vis indictionem quota ſit, ſume annos ab Adam quos habueris, & eos
partire per XV. quot remanent, tanta eſt indictio: ſi nihil remanet, XV. eſt.

¶Si noſſe vis quotus ſit circulus ſolis, ſume iam dictos annos, & eos partire per
B XXVIII. & quot remanent, tantus eſt circulus ſolis.

¶ Si vis ſcire quid ſit concurrens, ſume circulum ſolarem, qui nunc XXVIII. eſſe
comprobatur, & quartam eiuſdem numeri ipſi adiũcias, partire per ſeptem, & quot
remanent, tantus eſt concurrens in IX. Calendarum Aprilium.

¶Si noſſe vis quotus ſit circulus lunæ, ſume annos ab Adam, & hos partire per
XIX. & quot remanent, totus eſt circulus.

¶ Si vis ſcire quota eſt epacta, ſume annos decennouenales quot fuerint, & de
ipſis ſubtrahe ſemper vnum, & illos alios multiplica per XI. & poſtea partire per
XXX. & quot remanent, tota eſt epacta.

¶Si noſſe vis, quotus ſit annus ab Incarnatione domini noſtri Ieſu Chriſti, ſcito
quot fuerint ordines indictionũ, vtputa quinto anno Tyberij principis XLVI. hos
per XV. multiplica, fiunt DCXC. adde regulares XII. quia quarta indictiõe ſecũdum
Dionyſium dominus natus eſt: & indictione anni cui volueris, vtputa in præſenti
vna fiunt DCCIII. Iſti ſunt anni natiuitatis domini.

¶Si vis quota ſit indictio ſcire, ſume annos ab Incarnatione domi, id eſt, DCCL
XXV. his ſemper adijce III. fiunt DCCLXXVIII. hos partire per XV. remanent XIII.
tertiadecima eſt indictio anni præſentis, ſi nihil remanet, XV. eſt.

¶Si noſſe vis quotus ſit circulus lunæ, ſume annos domini, vtputa DCCLXXIIII.
& ſubtrahe ſemper duo, & remanent DCCLXII. hos pertire per X. & IX. remanent
duo, ſecundus circulus lunæ decennouenalis eſt, quotiens nihil remanet, nonusdeci
mus eſt.

¶Si vis ſcire quotæ ſint epactæ, computa à primo anno decennouenali, vſque in
diem quem volueris, vtputa in quintum annum. Dimitte ſemper vnum, remanent
IIII. multiplica per IIII. annos XI. annuas epactas, & facies quater vndecim XLIIII.
XIIII. eſt epacta in ſecundo circulo decennouenalis. Ita per omnes X. & IX. annos
ſub hac breuiatione computabis.

¶ Si noſſe vis adiectiones, id eſt, cõcurrentes ſeptimanæ dies, ſume annos ab In
carnatione domini quot fuerint, vtputa DCCLXIIII. per indictionem ſecũdam, & an

norum qui fuerint quartam partem semper ipsis adde, id est, nunc CXC. & I. fiunt simul DCCCCLV. his adde regulares IIII. & fiunt DCCCCLIX. hos partire per septē, remanent septem. Septem sunt epactæ solis, id est, concurrentes septimanæ dies, p superscriptas indictiones II. C

¶Si vis scire quotus sit annus cycli X. & IX. annorum, sume annos domini quot fuerint, vtputa DCCLXIIII. & vnum semper adhjce, & fiunt DCCLXV. Hos partire p X. & IX. remanent V. quintus est annus cycli decennouenalis, cp si nihil remanserit, nonusdecimus est.

¶Si nosse vis quota sit indictio, sume annum domini & adhjce III. partire per XV. & quod remanet ipsa est indictio anni præsentis.

¶Si vis scire quotæ sint epactæ lunares, partire annos domini per X. & IX. & q̃d remanet, multiplica per XI. Item partire per XXX. & remanent epactæ.

¶Si nosse vis concurrentes septimanæ dies, sume annum domini, & eorũdem annorum qui fuerint, quartum semper adhjce super annum domini. His quoque IIII. adde, quia quinque concurrentes fuerunt natiuitatis domini: hos partire per VII. & remanent epactæ solis.

¶ Si vis scire quotus sit annus circuli decennouenalis, sume annum domini, & vnum addens, quia secundo eiusdem anno natus est, partire per X. & IX. & quod remanserit ipse est annus circuli decennouenalis.

¶Si nosse vis quotus cyclus lunaris est, sume annos domini & vnum, diuide per IX. & quod remanserit, ipse est annus circuli lunaris.

¶Si vis scire bissextilem annum, partire annum domini per IIII. quantum remanserit, tot anni à bissexti.

¶Si nosse vis quot punctos vnaquæque luna in die luceat secundum Romanos, sume dies à Ianuario, vtputa in Non. Martij. LXVI. Vide quotus sit cyclus lunæ, vtputa VI. multiplica ipsum circulum lunæ quinquies, fiunt LXXV. adde ad dies CC. Ianuarij, fiunt CXV. de LX. bis. CXX. remanent VI. ipsi sunt puncti lunæ ipsius quod luxerit, id est, hora & punctus horæ secundæ. D

¶ Si ipsam lunam vis inuenire, memento quod habueris in summa, antequam per XL. partireris, & quotiens deduxisti XL. tot asses adhjcias ad summam eandem, & iterum multiplica tum circulum lunæ sexies, iunges ad summam, deinde per XXX. & lunam eiusdem diei inuenies.

¶Si vis scire initium quadragesimæ quando annus communis est, require à Pascha, vsque in Idus Apriles, quot dies ibidem inueneris, totidem computa dies à Calend. Mart. retro, hoc erit initium quadragesimæ. Quando vero emboliſmalis annus fuerit, computa à pridie Iduum April. vsque in Pascha, & quot dies ibidem habueris, totidem dies require à Calend. Mart. ante, & hoc erit initium quadragesimæ. Et hoc nolo te fallere, quia cõmunibus annis Pascha semper ante pridie Idus Aprilis habetur: emboliſmus semper antea extenditur.

Si vis scire quota sit epacta anno quo volueris, computa quota sit luna in XI. Calend. Aprilis, & ipsa luna erit epacta. Verbi gratia, si luna fuerit IX. in XI. Calend. April. ipsa erit epacta, vel quo numero lunam inueneris, ipsum numerum epacta habebit. In quali autem articulo vel iunctura in eodem anno epactam habueris, in ipso terminum paschalem & cyclum lunæ ibidem tenebis.

¶Si vis scire quota sit luna in initio quadragesimæ, computa in quo volueris anno, in quota feria euenerit terminus paschalis, & in ipsa feria incipe, & computa à secunda luna per singulas ferias, vsque in dominicam, & quomodo ibi lunam inueneris, sic erit initio quadragesimæ. Similiter & in rogationes lunam computa, in ipsa feria à XX. prima vsque in secũda feria post dominicam, & quomodo ibi inueneris, ita erit luna rogationis. Si in XI. Calend. April. fuerit luna, XV. seu XIIII. aut XIII. vel minus in ipsa lunatione poteris pascha celebrare. Sin autem in XI. Calend. April. fu

A erit à XVI. aut XVII. vel amplius in ipsa lunatione, nullo modo poteris pascha celebrare, nisi peracta ipsa lunatione & alia subsequente, pascha in illa lunatione sine vlla ambiguitate poteris celebrare. Si vero i VIII. Idus Martij fuerit nata luna, aut post VII. Idus Mar. vsq; in nonas April. in ipsa lunatione pascha nullo modo celebrabis.

¶Si vis scire quota sit luna initio quadragesimæ, sume lunam paschæ anni cui volueris, & tolle inde semper XII. & quot remanent, tota luna erit initio quadragesimæ. Verbi gratia. Si XV. erit luna paschæ, tolle inde XII. remanent III. tertia erit luna in initio quadragesimæ.

¶Si vis scire quãdo bissextus sit, sume annum domini, vt est annus præsens DCLXXXVIII. hos partire per IIII. si nihil remanserit, bissextus est. Si autem I. aut III. aut II. remanserint, bissextus non est. Et ne tibi forsitan aliqua caligo erroris occurrat per omnem computum quem ducis, si nihil superfuerit, scias eũdem computum esse, per quem ducis. vtputa si per X. & IX. ducis & nihil superfuerit, scias X. & IX. esse. si per XV. si per VII. VII.

¶Querẽda est natiuitas lunæ XIIII. ab VIII. Idus Mart. vsq; in Nonas April. quæ primi mensis nouorum initium ostendit, à XII. Calend. April. vsque XIIII. Calend. Mai. in quacunque die luna XIIII. occurrerit, ipsa te ad celebrationem sancti Paschæ perducet. Si vero XIIII. luna ante XII. Calend. April. occurrerit, hoc est, aut XIII. Calend. April. aut XIIII. aut XV. Calend. April. scito quoniam paschalis luna non est: sed cum eãdem lunam XXX. perduxeris, alia die nata fuerit, in ipsa caute sanctum paschæ celebrabis. Similiter cautus esto, vt XIIII Calend. Mai. luna XIIII. non transcendat, aut ad XIII. Calend. Mai. aut ad XV. Calend. Mai. Nam incipies in magnum deduci errorem. Christianorum vero Pascha ab XI. Calend. April. vsque in VII. Calẽ. Mai. quocunque die dominica luna occurrerit, sanctum Pascha modis omnibus celebrabis. Quod ante XI. Calend. April. etiam si luna occurrerit, vel post VII. Calen. Mai. Pascha nullatenus celebrabis,

B ¶Tribus ergo locis bissextus intercallatur. Primo VI. Idus Februar. Secũdo vbi frequentissime ponitur. VI. Calend. Mart. Tertio nonas Mart.

¶Cyclus græce circulus latine, ogdoas VIII. anni, Hendecas XI. Hen græce, I. latine, decas X. Computus est à natale domini, vsq; ad natalem, id est, lunæ cyclus. Itẽ alius computus est à Pascha, vsque ad Pascha: vbi prima luna erit in Ianuario anno præsenti. Ibi iterum in secundo in eodem loco erit luna XI. Cõmunis annus qui XII. lunationes habet. Emboliſmus qui XIII. lunationes habet. Decẽnouenalis ex tribus corruptis compositus est, ex X. & IX. & annalis. Bissextus in vno mense XX. momenta. In duobus horam, in anno sex horas. & ideo bissextus dicitur: quia bis Cal. Mart. habet. Saltus lunaris crescit singulis annis horam & X. momenta. & dimidiũ momenti & XIX. partem dimidij momenti. Ad complendum vero lunæ saltum annuatim vt diximus hora & pũctus. & decimanona pars vnius puncti accrescit. Nõ ergo eisdem articulis temporũ vel cæli climatibus lunæ celebratur accensio, sed semper aliquanto citius quam præcedente mense, vt sit vndenus anno XIX. decimus transiliebatur dies VIII. Calend. Iulij longissimus dies & breuissima nox. Totius anni solstitium æstiuale faciunt VIII. Calend. Ianuar. longissima nox & breuissimus dies totius anni. Solstitium hyemale faciunt.

AD LECTOREM.

Opusculum hoc an Bedæ sit nec ne, non satis mihi constat. sed quoniam sic in exemplari scripto sequebatur statim præcedentia, partim propter uetustatem, partim propter materiæ uarietatem non putauimus omittenda.

BEDA HERENFRIDAE S. P. D.

LIteras dilectionis vestræ desideratas venerande pater Herenfridæ accepi. Quibus me valde laboriosum atque periculosum opusculum certe obtrectatorum

inuidorumq; latratibus atque blasphemus patens, qui me fortasse diabolico quod C
absit spiritu, aut iniqua magicæ excogitatione artis afflatū, & non sancti spiritus gratia illuminatum, aut rhetorico spiritu imbutū hæc fecisse & excogitasse asserant, noua videlicet præsagia rerum quasi ore prophetico prædicere subire iussisti. Obsecrantes scilicet firmiterq; sæpissime præcipientis, vt de sermone quid mystice tonitrua p̄signant, iuxta ingenioli mei igniculum in latinum vertere sermonem. Vestris autē præceptis obtemperans, idcirco hoc opusculum perficere maxime studui, ne vestra venerabilis petitio apud me floccipendere ab vllo videret. Veruntamē subnixis precibus flagito, vt contra inuidos, qui vel canino dēte hoc opusculum conrodere aut subsannare conaturi sunt, vel quasi latrantes canes aduersum me rabido ore desęuient, quiq; in eo se doctos esse arbitrantur, si alīs detrahant, orationum vestrarū clipeos opponetis, & anchora sancti sermonis vestri fideliumq; vestrorum hoc opusculum ex sermone à fideli vestro in latinum translatum, omnimodis ab inuidorū inimicorumve detractionibus stabilitum atq; illęsum permanere faciatis. Precor etiam vos pater charissime, vt qui tantum opus me subire seciſtis, in sanctarum vestrarum victimis in conspectu altissimi pro me misero peccatore fideliter intercedatis.

CAPITVLA HVIVS OPVSCVLI.

De tonitru IIII. climatum terrę.
De XII. mensium tonitrum III.
De tonitru VII. feriarū IIII.
De tonitru XXIIII. horarum diei ac noctis.

CAPVT I.

AB orientali igitur plaga si exorta fuerit in tonitrua secundum subtilium philo D
sophorum traditiones in anni ipsius circulo humanis copiosam effusionem ipsa tonitrua præsignant.

CAPVT II.

AB occidentali quoq; climate cū surrexerint tonitrua, sapiētes secūdū nimiam subtilitatem indagantes, rerumq; præsagia agiliter inuestigantes. Mortalitatem prolis Adæ, pessimamq; pestilentiā ipso in anno imminere significare dissis tonitrua dixerunt.

CAPVT III.

MEridiana vt sagacis ingenij philosophi, qui intellectuali consideratione indagabiliq; prudentia rerum præsagia notauerunt. Aiunt tonitrua incolas pelagi magna clade anni illius curriculo esse morituros, præfigurant.

CAPVT IIII.

BOreæ nanque iuxta subtilitatem eorū qui inuestigare rerum hoīm conati sunt, quando intonant tonitrua pessimorum peccatorum paganorum videlicet, atque peruersorum Christianorum mortalitatem significant.

Explicit de præsagijs tonitruum.

PRAESAGIA TONITRVVM XII. MENSIVM.

SI in mense Ianuario (prout agilitas philosophorū repperit) tonitrua percrepāt, in anni ipsius ambitu multos homines ac pecora oues videlicet esse morituros, syluarumq; ac nemorum sterilitatem infructuositatemve præfigurant.

IN mense Februario si tonitrua fuerint exorta, valde vt aiunt auribus audientium nocent, & ad aurum pertinent qui ipsum perturbant.

MArtij quoque mensis tonitrua iuxta sagacis ingenij nobilium philosophorū inuestigationem periculosa designant præsagia sicuti nanque dicunt mortalitatem, vel diem tremendi iudicij præfigurant.

A MEnsis etiam aprilis tonitrua seminibus vt aiũt ac frugibus in anni ipsius curriculo periculum imminere significant. & inter vndas vasti pelagi nauigare valde esse periculosum prænotant.

SI autem aliquo in anno tonitrua maio in mense tonuerint. illi qui rerum præsagia subtiliter notauerunt. ipsa tonitrua pluuiam copiosam frugumq; ac fœni nimiam fertilitatem anno in ipso esse venturam significare dixerunt.

IVnio quoque in mense si in curriculo anni illius tonitrua surrexerint, prouf philosophi testantur, piscium diuersi generis multiphariam diuersamq; multitudinem inter glauciconas vndas fluminum anno in ipso venturas esse, ipsa tonitrua declarant.

PHilosophi etiam qui intellectuali considerationeq; studio rerum præsagia indagare conati sunt, Iulij mensis tonitrua quocunque in anno hominibus anni in illius curriculo magnum imminere mortis periculum arboribusq; nimiam infructuositatem præsignare dixerunt.

REpertores quoque magnarum subtilitatum autores egregia prudentia philosophię considerationis, in rebus pertractandis in spectaculi latibulis locupletati: mensis Augusti tonitrua in cuiuslibet anni ambitu si intonuerint pelagi pisces p turmas atque generationes suas: nociuumq; serpentini generis exercitum anno in ipso esse fortiter morituros præfigurare dixerunt.

SI aliquo in anno (prout sagacis ingenij philosophi subtiliter inuestigauerunt) septembri in mẽse tonitrua fuerint exorta, anni in ipsius curriculo copiosam multitudinem laicorum, de hoc seculo cateruatim migraturam esse ipsa tonitrua mystice designant.

B AVctores qui mirabili speculatione quid tonitrua temporum significant inuestigauerunt. asserunt tonitrua mensis octobris infra anni illius circulũ validissimas aëris procellas, atque ingentissimos ventos esse venturos significare.

NOuembris quoque tonitrua in quocunque anno sonuerint, iuxta subtilium philosophorum physicam speculationem, in anni ipsius curriculo nimiam ouium infœcunditatem sterilitatemq; imminere designant.

FOelici etiam artificiosaq; cõsideratione nobilissimi ingenij doctores in speculo rerum spirituali cernere conati sunt, quia tonitruum mensis Decembris nihil nociuum malumve hominibus seu cæteris animalibus aut omnibus frugibus præfigurant, sed prospera atque saluberrima ab illis videntur esse.

Expliciunt præsagia tonitruum mensium.

¶PRAEFIGVRATIONES TONITRVVM FERIARVM.

SI quolibet in anno tonitrua in die dominica tonuerint, prout philosophi qui rerum præsagia agili consideratione inuestigauerunt, asserunt clericorum atque sanctimonialium fœminarum ingentem mortalitatem imminere ipsa tonitrua designant.

AVctores quoque præclari ingenij, qui peruigili speculatione secundum humanæ intelligentiæ capacitatem, omnia ac prefigurationes rerũ his qui eam agnoscere desiderant scripserunt. Si aliquo in anno in die Lunæ tonitrua fuerint exorta, turmas coniugum esse morituros fruges q; eclipsim passuros esse, ipsa tonitrua prefigurare aiunt.

SEcundum etiam nimiæ ſagacitatis florulentam ſcientiam ac philoſophicæ contemplationis ſubtilitatemphiloſophi, qui phyſica conſideratione quaſi prophetico ore quid rerum myſtice præſagia ſignificant declarant. Inter cætera ſic aiunt, Martis in die in cuiuſlibet anni circulo, ſi ſurrexerint tonitrua, magnificam copioſiſſimamq; habundantiam frugum terræ ſuperficiei eſſe venturam. myſtice tonitrua ſignificare nemo dubitet. C

SOllerti cura cognoſcendarum rerum amatores ſapientiæ ſubducti, de tonitruum diei mercurij præfigurationibus inter diuerſas ac varias rerum ſubtilitates ſe ita reperiſſe teſtantur. Nam vt dicunt, ſi forte contigerit, vt in die mercurij ſe eleuent tonitrua, ſcorta ac meretrices fatuasq; fœminas per agmina ſua catervatim de ergaſtulo carnis eſſe migraturas: aut humani ſanguinis copioſam effuſionem ipſa tonitrua præſignare nulli eſt dubitandum.

EFficacis prudentiſſimæq; ſcientiæ mentis ſuæ fibris cati inuentores, qui indeſinenter ſanctæ philoſophicæ præſagia rerum rimare ac perſcrutari non ceſſant de præfigurationibus tonitruum diei Iouis prudenti inueſtigatione ita aſſerunt. Teſtantur nanque quod quotieſcunque Iupiter ſuo in die intonat, multiplicem habundantiam frugum terræ eſſe venturam, huberrimamq; incolarum pelagi ſuperbam multitudinem per cunctos alueos, ac turmas ſuas fluminum multipliciter impleturam, ipſa tonitrua præfigurant.

NObilium didaſcalarum qui pene à cunabulis inter matris philoſophiæ hubera ſunt lactati atque nutriti. prudentiſſima contẽplatione acutiſſima variosq; flore philoſophicæ ſubtilitatis ornata ingenia de præſagis tonitruum die veneris ita ſtatuunt. Teſtantur etenim omnimodis veneris in die tonitrua ſi contigerint, quia vel regis interfectionem aut validiſſimum bellum multorumq; ſtragem ociter imminere. vel multa pecora moritura eſſe ipſa tonitrua præſignant. D

PHiloſophi qui artificiali ſcientia rerum naturas atque præſagia intellectuali ſpeculatione ſubtiliter cernere iuxta ſagaciſſimi eorum ingenij nimiam flagrantiam conati ſunt. de ſaturni diei tonitruum omnibus præfigurationibus quæ taliter inueſtigare atque exponere dicuntur. Si enim vt aiunt in die ſaturni tonitrua ſurrexerint tonuerintq; aut longe exinde haud ingentem peſtilentiam humani generis eſſe venturam, vel validiſſimum bellum venturum ipſa toniurua deſignant.

A

IN CIRCVLOS BEATI CYRILLI ET DIONYSII ROmani ac Bedæ, ſtudioſi cuiuſdam præfatio.

Dionyſius abbas genere Romanus, paſchales circulos mira breuitate compoſuit, vtpote vtriuſq; linguæ peritia inſignis. Quos quidem vt ipſe ait, ab anno CCXLVIII. Diocletiani tyranni potius quam principis, inchoauit. Sed incarnationis dominicæ magis, quam eiuſdem tyranni memoriam agere deliberans, quinq; decennouenalis circulos edidit, quibus annos Chriſti annotauit. Siquidem ſanctus Cyrillus vſque ad ipſius Dionyſii tempora, paſchalem obſeruantiam quinque decennouenalibus circulis cõprehenderat. Quorum quintum præfatus Dionyſius ſuis quinq; antepoſuit, ac ſic incipiens ab anno dominicę incarnationis, quingentis trigintaduobus in DCXXII. ſua diſpoſitione perduxit. Sed quoniam hi exacti, redire in ſe nullo modo poterãt, qui à ſancto Cyrillo XCV. annis comprehenſi fuerant, ſicut nec illi quos eodẽ ſpatio temporum ipſe ordinauerat. Nunquam enim niſi finito anno magno, ſolis lunæq; computus totus ex integro, ſine aliqua confuſione repetitur, vt idem fatetur. Idcirco præcipit, vt peractis lexannis, qui de quinto circulo beati Cyrilli tunc temporis ſupererant, eoſdem ſobrius lector non repetat, ſed à ſuo primo, qui quingentis trigintaduobus annis omni prætitulatur, ordiendum non ignoret: Cuius quinq; decennouenalibus circulis, vigintitres alij adiecti magnum annum compleuerunt, qui quingentis trigintaduobus annis perficitur, vigintiocto conſtans circulis decennouenalibus. Qui annus propterea ſua in ſe per veſtigia ſine vlla confuſione reuoluitur, quoniam circulus ſolaris XXVIII. & lunaris XIX. annis peragitur, qui cum eo
B tenore quo pariter coepti ſunt finiuntur. Magnus annus quingentorum trigintaduorum annorum iteratur, vt paſchalis ratio ad ſolem & lunam pertinens inerrato repetatur. Sicq; fit, vt dum in eo ſunt XXVIII. cycli decennouenales ſiue lunares, ſint etiam in ipſo decem & nouem cycli ſolares. Quorum ſolaris nono anno ſui cycli in his circulis Dionyſii incipit, & in octauo deſinit. Decennouenalis vero manifeſtus in ipſis, totam lunæ ratiõem regit. Quapropter decies nouies vigintiocto, ſeu vities octies nouendecim multiplicati, in quingentos trigintaduos, certum eſt proculdubio exundari. Quo numero annorum conficitur (vt dictum eſt) magnus annus, qui paſchalis dicitur. Nam & in epactis, & in concurrentibus, ſiue cyclis decennouenali vel lunari, necnon termino paſchali ac dominica paſchæ cum luna ipſius diei, qualis fuit quingenteſimus triceſimus ſecũdus dominicæ incarnationis annus, talis erit milleſimus ſexageſimus quartus: qualisq; fuit ipſius incarnati verbi annus primus, & ab eo quingenteſimus triceſimus tertius, talis erit etiam milleſimus ſexcẽteſimus decimus quintus, & deinceps pari ordine vſque ad finem triplici annorum domini ſerie vbiq; hanc concordiam ſeruante, quarum prima omnino prætereũt, ſecunda acſi ſecundus annus magnus, adhuc imminet, de tertia quantum futurum ſit (quam tamen adhibui) in his circulis, deus ſolus nouit. Cum hæc ita ſint, quæritur de anno dominicæ paſſionis, qui à natiuitate triceſimus quartus terminum paſchæ decimamquartam ſcilicet lunam (qua deus ad immolandum traditur) facit occurrere per concurrentes & regulares eiuſdem lineæ, licet catholica fides habeat, poſt peractam cœnam feriæ quintæ traditum, & decimaquinta luna feriæ ſextę crucifixũ. In cuius quæſtionis obſcuritate dominus Beda plurimum obuerſatus, nihil lucis infudit, niſi tantum quod euangeliorum fidem huius viri autoritati prætulit, qui beatum Theophilum quodammodo videtur ſecutus, qui ait dominum vndecimo Calendarum Aprilium traditum, licet vnum adiũciat prædictus vir, & duodecimo Calendarum Aprilium & decimamquartam lunam tunc fuiſſe ſcribit. Qui

Error Theophili. Benedictus monachus.

etiam in eo ab omnibus ecclesiasticis doctoribus discrepat, quod dñm XIX. luna crucifixũ demonstrat. Nam Theophilus sicut & alij, decimaquinta luna crucifixũ astruit, dum VIII. Calendarum Aprilium refert eum resurrexisse à mortuis, post multa quæ tractauerat cum suis coepiscopis de origine mundi. Igitur tanti viri hoc vnum peccatum ita indulserunt posteri, vt eum sequantur in omnibus ecclesiis. Sed mihi aliud occurrit, quod non debeo obliuioni tradere. Anno ab incarnatione domini quingentesimo vicesimonono imperante Iustino imperatore, sanctissimus monachorum pater Benedictus in Italia virtutibus claruit, vt testatur Victor Capuanensis episcopus, seu Paulus Cassinensis monachus, huiusq; Dionysii contemporalis extitit: qui videlicet Benedictus pater, sabbato sancto paschæ ex hac vita migrauit duodecimo Calendarum Aprilium, sicut legitur in gestis veracissimis. Requisitus talis annus in circulis sæpius nominandi Dionysii, in quo sabbatum sanctum contingat prædictis Calendis, tertio in toto anno magno inueniri poterit: in tribus scilicet, tantum decennouenalibus cyclis, id est, quarto XXII. & vigesimoseptimo. Sed dum Benedictus pater post annum domini quingentesimum vicesimumnonũ Cassini miraculis viuens coruscauit, constat quod nec vigesimosecundo nec vigesimoseptimo cycli ex hoc mundo decessit. Quia vero vitæ eius mirabilis relator papa Gregorius anno ab incarnatione domini sexcentesimoquinto obijt, certũ est: quod nec quarto cyclo ex huius vitæ erumnis moriens transiit. Quippe eius monasterium à Longobardis eo mortuo iam fuerat peruasum. Quare nisi summa fides gestorum esset prælibatus cyclus, de vtriusq;, domini scilicet ac serui transitu, calumniam induceret: Qua calumnia impulsus discutere cœpi, quid faceret controuersia huiusmodi, & primum de annis domini ad chronicorum dicta me contuli. Eusebij maxime Cæsariensis, & Hieronymi diuinæ legis interpretis, vt quot anni essent ab incarnatione Christi vsque ad imperium Diocletiani comprehenderem: quoniam D
inde vsque ad primum annum cyclorum Dionysii CCXLVIII. deprehendissem. Instans ergo diutius, ab vnius natiuitate vsque ad alterius principatũ, comperi spatium CCLXXXVI. annorũ, vel CCLXXXVII. quoniam Christus natus est tertio anno centesimæ nonagesimæquartæ olimpiadis, & Diocletianus imperium vsurpauit secundo anno ducentesimæ sexagesimæsextæ rursus olimpiadis. Cum ergo olimpiades LXXI. in medio transierint, ex quibus CCLXXXIIII. fiunt, ex duabus extremis olimpiadibus duo siue tres anni colliguntur. Assumpti vero in vnum, ab incarnatione domini omnes pariter vsque ad primum cylorum Dionysii, qui fuerunt ante vel post principatum Diocletiani, fiunt collecti vndique DXXXIIII. vel magis DXXXV. Hæc dicens non præiudico, nec damno aliorum sententias, sed ex authenticis libris quod verum est inuestigans, qui iuxta fidem Niceni concilij affero, quod nullus annus alicuius cycli decennouenalis dominicæ passioni, ac resurrectioni cõpetit, nisi tredecim habẽs decimamquartam lunam octauo Calendarum Aprilium. Annus quoque talis qualis quæritur, in transitu patris Benedicti, nunquam euenit, nisi decimosexto anno eiusdem cycli habente decimamquartam lunam, duodecimo Calendarum Aprilium. Vt vero ille terminus feriæ quintæ contingat, concurrentes quinque, regularibus septem coeunt: & vt iste sabbato sancto eueniat concurrentes tres, cum regularibus quatuor produnt. Transierunt autem à passione domini vsque ad transitum sancti patris Benedicti CCCCXCVII. anni. Quibus diuisis per triginta, & tricesima parte geminata ad notitiam venit, quod præter tertium nullus concurrens esse potuerit. Anno CCCCXCVII. à passione domini. Quam diuisionis regulam qui plenius nosse desiderat, LV. capitulum domini Bedæ de reditu concurrentium legat, quod idem sanctus presbyter in circulorum suorum adiectione debuit aduertere, vnde potuisset alterius negligentiam cauere: Quam & si

A detegit ſoluendam poſterioribus relinquit, qui nil calculi eum putant latere, & ob hoc tanti faciunt eius autoritatem tot labentibus annis ſeruatam, vt vix corrigi poſſit pluribus obnitentibus cauſis. Nos tamen omnibus his XXVIII. decennouenalibus cyclis duos ſubiecimus, vt quod Dionyſium facere debuiſſe diximus, eius lectoris diligentiæ manifeſtemus. His enim inſpectis de reliquis per totum annum magnum peritus calculator non dubitabit, ſi tamē ſaltem dubitare placuerit. Sciendum denique quod in his circulis Dionyſii, anni domini ſua ſerie prodeunt, & XV. annis euolutis, indictione redeunt nec ad ſolem nec ad lunam pertinentes, & idcirco finito anno, non eo modo quo cœptæ ſunt redeuntes.

IOHANNES NOVIOMAGVS LECTORI STVDIOSO. S. P.

SCripſit Beda, annorum qui ſunt à Chriſto nato uſque MDXCV. *circulos decennouenales* LXXXIIII. *ſeu ſi mauis & quod idem eſt,* XXVIII. *ter geminatos, qui partim temporum iniuria & deſcriptorum inſcitia deprauati ſunt, partim etiam interierunt, eos quantum potuimus alibi repoſuimus, alibi emendauimus ut eſſent integri uſque ad milleſimum quingenteſimum nonageſimumquintum. Poſterior ætas ubi horum annorum fuerit terminus, adijciet plura. Sciendum tamen eſt poſſe hos* LXXXIIII. *circulos redigi in* XXVIII. *quorum quiſque circulus conſtaret triplici ſerie annorum, nam quingenteſimo triceſimoprimo quoque anno redeunt omnia eadem. Conſtat enim magnus circulus totidem annis, quibus exactis propter ſolis & lunæ curſum neceſſe eſt omnia redire, quæ ſunt in circulis decennouenalibus eodem ordine & modo, exceptis indictionibus & litteris dominicæ diei. Vale & noſtram operam boni conſulito.*

f ij

B

D. BEDAE ANGLOSAXONIS CIRCVLI DECENNOVENALIS

cum his quos scripsit Dionysius Romanus cognomento exiguus & B. Cyrillus vsq; ad MDXCV. annum salutis quibus continentur III. circuli magni.

PRIMVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS SECVNDVM DIONYSIVM ROMANVM.

	Anni domini.	Indicti ones.	Epactæ.	Cõcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus paschæ.	Luna ipsius di.	Lit. do.
	Ante Chr̃m	iij	Nulla	iiij	xvij	Non. April.	iij idus april.	xx	e
	I	iiij	xi	v	xviij	viij cal. april.	vi cal. april.	xvi	dc
Ogdoas	ij	v	xxij	vi	xix	idus april.	xvi cal. april.	xvij	b
	iij	vi	iij	vij	i	iij noñ. april.	vij idus apri.	xx	a
	iiij	vij	xiiij	ij	ij	xi cal. april.	x cal. april.	xv	g
	v	viij	xxv	iij	iij	iiij idus april.	ij idus april.	xx	fe
	vi	ix	vi	iiij	iiij	iij cal. april.	ij noñ april.	xix	d
	vij	x	xvij	v	v	xiij cal. mai.	viij cal. mai.	xx	c
	viij	xi	xxviij	vij	vi	vij idus april.	vi idus april.	xv	b
	ix	xij	ix	i	vij	vi cal. april.	ij cal. april.	xviij	ag
	x	xiij	xx	ij	viij	xvij cal. mai.	xij cal. mai.	xix	f
	xi	xiij	i	iij	ix	ij noñ. april.	noñ april.	xv	e
	xij	xv	xij	v	x	ix cal. april.	vi cal. april.	xvij	d
Hendecas	xiij	i	xxiij	vi	xi	ij idus april.	xvi cal. mai.	xviij	cb D
	xiiij	ij	iiij	vij	xij	cal. april.	vi idus april.	xxi	a
	xv	iiij	xv	i	xiij	xij cal. april.	ix cal. april.	xvij	g
	xvi	v	xxvi	ij	xiiij	v idus april.	ij idus april.	xvij	f
	xvij	vi	vij	iiij	xv	iiij cal. april.	ij noñ april.	xx	ed
	xviij	vij	xviij	v	xvi	xv cal. mai.	viij cal. mai.	xxi	c

SECVNDVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS SECVNDVM DIONYSIVM ROMANVM.

	Anni domini.	Indicti ones.	Epactæ.	Cõcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus paschæ.	Luna ipsius di.	Lit. do.
	xix	viij	Nulla	vi	xvij	Noñ April.	v idus april.	xviij	b
	xx	ix	xi	i	xviij	viij cal. april.	ij idus april.	xx	a
	xxi	x	xxij	ij	xix	idus april.	xij cal. mai.	xxi	gf
	xxij	xi	iij	iij	i	iiij noñ apri.	noñ april.	xviij	e
	xxiij	xij	xiiij	iiij	ij	xi cal. april.	v cal. april.	xx	d
Ogdoas	xxiiij	xiij	xxv	vi	iij	iiij idus apri.	xvi cal. mai.	xx	c
	xxv	xiiij	vi	vij	iiij	iij cal. april.	cal. april.	xvi	ba
	xxvi	xv	xvij	i	v	xiij cal. mai.	xi cal. mai.	xvi	g
	xxvij	i	xxviij	ij	vi	vij idus april.	idus april.	xx	f
	xxviij	ij	ix	iiij	vij	vi cal. april.	v cal. april.	xv	e
	xxix	iij	xx	v	viij	xvij cal. mai.	xv cal. mai.	xxi	dc
	xxx	iiij	i	vi	ix	ij noñ april.	v idus april.	xix	b
	xxxi	v	xij	vij	x	ix cal. april.	viij cal. april.	xv	a
	xxxij	vi	xxiij	ij	xi	ij idus april.	idus april.	xv	g
	xxxiij	vij	iiij	iij	xij	cal. april.	noñ april.	xviij	fe
Hendecas	xxxiiij	viij	xv	iiij	xiij	xij cal. april.	v cal. april.	xxi	d
	xxxv	ix	xxvi	v	xiiij	v idus april.	iij idus apri.	xv	c
	xxxvi	x	vi	vij	xv	iiij cal. apri.	cal. april.	xvij	b
	xxxvij	xi	xviij	i	xvi	xv cal. mai.	xi cal. mai.	xviij	ag

A

DE TEMPORVM RATIONE TERTIVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indicti ones.	Epactæ.	Cõcur rentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus paschæ.	Lunæ ipsius di.	Lit. do.	
xxxviiij	xiij	Nulla	ij	xvij	Noñ April.	viij idus april.	xv	f	
xxxix	xiiij	xi	iij	xviij	viij cal. april.	iij cal. april.	xviij	e	
xl	xv	xxij	v	xix	idus april.	xv cal. maias	xviij	d	
xli	i	iij	vi	i	iiij noñ april.	v idus april.	xxi	cb	
xlij	ij	xiiij	vij	ij	xi cal. april.	viij cal. april.	xvij	a	
xliij	iij	xxv	i	iij	iiij id. april.	iiij cal. maias	xviij	g	
xliiij	iiij	vi	ij	iiij	iij cal. april.	noñ april.	xx	f	
xlv	v	xvij	iiij	v	xiij cal. mai.	vij cal. mai.	xxi	ed	Ogdoas.
xlvi	vi	xxviij	v	vi	vij idus apri.	iiij idus april.	xvij	c	
xlvij	vij	ix	vi	vij	vi cal. april.	iij noñ apri.	xx	b	
xlviij	viij	xx	i	viij	xvij cal. mai.	xi cal. maias.	xx	a	
xlix	ix	i	ij	ix	ij noñ april.	viij id. april.	xvi	gf	
l	x	xij	iij	x	ix cal. april.	iiij cal. april.	xix	e	
li	xi	xxiij	iiij	xi	ij idus april.	xiij cal. mai.	xx	d	
lij	xij	iiij	vi	xij	cal. april.	iij noñ april.	xv	c	
liij	xiij	xv	vij	xiij	xij cal. april.	viij cal. april.	xviij	ba	
liiij	xiiij	xxvi	i	xiiij	v idus april.	xviij cal. mai.	xvij	g	
lv	xi	vij	ij	xv	iiij. cal. april.	iij cal. april.	xv	f	
lvi	i	xviij	iiij	xvi	xv cal. maias	xiij cal. mai.	xv	e	Hendecas.

B

QVARTVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indicti ones.	Epactæ.	Cõcur rentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paschæ.	Luna ipsi.	Lit. di. do.	
lvij	ij	Nulla	v	xvij	Non. april.	iiij idus april.	xviij	dc	
lviij	iij	xi	vi	xviij	viij cal. april.	vij cal. april.	xv	b	
lix	iiij	xxij	vij	xix	idus april.	xvij cal. mai.	xvi	a	
lx	v	ij	ij	i	iij non. april.	viij idus april.	xvij	g	
lxi	vi	xiiij	iij	ij	xi cal. april.	iiij cal. april.	xxi	fe	
lxij	vij	xxv	iiij	iij	iij idus april.	ij idus april.	xv	d	
lxiij	viij	vi	v	iiij	ij cal. april.	ij non. april.	xvij	c	
lxiiij	ix	xvij	vj	v	xiiij cal. mai.	x cal. mai.	xvij	b	Ogdoas.
lxv	x	xxviij	i	vi	vij idus april.	xviij cal. mai.	xxi	ag	
lxvi	xi	ix	ij	vj	vi cal. april.	ij cal. april.	xvi	f	
lxvij	xij	xx	iij	viij	xvij cal mai.	xiij cal. mai.	xvij	e	
lxviij	xiij	i	v	ix	ij non. april.	iij idus april.	xx	d	
lxix	xiiij	xij	vi	x	ix cal. april.	vij cal. april.	xvi	cb	
lxx	xv	xxiij	vij	xi	ij idus april.	xvij cal. mai.	xvij	a	
lxxi	i	iiij	i	xij	cal. april.	vij idus april.	xx	g	
lxxij	ij	xv	iij	xiij	xij cal. april.	xi cal. april.	xv	f	
lxxiij	iij	xxvi	iiij	xiiij	v idus april.	iij idus april.	xvi	ed	
lxxiiij	iiij	vij	v	xv	iiij cal. april.	iij non. april.	xix	c	
lxxv	v	xviij	vi	xvi	xv cal. mai.	ix cal. maias.	xx	b	Hendecas.

f iij

QVINTVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indicti	Epactæ.	Cõcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus paschæ.	Luna ipsius di.	Lit. do.
lxxvi	vi	Nulla	i	xvij	Non. april.	vij idus april.	xvi	a
lxxvij	vij	xi	ij	xviij	viij cal. april.	iij cal. april.	xix	g f
lxxviij	viij	xxij	iij	xix	idus april.	xiij cal. mai.	xx	e
lxxix	ix	iij	iiij	i	iiij non. april.	ij non. april.	xvi	d
lxxx	x	xiiij	vi	ij	xi cal. april.	vij cal. april.	xviij	c
lxxxi	xi	xxv	vij	iij	iiii idus april.	xiiij cal. mai.	xix	b a
lxxxij	xij	vi	i	iiij	iii cal. april.	ij cal. april.	xv	g
lxxxiij	xiij	xvij	ij	v	xiij cal. mai.	xij cal. mai.	xvi	f
lxxxiiij	xiiij	xxviij	iiij	vi	vij idus april.	iij idus april.	xviij	e
lxxxv	xv	ix	v	vij	vi cal. april.	iij non. april.	xxi	d c
lxxxvi	i	xx	vi	viij	xvij cal. mai.	xvi cal. mai.	xij	b
lxxxvij	ij	i	vij	ix	ij non. april.	vi idus april.	xviij	a
lxxxviij	iij	xij	ij	x	ix cal. april.	iij cal. april.	xx	g
lxxxix	iiij	xxiij	iij	xi	ij idus april.	xiij cal. mai.	xxi	f e
xc	v	iiij	iiij	xij	cal. april.	ij non. april.	xvij	d
xci	vi	xv	v	xiij	xij cal. april.	vi cal. april.	xx	c
xcij	vij	xxvi	vij	xiiij	v idus april.	xvij cal. mai.	xx	b
xciij	viij	vij	i	xv	iiij cal. april.	ij cal. april.	xvi	a g
xciiij	ix	xviij	ij	xvi	xv cal. mai.	xij cal. mai.	xvij	f

Ogdoas

Hendecas

D

SEXTVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indicti	Epactæ.	Cõcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus paschæ.	Luna ipsius di.	Lit. do.
xcv	x	Nulla	iij	xvij	Noñ April.	ij idus april.	xxi	e
xcvi	xi	xi	v	xviij	viij cal. april.	vi cal. april.	xvi	d
xcvij	xij	xxij	vi	xix	idus april.	xvi cal. mai.	xvij	c b
xcviij	xiij	iij	vij	i	iiij noñ apri.	vi idus april.	xx	a
xcix	xiiij	xiiij	ij	ij	xi cal. april.	ix cal. april.	xvi	g
c	xv	xxv	iij	iij	iiij idus apri.	iij idus april.	xv	f
ci	i	vi	iiij	iiij	iij cal. april.	ij noñ april.	xix	e d
cij	ij	xvij	v	v	xiiij cal. mai.	viij cal. april.	xx	c
ciij	iij	xxviij	vi	vi	vij idus april.	v idus april.	xv	b
ciiij	iiij	ix	i	vij	vi cal. april.	ij cal. april.	xviij	a
cv	v	xx	ij	viij	xvij cal. mai.	xij cal. mai.	xix	g f
cvi	vi	i	iij	ix	ij noñ april.	noñ april.	xv	e
cvij	vij	xij	iiij	x	ix cal. april.	v cal. april.	xviij	d
cviij	viij	xxiij	vi	xi	ij idus april.	xvi cal. mai.	xviij	c
cix	ix	iiij	vij	xij	cal. april.	vi idus april.	xxi	b a
cx	x	xv	i	xiij	xij cal. april.	ix cal. april.	xvij	g
cxi	xi	xxvi	ij	xiiij	v idus april.	idus april.	xviij	f
cxij	xij	vi	iiij	xv	iiij cal. apri.	ij non. april.	xx	e
cxiij	xiij	xviij	v	xvi	xv cal. mai.	viij cal. mai.	xxi	d c

Ogdoas

Hendecas

A

DE TEMPORVM RATIONE Fol. CVI.

SEPTIMVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indicti ones.	Epactæ.	Cõcur rẽtes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paschæ.	Luna ipsi. di.	Lit. do.	
cxiiij	xiiij	Nulla	vi	xvij	Non. april.	v id. april.	xviij	b	
cxv	xv	xi	vij	xviij	viij cal. april.	vij cal. april.	xv	a	
cxvi	i	xxij	ij	xix	idus april.	xij cal. ma.	xxi	g	
cxvij	ij	iij	iij	i	iij non. april.	noñ. april.	xvij	fe	
cxviij	iij	xiiij	iiij	ij	xi cal. april.	v cal. april.	xx	d	
cxix	iiij	xxv	v	iij	iiij idus april.	xv cal. ma.	xxi	c	
cxx	v	vi	vij	iiij	iij cal. april.	cal. april.	xvi	b	
cxxi	vi	xvij	i	v	xiij cal. ma.	xi cal. ma.	xvij	ag	Ogdoas.
cxxij	vij	xxviij	ij	vi	vij idus april.	id. april.	xx	f	
cxxiij	viij	ix	iij	vij	vi cal. april.	iiij cal. april.	xvi	e	
cxxiiij	ix	xx	v	viij	xvij cal. ma.	xv cal. ma.	xvi	d	
cxxv	x	i	vi	ix	ij noñ. april.	v id. april.	xviij	cb	
cxxvi	xi	xij	vij	x	ix cal. april.	viij cal. april.	xv	a	
cxxvij	xij	xxiij	i	xi	ij idus apuil.	xvij cal. ma.	xvi	g	
cxxviij	xiij	iiij	iij	xij	cal. april.	noñ. april.	xviij	f	
cxxix	xiiij	xv	iiij	xiij	xij cal. april.	v cal. april.	xxi	ed	
cxxx	xv	xxvi	v	xiiij	v idus april.	vij id. april.	xv	c	
cxxxi	i	vij	vi	xv	iiij cal. april.	iij non. april.	xviij	b	
B cxxxij	ij	xviij	i	xvi	xv cal. ma.	xi cal. ma.	xviij	a	Hendecas.

OCTAVVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indicti ones.	Epactæ.	Cõcur rẽtes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paschæ.	Luna ipsi. di.	Lit. do.	
cxxxij	iij	Nulla	i	xvij	Noñ. April.	viij id. april.	xv	gf	
cxxxiij	iiij	xi	ij	xviij	viij cal. april.	iij cal. april.	xviij	e	
cxxxv	v	xxij	iiij	xix	Id. april.	xiij cal. ma.	xix	d	
cxxxvi	vi	iij	vi	i	iij noñ. april.	v id. april.	xxi	c	
cxxxvij	vij	xiiij	vij	ij	xi cal. april.	ix cal. april.	xvij	ba	
cxxxviij	viij	xxv	i	iij	iij id. april.	xviij cal. ma.	xviij	g	
cxxxix	ix	vi	ij	iiij	iij cal. april.	viij id. april.	xxi	f	
cxl	x	xvij	iiij	v	xiij cal. maias	vij cal. ma.	xxi	e	Ogdoas.
cxli	xi	xxviij	v	vi	vij id. april.	iij id. april.	xvij	dc	
cxlij	xij	ix	vi	vij	vi cal. april.	iij noñ. april.	xx	b	
cxliij	xiij	xx	vij	viij	xvij cal. maias	x cal. ma.	xxi	a	
cxliiij	xiiij	i	ij	ix	ij noñ. april.	viij id. april.	xvi	g	
cxlv	xv	xij	iij	x	ix cal. april.	iij cal. april.	xix	fe	
cxlvi	i	xxiij	iiij	xi	ij id. april.	xiij cal. ma.	xx	d	
cxlvij	ij	iiij	v	xij	cal. april.	iij noñ. april.	xvi	c	
cxlviij	iij	xv	vij	xiij	xij cal. april.	viij cal. april.	xviij	b	
cxlix	iiij	xxvi	i	xiiij	v idus april.	xviij cal ma.	xix	ag	
cl	v	vij	ij	xv	iiij cal. april.	iij cal. april.	xv	f	
cli	vi	xviij	iij	xvi	xv cal. maias	xiij cal. ma.	xvi	e	Hendecas.

f iiij

NONVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	Indicti ones.	Epactæ.	Cõcur rẽtes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paschæ.	Lunæ ipsi.	Lit. di.	Lit. do.
	cliij	vij	Nulla.	v	xvij	Non. april	iij idus april.	xix		d
	cliij	viij	xi	vi	xviij	viij cal. april.	vi cal. april.	xv		cb
	cliiij	ix	xxij	vij	xix	id. april.	xvij cal. ma.	xvi		a
	clv	x	iij	i	i	iiij non. april.	vij idus april.	xix		g
	clvi	xi	xiij	iij	ij	xi cal. april.	iiij cal. april.	xxi		f
	clvij	xij	xxv	iiij	iij	iiij. id. april.	iij idus april.	xv		ed
	clviij	xiij	vi	v	iiij	iij cal. april.	iij non. april.	xviij		c
Ogdoas.	clix	xiiij	xvij	vi	v	xiiij cal. maias	ix cal. ma.	xix		b
	clx	xv	xxviij	i	vi	vij id. april.	xviij cal. ma.	xxi		a
	clxi	i	ix	ij	vij	vi cal. april.	ij cal. april.	xvij		gf
	clxij	ij	xx	iij	viij	xvij cal. maias	xij cal. ma.	xviij		e
	clxiij	iij	i	iiij	ix	ij non. april.	iij idus april.	xxi		d
	clxiiij	iiij	xij	vi	x	ix. cal. april.	vij cal. april.	xvi		c
	clxv	v	xxij	vij	xi	ij id. april.	xvij cal. ma.	xvij		ba
	clxvi	vi	iiij	i	xij	cal. april.	vij idus april.	xx		g
	clxvij	vij	xv	ij	xiij	xij cal. april.	x cal. april.	xvi		f
	clxviij	viij	xxvi	iiij	xiiij	v id. april.	iij idus april.	xvi		e
	clxix	ix	vij	v	xv	iiij cal. april.	iij non. april.	xix		dc D
Hendecas.	clxx	x	xviij	vi	xvi	xv. cal. maias	ix cal. ma.	xx		b

DECIMVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	Indicti ones.	Epactæ.	Cõcur rẽtes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paschæ.	Lunæ ipsi.	Lit. di.	Lit. do.
	clxxi	xi	Nulla	vij	xvij	Non. april.	viij id. april.	xvi		a
	clxxij	xij	xi	ij	xviij	viij cal. april.	iij cal. april.	xix		g
	clxxiij	xiij	xxij	iij	xix	id. april.	xiij cal. ma.	xx		fe
	clxxiiij	xiiij	ij	iiij	i	iiij non. april.	ij non. april.	xvi		d
	clxxv	xv	xiiij	v	ij	xi cal. april.	vi cal. april.	xix		c
	clxxvi	i	xxv	vij	iij	iiij id. april.	xvij cal. ma.	xix		b
	clxxvij	ij	vi	i	iiij	iij cal. april.	ij cal. april.	xv		ag
	clxxviij	iij	xvij	ij	v	xiiij cal. maias	xij cal. april.	xvi		f
Ogdoas.	clxxix	iiij	xxviij	iij	vi	vij id. april.	ij id. april.	xix		e
	clxxx	v	ix	v	vij	vi cal. april.	iij non. april.	xxi		d
	clxxxi	vi	xx	vi	viij	xvij cal. ma.	xvi cal. ma.	xv		cb
	clxxxij	vij	i	vij	ix	ij non. april.	vi id. april.	xviij		a
	clxxxiij	viij	xij	i	x	ix cal. april.	ij cal. april.	xxi		g
	clxxxiiij	ix	xxij	iij	xi	ij id. april.	xiij cal. ma.	xxi		f
	clxxxv	x	iiij	iiij	xij	cal. april.	ij non. april.	xvij		ed
	clxxxvi	xi	xv	v	xiij	xij cal. april.	vi cal. april.	xx		c
	clxxxvij	xij	xxvi	vi	xiiij	v id. april.	xvi cal. ma.	xxi		b
	clxxxviij	xiij	vij	i	xv	iiij cal. april.	ij cal. april.	xvi		a
Hendecas.	clxxxix	xiiij	xviij	ij	xvi	xv cal. maias	xij cal. ma.	xvij		gf

A

VNDECIMVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indicti ones.	Epactæ.	Cõcur Cycli lunares.		Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paschæ.	Luna ipsi.	Lit. di.	Lit. do.	
cxc	xv	Nulla	iij	xvij	Noñ. April.	ij idus april.	xxi	c	b	
cxci	i	xi	iiij	xviij	viij cal. april.	v cal. april.	xvij	a		
cxcij	ij	xxij	vi	xix	Id. april.	xvi cal. ma.	xvij	g		
cxciij	iij	iij	vij	i	iiij noñ. april.	vi idus april.	xx	f		
cxciiij	iiij	xiiij	i	ij	xi cal. april.	ix cal. april.	xvi	e	d	
cxcv	v	xx	ij	iij	iiij id. april.	idus april.	xvij	c		
cxcvi	vi	vi	iiij	iiij	iij cal. april.	ij noñ. april.	xix	b		
cxcvij	vij	xvij	v	v	xiij cal. maias	viij cal. ma.	xx	a		Ogdoas.
cxcviij	viij	xxviij	vi	vi	vij id. april.	v idus april.	xvi	g	f	
cxcix	ix	ix	vij	vij	vi cal. april.	cal. april.	xix	e		
cc	x	xx	ij	viij	xvij cal. maias	xi cal. ma.	xviij	d		
cci	xi	i	iij	ix	ij noñ. april.	noñ. april.	xv	c		
ccij	xij	xij	iiij	x	ix cal. april.	v cal. april.	xviij	b	a	
cciij	xiij	xxiij	v	xi	ij id. april.	xv cal. ma.	xix	g		
cciiij	xiiij	iiij	vij	xij	cal. april.	vi idus april.	xxi	f		
ccv	xv	xv	i	xiij	xij cal. april.	viij cal. april.	xvij	e		
ccvi	i	xxvi	ij	xiiij	v idus april.	idus april.	xviij	d	c	
ccvij	ij	vij	iij	xv	iiij cal. april.	non. april.	xxi	b		
B ccviij	iij	xviij	v	xvi	xv cal. maias	viij cal. ma.	xxi	a		Hendecas.

DVODECIMVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indicti ones.	Epactæ.	Cõcur Cycli lunares.		Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paschæ.	Luna ipsi.	Lit. di.	Lit. do.	
ccix	iiij	Nulla	vi	xvij	Non. april.	v idus april.	xviij	g		
ccx	v	xi	vij	xviij	viij cal. april.	cal. april.	xxi	f	e	
ccxi	vi	xxij	i	xix	idus april.	xviij cal. ma.	xv	d		
ccxij	vij	ij	ij	i	iiij non. april.	noñ. april.	xvij	c		
ccxiij	viij	xiiij	iij	ij	xi cal. april.	v cal. april.	xx	b		
ccxiiij	ix	xxv	v	iij	iij idus april.	xv cal. ma.	xxi	a	g	
ccxv	x	vi	vij	iiij	ij cal. april.	iij noñ. april.	xvij	f		
ccxvi	xi	xvij	i	v	xiij cal. ma.	xi cal. april.	xvij	e		Ogdoas.
ccxvij	xij	xxviij	ij	vi	vij idus april.	idus april.	xx	d		
ccxviij	xiij	ix	iij	vij	vi cal. april.	iij cal. april.	xvi	c	b	
ccxix	xiiij	xx	iiij	viij	xvij cal. ma.	xiij cal. ma.	xvij	a		
ccxx	xv	i	vi	ix	ij noñ. april.	v idus april.	xix	g		
ccxxi	i	xij	vij	x	ix cal. april.	viij cal. april.	xv	f		
ccxxij	ij	xxiij	i	xi	ij idus apuil.	xviij cal. ma.	xvi	e	d	
ccxxiij	iij	iiij	ij	xij	cal. april.	viij idus april.	xix	c		
ccxxiiij	iiij	xv	iiij	xiij	xij cal. april.	v cal. april	xxi	b		
ccxxv	v	xxvi	v	xiiij	v idus april.	iij idus april.	xv	a		
ccxxvi	vi	vij	vi	xv	iiij cal. april.	iiij non. april.	xviij	g	f	
ccxxvij	vij	xviij	vij	xvi	xv cal. ma.	x cal. ma.	xix	e		Hendecas.

DECIMVSTERTIVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indicti ones.	Epactæ.	Cõcurrẽtes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paschæ.	Lunæ ipsius diei.	
CCXXVIIII	VIIII	Nulla	II	XVII	Non. April.	VII idus april.	XV	d
CCXXIX	IX	XI	III	XVIIII	VIII cal. april.	IIII cal. april.	XVIII	c
CCXXX	X	XXIIII	IIII	XIX	Id. april.	XIII cal. maias	XIX	ba
CCXXXI	XI	III	V	I	IIII non. april.	III non. april.	XV	g
CCXXXII	XII	XIIII	VI	II	XI cal. april.	VIII cal. april.	XVII	f
CCXXXIII	XIII	XV	I	III	IIII id. april.	XVIII cal. ma.	XVIII	e
CCXXXIIII	XIIII	VI	II	IIII	III cal. april.	VIII idus april.	XXI	dc
CCXXXV	XV	XVIII	III	V	XIII cal. maias	XII cal. ma.	XV	b
CCXXXVI	I	XXVIII	V	VI	VII id. april.	IIII idus april.	XVII	a
CCXXXVII	II	IX	VI	VII	VI cal. april.	IIII non. april.	XX	g
CCXXXVIII	III	XX	VII	VIII	XVII cal. maias	X cal. maias	XXI	fe
CCXXXIX	IIII	I	I	IX	II non. april.	VII idus april.	XVII	d
CCXL	V	XII	III	X	IX cal. april.	III cal. april.	XIX	c
CCXLI	VI	XXIII	IIII	XI	II id. april.	XIII cal. ma.	XX	b
CCXLII	VII	III	V	XII	cal. april.	IIII non. april.	XVI	ag
CCXLIII	VIII	XV	VI	XIII	XII cal. april.	VII cal. april.	XIX	f
CCXLIIII	IX	XXVI	I	XIIII	V idus april.	XVIII cal. ma.	XIX	e
CCXLV	X	VII	II	XV	IIII cal. april.	III cal. april.	XV	d
Hendecas CCXLVI	XI	XVIII	III	XVI	XV cal. maias	XIII cal. ma.	XVI	cb D

DECIMVSQVARTVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	Indicti ones.	Epactæ.	Cõcurrẽtes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paschæ.	Luna ipsius diei.	
Ogdoas	CCXLVII	XII	Nulla	IIII	XVII	Non. april.	VI idus april.	XVII	a
	CCXLVIII	XIII	XI	VI	XVIII	VIII cal. april.	VII cal. april.	XV	g
	CCXLIX	XIIII	XXII	VII	XIX	idus april.	XVII cal. ma.	XVI	f
	CCL	XV	III	I	I	IIII non. april.	VII idus april.	XIX	ed
	CCLI	I	XIIII	II	II	XI cal. april.	X cal. april.	XV	c
	CCLII	II	XXV	IIII	III	IIII idus april.	III idus april.	XX	b
	CCLIII	III	VI	V	IIII	III cal. april.	III non. april.	XVIII	a
	CCLIIII	IIII	XVII	VI	V	XIIII cal. maias	IX cal. maias	XIX	gf
	CCLV	V.	XVIII	VII	VI	VII idus april.	VI idus april.	XV	e
	CCLVI	VI	IX	II	VII	VI cal. april.	III cal. april.	XVII	d
	CCLVII	VII	XX	III	VIII	XVII cal. maias	XII cal. ma.	XVIII	c
	CCLVIII	VIII	I	IIII	IX	II non. april.	III idus april.	XXI	ba
	CCLIX	IX	XII	V	X	IX cal. april.	VI cal. april.	XVII	g
	CCLX	X	XXIII	VII	XI	III idus april.	XVII cal. ma.	XVII	f
	CCLXI	XI	IIII	I	XII	calend. april.	VI idus april.	XX	e
	CCLXII	XII	XV	II	XIII	XII cal. april.	X cal. april.	XVI	dc
	CCLXIII	XIII	XXVI	III	XIIII	V idus april.	II idus april.	XVII	b
	CCXLIIII	XIIII	VII	V	XV	IIII cal. april.	III non. april.	XIX	a
Hendecas	CCXLV	XV	XVIII	VI	XVI	XV cal. maias	IX. cal. maias.	XX	g

A

DECIMVSQVINTVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indicti ones.	Epactæ.	Cõcur rẽtes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paschæ.	Lunæ ipsi.	Lit. di.	do.	
cclxvi	i	Nulla	vij	xvij	Noñ. april.	vi id. april.	xvij	f	e	
cclxvij	ij		i	xviij	viij cal. april.	ij cal. april.	xx		d	
cclxviij	iij	xxij	iij	xix	id. april.	xij cal. ma.	xx		c	
cclxix	iiij	iij	iiij	i	iiij noñ. april.	ij noñ. april.	xvi		b	
cclxx	v	xiij	v	ij	xi cal. april.	vi cal. april.	xix	a	g	
cclxxi	vi	xxv	vi	iij	iiij id. april.	xvi cal. ma.	xx		f	
cclxxij	vij	vi	i	iiij	iiij cal. april.	ij cal. april.	xv		e	
cclxxiij	viij	xvij	ij	v	xiij cal. ma.	xij cal. ma.	xvi		d	Ogdoas.
cclxxiiij	ix	xxviij	iij	vi	vij id. april.	ij id. april.	xix		cb	
cclxxv	x	ix	iiij	vij	vi cal. april.	ij cal. april.	xv		a	
cclxxvi	xi	xx	vi	viij	xvij cal ma.	xiij cal. ma.	xv		g	
cclxxvij	xij	i	vij	ix	ij noñ april.	iij id. april.	xviij		f	
cclxxviij	xiij	xij	i	x	ix cal. april.	ij cal. april.	xxi	e	d	
cclxxix	xiiij	xxij	ij	xi	ij id. april.	id. april.	xv		c	
cclxxx	xv	iiij	iiij	xij	cal. april.	ij noñ. april.	xvij		b	
cclxxxi	i	xv	v	xiij	xij cal. april.	vij cal. april.	xx		a	
cclxxxij	ij	xxvi	vi	xiiij	v id. april.	xvi cal. ma.	xxi	g	f	
cclxxxiij	iij	vij	vij	xv	iiij cal. april.	cal. april.	xvij		e	
cclxxxiiij	iiij	xviij	ij	xvi	xv cal. maias	xij cal. maias	xvij		d	Hendecas.

B

DECIMVSSEXTVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indicti ones.	Epactæ.	Cõcur rẽtes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paschæ.	Lunæ ipsi.	Lit. di.	do.	
cclxxxv	v	Nulla	iij	xvij	Noñ. april.	ij id. april.	xxi		c	
cclxxxvi	vi	xi	iiij	xviij	viij cal. april.	v cal. april.	xvij	b	a	
cclxxxvij	vij	xxij	v	xix	idus april.	xv cal. ma.	xviij		g	
cclxxxviij	viij	i	vij	i	iiij noñ. april.	vi id. april.	xx		f	
cclxxxix	ix	xiij	i	ij	xi cal. april.	ix cal. april.	xvi		e	
ccxc	x	xxv	ij	iij	iiij idus april.	id. april.	xvij		dc	
ccxci	xi	vi	iij	iiij	iij cal. april.	noñ. april	xx		b	
ccxcij	xij	xvij	v	v	xiij cal. maias	viij cal. ma.	xx		a	Ogdoas.
ccxciij	xiij	xviij	vi	vi	vij idus april.	vi id. april.	xvi		g	
ccxciiij	xiiij	ix	vij	vij	vi cal. april.	cal. april.	xix		fe	
ccxcv	xv	xx	i	viij	xvij cal. maias	xi cal. ma.	xx		d	
ccxcvi	i	i	iij	ix	ij noñ. april.	noñ. april.	xv		c	
ccxcvij	ij	xij	iiij	x	ix cal. april.	v. cal. april.	xviij		b	
ccxcviij	iij	xxiij	v	xi	ij idus april.	xv cal. ma.	xix	a	g	
ccxcix	iiij	iij	vi	xij	calend. april.	iiij non. april.	xv		f	
ccc	v	xv	i	xiij	xij cal. april.	ix cal. april.	xvij		e	
cccj	vi	xxvi	ij	xiiij	v idus april.	id. april.	xviij		d	
cccij	vij	vij	iij	xv	iiij cal. april.	non. april.	xxi	c	b	
ccciij	viij	xviij	iiij	xvi	xv cal. maias	xiij cal. ma.	xv		a	Hendecas.

DECIMVSSEPTIMVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	Indicti ones.	Epactæ.	Cõcur rẽtes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paschæ.	Luna ipsi. di.	Lit. do.
	ccciiij	ix	Nulla.	vi	xvij	Noñ. april	v id. april.	xiiij	g
	cccv	x	xi	vij	xviij	viij cal. april.	cal. april.	xxi	f
	cccvi	xi	xxij	i	xix	id. april.	xviij cal. ma.	xv	e d
	cccvij	xij	iij	ij		iiij noñ. april.	viij id. april.	xviij	c
	cccviij	xiij	xiiij	iiij	ij	xi cal. april.	v cal. april.	xx	b
	cccix	xiiij	xxv	v	iij	iiij. id. april.	xv cal. ma.	xxi	a
	cccx	xv	vi	vi	iiij	ij cal. april.	iiij noñ. april.	xvij	g f
Ogdoas	cccxi	i	xvij	vij	v	xiiij cal. maias	x cal. ma.	xviij	e
	cccxij	ij	xxviij	ij	vi	vij id. april.	id. april.	xx	d
	cccxiij	iij	ix	iij	vij	vi cal. april.	iiij cal. april.	xvi	c
	cccxiiij	iiij	xx	iiij	viij	xvij cal. maias	xiiij cal. ma.	xvij	b a
	cccxv	v	i	v	ix	ij noñ. april.	iiij id. april.	xx	g
	cccxvi	vi	xij	vij	x	ix. cal. april.	viij cal. april.	xv	f
	cccxvij	vij	xxiij	i	xi	ij id. april.	xix cal. ma.	xvi	e
	cccxviij	viij	iiij	ij	xij	cal. april.	viij id. april.	xix	d c
	cccxix	ix	xv	iij	xiij	xij cal. april.	xi cal. april.	xv	b
	cccxx	x	xxvi	v	xiiij	v id. april.	iiij id. april.	xv	a
	cccxxi	xi	vij	vi	xv	iiij cal. april.	iiij noñ. april.	xviij	g
Hendecas	cccxxij	xij	xviij	vij	xvi	xv. cal. maias	x cal. ma.	xix	f e

D

DECIMVSOCTAVVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	Indicti ones.	Epactæ.	Cõcur rẽtes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paschæ.	Luna ipsi. di.	Lit. do.
	cccxxiij	xiij	Nulla	i	xvij	Noñ. april.	viij id. april.	xvi	d
	cccxxiiij	xiiij	xi	iij	xviij	viij cal. april.	iiij cal. april.	xviij	c
	cccxxv	xv	xxij	iiij	xix	id. april.	xiiij cal. ma.	xix	b
	cccxxvi	i	iij	v	i	iiij noñ. april.	ij noñ. april.	xv	a g
	cccxxvij	ij	xiiij	vi	ij	xi cal. april.	vij cal. april.	xviij	f
	cccxxviij	iij	xxv	i	iij	iiij id. april.	xviij cal. ma.	xviij	e
	cccxxix	iiij	vi	ij	iiij	iij cal. april.	viij id. april.	xxi	d
	cccxxx	v	xvij	iij	v	xiiij cal. maias	xij cal. ma.	xv	c b
Ogdoas	cccxxxi	vi	xxviij	iiij	vi	vij id. april.	iij id. april.	xviij	a
	cccxxxij	vij	ix	vi	vij	vi cal. april.	iiij noñ. april.	xx	g
	cccxxxiij	viij	xx	vij	viij	xvij cal. ma.	x cal. ma.	xxi	f
	cccxxxiiij	ix	i	i	ix	ij noñ. april.	vij id. april.	xvij	e d
	cccxxxv	x	xij	ij	x	ix cal. april.	iij cal. april.	xx	c
	cccxxxvi	xi	xxiij	iiij	xi	ij id. april.	xiiij cal. ma.	xx	b
	cccxxxvij	xij	iiij	v	xij	cal. april.	iij noñ. april.	xvi	a
	cccxxxviij	xiij	xv	vi	xiij	xij cal. april.	vij cal. april.	xix	g f
	cccxxxix	xiiij	xxvi	vij	xiiij	v id. april.	xvij cal. ma.	xx	e
	cccxl	xv	vij	ij	xv	iij cal. april.	ij cal. april.	xv	d
Hendecas	cccxli	i	xviij	iij	xvi	xv cal. maias	xij cal. maias	xvi	c

A

DECIMVS NONVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indicti ones.	Epactæ.	Cõcurrẽtes.	Cycli lunares.	Decima quarta luna.	Dies dominicus Paschæ.	Lunæ ipsi.	Lit. di.	Lit. do.	
cccxlij	ij	Nulla	iiij	xvij	Non. april.	iij id. april.	xx		c	
cccxliij	iij	xi	v	xviij	viij cal. april.	vi cal. april.	xvi		b	
cccxliiij	iiij	xxij	vij	xix	idus april.	xvij cal. ma.	xvi	g	a	
cccxlv	v	i	i	i	iiij non. april.	vij id. april.	xix		f	
cccxlvi	vi	xiij	ij	ij	xi cal. april.	x cal. april.	xv		e	
cccxlvij	vij	xxv	iij	iij	iiij idus april.	ij id. april.	xvi		d	
cccxlviij	viij	vi	v	iiij	iij cal. april.	iij non. april.	xviij	c	b	
cccxlix	ix	xvij	vi	v	xiij cal. maias	ix cal. ma.	xix		a	Ogdoas.
ccc l	x	xxviij	vij	vi	vij idus april.	vi id. april.	xv		g	
cccli	xi	ix	i	vij	vi cal. april.	ij cal. april.	xviij		f	
ccclij	xij	xx	iij	viij	xvij cal. maias	xiij cal. ma.	xviij	e	d	
ccclij	xiij	i	iiij	ix	ij non. april.	iij id. april.	xxi		c	
cccliiij	xiiij	xij	v	x	ix cal. april.	vi cal. april.	xvij		b	
ccclv	xv	xxiij	vi	xi	ij idus april.	xvi cal. ma.	xvij		a	
ccclvi	i	iiij	i	xij	calend. april.	vij id. april.	xx	g	f	
ccclvij	ij	xv	ij	xiij	xij cal. april.	x cal. april.	xvi		e	
ccclviij	iij	xxvi	iij	xiiij	v idus april.	ij id. april.	xvij		d	
ccclix	iiij	vij	iiij	xv	iiij cal. april.	iij non. april.	xx		c	
ccclx	v	xviij	vi	xvi	xv cal. maias	ix cal. ma.	xx	b	a	Hendecas.

B

VIGESIMVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indicti ones.	Epactæ.	Cõcurrẽtes.	Cycli lunares.	Decima quarta luna.	Dies dominicus Paschæ.	Lunæ ipsi.	Lit. di.	Lit. do.	
ccclxi	vi	Nulla	vij	xvij	Non. april.	vi id. april.	xvij		g	
ccclxij	vij	xi	i	xviij	viij cal. april.	ij cal. april.	xx		f	
ccclxiij	viij	xxij	ij	xix	id. april.	xij cal. ma.	xxi		e	
ccclxiiij	ix	iij	iiij	i	iiij non. april.	ij non. april.	xvi	d	c	
ccclxv	x	xiiij	v	ij	xi cal. april.	vi cal. april.	xix		b	
ccclxvi	xi	xxv	vi	iij	iiij id. april.	xvi cal. ma.	xx		a	
ccclxvij	xij	vi	vij	iiij	iij cal. april.	cal. april.	xvi		g	
ccclxviij	xiij	xvij	ij	v	xiiij cal. ma.	xij cal. ma.	xvi	f	e	
ccclxix	xiiij	xxviij	iij	vi	vij id. april.	ij id. april.	xviij		d	Ogdoas.
cccl xx	xv	ix	iiij	vij	vi cal. april.	v cal. april.	xv		c	
cccl xxi	i	xx	v	viij	xvij cal ma.	xv cal. ma.	xvi		b	
cccl xxij	ij	i	vij	ix	ij non april.	vi id. april.	xvij	a	g	
cccl xxiij	iij	xij	i	x	ix cal. april.	ij cal. april.	xxi		f	
cccl xxiiij	iiij	xxij	ij	xi	ij id. april.	id. april.	xv		e	
cccl xxv	v	iiij	iij	xij	cal. april.	non. april.	xviij		d	
cccl xxvi	vi	xv	v	xiij	xij cal. april.	vi cal. april.	xx	c	b	
cccl xxvij	vij	xxvi	vi	xiiij	ij id. april.	xvi cal. ma.	xxi		a	
cccl xxviij	viij	vij	vij	xv	iiij cal. april.	cal. april.	xvij		g	
cccl xxix	ix	xviij	i	xvi	xv cal. maias	xi cal. ma.	xviij		f	Hendecas.

VIGESIMVS PRIMVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	Indicti ones.	Epactæ.	Cõcurrentes.	Cycli lunares.	Decima quarta luna.	Dies dominicus Paschæ.	Lunæ ipsi.	Lit. di.	do.
	cccLxxx	x	Nulla	iij	xvij	Noñ. April.	ij id. april.	xxi	e	d
	cccLxxxi	xi	xi	iiij	xviij	viij cal. april.	v cal. april.	xvi		c
	cccLxxxij	xij	xxij	v	xix	Id. april.	xv cal. ma.	xviij		b
	cccLxxxiij	xiij	iij	vi	i	iiij noñ. april.	v id. april.	xxi		a
	cccLxxxiiij	xiiij	xiiij	i	ij	xi cal. april.	ix cal. april.	xvi	g	f
	cccLxxxv	xv	xxv	ij	iij	iiij id. april.	id. april.	xvij		e
	cccLxxxvi	i	vi	iij	iiij	iij cal. april.	noñ. april.	xx		d
Ogdoas.	cccLxxxvij	ij	xvij	iiij	v	xiij cal. maias	vij cal. ma.	xxi		c
	cccLxxxviij	iij	xxviij	vi	vi	vij id. april.	v id. april.	xv	b	a
	cccLxxxix	iiij	ix	vij	vij	vi cal. april.	cal. april.	xix		g
	cccxc	v	xx	i	viij	xvij cal. maias	xi cal. ma.	xx		f
	cccxci	vi	i	ij	ix	ij noñ. april.	viij id. april.	xvi		e
	cccxcij	vij	xij	iij	x	ix cal. april.	v cal. april.	xviij	d	c
	cccxciij	viij	xxiij	v	xi	ij id. april.	xv cal. ma.	xix		b
	cccxciiij	ix	iij	vi	xij	cal. april.	iiij noñ. april.	xv		a
	cccxcv	x	xv	vij	xiij	xij cal. april.	viij cal. april.	xviij		g
	cccxcvi	xi	xxvi	ij	xiiij	v idus april.	id. april.	xviij	f	e
	cccxcvij	xij	vij	iij	xv	iiij cal. april.	non. april.	xx		d
Hendecas.	cccxcviij	xiij	xviij	iiij	xvi	xv cal. maias	xiiij cal. ma.	xv		c

D

VIGESIMVS SECVNDVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	Indicti ones.	Epactæ.	Cõcurrentes.	Cycli lunares.	Decima quarta luna.	Dies dominicus Paschæ.	Lunæ ipsi.	Lit. di.	do.
	cccxcix	xiiij	Nulla	v	xvij	Non. april.	iiij id. april.	xix		b
	cccc	xv	xi	vij	xviij	viij cal. april.	cal. april.	xxi	a	g
	ccccj		xxij	i	xix	idus april.	xvi cal. ma.	xv		f
	ccccij	ij	iij	ij	i	iiij non. april.	viij id. april.	xviij		e
	ccccij	iij	xiiij	iij	ij	xi cal. april.	iij cal. april.	xxi		d
	ccccij	iiij	xxv	v	iij	iiij idus april.	xv cal. ma.	xxi	c	d
	ccccv	v	vi	vi	iiij	ij cal. april.	iiij non. april.	xvij		a
	ccccvi	vi	xvij	vij	v	xiij cal. ma.	x cal. ma.	xviij		g
Ogdoas.	ccccvij	vij	xxviij	i	vi	vij idus april.	xviij cal. ma.	xxi		f
	ccccviij	viij	ix	iij	vij	vi cal. april.	iij cal. april.	xvi	e	d
	ccccix	ix	xx	iiij	viij	xvij cal. ma.	xiij cal. ma.	xvij		c
	ccccx	x	i	v	ix	ij noñ. april.	iiij id. april.	xx		b
	ccccxi	xi	xij	vi	x	ix cal. april.	vij cal. april.	xvi		a
	ccccxij	xij	xxiij	i	xi	ij idus apuil.	xviij cal. ma.	xvi	g	f
	ccccxiij	xiij	iiij	ij	xij	cal. april.	viij id. april.	xvij		e
	ccccxiiij	xiiij	xv	iij	xiij	xij cal. april.	xi cal. april.	xv		d
	cccxv	xv	xxvi	iiij	xiiij	v idus april.	iij id. april.	xvi		c
	ccccxvi	i	vij	vi	xv	iiij cal. april.	iij noñ. ap il.	xviij	b	a
Hendecas.	ccccxvij	ij	xviij	vij	xvi	xv cal. ma.	x cal. ma.	xix		g

A

VIGESIMVSTERTIVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indicti ones.	Epactæ.	Cõcur rẽtes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paſchæ.	Luna ipſi.	Lit. di.	do.	
cccexvii	iii	Nulla	i	xvi	Noñ. april.	vi id. april.	xvi	f		
ccccxix	iiii	xi	ii	xviii	viii cal. april.	iii cal. april.	xix	e		
ccccxx	v	xxi	iiii	xix	id. april.	xiii cal. ma.	xviii	dc		
ccccxxi	vi	iii	v	i	iiii noñ. april.	iii noñ. april.	xv	b		
ccccxxii	vii	xiiii	vi	ii	xi cal. april.	vii cal. april.	xvii	a		
ccccxxiii	viii	xxv	vii	iii	iiii id. april.	xvii cal. ma.	xix	g		
ccccxxiiii	ix	vi	ii	iiii	iii cal. april.	viii id. april.	xxi	fe		
ccccxxv	x	xvii	iii	v	xiiii cal. maias	xiii cal. ma.	xv	d	Ogdoas.	
ccccxxvi	xi	xxviii	iiii	vi	vii id. april.	iii id. april.	xviii	c		
ccccxxvii	xii	ix	v	vii	vi cal. april.	iii noñ. april.	xxi	b		
ccccxxviii	xiii	xx	vi	viii	xvi cal. ma.	x cal. ma.	xxi	ag		
ccccxix	xiiii	i	i	ix	ii noñ. april.	vii id. april.	xvii	f		
ccccxxx	xv	xii	ii	x	ix cal. april.	iii cal. april.	xx	e		
ccccxxxi	i	xxiii	iii	xi	ii id. april.	xiii cal. ma.	xxi	d		
ccccxxxii	ii	iiii	v	xii	cal. april.	iii non. april.	xvi	cb		
ccccxxxiii	iii	xv	vi	xiii	xii cal. april.	vii cal. april.	xix	a		
ccccxxxiiii	iiii	xxvi	vii	xiiii	v id. april.	xvii cal. ma.	xx	g		
ccccxxxv	v	vii	i	xv	iiii cal. april.	ii cal. april.	xvi	f		
B ccccxxxvi	vi	xviii	iii	xvi	xv cal. maias	xiii cal. ma.	xvi	ed	Hendecas.	

VIGESIMVSQVARTVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indicti ones.	Epactæ.	Cõcur rẽtes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paſchæ.	Luna ipſi.	Lit. di.	do.	
ccccxxxvii	vii	Nulla.	iiii	xvii	Noñ. april	iii id. april.	xx	c		
ccccxxxviii	viii	xi	v	xviii	viii cal. april.	vi cal. april.	xvi	b		
ccccxxxix	ix	xxi	vi	xix	id. april.	xvi cal. ma.	xvii	a		
ccccxl	x	iii	i	i	iiii noñ. april.	vii id. april.	xix	gf		
ccccxli	xi	xiiii	ii	ii	xi cal. april.	x cal. april.	xv	e		
ccccxlii	xii	xxv	iii	iii	iii. id. april.	ii id. april.	xvi	d		
ccccxliii	xiii	vi	iiii	iiii	iii cal. april.	ii noñ. april.	xix	c		
ccccxliiii	xiiii	xvi	vi	v	xiii cal. maias	ix cal. ma.	xix	b a	Ogdoas.	
ccccxlv	xv	xxviii	vii	vi	vii id. april.	vi id. april.	xv	g		
ccccxlvi	i	ix	i	vii	vi cal. april.	ii cal. april.	xviii	f		
ccccxlvii	ii	xx	ii	viii	xvi cal. maias	xii cal. ma.	xix	e		
ccccxlviii	iii		iiii	ix	ii noñ. april.	iii id. april.	xxi	dc		
ccccxlix	iiii	xii	v	x	ix. cal. april.	vi cal. april.	xvi	b		
cccl	v	xxiii	vi	xi	ii id. april.	xvi cal. ma.	xvii	a		
ccccli	vi	iiii	vii	xii	cal. april.	vi id. april.	xxi	g		
cccclii	vii	xv	ii	xiii	xii cal. april.	x cal. april.	xvi	fe		
cccliii	viii	xxvi	iii	xiiii	v id. april.	ii id. april.	xvii	d		
ccccliiii	ix	vii	iiii	xv	iiii cal. april.	ii noñ. april.	xx	c		
ccccv	x	xviii	v	xvi	xv. cal. maias	viii cal. ma.	xxi	b	Hendecas.	

VIGESIMVSQVINTVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	Indictiones.	Epactæ.	Cõcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paschæ.	Lunæ ipsi.	Lit. di.	do.
	cccclvi	xi	Nulla	vij	xvij	Noñ. april.	vi id. april.	xvij	a	g
	ccccl vij	xij	xi	i	xviij	viij cal. april.	ij cal. april.	xx		f
	ccccl viij	xiij	xxij	ij	xix	id. april.	xij cal. ma.	xxi		e
	cccclix	xiiij	iij	iij	i	iiij noñ. april.	noñ. april.	xvij		d
	ccclx	xv	xiij	v	ij	xi cal. april.	vi cal. april.	xix		cb
	cccl xi	i	xxv	vi	iij	iij id. april.	xvi cal. ma.	xx		a
	cccl xij	ij	vi	vij	iiij	iij cal. april.	cal. april.	xvi		h
Ogdoas.	cccl xiij	iij	xvij	i	v	xiiij cal. ma.	xi cal. ma.	xvi		f
	cccl xiiij	iiij	xxviij	iij	vi	vij id. april.	ij id. april.	xix		ed
	cccl xv	v	ix	iiij	vij	vi cal. april.	v cal. april.	xv		c
	cccl xvi	vi	xx	v	viij	xvij cal ma.	xv cal. ma.	xvi		b
	cccl xvij	vij	i	vi	ix	ij noñ april.	v id. april.	xix		b
	cccl xviij	viij	xij	i	x	ix cal. april.	ij cal. april.	xxi		gf
	cccl xix	ix	xxiij	ij	xi	ij id. april.	id. april.	xv		e
	cccl xx	x	iij	iij	xij	cal. april.	noñ. april.	xix		d
	cccl xxi	xi	xv	iiij	xiij	xij cal. april.	v cal. april.	xxi		c
	cccl xxij	xij	xxvi	vi	xiiij	v id. april.	xvi cal. ma.	xxi		ba
	cccl xxiij	xiij	vij	vij	xv	iij cal. april.	cal. april.	xvij		gD
Hendecas	ccccl xxiiij	xiiij	xviij	i	xvi	xv cal. maias	xi cal. ma.	xviij		f

VIGESIMVSSEXTVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	Indictiones.	Epactæ.	Cõcurrẽtes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna	Dies dominicus Paschæ.	Lunæ ipsi.	Lit. di.	do.
	ccccl xxv	xv	Nulla	ij	xvij	Noñ. april.	viij id. april.	xv		e
	ccccl xxvi	i	xi	iiij	xviij	viij cal. aptil.	v cal. april.	xvij		dc
	ccccl vij	ij	xxij	v	xix	idus april.	xv cal. ma.	xviij		b
	ccccl xxviij	iij	iij	vi	i	iiij noñ. april.	v id. april.	xxi		a
	ccccl xxix	iiij	xiiij	vij	ij	xi cal. april.	viij cal. april.	xvij		g
	ccccl xxx	v	xxv	ij	iij	iij idus april.	id. april.	xvij		fe
	ccccl xxxi	vi	vi	iij	iiij	ij cal. april.	noñ. april.	xx		d
Ogdoas	ccccl xxxij	vij	xvij	iiij	v	xiiij cal. maias	vij cal. ma.	xxi		c
	ccccl xxxiij	viij	xxviij	v	vi	vij idus april.	iij id. april.	xvij		b
	ccccl xxxiiij	ix	ix	vij	vij	vi cal. april.	cal. april.	xix		ag
	ccccl xxxv	x	xx	i	viij	xvij cal. maias	xi cal. ma.	xx		f
	ccccl xxxvi	xi	i	ij	ix	ij noñ. april.	viij id. april.	xvi		e
	ccccl xxxvij	xij	xij	iij	x	ix cal. april.	iij cal. april.	xix		d
	ccccl xxxviij	xiij	xxiij	v	xi	ij idus april.	xv cal. ma.	xix		cb
	ccccl xxxix	xiiij	iij	vi	xij	calend. april.	iij noñ. april.	xv		a
	cccc xc	xv	xv	vij	xiij	xij cal. april.	viij cal. april.	xviij		g
	cccc xci	i	xxvi	i	xiiij	v idus april.	xviij cal. ma.	xix		f
	cccc xcij	ij	vij	iij	xv	iij cal. april.	noñ. april.	xxi		ed
Hendecas	cccc xciij	iij	xviij	iiij	xvi	xv cal. maias	xiij cal. ma.	xv		c

A

VIGESIMVSSEPTIMVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	*Indicti ones.*	Epactæ.	*Cõcur rẽtes.*	*Cycli lunares.*	*Decimaquarta luna.*	*Dies dominicus Paſchæ.*	*Luna ipſi. di.*	*Lit. do.*	
cccclxciiij	iiij	Nulla	v	xvij	Noñ. april.	iiij id. april.	xix	b	
cccclxcv	v	xi	vi	xviij	viij cal. april.	vij cal. april.	xv	a	
cccclxcvi	vi	xxij	i	xix	id. april.	xviij cal. april.	xv	g f	
cccclxcvij	vij	iij	ij	i	iiij noñ. april.	viij id. april.	xviij	e	
cccclxcviij	viij	xiiij	iij	ij	xi cal. april.	iiij cal. april.	xxi	d	
cccclxcix	ix	xxv	iiij	iij	iiij id. april.	iij id. april.	xv	c	
d	x	vi	vj	iiij	iij cal. april.	iiij noñ. april.	xvij	b a	
di	xi	xvij	vij	v	xiiij cal. maias	x cal. ma.	xviij	g	Ogdoas.
dij	xij	xxviij	i	vi	vij id. april.	xviij cal. ma.	xxi	f	
diij	xiij	ix	ij	vij	vi cal. april.	iij cal. april.	xvij	e	
diiij	xiiij	xx	iiij	viij	xvij cal. ma.	xiiij cal. ma.	xvij	d c	
dv	xv	i	v	ix	ij noñ. april.	iiij id. april.	xx	b	
dvi	i	xij	vi	x	ix cal. april.	vij cal. april.	xvi	a	
dvij	ij	xxiij	vij	xi	ij id. april.	xvij cal. ma.	xvij	g	
dviij	iij	iiij	ij	xij	cal. april.	viij id. april.	xix	f e	
dix	iiij	xv	iij	xiij	xij cal. april.	xi cal. april.	xv	d	
dx	v	xxvi	iiij	xiiij	v id. april.	iij id. april.	xvi	c	
dxi	vi	vij	v	xv	iiij cal. april.	iij noñ. april.	xix	b	
dxij	vij	xviij	vij	xvi	xv cal. maias	x cal. ma.	xix	ag	Hendecas.

B

VIGESIMVSOCTAVVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	*Indicti ones.*	Epactæ.	*Cõcur rẽtes.*	*Cycli lunares.*	*Decimaquarta luna.*	*Dies dominicus Paſchæ.*	*Luna ipſi. di.*	*Lit. do.*	
dxij	viij	Nulla.	i	xvij	Noñ. april	vij id. april.	xvij	f	
dxiij	ix	xi	ij	xviij	viij cal. april.	ij cal. april.	xix	e	
dxv	x	xxij	iij	xix	id. april.	xiij cal. ma.	xx	d	
dxvi	xi	iij	v	i	iiij noñ. april.	iij noñ. april.	xv	c b	
dxvij	xij	xiiij	vi	ij	xi cal. april.	vij cal. april.	xviij	a	
dxviij	xiij	xxv	vij	iij	iiij. id. april.	xvij cal. ma.	xix	g	
dxix	xiiij	vi	i	iiij	iij cal. april.	ij cal. april.	xv	f	
dxx	xv	xvij	iij	v	xiiij cal. maias	xiij cal. ma.	xv	e d	
dxxi	i	xxviij	iiij	vi	vij id. april.	iij id. april.	xviij	c	Ogdoas.
dxxij	ij	ix	v	vij	vi cal. april.	iij noñ. april.	xxi	b	
dxxiij	iij	xx	vi	viij	xvij cal. maias	xvi cal. ma.	xv	a	
dxxiiij	iiij	i	i	ix	ij noñ. april.	vij id. april.	xvij	g f	
dxxv	v	xij	ij	x	ix. cal. april.	ij cal. april.	xx	d	
dxxvi	vi	xxiij	iij	xi	ij id. april.	xiij cal. ma.	xxi	c	
dxxvij	vij	iiij	iiij	xij	cal. april.	ij non. april.	xvij	b a	
dxxviij	viij	xv	vi	xiij	xij cal. april.	vij cal. april.	xix	g	
dxxix	ix	xxvi	vij	xiiij	v id. april.	xvij cal. ma.	xx	f	
dxxx	x	vij	i	xv	iiij cal. april.	ij cal. april.	xvi	e	
dxxxi	xi	xviij	ij	xvi	xv. cal. maias	xij cal. ma.	xvi	d c	Hendecas.

t iij

VIGESIMVS NONVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indicti ones.	Epactæ.	Cõcur rẽtes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paschæ.	Lunæ ipsi. die.	Lit. do.
dxxxij	x	Nulla	iiij	xvij	Non. April.	iij id. april.	xx	b
dxxxiij	xi	xi	v	xviij	viij cal. april.	vi cal. april.	xvi	a
dxxxiiij	xij	xxij	vi	xix	Id. april.	xvi cal. ma.	xvij	g f
dxxxv	xiij	iij	vij	i	iiij non. april.	vi id. april.	xx	e
dxxxvi	xiiij	xiiij	ij	ij	xi cal. april.	x cal. april.	xv	d
dxxxvij	xv	xxv	iij	iij	iiij id. april.	ij id. april.	xvi	c
dxxxviij	i	vi	iiij	iiij	iij cal. april.	ij non. april.	xix	b a
Ogdoas. dxxxix	ij	xvij	v	v	xiiij cal. maias	viij cal. ma.	xx	g
dxl	iij	xxviij	vij	vi	vij id. april.	vij id. april.	xv	f
dxli	iiij	ix	i	vij	vi cal. april.	ij cal. april.	xviij	e
dxlij	v	xx	ij	viij	xvij cal. maias	xij cal. ma.	xix	d c
dxliij	vi	i	iij	ix	ij noñ. april.	noñ. april.	xv	b
dxliiij	vij	xij	v	x	ix cal. april.	vi cal. april.	xvij	a
dxlv	viij	xxiij	vi	xi	ij id. april.	xvi cal. ma.	xviij	g
dxlvi	ix	iiij	vij	xij	cal. april.	vi id. april.	xxi	f e
dxlvij	x	xv	i	xiij	xij cal. april.	ix cal. april.	xvij	d
dxlviij	xi	xxvi	iij	xiiij	v idus april.	ij id. april.	xvij	c
dxlix	xij	vij	iiij	xv	iiij cal. april.	ij noñ. april.	xx	b D
Hendecas dl	xiij	xviij	v	xvi	xv cal. maias	viij cal. ma.	xxi	a g

TRIGESIMVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indicti ones.	Epactæ.	Cõcur rẽtes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paschæ.	Lunæ ipsi. die.	Lit. do.
dli	xiiij	Nulla	vi	xvij	Non. april.	vi id. april.	xviij	f
dlij	xv	xi	i	xviij	viij cal. april.	ij cal. april.	xx	e
dliij	i	xxij	ij	xix	idus april.	xij cal. ma.	xxi	d
dliiij	ij	iij	iij	i	iiij non. april.	noñ. april.	xvij	c b
dlv	iij	xiiij	iiij	ij	xi cal. april.	v cal. april.	xx	a
dlvi	iiij	xxv	vi	iij	iiij idus april.	xvi cal. ma.	xx	g
dlvij	v	vi	vij	iiij	iij cal. april.	cal. april.	xvi	f
Ogdoas dlviij	vi	xvij	i	v	xiiij cal. ma.	xi cal. ma.	xvij	e d
dlix	vij	xxviij	ij	vi	vij idus april.	id. april.	xx	c
dlx	viij	ix	iiij	vij	vi cal. april.	v cal. april.	xv	b
dlxj	ix	xx	v	viij	xvij cal. ma.	xv cal. ma.	xvi	a
dlxij	x	i	vi	ix	ij noñ. april.	id. april.	xix	g f
dlxiij	xi	xij	vij	x	ix cal. april.	viij cal. april.	xv	e
dlxiiij	xij	xxiij	ij	xi	ij idus april.	id. april.	xv	d
dlxv	xiij	iiij	iij	xij	cal. april.	non. april.	xviij	c
dlxvi	xiiij	xv	iiij	xiij	xij cal. april.	cal. april.	xxi	b a
dlxvij	xv	xxvi	v	xiiij	v idus april.	ij id. april.	xv	g
dlxviij	i	vij	vij	xv	iiij cal. april.	cal. april.	xvij	f
Hendecas dlxix	ij	xviij	i	xvi	xv cal. ma.	xi cal. ma.	xviij	e

A

TRIGESIMVSPRIMVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indicti ones.	Epactæ.	Cõcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus paschæ.	Luna ipsius di.	Lit. do.	
dlxx	iiij	Nulla	ij	xvij	Non.april.	viij idus april.	xv	d c	
dlxxi	iiij	xi	iij	xviij	viij cal. april.	iij cal.april.	xviij	b	
dlxxij	v	xxij	v	xix	idus april.	xv cal. mai.	xviij	a	
dlxxiij	vi	iij	vi	i	iiij non. april.	v idus april.	xxi	g	
dlxxiiij	vij	xiiij	vij	ij	xi cal.april.	viij cal.april.	xvij	f e	
dlxxv	viij	xxv	i	iij	iiij idus april.	iiij cal. mai.	xviij	d	
dlxxvi	ix	vi	iij	iiij	iii cal.april.	non.april.	xx	c	
dlxxvij	x	xvij	iiij	v	xiiij cal.mai.	vij cal.mai.	xxi	b	Ogdoas.
dlxxviij	xi	xxviij	v	vi	vij idus april.	iiij idus april.	xvij	a g	
dlxxix	xij	ix	vi	vij	vi cal.april.	iiij non. april.	xx	f	
dlxxx	xiij	xx	i	viij	xvij cal.mai.	xi cal. mai.	xx	e	
dlxxxi	xiiij	i	ij	ix	ij non. april.	viij idus april.	xvi	d	
dlxxxij	xv	xij	iij	x	ix cal.april.	iiij cal. april.	xix	c b	
dlxxxiij	i	xxiij	iiij	xi	ij idus april.	xiij cal.mai.	xx	a	
dlxxxiiij	ij	iiij	vi	xij	cal.april.	iiij non. april.	xv	g	
dlxxxv	iij	xv	vij	xiij	xij cal.april.	vij cal. april.	xviij	f	
dlxxxvi	iiij	xxvi	i	xiiij	v idus april.	xviij cal. mai.	xvij	e d	
dlxxxvij	v	vij	ij	xv	iiij cal.april.	iij cal.april.	xv	c	
B dlxxxviij	vi	xviij	iiij	xvi	xv cal.mai.	iiij cal.mai.	xv	b	Hendecas.

TRIGESIMVSSECVNDVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indicti ones.	Epactæ.	Cõcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus paschæ.	Luna ipsius di.	Lit. do	
dlxxxix	vij	Nulla	v	xvij	Noñ april.	iiij idus april.	xviij	a	
dxc	viij	xi	vi	xviij	viij cal.april.	vij cal.april.	xv	g f	
dxci	ix	xxij	vij	xix	idus april.	xvij cal.mai.	xvi	e	
dxcij	x	iij	ij	i	iij non. april.	viij idus apri.	xvij	d	
dxciij	xi	xiiij	iij	ij	xi cal.april.	iiij cal.april.	xxi	c	
dxciiij	xij	xxv	iiij	iij	iij idus april.	ij idus april.	xv	b a	
dxcv	xiij	vi	v	iiij	ij cal.april.	ij non. april.	xvij	g	
dxcvi	xiiij	xvij	vij	v	xiij cal. mai.	x cal.mai.	xvij	f	Ogdoas.
dxcvij	xv	xxviij	i	vi	vij idus april.	xviij cal. mai.	xxi	e	
dxcviij	i	ix	ij	vij	vi cal. april.	iij cal.april.	xvi	d c	
dxcix	ij	xx	iij	viij	xvij cal.mai.	xiij cal mai.	xvij	b	
dc	iij	i	v	ix	ij non april.	iij idus april.	xx	a	
dci	iiij	xij	vi	x	ix cal.april.	vij cal.april.	xvi	g	
dcij	v	xxiij	vij	xi	ij idus april.	xvij cal.mai.	xvij	f e	
dciij	vi	iiij	i	xij	calen.april.	vij idus april.	xx	d	
dciiij	vij	xv	iij	xiij	xij cal.april.	ix cal.april.	xv	c	
dcv	viij	xxvi	iiij	xiiij	v idus april.	iij idus april.	xvi	b	
dcvi	ix	vij	v	xv	iiij cal.april.	iij non. april.	xix	a g	
dcvij	x	xviij	vi	xvi	xv cal.mai.	ix cal.maias.	xx	f	Hendecas.

TRIGESIMVSTERTIVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indicti ones.	Epactæ.	Cõcurrẽtes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus paschæ.	Lunæ ipsius di.	Lit. do.
dcviiꝫ	xi	Nulla	i	xviiꝫ	Non.april.	viꝫ idus april.	xvi	e
dcix	xiꝫ	xi	iꝫ	xviiiꝫ	viiꝫ cal.april.	iiꝫ cal.april.	xix	d
dcx	xiiꝫ	xxꝫ	iiꝫ	xix	idus april.	xiiꝫ cal. mai.	xx	cb
dcxi	xiiiꝫ	iiꝫ	iiiꝫ	i	iiiꝫ non.april.	iꝫ non.april.	xvi	a
dcxiꝫ	xv	xiiiꝫ	vi	iꝫ	xi cal.april.	viꝫ cal.april.	xviiꝫ	g
dcxiiiꝫ	i	xxv	viꝫ	iiꝫ	iiiꝫ idus april.	xiiiꝫ cal.mai.	xix	f
dcxiiiꝫ	iꝫ	vi	i	iiiꝫ	iiꝫ cal.april.	iꝫ cal.april.	xv	ed
dcxv	iiꝫ	xviꝫ	iꝫ	v	xiiiꝫ cal.mai.	xiꝫ cal. mai.	xvi	c
dcxvi	iiiꝫ	xxviiꝫ	iiiꝫ	vi	viꝫ idus april.	iiꝫ idus april.	xviiꝫ	b
dcxviꝫ	v	ix	v	viꝫ	vi cal.april.	iiꝫ non.april.	xxi	a
dcxviiiꝫ	vi	xx	vi	viiꝫ	xviꝫ cal mai.	xvi cal.mai.	xiꝫ	gf
dcxix	viꝫ	i	viꝫ	ix	iꝫ non.april.	vi idus april.	xviiꝫ	e
dcxx	viiꝫ	xiꝫ	iꝫ	x	ix cal.april.	iiꝫ cal.april.	xx	d
dcxxi	ix	xxiiꝫ	iiꝫ	xi	iꝫ idus april.	xiiꝫ cal.mai.	xxi	c
dcxxiꝫ	x	iiiꝫ	iiiꝫ	xiꝫ	cal.april.	iꝫ non. april.	xviꝫ	ba
dcxxiiiꝫ	xi	xv	v	xiiiꝫ	xiꝫ cal.april.	vi cal.april.	xx	g
dccxxiiiꝫ	xiꝫ	xxvi	viꝫ	xiiiꝫ	v idus april.	xviꝫ cal.mai.	xx	f
dccxxv	xiiꝫ	viꝫ	i	xv	iiiꝫ cal.april.	iꝫ cal. april.	xvi	e
dccxxvi	xiiiꝫ	xviiiꝫ	iꝫ	xvi	xv cal.mai.	xiꝫ cal.mai.	xviꝫ	dc

Ogdoas. Hendecas. D

TRIGESIMVSQVARTVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indicti ones.	Epactæ.	Cõcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus paschæ.	Lunæ ipsius di.	Lit. do.
dcxxviꝫ	xv	Nulla	iiꝫ	xviꝫ	Noñ April.	iꝫ idus april.	xxi	b
dcxxviiiꝫ	i	xi	v	xviiiꝫ	viiꝫ cal.april.	vi cal.april.	xvi	a
dcxxix	iꝫ	xxiꝫ	vi	xix	idus april.	xvi cal.mai.	xviꝫ	g
dcxxx	iiꝫ	iiꝫ	viꝫ	i	iiiꝫ noñ apri.	vi idus april.	xx	fe
dcxxxi	iiiꝫ	xiiiꝫ	i	iꝫ	xi cal.april.	ix cal.april.	xvi	d
dcxxxiꝫ	v	xxv	iiꝫ	iiꝫ	iiiꝫ idus apri.	iiꝫ idus april.	xv	c
dcxxxiiiꝫ	vi	vi	liiꝫ	iiiꝫ	iiꝫ cal.april.	iꝫ noñ april.	xix	b
dcxxxiiiiꝫ	viꝫ	xviꝫ	v	v	xiiiꝫ cal.mai.	viiꝫ cal.april.	xx	ag
dcxxxv	viiiꝫ	xxviiꝫ	vi	vi	viꝫ idus april.	v idus april.	xv	f
dcxxxvi	ix	ix	i	viꝫ	vi cal.april.	iꝫ cal.april.	xviiꝫ	e
dcxxxviꝫ	x	xx	iꝫ	viiiꝫ	xviꝫ cal.mai.	xiꝫ cal.mai.	xix	d
dcxxxviiiꝫ	xi	i	iiꝫ	ix	iꝫ noñ april.	noñ aprīl.	xv	cb
dcxxxix	xiꝫ	xiꝫ	iiiꝫ	x	ix cal.april.	v cal.april.	xviiꝫ	a
dcxl	xiiꝫ	xxiiꝫ	vi	xi	iꝫ idus april.	xvi cal.mai.	xviiꝫ	g
dcxli	xiiiꝫ	iiiꝫ	viꝫ	xiꝫ	cal.april.	vi idus april.	xxi	f
dcxliꝫ	xv	xv	i	xiiiꝫ	xiꝫ cal.april.	ix cal.aprīl.	xviꝫ	ed
dcxliiiꝫ	i	xxvi	iꝫ	xiiiꝫ	v idus april.	idus aprīl.	xviiꝫ	c
dcxliiiiꝫ	iꝫ	vi	iiiꝫ	xv	iiiꝫ cal.apri.	iꝫ non. april.	xx	b
dcxlv	iiꝫ	xviiiꝫ	v	xvi	xv cal.mai.	viiꝫ cal.mai.	xxi	a

Ogdoas. Hendecas.

A

DE TEMPORVM RATIONE Fol. CXIII.

TRGESIMVSQVINTVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	*Indicti ones.*	*Epactæ.*	*Cõcurrentes.*	*Cycli lunares.*	*Decimaquarta luna.*	*Dies dominicus paschæ.*	*Lunæ ipsius di.*	*Lit. do.*	
dcxlvi	iiij	Nulla	vi	xvij	Non. April.	v idus apri.	xviij	g f	
dcxlvij	v	xi	vij	xviij	viij cal. april.	vij cal. april.	xv	e	
dcxlviij	vi	xxij	ij	xix	idus april.	xij cal. mai.	xxi	d	
dcxlix	vij	iij	iij	i	iiij noñ. april.	noñ april.	xvij	c	
dcl	viij	xiiij	iiij	ij	xi cal. april.	v cal. april.	xx	b a	
dcli	ix	xxv	v	iij	iiij idus april.	xv cal. mai.	xxi	g	
dclij	x	vi	vij	iiij	iij cal. april.	cal. april.	xvi	f	
dcliij	xi	xvij	i	v	xiij cal. mai.	xi cal. mai.	xvij	e	Ogdoas.
dcliiij	xij	xxviij	ij	vi	vij idus april.	idus apri.	xx	d c	
dclv	xiij	ix	iij	vij	vi cal. april.	iiij cal. april.	xvi	b	
dclvi	xiiij	xx	v	viij	xvij cal. mai.	xv cal. mai.	xvi	a	
dclvij	xv	i	vi	ix	ij noñ. april.	v idus april.	xviij	g	
dclviij	i	xij	vij	x	ix cal. april.	viij cal. april.	xv	f e	
dclix	ij	xxiij	i	xi	ij idus april.	xviij cal. mai.	xvi	d	
dclx	iij	iiij	iij	xij	cal. april.	noñ april.	xviij	c	
dclxi	iiij	xv	iiij	xiij	xij cal. april.	v cal. april.	xxi	b	
dclxij	v	xxvi	v	xiiij	v idus april.	vij idus april.	xv	a g	
dclxiij	vi	vij	vi	xv	iiij cal. april.	iiij noñ april.	xviij	f	
B dclxiiij	vij	xviij	i	xvi	xv cal. mai.	xi cal. mai.	xviij	e	Hendecas.

TRIGESIMVSSEXTVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	*Indicti ones.*	*Epactæ.*	*Cõcurrentes.*	*Cycli lunares.*	*Decimaquarta luna.*	*Dies dominicus Paschæ.*	*Lunæ ipsi. di.*	*Lit. do.*	
dclxv	viij	Nulla	ij	xvij	Noñ April.	viij idus april.	xv	d	
dclxvi	ix	xi	iij	xviij	viij cal. april.	iiij cal. april.	xviij	c b	
dclxvij	x	xxij	iiij	xix	idus april.	xiiij cal. mai.	xix	a	
dclxviij	xi	iij	vi	i	iiij noñ april.	v idus april.	xxi	g	
dclxix	xij	xiiij	vij	ij	xi cal. april.	ix cal. april.	xvij	f	
dclxx	xiij	xxv	i	iij	iiij id. april.	xviij cal. mai.	xviij	e d	
dclxxi	xiiij	vi	ij	iiij	iij cal. april.	viij id. april.	xxi	c	
dclxxij	xv	xvij	iiij	v	xiij cal. mai.	vij cal. mai.	xxi	b	Ogdoas.
dclxxiij	i	xxviij	v	vi	vij idus apri.	iiij idus april.	xvij	a	
dclxxiiij	ij	ix	vi	vij	vi cal. april.	iij noñ apri.	xx	g f	
dclxxv	iij	xx	vij	viij	xvij cal. mai.	x cal. mai.	xxi	e	
dclxxvi	iiij	i	ij	ix	ij noñ april.	viij id. april.	xvi	d	
dclxxvij	v	xij	iij	x	ix cal. april.	iiij cal. april.	xix	c	
dclxxviij	vi	xxiij	iiij	xi	ij idus april.	xiij cal. mai.	xx	b a	
dclxxix	vij	iiij	v	xij	cal. april.	iij noñ april.	xvi	g	
dclxxx	viij	xv	vij	xiij	xij cal. april.	viij cal. april.	xviij	f	
dclxxxi	ix	xxvi	i	xiiij	v idus april.	xviij cal. mai.	xix	e	
dclxxxij	x	vij	ij	xv	iiij. cal. april.	iij cal. april.	xv	d c	Hendecas.
dclxxxiij	xi	xviij	iij	xvi	xv cal. maias	xiij cal. mai.	xvi	b	

TRIGESIMVSSEPTIMVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	Indicti ones.	Epactæ.	Cõcurrẽtes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus paschæ.	Lunæ ipsius di.	Lit. de.
	dclxxxiiij	xij	Nulla	v	xvij	Non.april.	iiij idus april.	xix	a
	dclxxxv	xiij	xi	vi	xviij	viij cal.april.	vij cal.april.	xv	g
	dclxxxvi	xiiij	xxij	vij	xix	idus april.	xvij cal.mai.	xvi	fe
	dclxxxvij	xv	iij	i	i	iiij non.april.	vij idus april.	xix	d
	dclxxxviij	i	xiiij	iij	ij	xi cal.april.	iiij cal.april.	xxi	c
	dclxxxix	ij	xxv	iiij	iij	iiij idus april.	iij idus april.	xv	b
	dcxc	iij	vi	v	iiij	iij cal.april.	iij non.april.	xviij	ag
Ogdoas.	dcxci	iiij	xvij	vi	v	xiiij cal.mai.	ix cal. mai.	xix	f
	dcxcij	v	xxviij	i	vi	vij idus april.	xviij cal. mai.	xxi	e
	dcxciij	vi	ix	ij	vij	vi cal.april.	iij cal.april.	xvij	d
	dcxciiij	vij	xx	iij	viij	xvij cal mai.	xiij cal. mai.	xviij	cb
	dcxcv	viij	i	iiij	ix	ij non.april.	iij idus april.	xxi	a
	dcxcvi	ix	xij	vi	x	ix cal.april.	vij cal.april.	xvi	g
	dcxcvij	x	xxiij	vij	xi	ij idus april.	xvij cal.mai.	xvij	f
	dcxcviij	xi	iij	i	xij	cal.april.	vij idus april.	xx	ed
	dcxcix	xij	xv	ij	xiij	xij cal.april.	x cal.april.	xvi	c
	dcc	xiij	xxvi	iij	xiiij	v idus april.	iij idus april.	xvi	b
	dcci	xiiij	vij	v	xv	iiij cal.april.	iij non.april.	xix	a D
Hendecas	dccij	xv	xviij	vi	xvi	xv cal.mai.	ix cal.maias.	xx	gf

TRIGESIMVSOCTAVVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	Indicti ones.	Epactæ.	Cõcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus paschæ.	Lunæ ipsius di.	Lit. de.
	dcciij	i	Nulla	vij	xvij	Noñ April.	vij idus april.	xvi	e
	dcciiij	ij	xi	ij	xviij	viij cal.april.	iij cal.april.	xix	d
	dccv	iij	xxij	iij	xix	idus april.	xiij cal. mai.	xx	c
	dccvi	iiij	iij	iiij	i	iiij noñ apri.	ij non.april.	xvi	ba
	dccvij	v	xiiij	v	ij	xi cal.april.	vi cal.april.	xix	g
	dccviij	vi	xxv	vij	iij	iij idus apri.	xvij cal. mai.	xix	f
	dccix	vij	vi	i	iiij	ij cal.april.	ij cal.april.	xv	e
Ogdoas	dccx	viij	xvij	ij	v	xiiij cal.mai.	xij cal.april.	xvi	dc
	dccxi	ix	xxviij	iij	vi	vij idus april.	ij idus april.	xix	b
	dccxij	x	ix	v	vij	vi cal.april.	iij noñ april.	xxi	a
	dccxiij	xi	xx	vi	viij	xvij cal.mai.	xvi cal.mai.	xv	g
	dccxiiij	xij	i	vij	ix	ij noñ april.	vi idus april.	xviij	fe
	dccxv	xiij	xij	i	x	ix cal.april.	ij cal.april.	xxi	d
	dccxvi	xiiij	xxiij	iij	xi	ij idus april.	xiij cal.mai.	xxi	c
	dccxvij	xv	iij	iiij	xij	cal.april.	ij noñ april.	xvij	b
	dccxviij	i	xv	v	xiij	xij cal.april.	vi cal.april.	xx	ag
	dccxix	ij	xxvi	vi	xiiij	v idus april.	xvi cal.mai.	xxi	f
Hendecas	dccxx	iij	vi	i	xv	iiij cal.apri.	ij cal.april.	xvi	e
	dccxxi	iiij	xviij	ij	xvi	xv cal.mai.	xij cal.mai.	xvij	d

A

TRIGESIMVSNONVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indicti ones.	Epactæ.	Cõcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus paschæ.	Luna ipsius di.	Lit. do.	
dccxxij	v	Nulla	iij	xvij	Non.april.	ij idus april.	xxi	c	b
dccxxij	vi	xi	iiij	xviij	viij cal.april.	v cal.april.	xvij		a
dccxxiiij	vij	xxij	vi	xix	idus april.	xvi cal. mai.	xvij		g
dccxxv	viij	iij	vij	i	iiij non.april.	vi idus april.	xx		f
dccxxvi	ix	xiiij	i	ij	xi cal.april.	ix cal. april.	xvi	e	d
dccxxvij	x	xxv	ij	iij	iiii idus april.	idus april.	xvij		c
dccxxviij	xi	vi	iiij	iiij	iii cal.april.	ij non. april.	xix		b
dccxxix	xij	xvij	v	v	xiiij cal.mai.	viij cal.mai.	xx		a
dccxxx	xiij	xxviij	vi	vi	vij idus april.	v idus april.	xvi	g	f
dccxxxi	xiiij	ix	vij	vij	vi cal.april.	cal.april.	xix		e
dccxxxij	xv	xx	ij	viij	xvij cal.mai.	xi cal. mai.	xviij		d
dccxxxiij	i	i	iij	ix	ij non. april.	non. april.	xv		c
dccxxxiiij	ij	xij	iiij	x	ix cal.april.	v cal. april.	xviij	b	a
dccxxxv	iij	xxiij	v	xi	ij idus april.	xv cal. mai.	xix		g
dccxxxvi	iiij	iiij	vij	xij	cal.april.	vi idus april.	xxi		f
dccxxxvij	v	xv	i	xiij	xij cal.april.	viij cal.april.	xvij		e
dccxxxviij	vi	xxvi	ij	xiiij	v idus april.	idus april.	xviij	d	c
dccxxxix	vij	vij	iij	xv	iiij cal.april.	non.april.	xxi		b
dccxl	viij	xviij	v	xvi	xv cal.mai.	viij cal. mai.	xxi		a

Ogdoas.

Hendecas.

B

QVADRAGESIMVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indicti ones.	Epactæ.	Cõcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus paschæ.	Luna ipsius di.	Lit. do.	
dccxli	ix	Nulla	vi	xvij	Noñ april.	v idus april.	xviij	g	
dccxlij	x	xi	vij	xviij	viij cal.april.	cal.april.	xxi	f	e
dccxliij	xi	xxij	i	xix	idus april.	xviij cal.mai.	xv		d
dccxliiij	xij	iij	iij	i	iiij non. april.	non.april.	xvij		c
dccxlv	xiij	xiiij	iiij	ij	xi cal.april.	v cal.april.	xx		b
dccxlvi	xiiij	xxv	v	iij	iiij idus april.	xv cal mai.	xxi	a	g
dccxlvij	xv	vi	vij	iiij	ij cal.april.	iiij non. april.	xvij		f
dccxlviij	i	xvij	i	v	xiiij cal. mai.	xi cal.april.	xvij		e
dccxlix	ij	xxviij	ij	vi	vij idus april.	idus april.	xx		d
dccl	iij	ix	iij	vij	vi cal. april.	iiij cal.april.	xvi	c	b
dcckli	iiij	xx	iiij	viij	xvij cal.mai.	xiiij cal.mai.	xvij		a
dcclij	v	i	vi	ix	ij non. april.	v idus april.	xix		g
dccliij	vi	xij	vij	x	ix cal.april.	viij cal.april.	xv		f
dccliiij	vij	xxiij	i	xi	ij idus april.	xviij cal. mai.	xvi	e	d
dcclv	viij	iiij	ij	xij	calen.april.	vij idus april.	xix		c
dcclvi	ix	xv	iiij	xiij	xij cal.april.	v cal.april.	xxi		b
dcclvij	x	xxvi	v	xiiij	v idus april.	iiij idus april.	xv		a
dcclviij	xi	vij	vi	xv	iiij cal.april.	iiij non. april.	xviij	g	f
dcclix	xij	xviij	vij	xvi	xv cal.mai.	x cal.mai.	xix		e

Ogdoas.

Hendecas.

QVADRAGESIMVS PRIMVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	Indicti ones.	Epactæ.	Cõcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus paschæ.	Lunæ ipsius die.	Lit. do.
	dcclx	xiiij	Nulla	ij	xvij	Non. April.	vij idus apri.	xv	d
	dcclxi	xiiij	xi	iij	xviij	viij cal. april.	iij cal. april.	xviij	c
	dcclxij	xv	xxij	iiij	xix	idus april.	xiiij cal. mai.	xix	b a
	dcclxiij	i	iij	v	i	iiij noñ. april.	iij noñ april.	xv	g
	dcclxiiij	ij	xiiij	vij	ij	xi cal. april.	viij cal. april.	xvij	f
	dcclxv	iij	xxv	i	iij	iiij idus april.	xviij cal. mai.	xviij	e
	dcclxvi	iiij	vi	ij	iiij	iij cal. april.	viij idus apri.	xxi	d c
Ogdoas.	dcclxvij	v	xvij	iij	v	xiij cal. mai.	xiij cal. mai.	xv	b
	dcclxviij	vi	xxviij	v	vi	vij idus april.	iiij idus april.	xvij	a
	dcclxix	vij	ix	vi	vij	vi cal. april.	iiij noñ april.	xx	g
	dcclxx	viij	xx	vij	viij	xvij cal. mai.	x cal. mai.	xxi	f e
	dcclxxi	ix	i	i	ix	ij noñ. april.	vij idus april.	xvij	d
	dcclxxij	x	xij	iij	x	ix cal. april.	iiij cal. april.	xix	c
	dcclxxiij	xi	xxiij	iiij	xi	ij idus april.	xiiij cal. mai.	xx	b
	dcclxxiiij	xij	iiij	v	xij	cal. april.	iij noñ april.	xvi	a g
	dcclxxv	xiij	xv	vi	xiij	xij cal. april.	vij cal. april.	xix	f
	dcclxxvi	xiiij	xxvi	i	xiiij	v idus april.	xviij cal. mai.	xix	e
	dcclxxvij	xv	vij	ij	xv	iiij cal. april.	iij cal. april.	xv	d D
Hendecas.	dcclxxviij	i	xviij	iij	xvi	xv cal. mai.	xiij cal. mai.	xvi	c b

QVADRAGESIMVS SECVNDVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	Indicti ones.	Epactæ.	Cõcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paschæ.	Luna ipsi. di.	Lit. do.
	dcclxxix	ij	Nulla	iiij	xvij	Noñ April.	vi idus april.	xvij	a
	dcclxxx	iij	xi	vi	xviij	viij cal. april.	vij cal. april.	xv	g
	dcclxxxi	iiij	xxij	vij	xix	idus april.	xvij cal. mai.	xvi	f
	dcclxxxij	v	iij	i	i	iiij noñ april.	vij idus april.	xix	e d
	dcclxxxiij	vi	xiiij	ij	ij	xi cal. april.	x cal. april.	xv	c
	dcclxxxiiij	vij	xxv	iiij	iij	iiij id. april.	iij id. april.	xx	b
	dcclxxxv	viij	vi	v	iiij	iij cal. april.	iij noñ apri.	xviij	a
	dcclxxxvi	ix	xvij	vi	v	xiiij cal. mai.	ix cal. mai.	xix	g f
Ogdoas.	dcclxxxvij	x	xxviij	vij	vi	vij idus apri.	vi idus april.	xv	e
	dcclxxxviij	xi	ix	ij	vij	vi cal. april.	iij cal. april.	xvij	d
	dcclxxxix	xij	xx	iij	viij	xvij cal. mai.	xiij cal. mai.	xviij	c
	dccxc	xiij	i	iiij	ix	ij noñ april.	iij idus april.	xxi	b a
	dccxci	xiiij	xij	v	x	ix cal. april.	vi cal. april.	xvij	g
	dccxcij	xv	xxiij	vij	xi	ij idus april.	xvij cal. mai.	xvij	f
	dccxciij	i	iiij	i	xij	cal. april.	vi idus april.	xx	e
	dccxciiij	ij	xv	ij	xiij	xij cal. april.	x cal. april.	xvi	d c
	dccxcv	iij	xxvi	iij	xiiij	v idus april.	ij idus april.	xvij	b
	dccxcvi	iiij	vij	v	xv	iiij. cal. april.	iij noñ april.	xix	a
Hendecas.	dccxcvij	v	xviij	vi	xvi	xv cal. maias	ix cal. maias.	xx	g

A

QVADRAGESIMVS TERIVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indicti ones.	Epactæ.	Cõcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paschæ.	Luna ipsi.	Lit. do.	
dccxcviij	vi	Nulla	vij	xvij	Noñ April.	vi idus april.	xvij	fe	
dccxcix	vij	xi	i	xviij	viij cal. april.	ij cal. april.	xx	d	
dccc	viij	xxij	ij	xix	idus april.	xij cal. mai.	xx	c	
dcccj	ix	ij	iij	i	iij noñ april.	ij noñ april.	xvi	b	
dcccij	x	xiij	v	ij	xi cal. april.	vi cal. april.	xix	ag	
dccciij	xi	xxv	vi	iij	iij id. april.	xvi cal. mai.	xx	f	
dcccilij	xij	vi	i	iiij	ij cal. april.	ij cal. april.	xv	e	
dcccv	xiij	xvij	ij	v	xiij cal. mai.	xij cal. mai.	xvi	d	Ogdoas.
dcccvi	xiij	xxviij	iij	vi	vij idus apri.	ij idus april.	xix	cb	
dcccvij	xv	ix	iiij	vij	vi cal. april.	ij cal. april.	xv	a	
dcccviij	i	xx	vi	viij	xvij cal. mai.	xiij cal. mai.	xv	g	
dccclx	ij	i	vij	ix	ij noñ april.	iij id. april.	xviij	f	
dcccx	iij	xij	i	x	ix cal. april.	ij cal. april.	xxi	ed	
dcccxi	iiij	xxiij	ij	xi	ij idus april.	idus april.	xv	c	
dcccxij	v	iiij	iiij	xij	cal. april.	ij noñ apri.	xvij	b	
dcccxiij	vi	xv	v	xiij	xij cal. april.	vij cal. april.	xx	a	
dcccxiiij	vij	xxvi	vi	xiiij	v idus april.	xvi cal. mai.	xxi	gf	
dcccxv	viij	vij	vij	xv	iij. cal. april.	cal. april.	xvij	e	
dcccxvi	ix	xviij	ij	xvi	xv cal. maias	xij cal. mai.	xvij	d	Hendecas.

B

QVADRAGESIMVS QVARTVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indicti ones.	Epactæ.	Cõcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus paschæ.	Lunæ ipsius di.	Lit. do.	
dcccxvij	x	Nulla	iij	xvij	Non. April.	ij idus apri.	xxi	e	
dcccxviij	xi	xi	iiij	xviij	viij cal. april.	v cal. april.	xvij	ba	
dcccxix	xij	xxij	v	xix	idus april.	xv cal. mai.	xviij	g	
dcccxx	xiij	ij	vij	i	iiij noñ. april.	vi idus april.	xx	f	
dcccxxi	xiiij	xiij	i	ij	xi cal. april.	ix cal. april.	xvi	e	
dcccxxij	xv	xxv	ij	iij	iiij idus april.	idus apri.	xvij	dc	
dcccxxiij	i	vi	iij	iiij	ij cal. april.	noñ april.	xx	b	
dcccxxiiij	ij	xvij	v	v	xiij cal. mai.	viij cal. mai.	xx	a	Ogdoas.
dcccxxv	iij	xxviij	vi	vi	vij idus april.	vi idus april.	xvi	g	
dcccxxvi	iiij	ix	vij	vij	vi cal. april.	cal. april.	xix	fe	
dcccxxvij	v	xx	i	viij	xvij cal. mai.	xi cal. mai.	xx	d	
dcccxxviij	vi	i	iij	ix	ij noñ. april.	noñ april.	xv	c	
dcccxxix	vij	xij	iiij	x	ix cal. april.	v cal. april.	xviij	b	
dcccxxx	viij	xxiij	v	xi	ij idus april.	xv cal. mai.	xix	ag	
dcccxxxi	ix	iij	vi	xij	cal. april.	iij noñ april.	xv	f	
dcccxxxij	x	xv	i	xiij	xij cal. april.	ix cal. april.	xvij	e	
dcccxxxiij	xi	xxvi	ij	xiiij	v idus april.	idus april.	xviij	d	
dcccxxxiiij	xij	vij	iij	xv	iij cal. april.	noñ april.	xxi	cb	
dcccxxxv	xiij	xviij	iiij	xvi	xv cal. mai.	xiij cal. mai.	xv	a	Hendecas.

QVADRAGESIMVSQVINTVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	Indicti ones.	Epactæ.	Cõcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus paschæ.	Luna ipsius di.	Lit. do.
	dcccxxxvi	xiiij	Nulla	vi	xvij	Noñ april.	v idus april.	xiiij	g
	dcccxxxvij	xv	xi	vij	xviij	viij cal. april.	cal. april.	xxi	f
	dcccxxxviij	i	xxij	i	xix	idus april.	xviij cal. mai.	xv	e d
	dcccxxxix	ij	iij	ij	i	iiij non. april.	viij idus april.	xviij	c
	dcccxl	iij	xiiij	iiij	ij	xi cal. april.	v cal. april.	xx	b
	dcccxli	iiij	xxv	v	iij	iiij idus april.	xv cal. mai.	xxi	a
	dcccxlij	v	vi	vi	iiij	iij cal. april.	iiij non. april.	xvij	g f
Ogdoas.	dcccxliij	vi	xvij	vij	v	xiiij cal. mai.	x cal. mai.	xviij	e
	dcccxliiij	vij	xxviij	ij	vi	vij idus april.	idus april.	xx	d
	dcccxlv	viij	ix	iij	vij	vi cal. april.	iij cal. april.	xvi	c
	dcccxlvi	ix	xx	iiij	viij	xvij cal. mai.	xiiij cal. mai.	xvij	b a
	dcccxlvij	x	i	v	ix	ij non. april.	iij idus april.	xx	g
	dcccxlviij	xi	xij	vij	x	ix cal. april.	viij cal. april.	xv	f
	dcccxlix	xij	xxiij	i	xi	ij idus april.	xix cal. mai.	xvi	e
	dcccl	xiij	iij	ij	xij	calen. april.	vij idus april.	xix	d c
	dcccli	xiij	xv	iij	xiij	xij cal. april.	xi cal. april.	xv	b
	dccclij	xv	xxvi	v	xiiij	v idus april.	iiij idus april.	xv	a
	dcccliij	i	vij	vi	xv	iij cal. april.	iij non. april.	xviij	g
Hendecas.	dcccliiij	ij	xviij	vij	xvi	xv cal. mai.	x cal. mai.	xix	f e D

QVADRAGESIMVSNONVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	Indicti ones.	Epactæ.	Cõcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus paschæ.	Luna ipsius di.	Lit. do.
	dccclv	iij	Nulla	i	xvij	Non. april.	viij idus april.	xvi	d
	dccclvi	iiij	xi	iij	xviij	viij cal. april.	iij cal. april.	xviij	c
	dccclvij	v	xxij	iiij	xix	idus april.	xiiij cal. mai.	xix	b
	dccclviij	vi	iij	v	i	iiij non. april.	ij non. april.	xv	a g
	dccclix	vij	xiiij	vi	ij	xi cal. april.	vij cal. april.	xviij	f
	dccclx	viij	xxv	i	iij	iiii idus april.	xviij cal. mai.	xviij	e
	dccclxi	ix	vi	ij	iiij	iii cal. april.	viij idus april.	xxi	d
Ogdoas.	dccclxij	x	xvij	iij	v	xiiij cal. mai.	xiij cal mai.	xv	c b
	dccclxiij	xi	xxviij	iiij	vi	vij idus april.	iij idus april.	xviij	a
	dccclxiiij	xij	ix	vi	vij	vi cal. april.	iiij non. april.	xx	g
	dccclxv	xiij	xx	vij	viij	xvij cal. mai.	x cal. mai.	xxi	f
	dccclxvi	xiiij	i	i	ix	ij non. april.	vij idus april.	xvij	e d
	dccclxvij	xv	xij	ij	x	ix cal. april.	iij cal. april.	xx	c
	dccclxviij	i	xxiij	iiij	xi	ij idus april.	xiiij cal. mai.	xx	b
	dccclxix	ij	iiij	v	xij	cal. april.	iij non. april.	xvi	a
	dccclxx	iij	xv	vi	xiij	xij cal. april.	vij cal. april.	xix	g f
	dcccLxxi	iiij	xxvi	vij	xiiij	v idus april.	xvij cal. mai.	xx	e
	dcccLxxij	v	vij	ij	xv	iiij cal. april.	iij cal. april.	xv	d
Hendecas.	dcccLxxiij	vi	xviij	iij	xvi	xv cal. mai.	xiij cal. mai.	xvi	c

A

QVADRAGESIMVS SEPTIMVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indicti ones.	Epactæ.	Cõcurrẽtes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus paschæ.	Lunæ ipsius di.	Lit. do.	
dcccclxxiiij	vij	Nulla	iiij	xvij	Noñ April.	iij idus april.	xx	b	a
dcccclxxv	viij	xi	v	xviij	viij cal. april.	vi cal. april.	xvi		g
dcccclxxvi	ix	xxij	vij	xix	idus april.	xvij cal. mai.	xvi		f
dcccclxxvij	x	iij	i	i	iiij noñ apri.	vij idus. april.	xix		e
dcccclxxviij	xi	xiiij	ij	ij	xi cal. april.	x cal. april.	xv	d	c
dcccclxxix	xij	xxv	iij	iij	iij idus apri.	ij idus april.	xvi		b
dcccclxxx	xiij	vi	v	iiij	iij cal. april.	iij non. april.	xviij		a
dcccclxxxi	xiiij	xvij	vi	v	xiiij cal. mai.	ix cal. mai.	xix		g
dcccclxxxij	xv	xxviij	vij	vi	vij idus april.	vi idus april.	xv	f	e
dcccclxxxiij	i	ix	i	vij	vi cal. april.	ij cal. april.	xviij		d
dcccclxxxiiij	ij	xx	iij	viij	xvij cal. mai.	xiij cal. mai.	xviij		c
dcccclxxxv	iij	i	iiij	ix	ij noñ april.	iij idus april.	xxi		b
dcccclxxxvi	iiij	xij	v	x	ix cal. april.	vi cal. april.	xvij	a	g
dcccclxxxvij	v	xxiij	vi	xi	ij idus april.	xvi cal. mai.	xviij		f
dcccclxxxviij	vi	iiij	i	xij	cal. april.	vij idus april.	xx		e
dcccclxxxix	vij	xv	ij	xiij	xij cal. april.	x cal. april.	xvi		d
dccccxc	viij	xxvi	iij	xiiij	v idus april.	ij idus april.	xvij	c	b
dccccxci	ix	vi	iiij	xv	iiij cal. apri.	ij non. april.	xx		a
B dccccxcij	x	xviij	vi	xvi	xv cal. mai.	ix cal. maias.	xx		g

Ogdoas.

Hendecas.

QVADRAGESIMVS OCTAVVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indicti ones.	Epactæ.	Cõcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus paschæ.	Lunæ ipsius di.	Lit. do.	
dccccxciij	xi	Nulla	vij	xvij	Non. april.	vi idus april.	xvij		f
dccccxciiij	xij	xi	i	xviij	viij cal. april.	ij cal. april.	xx	e	d
dccccxcv	xiij	xxij	ij	xix	idus april.	xij cal. mai.	xxi		c
dccccxcvi	xiiij	iij	iiij	i	iiij non. april.	ij non. april.	xvi		b
dccccxcvij	xv	xiiij	v	ij	xi cal. april.	vi cal. april.	xix		a
dccccxcviij	i	xxv	vi	iij	iiij idus april.	xvi cal. mai.	xx	g	f
dccccxcix	ij	vi	vij	iiij	ij cal. april.	cal. april.	xvi		e
dccccc	iij	xvij	ij	v	xiiij cal. mai.	xij cal. mai.	xvi		d
dccccci	iiij	xxviij	iij	vi	vij idus april.	ij idus april.	xviij		c
dcccccij	v	ix	iiij	vij	vi cal. april.	v cal. april.	xv	b	a
dcccccij	vi	xx	v	viij	xvij cal mai.	xv cal. mai.	xvi		g
dccccciij	vij	i	vij	ix	ij non. april.	vi idus april.	xviij		f
dccccciiij	viij	xij	i	x	ix cal. april.	ij cal. april.	xxi		e
dccccv	ix	xxiij	ij	xi	ij idus april.	idus april.	xv	d	c
dccccvi	x	iiij	iij	xij	cal. april.	non. april.	xviij		b
dccccvij	xi	xv	v	xiij	xij cal. april.	vi cal. april.	xx		a
dccccviij	xij	xxvi	vi	xiiij	v idus april.	xvi cal. mai.	xxi		g
dccccix	xiij	vij	vij	xv	iiij cal. april.	cal. april.	xvij	f	e
dccccx	xiiij	xviij	i	xvi	xv cal. mai.	xi cal. mai.	xviij		d

QVADRAGESIMVSNONVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	*Indicti ones.*	*Epactæ.*	*Cõcurrentes.*	*Cycli lunares.*	*Decimaquarta luna.*	*Dies dominicus Paschæ.*	*Luna ipsi. di.*	*Lit. do.*
	dcccc xij	xv	Nulla	iij	xvij	Non̄ April.	ij idus april.	xxi	c
	dcccc xiij	i	xi	iiij	xviij	viij cal. april.	v cal. april.	xvi	b
	dcccc xiiij	ij	xxij	v	xix	idus april.	xv cal. mai.	xviij	a g
	dcccc xv	iij	iij	vi	i	iiij non̄ april.	v idus april.	xxi	f
	dcccc xvi	iiij	xiiij	i	ij	xi cal. april.	ix cal. april.	xvi	e
	dcccc xvij	v	xxv	ij	iij	iiij id. april.	idus april.	xvij	d
	dcccc xviij	vi	vi	iij	iiij	iij cal. april.	non̄ april.	xx	c b
Ogdoas.	dcccc xix	vij	xvij	iiij	v	xiiij cal. mai.	vij cal. mai.	xxi	a
	dcccc xx	viij	xxviij	vi	vi	vij idus apri.	v idus april.	xv	g
	dcccc xxi	ix	ix	vij	vij	vi cal. april.	cal. april.	xix	f
	dcccc xxij	x	xx	i	viij	xvij cal. mai.	xi cal. mai.	xx	e d
	dcccc xxiij	xi	i	ij	ix	ij non̄ april.	viij idus april.	xvi	c
	dcccc xxiiij	xij	xij	iiij	x	ix cal. april.	v cal. april.	xviij	b
	dcccc xxv	xiij	xxiij	v	xi	ij idus april.	xv cal. mai.	xix	a
	dcccc xxvi	xiiij	iiij	vi	xij	cal. april.	iiij non. april.	xv	g f
	dcccc xxvij	xv	xv	vij	xiij	xij cal. april.	viij cal. april.	xviij	e
	dcccc xxviij	i	xxvi	ij	xiiij	v idus april.	idus april.	xviij	d
	dcccc xxix	ij	vij	iij	xv	iiij. cal. april.	non. april.	xx	c D
Hendecas	dcccc xxx	iij	xviij	iiij	xvi	xv cal. maias	xiiij cal. mai.	xv	b a

QVINQVAGESIMVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	*Indicti ones.*	*Epactæ.*	*Cõcurrentes.*	*Cycli lunares.*	*Decimæquarta luna.*	*Dies dominicus paschæ.*	*Lunæ ipsius di.*	*Lit. do.*
	dcccc xxxi	iiij	Nulla	v	xvij	Non. April.	iiij idus apri.	xix	g
	dcccc xxxij	v	xi	vij	xviij	viij cal. april.	cal. april.	xxi	f
	dcccc xxxiij	vi	xxij	i	xix	idus april.	xviij cal. mai.	xv	e
	dcccc xxxiiij	vij	iij	ij	i	iiij non̄. april.	viij idus april.	xvij	d c
	dcccc xxxv	viij	xiiij	iij	ij	xi cal. april.	iiij cal. april.	xxi	b
	dcccc xxxvi	ix	xxv	v	iij	iiij idus april.	xv cal. mai.	xxi	a
	dcccc xxxvij	x	vi	vi	iiij	ij cal. april.	iij non̄ april.	xvij	g
Ogdoas	dcccc xxxviij	xi	xvij	vij	v	xiij cal. mai.	x cal. mai.	xviij	f e
	dcccc xxxix	xij	xxviij	i	vi	vij idus april.	xviij cal. mai.	xxi	d
	dcccc xl	xiij	ix	iij	vij	vi cal. april.	iij cal. april.	xvi	c
	dcccc xli	xiiij	xx	iiij	viij	xvij cal. mai.	xiiij cal. mai.	xvij	b
	dcccc xlij	xv	i	v	ix	ij non̄. april.	iiij idus april.	xx	a g
	dcccc xliij	i	xij	vi	x	ix cal. april.	vij cal. april.	xvi	f
	dcccc xliiij	ij	xxiij	i	xi	ij idus april.	xviij cal. mai.	xvi	e
	dcccc xlv	iij	iiij	ij	xij	cal. april.	viij idus april.	xvij	d
	dcccc xlvi	iiij	xv	iij	xiij	xij cal. april.	xi cal. april.	xv	c b
	dcccc xlvij	v	xxvi	iiij	xiiij	v idus april.	ij idus april.	xvi	a
	dcccc xlviij	vi	vij	vi	xv	iiij cal. april.	iij non. april.	xviij	g
Hendecas	dcccc xlix	vij	xviij	vij	xvi	xv cal. mai.	x cal. mai.	xix	f

A

DE TEMPORVM RATIONE QVINQVAGESIMVSPPIMVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indicti ones.	Epactæ.	Cõcurrẽtes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus paschæ.	Lunæ ipsius di.	Lit. do.	
dcccci	viiꝯ	Nulla	i	xviꝯ	Noñ April.	viꝯ idus apri.	xviꝯ	e	d
dcccci	ix	xi	ꝯ	xviiꝯ	viiꝯ cal. april.	iiꝯ cal. april.	xix		c
dcccciꝯ	x	xxiꝯ	iiiꝯ	xix	idus april.	xiiiꝯ cal. mai.	xviiꝯ		b
dcccciiꝯ	xi	iiꝯ	v	i	iiiꝯ noñ apri.	iꝯ noñ april.	xv		a
dcccciiiꝯ	xiꝯ	xiiiꝯ	vi	iꝯ	xi cal. april.	viꝯ cal. april.	xviꝯ	g	f
dccccv	xiiꝯ	xxv	viꝯ	iiꝯ	iiiꝯ idus apri.	xviꝯ cal. mai.	xix		e
dccccvi	xiiiꝯ	vi	iꝯ	iiiꝯ	iꝯ cal. april.	viiꝯ idus april.	xxi		d
dccccvi	xv	xviꝯ	iiꝯ	v	xiiiꝯ cal. mai.	xiiꝯ cal. mai.	xv		c
dccccviiꝯ	i	xxviiꝯ	iiiꝯ	vi	viꝯ idus april.	iiꝯ id. april.	xviiꝯ	b	a
dccccix	iꝯ	ix	v	viꝯ	vi cal. april.	iiꝯ noñ apri.	xxi		g
dccccx	iiꝯ	xx	viꝯ	viiꝯ	xviꝯ cal. mai.	x cal. mai.	xxi		e
dccccxi	iiiꝯ	i	i	ix	ꝯ noñ april.	viꝯ idus april.	xviꝯ		e
dccccxiꝯ	v	xiꝯ	ꝯ	x	ix cal. april.	iiꝯ cal. april.	xx	d	c
dccccxiiꝯ	vi	xxiiꝯ	iiꝯ	xi	ꝯ idus april.	xiiꝯ cal. mai.	xxi		b
dccccxiiiꝯ	viꝯ	iiiꝯ	v	xiꝯ	cal. april.	iiꝯ noñ april.	xvi		a
dccccxv	viiiꝯ	xv	vi	xiiꝯ	xiꝯ cal. april.	viꝯ cal. april.	xix		g
dccccxvi	ix	xxvi	viꝯ	xiiiꝯ	v idus april.	xviꝯ cal. mai.	xx	f	e
dccccxviꝯ	x	vi	i	xv	iiiꝯ cal. apri.	ꝯ cal. april.	xvi		d
dccccxviiꝯ	xi	xviiiꝯ	iiꝯ	xvi	xv cal. mai.	xiiꝯ cal. mai.	xvi		c

Ogdoas.

Hendecas.

B

QVINQVAGESIMVSSECVNDVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indicti ones.	Epactæ.	Cõcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus paschæ.	Lunæ ipsius di.	Lit. do.	
dccccixix	xiꝯ	Nulla	iiiꝯ	xviꝯ	Non. april.	iiꝯ idus april.	xx	b	
dccccixx	xiiꝯ	xi	v	xviiꝯ	viiꝯ cal. april.	vi cal. april.	xvi	a	g
dccccixxi	xiiiꝯ	xxiꝯ	vi	xix	idus april.	xvi cal. mai.	xviꝯ		f
dccccixxiꝯ	xv	iiꝯ	i	i	iiiꝯ non. april.	viꝯ idus april.	xix		e
dccccixxiiꝯ	i	xiiiꝯ	iꝯ	iꝯ	xi cal. april.	x cal. april.	xv		d
dccccixxiiiꝯ	iꝯ	xxv	iiꝯ	iiꝯ	iiiꝯ idus april.	iꝯ idus april.	xvi	c	b
dccccixxv	iiꝯ	vi	iiiꝯ	iiiꝯ	iiꝯ cal. april.	iꝯ noñ april.	xix		a
dccccixxvi	iiiꝯ	xviꝯ	vi	v	xiiiꝯ cal. mai.	ix cal. mai.	xix	g	
dccccixxviiꝯ	v	xxviiiꝯ	viꝯ	vi	viꝯ idus april.	vi idus apri.	xv		f
dccccixxviiiꝯ	vi	ix	i	viꝯ	vi cal. april.	iꝯ cal. april.	xviiꝯ	e	d
dccccixxix	viꝯ	xx	iꝯ	viiiꝯ	xviꝯ cal mai.	xiꝯ cal. mai.	xix		c
dccccixxx	viiiꝯ	i	iiiꝯ	ix	iꝯ non. april.	iiꝯ idus april.	xxi		b
dccccixxxi	ix	xiꝯ	v	x	ix cal. april.	vi cal. april.	xviꝯ		a
dccccixxxiꝯ	x	xxiiiꝯ	vi	xi	iꝯ idus april.	xvi cal. mai.	xviiꝯ	g	f
dccccixxxiiꝯ	xi	iiiꝯ	viꝯ	xiꝯ	cal. april.	vi id. april.	xxi		e
dccccixxxiiiꝯ	xiꝯ	xv	iꝯ	xiiiꝯ	xiiꝯ cal. april.	x cal. april.	xvi		d
dccccixxxv	xiiꝯ	xxvi	iiꝯ	xiiiꝯ	v idus april.	iꝯ id. april.	xviꝯ		c
dccccixxxvi	xiiiꝯ	viꝯ	iiiꝯ	xv	iiiꝯ cal. april.	iꝯ noñ april.	xx	b	a
dccccixxxviiꝯ	xv	xviiiꝯ	v	xvi	xv cal. mai.	viiꝯ cal. mai.	xxi	g	

Hendecas.

v iiꝯ

QVINQVAGESIMVS TERTIVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	Indicti ones.	Epactæ.	Cõcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus paschæ.	Luna ipsius di.	Lit. do.
	dcccclxxxviij	i	Nulla	vij	xvij	Noñ april.	vi idus april.	xvij	f
	dcccclxxxix	ij	xi	i	xviij	viij cal. april.	ij cal. april.	xx	e
	dccccxc	iij	xxij	ij	xix	idus april.	xij cal. mai.	xxi	dc
	dccccxci	iiij	iij	iij	i	iiij non. april.	non. april.	xvij	b
	dccccxcij	v	xiiij	v	ij	xi cal. april.	vi cal. april.	xix	a
	dccccxciij	vi	xxv	vi	iij	iiij idus april.	xvi cal. mai.	xx	g
Ogdoas.	dccccxciiij	vij	vi	vij	iiij	ij cal. april.	cal. april.	xvi	fe
	dccccxcv	viij	xvij	i	v	xiiij cal. mai.	xi cal. mai.	xvi	d
	dccccxcvi	ix	xxviij	ij	vi	vij idus april.	ij idus april.	xix	c
	dccccxcvij	x	ix	iiij	vij	vi cal. april.	v cal. april.	xv	b
	dccccxcviij	xi	xx	v	viij	xvij cal. mai.	xv cal. mai.	xvi	ag
	dccccxcix	xij	i	vi	ix	ij non. april.	v idus april.	xix	f
	m	xiij	xij	i	x	ix cal. april.	ij cal. april.	xxi	e
	mi	xiiij	xxiij	ij	xi	ij idus april.	idus april.	xv	d
	mij	xv	iiij	iij	xij	calen. april.	non. april.	xix	cb
	miij	i	xv	iiij	xiij	xij cal. april.	v cal. april.	xxi	a
	miiij	ij	xxvi	vi	xiiij	v idus april.	xvi cal. mai.	xxi	g
	mv	iij	vij	vij	xv	iiij cal. april.	cal. april.	xvij	f D
Hendecas	mvi	iiij	xviij	i	xvi	xv cal. mai.	xi cal. mai.	xviij	ed

QVINQVAGESIMVS QVARTVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	Indicti ones.	Epactæ.	Cõcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus paschæ.	Luna ipsius di.	Lit. do.
	mvij	v	Nulla	ij	xvij	Non. april.	viij idus april.	xv	c
	mviij	vi	xi	iiij	xviij	viij cal. april.	v cal. april.	xvij	b
	mix	vij	xxij	v	xix	idus april.	xv cal. mai.	xviij	a
	mx	viij	iij	vi	i	iiij non. april.	v idus. april.	xxi	gf
	mxi	ix	xiiij	vij	ij	xi cal. april.	viij cal. april.	xvij	e
	mxij	x	xxv	ij	iij	iiij idus april.	idus april.	xvij	d
	mxiij	xi	vi	iij	iiij	iii cal. april.	non. april.	xx	c
Ogdoas	mxiiij	xij	xvij	iiij	v	xiiij cal. mai.	vij cal. mai.	xxi	ba
	mxv	xiij	xxviij	v	vi	vij idus april.	iiij idus april.	xvij	g
	mxvi	xiiij	ix	vij	vij	vi cal. april.	cal. april.	xix	f
	mxvij	xv	xx	i	viij	xvij cal. mai.	xi cal. mai.	xx	e
	mxviij	i	i	ij	ix	ij non. april.	viij idus april.	xvi	dc
	mxix	ij	xij	iij	x	ix cal. april.	iij cal. april.	xix	b
	mxx	iij	xxiij	v	xi	ij idus april.	xv cal. mai.	xix	a
	mxxi	iiij	iij	vi	xij	cal. april.	iiij non. april.	xv	g
	mxxij	v	xv	vij	xiij	xij cal. april.	viij cal. april.	xviij	fe
	mxxiij	vi	xxvi	i	xiiij	v idus april.	xviij cal. mai.	xix	d
	mxxiiij	vij	vij	iij	xv	iiij cal. april.	noñ april.	xxi	c
Hendecas	mxxv	viij	xviij	iiij	xvi	xv cal. mai.	xiiij cal. mai.	xv	b

QVINQVAGESIMVSQVINTVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indicti ones.	Epactæ.	Cõcur rẽtes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paschæ.	Lunæ ipsi.	Lit. di.	do.	
mxxvi	ix	Nulla	v	xvij	Non. April.	iij id. april.	xix		b	
mxxvij	x	xi	vi	xviij	viij cal. april.	vij cal. april.	xv	a	g	
mxxviij	xi	xxij	i	xix	Id. april.	xvij cal. april.	xv		f	
mxxix	xij	iij	ij	i	iij non. april.	viij id. april.	xviij		e	
mxxx	xiij	xiiij	iij	ij	xi cal. april.	iiij cal. april.	xxi		d	
mxxxi	xiiij	xxv	iiij	iij	iiij id. april.	iij id. april.	xv	c	b	
mxxxij	xv	vi	vi	iiij	iij cal. april.	iiij non. april.	xvij		a	
mxxxiij	i	xvij	vij	v	xiiij cal. maias	x cal. ma.	xviij		g	Ogdoas.
mxxxiiij	ij	xxviij	i	vi	vij id. april.	xviij cal. ma.	xxi		f	
mxxxv	iij	ix	ij	vij	vi cal. april.	iij cal. april.	xvij	e	d	
mxxxvi	iiij	xx	iiij	viij	xvij cal. maias	xiij cal. ma.	xvij		c	
mxxxvij	v	i	v	ix	ij non. april.	iij id. april.	xx		b	
mxxxviij	vi	xij	vi	x	ix cal. april.	vij cal. april.	xvi		a	
mxxxix	vij	xxij	vij	xi	ij id. april.	xvij cal. ma.	xvij	g	f	
mxl	viij	iiij	ij	xij	cal. april.	viij id. april.	xix		e	
mxli	ix	xv	iij	xiij	xij cal. april.	xi cal. april.	xv		d	
mxlij	x	xxvi	iiij	xiiij	v idus april.	iij id. april.	xvi		c	
mxliij	xi	vij	v	xv	iiij cal. april.	iij id. april.	xix	b	a	
B mxliiij	xij	xviij	vij	xvi	xv cal. maias	x cal. ma.	xix		g	Hendecas.

QVINQVAGESIMVSSEXTVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indicti ones.	Epactæ.	Cõcur rẽtes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paschæ.	Lunæ ipsi.	Lit. di.	do.	
mxlv	xiij	Nulla	i	xvij	Non. april.	vij id. april.	xvij		f	
mxlvi	xiiij	xi	ij	xviij	viij cal. april.	iij cal. april.	xix		e	
mxlvij	xv	xxij	iij	xix	idus april.	xiij cal. ma.	xx	d	c	
mxlviij	i	iij	v	i	iiij non. april.	iij non. april.	xv		b	
mxlix	ij	xiiij	vi	ij	xi cal. april.	vij cal. april.	xviij		a	
ml	iij	xxv	vij	iij	iiij idus april.	xvij cal. ma.	xix		g	
mli	iiij	vi	i	iiij	iij cal. april.	ij cal. april.	xv		fe	
mlij	v	xvij	iij	v	xiiij cal. ma.	xiij cal. ma.	xv		d	Ogdoas.
mliij	vi	xxviij	iiij	vi	vij idus april.	iij id. april.	xviij		c	
mliiij	vij	ix	v	vij	vi cal. april.	iij non. april.	xxi		b	
mlv	viij	xx	vi	viij	xvij cal. ma.	xvi cal. ma.	xv		ag	
mlvi	ix	i	i	ix	ij non. april.	vij id. april.	xvij		f	
mlvij	x	xij	ij	x	ix cal. april.	iij cal. ma.	xx		e	
mlviij	xi	xxiij	iij	xi	ij idus april.	xiij cal. ma.	xxi		d	
mlix	xij	iiij	iiij	xij	cal. april.	ij non. april	xvij		cb	
mlx	xiij	xv	vi	xiij	xij cal. april.	vij cal. april.	xix		a	
mlxi	xiiij	xxvi	vij	xiiij	v idus april.	xvij cal. ma.	xx		g	
mlxij	xv	vij	i	xv	iiij cal. april.	ij cal. april.	xvi		f	
mlxiij	i	xviij	ij	xvi	xv cal. ma.	xij cal. ma.	xvi		ed	Hendecas.

v iiij

QVINQVAGESIMVSEPTIMVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

C

Anni domini.	Indicti ones.	Epactæ.	Cõcur rẽtes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paſchæ.	Luna ipſi.	Lit. di.	do.
mlxiiij	ij	Nulla	iiij	xvij	Noñ. april.	iij id. april.	xx		b
mlxv	iij	xi	v	xviij	viij cal. april.	vi cal. april.	xvi		a
mlxvi	iiij	xxij	vi	xix	id. april.	xvi cal. ma.	xvij		g
mlxvij	v	ij	vij	i	iiij noñ. april.	vi id. april.	xx		fe
mlxviij	vi	xiiij	ij	ij	xi cal. april.	x cal. april.	xv		d
mlxix	vij	xxv	iij	iij	iiij id. april.	ij id. april.	xvi		c
mlxx	viij	vi	iiij	iiij	iij cal. april.	ij non. april.	xix		b
mlxxi	ix	xvij	v	v	xiiij cal. maias	viij cal. ma.	xx	g	a
mlxxij	x	xxviij	vij	vi	vij id. april.	vij id. april.	xv		f
mlxxiij	xi	ix	i	vij	vi cal. april.	ij cal. april.	xviij		e
mlxxiiij	xij	xx	ij	viij	xvij cal. ma.	xij cal. ma.	xix		d
mlxxv	xiij	i	iij	ix	ij noñ. april.	noñ. april.	xv	c	b
mlxxvi	xiij	xij	v	x	ix cal. april.	vi cal. april.	xvij		a
mlxxvij	xv	xxiij	vi	xi	ij id. april.	xvi cal. ma.	xviij		g
mlxxviij	i	iiij	vij	xij	cal. april.	vi id. april.	xxi		f
mlxxix	ij	xv	i	xiij	xij cal. april.	ix cal. april.	xvij	e	d
mlxxx	iij	xxvi	ij	xiiij	v id. april.	ij id. april.	xvij		c
mlxxxi	iiij	vij	iiij	xv	iiij cal. april.	ij non. april.	xx		b
mlxxxij	v	xviij	v	xvi	xv cal. maias	viij cal. ma.	xxi		a

Ogdoas.

Hendecas.

D

QVINQVAGESIMVSOCTAVVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indicti ones.	Epactæ.	Cõcur rẽtes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paſchæ.	Luna ipſi.	Lit. di.	do.
mlxxxiij	vi	Nulla.	vi	xvij	Noñ. april	vi id. april.	xviij		gf
mlxxxiiij	vij	xi	i	xviij	viij cal. april.	ij cal. april.	xx		e
mlxxxv	viij	xxij	ij	xix	id. april.	xij cal. ma.	xxi		d
mlxxxvi	ix	iij	iij	i	iiij noñ. april.	noñ. april.	xvij		c
mlxxxvij	x	xiiij	iiij	ij	xi cal. april.	v cal. april.	xx		ba
mlxxxviij	xi	xxv	vi	iij	iiij. id. april.	xvi cal. ma.	xx		g
mlxxxix	xij	vi	vij	iiij	iij cal. april.	cal. april.	xvi		f
mlxc	xiij	xvij	i	v	xiiij cal. maias	xi cal. ma.	xvij		e
mlxci	xiiij	xxviij	ij	vi	vij id. april.	id. april.	xx		dc
mlxcij	xv	ix	iiij	vij	vi cal. april.	v cal. april.	xv		b
mlxciij	i	xx	v	viij	xvij cal. maias	xv cal. ma.	xvi		a
mlxciiij	ij	i	vi	ix	ij noñ. april.	id. april.	xix		g
mlxcv	iij	xij	vij	x	ix. cal. april.	vij cal. april.	xv		fe
mlxcvi	iiij	xxiij	ij	xi	ij id. april.	id. april.	xv		d
mlxcvij	v	iiij	iij	xij	cal. april.	non. april.	xviij		c
mlxcviij	vi	xv	iiij	xiij	xij cal. april.	cal aptil.	xxi		b
mlxcix	vij	xxvi	v	xiiij	v id. april.	ij id. april.	xv	a	g
mc	viij	vij	vij	xv	iiij cal. april.	cal. april.	xvij		f
mci	ix	xviij	i	xvi	xv. cal. maias	xi cal. ma.	xviij		e

Ogdoas.

Hendecas.

A

QVINQVAGESIMVS NONVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni. do mini.	Indicti ones.	Epactæ.	Cõcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paschæ.	Lunæ ipsi.	Lit. di.	Lit. do.	
mcij	x	Nulla	ij	xvij	Noñ. april.	viij id. april.	xv	'	d	
mciij	xi	xi	iij	xviij	viij cal. april.	iij cal. april.	xviij	c	b	
mciiij	xij	xxij	v	xix	id. april.	xv cal. ma.	xviij	a		
mcv	xiij	iij	vi	i	iiij noñ. april.	v id. april.	xxi	g		
mcvi	xiiij	xiiij	vij	ij	xi cal. april.	viij cal. april.	xvij	f		
mcvij	xv	xxv	i	iij	iiij id. april.	iiij cal. ma.	xviij	e	d	
mcviij	i	vi	iij	iiij	iij cal. april.	non. april.	xx		c	
mcix	ij	xvij	iiij	v	xiiij cal. ma.	vij cal. ma.	xxi		b	Ogdoas.
mcx	iij	xxviij	v	vi	vij id. april.	iiij id. april.	xvij		a	
mcxi	iiij	ix	vi	vij	vi cal. april.	iiij noñ. april.	xx	g	f	
mcxij	v	xx	i	viij	xvj cal ma.	xi cal. ma.	xx		e	
mcxiij	vi	i	ij	ix	ij noñ april.	viij id. april.	xvi		d	
mcxiiij	vij	xij	iij	x	ix cal. april.	iiij cal. april.	xix		c	
mcxv	viij	xxij	iiij	xi	ij id. april.	xiiij cal. ma.	xx	b	a	
mcxvi	ix	iiij	vi	xij	cal. april.	iiij noñ. april.	xv		g	
mcxvij	x	xv	vij	xiij	xij cal. april.	viij cal. april.	xviij		f	
mcxviij	xi	xxvi	i	xiiij	v id. april.	xviij cal. ma.	xviij		e	
mcxix	xij	vij	ij	xv	iiij cal. april.	iij cal. april.	xv	d	c	
B mcxx	xiij	xviij	iij	xvi	xv cal. maias	xiij cal. ma.	xv		b	Hendecas.

SEXAGESIMVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni do mini.	Indicti ones.	Epactæ.	Cõcur rẽtes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna	Dies dominicus Paschæ.	Lunæ ipsi.	Lit. di.	Lit. dd.	
mcxxi	xiiij	Nulla	v	xvij	Noñ. april.	iiij id. april.	xviij	a		
mcxxij	xv	xi	vi	xviij	viij cal. april.	vij cal. april.	xv	g		
mcxxiij	i	xxij	vij	xix	idus april.	xvij cal. ma.	xvi	f	e	
mcxxiiij	ij	iij	ij	i	iij noñ. april.	vij id. april.	xvij	d		
mcxxv	iij	xiiij	iij	ij	xi cal. april.	iiij cal. april.	xxi	c		
mcxxvi	iiij	xxv	iiij	iij	iiij idus april.	iij id. april.	xv	b		
mcxxvij	v	vi	v	iiij	iij cal. april.	ij noñ. april.	xvij	ag		
mcxxviij	vi	xvij	vij	v	xiij cal. maias	x cal. ma.	xvij	f		Ogdoas.
mcxxix	vij	xxviij	i	vi	vij idus april.	xviij cal. ma.	xxi	e		
mcxxx	viij	ix	ij	vij	vi cal. april.	iij cal. april.	xvi	d		
mcxxxi	ix	xx	iij	viij	xvij cal. maias	xij cal. ma.	xvij	c	b	
mcxxxij	x	i	v	ix	ij noñ. april.	iiij id. april.	xx	a		
mcxxxiij	xi	xij	vi	x	ix cal. april.	vij cal. april.	xvi	g		
mcxxxiiij	xij	xxiij	vij	xi	ij idus april.	xvij cal. ma.	xvij	f		
mcxxxv	xiij	iiij	i	xij	calend. april.	vij id. april.	xx	e	d	
mcxxxvi	xiiij	xv	iij	xiij	xij cal. april.	xi cal. april.	xv	c		
mcxxxvij	xv	xxvi	iiij	xiiij	v idus april.	iij id. april.	xvi	b		
mcxxxviij	i	vij	v	xv	iiij cal. april.	iij non. april.	xix	a		
mcxxxix	ij	xviij	vi	xvi	xy cal. maias	ix cal. ma.	xx	g	f	Hendecas.

SEXAGESIMVSPRIMVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	Indicti ones.	Epactæ.	Cõcur rẽtes.	Cycli lunares.	Decimaquartæ luna.	Dies dominicus Paschæ.	Luna ipsi. di.	Lit. do.
	mcxl	iiij	Nulla	i	xvij	Noñ. april.	vij id. april.	xvi	e
	mcxli	iiij	xi	ij	xviij	viij cal. april.	ij cal. april.	xix	d
	mcxlij	v	xxij	iij	xix	id. april.	xij cal. ma.	xx	c
	mcxliij	vi	ij	iiij	i	iiij noñ. april.	ij noñ. april.	xvi	b a
	mcxliiij	vij	xiiij	vi	ij	xi cal. april.	vij cal. april.	xviij	g
	mcxlv	viij	xxv	vij	iij	iiij id. april.	xiiij cal. ma.	xix	f
Ogdoas.	mcxlvi	ix	vi	i	iiij	iij cal. april.	ij cal. april.	xv	e
	mcxlvij	x	xvij	ij	v	xiiij cal. maias	xij cal. ma.	xvi	d
	mclviij	xi	xxviij	iiij	vi	vij id. april.	iij id. april.	xviij	c b
	mcxlix	xij	ix	v	vij	vi cal. april.	iij noñ. april.	xxi	a
	mcl	xiij	xx	vi	viij	xvij cal. ma.	xvi cal. ma.	xij	g
	mcli	xiiij	i	vij	ix	ij noñ. april.	vi id. april.	xviij	f
	mclij	xv	xij	ij	x	ix cal. april.	iij cal. april.	xx	e d
	mcliij	i	xxiij	iij	xi	ij id. april.	xiij cal. ma.	xxi	c
	mcliiij	ij	iiij	iiij	xij	cal. april.	ij non. april.	xvij	b
	mclv	iij	xv	v	xiij	xij cal. april.	vi cal. april.	xx	a
	mclvi	iiij	xxvi	vij	xiiij	v id. april.	xvij cal. ma.	xx	g f
	mclvij	v	vij	i	xv	iiij cal. april.	ij cal. april.	xvi	e
Hendecas	mclviij	vi	xviij	ij	xvi	xv cal. maias	xij cal. ma.	xvij	d

SEXAGESIMVSSECVNDVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	Indicti ones.	Epactæ.	Cõcur rẽtes.	Cycli lunares.	Decimaquartæ luna.	Dies dominicus Paschæ.	Luna ipsi. di.	Lit. do.
	mclix	vij	Nulla.	iij	xvij	Noñ. april	ij id. april.	xxi	c
	mclx	viij	xi	v	xviij	viij cal. april.	vi cal. april.	xvi	b a
	mclxi	ix	xxij	vi	xix	id. april.	xvi cal. ma.	xvij	g
	mclxij	x	iij	vij	i	iiij noñ. april.	vi id. april.	xx	f
	mclxiij	xi	xiiij	i	ij	xi cal. april.	ix cal. april.	xvi	e
	mclxiiij	xij	xxv	iij	iij	iij. id. april.	iij id. april.	xv	d c
	mclxv	xiij	vi	iiij	iiij	iij cal. april.	ij noñ. april.	xix	b
Ogdoas	mclxvi	xiiij	xvij	v	v	xiiij cal. maias	viij cal. april.	xx	a
	mclxvij	xv	xxviij	vi	vi	vij id. april.	v id. april.	xv	g
	mclxviij	i	ix	i	vij	vi cal. april.	ij cal. april.	xviij	f e
	mclxix	ij	xx	ij	viij	xvij cal. maias	xij cal. ma.	xix	d
	mclxx	iij	i	iij	ix	ij noñ. april.	noñ. april.	xv	c
	mclxxi	iiij	xij	iiij	x	ix. cal. april.	v cal. april.	xviij	b
	mclxxij	v	xxiij	vi	xi	ij id. april.	xvi cal. ma.	xviij	a g
	mclxxiij	vi	iiij	vij	xij	cal. april.	vi id. april.	xxi	f
	mclxxiiij	vij	xv	i	xiij	xij cal. april.	ix cal. april.	xvij	e
	mclxxv	viij	xxvi	ij	xiiij	v id. april.	id. april.	xviij	d
	mclxxvi	ix	vij	iij	xv	iiij cal. april.	ij non. april.	xx	c b
Hendecas	mclxxvij	x	xviij	v	xvi	xv. cal. maias	viij cal. ma.	xxi	a

A

DE TEMPORVM RATIONE Fol. CXX.
SEXAGESIMVSTERTIVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indicti ones.	Epactæ.	Cõcurrẽtes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paschæ.	Lunæ ipsi.	Lit. di.	Lit. do.	
mclxxviij	iiij	Nulla	vi	xvij	Noñ. April.	v id. april.	xviij	g		
mclxxix	v	xi	vij	xviij	viij cal. april.	vij cal. april.	xv	f		
mclxxx	vi	xxij	ij	xix	Id. april.	xij cal. ma.	xxi	e	d	
mclxxxi	vij	iij	iij	i	iij noñ. april.	noñ. april.	xvij	c		
mclxxxij	viij	xiiij	iiij	ij	xi cal. april.	v cal. april.	xx	b		
mclxxxiij	ix	xxv	v	iij	iij id. april.	xv cal. ma.	xxi	a		
mclxxxiiij	x	vi	vij	iiij	iij cal. april.	cal. april.	xvi	g	f	
mclxxxv	xi	xvij	i	v	xiij cal. maias	xi cal. ma.	xvij	e		Ogdoas.
mclxxxvi	xij	xxviij	ij	vi	vij id. april.	id. april.	xx	d		
mclxxxvij	xiij	ix	iij	vij	vi cal. april.	iiij cal. april.	xvi	c		
uclxxxviij	xiiij	xx	v	viij	xvij cal. maias	xv cal. ma.	xvi	b	a	
mclxxxix	xv	i	vi	ix	ij noñ. april.	v id. april.	xviij	g		
mcxc	i	xij	vij	x	ix cal. april.	viij cal. april.	xv	f		
mcxci	ij	xxiij	i	xi	ij id. april.	xviij cal. ma.	xvi	e		
mcxcij	iij	iiij	iij	xij	cal. april.	noñ. april.	xviij	d	c	
mcxciij	iiij	xv	iiij	xiij	xij cal. april.	v cal. april.	xxi	b		
mcxciiij	v	xxvi	v	xiiij	v idus april.	vij id. april.	xv	a		
mcxcv	vi	vij	vi	xv	iiij cal. april.	iiij non. april	xviij	g		
mcxcvi	vij	xviij	i	xvi	xv cal. maias	xi cal. ma.	xviij	f	e	Hendecas.

B

SEXAGESIMVSQVARTVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indicti ones.	Epactæ.	Cõcurrẽtes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paschæ.	Lunæ ipsi.	Lit. di.	Lit. do.	
mcxcvij	viij	Nulla	ij	xvij	Non. april.	viij id. april.	xv	d		
mcxcviij	ix	xi	iij	xviij	viij cal. april.	iij cal. april.	xviij	c		
mcxcix	x	xxij	iiij	xix	idus april.	xiij cal. ma.	xix	b		
mcc	xi	iij	vi	i	iij non. april.	v id. april.	xxi	a	g	
mcci	xij	xiiij	vij	ij	xi cal. april.	ix cal. april.	xvij	f		
mccij	xiij	xxv	i	iij	iij idus april.	xvij cal. ma.	xviij	e		
mcciij	xiiij	vi	ij	iiij	iij cal. april.	vij id. april.	xxi	d		
mcciiij	xv	xvij	iij	v	xiij cal. ma.	vij cal. ma.	xxi	c	b	Ogdoas.
mccv	i	xxviij	v	vi	vij idus april.	iij id. april.	xvij	a		
mccvi	ij	ix	vi	vij	vi cal. april.	iij non. april.	xx	g		
mccvij	iij	xx	vij	viij	xvij cal. ma.	x cal. ma.	xxi	f		
mccviij	iiij	i	ij	ix	ij noñ. april.	viij id. april.	xvi	e	d	
mccix	v	xij	iij	x	ix cal. april.	iij cal. april.	xix	c		
mccx	vi	xxiij	iiij	xi	ij idus april.	xiij cal. ma.	xx	b		
mccxi	vij	iiij	v	xij	cal. april.	iij noñ. april.	xvi	a		
mccxij	viij	xv	vij	xiij	xij cal. april.	viij cal. april.	xviij	g	f	
mccxiij	ix	xxvi	i	xiiij	v idus april.	xviij cal. ma.	xix	e		
mccxiiij	x	vij	ij	xv	iiij cal. april.	iij cal. april.	xv	d		
mccxv	xi	xviij	iij	xvi	xv cal. ma.	xij cal. ma.	xvi	c		Hendecas.

SEXAGESIMVSQVINTVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS. C

Anni dominī.	Indictiones.	Epactæ.	Cōcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paschæ.	Lunæ ipsi.	Lit. di.	Lit. do.
mccxvi	ij	Nulla	v	xvij	Noñ. april.	iiij id. april.	xix		ba
mccxvij	iij	xi	vi	xviij	viij cal. april.	vij cal. april.	xv		g
mccxviij	iiij	xxij	vij	xix	id. april.	xvij cal. ma.	xvi		f
mccxix	v	iij	i	i	iiij noñ. april.	vij id. april.	xix		e
mccxx	vi	xiij	iij	ij	xi cal. april.	iij cal. april.	xxi		dc
mccxxi	vij	xxv	iiij	iij	iiij id. april.	iij id. april.	xv		b
mccxxij	viij	vi	v	iiij	iij cal. april.	iij non. april.	xviij		a
Ogdoas. mccxxiij	ix	xvij	vi	v	xiij cal. ma.	ix cal. ma.	xix		g
mccxxiiij	x	xxviij	i	vi	vij id. april.	xviij cal. ma.	xxi		fe
mccxxv	xi	ix	ij	vij	vi cal. april.	iij cal. aptil.	xvij		d
mccxxvi	xij	xx	iij	viij	xvij cal ma.	xiij cal. ma.	xviij		c
mccxxvij	xiij	i	iiij	ix	ij noñ april.	iij id. april.	xxi		b
mccxxviij	xiiij	xij	vi	x	ix cal. april.	vij cal. april.	xvi		ag
mccxxix	xv	xxiij	vij	xi	ij id. april.	xvij cal. ma.	xvij		f
mccxxx	i	iij	i	xij	cal. april.	vij id. april.	xx		e
mccxxxi	ij	xv	ij	xiij	xij cal. april.	x cal. april.	xvi		d
mccxxxij	iij	xxvi	iiij	xiiij	v id. april.	iij id. april.	xvi		cb
mccxxxiij	iiij	vij	v	xv	iiij cal. april.	iij non. april.	xix		a
Hendecas. mccxxxiiij	v	xviij	vi	xvi	xv cal. maias	ix cal. ma.	xx		g

D

SEXAGESIMVSSEXTVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni dominī.	Indictiones.	Epactæ.	Cōcurrētes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paschæ.	Lunæ ipsi.	Lit. di.	Lit. do.
mccxxxv	vi	Nulla	vij	xvij	Noñ. april.	vij id. april.	xvi		f
mccxxxvi	vij	xi	ij	xviij	viij cal. april.	ij cal. april.	xix		ed
mccxxxvij	viij	xxij	iij	xix	idus april.	xiij cal. ma.	xx		c
mccxxxviij	ix	iij	iiij	i	iiij noñ. april.	ij noñ. april.	xvi		b
mccxxxix	x	xiij	v.	ij	xi cal. april.	vi cal. april.	xix		a
mccxl	xi	xxv	vij	iij	iiij idus april.	xvij cal. ma.	xix		gf
mccxli	xij	vi	i	iiij	iij cal. april.	ij cal. april.	xv		e
Ogdoas. mccxlij	xiij	xvij	ij	v	xiij cal. maias	xij cal. april.	xvi		d
mccxliij	xiij	xxviij	iij	vi	vij idus april.	ij id. april.	xix		c
mccxliiij	xv	ix	v	vij	vi cal. april.	iij non. april.	xxi		ba
mccxlv	i	xx	vi	viij	xvij cal. maias	xvi cal. ma.	xv		g
mccxlvi	ij	i	vij	ix	ij noñ. april.	vi id. april.	xviij		f
mccxlvij	iij	xij	i	x	ix cal. april.	ij cal. april.	xxi		e
mccxlviij	iiij	xxiij	iij	xi	ij idus april.	xiij cal. ma.	xxi		dc
mccxlix	v	iiij	iiij	xij	calend. april.	ij non. april.	xvij		b
mccl	vi	xv	v	xiij	xij cal. april.	vi cal. april.	xx		a
mccli	vij	xxvi	vi	xiiij	v idus april.	xvi cal. ma.	xxi		g
mcclij	viij	vij	i	xv	iiij cal. april.	ij cal. april.	xvi		fe
Hendecas. mccliij	ix	xviij	ij	xvi	xv cal. maias	xij cal. ma.	xvij		d

A

SEXAGESIMVS SEPTIMVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indicti ones.	Epactæ.	Cõcur rẽtes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paſchæ.	Luna ipſi. di.	Lit. do.	
mcclviij	x	Nulla	iij	xvij	Noñ. april.	ij id. april.	xxi	g	
mcclv	xi	xi	iiij	xviij	viij cal. april.	v cal. april.	xvij	f	
mcclvi	xij	xxij	vi	xix	id. april.	xvi cal. ma.	xvij	e d	
mcclvij	xiij	ij	vij	i	iiij noñ. april.	vi id. april.	xx	c	
mcclviij	xiiij	xiiij	i	ij	xi cal. april.	ix cal. april.	xvi	b	
mcclix	xv	xxv	ij	iij	iiij id. april.	id. april.	xvij	a	
mcclx	i	vi	iiij	iiij	iij cal. april.	ij noñ. april.	xix	g f	Ogdoas.
mcclxi	ij	xvij	v	v	xiiij cal. maias	viij cal. ma.	xx	e	
mcclxij	iij	xxviij	vi	vi	vij id. april.	v id. april.	xvi	d	
mcclxiij	iiij	ix	vij	vij	vi cal. april.	cal. april.	xix	c	
mcclxiiij	v	xx	ij	viij	xvij cal. ma.	xi cal. ma.	xviij	b a	
mcclxv	vi	i	iij	ix	ij noñ. april.	noñ. april.	xv	g	
mcclxvi	vij	xij	iiij	x	ix cal. april.	v cal. april.	xviij	f	
mcclxvij	viij	xxiij	v	xi	ij id. april.	xv cal. ma.	xix	e	
mcclxviij	ix	iij	vij	xij	cal. april.	vi id. april.	xxi	d c	
mcclxix	x	xv	i	xiij	xij cal. april.	viij cal. april.	xvij	b	
mcclxx	xi	xxvi	ij	xiiij	v id. april.	id. april.	xviij	a	
mcclxxi	xij	vij	iij	xv	iiij cal. april.	non. april.	xxi	g	Hendecas.
mcclxxij	xiij	xviij	v	xvi	xv cal. maias	viij cal. ma.	xxi	fe	

B

SEXAGESIMVS OCTAVVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indicti ones.	Epactæ.	Cõcur rẽtes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paſchæ.	Luna ipſi. di.	Lit. do.	
mcclxxiij	xiiij	Nulla.	vi	xvij	Noñ. april	v id. april.	xviij	d	
mcclxxiiij	xv	xi	vij	xviij	viij cal. april.	cal. april.	xxi	c	
mcclxxv	i	xxij	i	xix	id. april.	xviij cal. ma.	xv	b	
mcclxxvi	ij	iij	iij	i	iiij noñ. april.	noñ. april.	xvij	ag	
mcclxxvij	iij	xiiij	iiij	ij	xi cal. april.	v cal. april.	xx	f	
mcclxxviij	iiij	xxv	v	iij	iiij. id. april.	xv cal. ma.	xxi	e	
mcclxxix	v	vi	vij	iiij	iij cal. april.	iiij non. april.	xvij	d	Ogdoas.
mcclxxx	vi	xvij	i	v	xiiij cal. maias	xi cal. april.	xvij	c b	
mcclxxxi	vij	xxviij	ij	vi	vij id. april.	id. april.	xx	a	
mcclxxxij	viij	ix	iij	vij	vi cal. april.	iiij cal. april.	xvi	g	
mcclxxxiij	ix	xx	iiij	viij	xvij cal. maias	xiij cal. ma.	xvij	f	
mcclxxxiiij	x	i	vi	ix	ij noñ. april.	v id. april.	xix	e d	
mcclxxxv	xi	xij	vij	x	ix. cal. april.	viij cal. april.	xv	c	
mcclxxxvi	xij	xxiij	i	xi	ij id. april.	xviij cal. ma.	xvi	b	
mcclxxxvij	xiij	iij	ij	xij	cal. april.	viij id. april.	xix	a	
mcclxxxviij	xiiij	xv	iiij	xiij	xij cal. april.	v cal. april.	xxi	gf	
mcclxxxix	xv	xxvi	v	xiiij	v id. april.	iiij id. april.	xv	e	
mccxc	i	vij	vi	xv	iiij cal. april.	iiij noñ. april.	xviij	d	
mccxci	ij	xviij	vij	xvi	xv. cal. maias	x cal. ma.	xix	c	Hendecas.

x

SEXAGESIMVS NONVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	Indicti ones.	Epactæ.	Cõcur rẽtes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paschæ.	Lunæ ipsi.	Lit. di.	do.
	mccxcij	iij	Nulla	ij	xvij	Noñ. April.	vij id. april.	xv	c	b
	mccxciij	iiij	xi	iij	xviij	viij cal. april.	iiij cal. april.	xviij		a
	mccxciiij	v	xxij	iiij	xix	Id. april.	xiiij cal. ma.	xix		g
	mccxcv	vi	iij	v	i	iiij noñ. april.	ij non. april.	xv		f
	mccxcvi	vij	xiiij	vij	ij	xi cal. april.	viij cal. april.	xvij		ed
	mccxcvij	viij	xxv	i	iij	iiij id. april.	xviij cal. ma.	xviij		c
	mccxcviij	ix	vi	ij	iiij	iij cal. april.	viij id. april.	xxi		b
Ogdoas.	mccxcix	x	xvij	iij	v	xiij cal. maias	xij cal. ma.	xv		a
	mccc	xi	xxviij	v	vi	vij id. april.	iiij id. april.	xvij		gf
	mccci	xij	ix	vi	vij	vi cal. april.	iiij noñ. april.	xx		e
	mcccij	xiij	xx	vij	viij	xvij cal. maias	x cal. ma.	xxi		d
	mccciij	xiiij	i	i	ix	ij noñ. april.	vij id. april.	xvij		c
	mccciiij	xv	xij	iij	x	ix cal. april.	iiij cal. april.	xix		ba
	mcccv	i	xxiij	iiij	xi	ij id. april.	xiiij cal. ma.	xx		g
	mcccvi	ij	iiij	v	xij	cal. april.	iij noñ. april.	xvi		f
	mcccvij	iij	xv	vi	xiij	xij cal. april.	vij cal. april.	xix		e
	mcccviij	iiij	xxvi	i	xiiij	v idus april.	xviij cal. ma.	xix		dc
	mcccix	v	vij	ij	xv	iiij cal. april.	iij cal. april.	xv		b D
Hendecas	mcccx	vi	xviij	iij	xvi	xv cal. maias	xij cal. ma.	xvi		a

SEPTVAGESIMVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	Indicti ones.	Epactæ.	Cõcur rẽtes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paschæ.	Lunæ ipsi.	Lit. di.	do.
	mcccxi	vij	Nulla	iiij	xvij	Non. april.	vi id. april.	xvij		g
	mcccxij	viij	xi	vi	xviij	viij cal. april.	vij cal. april.	xv		fe
	mcccxiij	ix	xxij	vij	xix	idus april.	xvij cal. ma.	xvi		d
	mcccxiiij	x	iij	i	i	iiij non. april.	vij id. april.	xix		c
	mcccxv	xi	xiiij	ij	ij	xi cal. april.	x cal. april.	xv		b
	mcccxvi	xij	xxv	iiij	iij	iiij idus april.	iij id. april.	xx		ag
	mcccxvij	xiij	vi	v	iiij	iij cal. april.	iij non. april.	xviij		f
	mcccxviij	xiiij	xvij	vi	v	xiiij cal. ma.	ix cal. ma.	xix		e
Ogdoas	mcccxix	xv	xxviij	vij	vi	vij idus april.	vi id. april.	xv		d
	mcccxx	i	ix	ij	vij	vi cal. april.	iij cal. april.	xvij		cb
	mcccxxi	ij	xx	iij	viij	xvij cal. ma.	xij cal. mai.	xviij		a
	mcccxxij	iij	i	iiij	ix	ij noñ. april.	iij id. april.	xxi		g
	mcccxxiij	iiij	xij	v	x	ix cal. april.	vi cal. april.	xvij		f
	mcccxxiiij	v	xxiij	vij	xi	ij idus april.	xvij cal. ma.	xvij		ed
	mcccxxv	vi	iiij	i	xij	cal. april.	vi id. april.	xx		c
	mcccxxvi	vij	xv	ij	xiij	xij cal. april.	x cal. april.	xvi		b
	mcccxxvij	viij	xxvi	iij	xiiij	v idus april.	ij id. april.	xvij		a
	mcccxxviij	x	vij	v	xv	iiij cal. april.	iij non. april.	xix		gf
Hendecas	mcccxxix	x	xviij	vi	xvi	xv cal. ma.	ix cal. ma.	xx		e

A

SEPTVAGESIMVS PRIMVS CIRCVVS DECENNOVENALIS.

Anni. domini.	Indicti ones.	Epactæ.	Cõcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paschæ.	Lunæ ipsi.	Lit. di.	do.	
mcccxxx	vi	Nulla	vij	xvij	Noñ. april.	vi id. april.	xvij	d		
mcccxxxi	vij	xi	i	xviij	viij cal. april.	ij cal. april.	xx	c		
mcccxxxij	viij	xxij	iij	xix	id. april.	xij cal. ma.	xx	b	a	
mcccxxxiij	ix	iij	iiij	i	iij noñ. april.	ij noñ. april.	xvi	g		
mcccxxxiiij	x	xiiij	v	ij	xi cal. april.	vi cal. april.	xix	f		
mcccxxxv	xi	xxv	vi	iij	iij id. april.	xvi cal. ma.	xx	e		
mcccxxxvi	xij	vi	i	iij	iij cal. april.	ij cal. april.	xv	d	c	Ogdoas.
mcccxxxvij	xiij	xvij	ij	v	xiij cal. ma.	xij cal. ma.	xvi	b		
mcccxxxviij	xiiij	xxviij	iij	vi	vij id. april.	ij id. april.	xix	a		
mcccxxxix	xv	ix	iiij	vij	vi cal. april.	ij cal. april.	xv	g		
mcccxl	i	xx	vi	viij	xvij cal ma.	xiij cal. ma.	xv	f	e	
mcccxli	ij	i	vij	ix	ij noñ april.	iij id. april.	xviij	d		
mcccxlij	iij	xij	i	x	ix cal. april.	ij cal. april.	xxi	c		
mcccxliij	iiij	xxiij	ij	xi	ij id. april.	id. april.	xv	b		
mcccxliiij	v	iiij	iiij	xij	cal. april.	ij noñ. april.	xvij	a	g	
mcccxlv	vi	xv	v	xiij	xij cal. april.	vij cal. april..	xx	f		
mcccxlvi	vij	xxvi	vi	xiiij	v id. april.	xvi cal. ma.	xxi	e		
mcccxlvij	viij	vij	vij	xv	iiij cal. april.	cal. april.	xvij	d		Hendecas.
mcccxlviij	ix	xviij	ij	xvi	xv cal. maias	xij cal. ma.	xvij	c	b	

B

SEPTVAGESIMVS SECVNDVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS,

Anni do mini.	Indicti- ones.	Epactæ.	Cõcur rẽtes.	Cycli lu- nares.	Decimaquarta luna	Dies dominicus Paschæ.	Lunæ ipsi.	Lit. di.	do.	
mcccxlix	x	Nulla	iij	xvij	Noñ. april.	ij id. april.	xxi	a		
mcccl	xi	xi	iiij	xviij	viij cal. april.	v cal. april.	xvij	g		
mcccli	xij	xxij	v	xix	idus april.	xv cal. ma.	xviij	f		
mccclij	xiij	ij	vij	i	iij noñ. april.	vi id. april.	xx	e	d	
mcccliij	xiiij	xiiij	i	ij	xi cal. april.	ix cal. april.	xvi	c		
mcccliiij	xv	xxv	ij	iij	iij idus april.	id. april.	xvij	b		
mccclv	i	vi	iij	iiij	iij cal. april.	noñ. april.	xx	a		Ogdoas.
mccclvi	ij	xvij	v	v	xiij cal. maias	viij cal. ma.	xx	g	f	
mccclvij	iij	xxviij	vi	vi	vij idus april.	vi id. april.	xvi	e		
mccclviij	iiij	ix	vij	vij	vi cal. april.	cal. april.	xix	d		
mccclix	v	xx	i	viij	xvij cal. maias	xi cal. ma.	xx	c		
mccclx	vi	i	iij	ix	ij noñ. april.	noñ. april.	xv	b	a	
mcccLxi	vij	xij	iiij	x	ix cal. april.	v cal. april.	xviij	g		
mcccLxij	viij	xxiij	v	xi	ij idus april.	xv cal. ma.	xix	f		
mcccLxiij	ix	iij	vi	xij	calend. april.	iij non. april.	xv	e		
mcccLxiiij	x	xv	i	xiij	xij cal. april.	ix cal. april.	xvij	d	c	
mcccLxv	xi	xxvi	ij	xiiij	v idus april.	id. april.	xviij	b		
mcccLxvi	xij	vij	iij	xv	iiij cal. april.	non. april.	xxi	a		
mcccLxvij	xiij	xviij	iiij	xvi	xv cal. maias	xiij cal. ma.	xv	g		Hendecas.

x ij

SEPTVAGESIMVS TERTIVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	*Indicti ones.*	*Epactæ.*	*Cõcurrẽtes.*	*Cycli lunares.*	*Decimaquarta luna.*	*Dies dominicus Paschæ.*	*Lunæ ipsi. di.*	*Lit. do.*
	mcccclxviij	iij	Nulla	vi	xvij	Noñ. April.	v id. april.	xiiij	fe
	mcccclxix	iiij	xi	vij	xviij	viij cal. april.	cal. april.	xxi	d
	mcccclxx	v	xxij	i	xix	Id. april.	xviij cal. ma.	xv	c
	mcccclxxi	vi	iij	ij	i	iij noñ. april.	viij id. april.	xviij	ba
	mcccclxxij	vij	xiij	iij	ij	xi cal. april.	v cal. april.	xx	g
	mcccclxxiij	viij	xxv	v	iij	iiij id. april.	xv cal. ma.	xxi	f
	mcccclxxiiij	ix	vi	vi	iiij	iij cal. april.	iiij non. april.	xvij	e
Ogdoas.	mcccclxxv	x	xvij	vij	v	xiij cal. maias	x cal. ma.	xviij	dc
	mcccclxxvi	xi	xxviij	ij	vi	vij id. april.	id. april.	xx	b
	mcccclxxvij	xij	ix	iij	vij	vi cal. april.	iij cal. april.	xvi	a
	mcccclxxviij	xiij	xx	iiij	viij	xvij cal. maias	xiij cal. ma.	xvij	g
	mcccclxxix	xiiij	i	v	ix	ij noñ. april.	iij id. april.	xx	fe
	mcccclxxx	xv	xij	vij	x	ix cal. april.	viij cal. april.	xv	d
	mcccclxxxi	i	xxiij	i	xi	ij id. april.	xix cal. ma.	xvi	c
	mcccclxxxij	ij	iiij	ij	xij	cal. april.	viij id. april.	xix	b
	mcccclxxxiij	iij	xv	iij	xiij	xij cal. april.	xi cal. april.	xv	ag
	mcccclxxxiiij	iiij	xxvi	v	xiiij	v idus april.	iiij id. april.	xv	f
	mcccclxxxv	v	vij	vi	xv	iiij cal. april.	iiij noñ. april.	xviij	e
Hendecas.	mcccclxxxvi	vi	xviij	vij	xvi	xv cal. maias	x cal. ma.	xix	d D

SEPTVAGESIMVS QVARTVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	*Indicti ones.*	*Epactæ.*	*Cõcurrẽtes.*	*Cycli lunares.*	*Decimaquarta luna.*	*Dies dominicus Paschæ.*	*Lunæ ipsi. di.*	*Lit. do.*
	mcccclxxxvij	vij	Nulla	i	xvij	Non. april.	viij id. april.	xvi	cb
	mcccclxxxviij	viij	xi	iij	xviij	viij cal. april.	iiij cal. april.	xviij	a
	mcccclxxxix	ix	xxij	iiij	xix	id us april.	xiiij cal. ma.	xix	g
	mcccxc	x	iij	v	i	iiij non. april.	iij non. april.	xv	f
	mcccxci	xi	xiiij	vi	ij	xi cal. april.	vij cal. april.	xviij	ed
	mcccxcij	xij	xxv	i	iij	iiij idus april.	xviij cal. ma.	xviij	c
	mcccxciij	xiij	vi	ij	iiij	iij cal. april.	viij id. april.	xxi	b
Ogdoas.	mcccxciiij	xiiij	xvij	iij	v	xiiij cal. ma.	xij cal. ma.	xv	a
	mcccxcv	xv	xxviij	iiij	vi	vij id us april.	ij id. april.	xviij	gf
	mcccxcvi	i	ix	vi	vij	vi cal. april.	iij noñ. april.	xx	e
	mcccxcvij	ij	xx	vij	viij	xvij cal. ma.	x cal. ma.	xxi	d
	mcccxcviij	iij	i	i	ix	ij noñ. april.	vij id. april.	xvij	c
	mcccxcix	iiij	xij	ij	x	ix cal. april.	iij cal. april.	xx	ba
	mcccc	v	xxiij	iiij	xi	ij id us april.	xiiij cal. ma.	xx	g
	mccccj	vi	iiij	v	xij	cal. april.	iij noñ. april.	xvi	f
	mccccij	vij	xv	vi	xiij	xij cal. april.	vij cal. april.	xix	e
	mcccciij	viij	xxvi	vij	xiiij	v id us april.	xvij cal. ma.	xx	dc
	mcccciiij	ix	vij	ij	xv	iiij cal. april.	iij cal. april.	xv	b
Hendecas.	mccccv	x	xviij	iij	xvi	xv cal. ma.	xiij cal. ma.	xvi	a

A

SEPTVAGESIMVSQVINTVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indicti ones.	Epactæ.	Cõcur rẽtes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paschæ.	Luna ipsi.	Lit. di.	do.	
mcccccvi	xi	Nulla	iiij	xvij	Noñ. april.	iij id. april.	xx		g	
mcccccvij	xij	xi	v	xviij	viij cal. april.	vi cal. april.	xvi		fe	
mcccccviij	xiij	xxij	vij	xix	id. april.	xvij cal. ma.	xvi		d	
mcccccix	xiij	iij	i	i	iiij noñ. april.	vij id. april.	xix		c	
mccccx	xv	xiiij	ij	ij	xi cal. april.	x cal. april.	xv		b	
mccccxi	i	xxv	iij	iij	iiij id. april.	ij id. april.	xvi	a	g	
mccccxij	ij	vi	v	iiij	iij cal. april.	iij non. april.	xviij		f	Ogdoas.
mccccxiij	iij	xvij	vi	v	xiiij cal. maias	ix cal. ma.	xix		e	
mccccxiiij	iiij	xxviij	vij	vi	vij id. april.	vi id. april.	xv		d	
mccccxv	v	ix	i	vij	vi cal. april.	ij cal. april.	xviij		cb	
mccccxvi	vi	xx	iij	viij	xvij cal. ma.	xij cal. ma.	xviij		a	
mccccxvij	vij	i	iiij	ix	ij noñ. april.	iij id. april.	xxi		g	
mccccxviij	viij	xij	v	x	ix cal. april.	vi cal. april.	xvij		f	
mccccxix	ix	xxiij	vi	xi	j id. april.	xvi cal. ma.	xviij		ed	
mccccxx	x	iiij	i	xij	cal. april.	vij id. april.	xx		c	
mccccxxi	xi	xv	ij	xiij	xij cal. april.	x cal. april.	xvi		b	
mccccxxij	xij	xxvi	iij	xiiij	v id. april.	ij id. april.	xvij		a	
mccccxxiij	xiij	vij	iiij	xv	iiij cal. april.	ij noñ. april.	xx		gf	Hendecas.
B mccccxxiiij	xiiij	xviij	vi	xvi	xv cal. maias	ix cal. ma.	xx		e	

SEPTVAGESIMVSSEXTVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indicti ones.	Epactæ.	Cõcur rẽtes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paschæ.	Luna ipsi.	Lit. di.	do.	
mccccxxv	xv	Nulla.	vij	xvij	Noñ. april	vi id. april.	xvij		d	
mccccxxvi	i	xi	i	xviij	viij cal. april.	ij cal. april.	xx		c	
mccccxxvij	ij	xxij	ij	xix	id. april.	xij cal. ma.	xxi		ba	
mccccxxviij	iij	iij	iiij	i	iiij noñ. april.	ij noñ. april.	xvi		g	
mccccxxix	iiij	xiiij	v	ij	xi cal. april.	vi cal. april.	xix		f	
mccccxxx	v	xxv	vi	iij	iiij. id. april.	xvi cal. ma.	xx		e	
mccccxxxi	vi	vi	vij	iiij	iij cal. april.	cal. april.	xvi		dc	Ogdoas.
mccccxxxij	vij	xvij	ij	v	xiiij cal. maias	xij cal. ma.	xvi		b	
mccccxxxiij	viij	xxviij	iij	vi	vij id. april.	ij id. april.	xviij		a	
mccccxxxiiij	ix	ix	iiij	vij	vi cal. april.	v cal. april.	xv		g	
mccccxxxv	x	xx	v	viij	xvij cal. maias	xv cal. ma.	xvi		fe	
mccccxxxvi	xi	i	vij	ix	ij noñ. april.	vi id. april.	xviij		d	
mccccxxxvij	xij	xij	i	x	ix. cal. april.	ij cal. april.	xxi		c	
mccccxxxviij	xiij	xxiij	ij	xi	j id. april.	id. april.	xv		b	
mccccxxxix	xiiij	iiij	iij	xij	cal. april.	non. april.	xviij	a	g	
mccccxl	xv	xv	v	xij	xij cal. april.	vi cal. april.	xx		f	
mccccxli	i	xxvi	vi	xiiij	ij id. april.	xvi cal. ma.	xxi		e	
mccccxlij	ij	vij	vij	xv	iiij cal. april.	cal. april.	xvij		d	
mccccxliij	iij	xviij	i	xvi	xv. cal. maias	xi cal. ma.	xviij		cb	Hendecas.

x iij

SEPTVAGESIMVSSEPTIMVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni. domini.	Indicti ones.	Epactæ.	Cõcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paschæ.	Lunæ ipsi.	Lit. di.	do.
mccccxliiij	iiij	Nulla	iij	xvij	Noñ. april.	ij id. april.	xxi		g
mccccxlv	v	xi	iiij	xviij	viij cal. april.	v cal. april.	xvi		f
mccccxlvi	vi	xxij	v	xix	id. april.	xv cal. ma.	xviij	e	d
mccccxlvij	vij	iij	vi	i	iiij noñ. april.	v id. april.	xxi		c
mccccxlviij	viij	xiiij	i	ij	xi cal. april.	ix cal. april.	xvi		b
mccccxlix	ix	xxv	ij	iij	iiij id. april.	id. april.	xvij		a
mccccl	x	vi	iij	iiij	iij cal. april.	non. april.	xx		g
Ogdoas. mccccli	xi	xvij	iiij	v	xiiij cal. ma.	vij cal. ma.	xxi		f
mcccclij	xij	xxviij	vi	vi	vij id. april.	v id. april.	xv		e
mccccliij	xiij	ix	vij	vij	vi cal. april.	cal. aptil.	xix		d
mccccliiij	xiiij	xx	i	viij	xvij cal ma.	xi cal. ma.	xx		c
mcccclv	xv	i	ij	ix	ij noñ april.	viij id. april.	xvi		ba
mcccclvi	i	xij	iiij	x	ix cal. april.	v cal. april.	xviij		g
mcccclvij	ij	xxij	v	xi	ij id. april.	xv cal. ma.	xix		f
mcccclviij	iij	iiij	vi	xij	cal. april.	iiij noñ. april.	xv		e
mcccclix	iiij	xv	vij	xiij	xij cal. april.	viij cal. april.	xviij		dc
mcccclx	v	xxvi	ij	xiiij	v id. april.	id. april.	xviij		b
mcccclxi	vi	vij	iij	xv	iiij cal. april.	noñ. april.	xx		a
Hendecas mcccclxij	vij	xviij	iiij	xvi	xv cal. maias	xiiij cal. ma.	xv		g

SEPTVAGESIMVSOCTAVVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indicti ones.	Epactæ.	Cõcurrẽtes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna	Dies dominicus Paschæ.	Lunæ ipsi.	Lit. di.	do.
mcccclxiij	viij	Nulla	v	xvij	Noñ. april.	iiij id. april.	xix		d
mcccclxiiij	ix	xi	vij	xviij	viij cal. april.	cal. april.	xxi		c
mcccclxv	x	xxij	i	xix	idus april.	xviij cal. ma.	xv		b
mcccclxvi	xi	iij	ij	i	iiij noñ. april.	viij id. april.	xviij	a	g
mcccclxvij	xij	xiiij	iij	ij	xi cal. april.	iiij cal. april.	xxi		f
mcccclxviij	xiij	xxv	v	iij	iiij idus april.	xv cal. ma.	xxi		e
mcccclxix	xiiij	vi	vi	iiij	iij cal. april.	iiij noñ. april.	xvij		d
mcccclxx	xv	xvij	vij	v	xiiij cal. ma.	x cal. ma.	xviij	c	b
Ogdoas mcccclxxi	i	xxviij	i	vi	vij idus april.	xviij cal. ma.	xxi		a
mcccclxxij	ij	ix	iij	vij	vi cal. april.	iiij cal. april.	xvi		g
mcccclxxiij	iij	xx	iiij	viij	xvij cal. ma.	xiiij cal. ma.	xvij		f
mcccclxxiiij	iiij	i	v	ix	ij noñ. april.	iiij id. april.	xx	e	d
mcccclxxv	v	xij	vi	x	ix cal. april.	vij cal. april.	xvi		c
mcccclxxvi	vi	xxiij	i	xi	ij idus april.	xviij cal. ma.	xvi		b
mcccclxxvij	vij	iiij	ij	xij	calend. april.	viij id. april.	xvij		a
mcccclxxviij	viij	xv	iij	xiij	xij cal. april.	xi cal. april.	xv		g
mcccclxxix	ix	xxvi	iiij	xiiij	v idus april.	iij id. april.	xvi		e
mcccclxxx	x	vij	vi	xv	iiij cal. april.	iiij non. april.	xviij		d
Hendecas mccccl xxxi	xi	xviij	vij	xvi	xv cal. maias	x cal. ma.	xix		c

DE TEMPORVM RATIONE Fol. CXXIIII

SEPTVAGESIMVS NONVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indicti ones.	Epactæ.	Cõcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus paschæ.	Lunæ ipsius di.	Lit. do.	
mcccclxxxij	xiij	Nulla	i	xvij	Non. April.	vij idus april.	xvij	b a	
mcccclxxxij	xiiij	xi	ij	xviij	viij cal. april.	iij cal. april.	xix	g	
mcccclxxxiiij	xv	xxij	iiij	xix	idus april.	xiiij cal. mai.	xviij	f	
mcccclxxxv	i	iij	v	i	iiij noñ. april.	iij non. april.	xv	e	
mcccclxxxvi	ij	xiiij	vi	ij	xi cal. april.	vij cal. april.	xviij	d c	
mcccclxxxvij	iij	xxv	vij	iij	iiij idus april.	xvij cal. mai.	xix	b	
mcccclxxxviij	iiij	vi	ij	iiij	iij cal. april.	viij idus april.	xxi	a	Ogdoas.
mcccclxxxix	v	xvij	iij	v	xiij cal. mai.	xij cal. mai.	xv	g	
mcccccxc	vi	xxviij	iiij	vi	vij idus april.	iij idus april.	xviij	f e	
mcccccxci	vij	ix	v	vij	vi cal. april.	iij non. april.	xxi	d	
mcccccxcij	viij	xx	vij	viij	xvij cal. mai.	x cal. mai.	xxi	c	
mcccccxciij	ix	i	i	ix	ij noñ. april.	vij idus april.	xvij	b	
mcccccxciiij	x	xij	ij	x	ix cal. april.	iij cal. april.	xx	a g	
mcccccxcv	xi	xxiij	iij	xi	ij idus april.	xij cal. mai.	xxi	f	
mcccccxcvi	xij	iiij	v	xij	cal. april.	iij non. april.	xvi	e	
mcccccxcvij	xiij	xv	vi	xiij	xij cal. april.	vij cal. april.	xix	d	
mcccccxcviij	xiiij	xxvi	vij	xiiij	v idus april.	xvij cal. mai.	xx	c b	
mcccccxcix	xv	vij	i	xv	iiij cal. april.	ij cal. april.	xvi	a	Hendecas.
Bmd	i	xviij	iij	xvi	xv cal. mai.	xiij cal. mai.	vxi	g	

OCTOGESIMVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indicti ones.	Epactæ.	Cõcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paschæ.	Luni ipsi. di.	Lit. do.	
mdi	ij	Nulla	iiij	xvij	Noñ April.	iij idus april.	xx	f	
mdij	iij	xi	v	xviij	viij cal. april.	vi cal. april.	xvi	ed	
mdiij	iiij	xxij	vi	xix	idus april.	xvi cal. mai.	xvij	c	
mdiiij	v	iij	i	i	iiij noñ april.	vij idus april.	xix	b	
mdv	vi	xiiij	ij	ij	xi cal. april.	x cal. april.	xv	a	
mdvi	vij	xxv	iij	iij	iiij id. april.	ij idus april.	xvi	g f	
mdvij	viij	vi	iiij	iiij	iij cal. april.	ij non. april.	xix	e	Ogdoas.
mdviij	ix	xvij	vi	v	xiiij cal. mai.	ix cal. mai.	xix	d	
mdix	x	xxviij	vij	vi	vij idus apri.	vi idus april.	xv	c	
mdx	xi	ix	i	vij	vi cal. april.	ij cal. april.	xviij	b a	
mdxi	xij	xx	ij	viij	xvij cal. mai.	xij cal. mai.	xix	g	
mdxij	xiij	i	iiij	ix	ij noñ april.	iij idus april.	xxi	f	
mdxiij	xiiij	xij	v	x	ix cal. april.	vi cal. april.	xvij	e	
mdxiiij	xv	xxiij	vi	xi	ij idus april.	xvi cal. mai.	xviij	d c	
mdxv	i	iiij	vij	xij	cal. april.	vi idus april.	xxi	b	
mdxvi	ij	xv	ij	xiij	xij cal. april.	x cal. april.	xvi	a	
mdxvij	iij	xxvi	iij	xiiij	v idus april.	ij idus april.	xvij	g	
mdxviij	iiij	vij	iiij	xv	iiij. cal. april.	ij non. april.	xx	f e	
mdxix	v	xviij	v	xvi	xv cal. maias	viij cal. mai.	xxi	d	Hendecas.

OCTOGESIMVS PRIMVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indicti ones.	Epactæ.	Cõcurrẽtes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus paschæ.	Lunæ ipsius di.	Lit. do.
mdxx	i	Nulla	vij	xvij	Non. april.	vi idus april.	xvij	a g
mdxxi	ij	xi	i	xviij	viij cal. april.	ij cal. april.	xx	f
mdxxij	iij	xxij	ij	xix	idus april.	xij cal. mai.	xxi	e
mdxxiij	iiij	iij	iij	i	iiij non. april.	noñ april.	xvij	d
mdxxiiij	v	xiiij	v	ij	xi cal. april.	vi cal. april.	xix	c b
mdxxv	vi	xxv	vi	iij	iiij idus april.	xvi cal. mai.	xx	a
mdxxvi	vij	vi	vij	iiij	iij cal. april.	cal. april.	xvi	g
Ogdoas. mdxxvij	viij	xvij	i	v	xiiij cal. mai.	xi cal. mai.	xvi	f
mdxxviij	ix	xxviij	iij	vi	vij idus april.	ij idus april.	xix	e d
mdxxix	x	ix	iiij	vij	vi cal. april.	v cal. april.	xv	c
mdxxx	xi	xx	v	viij	xvij cal mai.	xv cal. mai.	xvi	b
mdxxxi	xij	i	vi	ix	ij non. april.	v idus apri.	xix	a
mdxxxij	xiij	xij	i	x	ix cal. april.	ij cal. april.	xxi	g f
mdxxxiij	xiiij	xxiij	ij	xi	ij idus april.	idus april.	xv	e
mdxxxiiij	xv	iiij	iij	xij	cal. april.	noñ april.	xix	d
mdxxxv	i	xv	iiij	xiij	xij cal. april.	v cal. april.	xxi	c
mdxxxvi	ij	xxvi	vi	xiiij	v idus april.	xvi cal. mai.	xxi	b a
mdxxxvij	iij	vij	vij	xv	iiij cal. april.	cal. april.	xvij	g D
Hendecas mdxxxviij	iiij	xviij	i	xvi	xv cal. mai.	xi cal. mai.	xviij	f

OCTOGESIMVS SECVNDVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indicti ones.	Epactæ.	Cõcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus paschæ.	Lunæ ipsius di.	Lit. do.
mdxxxix	v	Nulla	ij	xvij	Noñ April.	viij idus april.	xv	e
mdxl	vi	xi	iiij	xviij	viij cal. april.	v cal. april.	xvij	d c
mdxli	vij	xxij	v	xix	idus april.	xv cal. mai.	xviij	b
mdxlij	viij	ij	vi	i	iiij noñ apri.	v idus apri.	xxi	a
mdxliij	ix	xiiij	vij	ij	xi cal. april.	viij cal. april.	xvij	g
mdxliiij	x	xxv	ij	iij	iiij idus apri.	idus april.	xvij	f e
mdxlv	xi	vi	iij	iiij	ij cal. april.	noñ apri.	xx	d
Ogdoas mdxlvi	xij	xvij	iiij	v	xiiij cal. mai.	vij cal. mai.	xxi	c
mdxlvij	xiij	xxviij	v	vi	vij idus april.	iiij id. april.	xvij	b
mdxlviij	xiiij	ix	vij	vij	vi cal. april.	cal. april.	xix	a g
mdxlix	xv	xx	i	viij	xvij cal. mai.	xi cal. mai.	xx	f
mdl	i	i	ij	ix	ij noñ april.	viij idus apri.	xvi	e
mdli	ij	xij	iij	x	ix cal. april.	iiij cal. april.	xix	d
mdlij	iij	xxiij	v	xi	ij idus april.	xv cal. mai.	xix	c b
mdliij	iiij	iiij	vi	xij	cal. april.	iiij noñ april.	xv	a
mdliiij	v	xv	vij	xiij	xij cal. april.	viij cal. april.	xviij	g
mdlv	vi	xxvi	i	xiiij	v idus april.	xviij cal. mai.	xix	f
mdlvi	vij	vi	iij	xv	iij cal. apri.	noñ april.	xxi	e d
Hendecas mdlvij	viij	xviij	iiij	xvi	xv cal. mai.	xiiij cal. mai.	xv	c

A

OCTOGESIMVSTERTIVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	*Indicti ones.*	Epactæ.	*Cõcurrentes.*	*Cycli lunares.*	Decimaquarta luna.	Dies dominicus paschæ.	Luna ipsius di.	Lit. do.	
mdlviij	xv	Nulla	v	xvij	Non.april.	iiij idus april.	xix	b	
mdlix	i	xi	vi	xviij	viij cal.april.	vij cal.april.	xv	a	
mdlx	ij	xxij	i	xix	idus april.	xviij cal. apri.	xv	g	f
mdlxi	iij	iij	ij	i	iiij non.april.	viij idus april.	xviij	e	
mdlxij	iiij	xiiij	iij	ij	xi cal.april.	iiij cal.april.	xxi	d	
mdlxiij	v	xxv	iiij	iij	iiii idus april.	iij idus april.	xv	c	
mdlxiiij	vi	vi	vi	iiij	iii cal.april.	iiij non. april.	xvij	b	a
mdlxv	vij	xvij	vij	v	xiiij cal.mai.	x cal.mai.	xviij	g	
mdlxvi	viij	xxviij	i	vi	vij idus april.	xviij cal. mai.	xxi	f	
mdlxvij	ix	ix	ij	vij	vi cal.april.	iij cal. april.	xvij	e	
mdlxviij	x	xx	iiij	viij	xvij cal.mai.	xiiij cal.mai.	xvij	d	c
mdlxix	xi	i	v	ix	ij non. april.	iiij idus april.	xx	b	
mdlxx	xij	xij	vi	x	ix cal.april.	vij cal. april.	xvi	a	
mdlxxi	xiij	xxiij	vij	xi	ij idus april.	xvij cal.mai.	xvij	g	
mdlxxij	xiiij	iiij	ij	xij	cal.april.	viij idus april.	xix	f	e
mdlxxiij	xv	xv	iij	xiij	xij cal.april.	xi cal.april.	xv	d	
mdlxxiiij	i	xxvi	iiij	xiiij	v idus april.	iij idus.april.	xvi	c	
mdlxxv	ij	vij	v	xv	iiij cal.april.	iij noñ april.	xix	b	*Hendecas.*
mdlxxvi	iij	xviij	vij	xvi	xv cal.mai.	x cal.mai.	xix	a	g

B

OCTOGESIMVSQVARTVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	*Indicti ones.*	Epactæ.	*Cõcurrentes.*	*Cycli lunares.*	Decimaquarta luna.	Dies dominicus paschæ.	Luna ipsius di.	Lit. do.	
mdlxxvij	iiij	Nulla	i	xvij	Noñ april.	vij idus april.	xvij	f	
mdlxxviij	v	xi	ij	xviij	viij cal.april.	iij cal. april.	xix	e	
mdlxxix	vi	xxij	iij	xix	idus april.	xij cal.mai.	xx	d	
mdlxxx	vij	iij	v	i	iiij non. april.	iij non. april.	xv	c	b
mdlxxxi	viij	xiiij	vi	ij	xi cal.april.	vij cal.april.	xviij	a	
mdlxxxij	ix	xxv	vij	iij	iiij idus april.	xvij cal. mai.	xix	g	
mdlxxxiij	x	vi	i	iiij	iij cal.april.	ij cal.april.	xv	f	*Ogdoas.*
mdlxxxiiij	xi	xvij	iij	v	xiiij cal. mai.	xij cal.mai.	xv	e	d
mdlxxxv	xij	xxviij	iiij	vi	vij idus april.	iij idus april.	xviij	c	
mdlxxxvi	xiij	ix	v	vij	vi cal. april.	iij non. april.	xxi	b	
mdlxxxvij	xiiij	xx	vi	viij	xvij cal.mai.	xvi cal.mai.	xv	a	
mdlxxxviij	xv	i	i	ix	ij non. april.	vij idus april.	xvij	g	f
mdlxxxix	i	xij	ij	x	ix cal.april.	iij cal. april.	xx	e	
mdxc	ij	xxiij	iij	xi	ij idus april.	xij cal.mai.	xxi	d	
mdxcj	iij	iiij	iiij	xij	calen.april.	ij noñ april.	xvij	c	
mdxcij	iiij	xv	vi	xiij	xij cal.april.	vij cal.april.	xix	b	a
mdxciij	v	xxvi	vij	xiiij	v idus april.	xvij cal. mai.	xx	g	
mdxciiij	vi	vij	i	xv	iiij cal.april.	ij cal.april.	xvi	f	
mdxcv	vij	xviij	ij	xvi	xv cal.mai.	xij cal.mai.	xvi	e	*Hendecas.*

OCTOGESIMVSQVINTVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	Indicti ones.	Epactæ.	Cõcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paschæ.	Lunæ ipsius di.	Lit. do.
	mdxcvi	viij	Nulla	i	xvij	Noñ April.	viij idus april.	xvi	dc
	mdxcvij	ix	xi	ij	xviij	viij cal.april.	iij cal. april.	xix	b
	mdxcviij	x	xxij	iiij	xix	idus april.	xiiij cal.mai.	xix	a
	mdxcix	xi	ij	v	i	iiij noñ april.	ij non. april.	xvi	g
	mdc	xij	xiiij	vi	ij	xi cal.april.	viij cal.april.	xviij	fe
	mdci	xiij	xxv	vij	ij	iiij id.april.	xvij cal. mai.	xix	d
	mdcij	xiiij	vi	ij	iiij	ij cal.april.	viij idus april.	xxi	c
Ogdoas.	mdciij	xv	xvij	iij	v	xiiij cal.mai.	xij cal.mai.	xv	b
	mdciiij	i	xxviij	iiij	vi	vij idus apri.	ij idus april.	xviij	ag
	mdcv	ij	ix	v	vij	vi cal.april.	iiij non. april.	xxi	f
	mdcvi	iij	xx	vij	viij	xvij cal.mai.	x cal.mai.	xxi	e
	mdcvij	iiij	i	i	ix	ij noñ april.	vij idus april.	xvi	d
	mdcviij	v	xij	ij	x	ix cal.april.	iij cal.april.	xx	cb
	mdcix	vi	xxiij	iij	xi	ij idus april.	xij cal.mai.	xxi	a
	mdcx	vij	iiij	v	xij	cal.april.	iij non. april.	xvi	g
	mdcxi	viij	xv	vi	xiij	xij cal.april.	vij cal.april.	xix	f
	mdcxij	ix	xxvi	vij	xiiij	v idus april.	xvij cal.mai.	xx	ed
	mdcxiij	x	vij	i	xv	iiij.cal.april.	ij cal.april.	xvi	c
Hendecas.	mdcxiiij	xi	xviij	iij	xvi	xv cal.maias	xij cal.mai.	xvi	b

D

OCTOGESIMVSSEXTVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	Indicti ones.	Epactæ.	Cõcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus paschæ.	Lunæ ipsius di.	Lit. do.
	mdcxv	xij	Nulla	iiij	xvij	Non. April.	iij idus april.	xx	a
	mdcxvi	xiij	xi	v	xviij	viij cal.april.	vi cal.april.	xvi	gf
	mdcxvij	xiiij	xxij	vi	xix	idus april.	xvi cal.mai.	xvij	e
	mdcxviij	xv	ij	i	i	iiij noñ. april.	vij idus april.	xix	d
	mdcxix	i	xiiij	ij	ij	xi cal.april.	viij cal.april.	xv	c
	mdcxx	ij	xxv	iij	iij	iiij idus april.	ij idus april.	xvi	ba
	mdcxxi	iij	vi	iiij	iiij	iij cal.april.	ij non. april.	xix	g
Ogdoas.	mdcxxij	iiij	xvij	vi	v	xiiij cal.mai.	ix cal.mai.	xix	f
	mdcxxiij	v	xxviij	vij	vi	vij idus april.	vi idus april.	xv	e
	mdcxxiiij	vi	ix	i	vij	vi cal.april.	ij cal.april.	xviij	dc
	mdcxxv	vij	xx	ij	viij	xvij cal.mai.	xij cal.mai.	xix	b
	mdcxxvi	viij	i	iiij	ix	ij noñ.april.	iij idus april.	xxi	a
	mdcxxvij	ix	xij	v	x	ix cal.april.	vi cal.april.	xvij	g
	mdcxxviij	x	xxiij	vi	xi	ij idus april.	xvi cal. mai.	xviij	fe
	mdcxxix	xi	iiij	vij	xij	cal.april.	vi idus april.	xxi	d
	mdcxxx	xij	xv	ij	xiij	xij cal.april.	x cal.april.	xvi	c
	mdcxxxi	xiij	xxvi	iij	xiiij	v idus april.	ij idus april.	xvij	b
	mdcxxxij	xiiij	vij	iiij	xv	iiij cal.april.	ij non. april.	xx	ag
Hendecas.	mdcxxxiij	xv	xviij	v	xvi	xv cal.mai.	xviij cal. mai.	xxi	f

A

PRIMVS CYCLVS DIONISII RO. SECVNDVM ORDINEM ANNORVM DOMINI TALIS ESSE DEBVIT.

	Anni domini.	Indicti ones.	Epactæ.	Cõcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus paschæ.	Luna ipsius di. do.	Lit.	
	iij	vi	Nulla	i	xvij	Non. april.	viij idus april.	xvi		
	iiij	vij	xi	ij	xviij	viij cal. april.	iij cal. april.	xix		
B	v	viij	xxij	iiij	xix	idus april.	xiiij cal. mai.	xix		
	vi	ix	iij	v	i	iiij non. april.	iij non. april.	xvi		
	vij	x	xiiij	vi	ij	xi cal. april.	viij cal. april.	xvij		
	viij	xi	xxv	vij	iij	iiii idus april.	xvij cal. mai.	xix		
B	ix	xij	vi	ij	iiij	iii cal. april.	viij idus april.	xxi		
	x	xiij	xvij	iij	v	xiij cal. mai.	xij cal. mai.	xv		Ogdoas.
	xi	xiiij	xxviij	iiij	vi	vij idus april.	iij idus april.	xvij		
	xij	xv	ix	v	vij	vi cal. april.	iiij noñ april.	xxi		
B	xiij	i	xx	vij	viij	xvij cal. mai.	x cal. mai.	xxi		
	xiiij	ij	i	i	ix	ij non. april.	vij idus april.	xvi		
	xv	iij	xij	ij	x	ix cal. april.	iij cal. april.	xx		
	xvi	iiij	xxiij	iij	xi	ij idus april.	xij cal. mai.	xxi		
B	xvij	v	iiij	v	xij	cal. april.	iij non. april.	xvi		
	xviij	vi	xv	vi	xiij	xij cal. april.	vij cal. april.	xix		
	xix	vij	xxvi	vij	xiiij	v idus april.	xvij cal. mai.	xx		
	xx	viij	vij	i	xv	iiij cal. april.	ij cal. april.	xvi		
B	xxi	ix	xviij	iij	xvi	xv cal. mai.	xij cal. mai.	xvi		Hendecas.

SECVNDVS CYCLVS DIONYSII TALIS ESSE DEBVIT, SECVNDVM ORDINEM ANNORVM DOMINI.

	Anni domini.	Indicti ones.	Epactæ.	Cõcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus paschæ.	Luna ipsius di. do.	Lit.	
	xxij	x	Nulla	iiij	xvij	Noñ april.	ij idus april.	xx		
	xxiij	xi	xi	v	xviij	viij cal. april.	vi cal. april.	xvi		
	xxiiij	xij	xxij	vi	xix	idus april.	xvi cal. mai.	xvij		
B	xxv	xiij	iij	i	i	iij non. april.	vij idus april.	xix		
	xxvi	xiiij	xiiij	ij	ij	xi cal. april.	viij cal. april.	xv		
	xxvij	xv	xxv	iij	iij	iiij idus april.	ij idus april.	xvi		
	xxviij	i	vi	iiij	iiij	iij cal. april.	ij noñ april.	xix		Ogdoas.
B	xxix	ij	xvij	vi	v	xiij cal. mai.	ix cal. mai.	xix		
	xxx	iij	xxviij	vij	vi	vij idus april.	vi idus april.	xv		
	xxxi	iiij	ix	i	vij	vi cal. april.	ij cal. april.	xviij		
	xxxij	v	xx	ij	viij	xvij cal. mai.	xij cal. mai.	xix		
B	xxxiij	vi	i	iiij	ix	ij non. april.	iij idus april.	xxi		
	xxxiiij	vij	xij	v	x	ix cal. april.	vi cal. april.	xvij		
	xxxv	viij	xxiij	vi	xi	ij idus april.	xvi cal. mai.	xviij		
	xxxvi	ix	iiij	vij	xij	calen. april.	vi idus april.	xxi		
B	xxxvij	x	xv	ij	xiij	xij cal. april.	x cal. april.	xvi		
	xxxviij	xi	xxvi	iij	xiiij	v idus april.	ij idus april.	xvij		
	xxxix	xij	vij	iiij	xv	iij cal. april.	ij non. april.	xx		
	xl	xiij	xviij	v	xvi	xv cal. mai.	viij cal. mai.	xxi		Hendecas.

D. CYRILLI EPISCOPI ALEXANDRINI PRIMVS CYCLVS DECENNOVENALIS.

C

	Anni domini.	Indicti.	Epactæ.	Cõcurrẽtes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus paschæ.	Lunæ ipsius di.	Lit. do.
	iij	vi	Nulla	iij	xvij	Noñ April.	ij idus april.	xxi	
B	iiij	vij	xi	v	xviij	viij cal. april.	vi cal. april.	xv	
	v	viij	xxij	vi	xix	idus april.	xvi cal. mai.	xvi	
	vi	ix	iij	vij	i	iiij non apri.	vi id. april.	xx	
	vij	x	xiiij	i	ij	xi cal. april.	ix cal. april.	xvi	
B	viij	xi	xxv	iij	iij	iiij idus apri.	ij idus april.	xvi	
	ix	xij	vi	iiij	iiij	iij cal. april.	ij non. april.	xix	
Ogdoas.	x	xiij	xvij	v	v	xiiij cal. mai.	viij cal. mai.	xx	
	xi	xiiij	xxviij	vi	vi	vij idus april.	v idus april.	xvi	
B	xij	xv	ix	i	vij	vi cal. april.	ij cal. april.	xviij	
	xiij	i	xx	ij	viij	xvij cal. mai.	xij cal. april.	xix	
	xiiij	ij	i	iij	ix	ij noñ april.	noñ apri.	xv	
	xv	iij	xij	iiij	x	ix cal. april.	v cal. april.	xviij	
B	xvi	iiij	xxij	vi	xi	ij idus april.	xvi cal. mai.	xviij	
	xvij	v	iiij	vij	xij	cal. april.	vi idus april.	xxi	
	xviij	vi	xv	i	xiij	xij cal. april.	xi cal. april.	xvij	
	xix	vij	xxvi	ij	xiiij	v idus april.	idus april.	xviij	
B	xx	viij	vi	iiij	xv	iij cal. apri.	ij noñ april.	xx	
Hendecas.	xxi	ix	xviij	v	xvi	xv cal. mai.	viij cal. mai.	xxi	D

SECVNDVS CYCLVS DECENNOVENALIS D. CYRILLI EPISCOPI ALEXANDRINI.

	Anni domini.	Indicti.	Epactæ.	Cõcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus paschæ.	Lunæ ipsius di.	Lit. do.
	xxij	x	Nulla	vij	xvij	Non. april.	vi idus apri.	xvij	
	xxiij	xi	xi	ij	xviij	viij cal. april.	iij cal. april.	xix	
B	xxiiij	xij	xxij	iij	xix	idus april.	xiij cal. mai.	xx	
	xxv	xij	iij	iiij	i	iiij non. april.	ij noñ april.	xvi	
	xxvi	xiiij	xiiij	v	ij	xi cal. april.	vi cal. april.	xix	
	xxvij	xv	xxv	vi	iij	iiij idus april.	xvij cal. mai.	xix	
B	xxviij	i	vi	i	iiij	iij cal. april.	ij cal. april.	xv	
Ogdoas.	xxix	ij	xvij	ij	v	xiiij cal. mai.	xij cal. mai.	xvi	
	xxx	iij	xxviij	iij	vi	vij idus april.	ij idus april.	xix	
	xxxi	iiij	ix	v	vij	vi cal. april.	iij noñ april.	xxi	
B	xxxij	v	xx	vi	viij	xvij cal mai.	xvi cal. mai.	xv	
	xxxiij	vi	i	vij	ix	ij non. april.	vi idus april.	xviij	
	xxxiiij	vij	xij	i	x	ix cal. april.	ij cal. april.	xxi	
	xxxv	viij	xxiij	iij	xi	ij idus april.	xij cal. mai.	xxi	
B	xxxvi	ix	iiij	iiij	xij	cal. april.	ij non. april.	xvij	
	xxxvij	x	xv	v	xiij	xij cal. april.	vi cal. april.	xx	
	xxxviij	xi	xxvi	vi	xiiij	v idus april.	xvi cal. mai.	xxi	
	xxxix	xij	vij	i	xv	iiij cal. april.	ij cal. april.	xvi	
Hendecas.	xl	xiij	xviij	ij	xvi	xv cal. mai.	xij cal. mai.	xvij	

	ANNVS PRIMVS.			ANNVS SECVNDVS.			ANNVS TERTIVS.		
A	A ix	A xxix	A xix	A xx	A x	A i	A i	A xxi	A xi
	B x	B xxx	B xx	B xxi	B xi	B ij	B ij	B xxij	B xij
	C xi	C i	C xxi	C xxij	C xij	C iij	C iij	C xxiij	C xiij
	D xij	D ij	D xxij	D xxiij	D xiij	D iiij	D iiij	D xxiiij	D xiiij
	E xiij	E iij	E xxiij	E xxiiij	E xiiij	E v	E v	E xxv	E xv
	F xiiij	F iiij	F xxiiij	F xxv	F xv	F vi	F vi	F xxvi	F xvi
	G xv	G v	G xxv	G xxvi	G xvi	G vij	G vij	G xxvij	G xvij
	H xvi	H vi	H xxvi	H xxvij	H xvij	H viij	H viij	H xxviij	H xviij
	I xvij	I vij	I xxvij	I xxviij	I xviij	I ix	I ix	I xxix	I xix
	K xviij	K viij	K xxviij	K xxix	K xix	K x	K x	K xxx	K xx
	L xix	L ix	L xxix	L xxx	L xx	L xi	L xi	L i	L xxi
	M xx	M x	M i	M i	M xxi	M xij	M xij	M ij	M xxij
	N xxi	N xi	N ij	N ij	N xxij	N xiij	N xiij	N iij	N xxiij
	O xxij	O xij	O iij	O iij	O xxiij	O xiiij	O xiiij	O iiij	O xxiiij
	P xxiij	P xiij	P iiij	P iiij	P xxiiij	P xv	P xv	P v	P xxv
	Q xxiiij	Q xiiij	Q v	Q v	Q xxv	Q xvi	Q xvi	Q vi	Q xxvi
	R xxv	R xv	R vi	R vi	R xxvi	R xvij	R xvij	R vij	R xxvij
	S xxvi	S xvi	S vij	S vij	S xxvij	S xviij	S xviij	S viij	S xxviij
	T xxvij	T xvij	T viij	T viij	T xxviij	T xix	T xix	T ix	T xxix
	V xxviij	V xviij	V	V ix	V xxix	V	V xx	V x	V

B

	ANNVS QVARTVS.			ANNVS QVINTVS.			ANNVS SEXTVS.		
	A xij	A ij	A xxij	A xxiij	A xiij	A iiij	A iiij	A xxiiij	A xiiij
	B xiij	B iij	B xxiij	B xxiiij	B xiiij	B v	B v	B xxv	B xv
	C xiiij	C iiij	C xxiiij	C xxv	C xv	C vi	C vi	C xxvi	C xvi
	D xv	D v	D xxv	D xxvi	D xvi	D vij	D vij	D xxvij	D xvij
	E xvi	E vi	E xxvi	E xxvij	E xvij	E viij	E viij	E xxviij	E xviij
	F xvij	F vij	F xxvij	F xxviij	F xviij	F ix	F ix	F xxix	F xix
	G xviij	G viij	G xxviij	G xxix	G xix	G x	G x	G xxx	G xx
	H xix	H ix	H xxix	H xxx	H xx	H xi	H xi	H i	H xxi
	I xx	I x	I i	I i	I xxi	I xij	I xij	I ij	I xxij
	K xxi	K xi	K ij	K ij	K xxij	K xiij	K xiij	K iiij	K xxiiij
	L xxij	L xij	L iij	L iij	L xxiij	L xiiij	L xiiij	L iiij	L xxiiij
	M xxiij	M xiij	M iiij	M iiij	M xxiiij	M xv	M xv	M v	M xxv
	N xxiiij	N xiiij	N v	N v	N xxv	N xvi	N xvi	N vi	N xxvi
	O xxv	O xv	O vi	O vi	O xxvi	O xvij	O xvij	O vij	O xxvij
	P xxvi	P xvi	P vij	P vij	P xxvij	P xviij	P xviij	P viij	P xxviij
	Q xxvij	Q xvij	Q viij	Q viij	Q xxviij	Q xix	Q xix	Q ix	Q xxix
	R xxviij	R xviij	R ix	R viiij	R xxix	R xx	R xx	R x	R i
	S xxix	S xix	S x	S x	S i	S xxi	S xxi	S xi	S ij
	T xxx	T xx	T xi	T xi	T ij	T xxij	T xxij	T xij	T iij
	V i	V xxxi	V xij	V xij	V iij	V	V xxij	V xiij	V iiij

ANNVS SEPTIMVS.		ANNVS OCTAVVS.			ANNVS NONVS.				
Axv	Av	Axxv	Axxvi	Axvi	Avij	Avij	Axxvij	Axvij	C
Bxvi	Bvi	Bxxvi	Bxxvij	Bxvij	Bviij	Bviij	Bxxviij	Bxviij	
Cxvij	Cvij	Cxxvij	Cxxviij	Cxviij	Cix	Cix	Cxxix	Cxix	
Dxviij	Dviij	Dxxviij	Dxxix	Dxix	Dx	Dx	Dxxx	Dxx	
Exix	Eix	Exxix	Exxx	Exx	Exi	Exi	Ei	Exxi	
Fxx	Fx	Fi	Fi	Fxxi	Fxij	Fxij	Fij	Fxxij	
Gxxi	Gxi	Gij	Gij	Gxxij	Gxij	Gxij	Giij	Gxxiij	
Hxxij	Hxij	Hiij	Hiij	Hxxiij	Hxiiij	Hxiij	Hiiij	Hxxiiij	
Ixxiij	Ixiij	Iiiij	Iiiij	Ixxiiij	Ixv	Ixv	Iv	Ixxv	
Kxxiiij	Kxiiij	Kv	Kv	Kxxv	Kxvi	Kxvi	Kvi	Kxxvi	
Lxxv	Lxv	Lvi	Lvi	Lxxvi	Lxvij	Lxvij	Lvij	Lxxvij	
Mxxvi	Mxvi	Mvij	Mvij	Mxxvij	Mxviij	Mxviij	Mviij	Mxxviij	
Nxxvij	Nxvij	Nviij	Nviij	Nxxviij	Nxix	Nxix	Nix	Nxxix	
Oxxviij	Oxviij	Oix	Oix	Oxxix	Oxx	Oxx	Ox	Oi	
Pxxix	Pxix	Px	Px	Pi	Pxxi	Pxxi	Pxi	Pij	
Qxxx	Qxx	Qxi	Qxi	Qij	Qxxij	Qxxij	Qxij	Qiij	
Ri	Rxxi	Rxij	Rxij	Riij	Rxxiij	Rxxiij	Rxiij	Riiij	
Sij	Sxxij	Sxiij	Sxiij	Siiij	Sxxiiij	Sxxiiij	Sxiiij	Sv	
Tiij	Txxiij	Txiiij	Txiiij	Tv	Txxv	Txxv	Txv	Tvi	
Viiij	Vxxiiij	Vxv	Vxv	Vvi	Vxxvi	Vxxvi	Vxvi	Vvij	

ANNVS DECIMVS.		ANNVS VNDECIMVS.			ANNVS DVODECI.				D
Axviij	Aviij	Axxviij	Axxix	Axx	Ax	Ax	Axxx	Axx	
Bxix	Bix	Bxxix	Bi	Bxxi	Bxi	Bxi	Bi	Bxxi	
Cxx	Cx	Ci	Cij	Cxxij	Cxij	Cxij	Ciij	Cxxiij	
Dxxi	Dxi	Dij	Diij	Dxxiij	Dxiij	Dxiij	Diij	Dxxiij	
Exxij	Exij	Eiij	Eiiij	Exxiiij	Exiiij	Exiiij	Eiiij	Exxiiij	
Fxxiij	Fxiij	Fiiij	Fv	Fxxv	Fxv	Fxv	Fv	Fxxv	
Gxxiiij	Gxiiij	Gv	Gvi	Gxxvi	Gxvi	Gxvi	Gvi	Gxxvi	
Hxxv	Hxv	Hvi	Hvij	Hxxvij	Hxviij	Hxvij	Hviij	Hxxviij	
Ixxvi	Ixvi	Ivij	Iviij	Ixxviij	Ixviij	Ixviij	Iviij	Ixxviij	
Kxxvij	Kxvij	Kviij	Kix	Kxxix	Kxix	Kxix	Kix	Kxxix	
Lxxviij	Lxviij	Lix	Lx	Lxxx	Lxx	Lxx	Lx	Li	
Mxxix	Mxix	Mx	Mxi	Mi	Mxxi	Mxxi	Mxi	Mij	
Nxxx	Nxx	Nxi	Nxij	Niij	Nxxij	Nxxij	Nxiij	Niiij	
Oi	Oxxi	Oxij	Oxiij	Oiiij	Oxxiij	Oxxiij	Oxiiij	Oiiij	
Pij	Pxxij	Pxiij	Pxiiij	Piiij	Pxxiiij	Pxxiiij	Pxiiij	Pv	
Qiij	Qxxiij	Qxiiij	Qxv	Qv	Qxxv	Qxxv	Qxv	Qvi	
Riiij	Rxxiiij	Rxv	Rxvi	Rvi	Rxxvi	Rxxvi	Rxvi	Rvij	
Sv	Sxxv	Sxvi	Sxvij	Svij	Sxxvij	Sxxvij	Sxvij	Sviij	
Tvi	Txxvi	Txvij	Txviij	Tviij	Txxviij	Txxviij	Txviij	Tix	
Vvij	Vxxvij	Vxviij	V	Vix	Vxxix	Vxxix	Vxix		

A

ANNVS XIII.			ANNVS XIIII.			ANNVS XV.		
A xxi	A xi	A ñ	A ñ	A xxñ	A xñ	A xiñ	A iñ	A xxiñ
B xxñ	B xñ	B iñ	B iñ	B xxiñ	B xiñ	B xiiñ	B iiñ	B xxiiñ
C xxiñ	C xiñ	C iiñ	C iiñ	C xxiiñ	C xiiñ	C xv	C v	C xxv
D xxiiñ	D xiiñ	D v	D v	D xxv	D xv	D xvi	D vi	D xxvi
E xxv	E xv	E vi	E vi	E xxvi	E xvi	E xvñ	E vñ	E xxvñ
F xxvi	F xvi	F vñ	F vñ	F xxvñ	F xvñ	F xviñ	F viñ	F xxviñ
G xxvñ	G xvñ	G viñ	G viñ	G xxviñ	G xviñ	G xix	G ix	G xxix
H xxviñ	H xviñ	H ix	H ix	H xxix	H xix	H xx	H x	H i
I xxix	I xix	I x	I x	I xxx	I xx	I xxi	I xi	I ñ
K xxx	K xx	K xi	K xi	K i	K xxi	K xxñ	K xñ	K iñ
L i	L xxi	L xñ	L xñ	L ñ	L xxiñ	L xxiñ	L xiiñ	L iiiñ
M ñ	M xxñ	M xiñ	M xiiñ	M iiñ	M xxiiñ	M xxiiñ	M xiiiñ	M v
N iiñ	N xxiiñ	N xiiiñ	N xiiiñ	N iiiñ	N xxiiiñ	N xxv	N xv	N vi
O iiiñ	O xxiiiñ	O xv	O xv	O v	O xxv	O xxvi	O xvi	O vñ
P v	P xxv	P xvi	P xvi	P vi	P xxvi	P xxvñ	P xvñ	P viñ
Q vi	Q xxvi	Q xvñ	Q xvñ	Q vñ	Q xxvñ	Q xxviñ	Q xviñ	Q ix
R vñ	R xxvñ	R xviñ	R xviñ	R viñ	R xxviñ	R xxix	R xix	R x
S viñ	S xxviñ	S xix	S xix	S ix	S xxix	S xxx	S xx	S xi
T ix	T xxix	T xx	T xx	T x	T i	T i	T i	T xñ
B V x	V i		V xxxi	V xi		V ñ	V ñ	

ANNVS XVI.			ANNVS XVII.			ANNVS XVIII.		
A xxiiñ	A xiiiñ	A v	A v	A xxv	A xv	A xvi	A vi	A xxvi
B xxv	B xv	B vi	B vi	B xxvi	B xvi	B xvñ	B vñ	B xxvñ
C xxvi	C xvi	C vñ	C vñ	C xxvñ	C xvñ	C xviñ	C viñ	C xxviñ
D xxvñ	D xvñ	D viñ	D viñ	D xxviñ	D xviñ	D xix	D ix	D xxix
E xxviñ	E xviñ	E ix	E ix	E xxix	E xix	E xx	E x	E i
F xxix	F xix	F x	F x	F xxx	F xx	F xxi	F xi	F ñ
G xxx	G xx	G xi	G xi	G i	G xxi	G xxñ	G xñ	G iiñ
H i	H xxi	H xñ	H xñ	H ñ	H xxñ	H xxiñ	H xiiñ	H iiiñ
I ñ	I xxñ	I xiiñ	I xiiñ	I iiñ	I xxiiñ	I xxiiiñ	I xiiiñ	I v
K iiñ	K xxiiñ	K xiiiñ	K xiiiñ	K iiiñ	K xxiiiñ	K xxv	K xv	K vi
L iiiñ	L xxiiiñ	L xv	L xv	L v	L xxv	L xxvi	L xvi	L vñ
M v	M xxv	M xvi	M xvi	M vi	M xxvi	M xxvñ	M xvñ	M viñ
N vi	N xxvi	N xvñ	N xvñ	N vñ	N xxvñ	N xxviñ	N xviñ	N ix
O vñ	O xxvñ	O xviñ	O xviñ	O viñ	O xxviñ	O xxix	O xix	O x
P viiñ	P xxviiñ	P xix	P xix	P ix	P xxix	P xxx	P xx	P xi
Q ix	Q xxix	Q xx	Q xx	Q x	Q i	Q i	Q xxi	Q xñ
R x	R i	R xxi	R xxi	R xi	R ñ	R ñ	R xxñ	R xiñ
S xi	S ñ	S xxñ	S xxñ	S xñ	S iiñ	S iiñ	S xxiñ	S xiiñ
T xñ	T iiñ	T xxiiñ	T xxiiñ	T xiiñ	T iiiñ	T iiiñ	T xxiiiñ	T xv
V xiiñ	V iiiñ		V xxiiiñ	V xiiiñ		V v	V xxv	

ANNVS XIX.

A xxvii	A xvii	A viii
B xxviii	B xviii	B ix
C xxix	C xix	C x
D xxx	D xx	D xi
E i	E xxi	E xii
F ii	F xxii	F xiii
G iii	G xxiii	G xiiii
H iiii	H xxiiii	H xv
I v	I xxv	I xvi
K vi	K xxvi	K xvii
L vii	L xxvii	L xviii
M viii	M xxviii	M xix
N ix	N xxix	N xx
O x	O i	O xxi
P xi	P ii	P xxii
Q xii	Q iii	Q xxiii
R xiii	R iiii	R xxiiii
S xiiii	S v	S xxv
T xv	T vi	T xxvi
V xvi	V vii	

EXPLANATIO. C

VEnerabilis Beda terno ordine alphabetũ disposuit, quorum primum sine punctis secundum ante, tertium retro punctis notatur, quibus tota perficitur series annalis, seruantibus singulis literis per totũ annum vsq; ad finem vnã eandemq; lunationis ætatẽ, nisi emboliſmus interueniat, aut bissext⁹ impediat. Quocirca in his paginis A sine puncto habet lunam Ianuarii per singulos annos xix. quam ætatem custodit, vbicunque inuẽta fuerit. Quod intellige quoq; de reliquis.

DE CONCVRRENTIBVS ANNIS. D

B I II III IIII V VI VII

XXX LX CC DCCCC IIIM XM

B I II III IIII V VI VII

CXX CCCC VIM

B I II III IIII V VI VII

XL DC

B I II III

LXX LXX

Reſiduum tabulæ ſuperioris.

B IIII V VII I II III V VI VII

C C XX L

DCCCC XXX CCC CXC

DM IM

B I III IIII V VI

LXXX CX CXL

DI DCC

IIIM VIM

Antegreſſæ figuræ explicatio.

DE recurſu concurrentium figura hæc continet ſolummodo vt nouerit calculator poſt aliquot à præſenti annos, quot futuræ ſint concurrentes. Verbi gratia poſt c. vel cæteros qui in ipſa figura tenentur inſerti. Habet igitur figura ſingulas xxviij annorum concurrentes ſinguliſq; ſubiectum numerum poſt quot annos eædem concurrentes redeunt. Sed quia iſta in membrana per ſingulos annos inchoare non potuit, cœpta eſt à primo hic conſcripto anno cycli ſolaris, qui habet j. concurr̃. biſextilis. Quod autem ibi fit, hoc omnibus annis de ſingulis prouenit. Quæ ſequenti ordine à biſexto fuerit, ipſe ab hinc xxx eædem clxx. eodem ordine prouenient. Quocunq; ergo numero annorum per acto concurrẽtes ſcire cupis eundem numerum vide quoties habeat xxx. & xxx. parte geminata concordiam vertentium cognoſcis annorum præteritorum vel futurorum.

A Figura hæc quæ ſtatim ſequitur, per XXVIII. annos cycli ſolaris, per quem concurrentes computantur, ſingulorum menſium calendæ qua feria proueniant, indicat. Cuius initium ſumitur uel XII. menſes ſunt quorum primus eſt Martius. Literæ uero ſingulis annis ſuperpoſitæ per totũ annum primam feriam oſtenduut. Quomodo ſemper quarto anno biſſextus redit, infra cycli ſolaris recurſus apparebit per ſingulos reditus concurrentium, ſi in hac figura notentur concurrentes, qui uel primo biſſexti anno, uel ſecundo, uel tertio, uel quarto ſunt, ut ante fuerint, uel poſt futuri ſunt, præfiximus annorum numeros.

Quis ſit ſeptimanæ dies per viginti octo annos in ſingulis menſium calendis.

		B			B			B			B				
	F	E	D	C	A	G	F	E	C	B	A	G	E	D	C	B
Martius	vi	vij	i	ij	iiij	v	vi	vij	ij	iij	iiij	v	vij	i	ij	ij
Aprilis	ij	iij	iiij	v	vij	i	ij	iij	v	vi	vij	i	ij	iiij	v	vi
Maius	iiij	v	vi	vi	ij	iij	iiij	v	vij	i	ij	iij	v	vi	vij	i
Iunius	vij	i	ij	iij	v	vi	vij	i	iij	iiij	v	vi	i	ij	iij	iiij
Iulius	ij	iij	iiij	v	vij	i	ij	iij	v	vi	vij	i	iij	iiij	v	vi
Auguſtus	v	vi	vij	i	iij	iiij	v	vi	i	ij	iij	iiij	vi	vi	vij	ij
September	i	ij	iij	iiij	vi	vij	i	ij	iiij	v	vi	vij	ij	iij	iij	v
October	iij	iiij	v	vi	i	ij	iij	iiij	vij	vij	i	ij	iiij	v	iij	vij
Nouember	vi	vij	i	ij	iiij	v	vi	vij	ij	iij	iiij	v	vij	i	ij	iij
December	i	ij	iij	iiij	vi	vij	i	ij	iij	v	vi	vij	ij	iij	iiij	v
Ianuarius	iiij	v	vi	vij	ij	iij	iiij	v	vij	i	ij	iiij	vi	vij	i	i
Februarius	vij	i	ij	iij	v	vi	vij	i	iij	iiij	v	vi	i	ij	ij	iiij

Reſiduum antegreſſæ tabulæ.

		B			B				B			
	C	F	E	D	B	A	G	E	D	C	B	A
Martius	v	vi	vij	i	iij	iiij	v	vi	i	ij	iij	iiij
Aprilis	i	ij	iij	iiij	vi	vij	i	ij	iiij	v	vi	vij
Maius	iij	liij	v	vi	i	ij	iij	iiij	vi	vij	i	ij
Iunius	vi	vij	i	ij	iiij	v	vi	vij	ij	iij	iiij	v
Iulius	i	ij	iij	iiij	vi	vij	iij	ij	ij	iiij	v	vi
Auguſtus	iiij	v	v	vi	i	ij		iiij	vi	vij	i	vij
September	vij	iij	iiij	vi	vij	i	ij	iiij	v	vi	vij	ij
October	ij	iij	iiij	vi	vij	ij	iij	iij	vi	vij	i	ij
Nouember	v	vi	vi	i	iij	iiij	v	vi	i	ij	iij	iiij
December	vij	ij	iij	iiij	vi	vij	i	ij	iiij	v	vi	vij
Ianuarius	iij	v	vi	vij	ij	ij	iiij	i	iij	iiij	v	vi
Februarius	vi	vi	vij	i	iij	iiij	v	vi	i	ij	iij	iiij

COMPVTVS VVLGARIS, QVI DICITVR EPHEMERIS, de Feria, de Luna, & his quæ ad Lunam pertinent, id eſt, Epactis mẽſibus, ſignis, terminis, annis cycli decennouenalis.

C

Ephemeris eſt ſubputatio ſingulorum dierum aut ſiderum ſubtilis inſpectio.

ix Ardua Conexæ Libat ſ Acrari Aformae.
tiro. ſuiſq; notat deuexi lumina cæli.
his vt Lunaris noſcatur ter Minº odis.
xij Binodonatus Magni luſtra mine giri.
adſua Tricenis momẽta explenda diebº.
quae p Hœbo debet piu Gislum Ini svſv.
xv Ceuderiuati Natiui samnibus amnes.
hæcet Quænouiv obis Communia ſolis.
quos d Editalẽ na rediuna turacoæua.
xviij Dumſo linvit Ocaſu conſinia nocti s.
ferti Npuiſo pmitue Lcornu Aphœbes.
quæde Bettot isdiuiſi part ibº orbis.
xxi Eoodumſe com Ponenſ Vltima Scandit.
clara Caput dudumradiis exe ſadiei.
hac tenº exegi lunaris tramitis oras.
xxiij Fando Solari Quæſit Lex cud Olabori.
annua Girat ire peta tur lineamundi.
quam ſolde curri tet Seronanq; ſueto.
xxvij Girat Pura fo Ris nonunome nſe diana.
l dquo Dgermanus tot opuaditi nanno.
eſt via pſpatioleni Sectan Dameatu.
I Hicſe Mpſeru Shæceſt velocioreſti.
i ambos « equali curſu Cietun Iusordo.
quinq; vagi demum pmanẽt cantibº ignes.
4 iiij Ipſis Incæl o Terrarumiure potitis.
quipzonarum vitali Aſigna Furendo.
diſcu Rruntpxevixnotas edelocati.
7 vi Karta Finita Voti de Prendi Musodas.
alme deus tenos ſemi hiĉ cedefideli.
ptuad Onatibi placeampvir ibus oro.
i vi xij xviij xxiij

QVadratus hic æqui laterus qui dicitur, tetragonus, à xxx. in d cccc. progredit. Cuius diuiſio per v. ſenarios facta, lectori occaſionem tribuit, vt ſe exerceat in ſingulis mathematicæ diſciplinis. Siquidem continuatis proprietatibus medietatum trium artium talis diuiſio oſtendit arithmeticæ vi. xij. xviij. Muſicæ xij. xviij. vviij. Geometricæ vi. xij. xxiij. Igitur viceſimi termini ſummi linea eſt A, quæ in infimo ſpacio habetur pro epactis nulla. A qua videlicet intra A per eandem lineam ſingulæ literæ græcæ quæ ex ordine ſequi debuerant tantum diſtant ſiue ſurſum ſiue deorſum, quantus eſt numerus epactarum. Nam b in ordine literarꝝ ſecunda hic habetur xij. & C ordine tertia, hic eſt xxij. Cyclus quo decennouenalis talis erit, qualem naturalem ordinem litera tenuerit, quia illo anno pro epactis poſui. Siquidem B poſitione hic eſt vndecima, cum ſit literarꝝ ordine ſecunda & ob hoc conſtat eſſe annum cycli decennouenalis ſecundum, linearꝝ primæ & duodecimæ expoſitio. In priori ſentẽtia cõtinetur abſq; dubio. Deniq; quia luna morat in vno quoq; ſigno duobus diebus & ſemiſſe, alternatim quibuſdam ſignis duobus, quibuſdam

tres dies dedi. In xvii͂. linea huius tabulæ, inferius eo numero ſubnotatæ, in duo inte
gra ſigna v. dies integros teneant, dum quod vni ſubtrahitur alternatim detur. Men
A ſes vero contra. In xxiii͂. linea poſui, vt in quo ſigno ſit ſol ſingulis menſibus anni
aduertas. Nam hinc ex minio arietem, nde Aprilem, hinc tauꝝ, inde Maium perſpi-
cis, & cætera eodem modo. Ergo per ſingulos dies lunam in quo ſigno ſit inuentu-
rus ſcito quota, & cuius menſis ſit, ac in lineis xvi͂ & xxiii͂ conſiderata prima luna
contra ſe venient menſes, & ſigna contra vt Aprilis in xxiii͂ & aries in xvi͂. Termi
nos quoq; ſemper inuenies, ſi obſeruaueris lunam feb. x. mar. i͂. aprilis xiii͂ mai. xx
Iuni͂ iii͂.

MAnuſcriptum exemplar diſtinctum erat colorum certo genere ex quibus, quæ ſcripta erãt minio nos literis maiuſculis expreſſimus, quæ diſtinguendi ratio alibi quoq; eſt obſeruata.

FINIS COMPVTATIONVM ANNALIVM BEDAE.

COLONIAE ex officina Ioannis Praël Typographi, Anno à Chriſto nato M. D. XXXVII. menſe Maio.

BIBLIOTHEQUE ROYALE
1

NV. RÉSERVE
VV. RÉSERVE
V 257

BEDAE
OPVSCVLA

V
257